וקראת לשבת ענג, ולקדוש ה' מכבד

קונטרס

עונג שבת

מלאים זיו ומפיקים נוגה

ואתחנן - נחמו

נתנדב ונתפרסם לכבוד שב"ק ע"י
מו"ה **חנני' יו"ט ליפא גרויס** הי"ו
לע"נ זקינו רבי ישעי' ב"ר משה זיעוכי"א

צו סובסקרייבען שיקט אן אימעיל צו:
onegshabbos+subscribe@googlegroups.com
איר וועט באקומען אן אוטאמאטישע אימעיל,
ריפלייט צוריק מיט א ליידיגען אימעיל.

בס"ד

מעיין שבת אוצר

מיט ווערטלעך שיינע, פאר גרויסע און קליינע.

פ. מאזעסזאהן - "המחנה החרדי"

פערל ווערטער - פ' ואתחנן - שבת נחמו תשפ"ה

אעברה נא ואראה את הארץ הטובה... (ואתחנן ג:כה)

"ואראה את הארץ" מיינט א ראי' רוחנית—ער זאל משיג זיין די הייליגקייט פון ארץ ישראל. ווייל אויב משה רבינו וועט אריין קומען קיין ארץ ישראל, וועט ער דאך זעהן דאס לאנד בגשמיות.

(הרה"ק פון קאצק זי"ע)

רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה (ואתחנן ג:כו)

ווען משה רבינו האט מתפלל געווען פאר זיין שוועסטער מרים האט ער געזאגט צוויי מאהל "נא", 'אל "נא" רפה "נא" לה', האט זיין תפילה גע'פועל'ט, ווייל דער מלאך פון די תפילות באטרעפט זיין נאמען ק"ב (102), צוויי מאהל "נא" (102). אבער דא ווען משה האט געזאגט אעברה "נא", האט אים דער באשעפער געזאגט "רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה", זאג נישט נאכאמאהל "נא" ווייל דעמאלט דארף דיין תפילה נתקבל ווערן.

(ילקוט האורים)

ויאמר ה' אלי רב לך. (ואתחנן ג:כו)

ארץ ישראל ס'לייטערט אויס דעם מענטש מיט גוטע מדות. דער באשעפער זאגט פאר משה רבינו, וויבאלד דו האסט דאך זוכה געווען אליין אויסצולייטערן דיינע מדות, "**רב לך**"—דארפסטו שוין נישט אריינקומען קיין ארץ ישראל ווייל דו ביזט שוין אסאך גרעסער.

(נר ישראל-רוזשין)

וראה בעיניך כי לא תעבור... (ואתחנן ג:כז)

"**ראה**"—מיינט אויך פארשטיין, אזוי ווי רש"י זאגט אין אנהויב פ' וירא. "**וראה**",—זאלסט פארשטיין, "**בעיניך**"—מיט די עיני השכל, פארוואס דו וועסט נישט אריין קומען קיין ארץ ישראל.

("בארות המים")

ולא תגרעו ממנו לשמור את מצות ד'... (ואתחנן ד:ב)

די 'משכילים' טענה'ען, אויב די צאהל מצוות וועט זיין קלענער, וועט מען גיכער קענען מקיים זיין די תורה, און די צאהל פון שומרי מצוות וועט זיין גרעסער. ווארנט די תורה: "**ולא תגרעו ממנו**"—פארקלענער נישט ח"ו די צאהל פון מצוות, "**לשמור את מצות ד' אלקיכם**"—אפילו אז דורכדעם וועט גרעסער ווערן די צאהל פון די שומרי התורה.

("דמשק אליעזר")

כי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים. (ואתחנן ד:ו)

הרה"ק ר' הערשעלע ליסקער זי"ע האט אמאהל געהאלטן א דרשה שבת שובה, און גע'מוסר'ט די אידן וואס גייען שטודירן און גלייבן אז די חכמה ליגט ביי די אומות העולם. ווי אזוי קען מען זיין אזוי נאריש? די תורה הק' זאגט דאך עדות אז אויב מ'לערנט תורה ווערט מען קלוג און דא איז דא אזעלכע וואס גלייבן אז אויב מ'וועט גיין שטודירן וועט מען זיין קלוג. ווי

המשך בעמוד הבא ->->->->->

מתורת רבותינו אויף די פרשה

ואתחנן אל ד' בעת ההוא לאמר... ויאמר ה' אלי רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה. (ואתחנן ג:כג,כה)

מ'קען ערקלעהרן וואס דער באשעפער האט געזאגט פאר משה רבינו "אל תוסיף דבר אלי"—רעדט מער נישט צו מיר דערוועגן? ס'שטייט אין ספרי (פיסקא כז): משה רבינו האט געזאגט צום באשעפער "ה' אלקים אתה החלות"—דו האסט מיר מתיר געווען מיין נדר, ווען דו האסט מיך געהייסן גיין קיין מצרים ארויסצונעמען די אידן, און איך האב דיר געזאגט אז איך האב געשוואוירן פאר יתרו אז איך וועל אים נישט איבערלאזן, אזוי ווי ס'שטייט (שמות ב:כא) "ויואל משה לשבת את האיש"—און הואל מיינט א שבועה, אזוי ווי דער פסוק (שמואל א יד:כד) זאגט: "ויואל שאול את העם". האט משה רבינו געטענה'ט צום באשעפער אזוי ווי דו האסט מתיר געווען מיין שבועה ביי יתרו, זיי מיר אויך יעצט מתיר די שבועה וואס דו האסט געשוואוירן אז איך וועל נישט אריינגיין קיין ארץ ישראל.
זאגט דער "בעל הטורים", דער באשעפער האט געזאגט פאר משה, איך האב דיר געקענט מתיר זיין די שבועה ווייל "רב לך",—איך בין גרעסער פון דיר, אבער ווער קען מתיר זיין מיין שבועה? לויט דעם פארשטייט מען דעם פסוק ווייטער, ווייל משה רבינו האט דאך געקענט טענה'ען ס'שטייט (שמואל ב' כג:ג) "אמר אלקי ישראל לי דִבֶּר צור ישראל מושל באדם צדיק מושל יראת אלקים", טייטשן חז"ל (מו"ק טז:ב) "אני מושל באדם—איך הערש אויפ'ן מענטש, און ווער הערשט אויף מיר דער צדיק", דעריבער האט דער באשעפער באלד ביים אנהויב געזאגט פאר משה" "**אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה**"—רעדט מער נישט צו מיר דערוועגן, כדי דו זאלסט נישט קענען קומען מיט די טענה "**מי מושל בי, צדיק**".

(כ"ק מרן מהר"ש מבעלזא זי"ע)

ואתחנן אל ד' בעת ההוא לאמר... אעברה נא ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן ההר הטוב הזה והלבנון. ויתעבר ה' בי למענכם ולא שמע אלי... (ואתחנן ג:כג-כו)

***מדרש:** (דב"ר ב:ג) אמרו: דבר אחר 'ואתחנן' זה שאמר הכתוב (דניאל ב:כא) "וְהוּא מְהַשְׁנֵא עִדָּנַיָּא וְזִמְנַיָּא וגו'" (דער באשעפער טוישט די עיתים און די זמנים)*

מ'קען ערקלעהרן די שייכות פון דעם פסוק צו אונזער פרשה, לויט ווי ס'שטייט אין ספר "נזר הקודש" אויפ'ן מדרש (ב"ר צח:א) דער נוסח פון קריאת שמע של ערבית "בחכמה פותח שערים ובתבונה משנה עתים ומחליף את הזמנים". וואס מ'דארף פארשטיין, ווייל זמן האט דאך נישט קיין ממשות, איז ווי אזוי קען מען זאגן אויף דעם מחליף את הזמנים, און וואס טוהט אויף די טוישונג פונעם זמן? נאר דער ענין איז געזאגט געווארן אויף די מדות העליונות, וואס זענען ממונים אויף די זמנים, אז זייער הנהגה איז לויט די מדה וואס איז ממונה פאר יענעם זמן, אמאהל איז די הנהגה מיט מדת החסד, און אמאהל איז די הנהגה מיט מדת הגבורה, און צומאהל ווען ס'איז א צורך השעה, מעורר צו זיין אויף די וועלט די מדה טובה פון ישועה ורחמים, ווען ס'איז באמת נישט דעמאלט די צייט דערפאר, איז דער באשעפער משנה עיתים און מחליף את הזמנים, דער באשעפער טוישט דעם סדר הזמנים, אז די מדה טובה וואס דארף משמש זיין שפעטער לויט'ן סדר צירוף האותיות, טוישט דאס דער באשעפער אויף פריער, אז ס'זאל יעצט משמש זיין.

המשך בעמוד הבא ->->->->->

נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם...על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון הרימו בכח קולך מבשרת ירושלים...

פערל ווערטער - פ' ואתחנן - שבת נחמו תשפ"ה

<<<<<<
אזוי קען מען האלטן אנדערש וואס ס'שטייט בפירוש אין די תורה?
(דרכי הישר והטוב)

והַהר בוער באש עד לב השמים (ואתחנן ד:יא)

"**וההר בוער באש**",—דער בארג האט אריין געברענט מיט א פייער אין די אידן אריין, "**עד לב השמים**",—ביז ס'האט געמאכט אז זייערע הערצער זאלן ווערן 'הימל'דיג' און הייליג.
(הרה"ק רבי ר' העניך מאלכסנדר זי"ע)

ונשמרתם מאד לנפשתיכם (ואתחנן ד:טו)

אין פסוק שטייט 'לנפשותיכם' און נישט 'לגופכם', ווייל ווען דער מענטש געבט זיך אכטונג צו ערפוהלן די באדערפענישן פון זיין גוף און היטן דאס געזונט דארף ער אכטונג געבן אז ס'זאל נישט זיין אויפ'ן חשבון פון זיין נפש, זיין נשמה.
(ה'חפץ חיים' זצוק"ל)

ושבת עד ה' אלקיך... (ואתחנן ד:ל)

"**ושבת**", מיינט אויך שבת. ווען אידן וועלן אפהיטן דעם שבת, אזוי ווי חז"ל זאגן, "**ושבת עד ה' אלקיך**",—וועט דער באשעפער אונז אומקערן און ברענגען די גאולה שלימה.
(עולת שלמה)

אנכי עומד בין ד' וביניכם (ואתחנן ה:ה)

דער וואס איז ביי זיך שטאלץ, ער האלט זיך פון אן '**אנכי**', איך און קיין אנדערע נישט, "**עומד בין ד' וביניכם**",—איז די מחיצה וואס טיילט אפ צווישן אידן און דער הייליגער באשעפער.
(הרה"ק מקאברין זי"ע)

לך אמר להם שובו לכם לאהליכם (ואתחנן ה:כו)

"**שובו לכם לאהליכם**" לאמיר נאר זעהן וויאזוי זיי וועלן זיך אויפפיהרן אינדערהיים, ווען זיי וועלן שוין נישט שטייןביים בארג סיני און זוכה זיין צו די אלע הויכע השגות און מדריגות פון מתן תורה...
(הרה"ק רבי ר'בונם פון פרשיסחא זי"ע)

על לבבך ושננתם לבניך ודברת בם... (ואתחנן ו:ו)

תורה שבכתב הויבט זיך אהן מיט "**ב**" פון "**בראשית**". תורה שבעל פה מסכת ברכות, [די ערשטע מסכתא], הויבט זיך אהן מיט א "**מ**" פון "**מאימתי**". וואס די ר"ת איז "**בם**". די גמרא (יומא יט:) זאגט: "ודברת **בם**", מ'זאל רעדן נאר תורה שבכתב און תורה שבעל פה, "ולא בדברים אחרים", און נישט שיחת חולין.
("קול אליהו")

והיו הדברים האלה על לבבך... (ואתחנן ו:ו)

"**והיו הדברים האלה על לבבך**", אפילו דאס הארץ איז פארשטאפט, לאז די רייד ליגן אינדרויסן אויף דיין הארץ, און ווען ס'וועט קומען דער טאג וואס דאס הארץ וועט זיך עפענען זאלן די דברי תורה אריינפאלן אין זיין הארץ.
(הרה"ק רבי מנחם מנדל מקאצק זי"ע)

מתורת רבותינו אויף די פרשה

<<<<<<
דאס איז פשט אין פסוק: "והוא מהשנא עדניא וזמניא", דער באשעפער ענדערט עתים און טוישט די זמנים פון רעה צו טובה, דורכ'ן טוישן די מדות פונעם סדר הזמנים, ווי געזאגט. און דאס איז געווען די תפלה פון משה רבינו ע"ה, אז דער באשעפער זאל משנה דעם סדר פון די הנהגה פון יענע צייט אויף טובה, און זיין תפילה זאל נתקבל ווערן ער זאל קענען אריינגיין קיין ארץ ישראל. "ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר. ה' אלהים אתה החלות..." זאגט רש"י: "ה' אלקים, רחום בדין", משה רבינו האט געזאגט אז זיין תפילה איז געווען וועגן די הנהגה פון יענע צייט וואס איז געווען במדת הדין, אז ס'זאל געטוישט ווערן אויף מדת הרחמים, און אזוי וועט זיין תפילה פון "אעברה נא" אנגענומען ווערן. זאגט דער פסוק: "ויתעבר הוי"ה בי למענכם ולא שמע אלי", טייטשט רש"י: "ויתעבר", 'נתמלא חמה', אז מדת הדין האט זיך מתגבר געווען אויף מדת הרחמים און דער באשעפער האט נישט צו געהערט צו די תפילה פון משה רבינו, "אעברה נא".
(כ"ק מרן מהר"י מבעלזא זי"ע)

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר. (ואתחנן ג:כג)

בעל הטורים: "ואתחנן" איז גימטריא "שירה",—משה רבינו האט געזאגט שירה כדי דער באשעפער זאל הערן זיין תפילה.

מ'קען דאס ערקלעהרן לויט וואס דער זיידע ז"ל [כ"ק מרן מהר"י זי"ע] האט געטייטש דעם פסוק: (תהלים קו:מד) "וירא בצר להם בשמעו את רנתם",—א סגולה אז די תפילות פון אידישע קינדער זאלן אנגענומען ווערן ביים באשעפער, איז צו בעהטן אויף א וועג פון שירות ותשבחות, וואס דעמאלט איז נישטא קין מקטריגים . דאס איז די כוונה, "בשמעו את רנתם" דייקא, ווייל רינה איז א צוזאם שטעל פון שירות ותשבחות מיט תפלה,—דער באשעפער האט געהערט זייער געבעהט בשירות ותשבחות,—דורך לויבן און געזאנג, "וירא בצר להם",—האט ער געזעהן זייער ענגשאפט און אנגענומען זייערע תפילות. לויט דעם האט דער זיידע ז"ל געטייטשט דעם נוסח הברכה: "ועונה לעמו ישראל בעת שועם אליו, תהלות לאל עליון גואלם",—דאס וואס די תפילות פון אידן ווערן געענטפערט, ווען זיי בעהטן ביים באשעפער, איז צוליעב "תהלות לאל עליו",—ווייל זיי זינגען און לויבן צום הייליגן באשעפער. **עכדה"ק**. דאס קען אויך זיין די כוונה פונעם 'בעל הטורים' וואס אויסער די תפלה וואס שטייט אין די תורה, האט משה רבינו געזאגט שירה פאר זיין בקשה, און במחשבה האט ער געבעהטן א תפילה אז דער באשעפער זאל ענטפערן זיין געבעהט, ער זאל קענען אריינגיין קיין ארץ ישראל וואס אזא תפילה האט נישט קיין מקטריגים, און דאס באדייט 'שאמר לפניו שירה' כדי דער באשעפער זאל הערן זיין תפלה.
(הגה"ק מהר"ם מבילוגרייא זי"ע)

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר (ואתחנן ג:כג)

'**בעת ההוא**' אין אונזער פסוק,—מיינט די גאולה העתידה, אזוי ווי ס'שטייט (צפני' ג:כ), "**בעת ההיא** אביא אתכם ובעת קבצי אתכם...". מ'קען דאס פארשטיין לויט וואס דער עלטער זיידע ז"ל [כ"ק מרן מהר"י זי"ע] האט ערקלעהרט די גמרא (סוטה מח:) "כל מי שיש לו פת בסלו ואומר מה אוכל למחר, אינו אלא מקטני אמנה",—דער וואס האט היינט וואס צו עסן, און ער זארגט וואס ער וועט עסן מארגן, ד.מ. מיט היינט איז ער שוין זיכער, איז זיין אמונה און בטחון זייער קליין, ווייל אפילו א גרויסער מאמין אין באשעפער, איז אויך נישט זיכער מיט וואס ער

המשך בעמוד הבא <-<-<-<-<-

נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם...על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון הרימו בכח קולך מבשרת ירושלים...

מעין שבת אוצר

מתורת רבותינו אויף די פרשה

<<<<<<
האט פאר זיך, ווייל ער ווייסט אז ער קען דאס נישט עסן, נאר אז דער באשעפער וועט וועלען. אזוי ווי ס'שטייט אין זוהר הק' (ח"א קצט:ב) אויפ'ן פסוק (משלי כח:כ) "איש אמונות רב ברכות",—דא הוא בר נש דמהימנותא דקב"ה ביה, כגון רבי ייסא סבא,—וואס כאטש ער האט געהאט יענעם טאג וואס צו עסן, האט ער נישט געגעסן ביז ער האט פריער געבעהטן פונעם הייליגן באשעפער. אזוי וועט אויך זיין לעתיד לבוא, נאכדעם וואס משיח צדקנו וועט קומען, וואס כאטש אידישע קינדער וועלן האבן אלעס גוטס, וועלען זיי נאך דארפן מתפלל זיין צום באשעפער. דאס באדייט "ואתחנן אל ה' **בעת ההוא** לאמר",—אז אפילו '**בעת ההוא**', נאכדעם וואס משיח וועט קומען, וועט נאך אלס דארפן זיין "לאמר", מתפלל צו זיין צום באשעפער.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א - שבת נחמו תשנ"ג)

ותחת כי אהב את אבותיך ויבחר בזרעו אחריו ויוציאך בפניו בכחו הגדול ממצרים (ואתחנן ד:לז)

רש"י: "ויוציאך בפניו" אזוי ווי א טאטע וואס פירט זיין קינד פארויס פון אים. ד"א "ויוציאך" ער האט זיי ארויסגעצויגן פון מצרים בפניו פארנט פון די עלטערן אזוי ווי ס'שטייט אין פסוק "נגד אבותם עשה פלא", אז פארנט פון די עלטערן האט ער געמאכט וואונדער.

מ'קען זאגן אז די ביידע דרשות פון רש"י זענען איינס. ווייל ס'שטייט אין טור (או"ח תל:א) אז דער שבת פאר פסח הייסט "שבת הגדול", ווייל ס'איז דעמאלט געשעהן א גרויסער נס. ווייל דער צעהנטער טאג אין ניסן איז געווען שבת און מ'האט גענומען א שעפסעלע פאר'ן קרבן פסח און דאס צוגעבינדן צום בעט, און ווען די מצריים האבן געפרעגט וואס דאס איז? האט מען זיי געזאגט אז ס'איז פאר א קרבן פסח, האבן זיי געקריצט מיט די ציין וואס מ'שחט זייער אפגאט און זיי האבן גארנישט געקענט זאגן, דערפאר צוליעב'ן גרויסער נס הייסט דאס שבת הגדול. א צווייטן טעם ברענגט דער בית יוסף בשם התוספות (שבת פז: ד"ה ואותו) א מדרש (שוחר טוב קלו) אז יענעם שבת ווען מ'האט גענומען דעם קרבן פסח האבן די בכורים געפרעגט וואס דאס איז, האט מען זיי געזאגט אז ס'איז א קרבן פסח און אז די בכורים וועלן שטארבן. האבן די בכורים פארלאנג פון זייערע עלטערן און פון פרעה ער זאל ארויס לאזן די אידן און ער האט נישט געוואלט, האבן די בכורים מלחמה געהאלטן מיט זייערע עלטערן און מ'האט גע'הרג'ט אסאך פון זיי, און דאס זאגט דער פסוק "למכה מצרים בבכוריהם". דארף מען פארשטיין וואס פאר א טובה האבן די אידן געהאט פון דעם נס? האט דער טאטע ז"ל [מרן מהרי"ד זי"ע] געזאגט אז אויב וואלטן די עלטערן מסכים געווען בדרך הטבע, ווייל א טאטע האט דאך רחמנות אויף זיין קינד, וואלטן די אידן ארויס געגאנגען פון מצרים ברשות, אבער דער באשעפער האט געוואלט זיי זאלן ארויס שלא ברשות, ס'זאל זיין ניסים ונפלאות און פרסום שמו יתברך פאר די גאנצע וועלט, דעריבער איז דאס געווען א נס אז די עלטערן האבן נישט צוגעשטימט מיט די קינדער. **אד"ק ז"ל**. מיט דעם קען מען עקלעהרן דעם פסוק: "ויוציאך בפניו בכחו הגדול ממצרים", —מיט כח שלא ברשות, און אויף דעם זאגט רש"י ז"ל "כאדם המנהיג בנו לפניו", אזוי ווי א טאטע וואס האט רחמנות אויף זיין קינד, איז דער יציאת מצרים געווען שלא ברשות דורך ניסים ונפלאות. דבר אחר "ויוציאך בפניו בפני אבותיך", אזוי ווי ס'שטייט (תהלים עח:יב) "נגד אבותיך עשה פלא", אז ס'איז געווען דורך ניסים ונפלאות.

(כ"ק מרן מהר"א זי"ע)

פערל ווערטער - פ' ואתחנן - שבת נחמו תשפ"ה

אלה הדברים...ואתחנן אל ה' (ואתחנן ג:כג)

"**דברים**", איז מרמז אויף תשובה. אזוי ווי ס'שטייט (הושע יד:ב): "**קחו עמכם 'דברים' ושובו אל ה'**". "**דברים**" נאכדעם וואס מ'האט תשובה געטוען, "**ואתחנן**", איז אן עת רצון צו קענען בעהטן ביים באשעפער.

(ישמח משה)

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר. (ואתחנן ג:כג)

"**ואתחנן**", באטרעפט 515. משה רבינו האט געבעהטן 515 תפילות, ווי די צאהל תפילות וואס מלאכים דאווענען יעדן טאג. ווי ס'איז מרומז אין פסוק (יחזקאל א:ז) וועגן מלאכים: "**ורגליהם רגל ישרה**". 'ישרה' באטרעפט 515.

(מדרש, ילקוט ראובני)

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר. (ואתחנן ג:כג)

"**בעת ההוא**"—זענען די נוטריקין, **ב**'כל **ע**'ת **ת**'מיד **ה**'שם **ה**'וא **י**'ענה **א**'ותי,—שטענדיג אין יעדע צייט וועט מיר דער באשעפער ענטפערן. ווייל דאווענען און בעהטן העלפט שטענדיג.

(נפש יהודה)

ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר (ואתחנן ג:כג)

משה רבנו האט אויסגעבעהטן אויף לדורות, "**בעת ההיא**"—ווען ס'וועט קומען א צייט, ווען צוליעב זייערע צרות אין גלות, וועט מען נישט קענען דאווענען מיט די ריכטיגע כוונה, "**לאמר**", נאר וועלן זאגן בלויז מיט'ן מויל, זאל אויך זייער תפילה ווערן אנגענומען.

(הרה"ק מאמשינוב זצוק"ל)

ואתחנן אל ה'·בעת ההוא (ואתחנן ג:כג)

משה רבינו האט זיך אנגעשטרענגט מיט'ן דאווענען, און גע'פועל'ט אז אידן זאלן קענען דאווענען אין די טעג פון חודש אלול פאר'ן באשעפער, וואס דעמאלט איז א זמן פון פתיחת שערי שמים אז די תפילות און די תשובות וואס אידן טוען זאלן ווערן אנגענומען לרחמים ולרצון.

("בני יששכר" אלול, א)

ואתחנן אל ה'·בעת ההוא (ואתחנן ג:כג)

דער פסוק זאגט "בעת ההוא" סתם, נישט אין וועלכע צייט משה רבינו האט געבעהטן, כדי מ'זאל נישט מיינען אז נישט אין יעדער צייט אדער אָרט קען מען דאווענען אדער מקיים זיין מצוות. זאגט דער פסוק "בעת ההוא", יעדער צייט איז די ריכטיגע צייט צו דאווענען אדער מקיים זיין מצוות.

(הרה"ק מראפשיץ זי"ע)

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר (ואתחנן ג:כג)

מ'דארף דאווענען אין די ששת ימי המעשה, מ'זאל קענען מקבל זיין דעם שבת קודש געהעריק. אזוי ווי ס'שטייט 'ושמרו בני ישראל את השבת',—['ושמרו' פון לשון 'ואביו שמר את הדבר'], מ'דארף ווארטן און ארויס קוקן יעדן טאג אויפ'ן קדושת שבת. דאס באדייט 'ו'-אתחנן',—אין די זעקס טעג פון די וואך, בעהט איך 'אל ה'', 'בעת ההוא לאמר', וואס באטרעפט (760) אזוי ווי 'ביום שבת', (760) אז מ'זאל זוכה זיין מקבל צו זיין דעם שבת קודש געהעריק, און קענען זאגן פאר'ן באשעפער שירות ותשבחות.

('צמח צדיק' מוויזשניץ זצוק"ל)

נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם...על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון הרימו בכח קולך מבשרת ירושלים...

מײַן שײנער רֶמֶז אויף דִי פַּרשָׁה

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר. (ואתחנן ג:כג)

איידער מ'הייבט אהן די שמונה עשרה זאגט מען דעם פסוק "ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך", (שו"ע) א קורצע תפלה צום באשעפער, אז מ'זאל קענען דאווענען מיט ריינע כוונות. דער פסוק איז מרומז "**ואתחנן אל ה'**", איידער מ'דאווענט צום באשעפער דארף מען בעהטן, "**בעת ההוא**",—אז אין די צייט וואס מ'דאווענט, "**לאמר**", זאל מען קענען דאווענען מיט כוונה. *(קדושת לוי)*

ואתחנן אל ה'...ההר הטוב הזה והלבנון. (ואתחנן ג:כג,כה,)

פונעם ווארט "**ואתחנן**" ביז'ן ווארט: "**הזה והלבנון**", איז דא פערציג ווערטער. מרמז צו זיין, אז משה האט געבעהטן: "**זכור לי מ' יום שעמדתי לפניך בהר**"—דער באשעפער זאל אים געדענקען די פערציג טעג, ווען ער איז געשטאנען אויפ'ן בארג סיני, כדי מקבל צו זיין די תורה. *(בעל הטורים)*

אתה החילות להראות את עבדך. (ואתחנן ג:כד)

דער פסוק איז מרמז אז טראצדעם וואס משה רבינו האט זוכה געווען צו די גרעסטע מדריגות וואס מ'קען נאר דערגרייכן, דאך האט ער געשפיהרט ביי זיך ווי ער האלט נאך ביים אנפאנג, ווי משה רבינו דרוקט זיך זיך אויס "'**אתה החילות**' להראות את עבדיך". *(בשם הבעש"ט)*

ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם היום (ואתחנן ד:ד).

"**ואתם**" איז אותיות "**אמת**",—דער פסוק איז מרמז: אויב איהר וועט זיך האלטן פעסט מיט די מדה פון אמת, "**הדבקים בה'**",—וועט איהר זוכה זיין זיך צו באהאפטן צום הייליג'ן באשעפער. *(דגל מחנה אפרים)*

רק השמר לך ושמור נפשך מאד... (ואתחנן ד:ט)

"**רק**" מיינט א מיעוט,—ווייניג. דער פסוק איז מרמז: "**רק השמר לך**"—דער מענטש דארף היטן זיין קערפער נאר אביסל, "**ושמור נפשך מאד**"—אבער דעם נפש, די נשמה דארף מען שטארק אפהיטן. *(הרה"ק מקאצק זי"ע)*

וידעת היום והשבות אל לבבך. (ואתחנן ד:לט)

דער פסוק איז מרמז אז ווען א מענטש טראכט אריין ענדע טאג ווי אזוי דער טאג איז אדורך ביי אים "וידעת היום", ער קען גוט דעם טאג, דאס אליין ברענגט אים צו א הרהור תשובה, "והשבות אל לבבך" מקבל צו זיין אז דער אנדערע טאג זאל זיין אנדערש. *(תפארת שלמה)*

קרב אתה ושמע... (ואתחנן ה:כד)

דער פסוק איז מרמז וואס ס'איז גע'פסק'נט אין שלחן ערוך, אז מ'זאל נישט עולה זיין צו די ספר תורה, איידער מ'רופט אים אויף. "**קרב אתה**",—זיי עולה צו די תורה, "**ושמע**",—נאכ'ן הערן וואו מ'רופט דיך אויף. *(אור משה)*

זבת חלב ודבש (ואתחנן ו:ג)

די סופי תיבות פון זב'**ת** חל'**ב** ודב'**ש**, איז "**שבת**". דער פסוק איז מרמז אז מ'דארף מענג זיין דעם שבת מיט בא'טעמ'טע און זיסע עסן אזוי ווי האניג.

ושננתם...וקשרתם...מזוזות...כי יביאך אל הארץ... (ואתחנן ו:ז)

די נאנטקייט פון די פסוקים פון תורה, תפילין און מזוזה, צו ארץ ישראל וואס דער באשעפער וועט געבן פאר אידן. איז מרמז, אז אין זכות פון תורה, תפילין און מזוזה וועלן אידן אריינקומען אין ארץ ישראל.

("בעל הטורים")

מײַן אוֹצָר... מוּסַר הַשֵּׂכֶל פוּן דִי פַּרשָׁה

גע'פועל'ט מ'זאל קענען דאווענען אין חודש אלול

ואתחנן אל ה'·בעת ההוא (ואתחנן ג:כג)

משה רבינו האט זיך אנגעשטרענגט מיט'ן דאווענען, און גע'פועל'ט אז אידן זאלן קענען דאווענען אין די טעג פון חודש אלול פאר'ן באשעפער, וואס דעמאלט איז א זמן פון פתיחת שערי שמים אז די תפילות און די תשובות וואס אידן טוען זאלן ווערן אנגענומען לרחמים ולרצון.

("בני יששכר" אלול, א)

אידן דרייען איבער די מזלות מיט זייער תפילה

כי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים (ואתחנן ד:ו)

דער פסוק מיינט די חשבונות פון תקופות ומזלות (שבת עה.). כאטש ביי די גויים איז אויך דא אזעלכע חכמים וואס קענען אויסרעכענען תקופות און מזלות, נאר זיי מיינען אז זיי ווייסן אז ס'וועט זיין אזוי און אזוי, אבער דאס ווייסן זיי נישט אז אידן מיט זייער תפילה דרייען דאס איבער, דאס איז דער "חכמתכם ובינתכם".

(בית אהרן בשם רבי ר' זושא זי"ע)

וויסן די גרויסקייט פון באשעפער און די אייגענע שפלות

כי מי גוי גדול... קרובים אליו...בכל קראנו אליו. (ואתחנן ד:ז)

מ'קען פארשטיין דער דאפעלטער לשון, "כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו", און "בכל קראנו אליו"? ווייל ביי תפלה דארף מען וויסן צוויי זאכן, א) דאס גרויסקייט פון באשעפער, ב) די אייגענע שפלות. (זעה שו"ע או"ח צ"ח), "**כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו כה' אלקינו**", דאס באדייט די גרויסקייט פון באשעפער, "**בכל קראנו אליו**", ד. מ. ווער זענען מיר, וואס כאטש מיר זענען אזוי קליין, קענען מיר בעהטן צום באשעפער.

(כ"ק מרן מהרי"ד מבעלזא זי"ע)

א געזונטן קערפער צו דינען דעם באשעפער

ונשמרתם מאד לנפשותיכם... (ואתחנן ד:טו)

מ'דארף אכטונג געבן אויפ'ן געזונט, ווייל ווען מ'איז שוואך קען מען נישט עוסק זיין בתורה ובמצוות. "**ונשמרתם מאד**",—איר זאלט שטארק אפהיטן אייער געזונד, "**לנפשותיכם**",—צוליעב'ן נפש, די נשמה, ווייל ווען דער קערפער איז געזונד און שטארק, קען מען טוען מצוות, און דינען דעם באשעפער אזוי ווי מ'דארף.

(אור צדיקים)

די מצוות זאלן נישט זיין נאכגעמאכט

השמרו לכם... ועשיתם לכם פסל תמונת כל... (ואתחנן ד:כג)

ווען מ'מאכט א פסל אדער א בילד, איז דאס נישט די אורגינאלע זאך, ווייל ס'איז נאכגעמאכט פון אן אנדערע זאך. אזוי אויך ביי קיום המצוות, זאל מען די מצוות נישט נאכמאכן פון א צווייטן, נאר די מצוה זאל געטוען ווערן פון מקור. דער פסוקווארנט אונז: "השמרו לכם... ועשיתם פסל תמונת כל אשר צוך ד'אלקיך", די מצוות זאלן נישט זיין נאכגעמאכט, אזוי ווי א פסל אדער א בילד.

(הרה"ק מקאצק זי"ע)

נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם...על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון הרימו בכח קולך מבשרת ירושלים...

מיין שבת אוצר

מיין געדאנק אויף די פרשה

ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר (ואתחנן ג:כג)

חז"ל (מדרש דב"ר ב') זאגן אויפ'ן פסוק (תהלים כז:יד) "קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'", אז א איד דארף האלטן אין איין האפן צום באשעפער, און אויב ער האט געדאווענט צום באשעפער און זיין תפילה איז נישט געענטפערט געווארן, זאל ער נאכאמאהל דאווענען, ווי דוד המלך לערנט אונז טאקע "קוה אל ה'" און נאכאמאהל "וקוה אל ה'". דאס איז געווען די כוונה פון משה רבינו דא, "ואתחנן אל ה' בעת ההיא "לאמר",— איך האב געוואלט דאווענען נאך און נאך, און נישט אויפגעבן אויף מיין בקשה. נאר וואס זאל איך טוען אז דער באשעפער האט מיר באפוילן "רב לך אל תוסף דבר אלי עוד", ער האט מיך געהייסן אויפהערן, איך זאל מער נישט בעהטן, אבער ווען נישט דאס, וואלט איך געדאווענט און געדאווענט וויל דאווענען איינמאהל און נאכאמאל ברענגט די ישועה.

("אך פרי תבואה")

ואתחנן אל ה...רב לך אל תוסף דבר אלי... (ואתחנן ג:כג,כו)

מ'דארף פארשטיין, משה רבינו האט זיך געבעהטן ביים באשעפער אז ער וויל אריינגיין קיין ארץ ישראל, און דער באשעפער זאגט אים "אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה", איז דען דאס אן ענטפער פאר משה רבינו וואס שטייט און בעהט זיך אזוי שטארק אז ער וויל אריינגיין קיין ארץ ישראל? נאר מ'קען זאגן פשט אזוי. משה רבינו האט געבעהטן צו קענען אריינצוקומען קיין ארץ ישראל, וויל ער האט געוואלט שטענדיג מקיים זיין די מצוה פון וואוינען אין ארץ ישראל. האט אים דער באשעפער געזאגט: דו זוכסט'ס א מצוה צו קענען שטענדיג מקיים זיין? איך געב די אזא מצוה וואס דו וועסט שטענדיג קענען מקיים זיין, "אל תוסף דבר אלי",—אויב דו וועסט נישט רעדן צו מיר וועגן אריינגיין קיין ארץ ישראל.

(האדמו"ר בעל "דברי שלמה" מבאבוב זצ"ל)

רק השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסירו מלבבך כל ימי חייך והודעתם לבניך ולבני בניך... (ואתחנן ד:ט)

די כוונה איז אז דער נסיון העושר איז זייער א גרויסער נסיון, א באוויז אז די תורה הקדושה האט אונז געווארנט: "פן תאכל ושבעת ובתים טובים תבנה וישבת...ורם לבבך ושכחת את את ה' אלוקיך. עשירות, גאלד און זילבער קענען גענצליך פארדארבן דעם מענטש ווי מ'זעהט ביי מענטשן אז איידער זיי זענען רייך געווארן האבן זיי זיך געפיהרט על פי תורה, אבער נאכדעם וואס זיי זענען רייך געווארן זענען זיי מקיים דעם "וכסף הרביתי להם וזהב עשו לבעל". אויב איינער ווערט רייך אין זיינע מיטעלע יאהרן איז אפילו פאר אים אליין וועט דאס נישט שאטן, ווייל ער איז שוין צוגעוואוינט צו לעבן מיט תורה און מצוות, קען דאס אבער שאטן פאר זיינע קינדער, ווייל זיי זענען ערצויגן געווארן מיט א לעבן פון רייכטום, און זיי וועלן שוין מקיים זיין דעם "וישמן ישורון ויבעט". חז"ל דרש'נען אויפ'ן פסוק "ובכל מאדך", 'בכל ממונך', זעהט מען אז "מאד" מיינט געלט. זאגט דער פסוק "רק השמר לך ושמור נפשך מאד", זאלסט זיך היטן דעם נפש ס'זאל נישט קאליע ווערן ווען דו וועסט פארמאגן "מאד", אסאך געלט, דעמאלט זאלסטו אכטונג

»»»

מיין טיעפע געדאנק אויף די פרשה

השמר לך ושמור נפשך מאוד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך... (ואתחנן ד:ט)

דער מענטש דארף שטענדיג גיין מיט דביקות אין הייליג'ן באשעפער, און טראכטן פון די גרויסקייט פון באשעפער, באטראכטן זעהן די וואונדער וואס דער באשעפער טוהט כסדר מאכן, מיט זיינע באשעפעניש, די ניסים ונפלאות וואס מ'זעהט שטענדיג אין די בריאה. אט די אלע זאכן וועלן אים ברענגען צו דביקות אין באשעפער. אבער די ערשטע זאך וויאזוי אנצוקומען צו דעם איז זיך אריינטראכטן זיין אינעם חלק וואס מ'גיט אים פון הימל, וואס דאס איז זיין אייגענע נשמה, וואס איז דאס די נשמה, און וויאזוי די נשמה מאכט ניסים ונפלאות. אזוי ווי די גמרא (ברכות י.) זאגט: מיט פינף זאכן איז די נשמה גלייך כביכול צום הייליג'ן באשעפער. אבער אויב דער מענטש קען זיך נישט אליין און איז זיך נישט מתבונן אין זיין אייגענע נשמה, קומט ער נישט אהן צו טראכטן פונעם באשעפער, וויבאלד ער קען זיך נישט אליין, קומט ער נישט אהן צו טראכטן פון באשעפער. דאס זאגט דער פסוק, "**השמר לך ושמור נפשך**, וויל אויב דו וועסט נישט אזוי טוען, "**פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך**",—וועסטו פארגעסן פון רוממות הבורה ב"ה, וואס דער מענטש זעהט שטענדיג מיט זיינע אויגן די ניסים ונפלאות, דעריבער דארף א מענטש שטענדיג זיך אליין מתבונן און זעהן די גרויסקייט פון באשעפער ב"ה, די וואונדערליכע ניסים וואס מיט אים געשעהנט שטענדיג.

(נועם אלימלך)

מיין געדאנק אויף די פרשה

»»»

געבן "פן תשכח את הדברים האלה אשר ראו עיניך". און אפילו דיר וועט דאס נישט שאטן, דארפסטו אבער אכטונג געבן "והודעתם לבניך ולבני בניך", זאלסט זעהן ביי דיינע קינדער אז דאס געלט זאל זיי אויך נישט פארפיהרן.

(פרקא מהריא"א, אבות פרק א')

לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא, כי לא ינקה ה'...(ואתחנן ה:יא)

פארוואס ביי אלע זינד אין די תורה, העלפט תשובה אויסער ביי די זינד פון שבועת שוא. ווייל ווען א מענטש זינדיגט, גייט בייזנאכט זיין האנט ארויף אין הימל און שרייבט אריין די זינד אינעם ספר הזכרונות, למשל, אויב ער האט געגעסן חזיר פלייש ר"ל, שרייבט די האנט "איך פלוני בן פלוני האב געגעסן חזיר פלייש", און ווען ער טוהט תשובה אויף די עבירה, מעקט מען אויס די שורה פונעם ספר הזכרונות און ס'בלייבט נישט קיין שום צייכן דערפון. אבער ווען איינער שווערט אויף פאלש שרייבט ער אריין "איך האב געשוואוירן פאלש בשם ה'" אפילו אויב ער טוהט זייער עהרליך תשובה, קען מען מער נישט אויסמעקן די שורה פונעם ספר הזכרונות, ווייל מ'טאהר נישט אויסמעקן דעם באשעפער'ס נאמען, דעריבער מוז מען איבערלאזן די ווערטער "בשם ה'". דאס איז פשט "כי לא ינקה ה'", ווייל דעם נאמען פונעם באשעפער קען מען דאָך נישט אויסרייניגן און אויסמעקן.

(הרה"ק רבי ר' מאיר'ל פרעמישלאנער זי"ע)

נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם...על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון הרימי בכח קולך מבשרת ירושלים...

◆

ווי קען מען זיין אזוי נאריש?...

כי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים. (ואתחנן ד:ו)

הרה"ק רבי הערשעלע ליסקער זצוק"ל, האט אמאהל ביי א 'שבת שובה' דרשה, זיך אפגערעדט אויף די וואס גייען שטודירן און גלייבן אז חכמה ליגט ביי די אומות העולם. און ער האט א זאג געגעבן: ווי אזוי קען מען זיין אזוי נאריש? די תורה הק' זאגט דאך עדות אז אויב מ'לערנט תורה ווערט מען קלוג און דא זענען דא וואס גלייבן אז אויב מ'וועט גיין אין זייערע וועגן וועט מען זיין קלוג. ווי אזוי קען זיין אז דער מענטש זאל האלטן אנדערש פון די תורה ווען ס'שטייט בפירוש אנדערש אין פסוק?

(דרכי הישר והטוב)

◆

מיר זענען אזוי נאענט צום באשעפער...

כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו (ואתחנן ד:ז)

א איד האט אמאהל געשיקט א שליח צום חפץ חיים זצ"ל, ער זאל אים געבן א ברכה. האט זיך דער חפץ חיים צושמייכלט און געזאגט: "קוק ווי מיר האלטן שוין, איין קבצן שיקט א צווייטן קבצן, ער זאל נעמען א ברכה פון א דריטן קבצן, און מ'פארגעסט אינגאנצן אז דער פסוק איז מעיד אז מיר זענען אויסטערליש נאענט צום באשעפער און מיר קענען זיך ווענדן גלייך צו אים.

◆

דער שטעקן צו הויעך...

עם חכם ונבון (ואתחנן ד:ו)

איינער פון די רבנים אין אונגארן האט אמאהל באקומען א מתנה פונעם קעניג א זילבערנער שטעקן מיט א קאפ פון א שתי וערב. בלית ברירה האט דער רב דאס גענומען, און ער האט אראפגעשניטן דעם קאפ מיט'ן שתי וערב. אמאהל האט ער זיך באגעגנט מיט'ן קעניג, און דער קעניג זעהט דעם שטעקן אהנעם קאפ מיט'ן שתי וערב. פרעגט דער קעניג פארוואס האסטו אראפגענומען דעם שתי וערב? ענטפערט דער רב: "דער שטעקן איז געווען צו לאנג". זאגט אים דער קעניג: האסטו געדארפט קערצער מאכן דעם שטעקן פון אונטן? ענטפערט דער רב: פון אונטן איז דער שטעקן געווען גוט,

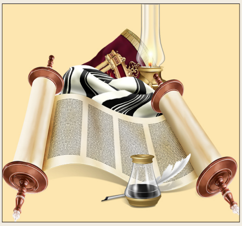

ווייל ס'האט דערגרייכט צו די ערד, אבער פון אויבן איז דער שטעקן געווען צו הויעך, דעריבער האט ער אראפגענומען דעם אויבערשטן טייל פונעם שטעקן...

◆

וויאזוי מוסר'ט מען קינדער ווען מ'איז אליין נישט ערליך...

השמר לך...ופן יסורו מלבבך... והודעתם לבניך ולבני בניך... אשר ילמדון ליראה אותי כל הימים...ואת בניהם ילמדון (ואתחנן ד:ט-י)

מ'קען זאגן בדרך צחות, ביי געוויסע מענטשן וואס זענען אריינגעטועט אין עולם הזה און האבן נישט אינזין די מצוות ה', און ווען זיי שטעלן זיך שוין דאווענען שאקלען זיי נאר זייערע ליפן, אבער האבן נישט אינזין וואס זיי זאגן. אבער פון זייערע קינדער פאדערן זיי און מוסר'ן זיי, אז זיי זאלן נישט פארברענגען די צייט נאר זאלן כסדר לערנען און דאווענען. ס'פאלט אים גארנישט איין אז איידער ער פאדערט די אלע זאכן פון זיינע קינדער, דארף ער זיך אליין פארבעסערן. זאגט דער פסוק: "**השמר לך... ופן יסורו מלבבך**"—קודם גיב אכטונג אז די אלע זאכן זאלן נישט זיין אפגעטועט פון דיר. און אין די זעלבע צייט "**והודעתם לבניך**"—וועסטו זיך נישט אפהאלטן פון זאגן מוסר פאר דיינע קינדער, פארגעסנדיג אינגאנצן אז דו אליין דארפסט אויך זעהן צו פארבעסרן דיינע מעשים, דאס איז נישט דער ריכטיגער וועג, נאר "**אשר ילמדון ליראה...**", צוערשט דארפסטו זעהן אליין, צו לערנען ליראת ה'. און ערשט דערנאך "**את בניהם ילמדון**", וועסטו קענען פאדערן פון דיינע קינדער אז זיי זאלן זיך פארבעסערן. *(תפארת שלמה)*

◆

א וואכנדיגע עצה...

ויום השביעי שבת לה'...(ואתחנן ה:יד)

א פרוי האט אמאהל געבעהטן אן עצה פונעם ראגאטשובער גאון זצ"ל: א גאנצע וואך עסט איר זוהן געהרן, אבער שבת קודש דרייט ער אוועק זיין קאפ און וויל גארנישט עסן? האט דער גאון איר געגעבן אן עצה: זי זאל אנטוהן אויף אירע שבת'דיגע קליידער, א וואכענדיגע קלייד. האט זי אזוי געטועט און דאס קינד האט אנגעהויבן עסן שבת. און דער גאון האט געזאגט אז ס'איז נישט קיין מופת ווייל די גמרא (בבא קמא לז:) זאגט: "דער אקס איז א מועד צו שטויסן פאר שבת, אבער נישט אינדערוואכן, ווייל ווען ער זעהט מ'גייט אנגעטוהן מיט שיינע קליידער, און ער דערקענט נישט מיינט ער ס'איז שבת און ער שטויסט".

◆

קענסט גיין צופיס...

כבד את אביך ואת אמך (ואתחנן ה:טז)

א איד איז האט אמאהל געפרעגט פונעם בריסקער רב זצ"ל (יו"ד כ"א מנ"א): מיין טאטע איז אין ביאליסטאק, האט מיר געשיקט א בריוו, איך זאל אים קומען באזוכן, אבער ער האט מיר נישט געשיקט קיין שפעזן געלט פון בריסק קיין ביאליסטאק, און די הלכה (שו"ע יו"ד סימן רמ) איז, אז די אויסגאבן פון כיבוד אב דארף קומען פון טאט'ן און נישט פונעם זוהן, וויל ער וויסן אויב ער איז פטור פון צו באזוכן זיין טאטע? האט אים דער רב געענטפערט: טאקע אזוי, דארפסט נישט אויסצוגעבן דיין אייגן געלט צו פאהרן, '**קענסט גיין צופיס**'. *(כמוצא שלל רב)*

◆

רעדן צו א חבר...

לך אמר להם שובו לכם לאהלכם: ואתה פה עמד עמדי (ואתחנן, ה:כז-כח).

מ'קען זאגן בדרך צחות: דער פסוק באציהט זיך צו איינעם וואס מ'דארף רעדן צו אים בלשון רבים, "**שובו לכם**", —"וואס מאכט איר", אים זאגט מען '**לאהליכם**', זיצט איינדרערהייט געזונטערהייט. '**ואתה**', צו ווען מ'קען רעדן ווי א חבר, 'וואס מאכסטו' וכדו', אים בעהט מען '**פה עמוד עמדי**', —בלייב דא מיט מיר... *(ליקוט 'אמרי חיים')*

◆

זארג פריער פאר דיר אליין...

והיו הדברים האלה... על לבבך (ואתחנן ו:ו)

ס'זענען דא מענטשן וואס זארגן מתקן צו זיין יענעמ'ס נשמה אין רוחניות, אבער זיי אליין זענען מתקן זייער גוף מיט גשמיות... ס'דארף אבער זיין פארקעהרט, דערפאר ביי 'שמע ישראל' ווען א איד זאגט "**ואהבת**",—ד.מ. ער זאגט פאר'ן חבר, ער זאל ליעב האבן דעם באשעפער און פארעכטן זיין נשמה... זאגט מען אים "**והיו הדברים האלה על לבבך**", פריער טוה פאר דיר, ווי חז"ל זאגן 'קשוט עצמך ואח"כ קשוט אחרים...', פריער זיי דיך אליין מתקן... *(שארית מנחם)*

◆◆◆

• משה רבינו האט זיך געבעהטן בתחנונים...

ואתחנן אל ה' בעת ההוא (ואתחנן ג:כג)

רש"י: אף על פי שיש להם לצדיקים לתלות במעשיהם הטובים, אין מבקשים מאת המקום אלא מתנת חנם ("חנון" איז א לשון פון בעהטן א מתנת חנם).

ווען די אידן האבן געזינדיגט ביים עגל האט משה רבינו גערעדט צום באשעפער מיט א שטרענגערן לשון, ווי משה דערציילט "ואתפלל אל ה'"..., און געזאגט (פ' כי תשא) "למה ה' יחרה אפך בעמך סלח נא לעון העם הזה...", בעהטן'דיג מיט פעסטקייט אז דער באשעפער זאל נישט צערענען אויף די אידן. פארוואס האט משה נאכן עגל געבעהטן שטרענג און דא ביים וועלן אריינגיין קיין ארץ ישראל, האט ער גערערט בתחנונים, בעהטנ'דיג א מתנת חינם? ענטפערט דער מדרש מיט א משל: א קייזער האט חתונה געהאט און די קייזער'ן האט געבוירן א קינד. כל זמן דאס קינד לעבט שפיהרט זיך די קייזער'ן שטארק און קומט אריין אין קייזערליכן פאלאץ ווען זי וויל, אהן מורא אז דער קייזער וועט איר פארטרייבן. אבער אויב דאס קינד איז געשטארבן, שפיהרט זיך שוין די קייזער'ן נישט אזוי שטאלץ און זי שטייט פאר'ן קעניג מיט הכנעה און תחנונים, מורא האבנ'דיג אז דער קעניג וועט איר פארשיקן. דאס זעלבע איז געווען מיט משה רבינו. נאכ'ן מעשה העגל האט משה זיך געשפיהרט זיכער צו בעהטן פאר די אידן וואס ער האט ארויסגענומען פון מצרים, לויט'ן באשעפער'ס רצון, איז פאסיג אז דער באשעפער זאל מוחל זיין זייער זינד, אבער יעצט, ווען דער דור המדבר איז שוין אויסגעשטארבן און דער נייער דור וואס זענען געבוירן אין מדבר, דארפ'ן אריינקומען קיין ארץ ישראל, מיט זיי האט זיך משה שוין נישט געשפיהרט אזוי זיכער צו בעהטן אריינצוקומען קיין ארץ ישראל, דעריבער האט ער געבעהטן בלשון תחנונים, "**ואתחנן**". *("מדרש רבה" ואתחנן. פ"ב ד')*

• פיהר תנאים אז א תפילה זאל נתקבל ווערן

ואתחנן אל ה' בעת ההוא (ואתחנן ג:כג)

ס'זענען דא פיהר תנאים אז א תפילה זאל אנגענומען ווערן: 1) דער מענטש זאל בעהטן תחנונים ווי אן ארימאן וואס שטייט ביי די טיהר פון אן עושר און בעהט א נדבה, ווי דער פסוק (משלי יח) זאגט: "תחנונים ידבר רש". 2) דער מענטש זאל בעהטן ביים באשעפער אליין, נישט דורך א ממוצע, [פארמיטלער] ווייל דער ברשעפער איז דער מקור הרחמים. 3) די תפילה זאל זיין אין אן עת רצון, ווי דוד המלך זזאגט (תהלים ס"ט) "ואני תפילתי לך ה' עת רצון", איך וויל דאווענען פארן באשעפער ווען ס'איז אן עת רצון. 4) די תפילה זאל ארויסגעזאגט ווערן קלאהר, ס'זאל נישט קענען אויסגעטייטשט ווערן אויף אן אומריכטיגן אופן.

די פיהר בחינות זענען מרומז אין פסוק וועגן די תפילה פון משה רבינו: 1) "ואתחנן",—איך האב

געדאווענט צום באשעפער מיט א לשון פון תחנונים. 2) "**אל ה'**",—די תפילה איז געווען צום באשעפער אליין, וואס ער איז דער מקור הרחמים. 3) "**בעת ההוא**",—משה רבינו האט געוואוסט מכוון צו זיין ווען ס'איז אן עת רצון. 4) "**לאמור**",—די תפילה איז ארויסגעזאגט געווארן קלאהר און דייטלעך. *(אור החיים הק')*

• משה האט געבעהטן אז דער רבים זאל אויך בעהטן פאר אים...

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר... (ואתחנן ג:כג)

רבינו אביגדור צפרתי זצ"ל פון די בעלי התוספות ערקלעהרט: אין פסוק שטייט נישט "והתחננתי" נאר "ואתחנן", וואס לערנט אונז אז משה רבינו האט זיך נישט פארלאזט אויף זיין אייגענע תפילה אליין נאר ער האט געבעהטן אז דער רבים זאל אויך בעהטן אויף אים רחמים, ווייל א תפילה פון א רבים האט א גרויסע ווירקונג. דעריבער אויב איינער האט ח"ו א קראנקער אין זיין שטוב זאל ער בעהטן פונעם רבים אז זיי זאלן מתפלל זיין, אדער ער זאל זאגן ברבים א "מי שבירך" פאר זיין רפואה, און דורכדעם וואס דער רבים וועט ענטפערן אמן וועלן זיי זיך מצטרף זיין צו די תפילה און ס'וועט ווערן א תפילת רבים. *(מובא בספר "ילקוט מאיש לרעהו")*

• פארוואס האט משה געדאוונט תקט"ו תפילות...?

ואתחנן אל ה' בעת ההוא (ג, כג).

ס'שטייט א מדרש פליאה אז משה רבינו האט געדאוונט תקט"ו (515) תפילות וויפיהל ס'באטראפט דאסווארט "ואתחנן"(515). וואס וויל מען אונז דערמיט לערנען? נאר דער אמת איז אז ס'איז דא א ריכטיגער און פונקטליכער חשבון אויף די 515 תפילות, און דער חשבון פון 'ואתחנן' איז נאר אן אסמכתא בעלמא. ווייל משה האט אנגעהויבן דאווענען ט"ו באב ביום שכלו בו מתי מדבר. פון ט"ו באב ביז ז' אדר, דער טאג פון זיין פטירה, ווען דו רעכנסט די חדשים אויפ'ן סדר, א' מלא וא' חסר, קומט אויס 200 טעג, 4 מלאים 3 חסרים און נאך 7 טעג ימים, און אויב משה וואלט געדאוונט אין די 200 טעג 3 תפילות א טאג איז דא 600 תפילות. נאר שבת בעהט נישט א יחיד אויף זיינע באדערפענישן. נעם אראפ 28 שבתות פון די 600 טעג בלייבט קע"ב (172) טעג, 3 תפילות יעדן טאג 3X172 האסטו תקט"ז (516) תפילות. אבער ט"ו באב אליין וויבאלד דער דיבור איז נישט נתייחד געווארן מיט משה נאר בייטאג און נישט ביינאכט, האט ער נאר געדאוונט 2 תפילות, האסטו א פונטקליכער חשבון אז ער האט געדאוונט תקט"ו (515) תפילות פון ט"ו באב ביז ז' אדר, דריי (3) תפילות יעדער טאג. *(פני יהושע, ברכות לב:)*

• ס'איז נישט א כבוד פאר'ן קעניג ער זאל זיך ביקן צום קנעכט...

פן תשא עיניך השמימה וראית את השמש ואת הירח... ונדחת והשתחוית להם... (ואתחנן ד:יט)

פארוואס טאהר מען זיך נישט ביקן צו די זון, ס'איז דאך א כבוד פאר'ן קעניג אז מ'גיט כבוד פאר זיינע קנעכט? ס'איז אבער נישט קיין כבוד פאר'ן קעניג, אז ער אליין זאל זיך ביקן צו זיין קנעכט, ווייל אין יעדער איד איז דא א ג-טליכער פינק און ווען דער איד ביקט זיך צו די זון, איז דאס כאילו דער קעניג ביקט זיך אויך. *(אלשי"ך הק')*

***

נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם...על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון הרימו בכח קולך מבשרת ירושלים...

"אויסגעפאלגט דעם באפעהל..."

כבד את אביך ואת אמך... (ואתחנן ה:טז)

אין די ערשטע יאהרן נאך זיין חתונה איז מרן מהר"א זי"ע געווען נישט געזונט, און דער דאקטער האט אים פארבאטן צו גיין אין מקוה. זיין פאטער מרן מהרי"ד זי"ע, וואוסנדיג ווער הייליג זיין זוהן איז, האט זיך געזארגט אז מרן מהר"א זי"ע וועט אפשר נישט וועלן אויספאלגן די ווארענונג פונעם דאקטער, האט ער אים געלאזט רופן און באפוילן בגזירת כיבוד אב אז ער זאל נישט גיין אין מקוה, ביז זיין געזונט צושטאנד וועט דאס ערלויבן. א שטיקל צייט שפעטער, אין איינע פון די קאלטע ווינטער טעג, האט הרה"ק רבי פיניאלע אוסטילא זי"ע געזעהן ווי מרן מהר"א זי"ע גייט אין די פארטאג'ס שטונדן אין די ריכטונג פון די מקוה, און נאך פופצן מינוט איז ער שוין געווען צוריק. האט זיך רבי פיניאלע זייער געוואונדערט, וואוסנדיג אז מרן זי"ע וועט נישט טוען קעגן דעם באפעהל פונעם פאטער, איז וואס באדייט דאס גיין אין מקוה? האט ער זיך דעם אנדערן פרימארגן באהאלטן אין די מקוה, און צו זיין גרויס ערשטוינונג זעהט ער ווי מרן זי"ע קומט אריין אין די מקוה טוהט אויס זיינע קליידער און גייט אראפ די טרעפ פון די מקוה און בלייבט שטייןביים לעצטן טרעפל און זאגט: "הנני מוכן ומזומן מקיים צו זיין מצות כיבוד אב זיך נישט צו טובל'ן אין די מקוה." דערנאך איז מרן זי"ע צוריק ארויף די טרעפ, זיך אנגעטוהן און אהיים געגאנגען....**כבד את אביך...**

"די קללות זענען ברכות..."

למען תחיון וטוב לכם והארכתם ימים (ואתחנן ה:כט)

הרה"ח ר' ישעי' לברון ז"ל האט געהאט א מומע וואס האט געוואוינט אין קראקא. איין טאג איז איר טאכטער נישט געזונט געווארן איז זי געפאהרן קיין בעלזא מזכיר צו זיין ביי מרן מהר"י זי"ע פאר א רפואה שלימה. אבער אזוי ווי מ'האט נישט געקענט אריינגיין האט זי אליין געעפנט די טיהר און איז אריינגעגאנגען. האט זיך מרן זי"ע דערשראקן און איר געגעבן א זאג: "נאט אייך אכציג שווארצע יאהר". די פרוי האט זיך דערשראקן און זי איז אריינגעלאפן צו די רעבעצין מיט א געוויין, און דערציילט וואס דער רב האט איר געזאגט. די רעבעצין האט איר

הרה"ח ר' ישעי' לברון

בארוהאיגט אז ס'וועט גארנישט זיין, ווייל "דעם רב'ס קללות זענען ברכות". ווען זי האט דערציילט די מעשה פאר ר' ישעי' איז זי שוין געווען באלד הונדערט יאהר אלט. די פרוי האט אלעמאהל געמיינט אז זי וועט לעבן בלויז אכציג יאהר, דערווייל האט זי געזעהן אז די אכציג יאהר האבן זיך אנגעהויבן פון ווען זי איז געווען ביי מרן זי"ע. זי איז נפטר געווארן פאר די צווייטע וועלט קריג. *(מפי בנו הרה"ח ר' דוד לברון שליט"א)*

"ימי שנותינו בהם שבעים שנה..."

למען תחיון וטוב לכם והארכתם ימים (ואתחנן ה:כט)

צו מרן מהר"א זי"ע זענען אמאהל אריינגעקומען דריי געשוויסטער וואס זענען ארויפגעקומען קיין ארץ ישראל מיט זייער מוטער, נאכ'ן זיך האבן געראטעוועט פונעם שרעקליכ'ן חורבן אין אונגארין ביי די צווייטע וועלט'ס קריג. ווען זיי זענען אנגעקומען קיין ארץ ישראל איז זייער מוטער ל"ע נישט געזונט געווארן און זי איז געליגן שטערבליך קראנק אינעם הדסה שפיטאל אין תל אביב. דארט אין אונגארין האבן זיי נאך געהערט וועגן די גרויסקייט פונעם בעלזער רב, זענען די דריי געשוויסטער געקומען שפעט ביינאכט צום שטוב פון מרן זי"ע אין תל אביב צו בעהטן א ברכה פאר זייער קראנקע מאמע וואס ליגט אין שפיטאל און ראנגלט זיך מיט'ן לעבן ר"ל. אזוי ווי מ'האט דעמאלט נישט געקענט אריינגיין צו מרן זי"ע, האבן די געשוויסטער אויפגעהויבן א ווייגעשריי און הערנ'דיג די געשרייען האט מרן זי"ע באפוילן מ'זאל זיי אריינצולאזן. זיי האבן דערציילט וועגן דעם צושטאנד פון זייער מאמע, און איינע פון די שוועסטער האט אנגעהויבן ווי צו "סטראשן" אז אויב זייער מאמע וועט שטארבן וועלן זיי אלע גיין אין א פרייער קיבוץ, ווייל דאס וואס ס'האלט זיי צוזאמען נאכ'ן חורבן איז נאר זייער עהרליכע מאמע. מרן זי"ע איז געזיצן פארטראכט, און ס'האט אויסגעזעהן ווי ער דרימלט. פלוצלונג האט ער זיך ווי 'אויפגעוועקט', און געזאגט פאר'ן גבאי'ן ער זאל זיי פרעגן

כ"ק מרן מהר"א זי"ע

ווי אלט זייער מאמע איז? האבן זיי געענטפערט זעקס און פופציג (56) יאהר. האט זיך מרן זי"ע אנגערופן: "דוד המלך זאגט דאך 'ימי שנותינו בהם שבעים שנה' אוי! אוי! נאר זעקס און פופציג?" און אזוי האט מרן זי"ע איבערגעחזר'ט עטליכע מאהל. ביז דער גבאי האט געוואונקן פאר די שוועסטערס זיי זאלן פארלאזן דעם צימער. ווען זיי זענען אנגעקומען צוריק אין שפיטאל האבן זיי באלד געזעהן א פארענדערונג צו גוט'ן אינעם געזונט צושטאנד פון זייער מוטער, ביז זי איז צוביסלעך אינגאנצען געזונט געווארן. די מוטער האט דערנאך זוכה געווען צו זעהן ווי איהרע טעכטער שטעלן אויף שיינע עהרליכע שטובער פון תורה און חסידות, און ערשט ביי די זיבעציג יאהר איז זי געשטארבן.

"פארוואס ער זאגט א לאנגע קריאת שמע..."

שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד... (ואתחנן ו:ד)

כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע האט געהאט א גבאי וועמען מ'האט גערופן "ר' מרדכי גיהנום-שמש". אמאהל אין די אלול טעג, זאגט אים מרן זי"ע: "ר' מרדכי, מ'דארף תשובה טוען, ס'איז שוין חודש אלול"! האט ר' מרדכי געענטפערט מיט א תמימות: "נו, זאל דער רבי תשובה טוען..." פרעגט אים מרן זי"ע מיט אן ערנסטקייט: אויף וואס זאל איך תשובה טוען? האט

כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע

ער געענטפערט: "ווען דער רבי לייענט קריאת

<<<<<<<

נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם...על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון הרימו בכח קולך מבשרת ירושלים...

<<<<<<<

שמע ביים דאווענען, דויערט דאס זייער לאנג און ס'ווערט דורכדעם א "טירחא דציבורא" ווען דער עולם ווארט און ווארט אומגעדולדיג... צווישן די מענטשן זענען דא אזעלכע וואס זענען זייער הונגעריג, און מ'טאהר זיי נישט לאזן ווארטן פאר אומזיסט...האט מרן זי"ע ארויסגענומען א חומש דברים און אויפגעמישט צו פרשת ואתחנן און געוויזן די לאנגע רשי"ס אויף די פרשה פון קריאת שמע, און געזאגט: "דו זעהסט? דאס אלעס דארף איך אינזינען האבן ביי קריאת שמע..."

"די הייליגע אויגן האבן געזעהן..."

וקשרתם לאות על ידך והיו לטטפת בין עיניך (ואתחנן ו:ח)

הרה"ח ר' יהושע יאקאבאוויטש ז"ל איז געווען אן אפטער גאסט אין שטוב פון מרן מהר"א מבעלזא זי"ע אין די שטאט פעסט. ער פלעגט יעדן טאג קומען, און געזארגט פאר די געברויכן פון די שטוב. איין טאג האט זיך אים געמאכט א דרינגענדע ענין פון פיקוח נפש, און ער האט נישט געקענט לייגן תפילין און דאווענען באלד אינדערפרי, און ביז ער איז געקומען אין שטוב פון מרן זי"ע איז שוין געווען מיטאג צייט. אין שטוב האבן אים העפליך אנטקעגנגענומען דער בילגורייער רב זי"ע און דער גבאי הרה"ח ר' דוד שפירא ע"ה, פאר זיינע פיהלע לייסטונגען פאר די שטוב פון מרן זי"ע. ווען ער האט אבער געוואלט שלו' נעמען ביי מרן זי"ע, האט מרן זי"ע פריער ארומגעוויקלט זיין האנט מיט א האנטוך און אזוי אים געגעבן שלו'. די זאך איז געווען א גרויס וואונדער ביי די שטוב מענטשן. דער בילגורייער רב האט געזאגט פאר מרן זי"ע: "דאס איז יהושע, יענקל נירעדהאזער'ס זוהן," אבער מרן זי"ע האט גארנישט רעאגירט. ווען ר' יהושע איז ארויס געקומען פון צימער, האבן אים דער בילגורייער רב, און ר' דוד שפירא געוואלט בארוהיגן אויף דעם וואס ס'איז געשעהן. האט זיך ר' יהושע צו זיי אנגערופן: "זארגט אייך נישט, איך ווייס גוט פארוואס מרן זי"ע האט מיר געגעבן די האנט מיט א האנטוך, ווייל איך האב נאך היינט נישט געלייגט תפילין און מרן זי"ע האט דאס געזעהן מיט זיינע הייליגע אויגן." ר' יהושע האט שפעטער דערציילט: אז זייענדיג א "תמיר ונעלם" כדי אויסצומיידן דינען אין מיליטער, האבן אים די פאליציי געכאפט יענעם פרימארגן און ביז ער האט ערלעדיגט אז מ'זאל אים באפרייען איז שוין געווארן נאכמיטאג.

הרה"ח ר' יהושע יאקאבאוויטש

"בודק זיין די מזוזות ביי א חסידישער סופר..."

וכתבתם על מזוזות ביתך... (ואתחנן ו:ט)

ווען הגה"צ רבי יצחק שלמה אונגאר זצ"ל האט געדינט אלס רב אין די "דיר יאסין" געגענט פון ירושלים, זענען ל"ע דארט קראנק געווארן זעקס קינדער אויף 'פאליא'. אין יענע צייט איז נאך נישט געווען מיטלען און מעדעצינען דאס צו קענען אויסהיילן. ס'איז ענטשטאנען א שרעק און א פאניק ביי די געטראפענע פאמיליעס און אין די גאנצע קהלה. איז ער געפאהרן קיין קטמון, צו כ"ק מרן מהר"א זי"ע, און זיך געבעהטן ממש בתחנונים, ביי מרן זי"ע ער זאל וואונטשן א רפואה שלימה פאר די קראנקע קינדער. האט אים מרן זי"ע געשיקט ער זאל גיין בודק זיין די מזוזות ביי א 'חסידישן' סופר. האט ער געפרעגט, ווי וועט ער אצינד טרעפן אזא סופר א בעלזער חסיד? האט אים מרן זי"ע געענטפערט מיט א שמייכל: "דו מיינסט א חסידישער סופר איז נאר איינער וואס הויבט אהן ביי שלש סעודות 'יצוה' [כמנהג בעלזא]? א חסידישער סופר איז איינער וואס רירט נישט די בארד. הגה"צ רבי יצחק שלמה האט זיך נישט געזוימט און באלד איבערגעגעבן די מזוזות בודק צו זיין ביי א חסידישער סופר, וואס רירט נישט די בארד, און אין עטליכע טעג ארום זענען די קינדער פולקאם געזונט געווארן. *(רשומים בשמך)*

הגה"צ ר' י.ש. אונגאר

"א סגולה אויף גמגום..."

ושננתם לבניך ודברת בם... (ואתחנן ו:ז)

אמאהל איז א איד געקומען צו כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע מיט זיין זוהן וואס האט געשטאמלט ביים רעדן. האט אים מרן מהרי"ד זי"ע געגעבן אן עצה און א סגולה. דער זוהן זאל גוט חזר'ן אלעס וואס ער לערנט, וועט ער דאס געדענקען, וועט דאס זיין ביי אים מחודדים בפיו, ער וועט קענען ענטפערן קלאהר און דייטליך און ער וועט נישט דארפן מגמגם זיין. אזוי ווי רש"י ערקלעהרט "ושננתם"—'**לשון חדוד הוא, שיהיו מחודדים בפיך שאם ישאלך אדם דבר לא תהא צריך לגמגם בו אלא אמור לו מיד**'.

"געפריידט מיט'ן אידישן שוסטער..."

לא תחנם (ואתחנן ז:ב)

כ"ק מרן מהר"א זי"ע האט דערציילט אז ביים עלטער זיידן ז"ל [מרן מהר"ש זי"ע] אין בעלזא איז אלע יאהרן געווען אין שטאט נאר איין שוסטער, א גוי, און ווען ס'איז אנגעקומען אין שטאט דער ערשטער אידישער שוסטער, האט זיך דער עלטער זיידע זייער געפרייט. ווען מ'האט אים געפרעגט וואס די שמחה איז אזוי גרויס, האט ער געענטפערט אז ווען ס'איז געווען נאר א גוי'שער שוסטער האט ער שטענדיג געהאט א חשש אפשר איז ער עובר ח'ו אויף "לא תחנם,"—וואס חז"ל (עבודה זרה כ.) דרש'ענען אז מ'זאל זיי נישט געבן א אומזיסטע מתנה, און וויבאלד ס'פאסט דאך נישט פאר א רב ער זאל זיך דינגען מיט'ן פרייז, האט ער שטענדיג געדארפט באצאהלן די פולע פרייז וואס דער גוי האט פארלאנגט, און זיין הארץ האט אים שטענדיג געשעטערט, אפשר בעהט דער גוי מער וויפיהל ס'קאסט, קומט אויס אז ער גיט אים א א מתנת חינם, דעריבער ווען ס'איז געקומען אין שטאט א שוסטער א איד, פרייט ער זיך ווייל ער וועט אפגעהיטן ווערן פון דעם חשש. *(אדמו"ר בעלזא)*

מַיין שַׁבָּת אוֹצָר

מַיין אוצר...מעשי צדיקים אויף די פרשה..

זיין איסערגעוועהנליכער כח הזכרון...

רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים (ואתחנן ד:ט)

דער ישמח ישראל פון אלכסנדר זי"ע איז געווען ברייט באקאנט מיט זיין איסערגעוועהנליכער כוח הזכרון, איבערהויפט אין תורה, ווי ער האט געדענקט אלעס וואס ער האט געלערנט, און נישט פארגעסן קיין שום פרט. און אזוי האט דער ישמח ישראל אמאל מעיד געווען אויף זיך אליין און געזאגט "איך פארגעס נישט". האט פאסירט אמאהל אין א געוויסע יומא דפגרא איידער דער ישמח ישראל איז אריינגעקומען צו די סעודה האט זיך געמאכט א שאלה ביי אים אין שטוב. מ'האט אנגעפרעגט עטליכע רבנים און דיינים וואס זענען געווען אנוועזנד, און אנגעהויבן צו זוכן ווי ס'ווערט גערעדט וועגן די שאלה, און זיי האבן שטארק ארומגעזוכט אינעם פרי מגדים אויב די שאלה ווערט דערמאנט, אבער קיינער האט נישט געקענט טרעפן קיין מקור. פלוצלינג איז דער ישמח ישראל אריינגעקומען אינעם צימער ווי זיי האבן דן געווען אין די שאלה, און די רבנים האבן געזאגט אז זיי האבן נישט געטראפן קיין מקור דערצו, האט דער ישמח ישראל גענומען דעם שולחן ערוך, און אויפגעמישט צו א בלאט, און זיי תיכף געוויזן ווי דער פרי מגדים רעדט פון די שאלה, זאגנדיג דערביי אז ער האט שוין נישט געלערנט דעם פרי מגדים צענדליגע יאהרן. *(תפארת ישראל)*

זי זאגט, און איך וויים...

וידעת היום והשבת אל לבבך כי ה' הוא אלקים (ואתחנן ד:לט)

א גביר האט אמאהל גענומען א חתן א תלמיד חכד און אים צוגעזאגט אייביגע קעסט. דער חתן וואס איז געווען א גרויסער יראת שמים האט געהערט אז אין ליזענסק נעמען זיך צוזאם עובדי ומבקשי ה', איז ער אויף אהין געפאהרן, און דארט פארבלקיבן אויף עטליכע חדשים, ווי ס'האט זיך אים אים אנגעצונדען דאס פייער פון חסידות און עבודת ה'. ווען ער איז צוריק אהיים געקומען האט זיך דער שווער געבייזערט ציט א טענה איך האב דיך גענומען דו זאלסט זיצן און לערנען, און דו ביסט אוועק געפאהרן צו בטל'ן דיין צייט מיט די חסידים?! און דער שווער הראט אים גערופן צו א דין תורה צום שטאט רב. פרעגט דער רב פון חתן: "וואס האסטו געלערנט אין ליזענסק? האט דער חתן געענטפערט: איך האב געלערנט אז ס'איז דא א באשעפער! האט דער רב אויסגעשאסן מיט א געלעכטער, און געהייסן רופן די דינסט און איר געפרעגט: אויב זי ווייסט אז ס'איז דא א באשעפער? "אוודאי!" האט זי געענפערט. זאגט דער רב פאר'ן חתן "פארדעם האסטו געדארפט פאהרן קיין ליזענסק, דאס האסטו געקענט אויך לערנען פון מיין דינסט?" האט דער חתן געענטפערט: זי זאגט אז

ס'איז דא א באשעפער און איך ווייס... דאס ערקלעהרט דער פסוק: "**וידעת היום והשבת אל לבבך כי ה' הוא אלקים**",—ס'איז נישט גענוג אז מזאגט, נאר ס'דארף אויך זיין "**וידעת**", מ'דארף וויסן און ס'זאל אויך זיין "**והשבות אל לבבך**".

וחי' בהם ולא שימות בהם...

ועשיתם פסל תמונת כל אשר צוך ה' אלקיך (ואתחנן ד:כג)

הרה"ק רבי יעקב שמשון פון שפיטיווקא זי"ע איז אמאהל געפאהרן מיט עטליכע תלמידים קיין זיטאמיר. אונטערוועגנס זענען זיי אריין אין א קרעטשמע זיך אפרוהען פון וועג. הערן זיי ווי צוויי שיכורים אינדרויסן רעדן זיך אויס זייערע צרות. און איינער זאגט פאר'ן צווייטן: מיין בראך איז זייער גרויס. מיין איינציגער זוהן איז געווען זייער קראנק, דער דאקטער האט געזאגט אז די איינציגע רפואה איז ער זאל עסן פלייש. געווען איז אבער פונקט דעמאלט אין די טעג וואס אונזער גלויבן פארבאט צו עסן פלייש בין איך געגאנגען צום גלח און געבעהטן אן ערלויבעניש צו מעגן געבן פאר מיין קראנקער זוהן פלייש. האט מיר דער גלח געענטפערט מיט צארן: בעסער זאל דיין זוהן אויסגיין און נישט ברעכן אונזער רעליגיע פארארדענונגען". נאך עטליכע טעג איז מיין זוהן געשטארבן. ווען דער שפיטיווקא צדיק האט דאס געהערט, האט ער זיך אנגערופן, אצינד איז מיר קלאהר געווארן א פסוק אין די תורה. "**ועשיתם פסל תמונת כל אשר צוך ה' אלקיך**". **פאר רש"י הק'** איז שווער געווען, ס'וואלט געדארפט שטיין, **אשר צוך ה' אלקיך שלא לעשות**". אבער די תורה וויל באווארענען אז אונזער תורה איז נישט ווי א פסל, א שטיק גאלד אדער אויסגעשניצט בילד, וואס האט נישט קיין רוח חיים, און מ'קען דאס נישט טוישן, ס'פארבלייבט די זעלבע שטיק, נאר אונזער תורה איז א "תורת חיים", און אויב ס'איז דא א חשש פון סכנות נפשות, און ס'פעהלט אויס פאר'ן געזונט פונעם מענטש אים צו קענען ראטעווען דארף מען אפילו מחלל שבת זיין, אנדערש ווי זייער גלויבן וואס ערלויבט נישט צו טוישן, און איז ווי א שטיק וואס מ'קען נישט ריהרן פון ארט. ווייל "וחי בהם ולא שימות בהם". *(קובץ שפתי צדיקים, בשם האדמו"ר מנאוואמינסק זצ"ל)*

ווי אזוי מ'דארף מכבד זיין א מאמע...

כבד את אביך ואת אמך... (ואתחנן ה:טז)

אין שיכון וויזשניץ אין ב"ב האט געוואוינט הרה"ח רבי יחזקאל ראזענצווייג ז"ל, פון די געהויבענע חסידים ביים הייליג'ן "אמרי חיים" מוויזניץ זצ"ל. איין פרייטאג צו נאכט'ס איז רבי יחזקאל נישט געקומען צום טיש פונעם "אמרי חיים". אינדערפרי ווען ער איז געקומען צום מיטאג טיש, פרעגט אים דער "אמרי חיים", ווי ער איז געווען נעכטן ביינאכט ביים טיש? האט רבי יחזקאל נישט געענטפערט. אבער דער "אמרי חיים" לאזט נישט נאך, ער זאל אים זאגן ווי ער איז געווען נעכטן ביינאכט ביים טיש. האט רבי יחזקאל דערציילט אזוי: נעכטן ביינאכט נאך סעודת שבת האב איך מיך אוועקגעזעצט אפרוהען אויף די קנאפע (קאוטש) און מיין מאמע האט זיך אוועק געזעצט נעבן מיר אויף מיין בעקעטשע. זי האט איינגעדרימלט און איך האב איר נישט געוואלט

<<<<<<<

נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם...על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון הרימו בכח קולך מבשרת ירושלים...

<<<<<<<

אויפוועקן, האב איך נישט געקענט קומען צום טיש. פרעגט דער "אמרי חיים", נו, ווי לאנג האט דאס געדויערט? האט רבי יחזקאל געענטפערט 'ביז אינדערפרי'. הערנדיג דאס האט דער "אמרי חיים" זיך אנגערופן און געזאגט פאר רבי יחזקאל: "איך וויל דו זאלסט דאס הויך פארציילן, אז אלע אינגעלייט דא זאלן הערן וויאזוי מ'דארף מכבד זיין א מאמע..."

(שמעתי מידידי הרה"ח ר' יחזקאל שטיינער הי"ו מלעיקוואוד)

גערײנט קריאת שמע כהלכה...

שמע ישראל ה' אלוקנו ה' אחד. (ואתחנן ו:ד)

הרה"ג רבי ליפמאן ראזענבערג פון קראסנא האט דערציילט: זיין רבי דער מהר"ם שיק זצוק"ל פלעגט פאהרן יעדעס יאהר צו א דארף נעבן חוסט אויף אפרוה. האט ער געזעהן אז צווישן מנחה מעריב פארברענגן די מענשטן אין שוהל מיט דברים בטלים. האט ער זיי געהייסן מאכן אין די צייט א שיעור אין תורה. און ער האט געזאגט אז זיין רבי דער הייליגער חתם סופר האט פארגעלערנט פאר די בעלי בתים א פשוטער שיעור צווישן מנחה מעריב אין הלכה וואס יעדער דארף צו וויסן, ביז אלע פשוטע בעלי בתים האבן געוואוסט די הלכות וואס זיי דארפן וויסן.

האט איינער געפרעגט דעם "מהר"ם שיק" אויב די בעלי בתים האבן געקענט אזוי פיהל הלכות פארוואס האט ער זיי גערופן פשוט'ע בעלי בתים? האט ער געענטפערט: ווייל איך זאג אייך אז זיי זענען געווען פראסטע אידן. און דער מהר"ם שיק האט דערציילט אז ער פלעגט זיך צוהערן צום שיעור וואס דער חתם סופר האט געגעבן פאר די פשוטע אידן. אמאהל נאכ'ן שיעור הערט ער ווי איינער פון די משתתפי השיעור זאגט פאר זיין חבר: "ער פרעדיגט וואסער...און טרינקט וויין..."מיינענדיג אז ער איז נישט א נאה דורש ונאה מקיים. פארוואס? ווייל ביים שיעור האט דער חתם סופר געזאגט אז ווען מ'לייענט קריאת שמע דארף מען הערן מיט די אויערן וואס מ'זאגט, און דער חתם סופר אליין ווען ער זאגט קריאת שמע זעהט מען נאר ווי די ליפן שאקלען זיך, אבער מ'הערט גארנישט. האט דער "מהר"ם שיק" יענעם אפגעענטפערט: ס'איז נישט אזוי ווי די זאגסט. נאר ווען דער "חתם סופר" האט געזאגט דעם ערשטן פסוק פון קריאת שמע, האט ער זיך געריבן דעם שטערן מיט א שטארקע דביקות אז זיין פנים איז געווארן א פלאם פייער, און ביז ער האט געענדיגט דעם ערשטן פסוק, זענען שוין זיינע הענט אראפגעפאלן פון די אויגן אהן קיין כח און זיין פנים איז געווען ווייס ווי קאלעך. דעריבער האבן נאר זיינע ליפן זיך געשאקעלט פון דביקות. און ווען דער שלוח ציבור האט געקוקט אין זיין פנים און געזעהן אז זיינע ליפן באוועגן זיך נישט, האט ער געוואוסט אז דער "חתם סופר" האט געענדיגט קריאת שמע און דער בעל תפילה האט געזאגט "ה' אלוקיכם אמת". און דער פשוטער מענטש האט זיך געדוכטן אז דער "חתם סופר" לייענט נישט קריאת שמע כהלכה, **"איז ער נישט**

געווען קיין פראסטער איד?". *(יקרא דמלכא")*

כאפ אריין עפעס צו לערנען...

ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך. (ואתחנן ו:ז)

דער **הייליגער "חתם סופר" זי"ע**, איז אמאהל איינגעשטאנען אין די שטאט וויען צוזאמען מיט א גרויסער עושר און תלמוד חכם פון די שטאט פרעשבורג. דער עושר איז געווען די גאנצע צייט פארנומען מיט זיינע פארצווייגטע געשעפטן און נישט געהאט קיין צייט צו לערנען, אזוי ווי ביי זיך אינדערהיים. דעם "חתם סופר" האט דאס זייער נישט געגליכן און ער האט גע'מוסר'ט דעם עושר פארוואס ער לערנט נישט. האט זיך דער עושר פארענטפערט אז די געשעפטן אין די גרויסע שטאט ערלויבט אים נישט קיין צייט צו קענען לערנען. האט אים דער "חתם סופר" געזאגט איך וועל דיר געבן אן עצה פון די הייליגע תורה, און ער האט געטייטשט דעם פסוק אזוי: **"ודברת בם"**,—דו קענסט לערנען א גאנצן טאג. **"בשבתך בביתך"**,—ווען דו ביזט אינדערהיים און דו ביזט נישט פארנומען מיט דיינע געשעפטן, **"ובלכתך בדרך"**,—אבער ווען די ביזט אינטערוועגנס און דו ביזט פארנומען מיט דיינע געשעפטן וואס זאלסטו טוען? **"ובשכבך ובקומך"**,—איידער דו לייגסט דיך שלאפן ביינאכט און ווען די שטייסט אויף אינדערפרי באלד נאך ברכת התורה, כאפ אריין עפעס צו לערנען, וועט דיין טאג נישט אדורכגיין אהן תורה. ווייל אויב דו וועסט נישט לערנען איין טאג וועסטו שוין במילא נישט לערנען דעם אנדערן טאג און אזוי ווייטער. הער צו מיין עצה, וועט דאס ווערן ביי דיר א געוואוינהייט און ס'וועט דיר זיין גוט דיין גאנץ לעבן.

תפילין א סגולה פאר קינדער...

והיו לטוטפות בין עיניך... (ואתחנן ו:ח)

א איד האט אמאהל געבעהטן פון הרה"ק רבי איציק'ל מסקווירא זצוק"ל ער זאל אים בענטשן מיט קינדער. האט דער צדיק אים געשיקט צו זיין זוהן הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל פון מאכנובקא זצוק"ל, ער זאל ביי אים בעהטן א ברכה ווייל ער לערנט תורה לשמה. פונקט דעמאלט האט זיך הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל, גענויטיגט אין א סומע געלד אויף צו קויפן פאר זיין בר מצוה בחור, א פאר תפילין וואס זענען געשריבן געווארן ביים בעש"ט'ס סופר. ווען דער איד האט געבעהטן א ברכה אויף קינדער פון הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל, האט אים דער צדיק געזאגט, אויב דו וועסט מיר געבן די סומע געלט וואס איך דארף האבן צו קויפן די תפילין, וועל איך דיר געבן א ברכה. דער איד האט גלייך מסכים געווען און דער צדיק האט אין אנגעוואונטשן. ווען זיין טאטע הרה"ק רבי איציק'ל האט זיך דערוואוסט דערפון האט ער געפרעגט זיין זוהן פון וואו ער האט גענומען די סגולה? האט הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל געענטפערט: ס'שטייט דאך אין פסוק "והיו לטוטפות" אויב מ'גיט געלט פאר תפילין, איז מען זוכה צו "בין"—א זוהן. און דער איד איז טאקע געהאלפן געווארן.

ובלכתך בדרך...(ואתחנן ו:ז)

• טיול עם גמרא...

הגה"ק דער "שפע חיים" פון צאנז קלויזנבורג זצוק"ל האט דערציילט: "איך געדענק אלס קינד, ווען איך האב באזוכט ביי מיין מומע די אלמנה פונעם "שפת אמת" פון גור, און ביים זוהן הגה"ק האדמו"ר הזקן מגור זי"ע, אז ביים שבת טיש פרייטאג צונאכט, האט ער געהאט א אפענע גמרא פאר זיך און כסדר געלערנט. און אמאהל ווען איך בין געוועןאין קרעניץ ביי האדמו"ר הזקן פון גור זי"ע ווען ער איז דארט געוועןאויף אפרוה, האט ער שפאצירט אין וואלד, אין די באגלייטונג פון הונדערטער חסידים, און דער רבי האט שפאצירט מיט א אפענע גמרא אין זיין האנט און געלערנט מיט התמדה, און זיך אפילו נישט אומגעקוקט אויף די פיהלע באגלייטער. *(צאנז, תצוה תשל"ז)*

• לפתח רובץ...

"ואם לא תטיב לפתח חטאת רובץ":
דער יצה"ר ווארט שטענדיג אויף א געלעגנהייט צו קענען איינרעדן א מענטש צו זינדיגן. אזוי לאנג וואס דער מענטש זיצט אין זיין שטוב, ער האט כשר'ס צו עסן, פארוואס זאל ער עסן נישט כשר? אבער ווען ער פארלאזט זיין שטוב, ער פאהרט למרחקים, ווי מ'טרעפט נישט אלעמאהל כשר'ע עסן און טרינקען, דעמאלט כאפט אים דער יצר הרע, און צוביסלעך רעדט ער אים איין, ס'איז נישט געפערליך ס'איז כשר, קענסט עסן, אזוי ווי חז"ל זאגן: היינט זאגט ער דאס, און מארגן זאגט ער דאס ביז... דער פסוק זאגט: "**לפתח חטאת רובץ**",—דער יצר הרע שטייט ביי די טיהר, ער קומט נישט אריין אין שטוב...*(כתב סופר, פ' בראשית)*

• זהירות יתירה

ווען מ'זיצט אינדערהיים איז מען מקיים אלע מצוות אזוי ווי מ'דארף, אבער אונטערוועגנס, איז מען שוין נישט אזוי מקיים מצוות ווי מ'דארף, און אויף דעם דארף מען אכטונג געבן, אז ווען מ'וואנדערט אינדרויסן אויפ'ן וועג מ'זאל נישט ארייפאלן אינעם נעץ פונעם יצר הרע. און דאס איז מרומז אין פסוק "והאיש אשר הוא טהור",—ווער איז א איש הטהור, "ובדרך לא היה",—דער וואס איז נישט געווען אין וועג אויסער די שטוב. *(חשב סופר פ' בחקותי, בשם הגרע"א)*

• אויסגענוצט די מינוטין...

הגאון רבי ראובן זעליג בענגיס, דער ירושלימ'ער רב זצ"ל, בעמ"ס "לפלגות ראובן", האט אין זיין לעבן געענדיגט ש"ס הונדערט און איין מאהל, (און אזוי ווי

סיפורים ועובדות מעניני 'היוצא לדרך'

ער פלעגט חזר'ן יעדן בלאט פיהר מאהל, קומט אויס אז ער האט געענדיגט פיהר הונדערט און פיהר מאהל ש"ס), האט ער אמאהל איינגעלאדנט זיינע נאענטע מענטשן צו א סעודה פון א סיום הש"ס, און ער איז געווען ספעציעל פרייליך ביים סיום. האט מען אים געפרעגט: מה היום מיומיים, וואס עפעס איז ער אזוי שטארק פרייליך ביי דעם סיום, ער האט דאך שוין אסאך מאהל מסיים געווען ש"ס און נישט שטענדיג האט ער געמאכט א סעודה? האט ער געענטפערט, אז דאסמאהל רעדט זיך פון א ספעציעלן סיום, דעם סיום האט ער געמאכט פון מינוטן וואס ער האט אראפגעכאפט ביי פארשידענע געלעגנהייטן. למשל, אונטערוועגנס, ווען ער האט געדארפט ווארטן ערגעץ אין די רייע, אדער ווען ער איז געפאהרן און געווארט ביי א דאקטער וכדו', האט ער אויסגענוצט די מינוטן ארייצוכאפן עטליכע בלעטער גמרא, און אלעמאהל האט ער ממשיך געווען דארט וואו ער האט געהאלטן ביים פריער'דיגן מאהל, ביז ער האט געענדיגט גאנץ ש"ס, און דערפאר איז ער היינט ספעציעל פרייליך ביי דעם סיום, אז ער האט אויסגענוצט די מינוטן צו ענדיגן דעם ש"ס.

• צוואת רבינו יהודא החסיד

כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע
האט אמאהל געדארפט פאהרן אונטערוועגנס. דער משמש האט פארגעסן און געפוצט די שטיוועל אין זעלבן טאג, און ווי ס'איז באקאנט די צוואת רבינו יהודה החסיד (אות ל"ט) אז מ'זאל נישט פיצן די שיך אין טאג ווען מ'פאהרט ארויס אין וועג. ווען מרן זי"ע האט געוואלט אנטוהן די שטיוועל האט ער געפרעגט דעם משמש ווען ער האט געפוצט די שטיוול. האט ער געענטפערט "היינט", האט מרן זי"ע אים געהייסן ברענגען אנדערע שטיוול. פון דעם קען מען לערנען **א**) אפילו מ'האט שוין געפוצט האט מען מקפיד געווען נישט אנצוטוהן, **ב**) מקפיד געווען אפילו אן אנדערע האט געפוצט, **ג**) אויב מ'גייט נישט מיט די געפוצטע שיך איז נישטא קיין קפידא. *(שו"ת שבט הקהתי, סי' שכה)*

• תכי"ן לך הדרך

ס'שטייט בשם הבעש"ט אז ווען מ'פאהרט אין וועג אריין, זאל מען מיטנעמען מיט זיך די פיהר זאכן. וואס זענען מרומז בתורת ה' אינעם פסוק: "**תכי"ן לך הדרך**", **ת**'פילין, **כ**'כר, **י**'יין שרף, **נ**'ר. *(ספר "דברים ערבים")*

• טלית ותפילין בדרך

דער "ערוגת הבושם" זצ"ל איז אמאהל געפאהרן ו' אלול, פון חוסט קיין סיגעט צו די יאהרצייט פון הרה"ק בעל "ייטב לב" זי"ע, און כאטש ער איז

<<<<<<<

<<<<<<<

געפאהרן אינדערפרי פון חוסט מיט'ן חשבון אהיים צו קומען אין זעלבן טאג, האט ער מיטגענומען זיין טלית און תפילין, און דער ערוגת הבושם האט געזאגט, כאטש מיר קומען אי"ה אהיים אין זעלבן טאג, אבער א איד וואס איז א נאמן לה' ווי ער פאהרט דארף ער מיטנעמען זיינע טלית ותפילין, פונקט אזוי ווי א זעלנער טאהר נישט ארויס גיין אין מלחמה אהן זיינע כלי זיין חרבו וקשתו, אזוי איז די טלית ותפילין אונזער כלי זיין צו דאווענען און בעהטן, און מיר זענען מחוייב דאס מיטצונעמען אויפ'ן וועג. *(ספר "ויגד משה")*

אם בחוקתי תלכו

אם בחוקתי תלכו ואת מצותי תשמרו... פארוואס שטייט אין פסוק "תלכו", און נישט "אם את חקותי תקיימו"? נאר דאס ווארט 'תלכו', באצייכנט, "שצריך לעסוק בתורה אפילו בהליכתו"—אז מ'דארף לערנען אויך ווען מ'גייט אין וועג. "ובלכתך בדרך". *("אור החיים" הק')*

• פת בסלו,

אמאהל איז דער "בית ישראל" פון גור זצוק"ל געפאהרן אויף א פלאץ. האט זיין טאטע דער "אמרי אמת" זצוק"ל אים געפרעגט אויב ער האט פת בסלו, האט ער געוויזן אז ער האט מיטגענומען קוכן. האט דער "אמרי אמת" געזאגט: אז ער מיינט וואס די גמרא (סנהדרין ד':) זאגט: 'פת' באפריקי שתים, וואס מיינט תפילין. אויב ער האט מינטגענומען זיינע תפילין. *(ספר "אמרי אמת" ליקוטים)*

• לעבודת הבורא

דער הייליגער רוזשינער זי"ע האט געזאגט: ווען מ'געזעגנט זיך איינער פונעם אנדערן, זאגט מען געוועהנליך: "זייט געזונט", אבער חז"ל (עירובין סד.) זאגן דאך: "הנפטר מחבירו אל יפטר אלא מתוך דבר הלכה", ווי איז דער דבר הלכה? נאר ווען מ'זאגט "**זייט געזונט**", מיינט דאס "יתגבר כארי לעבודת הבורא ברוך הוא", און דאס אליין איז א דבר הלכה. *(בישישים חכמה)*

• הושיעה נא

ווען מ'פאהרט אין וועג אריין, איז א סגולה מיט צונעמען די הושענא, אדער כאטש וויסן ווי די הושענה ליגט, און בשעת הסכנה זאל מען זאגן: "**אני והו הושיעה נא**". *(ספר סגולות ישראל)*

• צדק לפניו יהלך

איידער מ'פאהרט ארויס אין וועג זאל מען געבן צדקה, אזוי ווי ס'שטייט (תהלים פה) "צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו". *(של"ה הק', מס' חולין דף קטו)*

• סגולה לשמירה

דער קאלאשיצער רב זי"ע האט נאכגעזאגט בשם אביו, הרה"ק מפריסטיק זי"ע, אז מ'פאהרט אין וועג זאל מען מיטנעמען "**לחם**", ברויט וואס איז די נוטריקון **ל**'השיב **ח**'מתו **מ**'השחית, און ס'איז א סגולה פאר

שמירת הדרך. *(דברי חנה - תולדות)*

• מצה מאפיקומן

אין ספר "**לקוטי צבי**" שטייט א סגולה פון גאוני זמננו מיטצונעמען אויפ'ן וועגן ציצית, אויך שפייז, א "כזית אפיקומן", און זיין הושענא, אדער ער זאל לפחות וויסן אויף זיכער ווי די 'הושענה' ליגט.

אין ספר "**דרך הישר**" שטייט: ס'איז אן אויסגעפריוווטע סגולה מיט צונעמען א כזית פונעם אפיקומן, ווייל ס'טרייבט אוועק מזיקין, אזוי ווי א מזוזה, וואס די חכמי הקבלה זאגט אז ס'הייסט מצה, ווייל ס'קריגט זיך מיט די מזיקין און טרייבט זיי אוועק... און דעריבער איז דער מנהג אז מ'באהאלט די אפיקומן פון איין יאהר צום אנדערן יאהר. אזוי שטייט אין ספר "**ערך ש"י**" (או"ח סי' תעז) בשם הזוהר הק' (פ' פנחס) אז מצה האט דעם כח פון א מזוזה צו פארטרייבן שדים און מזיקים, און דעריבער לייגט מען אוועק נאך פסח פון די אפיקומן אוועקצוטרייבן די מזיקין. עיי"ש באריכות. ספר "**יפה ללב**" (חלק ז') שרייבט: "ס'איז גוט צו טראגן מיט זיך פון די אפיקומן, און ס'איז א סגולה אפגעהיטן צו ווערן פון גזלנים, פארטרייבן קליפות, שטילן א שטורעמישער ים, ווען מ'פאהרט אין א שיף, און מ'זאל ווארפן פון די אפיקומן אויף אלע פיהר זייטן פון די שיף, ווייל '**מצה**' איז די נוטריקון, **מ**'כל **צ**'רה **ה**'צילנו.

• לשמור כדברך

ווען מ'פאהרט אין וועג קען מען דאך נישט לערנען אסאך, און צומאהל איז מען אינגאנצן מבטל פון תורה, פונדעסטוועגן ווען א בן תורה טראכט אין דברי תורה, איז דאס א שמירה אויפ'ן וועג. אבער דער וואס איז ליידיג פון תורה האט ער נישט ח"ו א זכות פאר שמירה, און נאר דער וואס היט זיך פון צו עסן אין די פונדקאות מאכלות אסורות און איז אפגעהיטן מדבר עבירה במעשה ובהרהור, דאס וועט אים היטן אויפ'ן וועג. דאס זאגט דוד המלך (תהלים קיט:ט) '**במה יזכה נער**',—מיט וואס קען איינער וואס איז ליידיג פון תורה, האבן שמירה אויפ'ן וועג, "לשמור כדבריך",—אויב ער היט די תורה ס'זאל נישט ווערן מבוטל ח"ו, און מיט דעם איז ער מקיים דיינע רייד, און ס'וועט אים היטן דעם גאנצן וועג. *(אגרא דפרקא)*

• ובלכתך בדרך

דער הייליגער בעל שם טוב, ווען ער איז געפאהרן אין וועג, האט ער געהייסן איינעם פון די וואס זענען מיט אים געפאהרן אויפ'ן וואגן צו זאגן תהלים אדער עין יעקב בשעת מ'איז געפאהרן אויפ'ן וועג. *(גדולים מעשי צדיקים)*

• תפילת הדרך

הרה"ק משיניאווא זי"ע האט געזאגט: מ'דארף אכטונג געבן צו זאגן 'תפלת הדרך' אפילו אין אונזערע צייטן און זיין שטארק געווארנט אין דעם. ווייל ווען ער איז געווען א אינגל האט מיט אים פאסירט גרויסע נסים און וואונדער דורכ'ן זיין אפגעהיטן מיט'ן זאגן 'תפלת הדרך', און ער איז מאריך דאס צו דערציילן. "אין אונזערע צייטן האבן מיר אליין געזעהן און געהערט פון פארשידענע סכנות נפשות, רציחות, גזילות און אלע סארט פרעניות ר"ל וואס זענען געשעהן אויף די וועגן, אויף די דאמף באהנען, פון פארשידענע צוזאמענשטויסן אדער זיך איבערגעדרייט...". .

<<<<<<<

מַיין שַׁבָּת אוֹצָר

מַיין אוֹצָר... וואס די תורה לערנט אונז...

<<<<<<

• תפלה כל יום

האדמו"ר הריי"צ מלובאוויטש זצ"ל ווען ער איז נישט געווען אינדערהיים, און זיך געפונען אויף אן אנדער פלאץ האט ער יעדן טאג געזאגט: 'תפלת הדרך' אהן א שם ומלכות, אפילו ער האט זיך דארט געפונען אויף עטליכע חדשים. *(שערי הלכה ומנהג, או"ח)*

• החזיק בדרך

דער גאון האדר"ת זצ"ל פון ירושלים דערציילט אין זיין ספר 'נפש דוד' אזוי: "איך בין געפאהרן אויף א שיף עש"ק און גלייך ווי די שיף האט זיך אנגעהויבן באוועגן האב איך געזאגט 'תפלת הדרך', ס'האט מיך באגלייט א איד א ירא אלקים און ער האט מיר געזאגט אז די שיף איז נאכנישט ארויס געפאהרן פון די שטאט, און מ'דארף נאכנישט זאגן תפלת הדרך, האב איך אים געענטפערט אז דאס וואס ס'שטייט אז מ'זאגט 'תפילת הדרך', ווען מ'גייט ארויס פון די שטאט, דאס איז ווען מ'גייט אויף די טריקעניש ווייל אפשר וועט ער נאך צוריק אהיים גיין, אבער אין א שיף אדער א באהן, ווי מ'קען זיך שוין נישט אומקעהרן אהיים דארף מען באלד זאגן תפילת הדרך, ווייל ס'הייסט שוין החזיק בדרך". (לויט דעם דין איז די זעלבע ווען דער עראפלאן הייבט זיך אהן רוקן קען מען שוין זאגן תפלת הדרך, כאטש ער האט זיך נאכנישט אויפגעהויבן).

• א תורה פאר זיך

מ'זאגט נאך פונעם ראפשיצער רב זי"ע, אז דאס וואס חז"ל (שבת קטז) זאגן: אז "ויהי בנסוע" איז א ספר פאר זיך, מיינט צו זאגן אז דער וואס פאהרט אונטערוועגנ'ס, האט זיך זיין אייגענע תורה, ווייל ער איז זיך מתיר צו טוען זאכן, וואס אינדערהיים וואלט ער דאס נישט געטוען. *(מובא בספרים)*

• כן יסעו

דער "ייטב לב" זי"ע פלעגט טייטשן: "**כאשר יחנו**", אזוי ווי מ'איז אין שטוב "**כן יסעו**"—אזוי דארף מען זיין אינדרויסן, און ער האט ערקלעהרט דעם פסוק: "ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם ואלה מסעיהם למוצאיהם"—פארוואס איז דאס דאפעלט, אבער ס'קומט אונז לערנען, אז דער מקום מסעיהם, איז געווען עהנליך צום פלאץ פון מוצאיהם, אזוי ווי אין זייער שטוב זיי האבן נישט אנדערש זיך געפיהרט, וריחם לא פג מטורח הדרך. *(ייטב לב, פ' ואתחנן)*

• כח תפלת הדרך

הרה"ק רבי חיים וויטאל שרייבט אין די כת"י אויף דעם וואס ס'שטייט ביי די ברידער פון יוסף (בראשית מד:ד) "הם יצאו את העיר לא הרחיקו ויוסף אמר לאשר על ביתו קום רדף...". לכאורה איז דאס א פלא, ווייל אפילו זיי וואלטן געווען ווייט וואלט ער זיי אויך געקענט דערגרייכן? נאר יוסף האט געוואוסט אז אויב די ברידער וועלן זאגן "תפלת הדרך" וועט ער זיי מער

נישט קענען מצער זיין, דעריבער האט ער זיך געאיילט זיי צו דעריאגן, נאך איידער זיי וועלן שוין זיין אין וועג און האבן געזאגט "תפלת הדרך", (דאס קען אויך זיין פארוואס יוסף האט געהייסן מ'זאל אנפולן זייערע זעק מיט עסן, מער ווי זיי קענען שלעפן, זיי זאלן זיך נישט קענען איילן, און יוסף וועט זיי קענען דערגרייכן נאך איידער זיי זענען שוין אין וועג.) *(אמרי אמת, ליקוטים עמ"ס ברכות ל.)*

• לא תכבה

ס'שטייט אין ירושלמי (יומא פ"ד ה"ו): לא תכבה אף במסעות", אין שטוב ווען א מענטש איז ארום זיינע נאענטע פיהרט ער זיך אויף בכשרות, ווייל ער שעהמט זיך פון זיי. אבער אויף א פלאץ ווי מענטשן קענען אים נישט, קען ער אביסל אפנויגן פונעם דרך הישר צום פארקעהרטן. ס'שטייט (תהלים קכח:א) "אשרי כל ירא ה' ההולך בדרכיו"—וואויל איז דער וואס איז א ירא ה' אויך אויפ'ן וועג, איז א סימן אז ער איז באמת א ירא ה'. דער פסוק איז מרמז, "אש תמיד תוקד על המזבח"—אויפ'ן מזבח פונעם מענטש'ס הארץ דארף שטענדיג ברענען א פלאם פייער פון אהבת ה' ויראתו, "לא תכבה"—ס'זאל נישט פארלאשן ווערן אפילו אונטערוועגנ'ס ווען מ'איז נישט אינדערהיים. *(פרדס יוסף פ' צו ו,ה)*

• הבדל השעונים

דער "ייטב לב" זי"ע האט געזאגט אמאהל בדרך צחות, אז דער אונטערשייד צווישן אים און דער שיניאווער רב זי"ע איז אזוי: דער שיניאווער רב זי"ע איז געגליכן צו א "טאשן זייגער", וואס טראץ מ'איז מטלטל דעם זייגער פון איין פלאץ צום אנדערן צעברעכט ער זיך נישט און ווערט נישט קליא, ווייל דער זייגער איז געמאכט צו האלטן אין די קעשענע. אזוי אויך דער שיניאווא רב זי"ע ער פאהרט אסאך ארום אויף די וועגן, בטלטולא דאורחא, און ווי ער געפונט זיך איז ער שטענדיג דער זעלבער "שיניאווא רב" אין זיין עבודה און אין זיין מדרגה, אהן קיין שום שינוי. איך בין אבער נישט אזוי, איך בין אזוי ווי א "וואנט זייגער", וואס מ'באפעסטיגט אים אויף די וואנט, און מ'האט דערפון פארגעניגען, און אויב זאל מען אים מטלטל זיין פון זיין באשטימטער פלאץ, וועט דער זייגער קליא גיין און זיך צוברעכן, ווייל ס'איז נישט געמאכט מ'זאל אים שלעפן פון איין פלאץ צום אנדערן. אזוי אויך איך ווען איך זיץ אין שטוב אויף מיין מקום קבוע קען איך דינען דעם באשעפער ווי ס'דארף צו זיין, אבער ווען איך בין אונטערוועגנ'ס אינדרויסן פון מיין שטוב האב איך נישט די זעלבע צלילות הדעת צו דינען דעם באשעפער אזוי ווי אינדערהיים. *(אמרי קודש - באבוב)*

"צדק לפניו יהלך"

ס'איז א גרויסער ענין צו געבן צדקה איידער מ'לאזט זיך ארויס אין וועג, ווייל ס'שטייט "צדק לפניו יהלך". און ס'איז כדאי אז מ'זאל מאכן דעם וואס פאהרט פאר א שליח מצוה, אדער קען מען אליין נעמען א מטבע און מאכן א סימן און זאגן, "ווען איך וועל אנקומען אויף דעם פלאץ וועל איך דאס געבן פאר צדקה."

צוואניג דרייסיג בלאט גמרא יעדן טאג

הגאון רבי שאול בראך זצ"ל אב"ד קאשוי פלעגט דערציילן פון די יגיעה און התמדת התורה פון זיין רבי הגאון המהר"ם שיק זצ"ל. זומער שנת תרל"ח איז ער געפאהרן צוזאמען מיט זיין רבי, צו א קור-ארט אויף עטליכע וואכן (ס'איז געווען דאס אונטערשטע יאהר פונעם מהר"ם שיק), און לויט ווי ס'איז איינגעפיהרט

<<<<<<

נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם...על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון הרימו בכח קולך מבשרת ירושלים...

<<<<<<<

און לויט די אנווייזונג פון די דאקטורים, האט מען געדארפט יעדן טאג נעמען עטליכע גלעזלעך וואסער פונעם ברונעם, און דאס טרינקען צוביסלעך בשעת'ן שפאצירן צוויי שעה צייט. הגאון רבי שאול האט געשילדערט וויאזוי דער שפאציר האט אויסגעזעהן: ביים אנהייב פונעם שפאציר האב איך אנגעהויבן זאגן פאר'ן רבי'ן, פיהר פינף בלעטער גמרא מיט תוספות, מהרש"א און מהר"ם בעל פה, און דער רבי האט געזאגט די ראשונים אויף די בלעטער גמרא. דערנאך האב איך ווייטער געזאגט די גמרא מיט תוספות, מהרש"א און מהר"ם, און דער רבי האט געזאגט דערויף די ראשונים, און אזוי לערנ'דיג האבן מיר שפאצירט יעדן אינדערפרי צוויי שעה, און מיר האבן געלערנט יעדן טאג צוואנציג ביז דרייסיג בלאט גמרא תוספות מיט די מפרשים. *(שאול בחיר ה')*

אנגעריהרט די מזוזה

דער בעל 'לקט יושר' א תלמיד פונעם "תרומת הדשן", שרייבט: ווען זיין רבי דער "תרומת הדשן", איז ארויס פון זיין שטוב, האט ער נישט אנגעריהרט די מזוזה, נאר געקוקט דערויף, אבער ווען ער איז ארויס פון זיין שטוב און געגאנגען אין וועג אריין האט ער אנגעריהרט די מזוזה. *(לקט יושר, יו"ד הל' מזוזה)*

מסיים געווען עטליכע מסכתות פאהרנדיג אויפ'ן עראפלאן

דער כח התמדה און שנעלע תפיסה פון הגאון רבי פנחס הירשפרונג זצ"ל איז געווען א שם דבר. זיינע מקורבים זענען געווען לעבעדיגע עדות צו זיינע דערגרייכונגען. מיט יאהרן צוריק ווען ער האט באגלייט זיינע קליינע קינדער צום לערנען, האט ער בשעת'ן גיין פון זיין שטוב צום 'חדר', מסיים געווען מסכת מכות, און ווען ער האט זיי אהיים געברענגט פון 'חדר' האט ער מסיים געווען אן אנדערע מסכת. אויך האט דערציילט א מקורב וואס האט מיטגעהאלטן א קורצע רייזע קיין אויסלאנד. ווען דער גאון איז אויפגעשטיגן אויפ'ן אוטאבאס צום עראפלאן, האט ער אנגעהויבן חזר'ן מסכת בבא קמא, ביים אנפאנג רייזע האט ער מסיים געווען איין פרק, און ווען מ'איז אנגעקומען צום שטייער אמט נאך די גאנצע רייזע, האט ער שוין געהאט געענדיגט די גאנצע מסכת, ביי א לענגערע רייזע קיין ארץ ישראל האט ער מסיים געווען גאנץ מסכת בבא בתרא דורכאויס די רייזע. *(גדולת פנחס ח"א, עמ' כח)*

תורה פאר א סוחר

דער הייליגער חת"ם סופר זצ"ל האט אמאהל זייענדיג אונטערוועגנס אין די שטאט וויען, זיך געטראפן מיט איינעם פון זיינע בעלי בתים, א סוחר א תלמיד חכם, וואס איז ארומגעפארן האנדלען. האט אים דער חת"ם סופר געזאגט: "זעה ווי די הייליגע

תורה לערנט אויס דעם סוחר וויאזוי זיך צו פיהרן אונטערוועגנס. דער פסוק (ואתחנן) זאגט: "ודברת בם בשבתך בביתך", ווען דו ביסט אינדערהיים דארפסטו לערנען שטענדיג, אבער "ובלכתך בדרך", אויב ביסטו אויפ'ן וועג און דו האסט נישט קיין צייט, לכל-הפחות "ובשכבך ובקומך". ביסטו מחויב צו לערנען איידער דו לייגסט זיך שלאפן און אינדערפרי' איידער דו גייסט ארויס צו דיינע געשעפטן. *(משרתיו אש לוהט, מערכת חת"ם סופר)*

הִמָּלֵךְ בְּקוֹנְךָ וָצֵא".

הגאון רבי שמאי קהת גראס שליט"א שרייבט אז ער האט געהערט פון זיין זיידע הרה"ח ר' חיים נטע כץ ז"ל, וואס האט אליין געזעהן ווי מרן מהרי"ד מבעלזא זי"ע, פלעגט זאגן תפלת הדרך ווען ער איז געשטאנען ביי די מזוזה אין שטוב, איידער ער האט געהאלטן ביים ארויסגיין פון שטוב אין וועג אריין. הגאון רבי שמאי איז מוסיף , אז ס'איז געדרינגען פונעם לשון הגמרא (ברכות כט:) "הִמָּלֵךְ בְּקוֹנְךָ וָצֵא". איידער מ'גייט ארויס אין וועג אריין זאגט מען תפילת הדרך. *(ויהי בנסוע)*

נשיקת המזוזה

דער אר"י הקדוש זצ"ל שרייבט: ער זאל לייגן זיין פינגער וואס הייסט אמה, אויפ'ן ווארט ש-ד-י- און קושן די מזוזה, און מתפלל זיין אז דער באשעפער זאל אים היטן בשם ש-ד-י-, וחילופו באותיות תכ"ה (נאך די ש'-**ת**' נאך ד'-**ה**' נאך י'-**כ**') אז ער זאל אים אפהיטן פונעם יצר הרע. *(ברכי יוסף, סימן רפה ס"ב)*

פינעף איבריגע מינוטן

אמאהל האט דער 'אהבת ישראל' פון וויזשניץ זצוק"ל געדארפט פאהרן מיט די באהן, מיט אים איז געפאהרן זיין משמש ר' משולם וואס הא געטראגן די רענצלעך. און מ'איז אנגעקומען צום באהן הויף פינף מינוט פאר די באהן הא געדארפט פאהרן האט דער רבי געקוקט אויף זיין זייגער און געזאגט: משולם, איך האב דריי מעגליכקייטן, אדער עפען דאס רענצל און נעם ארויס א גמרא, אדער ברענג מיר א איד וואס דארף האבן א ישועה איך זאל הערן וואס ער דארף און אים העלפן מיט וואס איך קען נאר, אדער לערן מיך אויס וויאזוי מ'איז מבטל פינף מינוט.

געלערנט גאנץ משניות

הרה"ק רבי דוב בעריש מביאלא זי"ע בעמח"ס 'מגיד דבריו ליעקב' האט געזאגט אויף זיך אז ער האט קונה געווען זיינע ידיעה אין 'משניות', פון לערנען בשעת ער איז געפאהרן אין וועג, ער האט אויסגענוצט יעדער איבריגע רגע און געלערנט משניות. *(מפי הרה"ח ר"ד וינטרוב)*

תלמודו בידו

הגה"ח רבי ישראל שמעון קאסטעלניץ ז"ל האט דערציילט: דער 'יסוד העבודה' פון סלאנים האט געזאגט פאר מיין זיידע הרי"ל, ער זאל חזר'ן א מסכתא ביז ער וועט דאס קענען בעל פה, כדי ער זאל קענען מקיים זיין 'ובלכתך בדרך', און אויב ער האט מורא אז אזא לערנען איז 'שלא לשמה', וועט ער שפעטער אויף דעם תשובה טוען, אבער דערוויל וועט ער האבן פארדינט, אז ער וועט האבן א מסכת אין די האנט. [ער קען דאס אויסנווענדיג]. *(מזקנים אתבונן ח"ב)*

***

כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכי"א

יומא דהילולא • כ"א מנחם אב תשי"ז • ס"ח שנים לפטירתו

<u>הולדתו:</u> כ"ק מרן רבי אהרן (מהר"א) מבעלזא, איז געבוירן געווארן אין חודש אלול אין יאהר תר"מ אין די שטאט בעלזא, צו זיין פאטער כ"ק מרן רבי ישכר דוב (מהרי"ד) מבעלזא און זיין מוטער מרת בתיה רוחמה בת רבי ישעי' משולם זושא טווערסקי מטשערנאביל, בן הרה"ק רבי אהרן פון טשערנאביל. זכר צדיקים לברכה.

<u>האיש מקדש:</u> מרת מלכה בת דודו רבי שמואל דוד רוקח מסקאהל, בן כ"ק מרן רבי יהושע (מהר"י) מבעלזא וחתן ה"צמח צדיק" מוויזניץ. אין ארץ ישראל האט מרן זי"ע חתונה געהאט מיט הרבנית חנה בת רבי יחיאל חיים לאבין ממאקאווא נכד ה"עטרת צבי" מזידיטשויב. זכר צדיקים לברכה.

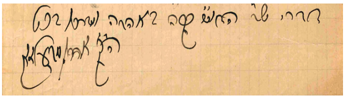

<u>תולדותיו:</u> מזו"ר, 1) הרה"ק רבי משה, 2) הרה"ק רבי ישראל. 3) הרה"ק רבי יהודא זינדל. 4) אברהם יהושע העשיל (נפטר בילדותו). 5) אלעזר מנחם נחום (נפטר בילדותו). 6) מרת רבקה מרים אשת רבי שמואל פרענקל דיין בבעלזא. 7) מרת איידל אשת רבי משולם ישעי' זושא טווערסקי (בן הרה"ק רבי פנחס מאוסטילא). 8) מרת מירל אשת רבי משה אליקים בריעה ז"ק. 9) מרת שרה ברכה אשת רבי ישראל רוזנפעלד אב"ד קאמינקא. זכר צדיקים לברכה.

<u>תורתו:</u> ספר מהר"א. "לקט אמרי קודש". הבינה והברכה.

<u>על כסא ממלכתו:</u> בעלזא, נאך די פטירה פון זיין טאטע בשנת תרפ"ז.

<u>פטירתו:</u> מוצש"ק פ' עקב, כ"א מנחם אב תשי"ז, ומנו"כ בהר המנוחות ירושלים עיה"ק.

- פרשת טייל -

• א הייליג קינד •

• א נשמה פון פינף הונדערט יאהר

"בטרם אצרך בבטן ידעתיך" (ירמי' א:ה),—'איידער איך האב דיך באשאפן, האב איך דיך געקענט'. דער פסוק קען געזאגט ווערן אויף דעם צדיק הדור קודש הקדשים כ"ק מרן מהר"א זי"ע. יאהרן זענען אריבער, וואס זיין הייליגער פאטער מרן מהרי"ד זי"ע איז נאכנישט געבענטשט געווארן מיט קינדער. ווען די חשוב'ע רעבעצין הרבנית בתי' רוחמה ע"ה האט זיך באקלאגט ביי איר שווער מרן מהר"י זי"ע אז אזויפוהל אידן ווערן געהאלפן מיט קינדער דורך זיינע תפילות, איז פארוואס קען ער נישט מתפלל זיין אויף פאר זיין אייגענעם זוהן? האט דער הייליגער שווער איר געענטפערט: "וואס קען איך העלפן, אז דיין מאן וויל אראפברענגען א הייליגע נשמה וואס איז שוין 500 יאהר נישט געווען אויף די וועלט.

• "ער וועט וואקסן גרויס, גרויס, גרויס..."

ווען כ"ק מרן מהר"א זי"ע איז געבוירן געווארן איז די שטוב אנגעפוהלט געווארן מיט א הייליגע ליכטיגקייט. ווען דער זיידע, כ"ק מרן מהר"י זי"ע איז געקומען זעהן דאס קינד, האט די רעבעצין זיך אנגערופן: "האסט באמערקט די גרויסע און הייליגע ליכט וואס האט אנגעפוהלט דאס הויז"? האט ער איר געענטפערט: "נישט אלעס וואס די אויגן זעהן דארף מען זאגן"! דער זיידע מרן מהר"י זי"ע, איז געבליבן שטיין ביים וויגעלע טיעף פארטראכט אין זיינע הייליגע געדאנקען, און זיך אנגערופן צו די רעבעצין: **"ער וועט וואקסן גרויס, גרויס, גרויס, אז קיינער וועט אים נישט קענען פארשטיין און באגרייפן"!!**

• יסורים של אהבה פאר כלל ישראל

וועגן דעם נאמען **אהרן** האט כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א ביי א געלעגנהייט דערציילט: ס'איז דאך באוואוסט, און ס'איז מקובל, אז דער הייליגער רבי ר' אלימלך פון ליזענסק זי"ע ועכי"א האט געפייניגט זיין הייליג'ן קערפער, און ער האט געפאסט משבת לשבת טעג און נעכט, איין און צוואנציג יאהר. צדיקים האבן געזאגט, דאס זיבן יאהר האט ער געפאסט וועגן זיך, זיבן יאהר פאר די גאנצע וועלט, און נאך זיבן יאהר פאר אלע דורות ביז משיח וועט קומען. די דאזיגע און זעלבע בחינה איז געווען, אויך ביים הייליג'ן פעטער כ"ק מרן מהר"א זי"ע. געווען איז דאס אין מונקאטש, אין די יאהרן פון די ערשטע וועלט'ס קריג, און מרן זי"ע איז ארעסטירט געווארן דורך די הערשאפט צוליעב א מסירה פון אינשי דלא מעלי, צוזאמען מיט נאך תלמידי חכמים, וואס זענען נישט געווען קיין בירגער פונעם לאנד. ווען מרן זי"ע איז מיט'ן באשעפער'ס הילף באפרייט געווארן פון ארעסט, איז ער געגאנגען צוזאמען מיט די באפרייטע אידן צו זיין גרויסן פאטער מרן מהרי"ד זי"ע נעמען שלום. ווען מרן זי"ע האט גענומען שלום פון זיין הייליגן פאטער, האט אים דער פאטער אזוי געזאגט : "ווען דו ביזט געבוירן געווארן, האב איך זיך באראטן מיט מיין פאטער (כ"ק מרן מהר"י זי"ע), וועלכ'ן נאמען דיר צו געבן, און איך האב געטראכט דיך צו רופן 'אהרן', אויפן נאמען פון דיין גרויסן זיידן רבי אהרן טשערנאבלער זי"ע. אבער מיין טאטע האט מיר געהייסן דיר א נאמען געבן "אהרן", אויפ'ן נאמען פון "רבי אהרן הגדול מקארלין" זי"ע, ווייל ווי באוואוסט, האט רבי אהרן הגדול פון קארלין געליטן

<<<<<<<

• צוויי הייליגע נשמות..."

די מאמע פון כ"ק מרן מהר"א זי"ע, די רעבעצין באשע רוחמה ע"ה, האט זיך אויסגעדרוקט איידער איר פטירה: **"קיינער ווייסט נישט ווי אזוי איך האב זוכה געווען אראפצוברענגען אזעלכע צוויי הויכע און הייליגע נשמות,** [פון מרן זי"ע און די רעבעצין חנה רחל אשת הרה"ק רבי פיניאלע אוסטילא זי"ע], **נאר דער הייליגער באשעפער אליין ווייסט".** *(מפי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א - כ"א מנ"א תשכט)*

• "איך וועל קויפן קרבנות..."

ווען כ"ק מרן מהר"א איז געווען א קליין קינד, איז ער אמאהל אריין געגאנגען אל הקודש און געבעהטן פון כ"ק מרן מהר"י זי"ע: "זיידע, געב מיר צוויי גראצער". זאגט אים דער זיידע: "מיין קינד, פארוואס דארפסטו געלט, אלעס וואס דו דארפסט האבן באקומסט די דאך פון מיין שטוב". האט ער געענטפערט: "איך וויל צונויף קלויבן אביסל געלט כדי איך זאל האבן אסאך געלט". פרעגט אים דער זיידע: "און ווען דו ווען דו וועסט האבן אסאך געלט?". האט דער קליינער געענטפערט: "איך וועל קויפן ספרים". פרעגט אים דער זיידער: "וועלכע ספרים וועסטו קויפן". האט ער געענטפערט: "ספרים וואס זענען שוין געדרוקט, און וואס מ'וועט דרוקן, אלע וועל איך מיר קויפן. איך האב זייער שטארק ליעב ספרים". פרעגט אים ווייטער דער זיידע: "און וואס וועסטו טוען ווען משיח וועט איניגכן קומען, ס'וועט דאך דעמאלט בטל ווערן אסאך ספרים, פון די וואס מ'האט שוין געדרוקט, און פרישע ספרים וועט מען נישט דרוקען, איז וואס וועסטו קויפן מיט'ן געלט?" האט דער קליינער אהראל'ע אביסל אריינגעטראכט און מיט א שמחה געענטפערט: "ס'וועט דאך דעמאלט זיין א בית המקדש וועל איך קויפן קרבנות". האט דער זיידע געשמייכלט און אים געגעבן צעהן גראצער, און אים געזאגט: "אויב דו האסט יא שכל, נעם דיר צעהן גראצער, און איך האף אז איניגכן וועסטו קענען קויפן מיט'ן געלט קרבנות". *(מפי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א -סעודה ב' פ' ואתחנן תשלח)*

• ער ווייסט וויאזוי א איד דארף עסן"

כ"ק מרן מהר"א זי"ע איז געווען זייער באליעבט ביים זיידן, כ"ק מרן מהר"י זי"ע. אמאהל ביים טיילן שיריים האט אים מרן מהר"י זי"ע, אלס א צייכן פון ליעבשאפט, געגעבן א פולע האנט מיט שיריים, אבער זיין טאטע מרן מהרי"ד זי"ע, האט אים געוואונקן אז ער דארף נישט אלעס עסן. האט מרן מהר"י זי"ע געזאגט פאר'ן טאטן: "דו דארפסט אים גארנישט זאגן, ער ווייסט אליין וויאזוי א איד דארף עסן". *(מפי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א - כ"א מנ"א תשלא)*

<<<<<<<

נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם...על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון הרימו בכח קולך מבשרת ירושלים...

כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכי"א • כ"א מנחם אב תשי"ז

<<<<<

פיל יסורים פאר 'כלל ישראל'. "און דו", האט מרן מהרי"ד זי"ע געזאגט, **"מיט דעם וואס דו האסט אצינד געליטן יסורים, האסטו א טובה געטוען פאר אסאך אידן...**" און כ"ק אדמו"ר שליט"א האט אויסגעפיהרט, **"אויב מיט די יסורים וואס דער פעטער זי"ע האט דעמאלט געליטן, האט ער שוין א טובה געטוען פאר אסאך אידן, על אחת כמה וכמה, די פיהלע יסורים זיינע, וואס ער האט געליטן ביז זיין הסתלקות, האט ער דאך געוויס געליטן פאר גאנץ כלל ישראל עד ביאת משיח צדקנו...**"

• א וואונדערליכע זאך!

ווי באוואוסט פלעגן פיהל גדולי ישראל קומען צו מרן מהר"י מבעלזא זי"ע זיך דורכשמועסן אין פארשידענע וויכטיגע כלל ענינים וואס זענען געשטאנען אויף'ן טאג ארדענונג. אמאהל ווען דער שיניאווער רב זי"ע איז געווען אלס גאסט ביי מרן מהר"י זי"ע האט זיך מרן זי"ע אנגערופען צום גאסט: **"קומט, וועל אייך איך ווייזן א וואונדערליכע זאך"!** זיי זענען ביידע אריין אינעם צימער ווי דער קליינער אייניקל אהר'לע איז געשלאפן, און מרן מהר"י זי"ע זאגט פאר'ן גאסט: **"באטראכט נאר גוט דעם פיצל קינד, וואס איז נאך נישט אלט א יאהר, און זעהט ווי אזוי ער שלאָפט, מיט וואס פאר א קדושה און טהרה"**.

ווי איבערראשט איז דער שיניאווא רב געווארן, ווען ער האט באמערקט ווי א פליג האט זיך פונקט געשטעלט אויפ'ן קעפל פונעם קינד. און דאס קינד האט אראפ געצויגן די ארבל פון זיין העמדל און באדעקט זיין הענטעלע און אזוי ארום פארטריבן די פליג פון קאפ, נישט ווענדיג אומריין מאכן זיינע הייליגע הענט מיט אנריהרן זיין קאפ. באלד האט זיך דער זיידע זי"ע אנגערופן: **"איר האט יעצט באטראכט בלויז זיינע הייליגע הענט און הייליגע פנים. אבער זיינע הייליגע אויגן קען נאר פארשטיין איינער וואס איז אין א גאר הויכע מדריגה. ווייל זיי זענען געוואלדיג הייליג."**

• א לעבעדיגע ספר תורה

אמאהל אלץ קליין קינד, האט אויסגעבראכן א פייער אין בית המדרש. דער טומל און שרעק איז געווען זייער גרויס. דער עולם האט געציטערט נישט אויף זייערע קערפער, נאר אויף די אלע ספרי תורות, תפילין און הייליגע ספרים וואס זענען דארט געליגן. אין די צייט וואס אלע זענען געלאפן צעטומעלט און פארזארגט צו ראטעווען וואס מ'קען נאר, האבן זיי פארגעסן פון דעם קליינעם אהר'לע. פלוצלינג דערזעהט מען ווי פון צווישן די פלאמען לויפט ארויס זיין זיידע מרן מהר"י זי"ע האלטנדיג דעם אייניקל אויף זיינע הענט, און רופט זיך אהן: **"אויך איך האב געראטעוועט פונעם פייער א לעבעדיגע ספר תורה וואס וועט אויפלעבן טויזענטער און טויזענטער אידן צו דינען דעם באשעפער און לערנען זיין תורה"!!**

• אזא הייליגע און ריינע נשמה...

אמאהל איז געקומען קיין בעלזא אויף שבת א שיינער "בעל מנגן", וואס האט מהנה געווען דעם עולם דעם גאנצן שבת מיט זיינע שיינע און ווארימע ניגונים. כ"ק מרן מהר"י זי"ע האט שטארק געשעצט די ניגונים, און בעיקר דעם ניגון וואס ער האט געזינגען ביי "שלש סעודות" אויף "כי אשמרה". מוצאי שבת האט מרן מהר"י זי"ע געבעהטן דעם בעל מנגן א טובה ער זאל אויסלערנען דעם קליינעם אכט יעריגן אייניקל, אהר'לע, דעם שיינעם ניגון". דער בעל מנגן האט אזוי געטוען. ער האט גערופן צו זיך דעם קליינעם אהר'לע און זאגט איהם: "דיין זיידע האט געבעהטן צו זינגן דעם ניגון, קום, וועל איך דיך דאס אויסלערנען". דער בעל מנגן זינגט איבער דעם ניגון עטליכע מאהל, ווען די גאנצע צייט שטייט אהר'לע ביים סטענדער און איז פארטיעפט אין א ספר. דער בעל מנגן זעהט אז דאס אינגל מאכט זיך נישט וואוסענדיג, האט ער געטראכט אז מן הסתם איז ער נישט אינטערעסירט אין דעם ניגון. אבער וויבאלד זיין זיידע האט דאס געבעהטן, האט ער ווייטער געזינגען. די גאנצע צייט איז דער זיידע געשטאנען אינעם צווייטן צימער און זיך צוגעהערט ווי דער בעל מנגן זינגט דעם ניגון. נאך א קורצע צייט איז ער אריינגעקומען אין צימער און פרעגט

דעם בעל מנגן: "נו, מיין אהר'לע קען שוין דעם ניגון"? דער בעל מנגן ציהט מיט זיינע אקסלן, און רופט זיך אהן מיט פארדרוס: "ווי אזוי קען איך אים אויסלערנען דעם ניגון, אויב ער שטייט און בלעטערט א גאנצע צייט אין א ספר? ס'אינטערעסירט אים גארנישט דעם ניגון"!! הערנדיג די ווערטער האט מרן מהר"י זי"ע געכאפט א ציטער, און רופט זיך אהן: "ווייסטו דען ווער מיין אהר'לע איז? מ'דארף שטארק זוכן צווישן טויזענטער נשמות צו טרעפן אזא הייליגע און ריינע נשמה. ער מיט זיין שווייגן און לערנען, האט גוט אויפגעכאפט דעם ניגון, הויך און הויך"!

• "הייליגע אויגן..."

אמאהל האט דער זיידע מרן מהר"י זי"ע געזאגט מוסר פאר זיינע אנדערע אייניקלעך: **"אין ענינים פון עסן** (ווי אזוי א איד דארף עסן) **און אין ענינים פון 'שמירת העינים'** (היטן אויף די אויגן און נישט קוקן ווי מ'דארף נישט) **דארפט איהר זיך אפלערנען פון אהר'לע"!** און טאקע אזוי, פון קליינווייז אהן פלעגט איז ער

<<<<<<<

• סגולות •

• פארכטן דעם באשעפער..."

ללכת בדרכיו וליראה אותו... (עקב ח:ו). אמאהל האט זיך איינער מזכיר געווען ביי מרן מהר"א זי"ע אז ער ליידט שטענדיג פון פארכט און שרעק. האט אים מרן זי"ע געזאגט: אז מ'פארכט דעם באשעפער, דארף מען פון עפעס אנדערש נישט פארכטן.

• פת שחרית פאר ציין ווייטאג..."

ואכלת ושבעת וברכת... (עקב ח:י) אמאהל האט זיך איינער מזכיר געווען ביי **כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע** אז ער ליידט אויף ציין ווייטאג. האט אים מרן זי"ע געזאגט אז ער זאל אכטונג געבן און עסן יעדן אינדערפרי פת שחרית.

(בקדושתו של אהרן)

• מורא האבן נאר פונעם באשעפער..."

פחדכם ומוראכם יתן ה'... (עקב יא:כה). אמאהל האט א פרוי געבעהטן פון הרה"ח רבי אברהם שווארץ ז"ל ער זאל מזכיר זיין ביי מרן מהר"א זי"ע, איר זוהן וואס ביינאכט כאפט אים אהן א פארכט און א שרעק, און ער קען נישט איינשלאפן. האט מרן זי"ע געהייסן, מ'זאל נעמען דאס קינד פאר'ן שלאפן נעבן די מזוזה, מ'דארף נישט האלטן דאס קינד אויף די הענט, ס'איז גענוג ער זאל שטיין ביים שוועל פון די טיהר, און מ'זאל אים זאגן: אז יעך זאג, אז מ'דארף נישט מורא האבן פאר קיינעם נישט, נאר פאר'ן רבונו של עולם אליין".

• מער נישט געהאט קאשמארן..."

הגה"ח רבי דוד מאיר ווייס זצ"ל דער לעגענדארער 'בעל תפילה' אין בעלזא האט דערציילט, אז איינער פון זיינע קינדער פלעגט זיך ביינאכט אויפוועקן פון קאשמארן. האט ער אים מזכיר געווען ביי מרן מהר"א זי"ע, און מרן זי"ע האט געהייסן: "מ'זאל יעדער נאכט אוועקשטעלן דאס קינד נעבן די מזוזה, אבער נישט אנריהרן די מזוזה אליין. פון דעמאלט אהן האבן זיך אויפגעהערט די קאשמארן". כאטש ער פלעגט דאס טוען מיט זיינע קינדער אויך פון פריער, אבער אצינד נאכ'ן באקומען די סגולה פון מרן זי"ע, האבן זיך די קאשמארן אויפגעהערט.

• "א שטריימל -סגולה פאר גוטע קינדער"

הרה"ח רבי ישראל קליין ז"ל האט אין די ערשטע יאהרן נאך זיין חתונה נאכנישט געטראגן א שטריימל שבת ויו"ט. ביים אויפרוף פון זיין שוואגער הרה"ח ר' שמעון יצחק רכניצר ז"ל, האט ער לכבוד די שמחה דעמאלט אנגעטוהן א שטריימל. ווען ער איז פרייטעג צונאכט'ס, נאכ'ן דאווענען, אדורך געגאנגען מרן מהר"א זי"ע צו זאגן "גוט שבת" האט דער גבאי הרה"ח ר' שלו' פויגל ז"ל געזאגט פאר מרן זי"ע "רבי ישראל האט אנגעטוהן א שטריימל". האט מרן זי"ע

<<<<<<<

כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכי"א • כ"א מנחם אב תשי"ז

<<<<<

אלעמאהל געגאנגען מיט זיין קאפ אראפ געבויגן און נישט ארויס געקוקט פון זיינע פיהר אמות. אין זיינע עלטערע יאהרן, וואוינענדיג אין תל אביב, ווען מרן זי"ע האט געליטן אויף די אויגן, האט אים אן אויגן דאקטאר אונטערזוכט זיינע הייליגע אויגן, און אים געבעהטן אז ער זאל אויפהייבן די אויגן און ארויסקוקן פונעם פענסטער צו זעהן ווי פייגל פליעהן, וועט ער קענען בעסער מאכן די אונטערזיכונג. האט אים מרן זי"ע געזאגט: **"איך האב אין מיין לעבן נאך נישט געזעהן א פויגל"...**

• נישט געזעהן א פויגל

אמאהל האט דער זיידע זי"ע געזאגט מוסר פאר זיינע אנדערע אייניקלעך: "אין עניני 'אכילה' און 'שמירת העינים' דארפט איר זיך אפלערנען פון אהר'לע"! און טאקע אזוי, פון קליינוווייז אהן פלעגט ער אלעמאהל גיין מיט זיין קאפ אראפגעבויגן און נישט ארויסגעקוקט פון זיינע ד' אמות. אין זיינע עלטערע יאהרן, ווען ער האט געליטן אויף די אויגן, און א אויגן דאקטאר האט געוואלט אונטערזוכן זיינע אויגן, האט דער דאקטאר געבעהטן אז ער זאל ארויפקוקן און זעהן די פייגלעך, אזוי וועט ער קענען גוט באקוקן די אויגן. האט אים מרן זי"ע געזאגט: "איך האב אין מיין לעבן נאך נישט געזעהן א פויגל"!!

*

נאכדעם וואס זיין מאמע **הרבנית בתי' רוחמה** ע"ה איז נפטר געווארן, האט אים זיין זיידע מרן מהר"י זי"ע גענומען אונטער זיין שוץ. אזוי האט ער אנגעהויבן צו שעפן פון אים פוהלע הויפענס קדושה און טהרה ווי א תלמיד פון א רבי.

• בין אב לבנו •

• די גרויסע אהבה און שעצונג

דאס ליעבשאפט און שעצונג פון פאטער כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע צו זיין זוהן כ"ק מרן זי"ע איז געווען גאר שטארק. אמאהל ווען מרן מהרי"ד זי"ע איז געזיצן אין זיין צימער און ארום אים זענען געשטאנען זיינע נאהנטע מענטשן, האט ער זיך אנגערופן: איר ווייסט גארנישט ווער מיין זוהן רבי אהרן איז! ווען ער וואלט געלעבט פאר 500 יאהר צוריק, וואלט ער אויך דעמאלט גערעכענט געווען צווישן די גרעסטע צדיקים פונעם דור! אויך האט מרן מהרי"ד זי"ע אמאהל געזאגט אויף מרן זי"ע: זיינע אויגן זענען ממש ווי ברילאנטן, זיין מויל ווי פערל, און זיין גאנצער גוף איז ממש קודש קדשים!

• א גרעסערע טאטע

אמאהל ווען מרן מהרי"ד זי"ע איז צוריק געקומען פון מארינבאד און מרן מהר"א זי"ע איז נאך דארט געבליבן, אויפ'ן באפעהל פונעם פאטער, און הרה"ק רבי משה'לע איז געקומען נעמען שלו' פונעם זיידן מרן מהרי"ד זי"ע, האט אים דער זיידע געזאגט: **"פארוואס פרעגסטו נישט אויף דיין טאטע? דו וועלט זאגט אז דו האסט א גרעסערע טאט'ן ווי דיין טאטע האט..."**

• א הייליגע און ריינע נשמה

די טויזענטער חסידים וואס פלעגן קומען צו פאהרן קיין בעלזא צו מרן מהרי"ד זי"ע האבן מיט גרויס וואונדער צוגעקוקט צו די הייליגע עבודה פון מרן זי"ע וואסר איז געווען אינגאנצן אויסגעטוען פון אלע גשמיות'דיגע ענינים. ער האט כמעט נישט געגעסן און נישט געשלאפן, נאר בייטאג און ביינאכט געלערנט אהן אויפהער. זיין פאטער זי"ע פלעגט זיך אויסדרוקן "איך וואונדער זיך זייער שטארק, מיט וואס איך האב זוכה געווען אז דער רבונו של עולם האט מיר געגעבן אזא הייליגער זוהן וואס האט אזא הייליגע און ריינע נשמה!

• תורה לשמה

אמאהל האט זיך מרן מהרי"ד זי"ע בארואהטן וועגן א געוויסער ענין, מיט זיינע זוהן און איידעמער. און ער זיך אנגערופן "איך האב זיך דורכגעשמועסט מיט מיין גאון: [דער צווייטער

מרן זי"ע אין די שטאט טאטרוב אויף אפרוה

איידעם הגה"ק רבי פניאלע דער אוסטילא רב זצוק"ל] און ער האט מיר געענטפערט א תשובה ווי א **גאון**. דערנאך האב איך זיך דורכגעשמועסט מיט מיין למדן, [זיין איידים הגה"צ רבי יצחק נחום, דער ראווא רב זצוק"ל], און ער האט מיר געענטפערט א תשובה ווי א **למדן**. דערנאך האב איך געפרעגט מיין זוהן הרה"ק רבי אהרן, און ער האט מיר געענטפערט א תשובה אזוי ווי איינער וואס לערנט **תורה לשמה!**

• אזא 'בטלן' ווי דער "חוזה" מלובלין

נאך זיין חתונה האט מרן מהר"א זי"ע געוואוינט א ביי זיין שווער הרה"ק רבי שמואל מסקוהל. דער שווער וואוסנדיג וואס פאר אן אוצר ער האט אריינגעכאפט האט אויף אים געהיטן און געזארגט פאר זיין וואוילזיין און פאר אלע געברויכן. מרן זי"ע האט זייער ווייניג געגעסן און דעריבער איז ער געווען שוואך און אויסגעדארט. ווען דער שווער האט געזעהן אז ער עסט נישט און ס'קען אים שאדן פאר'ן געזונט האט ער זיך ביי אים געבעהטן ער זאל מער עסן, אבער מרן זי"ע האט זיך פעסט געהאלטן און נישט געוואלט ענדערן זיין סדר אין עבודת ה', און ווי מרן זי"ע פלעגט זיך אויסדרוקן אז דער זיידע מרן מהר"י זי"ע האט אים אנגעזאגט אז ביי עבודת ה', זאל ער נאכגיין זיין הארץ און קיינעם נישט פרעגן. ווען דער שווער האט געזעהן אז ער קען גארנישט פועל'ן האט ער אים צוגעזאגט אז ער וועט פאר אים ספעציעל ווארעמען די מקוה וואס אין יענע טעג איז געווען זייער שווער צו ווארעמען. נאך א שטיק צייט איז מרן זי"ע אריבער וואוינען קיין בעלזא נעבן זיין טאטע מרן מהרי"ד זי"ע, זאגנדיג אז זיין שווער איז א קפדן און ער האט צוליעב דעם מניעות אין זיין עבודת ה'.

אמאהל איז זיין שווער הרה"ק רבי שמואל געקומען קיין בעלזא און אויפ'ן וועג צוריק האט אים מרן זי"ע באגלייט צום באהן הויף, צוזאמען מיט נאך אנדערע אידן. בשעת'ן ווארטן אויפ'ן באהן הויף האט זיין שווער באמערקט ווי מרן זי"ע שטייט אויסגעדרייט צו די וואנט, צוליעב זיין שמירת עינים. האט אים זיין שווער געזאגט ברבים: **"ווען איך וואלט געהאט אזעלכע לעכטיגע אויגן ווי דו וואלט איך בכלל נישט מורא געהאט צו קוקן"**.

אמאהל איז זיין שווער געקומען קיין בעלזא, און מרן מהר"א זי"ע איז צוליעב א סיבה אים נישט ארויס געקומען מקבל פנים זיין. ווען דער שווער איז אריינגעגאנגען צו מרן מהרי"ד זי"ע צו נעמען שלו', האט מרן מהרי"ד זי"ע פראבירט צו פארענטפערן זיין זוהן, מרן מהר"א זי"ע פארוואס ער האט אים נישט מקבל פנים געווען, אבער נאך איידער מרן מהרי"ד זי"ע האט געוואלט עפעס זאגן, האט זיך דער שווער אנגערופן **"יא איך ווייס אז ער איז א בטלן"**. האט אים מרן מהרי"ד זי"ע געענטפערט אזוי: מ'דערציילט אז דער רבי ר' בער פון מעזריטש זי"ע האט געדאוונט ביחידות אין זיין צימער און ביי "אין כאלוקינו", זענען אריין א מנין אין זיין צימער, און ער אליין האט געזאגט ווער ס'קען און ווער ס'קען נישט אריינקומען און דערנאך האט מען געזאגט א קדיש דרבנן. ווען דער "חוזה" פון לובלין זי"ע איז געקומען דאס ערשטע מאהל צום מגיד זי"ע איז ער אויך אריינגעגאנגען ביי "אין כאלוקינו" אין צימער. אבער דער מגיד האט געהייסן ער זאל ארויסגיין ווייל ער איז א "בטלן". אבער דער חוזה האט זיך פאר'עקש'נט און ער איז נישט ארייסגעגאנגען. ווען דער מגיד האט אנגעהויבן זאגן קדיש "אין כאלוקינו" האט דער הייליגער "חוזה" גע'חלש'ט. ס'איז געווארן א גרויסער רעש ביז מ'האט דעם "חוזה" דערמינטערט. האט זיך דער מגיד אנגערופן "איך האב דאך אייך געזאגט אז ער איז א בטלן, ווייל ווען איך זאג "אין כאלוקינו", עפענען זיך די זיבן הימלן, און מ'זעהט באשיינפערליך אז "אין כאלוקינו", און דער אינגערמאן איז דער איינציגער וואס האט זוכה געווען דאס צו זעהן, און ער האט דאס נישט געקענט צוזעהן, דעריבער האט ער גע'חלש'ט". און מרן מהרי"ד זי"ע האט פארענדיגט און געזאגט: **"אויך מיין זוהן רבי אהרן איז אזא בטלן..."**

• מנהיג הדור •

• דאס ערשטע יאהר פון די נשיאות

אין חודש אלול שנת תשפ"ז דאס ערשטע יאהר פון די נשיאות פון מרן מהר"א זי"ע האט זיך מרן זי"ע פארשלאסן אין זיין שטוב מערסטע שעות פון טאג און קיינער, פון די וואס זענען געקומען צופאהרן אויף די ימי נוראים, האבן כמעט נישט געקענט

<<<<<

<<<<<

אפגעבן א קוויטל, און אזוי האט זיך דאס געצויגן אויך גאנץ אנהייב חודש תשרי פון שנת תרפ"ח. דער ראש השנה איז שוין אריבער, אויך עשרת ימי תשובה און מ'האלט שוין מוצאי יום הכיפורים און בלויז אייצלענע אידן האבן געקענט אפגעבן זייערע קוויטלעך. דער מצב איז געווארן גאר שווער הן צוליעב די פיהלע געסט וואס האבן געווארט אריינצוגיין אפגעבן א קוויטל און די גבאים האבן נישט געוואוסט וויאזוי זיך אן עצה צו געבן, און אויך צוליעב'ן מצב אין בעלזער הויף, וואס דער מצב הפרנסה איז געווען זייער ענג ווייל מ'קען נישט אפגעבן א קוויטל, ווען מערסטע פונעם רב'ס שטוב האט זיך געשפייזט פון די געלט וואס די חסידים האבן געברענגט. אויף יום כיפור איז דעמאלט געקומען החסיד היחסן רבי צבי הערש שיניאווער ז"ל פון די שטאט סאטמער, אן אייניקל פון מרן מהר"ש זי"ע און פונעם שיניאווא רב (ר' צבי הערש איז געווען א זוהן פון הרה"ק רבי ארי' לייבוש הלברשטאם פון טארנא א זוהן פונעם שיניאווא רב, דער 'דברי יחזקאל') און א מקורב נאך ביי כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע. קומענדיג קיין בעלזא האט אים די רעבעצין חיה דבורה ע"ה די אלמנה פון מרן מהרי"ד זי"ע געבעהטן אז ער מוחל זיין און אריינגיין צו מרן מהר"א זי"ע און ביי אים פועל'ן ער זאל וועלן נעמען קוויטלעך ביים עולם. מוצאי יום כיפור איז רבי צבי הערש צוגעגאנגען צו מרן זי"ע און געבעהטן אז ער וויל עפעס רעדן מיט אים אן ענין ביחידות. האט מרן זי"ע געבעהטן יעדער זאל פארלאזן דעם צימער, ווען ס'זענען געבליבן אין שטוב די גבאים און משמשים האט רבי צבי הערש געבעהטן פון מרן זי"ע אז ער זאל זיי אויך הייסן ארויסגיין פון צימער, האט אים מרן זי"ע צוליעב געטוען און געהייסן יעדער זאל ארויס גיין פונעם צימער, און אלע זענען ארויס. ווען רבי צבי הערש איז געבליבן אין צימער אליין מיט מרן זי"ע האט ער געזאגט פאר מרן זי"ע: פאר א יאהר שנת תרפ"ז בין איך געווען אין בעלזא אויף יום הקדוש און ווען איך בין אריין צו אייער טאט'ן [מרן מהרי"ד זי"ע] האט ער מיר געזאגט אזוי: "מיין זוהן רבי אהרנ'יו האט א הייליגע נשמה", אויב אזוי, האט ר' צבי הערש, געזאגט פאר מרן מהר"א זי"ע, פארוואס האט מיר אייער טאטע דאס געזאגט, אויב נישט אז איך זאל וויסן אז דער רבי דארף זיין דער ממשיך דרכו פון זיין טאטע, און דא הער איך אז דער רבי נעמט נישט קיין קוויטלעך שוין א לענגערע צייט. מרן זי"ע האט מקבל געווען זיינע רייד און געהייסן מ'זאל עפענען די טיהר און מ'זאל אריינלאזן די פיהלע חסידים מיט קוויטלעך און במשך עטליכע שעה האט מרן זי"ע גענומען קוויטלעך ביים עולם. ***(נרשם ע"י הרה"ח רבי אהרן ווינד הי"ו ששמע מפי הרה"ח ר' משה חיים גליק ע"ה ששמע מעצמו מפי בעל העובדא)***

• האבן מיר א רבי אין בעלזא?

ווען כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע איז נפטר געווארן, זענען עטליכע אנגעזעהענע רוזשינ'ער חסידים אריין צום טארנאפאלא רב זצ"ל זאגנדיג: "יעצט ווען דער בעלזער רב איז מער נישטא, איז נישטא קיין רבי אין בעלזא, איז נישטא קיין ברירה נאר צו פאהרן צו אונזער רבי". אבער דער טארנאפאלא רב האט זיי געענטפערט: "איך וועל אייך דערציילן עפעס וואס איך אליין האב בייגעוואוינט, דערנאך וועט איר מיר זאגן צו ס'איז דא אין בעלזא א רבי אדער נישט. אמאהל האט מרן מהרי"ד זי"ע געשריבן צו מיר וועגן א געוויסער זאך וואס געהערט צו כלל ישראל, און מיך געבעהטן אז איך זאל וויכטיג פאהרן קיין ווארשא, צו שתדלן ביי די רעגירונג דערוועגן. אויך האט ער מיך געבעהטן, אז איידער איך פאהר קיין ווארשא זאל איך פריער קומען קיין בעלזא זיך אדורכצושמועסן וועגן דעם ענין. איך האב באלד אזוי געטוען, און געקומען צו פאהרן קיין בעלזא. מרן זי"ע האט מיר איבערגעגעבן אלע איינצלעהייטן, און ווי אזוי צו האנדלן אין די זאך, און וואס איך דארף טוען אין ווארשא. צום ענדע האט מיך מרן זי"ע געבעהטן אז איידער איך פאהר, זאל איך אויך אריינגיין צו זיין זוהן, מרן מהר"א זי"ע איבערצושמועסן נאכאמאהל מיט אים די זאך. איך בין צוריק צו מיין אכסניא צוגעגרייט מיין רענצל צו פאהרן, און דערנאך בין איך אריבער צום זוהן רבי אהרן, כדי איבערצושמועסן מיט אים וועגן די רייזע קיין ווארשא, ווי זיין טאטע האט מיר געזאגט. רבי

מרן זי"ע אין מארינבאד מיט די גבאים

אהרן האב איך נישט געטראפן אין זיין צימער, מ'האט מיר געזאגט אז ער געפינט זיך ביי זיין טאטע אין צימער. בין איך אריין צום טאט'ן אין צימער, האב איך געזעהן ווי מרן מהרי"ד זי"ע זיצט און דערציילט ווערטלעך, און אלע שטייען ארום און שמייכלן. אבער רבי אהרן איז געשטאנען באהאלטן רון פארשטעקט אונטערן אויוון פוהל מיט הכנעה, מ'זאל אים נישט באמערקן און געציטערט פון שרעק. בין איך צוגעגאנגען צו אים און דערציילט אז איך זוך אים, ווייל מיר דארפן עפעס איבערשמועסן, און אז זיין טאטע האט מיך געשיקט צו אים. ער האט מיך נישט געלאזט אויספיהרן מיינע רייד, נאר מיך אנגעכאפט ביים האנט און ארויס געפיהרט אינדרויסן פון צימער זאגנדיג: "טארנאפאלא רב, דער טאטע רעדט יעצט דברים העומדים ברומו של עולם, ווי קען מען אוועקגיין פון אזא שמועס?" און רבי אהרן האט מיך איבערגעלאזט און צוריק אריין צו זיין טאטע אין צימער. הערנדיג וואס ער האט געזאגט האב איך אויך געוואלט הערן די הויכע געוואלדיגע זאכן. בין איך צוגעגאנגען נאענט צו מרן זי"ע, אבער איך האב נישט פארשטאנען מער ווי אן איינפאכער שיחת חולין פון א תלמיד חכם. "פרעג איך אייך", האט טארנאפאלא רב אויסגעפיהרט "אויב איך און אלע מענטשן ארום האבן נאר געהערט ווערטלעך, און ער האט געהערט און באשטימט אז דאס זענען דברים העומדים ברומו של עולם, האבן מיר א רבי

<<<<<

• סגולות •

>>> אויפגעהויבן זיינע הייליגע אויגן און געקוקט אויף רבי ישראל, און מיט א שמייכל און א צופרידענהייט געזאגט: "דער טאטע ז"ל [מרן מהרי"ד זי"ע] פלעגט זאגן אז גיין אנגעטוהן מיט א שטריימל אין שבת איז א סגולה פאר גוטע קינדער".

• "א שטריימל, איז א סגולה אויף גוטע קינדער"

הרה"ח רבי יעקב אהרן גרויז ז"ל, איז ביי זיין שבת אויפרוף, פרייטאג צו נאכט'ס, נאכ'ן דאווענען, אדורך געגאנגען אין די רייע צו זאגן "גוט שבת" פאר מרן מהר"א זי"ע. האט דער גבאי רבי שלו' פויגל ז"ל, געזאגט פאר מרן זי"ע אז דער חתן איז א שוואגער פון הרה"ח ר' שלום גראסבערג ז"ל, [ביים ווען מרן זי"ע איז איינגעשטאנען אין די "מושבה הגרמנית" געגענט, דאס ערשטע מאהל ווען ער איז געקומען קיין ירושלים]. מרן זי"ע האט אויפגעהויבן זיינע הייליגע אויגן און אנגעקוקט דעם חתן, און געזעהן אז ער גייט אנגעטוהן מיט א שטריימל. האט ער זיך אויסגעדריקט מיט א צופרידענע קענטעניס **"הא, א שטריימל! א שטריימל איז א סגולה אויף גוטע קינדער!"**

• א שטריימעל -מסוגל אויף גוטע קינדער

האדמו"ר רבי מאיר מקאזלאוו זצ"ל ב.פ. האט דערציילט וואס ער האט געהערט מפי גיסו האדמו"ר מנאראל שליט"א בני ברק. ווען ער איז געווען אלס בחור אין ארץ ישראל האט אים רבי נפתלי פערלוב ז"ל, שוואגער פון מרן מהר"א זי"ע געבעהטן אזוי ווי ער וויל גיין אנגעטוהן מיט א שטריימל, אבער א שטריימל האט געקאסט א הון רב, איז ווען ער פאהרט אהיים, צי ער קען בעהטן פונעם קאזלאווער רבי האדמו"ר רבי משה רוקח זצ"ל, אז ער דארף האבן א שטריימל. ווען האדמו"ר מנאראל שליט"א איז אהיים געקומען אויף פסח, האט ער ביי די מצות באקן געטראפן דעם קאזלאווער רבי (ער איז דעמאלט נאכנישט געווען אן איידעם ביי אים) האט ער איבער געגעבן וואס ר' נפתלי האט געבעהטן האט דער קאזלאווער רבי געזאגט אדרבה א קרוב וויל גיין א שטריימל איך וועל זעהן וואס איך קען טוען. שפעטער ווען דער קאזלאווער רבי, האטחתונה געמאכט זיין עלטסטע טאכטער מיט הרה"צ רבי מיכל ראטענבורג מקאסאן זצ"ל האט קאזלאווער רבי געמאכט א שטריימל פאר זיך און אויך אינזין געהאט צו באשטעלן א שטריימעל פאר זיין קרוב ר' נפתלי פערלוב. יענעם ימים נוראים איז געפאהרן א קבוצה חסידים לחסות בצילו פון מרן מהר"א זי"ע, און אין די קבוצה איז אויך געפארן האדמו"ר רבי חיים מאיר יחיאל שפירא ז"ל, דער נאראלער רב, און אויך הרה"ח ר' אפרים קליין ז"ל וואס האט געוואוינט אין קרונהייטס און ער פלעגט דאווענען פרייטאג צונאכטס אין ביהמ"ד פון

<<<<<

<<<<<

אין בעלזא אדער נישט..?"

• פועל ישועות •

• "ורבים השיב מעוון"

הגה"צ רבי משה יאיר וויינשטאק זצ"ל מחכמי ומקובלי ירושלים האט דערציילט פונעם בעל המעשה: א אינגערמאן א בעלזער חסיד איז ל"ע קראנק געווארן מיט א שווערע לונגען ענצינדונג און ער איז געליגן אין בילנסון שפיטאל אין פתח תקוה, און ס'האט אים באהאנדלט א פראפעסאר פון די לונגען אפטיילונג א בעל שם אין עניני רפואה, וואס טראץ וואס ער האט געשטאמט פון א מיוחס'דיגע און א חשובע משפחה איז ער אבער געווען ווייט פון אידישקייט, פון די וואס השוכחים עיקר שבת אזוי ווי מרן זי"ע פלעגט זיי אנרופן. דער פראפעסאר האט גרונטליך אונטערזוכט דעם אינגערמאן און באשטעטיגט אויף זיכער אז ער האט וואסער אין די לונגען און ער געפונט זיך אין א גרויסע סכנה, אז די וואסער זאל חלילה נישט אנקומען צום הארץ פון וואס מ'קען חלילה נישט בלייבן לעבן. די משפחה איז געווען פארלוירן און נישט געוואוסט וואס ווייטער צו טוען צו קענען ראטעווען דאס לעבן פון דעם אינגערמאן.

די מאמע פון דעם אינגערמאן א טאכטער פון איינער פון די חשובי חסידי בעלזא וואס האט נאך זוכה געווען צו זיין א גבאי ביי מרן מהרי"ד זי"ע, הערנדיגע די דראמאטישע רייד פונעם פראפעסאר און זיין נישט גוטע דיאגנאזע איז שנעל געגאנגען צו מרן זי"ע מזכיר זיין איר זוהן און אויסבעהטן פאר אים א רפואה שלמה. קומענדיג צום שטוב פון מרן זי"ע האט מען איר געזאגט אז מ'קען אצינד נישט אריינגיין מיט א קוויטל אבער זייענדיג פארביטערט האט זי אנגעהויבן קלאפן אויף די טיהר שרייענדיג אז זי איז די טאכטער פון יענעם גבאי און מרן זי"ע האט אריינגעהערט דאס געשריי און געהייסן אז מ'זאל איר גלייך אריינלאזן אין צימער. ווען מרן זי"ע האט געהערט וואס זי זאגט האט ער אראפגעלייגט זיין קאפ צווישן די הענט און מיט א פעסטקייט געזאגט: ער האט נישט קיין וואסער אין די לונגען. גייט צוריק אין שפיטאל און בעהט דעם פראפעסאר ער זאל נאכאמאהל מאכן א צילום (עקסרעי) אויף די לונגען און נאך פאר שבועות, (וואס איז דעמאלט געווען), וועט ער אהיים קומען פון שפיטאל. הערנדיג די קלאהרע רייד פון מרן זי"ע איז די פרוי שנעל צוריק געגאנגען אין שפיטאל און איבערגעגעבן פאר'ן פראפעסאר וואס מרן זי"ע האט געזאגט. אין אנהייב האט זיך דער פראפעסאר אויסגעלאכט און זיך נישט געמאכט וויסנדיג, זאגנדיג אז ער האט שוין פעסטגעשטעלט אז די לונגען זענען פוהל מיט וואסער, און ער האט נישט קיין ספק אין דעם. אבער ווען די פרוי האט זיך פאר'עקשנ'ט אז אויב דער רבי האט אזוי געהייסן דארף ער אזוי טוען, האט ער איר געפאלגט און ווי איבערראשט איז דער פראפעסאר געווארן ווען נאכ'ן מאכ'ן נאכאמאהל דעם צילום האט ער נישט געזעהן א זכר פון וואסער אין די לונגען, א זאך וואס ער האט מיט זיינע אייגענע אויגן געזעהן מיט א טאג פריער. דער פראפעסאר איז געווען שאקירט און זיך אנגערופן מיט וואונדער: איך האב שוין געזעהן אסאך רבי'ס אבער דער רבי איז א מלאך! שוין צוויי און פערציג יאהר וואס איך בין א ספעציעליסט אין דעם געביט און אזא זאך האט נאך ביי מיר נישט פאסירט.

ווען דער פראפעסאר האט זיך אביסל בארוהאיגט האט ער געבעהטן אז ער וויל פערזענליך זעהן מרן זי"ע און אים קענען לערנען. געזאגט און געטוען איז ער געפאהרן צו מרן זי"ע, און ווי נאר ער איז אריינגעקומען צו מרן זי"ע אין צימער און אויסגעשטרעקט זיין האנט צו געבן שלום, האט אים מרן זי"ע נישט געוואלט געבן די האנט ביז ער זאגט אים נישט צו אז ער וועט אויפהערן רייכערן שבת און אנהייבן לייגן תפילין יעדער טאג. דער פראפעסאר, זייענדיג איבערראשט פון די געשעעהניש אין די לעצטע פאר טעג, איז ווי געווארן א 'חסיד', און ער האט באלד מסכים געווען און זיך פארגענומען אז ער וועט אלעס אויספאלגן, און נאר דעמאלט האט מרן זי"ע אויסגעשטרעקט זיין הייליגע האנט און אים געוואונטשן ברכה והצלחה. דער פראפעסאר האט

מרן מהר"א זי"ע אין די שטאט דראהביטש

געפאלגט און טאקע געטוישט זיין לעבנס שטייגער און אויך אנגטוהן א קאפיל אויפ'ן קאפ און זיך נישט געשעהמט פון די אנדערע דאקטורים אין שפיטאל וואס האבן חוזק געמאכט פון אים. ער איז געווארן א גאר אנדערע מענטש. נאך עטליכע טעג איז דער אינגערמאן געזונט געווארן און נאך פאר שבועות איז ער אהיים געקומען פון שפיטאל. ווען דער אינגערמאן איז געקומען צו מרן זי"ע האט אים מרן זי"ע געשריבן עטליכע ווערטער אויף א צעטיל בכתב יד קדשו און דאס אים געגעבן פאר א שמירה. זאגנדיג אז ווען ער וועט האבן די אפעראציע זאל ער לייגן דאס צעטיל אונטערן קאפ. דער אינגערמאן איז געבליבן שטיין צוטומלט ווייל ער איז ערשט יעצט ארויס פון שפיטאל און דא רעדט מרן זי"ע פון אן אפעראציע. נאך מער איבערראשט איז ער געווארן ווען מרן זי"ע זאגט אים: איך האב נאך קיינמאהל נישט געגעבן א כתב פאר שמירה, דאס איז דאס ערשטע מאהל וואס איך טוה דאס, און פארוואס? ווייל אין דיין זכות האט דער פראפעסאר, וואס שטאמט פון א חשובע און מיוחס'דיגע משפחה תשובה געטוען. און אצינד וואס ער האט תשובה געטוען... וועט ער שטארבן מתוך תשובה. נאך א וואך צייט איז דער פראפעסאר נפטר געווארן נאכדעם וואס ער האט זוכה געווען צו תשובה שלימה. א שטיק צייט שפעטער האט דער אינגערמאן געדארפט אדורכגיין אן ערנסטע אפעראציע, אזוי ווי מרן זי"ע האט אים פאראויס געזאגט. ער האט אוועק געלייגט דאס שמירה צעטיל פון מרן זי"ע אונטער זיין קאפ און טראץ וואס ס'איז געווען אן ערנסטע געפארפול אפעראציע איז דאס געלונגען אין זכות פון דעם שמירה צעטיל, און ער איז פולקאם געזונט געווארן. *(אור הצפון קובץ ג' חודש מנחם אב תשס"ח)*

• גערעטעוועט ווערן פון גוי'אישע הענט

צוויי אינגע בחורים פון די זעלבע שטאט, זענען אמאהל געקומען קיין בעלזא, און זיך מזכיר געווען ביי מרן זי"ע אז זיי דארפן זיך שטעלן פאר א מעדעציניש אונטערזיכונג צום מיליטער דינסט. דעם ערשטן בחור האט מרן זי"ע אנגעוואונטשן ער זאל גרינגערהייט באפרייט ווערן. ביים צווייטן בחור, האט זיך מרן זי"ע אויפגעשטעלט פון זיין ארט, און ארום געשפרייזט דעם צימער עטליכע מאהל אהער און אהין. דערנאך האט ער ווידער אמאהל איבערגעליינט דאס קוויטל און אין די ענדע אנגעוואונטשן דעם צווייטן בחור ער זאל גערעטעוועט ווערן פון די גוי'אישע הענט. דער ערשטער בחור איז טאקע באלד באפרייט געווארן, און דער צווייטער האט נאר באקומען אן אפשטופונג אויף איין יאר, דעם צווייטן יאהר האט ער ווידער באקומען אן אפשטופונג אויף נאך א יאהר, דעם דריטן יאהר איז ער יא גענומען געווארן אין מיליטער, אבער אויך נאר אויף א קורצע צייט, ווייל גאנץ שנעל איז ער באפרייט געווארן. אין פוילן איז געווען א געזעץ, וואס לויט דעם האט מען זיך געפיהרט אז ווען ס'איז געווען איבעריגע סאלדאטן האט מען געווארפן א גורל און וועמענ'ס מזל ס'האט געשפילט איז באפרייט געווארן פון מיליטער דינסט, און דער בחור איז ארויס אין גורל באפרייט צו ווערן און איז אפגעשיקט געווארן אהיים.

•"זאל ער נאך פאלן איינמאהל"

יונה'ס עלטערן האבן אנגעווענדן אלע מיטלען, און באזוכט ביי דאקטורים און גרויסע פראפעסאר'ן צו קענען טרעפן א היילונג פאר זייער זוהן'ס קראנקהייט. אסאך פיינפולע יאהרן האט יונה געליטן פון די "מחלת נפילה", א קרענק פון וואס ער פלעגט פלוצלינג פאלן צו די ערד. בערך יעדער צוויי וואכן צום טאג פלעגט אים "כאפן" די קרענק ווען ער האט אוועק גע'חלש'ט און געפאלן אויף די ערד. און מיט גרויס מיה האט מען אים ערוואכט. כ"ק מרן מהר"א זי"ע האט זיך דעמאלט געפינען אין פעסט, האט יונ'הס מאמע אויסגענוצט די געלעגענהייט און איז געפארן צו מרן זי"ע. נאך לאנגע שעה'ן פון ווארטן אין די רייע, האט זי ענדליך אפגעגעבן איר קוויטל, און אויסגעוויינט איר ביטער הארץ בעהטנ'דיג ביים צדיק א רפואה שלמה פאר איר זוהן יונה. מרן זי"ע האט געליינט דאס קוויטל, זיך פארטיעפט אין זיינע הייליגע געדאנקען און דערנאך געוואונטשן, **"יונה בן מרים זאל האבן א רפואה שלימה"**. אין אונגארן, אזוי ווי אין אנדערע לענדער, ווען מ'איז געקומען אין די יאהרן, זיך צו דארפן שטעלן צום מיליטער דינסט, האבן אידן אנגעוואנדן פארשידענע מיטלן זיך צו קענען ארויסדרייען פון מיליטער דינסט. און איינע פון די מיטלן איז געווען אז מ'האט געדינגען א "במקום" וואס האט געליטן פון א קרענק, און אים געשיקט זיך שטעלן צום מיליטער אנשטאט יענעם, און אזוי ארום האט מען זיך געקענט פטר'ן פון מיליטער דינסט. (דעמאלט האט

<<<<<

כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכי"א • כ"א מנחם אב תשי"ז

<<<<<

מען נאכנישט געלייגט בילדער אויף די דוקאמענטן). אויך יונה האט זיך פארדינגען פאר א באשטימטע פרייז אלס א "במקום" פאר א צווייטן, וואס האט זיך געדארפט שטעלן צום מיליטער און אזוי וואו ער האט געליטן פון די "מחלת נפילה" האט ער באקומען א באפרייאונג'ס צעטיל פון מיליטערישע דינסט אויף נאמען פון זיין שיקער. האט זיך געמאכט אז פונקט אין די זעלבע צייט וואס מרן זי"ע האט געוואונטשן פאר יונה א רפואה שלימה, האט זיך יונה פארדונגען אלס א "במקום", פאר א צווייטער און זיך געשטעלט צום מיליטער. יונה האט געוואוסט אז אין די טעג דארף ער באקומען די "נפילה" און ער איז געווען זיכער אז ער וועט באלד באפרייט ווערן. ווען דער מיליטערישע דאקטער האט אים אונטערזוכט האט ער געהייסן פאר יונה אז ער זאל בלייבן דארט עטליכע טעג צו זעהן צו ער באקומט טאקע די נפילה. ס'איז א דורך א טאג און נאך א טאג אבער יונה "פאלט" נישט. דער דאקטער האט אנגעהויבן צווייפלן אין יונה'ס "נפילה" קרענק, צו ער בלאפט נישט. יונה האט אנגעהויבן צו ווערן אומרואיג, ווער ווייסט וואס דא וועט געשעהן? מ'וועט אים נאך באשולדיג'ן פאר אויסנאר'ן דאס מיליטער און מ'וועט אים באשטראפן מיט אייביגע תפיסה. דורך א וועג איז אים געלונגען צו מעלדן פאר זיין מאמע וואס דא האט פאסיהרט. יונה'ס מאמע איז גלייך געפאהרן צו מרן זי"ע קיין פעסט און מיט טרערן אין די אויגן דערציילט וואס דא האט פאסיהרט און אז ס'דראעט פאר איר זוהן ח"ו תפיסה. מרן זי"ע האט ארייגעטראכט עטליכע מינוטן, און דערנאך זיך אנגערופן: **"נו זאל ער פאלן נאך איין מאהל."** און אזוי איז געווען. יונה האט באלד באקומען די "נפילה", און דער דאקטער האט אים געגעבן א מיליטערישע באפרייאונג'ס דוקאמענט, און פון דעמאלט אהן האט יונה מער נישט געוואוסט פון די קרענק זיין גאנץ לעבן. א דאנק די הייליגע ברכה פון מרן זי"ע. נאך מער אינטרעסאנט איז געווען, ווען יונה האט גערופן דעם בחור דעם "שיקער" צו א דין תורה ביים פאפא רב זצ"ל דער "ויחי יוסף", פארלאנגענדיג מער געלט. ווייל דער "שיקער" האט אים געדונגען נאר פאר דריי טעג, און יונה האט געמוזט פארבלייבן ביים דאקטער, עטליכע טעג מער.

•"ימי שנותונו בהם שבעים שנה"

צו מרן מהר"א זי"ע זענען אמאהל ארייגעקומען דריי שוועסטער וואס זענען ארויפגעקומען קיין ארץ ישראל מיט זייער מוטער, נאכ'ן שרעקליכ'ן חורבן אין אונגארין ביי די צווייטע וועלט קריג. ווען זיי זענען אנגעקומען קיין ארץ ישראל איז זייער מוטער ל"ע נישט געזונט געווארן און זי איז געליגן שטערבליך קראנק אינעם הדסה שפיטאל אין תל אביב. אזוי ווי זיי זענען געקומען פון אונגארין, און האבן דארט נאך געהערט וועגן די גרויסקייט פונעם בעלזער רבי'ן, זענען די דריי שוועסטער געקומען שפעט ביינאכט צום שטוב פון מרן זי"ע אין תל אביב צו בעהטן א ברכה פאר זייער קראנקע מאמע וואס ליגט אין שפיטאל און ראנגלט זיך מיט איר לעבן ר"ל. אזוי ווי מ' האט נישט געקענט באלד ארייגיין צו מרן זי"ע האבן די שוועסטער אויפגעהויבן א ווייי געשריי און הערנ'דיג די געשרייען האט מרן זי"ע באפוילן זיי ארײנצולאזן. זיי האבן דערציילט וועגן דעם צושטאנד פון זייער מאמע, און איינע פון די שוועסטער האט אנגעהויבן ווי צו "סטראשן" אז אויב זייער מאמע וועט שטארבן וועלן זיי אלע גיין אין א פרייעער קיבוץ, ווייל דאס וואס ס'האלט זיי צוזאמען נאכ'ן חורבן איז נאר זייער עהרליכע מאמע. מרן זי"ע איז געזיצן פארטראכט, און ס'האט אויסגעזעהן ווי ער דרימעלט. פלוצלונג האט ער זיך 'אויפגעוועקט', און געהייסן דעם גבאי, זיי פרעגן ווי אלט זייער מאמע איז? האבן זיי געענטפערט זעקס און פופציג (56) יאהר. האט זיך מרן זי"ע אנגערופן:"דוד המלך זאגט דאך 'ימי שנותינו בהם שבעים שנה' אוי! אוי! נאר זעקס און פופציג?" און אזוי האט מרן זי"ע איבער געחזר'ט עטליכע מאהל, ביז דער גבאי האט געוואונקען פאר די שוועסטערס זיי זאלן פארלאזן דעם צימער. ווען זיי זענען אנגעקומען צוריק אין שפיטאל האבן זיי באלד געזעהן א פארענדערונג צו גוט'ן אינעם געזונט צושטאנד פון זייער מוטער, ביז זי איז צוביסלעך אינגאנצען געזונט געווארן.די מוטער האט דערנאך זוכה געווען צו זעהן ווי איהרע טעכטער שטעלן אויף שיינע עהרליכע שטובער פון תורה און

מרן מהר"א זי"ע אין די שטאט הומענע

חסידות, און ערשט ביי די זיבעציג יאהר איז זי געשטארבן.

•"באפרייט פונעם משפט..."

הרה"ח ר' משה פריעד ז"ל)א ברודער פון ר' נחום פריעד א שוואגער פון הרה"ח ר' אלעזר שיף ז"ל(האט זיך געדארפט שטעלן צום מיליטער דינסט אין פעסט, און כדי זיך צו וועלן פטר'ן פונעם מיליטער, איז ער ארומגעגאנגען מיט קוליעס, כאילו ער האט קראנקע פיס. קומענדיג צום מיליטערשן דאקטער, זאגט אים דער דאקטער ער זאל אוועקווארפן די קוליעס, האט ער נישט געוואלט. האט אים דער דאקטער געווארנט און געסטראשעט, האט ער נישט געהאט א ברירה, און דער דאקטער זעהט אז ער האט צוויי געזונטע פיס, און ס'האט אים געדרויעט דערפאר א גאר שווערע תפיסה שטראף. זיי מאמע אן אלמנה איז באלד געגאנגען מיט איר אנדערן זוהן ר' נחום צו מרן מהר"א זי"ע און ביטערליך געוויינט אז איר זוהן משה איז אין א גרויסע צרה און געבעהטן א ברכה. מרן ז"ע האט רחמנות געהאט אויף די צובראכענע אלמנה, האט מרן זי"ע געהייסן מ'זאל אים ברענגען דעם נאמען פונעם דאקטער אפגעשריבן אויף א פאפיר. און מרן זי"ע האט ארויס געריסן פונעם פאפיר דעם נאמען פונעם דאקטער, אראפגעווארפן דאס שטיקל פאפיר אויף די ערד און צוטראטן מיט די פיס. ווען ס'איז געקומען צום משפט, איז דער דאקטער נישט אנגעקומען, מ'האט געווארט א שעה צייט און דער דאקטער איז נאך אלץ נישט דא. דאס געזעץ לויטעט אז נאך א שעה ווערט דער משפט אויס. אבער דער שופט האט געזאגט אז וויבאלד ס'איז א מלחמה צייט דארף מען ווארטן

נאך א שעה. ווען די שעה איז אריבער און דער דאקטער איז נאך אלס נישט אנגעקומען, האט דער שופט מבטל געווען דעם משפט און ר' משה איז באפרייט געווארן. שפעטער האט זיך ארויס געוויזן אז מ'האט דעם מיליטערישן דאקטער מעביר געווען פון זיין פאסטן אין פעסט, און אים אוועק געשיקט אויפ'ן מלחמה פראנט. כן יאבדו כל איביך ה'. *(מפי האחים שיף החשובים שליט"א)*

• פטור געווארן פון א גוי'אישע שכנה

הגה"צ רבי שמחה בונם גרינבערגער זצ"ל ראב"ד פרעשבורג און רב דקהל 'עדת חתם סופר' אין וואשינגטאן הייטס, ווען ער

<<<<<

• סגולות •

>>>קאזלאווער רבי זצ"ל. האט דער קאזאלווער רבי געשיקט דאס שטריימל מיט ר' אפרים קליין, און ר' אפרים האט געבעהטן דעם נאראלער רב אז ער זאל איבערגעבן דאס שטריימל פאר מרן מהר"א זי"ע. ווען דער נאראלער רב איז אריין געגאנגען צו מרן זי"ע, האט ער געזאגט פאר מרן זי"ע אז דער קאזלאווער רבי האט געשיקט א שטריימל פאר ר' נפתלי פערלוב, און ער האט איבערגעגעבן דאס שטריימל. מרן זי"ע האט זייער הנאה געהאט און דאס מחשיב געווען און געלאזט רופן ר' נפתלי און אים געזאגט: "קוק נפתלי דאס מיינט א גוטער ידיד, א קרוב פון אמעריקא וואס האט אינזין א קרוב אין ארץ ישראל" און מרן זי"ע האט מרבה בשבחו געווען פונעם קאזלאווער רבי. מרן זי"ע האט איבערגעגעבן דאס שטריימל פאר ר' נפתלי און געזאגט דער טאטע ז"ל [מרן מהרי"ד זי"ע] האט געזאגט: **"א שטריימל איז מסוגל אויף גוטע קינדער".**

(יאהרן שפעטער ווען ס'איז געווארן דער שידוך פון קאזלאווער רבי מיט'ן נאראלער רב, האט דער נאראלער רב גענומען צום קענטעניס די מעשה מיט'ן שטריימל ווען מרן זי"ע האט גערעדט בפניו בשבחו פונעם קאזלאווער רבי).
(הרה"ח רבי משה יהושע אייגר שליט"א בשם דודו הגה"צ רבי יוסף אלטר רוקח שליט"א מקאריב)

"א סגולה צו גוטע קינדער, מ'זאל שבת גיין אין א שטריימל"

מרן מהר"א זי"ע. האט אמאהל געזאגט אין קטמון פאר איינעם וואס איז נישט געגאנגען שבת א שטריימל: דער טאטע ז"ל [מרן מהרי"ד זי"ע] האט געזאגט, **"א סגולה פאר גוטע קינדער, מ'זאל שבת גיין אין א שטריימל."**

כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכי"א • כ"א מנחם אב תשי"ז

<<<<<

האט זיך ארייגעצויגן אין א נייע דירה, האט אינעם זעלבן בנין געוואוינט א גוי'טע א גרויסע מרשעת וואס האט אנגעמאכט גרויסע צרות פאר אלע אידן וואס האבן דארט געוואוינט, בפרט פאר הגה"צ רבי שמחה בונם וואס האט געהאט א שטוב מיט טעכטער. מ'האט פון איר געהאט צרות ממש יעדן טאג און וויפיהל מ'האט פראבירט איר ארויס צו ווארפן פון איר וואוינונג, האט מען נישט געקענט ווייל זי האט שוין דארט געוואוינט צוואנציג יאהר, טאג איין טאג אויס האט מען זיך אנגעליטן פון די מרשעת, אבער לעגאל איז נישט געווען וואס צו טוען. אין יאר תשי"ב זעהענדיג אז ס'נעמט נישט קיין עק צו די צרות, און ס'האט זיך פונקט געמאכט א שליח ר' דוד פעלדהיים וואס איז געקומען זיך געזעגענען פון הגה"צ רבי שמחה בונם, איידער ער פאהרט קיין ארץ ישראל, און ער האט געזאגט אז ער וועט אויך זיין ביים בעלזא רב, מרן מהר"א זי"ע האט הגה"צ רבי שמחה בונם אים געבעהטן אז ער וויל אים מאכן א שליח ער זאל איבערגעבן א קוויטל פאר'ן רב זי"ע. ווען ר' דוד פעלדהיים איז געקומען צו מרן זי"ע האט ער דערמאנט אז דער פרעשבורגער ראש בי"ד, אן אייניקל פונעם מיטילער רב (זייענדיג א אייניקל פון מושינא רב וואס איז געווען א איידעם ביים סקאהלער רב, וואס דער רב זי"ע איז אויך געווען דארט א איידעם בזיוו"ר) און ער מיטשעט זיך זייער מיט א שכנ'טע. האט מרן זי"ע געבעהטן מ'זאל אים געבן דעם נאמען פון די גוי'טע וואס מאכט די צרות, האט דער שליח ר' דוד געזאגט אז ער וועט רופן קיין אמעריקא, פרעגן דעם נאמען, ער האט גערופן און מ'האט דערנאך ארייגעשריבן די גוי'טעס נאמען אינעם קוויטל. מרן זי"ע האט געלייענט דאס קוויטל און זיך פאר'דביקות און געבעהטן א בליי און אויסגעמעקט דעם נאמען און געוואונטשן אז מ'זאל גיין אין געריכט און אלעס זאל גיין גוט. וועלנדיג גיין אין געריכט האבן אלע לאויערס [עורכי דין], געזאגט אז ס'איז נישטא פארוואס צו גיין ווייל לעגאל קען מען איר נישט ארויס ווארפן, אבער אז דער בעלזער רב האט געהייסן מ'זאל גיין אין געריכט איז ער געגאנגען, און וואונדער איבער וואונדער האט דער שופט גע'פסק'נט אז אזוי ווי זי האט געפייניגט דעם ראביי מוז זי ארויס פון איר דירה ביז דרייסיג טעג; די לויערס האבן נישט געקענט גלייבן אז ס'איז געשעהן, און ביז צוויי וואכן איז די מרשעת ארויס פון איר דירה און מ'איז פטור געווארן פון די צרה. *(תשו"ח להרב משה יהושע אייגר שליט"א ששמע הסיפור מדודו האדמו"ר מקארוב שליט"א, בן האדמו"ר רבי מאיר מקאזלאוו ב.פ. זצ"ל, חתן הגה"צ רבי שמחה בונם זצ"ל ראב"ד פרעשבורג)*

• דקדוקי מצוות •

• זיין קערפער ווערט אפגעשוואכט

הרה"צ רבי משה'לע זצ"ל הי"ד, דער בכור פון מרן זי"ע, האט אמאהל געגעבן צו פארשטיין אז די וועלט מאכט א טעות און מיינט אז דער אפגעשוואכטער קערפער פון זיין טאטע כ"ק מרן זי"ע, איז צוליעב די פיהל סיגופים אדער ווייניג עסן און שלאפן. דער אמת איז אבער, אז די שוואכקייט פון זיין הייליג'ן קערפער, איז צוליעב דעם וואס איידער ער איז מקיים א מצוה "א דאורייתא אדער א דרבנן" טוהט ער גרינטליך אדורך לערנען אין זיין מוח יעדער הלכה וואס שטייט אין די פיהר טיילן פון שלחן ערוך מיט די אלע נושאי כלים, און איז מברר אלע פארשידענע שיטות פון די ראשונים ביז די אחרונים, און פון גרויס אנשטרענגונג ווערט זיין קערפער אפגעשוואכט. אויך האט הרה"צ רבי משה'לע זצ"ל הי"ד, געזאגט וועגן זיין טאטע מרן מהר"א זי"ע: אז איידער ער מאכט א יעדער ברכה טראכט ער אדורך אלע הלכות ברכות.

• מורא געהאט פון א חשש סחיטה

ווען מרן מהר"א זי"ע איז געווען זומער אויף אפרוה אין באד-האמבורג, האט ער באפוילן ארויס צו נעמען אלע טעפיכער (carpets) פון זיין צימער. ווען מ'האט ארויס גענומען די טעפיכער, איז געבליבן א גלאטע האלצערנע פאדליגע וואס איז געווען גליטשיג. מרן זי"ע פלעגט שפרייזן דעם צימער שטארק פארקאכט

מרן מהר"א זי"ע ביי איינע פון די נסיעות אין גאליציע

אין זיינע הייליגע געדאנקען. אמאהל האט זיך מרן זי"ע כמעט אויסגעגליטשט אויף די גליטשעדיגע פאדליגע. האט ר' חיים נטע כ"ץ ז"ל געבעהטן, אז מרן זי"ע זאל ערלויבן צוריק צו לייגן די טעפיכער ס'זאל נישט צוקומען צו קיין סכנה. האט אים מרן זי"ע ערלויבט דאס צו טוען נאר מיט איין באדינג, אז ער וועט געדענקען יעדן ערב שבת צוריק ארויס צו נעמען די טעפיכער. ווען ר' חיים נטע האט פארשפראכן צו געדענקען דאס צו טוען, האט ער געפרעגט פון מרן זי"ע וואס שטערן די טעפיכער פאר שבת קודש? האט אים מרן זי"ע געענטפערט: "ס'קען זיך אויסגיסן וואסער אדער געטראנקען. דערנאך וועט מען טרעטן דערויף און אויסקוועטשן, און מ'וועט צוקומען צום איסור פון "סחיטה" אין שבת. דערפאר איז בעסער אז מ'זאל זיי אינגאנצן ארויס נעמען, נאר צוליעב א סכנה, ערלויב איך די טעפיכער זאלן ליגן ביז פרייטאג נאכמיטאג".

• א בעל יסורים דארף אויך לערנען תורה!

אמאהל איז געקומען קיין לאנצהוט א פרעמדער אינגערמאן, און ער האט דארט באגעגנט עטליכע יונגעלייט און בחורים. ווען ער האט געהערט אז זיי זענען בעלזער חסידים, האט ער זיי דערציילט די פאלגענדע: אמאהל האב איך געהאט די זכי' צו זיין אין בעלזא אויף שבת, ביי **כ"ק מרן מהר"א זי"ע**. מוצאי שבת קודש, איידער איך בין אוועק געפאהרן, האב איך געוואלט אריינגיין זיך געזעגענען, אבער די משמשים האבן מיך נישט אריינגעלאזט, ווייל דער רבי האט דעמאלט געליטן שרעקליכע שמערצן. איך בין געשטאנען אונטער די טיהר, און צוגעלייגט אן אויער צו די קולות וואס קומען ארויס פון צימער, און אט הער איך ווי דער רבי זי"ע זאגט צו זיך: **"דער רמב"ם זאגט, אז יעדער איד איז מחויב צו לערנען תורה. צי ער איז אן עושר צי אן ארעמאן, און אויך א "בעל-יסורים"!!** און באלד האט זיך געהערט אין צימער דעם רבין'ס קול-תורה מיט התמדה!!

• מקיים זיין א זעלטענע מצוה!

כ"ק מרן מהר"א זי"ע האט שטארק אויפגעפאסט נישט צו טרעטן אויף די ערד ווי ס'ליגט א זאך מיט א לשון הקודש אויפשריפט. אויב ס'האט זיך געפונען אויף דער ערד א שטיקל פאפיר, אפילו א צוריסענע זעקל פון אן עסנווארג, מיט א אופשריפט פון לשון הקודש אותיות האט ער דאס געהייסן אויפהויבן. אפילו אויף די אייזערנע צודעקן וואס באדעקן די עפענונגען פון גריבער אויף די גאס, וואס איז אויף זיי אויסגעקריצט אידישע אותיות, האט מרן זי"ע נישט געוואלט טרעטן אויף דעם. און וויבאלד מרן מהר"א זי"ע איז זייער ווייניג ארויס געגאנגען פון שטוב, איז כמעט נישט אויסגעקומען ער זאל קענען מקיים זיין די מצוה פון "השבת אבידה". און אט האט דער באשעפער אים צוגעפיהרט די מצוה: מרן זי"ע, האט אמאהל באמערקט אין שטוב אויף די פאדליגע, און כמעט געטרויטן אויף אן ארץ ישראל'דיגע פָּאסְט-מארקע (סטעמפ בלע"ז) מיט לשון הקודש אותיות. ער האט זיך באלד אפגעשטעלט און מיט א שנעלקייט אויפגעהויבן די פאסט מארקע. מיט פרייד האט ער געזאגט, אז דער באשעפער האט צוגעפיהרט צו קענען מקיים זיין די מצוה פון השבת אבידה! מרן זי"ע האט אנגעהויבן אויסצורופן: "השבת אבידה"! ביז מ'איז געוואויר געווארן אז דאס באלאנגט צום גבאי'ן ר' שלום פויגל. אבער ר' שלום איז שוין געהאט אהיימגעגאנגען. האט מען געדארפט ווארטן ביז מארגן, ווען ער וועט קומען און אים דעמאלט אומקעהרן די אבידה. ס'איז שווער זיך פארצושטעלן די גרויסע פרייד וואס האט געהערשט ביים צדיק אז ער האט די זכי' מקיים צו זיין אזא זעלטענע מצוה. וואס ביי די ארומיגע מענטשן האט אויסגעזעהן ווי א קליינע פשוטע מצוה, איז ביי מרן זי"ע געווען א גאנצער יום טוב! איידער מרן זי"ע האט זיך צוגעלייגט אפרוהען, האט ער געמאלדן אז מארגן דארף מען דאווענען פריער, ווייל ס'איז אונטערגעקומען א זעלטענע מצוה, און מ'דארף מהדר זיין צו טוען א מצוה מיט א זריזות, אז ווען ר' שלום וועט קומען, זאל מען שוין קענען מקיים זיין די מצוה פון השבת אבידה בשלימות!

• כבד את אביך...

נאך אין זיינע יונגע יארן האט מרן מהרי"ד זי"ע, באפוילן פאר זיין זוהן מרן מהר"א זי"ע, צו גיין שפאצירן יעדן טאג צו שעפן פרישע לופט כדי צו שטארקן זיין שוואכער קערפער. ווען מרן זי"ע האט זיך געפונען אין מארינבאד אויף ערהוילונג, האט ער אויסגעפאלגט דעם טאטן'ס באפעהל און איז יעדן טאג צוגעגאנגען צום אפענעם פענסטער און ארייגעשעפט די פרישע לופט, זאגנדיג: **"איך וויל מקיים זיין די מצוה פון כבד את אביך**

<<<<<

כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכי"א • כ"א מנחם אב תשי"ז

<<<<<

ואת אמר."

•"מ'גייט ארויס מחדש זיין די לבנה!..."

אמאהל ווען **כ"ק מרן מהר"א זי"ע** איז געפאהרן קיין באד-האמבורג אין דייטשלאנד, (אנשטאט קיין מארינבאד). האט איינער פון די נאענטע מענטשן געוואגט צו פרעגן פון מרן זי"ע, פארוואס ער פאהרט אזוי ווייט אוועק, אויב ער גייט סיי ווי נישט צו די בעדער. האט מרן זי"ע געענטפערט: "מ'פאהרט שפעט לופט". האט יענער ווייטער געפרעגט: "דער רבי גייט דאך דארט, כמעט נישט ארויס פון שטוב?" האט מרן זי"ע אוועק געמאכט די פראגע מיט די האנט, און געענטפערט: **"מ'גייט ארויס מחדש זיין די לבנה!..."**

•"כל סעודה שאין בה שריף..."

דער בילגורייא רב זי"ע שרייבט אין די כתבים אז דער ברודער מרן מהר"א זי"ע האט אים געזאגט אין באכניע. מ'דארף מקפיד זיין אז ביי יעדער סעודה (סעודת מצוה סיום מסכת, שבת ויו"ט) אז מ'זאל אויך געבן א מרק (זופ) און דער מקור דערפון איז א גמרא אין מסכת ברכות (מד.) "אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן כל סעודה שאין בה שריף אינה סעודה. טייטשט רש"י "שריף"—א געקעכטס אין דעם מרק (זופ).

• איין טאג זאלסטו עסן דאפעלט...

ווען **מרן מהרי"ד מבעלזא זי"ע** האט זיך אויפגעהאלטן אין ראצפערט (ביי די ערשטע וועלט-קריג), האט פאסירט אז די רצועות פון די תפילין פון **מרן מהר"א זי"ע**, האבן זיך איבערגעדרייט. האט ער געפרעגט ביים טאטן זי"ע וואס צו טוען, צי ער זאל פאסטן, אזוי ווי ס'ווערט געפסק'ענט אין שולחן ערוך, אדער נישט? האט דער טאטע מרן מהרי"ד זי"ע געענטפערט מיט קלוגשאפט: די פוסקים זאגן אז ס'רעדט זיך בלויז ווען די רצועות דרייען זיך איבער אינמיטן דאווענען די שמונה עשרה, אבער אלס "מידת חסידות" דארף מען פאסטן אויך ווען זיי דרייען זיך איבער נישט אינמיטן די שמונה עשרה. און ווער דען דארף איינהאלטן און זיך פיהרן לויט'ן מידת חסידות אויב נישט דער זוהן פונעם בעלזער רב?... דערפאר דארפסטו פאסטן. אבער, האט מרן מהרי"ד זי"ע אויסגעפיהרט: "וויבאלד ביי דיר איז פאסטן איבערהויפט נישט קיין פיינונג, ווייל מערסטנס טייל פונעם יאהר פאסט דאך במילא! דערפאר איז מיין עצה אז איין טאג זאלסטו עסן דאפעלט וואו יעדער טאג! און דאס וועט זיין פאר דיר די גרעסטע קנס און א תיקון!..."

• רוח הקודש •

•"דאס איז די חלה פון עלטער זיידן ז"ל"

ווען מרן מהר"א זי:ע איז געפאהרן אין יאהר תרפ"ח קיין סטאלין צו די חתונה פונעם יונגערן ברודער הרה"ק רבי שלום מאפטא מיט די יונגסטע טאכטער פון הרה"ק רבי ישראל מסטאלין זצוק"ל באקאנט אלס דער "ינוקא", האבן די קינדער פונעם סטאלינער דערציילט פאר מרן זי"ע, אז זיי האבן א י"ב חלה, וואס דער זיידע הרה"ק רבי אשר (השני) מסטאלין זי"ע האט באקומען פון מרן מהר"ש מבעלזא זי"ע, אבער וויבאלד דער זיידע, איז אין די זעלבע צייט אויך געווען ביי רבי איציק'ל נעשכיזער און באקומען פון רבי איציקל א י"ב חלה, און די חלות האבן זיך אויסגעמישט, און זיי ווייסן נישט וועלכע חלה איז פון ווועמען? האט מרן זי"ע געבעהטן צו זעהן די צוויי י"ב חלות, און באלד האט מרן זי"ע געוויזן אויף איין חלה און געזאגט: **"דאס איז די חלה פונעם עלטער זיידן ז"ל.** *("רבן של ישראל" - מכתבי הרה"ק מבילגורייא זי"ע)*

• אנגעוויזן אויפ'ן ריכטיגן טאג

הרה"ח ר' יצחק לאנדא ז"ל האט געטראפן א איד וואס האט דערציילט אז ער האט א ברודער אין רוסלאנד, און ער האט געהערט אז ער איז נפטר געווארן אבער ער ווייסט נישט וועלכער טאג, און דערפאר ווייסט ער נישט ווען צו האלטן זיין יאהרצייט.

מרן מהר"א זי"ע אין מארינבאד מיט די גבאים

איז ער געקומען צו מרן זי"ע און געפרעגט, ווען ער זאל האלטן די יאהרצייט נאך זיין ברודער און זאגן קדיש. האט אים מרן זי"ע אנגעוויזן אויף יום כיפור. מיט יאהרן שפעטער, אין תשל"ד ווען ס'זענען ארויס געקומען פון רוסלאנד פיהל אידן האט איינער דערציילט פאר דעם איד אז ער האט געקענט דעם ברודער און ער איז ווירקליך נפטר געווארן יום כיפור.

• האסט געליגט הייִנט ר"ת'ס תפילין?

ווען דער משמש ר' גרשון רייוואר ע"ה איז אמאהל אריינגעקומען צו מרן זי"ע, פרעגט אים מרן זי"ע: "האסט שוין געלייגט היינט רבינו-תם'ס תפילין?" ר' גרשון האט געענטפערט אז ער האט שוין היינט געלייגט רבינו-תם'ס תפילין. אבער אביסל שפעטער פרעגט אים מרן זי"ע נאכאמאהל, אויב ער האט שוין געלייגט רבינו-תם'ס תפילין? ווען מרן זי"ע האט אים אויפצומארגנ'ס נאכאמאהל איבערגעפרעגט די זעלבע פראגע, האט שוין ר' גרשון פארשטאנען אז עפעס איז נישט אזוי גלאטיג. האט ער געגעבן זיינע רבינו תם'ס תפילין בודק צו זיין, און ס'האט זיך ארויס געוויזן אז די תפילין זענען טאקע געווען פסול.

• דו לייגסט תפילין?

א איד אין בעלזא איז געקומען מיט זיין זוהן א יונג בחור'ל, און געשטאנען אין "די גרויסע שטוב". ווען מרן זי"ע איז אריבער געגאנגען נעבן אים, פרעגט ער אים צו ער לייגט תפילין? האט זיך דער איד דערשראקן פון די פראגע. און נאך עטליכע מינוט פרעגט אים מרן זי"ע נאכאמאהל צו ער לייגט תפילין? האט דער איד געלאזט איבערקוקן זיינע תפילין און מ'האט געטראפן אז זיי זענען געווען פסול. *(האדמו"ר מנאראל זצ"ל)*

•"נישט געזעהן ווי מ'מעלקט די מילך"

הרה"ח ר' אשר יאקאב ז"ל, דער 'בעל אכסניא' פון מרן מהר"א זי"ע אין די קטמון געגנט אין ירושלים, האט דערציילט אזוי: איין זומער נאכט, איז דער משמש פון מרן זי"ע געקומען און געפרעגט אויב איך האב אביסל מילך אים צו געבן? (ס'איז געווען איידער מרן זי"ע איז איינגעשטאנען אין מיין דירה). האט איך אים געגעבן אביסל מילך, און זיך געפריידט צו קענען מהנה זיין מרן זי"ע, און הלוואי זאל די מילך טאקע אנקומען צו מרן זי"ע, האב איך געטראכט אין מיין הארץ. איך האב געוואלט אויפלעבן דעם הייליגן צדיק. נאך עטליכע טעג איז דער משמש ווידער געקומען, און געפרעגט אויב איך אפשר האב אביסל איבריגע מילך אים צו געבן? מיט פרייד האב איך אים נאכאמאהל געגעבן אביסל מילך, און געטראכט ביי מיר אז ס'פאסט נישט אז אין רב'ס שטוב זאל זיין אזא נויט אז אפילו אביסל מילך צו געבן פאר'ן צדיק, צו קענען שטארקן זיין שוואכער קערפער איז אויך נישטא. האב איך באשלאסן אז אזוי ווי נעבן מיין ארבעט פלאץ אין די גבעת שאול געגענט, וואוינט אן ערליכער איד [ר' אפרים קארפ ז"ל פון די שטאט לאנצוט] וואס האט א פארם מיט עטליכע קיהען, וועל ביי אים קויפן מילך פאר די שטוב פון מרן זי"ע. איך בין אהין געגאנגען, אנגעפוהלט א פלאש מילך, און דאס געברענגט צום שטוב פון מרן זי"ע, און אזוי האב איך געטון יעדער טאג. מרן זי"ע האט אויסגעדרוקט זיין הכרת הטוב פאר מיר פאר'ן ברענגען די מילך, און מיך אויך געבעהטן אז פאר'ן מעלקן זאל איך זעהן צו דער מעלק טאפ איז אינגאנצן ריין. אזוי האב איך טאקע געטון און יעדער טאג, פאר'ן מעלקן די מילך האב איך זיכער געמאכט אז דער מעלק טאפ זאל זיין אינגאנצן ריין. איין טאג האב איך פארשפעטיגט און אנגעקומען שוין נאכ'ן מעלקן די קיהען. איך האב נישט אנגעיאגט צו זעהן אויב דער טאפ איז ריין פאר'ן מעלקן. אבער איך באשלאסן צו נעמען די מילך, טראכטנ'דיג ביי מיר: "דאס מעלקן ווערט געמאכט דורך אן ערליכער איד, א שומר תורה ומצוות, און ס'איז נישט דא קיין שום שאלה פון כשרות. און איך אליין בין געווען ביים ענדע פונעם מעלקן". אהיימקומענדיג בין איך געגאנגען צום שטוב פון מרן זי"ע און אראפגעלייגט דאס פלעשל מילך אויפ'ן טיש, און געוואלט ארויסגיין. פלוצלינג קומט דער משמש און זאגט מיר אז דער רב האט געבעהטן דיך צו רופן". מיט א חרדת קודש בין איך אריינגעגאנגען צו מרן זי"ע, און צו מיין איבערראשונג, פרעגט מיך מרן זי"ע: "אשר, צו קוקסטו אינעם טאפ פאר'ן מעלקן?" א ציטער האט מיך אנגעכאפט. איך האב נישט געקענט עפענען מיין מויל נאכ'ן אפענעם רוח הקודש וואס איך האב אצינד מיטגעלעבט. פון דעמאלט אהן האב איך אכטונג געגעבן צו ערפולן דעם הייליג'ן פארלאנג, און יעדער טאג, בין איך געווען אנוועזנד פון אנהייב מעלקן ביז'ן ענדע, און

<<<<<

נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם...על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון הרימו בכח קולך מבשרת ירושלים...

כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכי"א • כ"א מנחם אב תשי"ז

<<<<<

אכטונג געגעבן אז דער מעלק טאפ זאל זיין ריין.

• דער נאמען שטימט נישט...

הרה"ח ר' משה בראונפעלד [דער געוועזנער אייגנטומער פון שיק'ס בעקעריי אין בארא פארק] האט דערציילט: אין יאהר תש"ח בין איך געווען אין ארץ ישראל צוזאמען מיט מיין ווייב, און מיר זענען אריין מיט א קוויטל צו כ"ק מרן זי"ע. דער גבאי ר' שלו' פויגל האט פארגעליינט דאס קוויטל, און ווען ס'איז געקומען צו מיין ווייב'ס נאמען "גיטל בת..." האט אים מרן זי"ע אפגעשטעלט. "נו!" ר' שלום האט באלד פארשטאנען וואס די כוונה איז, און ער האט מיך געפרעגט צו מיין ווייב האט נאך א נאמען? האב איך געענטפערט: ניין, ווען ר' שלו' האט נאכאמאהל געזאגט מיין ווייב'ס נאמען, האט מרן זי"ע נאכאמאהל געזאגט "נו", און דער גבאי האט געפרעגט צו ס'איז דא עפעס א טעות. דערנאך האט מרן זי"ע אנגעוואונטשן און מיר האבן פארלאזט דעם צימער. דעמאלט האבן מיר נישט פארשטאנען דעם באדייט פונעם "נו!" אבער מיט יאהרן שפעטער איז די רעטעניש אינגאנצן אנטפלעקט געווארן. ומשעה שהי' כך היה: אין יאהר תרצ"ב איז הרה"ק רבי אלעזר'ל ראזענפעלד פון אושפיצין זצוק"ל, אן איידעם פונעם צאנזער רב געפאהרן קיין ארץ ישראל מתפלל צו זיין ביי די מקומות הקדושים. וויבאלד דאס איז געווען פארבונדן מיט אסאך געלט, האט מען ארום געשיקט פאסט קארטלעך צו אלע חסידים פון רבי אלעזר'ל אז מען קען מיט שיקן א קוויטל מיט די נעמען פון אלע וואס נעמען אן אנטייל אין די אויסגאבן פון די נסיעה, און רבי אלעזר'ל וועט זיי מזכיר זיין ביי אלע מקומות הקדושים אין ארץ ישראל. אין יאהר תש"ל איז מיין חבר ר' מענדל לאנדא געפאהרן קיין ארץ ישראל, און ער איז געגאנגען צו די קברי צדיקים. און ער איז אויך געווען ביי די מערת קבר שמעון הצדיק וואס איז אין ירושלים עיה"ק. ביים קבר דארט האט ער באמערקט צווישן די שטיינער פון די מערה עטליכע קוויטלעך וואס רבי אלעזר'ל אושפיצינער האט דארט אוועק געלייגט מיט פערציג יאר פריער, ווען ער האט דארט באזוכט. די עלטערן פון ר' מענדל זענען אויך געווען צווישן רבי אלעזרל'ס חסידים, איז דאס ביי אים געווען א גרויסע שמחה צו טרעפן א זכר פון זיינע עלטערן, און ער האט דאס מיט גענומען מיט זיך. ווען ער איז אהיים געקומען האט ער באמערקט אז אויף איינע פון די קוויטלעך שטייט מיין שווער'ס נאמען ר' אהרן חיים מעהט פון דאמבראוואו. ער האט זיי געקענט ווייל ער איז ביי זיי איינגעשטאנען, האט ער מיר געמאכט א קאפי פונעם צעטל און האט דאס מיר געגעבן. קוקענדיג אזוי אויפ'ן צעטל באמערק איך מיט גרויס וואונדער אז מיין שווער שרייבט אויף זיין טאכטער, מיין ווייב: "בתי גיטל דאברא". מיין ווייב האט קיינמאל נישט געוואוסט אז זי האט נאך א נאמען ווייל מ'האט איר שטענדיג גערופן נאר מיט'ן ערשט'ן נאמען "גיטל", אבער דער בעלזא רב האט מיט זיין רוח הקודש געזעהן אז זי האט נאך א נאמען.

• נישט גע'טובל'טע לעפלעך

כ"ק מרן מהר"א זי"ע, פלעגט יעדעס יאהר, אין די זומער מאנאטן, וואוינען אין די קטמון געגענד פון ירושלים. איין יאהר איז מרן זי"ע אנגעקומען קיין ירושלים, פריער ווי יעדעס יאהר, און מ'האט נישט אנגעיאגט אנצוגרייטן די געוועהנליכע אכסניא, איז מרן זי"ע איינגעשטאנען אין אן אנדערער דירה. יענעם שבת האט מרן זי"ע געפיהרט די טישן אינעם עס-זאל פון די בעלזער ישיבה אין קטמון. (נאך איידער מ'האט געבויעט די ישיבה אויף רחוב אגריפס) ביי די סעודה שבת בייטאג, האט מען אריינגעברענגט די אייער מיט ציבל, און מרן זי"ע האט געגעסן מיט זיין אייגענעם לעפל. ביים טיילן שיריים פאר'ן עולם האט מען געברענגט צום טיש נאך לעפלעך, צו קענען טיילן שיריים. האבן זיך די גבאים ארומגעזעהן אז זיי האבן נישט נאך לעפלעך, איז מען געגאנגען זוכן אין די צימערן פון די ישיבה צו ס'איז אפשר דא לעפלעך. האט מען געטראפן אויף א שאפע א גאנץ פעקל מיט נייע לעפל און מ'האט דאס געברענגט צום טיש. אבער אזוי ווי מרן זי"ע האט געזעהן די לעפלעך האט ער זיי נישט צוגעריהרט, און גענומען טיילן שיריים

מרן מהר"א זי"ע אויפ'ן באהן הויף אין מארינבאד

מיט זיין אייגענעם לעפל. ס'איז געווען א וואונדער, אבער מ'האט פארשטאנען אז ס'איז דא דערביי א סיבה. נאכ'ן טיש האט מען זיך דערוואוסט אז די לעפלעך זענען געשיקט געווארן פון אויסלאנד פאר די ישיבה בחורים און זיי זענען נאכנישט געווען געטובל'ט. דעמאלט האט מען שוין פארשטאנען פארוואס מרן זי"ע האט נישט געוואלט נוצן לעפלעך ווייל זיי זענען נישט געווען געטובל'ט.

• אהבת ישראל •

• נאכגעשיקט די נוי סוכה

הרה"ח ר' אפרים קליין ע"ה פון פעסט [שפעטער אין קראונהייטס], איז געפאהרן אויף די הייליגע טעג, צוזאמען מיט א גרופע בחורים פון פעסט קיין בעלזא, צו כ"ק מרן מהר"א זי"ע. נאך סוכות איז די גאנצע גרופע געגאנגען זיך געזעגענען פון מרן זי"ע, און ר' אפרים איז דעמאלט נישט מיט געווען. ס'איז געווען א קורצע צייט פאר די באהן האט געדארפט פארלאזן די שטאט בעלזא, איז ר' אפרים שנעל געלאפן צום שטוב פון מרן זי"ע, זיך צו געזעגענען, און ער האט זיך געבעהטן ביים משמש, ער זאל אים אריינלאזן צו מרן זי"ע, ווייל באלד פאהרט די באהן, און ער וויל נישט פארשפעטיגן די באהן. "אייל דיך נישט" האט אים מרן זי"ע בארואיגט. "גיי צום וואגן, און פאהר געלאסן." הערנ'דיג די רייד פון מרן זי"ע איז ר' אפרים געווארן רואיג, ער איז געווען זיכער אז ער וועט נישט פארשפעטיגן די באהן, און שטייענדיג אין צימער האט ער געבעהטן פון מרן זי"ע, א 'נוי סוכה', אן עפל וואס איז געהאנגען אין די סוכה. וואס מרן זי"ע האט געוועהנליך געטיילט פאר'ן עולם נאך סוכות. האט אים מרן זי"ע געזאגט: "אז ס'איז נאכנישט די צייט צו טיילן 'נוי סוכה'. ר' אפרים האט זיך געזעגנט און איז גדולדיג געפאהרן צום באהן הויף. קומענדיג אהין זעהט ער אז מרן זי"ע איז געווען גערעכט. די באהן האט צוליעב אן אורזאך געשפעטיגט, און שטייענדיג אויפ'ן באהן הויף הערט ער פלוצלונג ווי מען רופט זיין נאמען "אפרים פעסטער" (אויפ'ן נאמען פון זיין וואוין שטאט). געווען איז דאס א שליח פון מרן זי"ע וואס האט געשיקט פאר ר' אפרים אן עפל פון די 'נוי סוכה'. כאטש ר' אפרים איז דעמאלט געווען נאך א יונגער בחור, אבער מרן זי"ע זעה'ענדיג ווי דער בחור וויל שטארק האבן אן עפל פון די "נוי סוכה", האט אים מרן זי"ע געשיקט 'נוי סוכה' מיט א ספעציעלן שליח.

• "אכטונג געבן, נישט כאפן קיין ביינדל"

הרה"ח ר' איטשע שפרונג שליט"א פון בארא פארק, האט זוכה געווען אין זיינע קינדער יאהרן זיך צו דרייען ביי מרן זי"ע, צו זעהן זיין הייליגע געזיכט און אפילו באקומען שיריים פון די מאכלים ביים הייליג'ן טיש. ר' איטשע דערציילט אז ער געדענקט אז ווען די קינדער פלעגן באקומען שיריים פון די פיש פלעגט מרן זי"ע אנזאגן: **"אכטונג געבן, נישט כאפן קיין ביינדל"**, כדי זיי זאלן חלילה נישט קומען צו קיין סכנה.

• "טייטלן איז א רפואה..."

נאך דערציילט ר' איטשע שליט"א, אז ווען ער איז געווען א קינד, האט אמאהל זיין טאטע הרה"ח ר' מאטיל שפרונג ז"ל, געליטן פון געפערליכע שמערצן. ס'איז געווען חמשה עשר בשבט, און מרן זי"ע האט געפיהרט א טיש לכבוד "ראש השבה לאילנות". איז ער געגאנגען צום טיש, אבער זיין טאטע ר' מאטיל איז געבליבן אינדערהיים צוליעב זיין שוואכקייט. ער האט געוואלט אז מ'זאל מזכיר ביי מרן זי"ע, זיין טאטע'ס נאמען ביים טיש. האט ער געבעהטן פון הרה"ח ר' נפתלי ווינער [גוטסמאן] ז"ל, א גבאי ביים טיש, און ער האט מזכיר געווען זיין טאטע'ס נאמען ביי מרן זי"ע פאר א רפואה שלימה. האט מרן זי"ע געהייסן מ'זאל אים צורופן, איז ר' איטשע צוגעגאנגען צו מרן זי"ע. אזוי ווי ס'איז דער מנהג חשמש עשר בשבט , זענען געליגן אויפ'ן טיש אלע סארטן פרוכט מיט וואס ארץ ישראל איז געבענטשט געווארן מיט זיי, און צווישן די פרוכט איז אויך געווען טייטלען וואס זענען פון די שבעת המינים. האט מרן זי"ע גענומען צוויי טייטלען און אים געגעבן ער זאל זיי געבן פאר זיין טאט'ן, און ער האט אים געזאגט אזוי: **"זאג דעם טאטן, אז טייטלן איז א רפואה"...**

• "טשאקאלאדע פאר די ת"ת קינדער"

הרה"ח ובנש"ק ר' יוסל גליקמאן ז"ל, האט דערציילט אזוי: אין שנת תש"ח האט געהערשט א "צנע" (א שפייז באגרעניצונג. די רעגירונג האט געטיילט קארטלעך, [תלושים], צו קענען קויפן עסנווארג). האט א חסיד פון אויסלאנד דעמאלט געשיקט דורך

<<<<<

נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם...על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון הרימו בכח קולך מבשרת ירושלים...

כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכי"א • כ"א מנחם אב תשי"ז

<<<<<

די פירמע "שובע", א שפייז פעקל וואס האט ענטהאלטן קאווע, צוקער און טשאקאלאדע, צום שטוב פון כ"ק מרן מהר"א זי"ע, וואס האט דעמאלט געוואוינט אין די קטמון געגנט פון ירושלים. ס'איז געווען מוצאי שבת בראשית שפעט ביינאכט, ווען דער גבאי הרה"ח רבי שלו' פויגל ז"ל האט אריינגעברענגט צו מרן זי"ע אלע קוויטלעך וואס זענען ערהאלטן געווארן דורך די פאסט כדי מזכיר צו זיין לברכה ולישועה (אזוי האט ער געטוען יעדן מוצש"ק). רבי שלו' האט אויך דערציילט פאר מרן זי"ע וועגן דעם שפייז פעקל וואס מ'האט באקומען פון אויסלאנד. האט מרן זי"ע געפרעגט וואס ליגט אינעם פעקל? האט רבי שלו' אויסגערעכנט קאווע און צוקער. "און וואס נאך?" פרעגט מרן זי"ע. און רבי שלו' קווענקלט צו זאגן. פרעגט אים מרן זי"ע נאכאמאהל, "און וואס נאך"? האט רבי שלו' הויעך געענטפערט, טשאקאלאדע. האט מרן זי"ע זיך אנגערופן מיט א שמייכל, "אזוי! טשאקאלאדע! אהה! א איד א חכם, ער ווייסט וואס צו שיקן". און מרן זי"ע זאגט פאר רבי שלו', "אלזוי מארגן אינדערפרי זאלסטו גיין אין די תלמוד תורה און שטיין אינדרויסן ווען די קינדער קומען, און זאלסט זיי טיילן טשאקאלאדע און זיי זאלן מאכן א ברכה און דו זאלסט ענטפערן אמן, און פאר דיין מאיר'ל (מאיר משה, רבי שלום'ס זוהן) זאלסט אויך געבן"..

• הייליגע טובות •

• א איד דארף נישט אויספיהרן

האדמו"ר מקאלוב שליט"א האט דערציילט: איך האב געהערט פון הרה"ח ר' משה אברהם שטארק, ווען ער איז געווען אין בעלזא ביי כ"ק מרן זי"ע פ' פרה. איז געווען א גרויסער עולם און נאך שבת איז ער געקומען זיך געזעגענען און נעמען א ברכה פון מרן זי"ע. האט ער דארט געזעהן דריי מאדערנע אידן וואס האבן געגעבן א מטבע פאר'ן גבאי און ער האט זיי אריינגעלאזט באלד מוצש"ק נאך פאר יעדן. ווען מרן זי"ע איז אריינגעקומען אין צימער און זיי געזעהן האט ער זיי געפרעגט: "זאגט מיר ווי האט איר געדאוונט שבת? און ווען האט איר געמאכט הבדלה? איך בין אייך נישט חושד אז איר האט נישט געדאווענט און נישט געמאכט הבדלה ווייל אידן וואס קומען קיין בעלזא זאלן ח"ו נישט דאווענען און נישט מאכן הבדלה? אבער זאגט מיר ווי האט איר געדאוונט און ווי האט איר געמאכט הבדלה? איך וועל אייך נישט געזעגענען"! די מאדערנע אידן האבן פארלאזט דעם צימער בבושת פנים און נאך עטליכע שעה האט מרן זי"ע געשיקט מ'זאל זיי רופן. ווען זיי זענען אריינגעקומען אין צימער האט זיי מרן זי"ע ווידער געפרעגט די זעלבע ווי פריער "זאגט מיר ווי האט איר געדאוונט שבת? און ווען האט איר געמאכט הבדלה? איך בין אייך נישט חושד אז איר האט נישט געדאווענט און נישט געמאכט הבדלה ווייל אידן וואס קומען קיין בעלזא, זאלן ח"ו נישט דאווענען און נישט מאכן הבדלה? אבער זאגט מיר ווי האט איר געדאווענט און ווי האט איר געמאכט הבדלה? איך וועל אייך נישט געזעגענען!". פארטאגס האט זיי מרן זי"ע נאכאמאהל גערופן און איבער גע'חזר'ט די זעלבער ווי פריער אבער מרן זי"ע האט אויסגעפיהרט: **"איך האב אבער בקבלה פון טאט'ן ז"ל און דער טאטע פון זיין טאט'ן, אז א איד דארף נישט אויספיהרן דעריבער וועל איך אייך יא געזעגענען..."**

• זיי מוחל

הרה"ח רבי נחום רבינוביץ פון ירושלים איז אלס בחור אמאהל געקומען אויף א שבת אין יאהר תש"ו קיין תל אביב, צו וויילן בצל הקודש פון מרן זי"ע. נאך שבת ווען ער איז זיך געגאנגען געזעגענען פון מרן זי"ע, ווייל ער פאהרט צוריק קיין ירושלים, האט אים מרן זי"ע געזאגט, "זיי מיר מוחל יעצט וועל איך זיך נישט געזעגענן פון דיר, שפעטער וועסטו אריין קומען צו מיך און צימער". נאכ'ןווארטן צוויי שעה, האט אים דער גבאי ר' הלל ווינד גערופן און געזאגט: "דער רב בעהט זאלסט מוחל זיין און אריין קומען". ווען ער איז אריין געקומען אין צימער האט אים מרן זי"ע געזאגט: 'אה, נחום ווען ער איז אריין געקומען אין צימער האט אים מרן זי"ע געזאגט: 'אה, נחום וועסטו מיר וועלן מוחל זיין און מיר טוען א טובה?' דער בחור נחום איז געשטאנען מיט א פחד ווייל ער האט זיך נישט

די הנחת אבן הפינה פון ישיבה דחסידי בעלזא אין ירושלים עיה"ק

גערעכנט אז מרן זי"ע וועט אים בעהטן א טובה, האט ער גארנישט געזאגט. נאר דער גבאי ר' הלל האט פאר זיינעט וועגן געענטפערט 'יא'. דעמאלט האט מרן זי"ע אים געבעהטן אז ער זאל זיין א שליח צו גיין פאר זאנעט וועגן איינמאהל א וואך צום כותל המערבי און זאגן זיין נאמען 'אהרן בן בתי' רוחמה' צוויי מאהל. איין מאהל ווען דו קומסט אהן און איין מאהל נאכ'ן ענדיגן זאגן תהלים און דו זאלסט זאגן 'אז אהרן בן בתי' רוחמה, בעהט אז וואס ער וואונשט פאר א איד זאל מקויים ווערן. אבער דו זאלסט נאר גיין ווען מ'וועט דיר פריער הייסן, און אויך אז דו זאלסט דעמאלט נישט גיין פאר דיר, נאר זיין מיין שליח. דער בחור נחום איז אזוי געגאנגען, צוויי יאהר צייט ביז די אראבער האבן איינגענומען דעם כותל און מ'האט מער נישט געקענט גיין. ער האט זוכה געווען צו זיין דער שליח צו גיין צום כותל מער ווי הונדערט מאהל, בשליחות פון מרן זי"ע.

• הכרת הטוב •

• נישט פארשעהמט די י"ב חלות

דאס ענין פון הכרת הטוב איז ביי מרן זי"ע געווען געוואלדיג גרויס. מרן זי"ע האט ארויסגעוויזן זיין הכרת הטוב פאר יעדן מענטש וואס האט אים אמאהל געטוען א טובה. די פרוי פון הרה"ח ר' נפתלי ווינער (גאטעסמאן) ז"ל מרת רייצא ע"ה, פלעגט באקן פאר מרן זי"ע די י"ב חלות לכבוד שבת קודש, זי האט דאס אנגעהויבן, נאך ווען מרן זי"ע איז געווען אין די שטאט וויען איידער די וועלט מלחמה, א גרויסע עבודה פון תמימות און עהרליכקייט, תחינות און בקשות האט זי אריינגעלייגט ביים זיפן די מעהל און ביים באקן די חלות, (זי האט געזיפט די מעהל דרייצן מאהל אזוי ווי ביים לחם הפנים אין בית המקדש) און מרן זי"ע פלעגט איר שטארק מכיר טובה זיין דערפאר. אמאהל שוין אין ארץ ישראל, האט דער גבאי געוואלט מזכה זיין א צווייטן איד מיט ברענגען י"ב חלות פאר'ן שלש סעודות טיש, און ער האט אוועק געלייגט יענעמ'ס י"ב חלות אויפ'ן טיש. מרת גאטעסמאן איז געשטאנען אין די ווייבער שוהל און אראפגעקוקט, האט זי באמערקט ווי די י"ב חלות וואט ליגן אויפ'ן טיש זענען נישט איהרע י"ב חלות, ס'האט איר געציפט ביים הארץ, אבער זי האט גארנישט געקענט זאגן, נאר צוקוקן מיט ווייטאג ווי מרן זי"ע וועט נוצן יענעמ'ס חלות, נישט וואס זי האט געבאקן, און אט איז געשעהן א וואונדערליכע זאך: מרן זי"ע קומט אריין צום טיש און קוקט אויף די חלות, און פרעגט דעם גבאי'ן אויב מ'האט אוועק געלייגט די חלות וואס ר' נפתלי ווינער האט געברענגט? ענטפערט דער גבאי, "ניין!" פרעגט מרן זי"ע: ווי זענען די חלות? דער גבאי ווערט דערשראקן און ענטפערט אומבאקוועם: זיי זענען נישט דא. אויב אזוי וועט מען זיך נישט וואשן צו שלש סעודות! זאגט מרן זי"ע מיט א פעסטקייט, און זעצט זיך אוועק אויפ'ן בענקעל, די גבאים און משמשים זענען זיך צולאפן אין אלע ריכטונגען אויפצוזוכן די חלות, און ווען מ'האט געטראפן די חלות, האט מען זיי אוועקגעלייגט אויפ'ן טיש, און מרן זי"ע האט זיך געוואשן צו שלש סעודות, די גאנצע צייט איז מרת ראצא געשטאנען און געווישט די טרערן פון איהרע אויגן, זאגנ'דיג שטילערהייט, "נאר דער באשעפער מיט'ן הייליג'ן רב, ווייסן וויפוהל טרערן און מיה איך האב אריינגעלייגט אין די חלות, און ב"ה די חלות זענען נישט פארשעהמט געווארן"!

• "ווי גייט'ס אינען, ראבינער?"

הרה"ח ר' אליעזר ראזען ע"ה האט דערציילט: אמאהל האט ער געטראפן אין די שווייץ א איד פון דייטשלאנד וואס האט אים דערציילט, אז מרן זי"ע האט אים מכיר טובה געווען פאר א קלייניגקייט? געווען איז דאס ווען מרן זי"ע האט באזוכט אין באד-האמבורג אויף זומער אפרוה, איז דער איד אריין מיט א קוויטל צו מרן זי"ע צווישן אלע צובראכענע און פארזארגטע אידן, וואס זענען דעמאלט געקומען. מרן זי"ע האט אים אויסגעפרעגט וואס ער טוהט און מיט וואס ער באשעפטיגט זיך א.א.וו., פאר'ן פארלאזן די שטוב האט ער זיך ערלויבט צו פרעגן פון מרן זי"ע **"און ווי גייט'ס אינען, ראבינער?"** מרן זי"ע האט זיך שטארק באדאנקט אז ער אינטערעסירט זיך אויף זיין געזונט צושטאנד, און ער האט אים געזאגט מיט א פרייליכער שמייכל: **"ס'איז די ערשטע מאהל זייט איך בין אהער געקומען אז איינער פרעגט און איטערעסירט זיך אויף מיין געזונט צושטאנד"**. [ער איז דאך נישט געווען א חסיד, דעריבער ווען מרן זי"ע האט אים געפרעגט האט ער צוריק געפרעגט, בדרך נימוס].

המשך בעמוד מו <<<<<

מאוצרות הצדיקים

מנחם אב

• די גאולה מיט'ן כח פון אמונה ובטחון

ס'שטייט אין די ספרים הק', "**אב**" איז די נוטריקון פון "**אמונה און בטחון**". אידן זענען אויסגעלייזט געווארן פון מצרים מיט'ן כח פון אמונה ובטחון אזוי ווי ס'שטייט "ויאמן העם". אזוי אויך וועט די גאולה העתידה במהרה זיין דורך אמונה ובטחון. *(כ"ק מרן מהר"ש מבעלזא זי"ע)*

• 'מנחם אב', דער באשעפער טרייסט אונז

פארוואס הייסט דער חודש "מנחם אב", זאגט דער קאז'יגלאבער רב, הגאון רבי ארי' צבי פראמער זצ"ל הי"ד: ווייל אין דעם חודש טרייסט אונז דער באשעפער און ער זאגט "**נחמו נחמו עמי**",—און דאקעגן זאגן כלל ישראל "**מנחם אב**",—מיר טרייסטן כביכול דעם באשעפער. *(ספר 'ארץ צבי')*

• "אב" - מיר האבן א טאטע

דער חודש הייסט "אב", ווייל דער חורבן בית המקדש איז געווען נאר כדי מיר זאלן וויסן אז מיר האבן א "טאטע", ווי דער משל וואס רש"י (שמות יז:ח) ברענגט: א טאטע וואס האט געטראגן זיין קינד אויפ'ן אקסל, האט איינער וואס איז פארביי געגאנגען געפרעגט וואו איז דער טאטע, דאס קינד האט נישט געוואוסט וואס צו ענטפערן, האט אים דער טאטע אראפגעלייגט און דאס קינד האט געכאפט א ביס פון א חי'. דאס איז דער ענין פון חודש אב. דער באשעפער האט אונז געשטראפט און חרוב געמאכט דעם בית המקדש, כדי מיר זאלן וויסן אז מיר האבן א טאטע אין הימל, דער "אב" הרחמן, און אז מיר וועלן דאס גוט וויסן, וועלן מיר טאקע זוכה זיין צו די גאולה שלימה און דער בית המקדש וועט ווערן צוריק אויפגעבויט במהרה בימינו. *("קדושת לוי" לשבת נחמו)*

• דער באשעפער איז אונזער טאטע און מיר זענען זיינע קינדער.

דער טעם פארוואס דער חודש הייסט "אב", איז פונעם זעלבן שורש וואס חודש ניסן ווערט גערופן חודש "האבי"ב", ווייל דאס ווארט "אבי"ב", ווייזט אויף ראשית צמיחה פון די בחינה פון "אב", וואס האט זיך ענטפלעקט אין חודש ניסן ווען ס'האט זיך אנגעהויבן די צמיחת הישועה וואס קומט פונעם הייליג'ן טאט'ן אין הימל, וואס ער האט ארויסגענומען די אידן פון מצרים, צו זיין פאר אים בנים למקום, קינדער צו א טאט'ן, און דעמאלט איז געווען די אנהייב פון די אנערקענונג, אז דער באשעפער איז אונזער פאטער און מיר זענען קינדער צום הייליג'ן באשעפער. אין חודש אב זעהט דאס אויס פארקעהרט ווייל דער באשעפער האט גע'צארנ'ט אויף אונז און חרוב געמאכט דאס בית המקדש, אבער באמת ווען די גאולה וועט קומען במהרה בימינו און דער חודש וועט איבערגעדרייט ווערן צו ששון ושמחה, וועט דערמאלט אנטפלעקט ווערן די בחינה מיט'ן תכלות השלימות קיים לעד, אז דער הייליגער באשעפער איז אונזער פאטער, און ס'וועט מער נישט זיין א שינוי אין דעם, און לעד ולנצח נצחים וועט דאס יעדער זעהן. *("תורת אמת" פ' מסעי)*

• "ס'וועט ווערן אן אב" פאר אלע חדשים

דער "בן איש חי" (הקדמה לפ' דברים) שרייבט א טעם פארוואס דער חודש הייסט אב, ווייל לעתיד לבא וועט דאס ווערן דער 'אב' צו אלע אנדערע חדשים, וויבאלד ס'האבן פאסירט אזויפיהל צרות אין דעם חודש, און מיר ווייסן און האפן אז ס'וועט מקויים ווערן "שמחנו כימות עניתנו", אז דער באשעפער וועט אונז דערפרייען פונקט אזוי פיהל ווי ס'זענען געווען די צרות, דעריבער וועט דאס ווערן דער בעסטער חודש.

• בנין ביהמ"ק אין חודש אב!

איך האב געטראפן אין מדרש ילקוט (ירמי' א) אז דער בית המקדש פון לעתיד לבוא, וועט זיך אנהייבן בויען אין חודש אב. *("פני יהושע" ר"ה ג. ד"ה שם)*

מאוצרות רבוה"ק מבעלזא

מוצאי תשעה באב

• 'ובאש אתה עתיד לבנותה'.

ביי ברכת "נחם" (מנחה לתשעה באב) זאגט מען '**כי אתה ה' באש הצתה ובאש אתה עתיד לבנותה**'. איז די כוונה אזוי: "**באש הצתה**",—דער פייער פון מחלוקת פון שנאת חינם וואס פלאקערט, איז דער תיקון פאר'ן '**ובאש אתה עתיד לבנותה**',—מיט'ן פייער פון חמימות און התלהבות, זאל מען העלפן איינער דעם אנדערן, און ווען ס'וועט זיין שלום צווישן אידן, וועט מען זוכה זיין צו די גאולה שלימה. *(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מוצאי ת"ב תשפ"ג)*

• זיצן אויף די ערד צו דערמאנען די אלע צרות

כ"ק מרן מהר"י זי"ע האט נאכגעזאגט בשם המדרש, אז נאך ביאת המשיח במהרה בימינו, ווען מען תשעה באב זיך זעצן אויף די ערד פאר א קורצע צייט, כדי מ'זאל זיך דערמאנען די אלע צרות וואס אידן זענען אדורך ביים חורבן בית המקדש און אין די גלות יאהרן. דערנאך וועט מען זיך אויפשטעלן, און מ'וועט מאכן פון תשעה באב א גרויסן טאג פון שמחה.

• "איר זעהט, ס'גייט מיר אין לעבן...

מוצאי תשעה באב תשי"ג, איז מרן מהר"א זי"ע געווען באזוכן ביים רב הראשי הרב הרצוג, צו פועל'ן ביי אים מ'זאל מבטל זיין די גזירה פון "גיוס בנות", און אזוי וועט נישט דארפן פארקומען דער מעכטיגער פראטעסט קעגן די גזירה, וואס איז אפגעראכטן געווארן דעם אנדערן טאג י' אב. אינצווישן דעם שמועס האט מרן זי"ע געזאגט צו הרב הרצוג: "איר זעהט דאך, איך קום נאך א תענית, ס'איז א סימן ס'גייט מיר אין לעבן". [אין די ענדע האט מרן זי"ע נישט געפועל'ט ביי אים, און פון דעמאלט אהן האט מרן זי"ע מער נישט געהאט קיין שייכות מיט אים.] מרן זי"ע האט זיך באטייליגט ביים פראטעסט אויף רחוב יפו צוזאמען מיט צענדליגע טויזנטער אידן. און געלאזט הערן זיינע ווערטער וואס זענען איבערגעגעבן געווארן דורכ'ן גבאי הרה"ח ר' שלו' פוגל: "**שא שא, אידן זאלן וויסן זיין, אז די גזירה וואס די ממשלה האט גוזר געווען איז כולל כמה וכמה איסורי דאורייתא, אידן זאלן תפילה טוען אז די גזירה וואס די ממשלה האט גוזר געווען זאל בטל ווערן במהרה בימינו מכל וכל**".

מאוצרות הצדיקים

שבת נחמו

• פ' ואתחנן - שבת נחמו

דער קאזשניצער מגיד זי"ע פלעגט זאגן א טעם בדרך מליצה פארוואס **פ' ואתחנן**-'**שבת נחמו**', איז נאך תשעה באב. ווייל מ'טאהר דאך נישט לערנען אין

<<<<<<<

<<<<<<<

תשעה באב, ווייל תורה מאכט פריילך דעם מענטש. דעריבער יעצט נאך תשעה באב, לייענט מען פ' ואתחנן וואס דארט שטייט די עשרת הדברות, צו ווייזן אז די טעג פון אבילות זענען שוין פאראיבער, און מיר זענען ווייטער גרייט צו לערנען די הייליגע תורה. *(עבודת ישראל)*

• "נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם"

ס'שטייט אין מהרי"ל אז דער שבת נאך תשעה באב ווערט אנגערופן "שבת נחמו", און ער שרייבט אז אין דעם שבת "זאל זיך דער גאנצער פאלק פרייען און זיך פארלאזן אויפ'ן טרייסט וואס וועט זיין ווען משיח וועט קומען".

• די נחמה ווערט גרעסער און גרעסער.

מיר מיר שטייען יעצט אינעם געהויבענעם שבת, "שבת נחמו", ווי דער באשעפער טוהט טרייסטן די אידן, "נחמי נחמי עמי יאמר אלוקיכם". די הפטורות פון די שבעה דנחמתא איז אויסגעשטעלט אין א סדר אז די נחמה ווערט גרעסער און גרעסער, אזוי ווי ס'שטייט אין אבודרהם בשם המדרש, אז די ערשטע הפטורה נאך תשעה באב, איז "נחמי נחמי עמי", אז דער באשעפער זאגט פאר די נביאים נחמו נחמו עמי, אויף דעם ענטפערן די אידן צוריק (הפטרת עקב): "ותאמר ציון עזבני ה'"—אז מיר ווערן נישט געטרייסט פון די נחמה פון די נביאים, וואס דאס איז דער תוכן פון דער קומענדיגער הפטורה (הפטרת ראה): "עני' סוערה לא נחמה",—אויף דעם ענטפערט דער באשעפער (הפטרת שופטים): "אנכי אנכי הוא מנחמכם",—אז איך אליין טוה אייך טרייסטן.

פון דעם קענען מיר ארויסנעמען די גרויסע חשיבות פון אידן, כאטש אז דער גלות און חורבן ביהמ"ק זענען דאך געקומען בכלליות וועגן די אידן האבן געזונדיגט, אזוי ווי מיר זאגןביים דאווענען מפני חטאנו גלינו מארצינו, מיט דעם אלעם האבן די אידן באקומען נישט סתם א נחמה, נאר א נחמה בכפלים, א דאפלטע נחמה. אבער מיט דעם אלעם זענען די אידן נאך אלץ נישט געווען צופרידן מיט דעם, נאר זיי האבן גע'טענה'ט "ותאמר ציון עזבני ה'"—אז דער באשעפער האט זיי איבערגעלאזט. און דער חידוש איז, אז כאטש אז די ווערטער פון א נביא איז דאך ממש אזוי ווי ס'וואלט געקומען פונעם באשעפער אליינס, ווייל א נביא איז דאך איינס מיט'ן באשעפער, מיט דעם אלעם האט דער באשעפער אנגענומען די טענה פון די אידן אז זיי באגענוגען זיך נישט מיט די נחמה פון די נביאים, און דער באשעפער האט געזאגט: "אנכי אנכי הוא מנחמכם".

• זיך אפשעהרן די האר ערב שבת נחמו

אין ספר "מנהג טוב" (מחכמי איטאליע מיט איבער זיבן הונדערט יאר צוריק) שטייט אז ס'איז כדאי, מ'זאל זיך נישט אפשעהרן די האר תיכף נאך תשעה באב, נאר מ'זאלווארטן ביז ערב שבת נחמו "ואז כבוא ערב שבת נחמו חייב לספר עצמו ולשמוח גופו ולקבל השבת בשמחה ובטוב לבב, ויתנחם בנחמות מרובות",—אז אין דעם שבת איז מען מחוייב זיך צו שעהרן און זיך פרייען. *(לוח תמידים כסדרם)*

[למעשה אין די גמרא געפונען מיר שיטת רבן שמעון בן גמליאל וואס האלט אז די גאנצע וואך פון תשעה באב

'לעקיך ובראנפין' מוצאי תשעה באב תשפ"ה

איז אסור צו עסן פלייש און טרינקן וויין, ווי אויך אלע מיני אבלות מיט וואס מיר פיהרן זיך ביז תשעה באב, לויט רשב"ג ציהט זיך דאס ביז שבת נחמו, אבער אין הלכה ווערט נישט אזוי גע'פסק'ענט. די פוסקים (זעה 'מגן אברהם' און 'טורי זהב' אין סימן תקנ"א) ברענגן א תשובת מהרש"ל וואס זאגט אז אפילו איינער וואס האט זיך אזוי געפירט לחומרא, דארף דאס נישט אנהאלטן, און ער דארף זיך אפילו נישט מתיר נדר זיין אויב וויל ער יא עסן פלייש און טרינקן וויין אין די טעג נאך תשעה באב].

• דער באשעפער רופט זיך 'אלקי ישראל'.

די הויפט נחמה ביי אידן איז, אז מ'ווייסט אז דער באשעפער ווערט אנגערופן 'אלקי ישראל', אזוי ווי ס'שטייט (תהלים סז:ז) "יברכנו אלקים 'אלקינו'". און דאס איז פשט פון 'נחמו נחמו עמי',—אז דער באשעפער זאגט צו אז 'יאמר אלקיכם',—ער וועט זיך אנרופן 'אלקי ישראל', דאס איז ביי די אידן די גרעסטע נחמה, אז מ'איז זוכה צו קענען האבן א שייכות צום באשעפער, אז ער זאל זיך אנרופן 'אלקי ישראל'. *("קדושת לוי")*

• טרייסט אייך ווייל איר זענט מיין פאלק

נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם וגו' (ישעי' מ:א) טרייסט אייך דערמיט בלויז וואס איר זענט "עמי"—דאס וואס איר זענט מיין פאלק, דארף ביי אייך זיין די גרעסטע טרייסט... *("בני יששכר")*

• נייע מלאכים ווערן באשאפן

נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם...כי מלאה צבאה... (ישעי' מ:א-ב) די גמרא (חגיגה יג:) זאגט: אז זייט דער בית המקדש איז חרוב געווארן איז די פמליא של מעלה ווייניגער געווארן. ווייל דער מדרש זאגט אז דער באשעפער האט געזאגט אזוי ווי א מלך בשר ודם ווען ס'שטארבט אים א נאנטער מענטש, זיצט ער און ער שווייגט, וועל איך אויך זיצן און שווייגן, אזוי ווי ס'שטייט: "ישב בדד וידום", און חז"ל זאגן אז פון יעדן דיבור פון כביכול דער באשעפער, ווערט באשאפן א מלאך, קומט אויס אז ווען דער באשעפער שווייגט ווערן נישט באשאפן קיין מלאכים, און די פמליא של מעלה ווערט ווייניגער. אבער ווען דאס ביהמ"ק וועט אויפגעבויעט ווערן וועט כביכול דער באשעפער ווייטער רעדן, און ס'וועלן זיך מעהרן מלאכים. דאס איז דער פשט, "נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם",—אז כביכול דער באשעפער וועט רעדן, ממילא "כי מלאה צבאה",—וועט ווייטער פארמערט ווערן די צבאות השמים דורך די באשאפונג פון מלאכים. *(פנינים יקרים)*

• מיר האבן נישט פארגעסן דעם חורבן...

הרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב זי"ע האט געפרעגט: פארוואס פרייען זיך אידן 'שבת נחמו'. וואס איז די שמחה? מ'האט דאך יעצט געוויינט אין תשעה באב, געזיצן אויף די ערד ווי אבלים רח"ל געקלאגט און געוויינט אויפ'ן חורבן, אויב אזוי, ווי אזוי איז דאס אז א מענטש זאל זיך טוישן פון איין עק צום אנדערן אין אזא קורצע צייט? פארוואס וויינט מען און פארוואס פריידט מען זיך? נאר חז"ל לערנען אונז אז דער באשעפער האט אריינגעלייגט אין די בריאה אז מ'פארגעסט פון א נישט לעבעדיגן. מיר וואס וויינען און קלאגן יאהר נאך יאהר תשעה באב אויפ'ן די ביטערע חורבנות, איז פארדעם אליין דארף מען זיך פרייען 'שבת נחמו'. אויפ'ן עצם זאך אז אונזערע הרגשים און געפיהלן האבן נאכנישט אויסגעוועפט און מיר האבן נישט פארגעסן פונעם חורבן בית המקדש, מיר קלאגן כאילו ס'איז יעצט ממש געשעהן, איז געדרונגען אז ס'איז נישט קיין טויטע זאך, מ'האט דאס נישט פארגעסן. אונזער געוויין אין תשעה באב איז א געוויין פון האפענונג אז דאס בית המקדש וועט אויפגעבויעט ווערן בב"א.

• "תורה חדשה מאתי תצא"

"שבת נחמו",—דער שבת וואס מ'טרייסט די אידן מיט די גאולה און ביאת המשיח, לייענט מען די עשרת הדברות, אויך שבועות לייענט מען די עשרת הדברות.

<<<<<<<

נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם...על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון הרימו בכח קולך מבשרת ירושלים...

<<<<<<<

ווייל שבועות האט דער באשעפער געגעבן די תורה פאר אידן, אזוי אויך ווען משיח וועט קומען שטייט (ישעי' נא:ד) "תורה חדשה מאתי תצא" (עי' ויק"ר י"ג:ג), וועט דער באשעפער געבן נייע חידושים אין די תורה, דעריבער לייענט מען די עשרת הדברות אין 'שבת נחמו'. *(קדושת לוי)*

• קבלות צום נייעם יאהר הבעל"ט

"אנכי ה' אלקיך" (ואתחנן ה:ו) די ספרים הק' זאגן: 'שבת הגדול' איז די הכנה פאר פסח, 'שבת שובה' איז די הכנה פאר יום כיפור, **'שבת נחמו'** איז די הכנה צו די הייליגע טעג הבעל"ט. קען מען זאגן א טעם פארוואס מ'לייענט די עשרת הדברות 'שבת נחמו', ווייל דאס איז קבלת התורה פונדאסניי, ווייל אין דעם שבת הייבט מען אהן מיט נייע קבלות צום נייעם יאהר הבעל"ט. *(כ"ק אדמו"ר מטשערנאביל שליט"א)*

• צוויי שבתות "שבת חזון" און "שבת נחמו"

מ'זאגט נאך פון הרה"ק רבי מענדל'ע וויטעפסקער זי"ע, אז דאס וואס רבי שמעון בר יוחאי האט געזאגט: "אלמלא משמרין ישראל שתי שבתות כראוי מיד נגאלין",—מיינט מען די צוויי שבתות, **"שבת חזון"** און **"שבת נחמו"**, אז ווען אידן וואלטן אפגעהיטן די צוויי שבתות ווי ס'באדארף צו זיין, מיט אלע באדינגונגען דערצו, וואלטן זיי גלייך אויסגעלייזט געווארן פונעם גלות, ווייל דער "שבת חזון", באצייכנט שטארק דעם גאנצן חורבן מיט'ן גלות, און באלד דערויף קומט דער "שבת נחמו",—האט באצייכנט די גאנצע הנחמה, וואלט מען באלד אויסגעלייזט געווארן. לאמיר זיך דעריבער פאסיג אנכאפן אין די נחמה וואס שיינט אויף אונז דעם שבת, און לאמיר אפהיטן און מכבד זיין דעם שבת ווי ס'פאסט און אזוי ווי מ'באדארף, און אזוי וועלן מיר זוכה זיין צו "נחמו נחמו עמי",—א דאפעלטע נחמה.

• א סעודה אין שבת נחמו

די משנה (תענית ד:ח) זאגט: "אמר רבי שמעון בן גמליאל לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכפורים" און די גמרא ערקלעהרט, אז די גרויסע שמחה פון יום כיפור איז צוליעב די סליחה ומחילה וואס דער באשעפער איז מוחל אונזערע עבירות, ווי אויך איז יו"כ דער טאג וואס דער באשעפער האט געגעבן די צווייטע לוחות פאר כלל ישראל (נאכדעם וואס די ערשטע לוחות זענען צעבראכן געווארן שבעה עשר בתמוז). און לגבי די שמחה פון חמשה עשר באב רעכנט אויס די גמרא עטליכע טעמים וואס האבן צוגעברענגט אז חמשה עשר באב זאל ווערן אזא

גרויסע יום טוב ביי כלל ישראל.

דער ריטב"א חידושים תענית ל:) דערמאנט איינע פון די טעמים וואס ווערט געברענגט אין גמרא, אז אין דעם טאג האבן די אידן אין מדבר אויפגעהערט צו שטארבן, און ס'האט זיך געענדיגט די גזירה וואס איז נגזר געווארן ביים חטא המרגלים אז יענער גאנצע דור זאל אויסשטארבן. [ווי ס'פלעגט פאסירן אז יעדער יאהר תשעה באב זענען אידן געשטארבן, ביז אין חמשה עשר באב פונעם לעצטן יאהר אין מדבר איז קלאהר געווארן פאר די אידן אז די גזירה איז שוין פאריבער]. און דער ריטב"א לייגט צו "ומפני זה נהגו לעשות סעודה בשבת שלאחר תשעה באב", —אז צוליעב די גרויסע שמחה פון חמשה עשר באב וואס געפאלט אין די וואך נאך תשעה באב, האט מען זיך געפירט צו מאכן א ספעציעלע סעודה אינעם שבת נאך תשעה באב.

• ס'איז גלייך צו יום כיפור

דער הייליגער סאדיגורא רבי זי"ע האט געזאגט א טעם פארוואס זיין פאטער דער הייליגער רוזשינער זי"ע האט נישט געפיהרט א טיש חמשה עשר באב אזוי ווי חמשה עשר בשבט, און ער האט ערקלעהרט דעם ענין ווייל חמשה עשר באב, איז געגליכן צו יום כיפור, ווען מ'עסט נישט און מ'טרינקט נישט, אזוי ווי חז"ל זאגן "לא היו ימים טובים" וכו', און אזוי ווי ס'שטייט אין לבוש דער חילוק צווישן חנוכה און פורים, אז חנוכה האט מען מתקן געווען להודות ולהלל, און פורים למשתה ושמחה, אזוי אויך דא חמשה עשר באב, איז אן הכנה צו ראש השנה און יום כיפור, וואס מ'איז דעמאלט מוסיף בלימוד התורה ביינאכט הכנה לרוחני, און ס'איז גלייך צו יום כיפור וואס מ'עסט

<<<<<<<

• "כדי משה זאל האבן א פתחון פה פאר די אידן".

נחמו נחמו עמי יאמר אלוקיכם וגו' (ישעי' מ:א, יא, - הפטורה שבת נחמו)

די הפטורה די וואך הויבט זיך אהן מיט **"נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם"**, (ישעי' מ:א) און אין פ' שופטים הויבט זיך די הפטורה אהן **"אנכי אנכי מנחמכם"** (ישעי' נא:יב). קען מען דאס ערקלעהרן אזוי: רש"י (יתרו כ:ב) זאגט אויף "אנכי ה' אלקיך"—פארוואס שטייט א לשון יחיד "אלקיך"? כדי משה רבינו זאל קענען פארטיידיגן די אידן ביים זינד פונעם עגל, אז "לא להם צוית אלא לי לבדי"—פאר מיר האסטו באפוילן "לא יהי' לכם אלהים אחרים", און נישט פאר די אידן. דאס זאגט דער נביא "נחמו נחמו עמי"—נאכ'ן געווין פון בין המצרים אויפ'ן זינד פונעם עגל וואס פון דעם זענען געקומען אלע צרות אויף כלל ישראל, וואס מיר וויינען שוין אויף דעם פאר דורות לאנג, קומט די נחמה, **"נחמו נחמו עמי"**—דער נביא טרייסט אונז! מיט וואס? **"יאמר אלקיכם"**—דער באשעפער האט דאך געקענט זאגן 'אלקיכם', און ער האט געזאגט 'אלקיך' ["אנכי ה' אלקיך"]—כדי משה רבינו זאל האבן א פתחון פה צו קענען פארטיידיגן די אידן...

כ"ק מרן מהרי"ד מבעלזא זי"ע

און אויב דו וועסט פרעגן ס'שטייט דאך ששים רבוא אותיות לתורה, וואלט דאך נישט געקענט שטיין "אלקיכם", ווייל דעמאלט וועט זיין נאך אן אות? אבער דאס איז נישט קיין טענה ווייל ס'וואלט געקענט שטיין "אני" אנשטאט "אנכי" וואלט מען פארדינט דעם אות. און אויב וועסטו פרעגן אז ס'מוז שטיין "אנכי" ווייל די נוטריקון איז **א**'נא **נ**'פשי **כ**'תיבת **י**'הבית אדער **א**'מירה **נ**'עימה **כ**'תיבה **י**'היבה, אדער **י**'היבה **כ**'תיבה **נ**'אמנים **א**'מריה, אזוי ווי די גמרא זאגט (שבת קה:א), אבער צוליעב די רמזים אליין וואלט געווען גענוג אויף איין פלאץ ס'זאל שטין "אנכי", ווייל די עשרת הדברות איז דאך געשריבן געווארן צוויי מאהל אין די תורה און אויף ביידע פלעצער שטייט "אנכי ה' אלוקיך", וואלט געקענט שטיין כאטש אויף איין פלאץ "אני ה' אלקיכם". דאס איז די כוונה פונעם נביא **"אנכי אנכי מנחמכם"**,—דער באשעפער האט גדאפעלט, דעם "אנכי ה' אלוקיך", אין פ' יתרו און אין פ' ואתחנן, דעריבער **"הוא מנחמכם"**,—איז דאס אייער טרייסט ווייל פון דעם איז א באוויז אז צוליעב דעם האט דער באשעפער געזאגט "אלקיך" כדי משה רבינו זאל קענען פארטיידיגן די אידן. *(כ"ק מרן מהרי"ד מבעלזא זי"ע)*

<<<<<<<

נישט. *(נר ישראל)*

• בעהטן אויפ'ן צער השכינה

נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם וגו' (ישעיהו מ:א). יעדער איד דארף וויינען און זיך שטענדיג מצטער זיין אויף גלות השכינה. און ווען ער דאווענט זאל ער נישט בעהטן פאר זיינע אייגענע געברויכן, נאר ער זאל בעהטן אויפ'ן צער השכינה, אזוי וועט זיין תפילה זיכער אהנגענומען ווערן, ווייל די שכינה הק' געפונט זיך דאך אין גלות צוליעב אונז, אזוי ווי ס'שטייט "כי בסיבתכם אני מושלכת בעפר". און אויב כלל ישראל וועט בעהטן אז די שכינה הק' זאל אויסגעלייזט ווערן, וועלן די אידן אינאיינוועג'ס אויך אויסגעלייזט ווערן. און דאס איז די כוונה פון "נחמו נחמו",—ווען וועט באמת זיין די גרויסע און דאפעלטע טרייסט, "עמי", וואס איז די ראשי תיבות פון "ע'יני י'רדה מ'ים,—ווען מ'וועט פארגיסן טרערן אזוי ווי וואסער פאר'ן גלות און צער השכינה הק'. "יאמר אלקיכם",—אלקים ווייזט אויף מידת הדין, און "אמירה",—איז א ווייך לשון [מדת הרחמים}. דעמאלט וועט אויך דער מידת הדין איבערגעקעהרט ווערן צו מידת הרחמים און אלע דינים וועלן זיס ווערן. *("אמרי חיים" ווישניץ)*

• מיר טרייסטן זיך אז מיר זענען נאך דיין פאלק

"נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם" וגו' (ישעי' מ:א - הפטורה שבת נחמו). מיר האבן געזינדיגט, און דאס בית המקדש איז חרוב געווארן, אבער "נחמו"—מיר טרייסטן זיך מיט דעם אז "עמי"—מיר זענען נאך אלץ דיין פאלק, און אויב מיר פיהרן זיך ווי דאס פאלק פון באשעפער, "יאמר"—וועט דער באשעפער זאגן, "אלוקיכם"—איך בין אייער ג-ט. *(תורת אבות - סלאנים)*

• וְשַׁבְתָּ אותיות שַׁבָּת

ושבת עד ה' אלקיך (ואתחנן ד:ל). 'שַׁבְתָּ' איז די אותיות "שַׁבָּת". ביז יעצט איז די ימי המצרים געווען בצער גלות השכינה, אזוי ווי ס'שטייט: "בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים", 'וְשַׁבְתָּ—ווען ס'קומט דער שבת, 'שבת נחמו', וואס האט די הבטחת הגאולה, דעמאלט "עד ה' אלקיך",—זעהט מען אז אלע דינים וואס מיר זענען אריבער, איז געווען בלויז רחמים וחסדים אויף אונז. און לויט'ן צער וואס איז דעמאלט געווען, אזוי וועלן מיר זוכה זיין צו גרויסע חסדים וטובות. "ושמעת בקולו" וגו'. *(תפארת שלמה)*

• דער באשעפער וועט מנחם זיין אידן פאר די מסירת נפש עבודה אין גלות...

נחמו נחמו עמי יאמר אלוקיכם וגו' (ישעיהו מ:א) דארף מען פארשטיין, ווייל ווען משיח וועט קומען וועט דאך זיין פון אלעם גוט'ן, איז מיט וואס וועט דער באשעפער דארפן טרייסטן די אידן "נחמו נחמו עמי יאמר אלוקיכם"? נאר מ'קען דאס פארשטיין מיט א סיפור וואס דער זיידע ז"ל [מרן מהרי"ד מבעלזא זי"ע] האט דערציילט: ווען דער עלטער זיידע ז"ל [כ"ק מרן מהר"י זי"ע] איז געווען אין די שטאט וויען [נישט ווען ער איז נפטר געווארן], איז דער זיידע ז"ל, מיט אים מיט געווען. זיי זענען ביידע איינגעשטאנען אין איין האטעל, און פרייטאג צו נאכט'ס, נאכ'ן טיש, ווען דער זיידע ז"ל איז געגאנגען צו זיין צימער, האט ער ארויסגעהערט פון איינע פון די צימערן, א געוואלדיגע זיסע קול תורה. דער זיידע ז"ל האט זיך אפגעשטעלט צו הערן דעם זיסן קול תורה. ער

האט געעפענט אביסל די טיהר כדי יענעם נישט צו שטערן, און ער זעהט ווי ס'זיצט א זעלנער אנגעטוהן מיט מיליטערישע קליידער פונעם עסטרייכישן מיליטער, און לערנט פלייסיג הויך אויפ'ן קול. דער זיידע ז"ל איז אזוי געשטאנען און מיט שטוינונג זיך צוגעהערט צו דעם זיסן קול תורה פון דעם סאלדאט. ווען דער סאלדאט האט מפסיק געווען, איז דער זיידע אריין געקומען אין צימער און אים געגעבן שלו' און געפרעגט ווער ער איז און וואס ער טוהט דא? האט ער געענטפערט: מ'האט מיך פארכאפט אין מיליטער, און איך בין געווארן א געהילף ביים הויפט-גענעראל. האב איך געבעהטן ביים גענעראל, אז אזוי ווי איך באדין אים עהרליך און געטריי א גאנצע וואך, זאל ער מיך באפרייען יעדן שבת. און דער גענעראל האט מסכים געווען. זייט דעמאלט האב איך באשלאסן אוועק צוגעבן דעם שבת טאג אינגאנצן פאר'ן באשעפער, און וויבאלד אין פארלויף פון די וואך האב איך נישט די מעגליכקייט צו לערנען תורה, דערפאר לערן איך א גאנצע נאכט פון שבת קודש, צו ערפוהלן וואס איך האב פארפעהלט. ווען דער זיידע ז"ל האט פארענדיגט דערציילן די מעשה האט ער זיך אנגערופן: "ס'קען זיין אז דער איד האלט צוריק די גאולה שלימה. ווייל די מלאכי השרת אין הימל זאגן פאר'ן באשעפער, זעה דעם תענוג און נחת רוח פון דעם איד'ס לערנען, ווי וועסטו האבן אזא תענוג און נחת רוח נאך די גאולה שלימה. ווייל ווען דער באשעפער וועט העלפן און ס'וועט זיין די גאולה שלימה. וועט דעמאלט אנטפלעקט ווערן דאס גרויסע מסירות נפש וואס אידישע קינדער האבן געהאט פאר'ן באשעפער אין גלות. ווי האט רבינו הקדוש געמאכט די משניות? אין גלות. ווי האט רבי אשי געמאכט די גמרא רבי יוחנן [ירושלמי]? אין גלות. ווי האט מען געמאכט דעם זוהר הק'? אין גלות. ווי האט מען געמאכט דעם טור און בית יוסף מיט'ן שו"ע? אלעס אין גלות. אידן וועלן זעהן אז מ'האט אויפגעטוען אזעלכע גרויסע זאכן, מ'האט געמאכט אזא נחת רוח פאר'ן באשעפער אין גלות, און יעצט ווען ס'וועט זיין די גאולה שלימה ווי וועט מען נאך קענען טוען פאר'ן באשעפער אזא נחת רוח אזוי ווי אין גלות"? וועט דער באשעפער דארפן מנחם זיין אידישע קינדער. בעצם ווען ס'וועט זיין די גאולה שלימה וועט נישט זיין וואס מ'וועט דארפן מנחם זיין, אידן וועלן דינען דעם באשעפער מיט אזא עבודה אז מיר האבן דערין גארנישט קיין השגה, אידן וועלן זיך אנשטרענגען און דינען דעם באשעפער למעלה מכוחותם, און זיי וועלן טוען א נחת רוח פאר'ן הייליג'ן באשעפער.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מוצאי ת"ב תשע"ז)

• מיר טרייסטן זיך נאר מיט די הייליגע תורה

"נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם" וגו' (ישעי' מ:א - הפטורה שבת נחמו) "מ'דארף וויסן אז די איינציגע נחמה אויף אלעס איז די תורה. נאר די הייליגע תורה, ווייל נאך אלעם האבן מיר נאר די תורה, און דאס איז אונזער איינציגער טרייסט, אזוי ווי ס'שטייט אין פסוק (תהלים קיט:נ) "זאת נחמתי בעניי כי אמרתך חיתני"...און דעריבער געפאלט 'שבת נחמו' יעדעס יאהר אין פ' ואתחנן די פרשה פון קבלת התורה". *(האדמו"ר הקדוש מלעלוב זצוק"ל)*

<<<<<<<

נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם...על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון הרימי בכח קולך מבשרת ירושלים...

<<<<<<<

● די נחמה קומט פון באשעפער אליין

נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם וגו' (ישעיהו מ:א). דער אזולאי ברענגט אויף 'אנכי אנכי הוא מנחמכם' (ישעיה נא:יב) אז ס'שטייט (שם סו:ג) 'כאיש אשר אמו תנחמנו כן אנכי אנחמכם ובירושלים תנוחמו'. געוועהנליך ווען א מענטש טרייסט איינעם, טראכט זיך יענער: ס'איז גרינג צו טרייסטן, ווען א צווייטער האט די עגמת נפש... אבער דער וואס האט אליין א שייכות צו דעם צער, אזא טרייסט איז מען מקבל. און דאס איז פשט פון 'כאיש אשר אמו תנחמנו',—אזוי ווי א מאמע וואס איז זיך זיכער מצטער, מיט'ן צער פון איר זוהן, 'כן אנכי אנחמכם ובירושלים תנוחמו',—ווייל דער באשעפער האט דאך געשוואוירן אז ער וועט נישט אויפבויען ירושלים של מעלה ווילאנג ס'וועט נישט זיין ירושלים של מטה. דערפאר זאגט ער: 'אנכי',—די שכינה הק' וואס איז אין גלות האט דאך א שייכות מיט'ן צער פון יעדן איד, איז 'אנכי הוא מנחמכם'—דער באשעפער קען זיכער געבן א נחמה.

● "נחמו נחמו עמי".-כאטש מיר האבן געזינדיגט בלייבן מיר א בחינה פון "עמי"

נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם (ישעי' מ:א).

פארוואס דארף מען נאך האבן א נחמה, נאכדעם וואס דער באשעפער וועט אונז העלפן און מיר וועלן זוכה זיין צו ביאת המשיח און בנין בית המקדש? נאר פשט איז אזוי: ווען דער באשעפער וועט העלפן און משיח וועט קומען און אונז אויסלייזן, וועט מען דעמאלט זעהן אז דער אריכות הגלות איז געווען "מפני חטאינו",—צוליעב אונזערע זינד, און אויב וואלטן מיר תשובה געטוען אין גלות וואלטן מיר באלד אויסגעלייזט געווארן. אבער אזא מחשבה, קען צוברעכן דאס הארץ און פארמעהרן צער, דעריבער צוזאמען מיט דעם וועט דער באשעפער אונז טרייסטן, אז אונזער זינד זענען געווען באונס, צוליעב'ן שאור שבעיסה ושעבוד מלכיות (ברכות יז.) און ס'איז נישט אונזער שילד. ווען אידן טוען דעם רצון ה' ווערן זיי אנגערופן "עמי", און אויב נישט ווערן זיי נישט גערופן "עמי", אזוי ווי דער פסוק (הושע ב:א) זאגט: "והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם". דאס באצייכנט דער נביא: "נחמו נחמו",—דער באשעפער וועט אונז טרייסטן מיט, "עמי יאמר אלקיכם",—אז טראץ אונזערע זינד וואס איז געווען באונס, בלייבן מיר נאך אלס ביים באשעפער אין א בחינה פון "עמי".

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מבעלזא סעודה ב' תשנ"ו)

מאוצרות רבוה"ק מבעלזא

שבת נחמו

● דער באשעפער האט זיי אליין געטרייסט.

מיר שטייען אצינד אינעם געהויבענעם שבת, "שבת נחמו", ווי דער באשעפער טרייסט די אידן, "**נחמו נחמו עמי יאמר אלוקיכם**". די הפטרה פון די שבעה דנחמתא איז אויסגעשטעלט אין א סדר אז די נחמה ווערט גרעסער און גרעסער, אזוי ווי ס'שטייט אין אבודרהם בשם המדרש, אז די ערשטע הפטורה נאך תשעה באב, איז "נחמו נחמו עמי",—דער באשעפער זאגט פאר די

נביאים "נחמו נחמו עמי". און אידן ענטפערן צוריק (הפטרת עקב): "ותאמר ציון עזבני ה'",—אז מיר ווערן נישט געטרייסט פון די נחמה פון די נביאים, וואס דאס איז דער אינהאלט פון די קומענדיגע הפטורה (הפטרת ראה): "עני' סוערה לא נחמה". אויף דעם ענטפערט דער באשעפער (הפטרת שופטים): "אנכי אנכי הוא מנחמכם",—אז איך אליין טוה אייך טרייסטן. פון דעם קען מען זעהן די גרויסע חשיבות פון אידן, כאטש אז דער גלות און חורבן ביהמ"ק זענען דאך געקומען בכלליות, ווייל די אידן האבן געזונדיגט, אזוי ווי מיר זאגן ביים דאווענען "ומפני חטאינו גלינו מארצנו", פונדעסטוועגן האבן די אידן באקומען נישט סתם א נחמה, נאר א נחמה בכפלים, א דאפעלטע נחמה. און טראץ דעם זענען די אידן נאך אלץ נישט געווען צופרידן, נאר זיי האבן גע'טענה'ט "ותאמר ציון עזבני ה'",— אז דער באשעפער האט זיי פארלאזט. און דער חידוש איז, אז כאטש די ווערטער פון א נביא איז דאך ממש אזוי ווי ס'וואלט געקומען פונעם באשעפער אליין, מיט דעם אלעם האט דער באשעפער אנגענומען די טענה פון די אידן אז זיי באגענוגען זיך נישט מיט די נחמה פון די נביאים, און דער באשעפער האט זיי געזאגט: "אנכי אנכי הוא מנחמכם",—און ער האט זיי אליין געטרייסט.

● מתפלל זיין נאר אויף ישועת כל ישראל...

ס'שטייט אין די ספרים הק' אז דאס ווארטן אויף די ישועה, דאס אליין איז און הכנה צו די ישועה און די תפילה איז מקרב די גאולה. אבער בדרך הטבע ווען א מענטש איז א בעל יסורים און לײדט פארשידענע צרות, קען ער נאר דאווענען פאר זיינע אייגענע געברויכן, און ס'איז אים שווער צו דאווענען אויף די ריכטיגע ישועה. אבער ווען דער באשעפער וועט העלפן און אלע אידן וועלן אויפגעראכטן ווערן און ס'וועט זיי שוין מער גארנישט פעהלן, דעמאלט וועלן שוין אידן קענען מתפלל זיין נאר אויף די אמת'ע און גאנצע ישועה. און דאס שטייט אין ספה"ק "ייטב לב" אין נאמען פון זיין זיידן דער הייליגער "ישמח משה" זי"ע, וואס ער האט געהערט פונעם רבי'ן פון לובלין זי"ע, וואס האט דאס מקבל געווען איש מפי איש ביז אליהו הנביא זכור לטוב, צו ערקלעהרן וואס חז"ל (סנהדרין צז.) זאגן, "אין בן דוד בא עד שתכלה פרוטה מן הכיס",—אז משיח וועט קומען נאר ווען אידן וועלן אויפהערן מתפלל צו זיין אויף עניני הפרט,—פאר די אייגענע געברויכן, און זיי וועלן נאר מתפלל זיין אויף ישועת כל ישראל. *(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א)*

מאוצרות הצדיקים

הפטרות ז' דנחמתא

די וואך נאך תשעה באב ווערט אנגערופן "שבע דנחמתא" אדער ז' דנחמתא. ווען מ'זאגט זיבן וואכן הפטרות פון נחמות. דער מקור איז אין פסיקתא ווי ס'ווערט געברענגט אין טור (או"ח סי' ת"כח), 'כפסיקתא, מבראשית עד י"ז בתמוז מפטירין מענין הפרשיות, גלייך אויף גלייך לויט'ן זמן און לויט די געשעהניש. דריי הפטורות פון פורעניתא און זיבן פון נחמתא, צוויי דתיובתא. און דריי דפורענותא וואס איז די נוטריקין **דש"ח**. "דברי ירמיהו" (שם ב:ד) לפרשת פנחס, "שמעו דבר ה'" (ירמיה א:א) לראשי המטות, "חזון ישעיהו" (ישעיה א:א:) לאלה הדברים שבת פאר תשעה באב. שבע דנחמתא וואס איז די נוטריקין

<<<<<<<

מַיין שַׁבָּת אוֹצָר

<<<<<<<

'**נו"ע ארק"ש**', "נחמו נחמו" (שם מ:א) לואתחנן, "ותאמר ציון" (שם מ"ט) לעקב, "עניה סוערה" (שם נד:יא) לראה, "אנכי" (שם נא: י"ב) לשופטים, "רני עקרה" (שם נד:א) לכי תצא, "קומי אורי" (שם ס:א) לכי תבא, "שוש אשיש" (שם סא:י) לאתם נצבים, ווי דער טור ברענגט בשם די פסיקתא, אז אין די שבתים נאך תשעה באב זאגט מען זיבן הפטורות וואס רעדן פון די נחמה וואס דער באשעפער טרייסט אידישע קינדער אויפ'ן חורבן בית המקדש, און דער באשעפער טרייסט זיי אז זיי וועלן נאך אויסגעלייזט ווערן פון גלות, דעריבער ווערט דאס אנגערופן מיט'ן שם הכולל 'שבע דנחמתא'.

דער טעם פארוואס ס'גייט לויט דעם סדר, ווערט ערקלעהרט אין אבודרהם (בסדר הפטורות) אז אין די ערשטע הפטורה זאגט דער באשעפער פאר די נביאים 'נחמו נחמו עמי..." - זיי זאלן טרייסטן אידישע קינדער, און אידישע קינדער ענטפערן 'ותאמר ציון עזבני ה", זיי ווילן נישט אז די נביאים זאלן זיי טרייסטן, נאר דער באשעפער אליין זאל זיי טרייסטן. אויף דעם קומט די דריטע הפטורה וואס די נביאים געבן איבער די תשובה פון אידישע קינדער צום באשעפער, 'עניה סוערה לא נוחמה'. אויף דעם קומט די פערטע הפטורה, דער תירוץ פון באשעפער אין די נחמה 'אנכי אנכי הוא מנחמכם'. אויף דעם קומט דער המשך פון די צוויי קומענדיגע הפטורות, 'רני עקרה ולא ילדה...' און 'קומי אורי כי בא אורך...", דאס זענען נחמות פאר אידישע קינדער, און דערויף ענטפערן אידישע קינדער די זיבעטע הפטורה, 'שוש אשיש בה' תגל נפשי באלקי", אז נאכדעם וואס דער באשעפער האט אונז געטרייסט, נעמען מיר אן דעם טרייסט און מיר פרייען זיך מיט'ן באשעפער.

• שליח ציבור פאר די ימיס נוראים

ס'שטייט פון הרה"ק רבי ר' מענדל'ע מרימנוב זי"ע, אז דער שליח ציבור וואס דאווענט ראש השנה און יום הקדוש פאר'ן עמוד, זאל זיין געווארנט צו לערנען א שיעור אין גמרא יעדן טאג פון חמשה עשר באב, (בית מנחם י"ד). ס'ווערט פארציילט, אז דער הייליגער רבי ר' מענדל'ע איז געווען דער שליח ציבור ראש השנהביים הייליגן רבי ר' אלימלך פון ליזענסק זי"ע, און איין יאהר האט ער נישט געוואלט צוגיין צום עמוד. און ער האט געזאגט אז די סיבה איז ווייל זיין הארץ קלאפט אים, ווייל איין טאג צווישן חמשה עשר באב ביז ראש השנה, האט ער נישט געלערנט גמרא צוליעב א סיבה, דעריבער וויל ער נישט צוגיין צום עמוד. *(ויחי יוסף חמשה עשר באב)*

מאוצרות הצדיקים

חמשה עשר באב

• וואס חז"ל זאגן וועגן חמשה עשר באב

די גמרא (תענית כו: זאגט: "**אמר רבן שמעון בן גמליאל לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיוה"כ שבהן בנות ירושלים יוצאות בכלי לבן שאולין שלא לבייש את מי שאין לו**", —ס'זענען נישט געווען אזעלכע גוטע טעג פאר אידישע קינדער אזוי ווי חמשה עשר באב און יום הכיפורים...ווען די בנות ירושלים זענען ארויס

מיט געבארגטע בגדי לבן כדי נישט צו פארשעהמען דער וואס ס'האט נישט... [זאגט רש"י: "שאולין",—אלע האבן געבארגט איינע פון די אנדערע אפילו די רייכע כדי נישט צו פארשעהמען דער וואס ס'האט נישט.]. און די גמרא רעכנט אויס די סיבות צוליעב וואס דער טאג איז א ספעציעלער יום טוב:

'**יום שהתרו שבטים לבוא זה בזה**': אין פ' מסעי שטייט אז די פרויען זאלן נישט חתונה האבן מיט מענער נאר פון זייער שבט, גאר באזונדער איז געווען א באפעהל פאר אלע אידישע טעכטער וועלכע האבן נישט געהאט קיין ברודער, אז זיי טאהרן נישט חתונה האבן נאר מיט א מאן פון זייער פאטער'ס שבט, כדי די נחלה פון זייער פאטער זאל נישט אריבערגיין צו א צווייטן שבט. '**חמשה עשר באב**' האבן חז"ל מתיר געווען אז די שבטים זאלן זיך יא מעגן משדך זיין איינער מיטן צווייטן, ווייל זיי האבן גע'דרש'ענט דעם פסוק "זה הדבר אשר צוה ה' לבנות צלפחד" דאס ווארט "זה" קומט ממעט זיין, אז דער איסור איז נאר געווען פאר'ן דור פון די בנות צלפחד אליין. אזוי

• דער אנהייב צו די הייליגע טעג כתיבה וחתימה טובה

אין "בני יששכר" שטייט אויך אז פון חמשה עשר באב הויבט שוין אהן ארויס צו שיינען די ליכטיגקייט פון ראש השנה און פון דעמאלט אהן ערוועקן זיך די געהויבענע טעג פון רחמים און תשובה, און דאס איז דער טעם פונעם מנהג ישראל אז פון חמשה עשר באב וואונטשט מען זיך שוין א

"כתיבה וחתימה טובה". ווייל 'חמשה עשר באב' (928) באטרעפט פונקט אזויפיהל ווי 'כתיבה וחתימה טובה' (928), מ'גרייט שוין צו א כתיבה וחתימה טובה פאר ראש השנה. דערפאר זענען דא וואס פיהרן זיך אז ווען זיי שרייבן א בריוו פון 'חמשה עשר באב' און ווייטער, וואונטשט מען שוין א 'כתיבה וחתימה טובה'. אן אנדייטונג דערצו איז דא, ווייל די אותיות 'חמשה עשר באב', באטרעפן (928) ניין הונדערט אכט און צוואנציג. פונקט וויפיהל די ווערטער פון 'כתיבה וחתימה טובה". (928).

נאך אן אנדייטונג אז די טעג פון תשובה הייבן זיך אהן פון חמשה עשר באב און ענדיגן זיך אין הושענא רבא. ווייל משה רבינו האט געזאגט צו די אידן : (דברים כט:ט) "אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלוקיכם... מחטב עציך, עד שאב מימך",— איר שטייט היינט אלע פאר'ן באשעפער, פון אייער האלץ האקער ביז אייעד וואסעד טרעגער. " חטב עציך",— באציהט זיך אויף 'חמשה עשר באב'. וואס דעמאלט הערט מען אויף צו שניידן די האלץ פאר די מערכה. און "שאב מימך",— באציהט זיך אויף הושענא רבא וואס אין דעם יו"ט (סוכות) איז די צייט פון ניסוך המים.

איז יענעם טאג געווען גאר אסאך שידוכים צווישן די אידישע קינדער.

'**יום שהותר שבט בנימין לבוא בתוך הקהל**': צווישן כלל ישראל האט אויסגעבראכן א געפערליכע מחלוקת מיט שבט בנימין צוליעב די מעשה פון פלגש בגבעה, (שופטים כא:א) "ואיש ישראל נשבע במצפה לאמר איש ממנו לא יתן בתו לבנימין לאשה". און ס'איז געווען

<<<<<<<

נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם...על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון הרימו בכח קולך מבשרת ירושלים...

מיין אוצר... חודש מנחם אב... שבת נחמו... חמשה עשר באב ...

‹‹‹‹‹‹‹

אן איסור זיך משדך צו זיין מיט שבט בנימין. **'חמשה עשר באב'** האבן חז"ל צוריק מתיר געווען זיך משדך צו זיין מיט בנימין אין די שפעטערדיגע דורות, ווייל ס'שטייט "ממנו", ולא מבנינו",—אז די שבועה איז נישט אויף די קינדער.

'יום שכלו בו מתי מדבר': נאכ'ן חטא המרגלים האט דער באשעפער גוזר געווען אז דער דור המדבר וועט נישט אריינקומען קיין ארץ ישראל, יעדן תשעה באב פלעגן די אידן זיך אריינלייגן אין א קבר און זיך צוגעגרייט צו שטארבן, און טייל זענען געשטארבן און אנדערע זענען געבליבן לעבן ביז'ן קומענדיגן יאהר ווען מ'האט זיך ווידער אריינגעלייגט אין א קבר. ביים פערציגסטן יאהר האט זיך די גזירה שוין געהאט געענדיגט, די אידן האבן נישט געוואוסט האבן זיי זיך געגרייט צום שטארבן ווי שטענדיג, דערווייל זענען זיי אלע לעבעדיג געבליבן, האבן זיי געמיינט אז זיי האבן געהאט א טעות אין די טעג, אבער **'חמשה עשר באב'** ווען זיי האבן געזעהן אז די לבנה איז שוין גאנץ האבן זיי פארשטאנען אז זיי בלייבן לעבן, האבן זיי געמאכט א גרויסע משתה ושמחה. פון דעמאלט אהן האט דער באשעפער ווידער גערעדט מיט משה רבינו ביחוד ובחיבה, אזוי ווי ס'שטייט אין פסוק (דברים ב:טז,יז,)

"ויהי כאשר תמו וגו' וידבר ה' אלי וגו'", נאכדעם וואס דער דור המדבר איז געשטארבן.

'יום שביטל פרוסדיות שהושיב ירבעם בן נבט': ירבעם בן נבט איז געווען דער ערשטער פון די מלכי ישראל, און ער האט צוגערעדט די עשרת השבטים זיך אפצוטיילן פון שבט יהודה, ער האט אבער מורא געהאט אז ווען די אידן וועלן גיין עולה רגל זיין קיין ירושלים וועלן זיך צוריק צוזאמענשטעלן מיט מלכות יהודה, האט ער געשטעלט שומרים, זיי זאלן אכטונג געבן אז מ'זאל נישט קענען ארויפגיין עולה רגל זיין. מיט יאהרן שפעטער **'חמשה עשר באב'**, האט הושע בן אלה מלך ישראל מבטל געווען די גזירה.

'יום שנתנו הרוגי ביתר לקבורה': אין די צייטן פון חורבן בית שני איז געווען א שרעקליכע הריגה אין ביתר, נאכ'ן מרד פון בר כוכבא, ווען דער קיסר האט באפוילן אויסצוהרג'ענען טויזענטער אידן און מ'זאל זיי נישט באערדיגן ר"ל. מיט א צייט שפעטער **'חמשה עשר באב'**, האט די מלוכה געגעבן רשות צו באערדיגן די מתים, און מ'האט דעמאלט געזעהן אז די מתים האבן נישט געהאט קיין שלעכטן גערוך, צוליעב דעם האבן די חכמים אין יבנה מתקן געווען צו זאגן ביים בענטשן די ברכה פון הטוב והמיטב,—"הטוב", פאר'ן נישט שלעכט'ן גערוך, "והמיטב", אז זיי מ'האט זיי באגראבן.

'יום שפסקו לכרות עצים למערכה': ווען דער ביהמ"ק איז געשטאנען האט מען יעדן טאג פון ר"ח ניסן געשניטן העלצער פאר די מערכה פון מזבח, און דאס האט מען בעיקר געטועט אין די טעג ווען די זון איז הייס כדי די האלץ זאל נישט האבן קיין ווערים, דורכדעם וואס זיי זענען נישט גענוג טריקן, **'חמשה עשר באב'** ווערט די זון שוואכער, האט מען דעמאלט אויפגעהערט צו שניידן דאס האלץ פאר די מערכה, האט מען געמאכט א שמחה לכבוד גמרה של מצוה. דעם טאג האט מען אויך גערופן "יום תבר מגל",—דער טאג וואס מען האט 'צובראכן דאס אייזן', ווייל מ'האט מער נישט געשניטן האלץ פאר די מערכה מיט'ן אייזערנעם האק.

דער "תוספות יו"ט" זאגט אז די שמחה איז געווען, "וויבאלד מ'האט געענדיגט די מלאכת ה' פון שניידן האלץ פאר די מערכה, האט מען דעם טאג געמאכט א יום טוב, אזוי ווי מ'מאכט א סעודה לגמרה של תורה", אזוי ווי דער פסוק (מלכים א' ג:טו) זאגט ביי שלמה המלך "ויעש משתה לכל עבדיו" . און אזוי שטייט אין רשב"ם (בבא בתרא קכ"א.) און נאך מפרשים.

• יום שבו גובר מזל לישראל

ס'שטייט אין ספר "מאור ושמש" (רמזי ט"ו באב) אז חודש אב איז תחילתו קשה עד אחר ט' באב... און פון חמשה עשר באב ווערט נתעורר רחמים אויף אידישע קינדער. עהנליך שרייבט דער "תפארת שלמה" ווען ס'קומט ט"ו באב ווערט נתעורר רחמים הגדולים עלינו"...

אין ספה"ק "קדושת לוי" (לשבת נחמו) שטייט א שיינער רמז" **'אב'** איז די ראשי תיבות **א**'רור **ב**'רוך, וואס ביז ט"ו באב איז ארור און פון ט"ו באב איז 'ברוך'. און ער זאגט: אז פון ט"ו באב באקומט א מענשט א תעוררות פון הימל, [און ער קען דעמאלט דינען דעם באשעפער מיט אלע מידות און בחינות, און לאו דוקא וואס געהערט צו אים].

• לימוד תורה

דער "**רבינו גרשום מאור הגולה**" (בבא בתרא קכ"א: ערקלעהרט: אז די עיקר שמחה אין דעם טאג איז געווען ווייל מ'האט אנגעהויבן לערנען תורה. ווייל אין דעם טאג האט מען אויפגעהערט שניידן די האלץ פאר די מערכה, און מ'האט מבטל געווען פון תלמוד תורה, אבער אזוי ווי מ'האט שוין אויפגעהערט שניידן די האלץ האט מען געמאכט א יום טוב ווייל פון יעצט און ווייטער האט מען שוין געהאט צייט צו קענען לערנען תורה. דעריבער איז די שמחה אזוי גרויס אז חז"ל האבן געזאגט: "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב".

‹‹‹‹‹‹‹

• ענדע פון יאהר פאר די פלאנצונגען

'חמשה עשר באב' איז דער לעצטער טאג פונעם יאהר, פון פאר ראש השנה. פאר אלע בוימער פלאנצונגען אויף צו רעכענען פאר שמיטה און ערלה. פאר'ן יאהר פון שמיטה דארף מען פלאנצן די בוימער אז ס'זאל בלייבן א צייט פון דרייסיג טעג ביז ראש השנה, פון ווען די פלאנצונג, האט זיך שוין איינגעווארצלט. די צייט פון איינפלאנצונג נעמט אומגעפער צוויי וואכן. לויט דעם קומט אויס, אז דער לעצטער טאג צו פלאנצן איז חמשה עשר באב [וואס איז 45 טעג]. און דעריבער האבן חז"ל פארבאטן צו פלאנצען שפעטער, צוליעב מראית עין,

כדי מענטשן זאלן נישט זאגן, אז מ'האט דאס איינגעפלאנצט אין שמיטה! איינער וואס פלאנצט איין ביז פיר און פערציג טעג פאר ר"ה איז זיין פלאנצונג א ריכטיגע. אבער ווען מען פלאגצט איין ווייניגער ווי פיהר און פערציג טעג פאר ראש השנה, דארף מען די פלאנצונג אויסרייסן. בדיעבד אויב מ'האט נישט אויסגעריסן, זענען די פירות מותר. דאס זעלבע איז ביי ערלה אויב מ'האט איינגעזייט א בוים ביז 'חמשה עשר באב' רעכענען זיך די טעג ביז ר"ה שוין ווי דאס ערשטע יאהר פון ערלה, און די פירות זענען פערבאטן צו עסן נאר צוויי יאהר. מ'דארף נישטווארטן פוהלע דריי יאהר, ווייל די דרייסיג טעג פון די איינפלאנצונג פאר ראש השנה, זענען וויכטיג ווי א גאנץ יאהר. (און פערצן טעג נאר ביז צו די איינפלאנצונג [קליטה]) אבער, אויב די פרוכט זענען רייף געווארן פאר חמשה עשר בשבט פון פערדן יאהר, זענען די פרוכט פארבאטן אויך

מַיין שַׁבָּת אוֹצָר

<<<<<<<

פון '**חמשה עשר באב**' הייבן שוין די נעכט אהן צו ווערן לענגער, דעריבער דארף מען אנהייבן צו לערנען תורה ביינאכט, וואס דעמאלט גיט מען צו פון הימל אריכות ימים, אויב נישט ח"ו איז דאס פארקעהרטע *(תענית לא.)*.

• ס'קומען די ימים נוראים!

דער '**אור המאיר**' ברענגט בשם הרה"ק דער גרויסער מגיד זי"ע אויף "וזכור את בוראיך בימי בחירותיך... עד שלא תחשך השמש והאור והירח והכוכבים". **תחש"ך** איז נוטריקון '**תש כח**'. דער כח ווערט אפגעשוואכט. דאס איז מרמז אויף חמשה עשר באב, אז דער כח פון די זון ווערט אפגעשוואכט, ווי ס'שטייט אין די גמרא (מס' תענית). דאס איז די זמן פון הכנה אויף די הייליגע טעג. ער ברענגט דארטן אז ס'איז דא דריי זמנים פון די וואס טוען תשובה. די ערשטע '**עד שלא תחשך השמש**',—זיי זענען מקדים תשובה צו טוען פאר חמשה עשר באב, וואס דעמאלט 'תש כח', דער כח פון די זון ווערט שוואכער. '**ירח**' איז מרמז אויף די וואס טוען תשובה ביום הדין אין יר"ח שהחוד"ש נתכסה בו. '**והכוכבים**' איז מרמז אויף די וואס טוען ערשט תשובה בליל הושענא רבא, דער לעצטע זמן. איז שוין יעצט די צייט זיך צו גרייטן מיט תשובה צו ראש השנה, און געדענקן אז דער יום הדין איז ממשמש ובא. דער 'אור המאיר' שרייבט אויך: "זכרתי ימים מקדם, איך געדענק ווי חמשה עשר באב האט מען זיך שוין גענומען פאסטן און זיך גרייטן מיט א גרויסע עבודה לקראת ראש השנה, און היינט איז מען גארנישט מרגיש. אזוי האט ער שוין געשריבן אין זיין צייט. *(אמרות טהורות)*

• שלא לבייש את מי שאין לו...

מיר שטייען יעצט פאר'ן גרויסן טאג חמשה עשר באב, וואס די משנה (תענית) זאגט: "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב, שבהם בנות ישראל יוצאות בכלי לבן שאולין, און רש"י זאגט אפילו העשירות, די רייכע האבן אויך געבארגט, שלא לבייש את מי שאין לו", דאס איז א גרויסער יום טוב, אז מ'פארשעהמט נישט איינער דעם צווייטן. קען מען טייטשן וואס ס'שטייט "בכל עת יהיו בגדיך לבנים, ושמן על ראשך לא יחסר", בכל עת, אין אלע זמנים [ובפרט בחודש תמוז אב אלול ווען מען גרייט זיך אויף די הייליגע טעג הבעל"ט וואס "תמוז אב אלול" איז גימטריא "בכל עת"] "יהיו בגדיך לבנים", מרמז צו זיין אויף די "כלי לבן שאולין", שלא לבייש, מ'זאל ח"ו קיינעם נישט פארשעהמען, דעמאלט וועט זיין "ושמן על ראש"ך לא יחסר",—די אלע פעטע השפעות אין רא"ש השנה וועט דיר נישט פעהלן [שמ"ן איז די ר"ת **ש**'ידוכים **מ**'זונות **נ**'חת], און טאקע דעם טאג "**חמשה עשר באב**" וואס איז בגימטריא "**כתיבה וחתימה טובה**" האט מען דאס איינגעפיהרט, ארויסצוברענגען די גרויסע חשיבות פון שלא לבייש, נישט צו פארשעהמען, און די משנה איז מסיים אויף דעם "**זה בנין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו**". *(מתוך העלון 'לאמיר זיך איבערבעהטן')*

• יום המסוגל לבנין הבית השלישי

דער מהרש"א (סוף מסכת תענית) זאגט א טעם פאר די ספעציעל שמחה חמשה עשר באב. ווייל דער טאג איז מסוגל און האט א זכות פון בנין הבית השלישי שיבנה במהרה בימינו.

• לא היו ימים טובים לישראל כט"ו באב

דער "בני יששכר" זאגט פארוואס לא היו ימים 'טובים' לישראל כט"ו באב (תענית כו) ווייל 'אין טו"ב אלא תורה' (אבות ו:ג) און וויבאלד 'דמוסיף יוסיף', דעריבער איז "לא היו ימים 'טובים' לישראל.

• ברכת השנה

אין "קובץ הבאר" (שנה ט"ו) ווערט געברענגט בשם הגאון החסיד רבי יחיאל זצ"ל אבד"ק קאמרוב וואס ער האט געהערט פון הרה"ק רבי יעקב משה פון קאמארנא זי"ע, וואס האט געהערט פונעם טריסקער מגיד זי"ע, וואס האט מקבל געווען פון זיין זיידן הרה"ק רבי נחום משערנאביל זי"ע וואס האט מקבל געווען פונעם בעש"ט הק' זי"ע וואס האט מקבל געווען פון זיין רבי'ן אחיה השילוני: "פון חמשה עשר באב ביז ראש השנה, אזויפיהל מאהל וואס א איד וואונטשט פאר זיין חבר א "כתיבה וחתימה טובה", איז ווען ס'קומט ראש השנה און די גאנצע וועלט גייט אריבער כבני מרון פאר'ן באשעפער וועלן די זעלבע צאהל מלאכים מלמד זכות זיין אויף דעם איד אויבן אין הימל". און הרה"ק מקאמארנא פיהרט אויס אז "**חמשה עשר באב**" (928) איז בגימטריא "**כתיבה וחתימה טובה**" (928).

• כתיבה וחתימה טובה

הרה"ק מבאיאן טשערנאוויץ זצוק"ל האט געזאגט פארוואס פון חמשה עשר באב וואונטשט מען שוין א 'כתיבה וחתימה טובה'. ווייל ס'איז דאך שוין באלד די ימי הדין, און מ'דארף דערמאנען דעם חבר, זיך צוגרייטן און תשובה טוען פאר'ן יום הדין, אבער אזוי ווי מ'וויל דאך נישט מוכיח זיין דעם חבר ער זאל תשובה טוען, דעריבער דערמאנט מען אים בדרך רמז, דורך וואונטשן א 'כתיבה וחתימה טובה', און יענער פארשטייט שוין אליין אז ער דארף טוען תשובה, און זיך גרייטן צום יום הדין.

• מחילה סליחה וכפרה

ס'שטייט אין זוהר הק': "ותולעת שני דא חמשה עשר באב",—תולעת שני באדייט חמשה עשר באב. קען מען ערקלעהרן די כוונה לויט וואס די גמרא (תענית ל:) זאגט: לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכיפורים שבהן בנות ישראל יוצאות בכלי מילת לבנות, וואס דאס ווערט געמאכט פון א תולעת, און באדייט אויפ'ן תולעת שָׁנִי. אז פאר אידן איז דא מחילה וסליחה וכפרה חמשה עשר באב, און ס'זאל מקויים ווערן (ישעיה א:יח) "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו". *(אור לשמים, פ' תרומה)*

• הכנה רוחנית ליום כיפור

הרה"ק מסאדיגורא זי"ע האט געזאגט [ט"ו אב תרל"א], א טעם פארוואס זיין פאטער דער הייליגער רוזשינער זי"ע האט נישט געפיהרט א טיש ט"ו באב אזוי ווי ט"ו בשבט? ווייל ט"ו באב, איז געגליכן צו יוהכ"פ ווען מ'עסט נישט און מ'טרינקט נישט. אזוי ווי חז"ל (תענית כו:) זאגן :לא היו ימים טובים בישראל כט"ו באב ויוהכ"פ", און אזוי ווי ס'שטייט אין לבוש (סי' תר"ע סעי' ב',) דער חילוק פון חנוכה און פורים, וואס חנוכה האט מען באשטימט להודות ולהלל, און פורים למשתה ולשמחה. אזוי אויך איז דא. ט"ו באב איז אן הכנה צו ר"ה און יוהכ"פ, און פון דעמאלט איז מען מוסיף אין לימוד התורה ביינאכט, וואס דאס איז אן רוחנייות'דיגע הכנה וואס איז געגליכן צו יום הכיפורים ווען מ'עסט נישט. *("נר ישראל" ח"ב)*

• ענדע יאהר איז א זמן פון תשובה

די טעג פון תשובה הייבן זיך שוין אהן פון חמשה עשר באב און ווייטער. ס'שטייט אין ספה"ק "קדושת לוי", אז אזוי ווי די וועלט איז באשאפן געווארן כ"ה

<<<<<<<

נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם...על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון הרימו בכח קולך מבשרת ירושלים...

<<<<<<<

אלול, און חמשה עשר באב איז פערציג טעג פריער, וואס דאס איז אזוי ווי די "ארבעים יום קודם יצירת הולד" וואס חז"ל זאגן אז פערציג טעג איידער א קינד ווערט געבוירן רופט מען אויס אין הימל ווער ס'וועט זיין זיין זיווג, דאס זעלבע איז מיט די טעג פון חמשה עשר באב און ווייטער וואס זענען שוין די טעג פון הכנה און תשובה איידער מיר גייען צו צום זמן פון בריאת העולם און צום יום הדין. און כדי א איד זאל נישט ווערן צובראכן ביי זיך ווען ער וועט מאכן א חשבון הנפש און זעהן ווי דאס יאהר איז שוין כמעט פאריבער, און ס'קומען שוין די הייליגע טעג, און ער איז נישט גרייט ווייל ער האט נאכנישט געטוען תשובה, דעריבער האט דער באשעפער אוועק געשטעלט די טעג פון אב און אלול, די חדשים פון ענדע יאהר, אז ס'איז א ספעציעלע זמן פון תשובה. און ווי דער "ישמח ישראל" זצוק"ל פלעגט זאגן אז ס'איז דער 'סעזאן' פון תשובה, און ווי באקאנט אז פאר יעדער סחורה איז דא א געוויסע צייט ווען מענטשן זוכן דאס צו קויפן, און דעמאלט איז די ריכטיגע סעזאן, ווען אלע סחורות ווערן צוכאפט פון די געשעפטן, און וועלכער סוחר ס'וועט נאר ברענגן פון די סחורה וועט מען דאס גלייך צוכאפן פון זיינע הענט. דאס איז פשט וואס מיר זאגן ביים דאווענען אין די ימים נוראים "אם ישוב מיד תקבלו",—אויב א איד טוהט תשובה ווען ס'איז דער 'סעזאן' פון תשובה, "מיד תקבלו",—גלייך פון זיין האנט ['יד' מיינט האנט] וועט דער באשעפער אהנעמען די תשובה, ווי איינער וואלט געכאפט פון די הענט פונעם סוחר.

• "מ'ריטשט שוין די בענקלעך"

דער צאנזער רב זי"ע האט געזאגט, אז נאך חמשה עשר באב "ריטשט מען שוין די בענקלעך" אין הימל. [ד.ה. מ'גרייט זיך שוין צום יום הדין]. האט אויף דעם דער הייליגער רוזשינער זצוק"ל געזאגט: **"דער צאנזער רב איז דאך אין הימל, און אז ער זאגט אז מען ריטשט דארט די בענקלעך, ווייסט ער וואס ער רעדט"...**

• 'מ"ה' ה' אלקיך שואל...כי אם ליראה

הרה"צ רבי יוחנן מראחמיסטריווקא זצוק"ל האט געזאגט א רמז אויפ'ן פסוק (דברים י:יב) "מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה וגו'". "מה" באטרעפט פינף און פערציג. דאס גייט ארויף אויף די פינף און פערציג טעג פון חמשה עשר באב ביז ראש השנה, וואס אין די טעג פארלאנגט דער באשעפער אז מ'זאל ארבעטן אויף זיך, מ'זאל צוקומען צו "כי אם ליראה"—די מדת היראה בשלימות.

• דער גרעסטע יו"ט ביי אידן איז 'אחדות'

די גמרא (תענית כו:) זאגט: "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב"—ס'איז נישט געווען קיין ימים טובים ביי אידן אזוי ווי חמשה עשר באב. אויך זאגט די גמרא (תענית לא.) רבי אלעזר האט געזאגט, לעתיד לבוא, וועט דער באשעפער מאכן א טאנץ מיט די צדיקים, און ער וועט זיצן אינמיטן. די כוונה פונעם טאנץ איז, ווייל ווען מען טאנצט אין א רינג, איז נישטא קיין אנהויב און א ענדע, נאר יעדער איז אייניג, דאס איז א רמז אז ווען משיח וועט קומען, וועט בטל ווערן די קנאה און שנאה, יעדער וועט זיין אייניג. מיט דעם טייטשט דער אפטא רב זי"ע, "לא היו ימים טובים לישראל"—ס'איז נישטא קיין גרעסערע יום טוב ביי אידן, "כחמשה עשר בא"ב",—אזוי

ווי די פופצטענע אות פון די א"ב, וואס דאס איז דער אות "ס", וואס איז רונדעכיג, און האט נישט קיין אנהייב און קיין ענדע, דאס מיינט אז די גרעסטע שמחה איז אז קיינער האלט זיך נישט גרעסער פונעם צווייטן, נאר יעדער איז באחדות—אייניג. *('בני יששכר' מאמרי חודש תמוז-אב, מאמר ד')*

• מוסיף זיין אין תורה

חז"ל (תענית נו: ל:) זאגן: 'לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב...'. "מכאן ואילך מאן דמוסיף יוסיף", זאגט רש"י: דמוסיף לילות על הימים לעסוק בתורה, יוסיף חיים על חייו. ס'איז א בפירוש'ע הבטחה אויף אריכות ימים. אפילו איינער וואס לערנט אכצן שעה אין מעת לעת, זאל ער צולייגן נאך פינף מינוט צום לערנען. צ.ב.ש. אפילו מ'געוואוינט זיך צוצולייגן נאך צוויי-דריי משנה'ס אין פרקי אבות יעדער נאכט, וואס מ'האט ביז יעצט נישט געטוען, איז מען אויך אין כלל פון "מאן דמוסיף יוסיף".

• לערנען מסכתות 'כתרי"ס' בפני פורעניות

הרה"ק רבי יעקב מווידאמע זצוק"ל, (א תלמיד פון הרה"ק רבי ישעי' מפשעדבורז, און תלמיד חבר פון 'תפארת שלמה' פון ראדאמסק). פלעגט יעדעס יאהר ליל חמשה עשר באב, אנהייבן צו לערנען די מסכתות: **כ**'ריתות, **ת**'ענית, **ר**'אש השנה, **י**'ומא און **ס**'וכה, און יום כיפור האט ער געמאכט א סיום אויף די מסכתות. ער האט געזאגט: די משנה (אבות ד:יא) זאגט: "תשובה ומעשים טובים **כתרי"ס** בפני הפורעניות", **כתרי"ס** איז די ראשי תיבות פון די מסכתות. *('עטרת שלמה')*

• א שיעור אין די פיוטים פון ימים נוראים

דער "בית אהרן" פון קארלין זי"ע האט געהאט אכטצן שיעורים יעדן טאג און פון חמשה עשר באב האט ער שוין מעיין געווען אין די פיוטים פון מחזור פון די ימים נוראים מיט אלע מפרשים.

• לערנען יעדן טאג א בלאט גמרא

הרה"ק רבי מענדל'ע רימנוב'ער זי"ע: דער הייליגער רבי ר' אלימלך זי"ע האט נישט צוגעלאזט קיין בעל תפלה אין די ימים נוראים, איינער וואס האט נישט געלערנט א בלאט גמרא יעדן טאג פון חמשה עשר באב. אמאהל האט איינער פון די בעלי תפלה נישט געלערנט א בלאט גמרא יעדן טאג, ווייל ער איז געווען פארנומען מיט דער מצוה פון פדיון שבוים, אבער דער רבי ר' אלימלך האט אים נישט צוגעלאזט צום עמוד דאווענען.

• חמשה עשר באב א תיקון פאר תשעה באב

די גרויסקייט פון חמשה עשר באב איז א תיקון פון תשעה באב. תשעה באב איז דאס בית המקדש חרוב געווארן צוליעב שנאת חינם, און חמשה עשר באב איז דער טאג מסוגל פאר אהבת חינם, ווייל אין דעם טאג האט מען מתיר געווען די שבטים זיך משדך צו זיין איינער מיט'ן אנדער'ן... *("לב שמחה", בשם אחיו ה"בית ישראל" מגור זצוק"ל).*

• איין מינוט מער תורה

א איד איז אריינגעקומען צו הגה"צ רבי זונדל קרויזער זצ"ל (מגדולי ירושלים) מיט א שאלה, היות ס'האט מיט אים פאסיהרט א גרויסער נס, וויל ער וויסן וועלכע גוטע קבלה ער זאל אויף זיך נעמען. האט אים רבי זונדל געזאגט: מהיום והלאה, ווען דו לערנסט יעדן טאג, זאלסטו מוסיף זיין צום סדר נאך א מינוט. האט רבי זונדל'ס חברותא, וואס האט דאס געהערט האט ער זיך געוואונדערט דערויף: "איין מינוט? וואס איז איין מינוט?!". האט רבי זונדל געענטפערט: די גמרא זאגט, אז פון חמשה עשר באב, מאן דמוסיף לילות על הימים לעסוק בתורה, יוסיף חיים על חייו. פארוואס? ווייל פון חמשה עשר באב ווערן די נעכט לענגער. מיט וויפיהל ווערן די נעכט לענגער? קוק אין לוח וועסטו זעהן: מיט איין מינוט ווערט די נאכט לענגער! אט דאס מיינט מען א קבלה פון א מינוט, אבער מ'דארף טאקע מקיים זיין די קבלה ביז'ן סוף.

<<<<<<<

<<<<<<<

מאוצרות רבוה"ק מבעלזא

חמשה עשר באב

• די שמחה פון חמשה עשר באב

די משנה (תענית ד:ח) זאגט: "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכיפורים". דער באדייט פון די שמחה קען מען פארשטיין לויט ווי די גמרא (מכות כד:) דערציילט: רבי עקיבא וחבריו זענען געגאנגען קיין ירושלים, און זיי האבן צוריסן זייערע קליידער אויפ'ן הר הצופים, און ביים הר הבית האבן זיי געזעהן א פוקס ארויסגיין פון קדשי הקדשים האבן זיי אנגעהויבן וויינען און רבי עקיבא האט געלאכט. אויף זייער פראגע פארוואס ער לאכט? האט זיי רבי עקיבא געזאגט, אז זיין שמחה איז לויט וואס דער נביא זכרי' האט געזאגט (מיכה ג:יב) ביי די נבואה פון אוריה: "לכן בגללכם ציון שדה תחרש", און אין זכרי' (ח:ד) שטייט: "עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים", איז יעצט אז ס'איז מקוים געווארן די נבואה פון אורי', וועט דאך אויך מקוים ווערן די נבואה פון זכרי', איז דעריבער פריידט ער זיך. קען מען ערקלעהרן זיין שמחה לויט וואס דער "קדושת לוי" זאגט: (מגילת איכה ד"ה כל) אויף די גמרא "כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה". וואס דאס איז א לשון הוה, אז ער זעהט שוין בשמחתה, אביסל פון די שמחה וואס וועט זיין לעתיד לבוא. ד.ה. ער איז שוין יעצט זוכה צו זעהן פונעם לעכטיג'ן התגלות, וואס איז באהאלטן אינעם פינסטערן גלות... און דעריבער האט רבי עקיבא געלאכט ווייל מיט זיין מתאבל ווי ס'באדארף צו זיין, האט ער שוין גלייך זוכה געווען צו זעהן בשמחתה. און די שמחה ווערט נתגלה אין חמשה עשר באב, ווייל דורך זיין אבילות אויף ירושלים אין די ימי המצרים, ווערט מקוים דער "זוכה ורואה בשמחתה", שוין יעצט. *(כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א)*

• ער ציטערט שוין פון ט"ו באב

מ'דערציילט אז פון חמשה עשר באב, ווען כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע, נאך אלס קינד, ווען ער האט זיך געלייגט שלאפן ביינאכט האט ער ממש געציטערט פון שרעק, אז מ'האט אים געמוזט צודעקן מיט א ווארעמע דאכנענע. אמאהל האט מען אים געפרעגט פארוואס ער ציטערט אזוי, ווייל געווענליך איז דעמאלט הייסע טעג, אזוי ווי חז"ל (יומא כט) זאגן: אז די ענדע טעג פונעם זומער זענען שווערער, ווי דער זומער אליין? האט מרן זי"ע געענטפערט: "אז די שוועסטער האט מיר אמאהל געזאגט 'אהרל'ה זאלסט וויסן אז אין חודש אלול, טוען אפילו די פיש אין וואסער ציטער'ן פון שרעק פונעם חודש אלול', האב איך פארשטאנען, די פיש אין וואסער פארשטייען דאך גארנישט, דעריבער איז פאר זיי גענוג צו ציטערן פון חודש אלול, אבער איך ווייס דאך אבער יא אז ס'שטייט אין די הייליגע ספרים אז פון חמשה עשר באב און ווייטער הויבן זיך אהן די בענקלעך אין הימל צו ריקן פון פארכט פאר'ן יום הדין, דעריבער ציטער איך שוין פון חמשה עשר באב.

• "מוסיף זיין אין לערנען"

כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע האט אין די נאכט פון חמשה עשר באב, דערמאנט אז מ'דארף מוסיף זיין בלימוד התורה און ער האט געשיקט די משמשים זיי זאלן גיין לערנען.

• "ס'איז דאך א יום טוב"

הרה"ח ר' מרדכי וועבער שליט"א פון ירושלים, האט קובע געווען זיין פאטער'ס יאהרצייט אויף 'חמשה עשר באב'. ווען ער האט דאס דערציילט פאר מרן זי"ע, האט אים מרן זי"ע מיט א וואונדער געפרעגט: "ס'איז דאך א יום טוב"? האט ער געענטפערט אז ער האט געהאט געפרעגט דעם פאפא רב זצ"ל, [דער "ויחי יוסף"] האט מרן זי"ע שוין מער נישט רעאגירט.

מאוצרות הצדיקים

חבלי משיח

• ביים רבי'ן נישט געשפיהרט דעם גלות

הרה"ק רבי יוסף ברוך "דער גוטע'ר איד" פון ניישטאדט (דער זוהן פון "מאור ושמש") האט אמאהל דערציילט: "ביי זיין רבי, דער רבי פון לובלין זי"ע, זענען געזיצן פיהר הונדערט בעלי רוח הקודש". האט איינער געפרעגט, אויב איז געווען אזא הייליגע עדה אינאיינעם, פארוואס האט איר נישט צוגעאיילט די גאולה שלימה"? האט דער 'גוטער איד' געענטפערט, "ווען מיר זענען געזיצן ביים רבי'ן האבן מיר בכלל נישט געשפיהרט קיין גלות און נישט מרגיש געווען די פינסטערניש וואס נעמט ארום די וועלט, דעריבער האבן מיר נישט געטוען דערצו. ווען מיר וואלטן דארט געשפיהרט דעם חשכות הגלות וואלטן מיר זיכער מרעיש עולמות געווען צוציאיילן ביאת המשיח". *(נפלאות הרבי אות קמ"ט)*

• אבלו בלבו וצהלתו בפניו

דער הייליגער "ישמח משה" זי"ע איז תחלת שנותיו נישט געווען קיין חסיד. אויף די בקשה פון זיין איידעם, הגה"ק דער ארי' דבי עילאה זי"ע, איז ער געפאהרן קיין לובלין, להסתופף בצל הקודש פון הייליג'ן "חוזה" פון לובלין זי"ע. אויפ'ן וועג האט דער "ישמח משה", אריינגעטראכט איבער'ן ענין וואס מ'זעהט ביי חסידים א שטענדיגע שמחה, זיי זענען פריילעך און אויפגעלייגט, ס'שטייט דאך אין שו"ע (או"ח סי' א) "ראוי לכל ירא שמים להיות מיצר ודואג על חורבן בית המקדש",—נו, וואס איז דער פשט פון די שטענדיגע שמחה? מיט אט די געדאנקען איז ער אנגעקומען קיין לובלין. ווי נאר ער קומט אריין צום הייליגן "חוזה", זאגט ער אים: "שינאווא רב, [איידער ער האט געוואוינט אין אוהעל] פארוואס זענט איר אזוי צוגעלייגט? ס'איז אמת אז, "ראוי לכל ירא שמים להיות מיצר ודואג על חורבן בית המקדש",—אבער דער חכם האט דאך שוין געזאגט "אבלו בלבו וצהלתו בפניו",— גלייבט מיר אז מיר זאגן יעדער נאכט תיקון חצות מיט גרויס געוויין און קלאג אויפ'ן חורבן, פונדעסטוועגן דארף מען זיין בשמחה". דער הייליגער "ישמח משה" איז ערשטוינט געווארן פון די אפענע רוח הקודש פונעם "חוזה". אזוי איז ער נמשך געווארן נאך אים און שפעטער איז ער געווארן פון די גרעסטע און ערשטע חסידישע רבי'ס אין אונגארן.

• מחבלי משיח יצלו לרווחה

שטייענדיג אין די טעג פון נחמה און גאולה, איז כדאי מעתיק צו זיין וואס דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע שרייבט וואס דער הייליגער רבי ר' אלימלך זי"ע האט געזאגט איבער'ן ענין פון בנין בית השלישי בב"א, און אויך איבער די גרויסע עבודה פון זיין תלמיד דער

<<<<<<<

"חוזה" פון לובלין זי"ע. "אזוי האב איך געהערט פון הרב הקדוש מורינו הרב אלימלך זצ"ל, ווען ער האט געמאכט אן עליית נשמה, האט ער געזעהן אז מ'טראגט די כלים פון בית המקדש, און זיי האבן אים געזאגט אז דאס זענען די כלים וואס ער, דער רבי ר' אלימלך, מיט זיין הייליגע עבודה האט ארויסגעצויגן פון גלות, און זיי טראגן דאס צו די קדושה, איינמאהל האט ער מיר דערציילט, אז ס'איז איינגעפאלן א גאר גרויסע תפלה א שטארקע פעסטונג, און יעדן טאג גייען ארויף הונדערטער טויזנטער בעלי מלאכות אויפצובויען די מויער (דאס מיינט דורך די זינד פון אידישע קינדער ל"ע). אבער איך האב א גוטן שומר, ווען הרב מורינו הרב יעקב יצחק פון לאנצהוט דאוונט שמונה עשרה פון מנחה ווארפט ער אראפ אלעס וואס זיי בויען אויף. כ'האב פארשטאנען אז דער רבי פון לובלין ווארפט צוזאם די מויערן ווען ער בעהט ביי די שמונה עשרה אויף בונה ירושלים, און לויט וויפיהל ער איז מתפלל אויף בונה ירושלים פאלט צוזאם פון די חומות פון די טומאה, ווייל כשזה קם זה נופל". *("זרע קודש" פ' כי תצא)*

מאוצרות הצדיקים

משיח צדקנו

• 'עני ורוכב על החמור'

דער 'חמור' וואס משיח וועט אויף אים רייטן, איז א זוהן פונעם 'אתון' וואס איז באשאפן געווארן אינעם זעקסטן טאג פון די ששת ימי בראשית, בין השמשות. דעם חמור האט אברהם אבינו איינגעשפאנט ווען ער איז געגאנגען צו די עקידה מיט יצחק, און אויף דעם חמור האט משה רבינו געמאכט רייטן זיינע קינדער, קיין מצרים. *(פרקי דרבי אליעזר פרק ל)*

• ווער וועט שטיין נעבן משיח

אמאהל האבן זיך חסידים געשטופט ארום דעם הייליגער רוזשינער זי"ע האט ער זיך אנגערופן: 'וואס וועט זיין ווען משיח וועט קומען, און ס'וועלן זיין מאה רבבות אידן און יעדער וועט זיך שטופן און וועלן שטיין נעבן משיח, וויאזוי וועט דאס זיין מעגליך?' נאר דער אמת איז אז ווען משיח וועט קומען וועט מקויים ווערן 'ומלאה הארץ דעה'; און יעדער וועט אנערקענען זיין אייגענעם ערך, און דאקעגן די גרויסקייט פון משיח, ממילא וועט יעדער שטיין ווייט און ס'וועט זיין פלאץ ארום משיח...".

• דער שטעקן פון משיח

דער שטעקן וואס משה רבינו האט געהאט און געשלאגן דערמיט דעם שטיין, האט ער שפעטער איבערגעגעבן פאר יהושע בן נון, פון אים איז דאס אריבער צו יעדן מלך און שופט פון כלל ישראל, דוד המלך, אליהו הנביא, א.א.וו. ביז דער בית המקדש איז חרוב געווארן, און לעתיד לבוא וועט דאס זיין אין האנט פון משיח. *(מדרש תנחומא במדבר פ' יז)*

• "עם הדומה לחמור"

ס'שטייט פון צדיקים, אז דער לעצטער גלות וואס

אידישע קינדער וועלן אדורכגיין פאר משיח וועט קומען, וועט זיין דער גלות ישמעאל. ס'שטייט אין זוהר הק' אז די קליפה פון ישמעאל איז חמור. און דעריבער ווער ער גערופן "עם הדומה לחמור"—דאס פאלק וואס איז געגליכן צו אן אייזל. משיח וועט זיין א 'עני ורוכב על החמור'—און מיט זיין חמור וועט ער צוברעכן די קליפה פונעם "עם הדומה לחמור". *(מפי הגאון בעל "נטעי גבריאל" שליט"א)*

• אלע וועלן תשובה טוען

דער שיניאווא רב זי"ע האט נאכגעזאגט בשם הרה"ק רבי וואלף מזב'אריז' זי"ע, אז ווען משיח וועט קומען, וועט זיך דער קול שופר הערן אזוי מעכטיג, אז אלע וועלן לויפן אין בית המדרש, און אויסגיסן זייערע הערצער מיט תפילות בקשות, און געוויין און טוען תשובה שלימה פון טיעפן הארץ, פאר א לאנגע צייט בייטאג און ביינאכט, ביז גאנץ כלל ישראל וועט סוף כל סוף דערגרייכן צו אמת'ע מדריגות פון תשובה, און אלע וועלן זוכה זיין צו קומען פאר משיח צדקנו.

• דער 'חמור' פון משיח

דער 'חמור' פון משיח, האט אברהם אבינו ווייטער איבערגעגעבן פאר זיין זוהן יצחק אבינו, יצחק האט דאס איבערגעגעבן פאר יעקב אבינו, וואס האט דאס איבערגעגעבן פאר לוי, און מיט דעם איז לוי ארומגעגאנגען ביי די פעלדער און צונויף געזאמלט די מעשר וואס מען האט אים געדארפט געבן. דערנאך האט דאס לוי איבערגעגעבן פאר זיין זון קהת, און קהת פאר עמרם, און עמרם פאר משה רבינו, וואס איז ארויף דערמיט צום הר נבו, ווען ער איז נסתלק געווארן פון די וועלט. אט דער 'חמור' איז איבערגעבליבן פאשן דארט אויף 'הר נבו' ביז'ן היינטיגן טאג, און ס'איז דארט ביז משיח וועט קומען און וועט רייטן אויף אים. *("מדרש תלפיות" ערך חמור)*

• ועטרותיהם בראשיהם

הרה"ק רבי שמעון מיערוסלאוו זי"ע האט געזאגט: לעתיד לבוא ווען משיח וועט קומען און מ'וועט מיר אנטוהן א קרוין אין גן עדן במסיבת הצדיקים, וועל איך זאגן אז די קרוין באלאנגט נישט צו מיר נאר למורו ורבו הרה"ק מליזענסק, דער "נועם אלימלך", און ער וועט טוען די זעלבע און דאס איבער געבן פאר זיין רבי'ן דער מגיד פון מעזריטש און דער מגיד פאר'ן בעל שם טוב, וכן למעלה בקודש ביז אלע וועלן איבערגעבן זייערע קרוינען פאר משיח צדקנו וואס איז יושב בראש. דאס איז פשט "ועטרותיהם **בראשיהם**",—די קרוינען פון אלע צדיקים וועט גיין פאר'ן ראש, דער מלך המשיח וואס ווערט אנגערופן 'ראש וראשון', (פסחים ה).

• קיינעם נישט פארגעסן

אינעם לעצטן יאהר פונעם חפץ חיים זי"ע, ממחרת יום כיפור, האט ער געזאגט: "משיח צדקינו וועט נישט פארגעסן פון קיין שום איד, אפילו נישט פון די ווייטע פאראווארפענע פלעצער.

• די גאולה דורך אתערותא דלעילא.

הרה"ק דער "עטרת ישועה" זי"ע פון דזשיקוב, האט געזאגט ווען די גאולה עתידה, וואס כאטש מיר גרייטן זיך נישט צו מיט תשובה איידער די גאולה„ אבער פון די התעוררות הגאולה, וועט בוודאי יעדער איד מהרהר זיין בתשובה, און דורך די תשובה בשעת די גאולה, וועט קומען די ישועה, און די גאולה שלימה וועט זיין דורך אתערותא דלעילא.

• די גאולה אהן א רעש

הגה"ח ר' בן ציון רחמן ז"ל האט דערציילט: אמאהל האט באזוכט אין סאדיגורא, הרה"ק רבי שלום מקאמינקא זי"ע, וועמען מ'האט גערופן דער 'ראוואו עילוי'. פרייטאג נאך חצות. האט דער הייליגער רוזשינער זי"ע, געשיקט זיין משמש זעהן וואס ס'טוהט

זיך אינדרויסן פון זיין שטוב, און ער איז צוריקגעקומען און געזאגט אז די בעלי-העגלות קומען שוין צוריק פון טשערנוביץ. ביים צווייטן מאהל, איז דער משמש צוריק געקומען און געזאגט, אז מ'גייט שוין פארשליסן די געוועלבער. און ביים דריטן מאהל איז דער משמש צוריק געקומען און געזאגט: אז אלעס איז שוין גרייט אויף שבת. האט דער הייליגער רוזשינער זיך אנגערופן און געזאגט: "ראווא עילוי! איר מיינט אז ווען משיח וועט קומען וועט זיין א גראטשקע"? ניין נאר אזוי ווי דער שבת קומט אריין [מיט א רוהאיגקייט] אזוי וועט משיח קומען".

• "אלעס פונעם כח הבעש"ט הק'"

הרה"ק רבי מאטעלע טשערנאבלער זי"ע: "ביז ביאת משיח ווען א איד אפילו אין טיעף דייטשלאנד וועט געבן א אמת'ן קרעכץ, איז דאס אלעס נאר פונעם כח פון הייליגן בעל שם טוב".

• "שלום ואחדות ביים כלל ישראל"

ווען די סכנה פון די צווייטע וועלט קריג מלחמה איז שוין געהאנגען אויף אייראפע, האט דער קאלאשיצער רב צוקל'ל הי"ד אויסגערופן, אז די גאנצע קהלה זאל אויף מקבל זיין אויף זיך, אכטונג צו געבן אין די מצוה פון "ואהבת לרעך כמוך". ער פלעגט כסדר זאגן: **"משיח וועט נישט קומען כל זמן ס'וועט נישט זיין שלום און אחדות ביים כלל ישראל!"**

• "דערפרייען די שכינה הק' מיט תורה"

הרה"ק רבי פיניא'לע אוסטילא זי"ע הי"ד, האט אין צייט פון די צווייטע וועלט'ס קריג, געלערנט מיט א פעסטע און שטארקע התמדה, נאך מער ווי אין די פריער'דיגע יאהרן. ווען מ'האט זיך געוואונדערט וויאזוי ער קען אין אזעלכע שווערע טעג לערנען מיט אזא התמדה, האט הרה"ק רבי פיניא'לע געענטפערט אז זיין שווער, כ"ק מרן מהרי"ד מבעלזא זי"ע, האט ביי די ערשטע וועלט קריג געלערנט זייער בהתמדה, און ער האט ערקלעהרט, אז אין א צייט ווען ס'גיסט זיך אידיש בלוט רח"ל, איז דאך די שכינה הקדושה כביכול בצער, ווי די גמרא (סנהדרין מו.) זאגט: "כשישראל שרוין בצער, שכינה מה אומרת, 'קלני מראשי, קלני מזרועי' וגו',— ווען די שכינה הקדושה כביכול איז בצער, דארף מען איר דערפרייען, און ס'איז נישטא קיין גרעסערע שמחה ביי די שכינה הקדושה ווי ווען א איד זיצט און לערנט תורה!" און רבי פיניא'לע האט אויסגעפיהרט: "אויב דער שווער האט אזוי געזאגט אין די צייט פון די ערשטער וועלט קריג, איז דאך על אחת כמה וכמה ביי די איצטיגע מלחמה, ווען די שכינה הקדושה איז נאך פיהל מער בצער פון אידישע צרות, דארף מען איר אוודאי דערפרייען".

• רמזים אז משיח זאל קומען

דער טריסקער מגיד זי"ע פלעגט זאגן פארשידענע רמזים וועגן ביאת המשיח אינעם יאהר וואס איז דעמאלט געווען, און ווען דאס יאהר איז פאראיבער און משיח איז נאכנישט געקומען, און מ'האט אים געפרעגט דעריבער? האט ער געענטפערט: די גמרא (קידושין לב.) זאגט, אויב איינער זעהט אז זיין טאטע איז עובר אויף אן

עבירה זאל ער אים נישט זאגן "טאטע דו האסט עובר געווען אן עבירה", נאר ער זאל אים זאגן "טאטע אזוי און אזוי שטייט אין די תורה". אזוי אויך איז דער ענין פון ביאת המשיח, אזוי ווי איך זעה דעם מצב פון כלל ישראל ברוחניות ובגשמיות, איז דאס שוין באו מים עד נפש, און ס'איז זייער וויכטיג אז משיח זאל קומען, זאג איך פאר'ן טאטע אין הימל, "טאטע אין די תורה שטייט א רמז אז משיח דארף קומען דאס יאהר, און איך בין מתפלל אז מיינע ווערטער זאלן אנגענומען ווערן אין הימל, ויקרב ביאת משיחנו בב"א".

• דער משיח פונעם דור

אין ספר 'אלה מסעי' ווערט דערציילט אז הרה"ק דער טשערנאבילער מגיד זי"ע פלעגט זיך פארשליסן אין זיין צימער בשעת'ן דאווענען, און קיינעם נישט אריינגעלאזט. אמאהל איז געקומען א זקן, א נשוא פנים, און ער האט אים אריינגעלאזט. ווען מ'האט אים דערויף געפרעגט האט ער ערקלעהרט: אין יעדן דור איז דא א צדיק וואס האט נשמת משיח צדקינו, און ווען אידן זענען זוכה וועט ער נתגלה ווערן פאר זיי, און דער זקן איז דער דער משיח פון אונזער דור. און ער גייט יעצט ארום בעהטן אן הסכמה פון אלע צדיקי הדור ער זאל נתגלה ווערן. איז ער אויך געקומען צו מיר בעהטן מיין הסכמה דעריבער האב איך אים געלאזט אריין קומען צו מיר אין צימער.

• א צדיק הדור וואס האט נשמת המשיח

דער "אמרי חיים" פון וויזשניץ זי"ע האט דערציילט: הרה"ק רבי חנוך העניך מאלעסק, דער "לב שמח", [אידים פון מרן מהר"ש מבעלזא זי"ע], ווען ער איז געווארן נישט געזונט האט ער געזאגט פאר זיינע חסידים, איך בין שוין אלט, און איר דארפט נישט וויינען, אבער אין זעקס וואכן ארום וועט נסתלק ווערן א צדיק הדור וואס האט נשמת המשיח [זיין כוונה איז געווען אויפ'ן 'צמח צדיק' פון וויזשניץ זי"ע] און ער ווערט נפטר ווייל דער דור איז נאכנישט ראוי דערצו, אויף אים דארף מען וויינען. און נאך זעקס וואכן איז טאקע דער 'צמח צדיק' נסתלק געווארן.

• משיח בן יוסף

אין ספה"ק 'פרי צדיק' פ' נשא (אות ט"ו) שטייט בשם דעם רבי'ן פון מלובלין זי"ע, אז משיח בן יוסף וועט נישט גע'הרג'ט ווערן ווייל ס'איז שוין מקויים געווארן ביי הרה"ק רבי שמשון אסטראפאליער, וואס איז גע'הרג'ט געווארן על קידוש ה' ביי די גזירות פון שנת ת"ח, און ער איז געווען דער משיח בן יוסף עיי"ש.

• "מחבלי משיח יצלו לרוחה".

ס'איז מקובל אז חבלי משיח איז שוין געווען אין שנת ת"ח דורכ'ן צר הצורר חמיל ימש"ו, און פון יעצט וועט מען שוין ניצול ווערן פון חבלי משיח, ווייל משיח בן יוסף וואס איז געווען הגה"ק המקובל רבי שמשון מאוסטרופולי זי"ע, וואס איז גע'הרג'ט געווארן דורך אים. ער האט אויך געזאגט אז ער הא גע'חלום'ט ביינאכט אז 'חבלי משיח' (408) באטרעפט ת"ח (408), און דער נאמען פומעם צר חמיל, איז נוטריקון, ח'בלי מ'שיח י'צלו ל'רוחה, וואס מזינגט ביי די זמירות פרייטאג צונאכט'ס "מחבלי משיח יצלו לרוחה". *(ספר 'עטרת יהושע' (ליקוטים) מהרה"ק רבי יהושע מדזשיקוב זי"ע)*

• "אייזערנע הערצער, קופערנע קעפ, און גלאזערנע אויגן..."

אמאהל האט זיך געמאכט א שווערער ווינטער מיט קעלט און הויכע שנייען, אז מ'האט נישט געקענט פאהרן אויף די וועגן. אין שטוב פונעם הייליג'ן "מאור עיניים" זי"ע האט געהערשט גרויס ענגשאפט, ס'איז שוין פרייטאג נאכמיטאג, און ס'איז נאך נישטא מיט וואס צו מאכן דעם שבת. פלוצלונג איז געקומען צופאהרן א גביר אויף שבת, און האט מיט געברענגט אלע געברויכן פאר סעודת שבת, פיש און פלייש וכו'. דער "מאור עיניים" האט זיך זייער געפרייט און געהאט הרחבת הלב. ער זאגט פאר'ן גביר, אז ער

‹‹‹‹‹‹‹

קען פון אים בעהטן וואס ער וויל. האט דער גביר געענטפערט אז ס'פעהלט אים ב"ה גארנישט, ער וויל נאר אז דער רבי זאל אים זאגן ווען משיח וועט קומען? ווען דער "מאור עיניים" האט דאס געהערט איז ער געווארן דערשיטערט, ער האט זיך אויפגעשטעלט און געשפרייזט די שטוב אהין און צוריק. דערנאך איז ער געבליבן שטיין און זיך אנגערופן צום גביר: "דעם קץ ווען משיח וועט קומען קען איך דיר נישט ענטפלעקן....אבער דאס קען איך דיר יא זאגן אז די צדיקים וואס וועלן לעבן אינעם דור פון משיח וועלן דארפן האבן **'אייזערנע הערצער, קופערנע קעפ, און גלאזערנע אויגן', צו קענען פארטראגן דעם דור**". *(כ"ק האדמו"ר מראחמיסטריווקא ב.פ זצוק"ל)*

מאוצרות רבוה"ק מבעלזא

משיח צדקנו

• "פאר'ן כבוד פון הייליג'ן באשעפער"

כ"ק מרן מהר"י מבעלזא זי"ע האט אמאהל געפרעגט זיין טאטע כ"ק מרן מהר"ש זי"ע, פארוואס בעהטן מיר אזוי שטארק אויף ביאת המשיח, מ'וועט דאך פארליהרן די בחירה, ווייל ווען משיח וועט קומען וועט דאך זיין "ומלאה הארץ דעה את ה'", וועט אוועק גענומען ווערן די בחירה פונעם מענטש און זיין עבודה וועט מער נישט האבן אזא חשיבות? האט מרן מהר"ש זי"ע געענטפערט: "אמת טאקע ס'וועט אזוי זיין, אבער זאלסט וויסן אז נישט פאר אונזער גוט'ס בעהטן מיר אויף משיח און די גאולה שלימה, נאר פאר'ן כבוד פון באשעפער ס'זאל זיין **'יתגדל ויתקדש שמיה רבה'**". *(כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א)*

• אמת'ע יראת ה' ווען משיח וועט קומען

וועגן די געהויבענע טעג פון ביאת המשיח האט זיך מרן מהר"ש זי"ע אויסגעדריקט טייטשנדיג דעם פסוק (תהילים יט:י) "**יראת ה' טהורה עומדת לעד**"—די ריינע אמת'ע יראת ה' וועט ערשט זיין לעתיד, ווייל אזוי לאנג ווי מיר זענען אין גלות, קענען מיר נישט צוקומען צו די ריכטיגע און ריינע מדריגה פון יראת ה'. *("דעת שלום" -שאץ)*

• משה רבינו וואלט געברענגט משיח'ן

איין יאהר שמחת תורה ווען **כ"ק מרן מהר"ש מבעלא זי"ע** האט געלייענט אין די תורה (דברים לד:ו) דעם פסוק "**ויקברו אותו בגי...ולא ידע איש את קבורתו עד היום הזה**", האבן זיינע אויגן אנגעהויבן צו גיסן טרערן און ער האט שטארק געוויינט. אפילו שפעטער אין שטוב האט ער נישט אויפגעהערט צו וויינען. ווען זיינע נאנטע מענטשן האבן אים געפרעגט פארוואס ער וויינט אזוי שארק ס'איז דאך היינט יום טוב? האט מרן זי"ע געענטפערט אזוי: "דער מדרש זאגט פארוואס איז משה רבינו'ס קבר פארהוילן פון מענטשן און מען ווייסט נישט ווי זיין קבר איז, ווייל דער באשעפער האט געוואוסט אז דאס בית המקדש וועט חרוב ווערן און די אידן וועלען פארטריבן ווערן פון זייער לאנד, און ווען אידן וועלן קומען מתפלל זיין ביים קבר פון משה רבינו און זיך ביי אים בעטן ער זאל גיין מתפלל זיין פאר זיי, וועט געוויס דעמאלט משה רבינו מבטל זיין די גזירה".

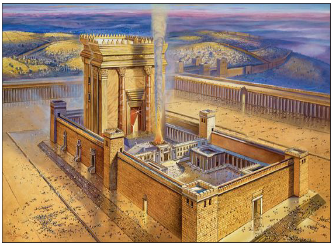

און מרן זי"ע האט פארענדיגט: "אבער אזוי ווי מיר ווייסן נישט ווי משה רבינו איז באגראבן דערפאר איז נאך משיח נישט געקומען. ווייל אויב מיר וואלטן געוואוסט ווי משה רבינו איז באגראבן וואלט מען דארט מתפלל געווען, און מען וואלט שוין לאנג געווארן אויסגעלייזט פונעם ביטער'ן גלות.

• זיך נישט האבן מיט וואס צו שעהמען

אמאהל האט מרן זי"ע געזאגט פאר'ן משמש בקודש ר' ארי' לערמאן ע"ה: "ווען משיח וועט קומען וועט דער טאטע ז"ל [מרן מהרי"ד זי"ע], אקעגן גיין משיח מיט זיינע אינגעלייט, און איך וועל אים אקעגן גיין מיט מיינע אינגעלייט, און איך וועל מיך גארנישט האבן וואס צו שעהמען". מרן זי"ע האט אויסגערעכנט עטליכע נעמען, אבער ר' ארי' האט נאר אויפגעכאפט איין נאמען, פון החסיד ר' יעקב אליעזר מדובעצק ז"ל, וואס האט זוכה געווען צו דורות ישרים ומבורכים אין אונזער קהלה. *(הרה"ח ר' משה שיינערט שליט"א)*

• "משיח וועט יעדן מקרב זיין, אויסער די וואס שפעטן אפ..."

אמאהל האט כ"ק מרן מהר"ש זי"ע זייער געקרעכצט און געזאגט: "שוין א פאר יאהר וואס די אויגן גייען מיר ארויס פון ארט, מ'זאל זוכה זיין אין די היינטיגע צייט צו ביאת המשיח". האט זיין תלמיד הרה"ק רבי יעקב משה מהובניב זצ"ל געזאגט פאר מרן זי"ע: "דער רבי האט נישט וואס צו זארגן, ווייל ער קען גלייך ארויסגיין מקבל זיין משיח צדקנו, אבער איך אליין האב מורא, ווייל מיט וואס וועל איך ענטפאנגען משיח און מיט וואס פאר א פנים וועל איך מיך פאר אים באווייזן, ווייל ווען ער וועט מיך זעהן וועט ער מיר אוודאי זאגן אז איך זאל צוריק גיין אויף מיין פלאץ". האט מרן זי"ע אוועק געמאכט זיינע רייד און געזאגט: "חלילה דו זאלסט אזוי זאגן אז משיח וועט דערווייטערן פון זיך אידישע קינדער?!... די וואס פאהרן צום צדיק וועט משיח אוודאי שטארק מקרב זיין, און נישט נאר די וואס גייען ארויס פון שטוב צו פאהרן צום צדיק, נאר אויך די וואס זענען געגאנגען צום צדיק, זייען'דיג צופעליג אינעם צדיק'ס וואוינ-ארט, און אויך די וואס פאהרן נישט צום צדיק נאר קומען ווען דער צדיק געפונט זיך ביי זיי אין שטאט, אפילו זיי וועט משיח אויך מקרב זיין. אפילו 'די גאלע בראדינקערס',—אזעלכע וואס שעהרן זיך די בערד, וועלן אויך זוכה זיין אז משיח וועט זיי מקרב זיין, און ער וועט אנווייזן פאר אידישע קינדער מלמד זכות צו זיין אויף זייער אויפיהרונג. ווייל זיי האבן דאס געטוען צוליעב פרנסה אדער ווייל זיי האבן געוואוינט אויף אזעלכע אפענע ערטער און קיינער איז דארט נישט געווען וואס זאל זיי אנווייזן דעם ריכטיג'ן וועג. אבער! האט מרן זי"ע אויסגעפיהרט, די וואס האבן געשפעט פון די רייד פון אונזערע חכמים, פאר זיי וועט זיין שטארק ביטער...אזוי שטארק ביטער, ממש אזוי ביטער ווי דער טויט. *(ספר "חמדה גנוזה",—כתבי הרה"ק רבי סיני מזמיגראד זצ"ל)*

• משיח וועט דארפן אלע מקרב זיין...

דער אויגן דאקטער, דר. רוזנהאך פון תל אביב, [נישט א פרומער] איז אמאהל געקומען באהאנדלן מרן מהר"א זי"ע אויף די אויגן. מרן זי"ע האט אים מכבד געווען מיט א גלעזל וויין, אבער מרן זי"ע אליין האט נישט געטרינקען. ווען דער דאקטער האט זיך געוואונדערט דערויף, האט מען אים ערקלעהרט אז נאר פסח בייגאכט טרינקט דער רב פיהר כוסות וויין. רופט ער זיך אהן: "יא! אויף פסח שטעל איך אויך אליין ראזשינקע וויין און בּאָרשט, און יום כיפור פאסט איך". ווען דער דאקטער האט פארלאזט די שטוב, האט מרן זי"ע זיך אנגערופן: "**ווען משיח וועט קומען וועט ער דארפן מקרב זיין די אלע וואס צוליעב פארשידענע סיבות האבן נישט געקענט ביישטיין די נסיונות און זענען אדורכגעפאלן. און אויב ער זאל טרעפן אזא איד וואס שטעלט אליין ראזשינקע וויין און בּאָרשט אויף פסח, און ער פאסט אויך יום כיפור, וועט דאס ביי אים זיין א גאר גרויסע שמחה**". ס'איז געווען קענטיג אויף

‹‹‹‹‹‹‹

נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם...על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון הרימו בכח קולך מבשרת ירושלים...

<<<<<<<

מרן זי"ע אז ער האט הנאה געהאט צו הערן וועגן די גרויסע מצוות וואס דער דאקטער איז מקיים.

• "אט דאס איז ער...".

הרה"ק רבי משה מליסקא [א תלמיד פון הרה"ק רבי הערש'לע ליסקער זי"ע בעל ה"אך פרי לתבואה"] האט סוף ימיו געוואלט עולה זיין און זיך באזעצן אין ארץ ישראל. איידער ער איז געפאהרן האט ער געזאגט פאר א ידיד א פארמעגליכער איד, אז איידער מ'פאהרט קיין ארץ ישראל איז פאסיג צו גיין זעהן פני צדיקי הדור, ווייל אין יעדן דור איז דא א צדיק וואס איז ראוי צו זיין משיח, און ס'איז גלייך צו זעהן משיח איידער מ'איז עולה קיין ארץ ישראל, דערפאר האט ער יענעם געבעהטן ער זאל אים נעמען צו עטליכע פון די צדיקי הדור. האט דער גביר אים גענומען צו אסאך צדיקים. ווען זיי זענען אנגעקומען צום שטוב פון כ"ק מרן מהר"י [רבי יהושע] מבעלזא זי"ע האט זיך הרה"ק מליסקא אנגערופן "אט דאס איז ער!".

ספר מפי ספרים וסופרים (ח"ג עמוד קמ"ז)

• פסח מישט ער זיך נישט...

אן אנדערס מאהל ווען דער דאקטער איז געווען פאר פסח ביי מרן זי"ע, האט ער געמאלדן, אז פסח וועט ער נישט קענען קומען. נאכ'ן אוועקגיין, האט מרן זי"ע געזאגט: "איר ווייסט פארוואס ער וועט נישט קומען פסח, ווייל ער טראכט אז איך וועל אים מכבד זיין טועם צו זיין, און פסח מישט ער זיך נישט". *("פאר משה" - הרה"ח ר' משה אורטנר ז"ל)*

מאוצרות רבוה"ק מבעלזא

והביאנו לציון ברנה

• אידן וועלן זיך בענקען נאך אמונה

תבואי תשורי מראש אמנה (שיר השירים ד:ח)

ס'שטייט אין מדרש (רבה שמות כג:ה) 'אמר רבי יוסטא: הר הוא ושמו אמנה עד אותו ההר ארץ ישראל, ממנו ולהלן חוץ לארץ אמר רבי אלעזר ברבי יוסי כשיגיעו הגליות לשם יהיו אומרים שירה לכך נאמר תשורי מראש אמנה'. דארף מען פארשטיין פארוואס וועלן אידן זאגן שירה דוקא ביים גרעניץ פון ארץ ישראל אויפ'ן בארג וואס הייסט 'אמנה'? נאר די גמרא (מגילה יד) זאגט: 'אין אומרים שירה על נס שבחו"ל',—נאכדעם וואס אידן וועלן שוין זיין אין ארץ ישראל, וועלן זיי מער נישט קענען זאגן שירה אויף די ניסים וואס איז זיי געשעהן אין חו"ל, אבער אין גלות קענען זיי נאך יא זאגן שירה אויף די ניסים פון חוץ לארץ. ווען די גלויות וועלן זיך צוזאם נעמען ביי די גאולה העתידה, און אלע וועלן זעהן אז אלע הסתרות בזמן הגלות זענען געווען איינגעהילט חסדים פון באשעפער, און מ'וועט וועלן זאגן שירה אויף דעם וואס מ'האט ביז יעצט נישט פארשטאנען אז ס'איז געווען חסדים, דעריבער דוקא יעצט ווען מ'שטייט ביים גרעניץ, נאך איידער מ'קומט אריין קיין ארץ ישראל וועלן אידן זאגן שירה, ווייל נאכ'ן אריין קומען, וועלן זיי מער נישט קענען זאגן שירה אויף די ניסים וואס איז זיי געשעהן אין חוץ לארץ. *(כ"ק מרן מהרי"ד מבעלזא זי"ע)*

• תפילת אברהם לקירוב הגאולה

אברהם אבינו ע"ה האט געזעהן פון פאראויס די גלות'ן פון כלל ישראל, און ער האט געדאווענט און שטארק געבעהטן פון באשעפער, ווען ס'איז געווען א שעת רצון ביי עקידת יצחק, פאר די גאולה פון כלל ישראל. דאס איז דער פסוק מרמז: "ה' יראה, אשר יאמר היום, בהר ה' **יראה**",—דער באשעפער זאל זעהן און זיך קעהרן צו די תפילות פון כלל ישראל וואס זיי בעהטן, "**היום** בהר ה' יראה", אז נאך היינט זאל געזעהן ווערן שכינת כבודו בהר ה'. *(מרן מהר"ש מבעלזא זי"ע)*

• "ויצמח פורקניה ויקרב משיחיה"

הרה"ק ר' שמעון פון יערעסלאוו זי"ע איז געווען א תלמיד און קרוב פונעם הייליג'ן רבי פון לובלין זי"ע, און ער פלעגט שטיין נעבן אים בשעת'ן דאווענען. אמאהל האט דער רבי פון לובלין זי"ע באמערקט אז רבי שמעון איז נישט דא, האט ער געשיקט זיין משמש זאל אים אויפזוכן, און דער משמש האט אים געטראפן שטיין נעבן די טיהר פון בית-המדרש. האט אים דער רבי פון לובלין געשיקט רופן און געפרעגט וואס איז געשעהן. האט רבי שמעון געענטפערט אזוי: "איך בין יעצט אין דער 'יאהר' פון מיין טאטע'ס פטירה, און מיין טאטע ז"ל [וואס איז געווען א 'מתנגד'] האט מיר געהייסן אז איך זאל אויסלאזן ביי 'קדיש' די ווערטער 'ויצמח פורקניה ויקרב משיחיה' וואס די 'חסידים' לייגן צו; און נאך מער האט ער געזאגט, אז ער קען באשטיין אז איך זאל בכלל נישט זאגן קיין 'קדיש', ווי איידער איך זאל זאגן 'ויצמח פורקניה ויקרב משיחיה'. דערפאר בין איך געגאנגען שטיין ביים טיהר, אז דער רבי זאל נישט הערן מיין 'קדיש'...". האט דער רבי פון לובלין געזאגט: "דיין טאטע'ס צוואה איז נאר געווען ווען ער איז געווען אויף די וועלט, אבער יעצט ווען ער געפונט זיך שוין אין עולם האמת, זעהט ער דאך דעם אמת אז מ'דארף יא זאגן 'ויצמח פורקניה', אויב אזוי האסטו שוין נישט וואס מורא צו האבן אונדו קענסט זאגן 'קדיש' אזויווי אונזער נוסח...". *(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מבעלזא - שיחת קודש אדר א' תשס)*

• דערלעבן משיח און ווייטער..."

ספר 'דברי יחזקאל שרגא' פון הרה"צ רבי יחזקאל שרגא מסטראפקוב זצ"ל, ברענגט וואס ער האט געהערט פון החסיד השישי ר' סיני וואס האט געהערט פון כ"ק מרן מהרי"ד מבעלזא זי"ע, וואס האט מקפיד געווען אז ביים וואונטשן "**איהר זאלט דערלעבן משיח'ן**", האט ער אויך געזאגט, "**און ווייטער**".

נאך ברענגט ער אז אמאהל איז הרה"צ רבי מנדל געפנער זצ"ל געווען ביי מרן מהר"א זי"ע און געזאגט פאר מרן זי"ע, מ'זאל זוכה זיין לקבל פני משיח צדקנו. האט מרן זי"ע אויפגעציטערט געווארן און געזאגט: "**תנאים און אמוראים ציטערן פון משיח און מיר וועלן זוכה זיין לקבל פניו? ס'איז אונז גענוג אז מיר וועלן זיין ביי אים...**"

• ארויס מעבדות לחירות ומשעבוד לגאולה.

תבואי תשורי מראש אמנה (שיר השירים ד:ח)

נאך א פשט קען מען זאגן: ווייל ווען משיח וועט קומען, און מ'וועט ארויס מעבדות לחירות ומשעבוד לגאולה, וועט שוין מער נישט זיין שייך דער ענין פון אמונה, ווייל אלע וועלן זעהן מיט די אייגענע אויגן די גרויסע ליכטיגקייט און די אנטפלעקונג פון כבוד ה', וועלן די אידן וואס די אמונה איז ביי זיי אזוי שטארק טייער, זאגן שירה אויף דעם וואס זיי האבן געהאט די גרויסע זכי' צו גלייבן אין באשעפער אין די צייטן פון גלות. און זיי וועלן זיך בענקען נאך די צייטן ווען זיי האבן געקענט גלייבן, וועלן זיך די אידן איידער זיי וועלן אריינקומען קיין ארץ ישראל, צוזאם נעמען אויפ'ן בארג וואס הייסט 'אמנה' און דארט זאגן שירה. *(כ"ק מרן מהרי"ד מבעלזא זי"ע)*

שיבנה בית המקדש בב"א בביאת משיח צדקנו

***

מַיין אוֹצָר...אבות: פרק ג'

רבי נחוניא בן הקנה אומר: כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ וכל הפורק ממנו עול תורה נותנין עליו עול מלכות ועול דרך ארץ. (אבות ג:ה)

— רבי נחוניא בן הקנה זאגט: ווער ס'נעמט אויף זיך דעם יאָך פון תורה [ער פארנעמט זיך בלויז מיט לערנען תורה] נעמט מען אוועק פון אים אלע אנדערע שוועריגקייטן און דער יאָך פון מלכות [פון דארפן באצאהלן געלט שטראף און שטייערן פאר'ן מלכות] און דעם יאך פון פרנסה [ער זאל זיך נישט דארפן פלאגן אויף פרנסה, דער באשעפער העלפט אים אז זיין ארבעט ווערט געבענטשט אין זכות פון זיין לערנען תורה] און ווער ס'ווארפט אראפ פון זיך דעם יאָך פון תורה, לייגט מען פון הימל ארויף אויף אים דעם יאָך פון מלכות און דער יאָך פון פרנסה.

• כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ. (אבות ג:ה)

רבי נחוניא בן הקנה האט געלעבט אין די צייטן פון די רוימער וואס האבן ארויסגעגעבן שלעכטע גזירות אויף אידישע קינדער אז זיי טאהרן נישט לערנען תורה. צוליעב דעם האט רבי נחוניא בן הקנה מחזק געווען די הערצער פון אידן, זיי זאלן זיך נישט מאכן צו טוען פון די שווערע גזירות המלכות, ווייל תורה האט אין זיך א ספעציעלע סגולה, אז דער וואס לערנט תורה איז זוכה פטור צו ווערן פון עול מלכות. *(מוסר אבות)*

• כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ. (אבות ג:ה)

הגאון רבי מאיר אריק זצ"ל, דער טארנע רב, ווען ער האט געוואלט פועל'ן א ישועה פאר א איד ער זאל נישט דארפן דינען אין מיליטער, פלעגט ער דערמאנען דעם לשון פון די משנה, **"כל המקבל עליו עול תורה, מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ"**.

• כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות. (אבות ג:ה)

א מענטש וואס האט נישט אויף זיך א עול, א יאָך , איז ער עלול צו זינדיגן, דעריבער לייגט מען אויפ'ן מענטש אן עול פון מלכות און א עול פון פרנסה. אבער אויב מ'איז אויף זיך מקבל דעם עול תורה, ווערט מען אפגעהיטן פון זינד, און ער דארף שוין נישט האבן אויף זיך קיין אנדערן עול. *("ישמח משה")*

• כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ. (אבות ג:ה)

דער תנא זאגט "מעבירין" און נישט "מבטלין" ממנו עול מלכות". אן ענליך לשון געפונען מיר אין תפילת מוסף פון די ימים נוראים "ותשובה, ותפלה, וצדקה, מעבירין את רוע הגזירה", און נישט "מבטלין את רוע הגזירה". דער פשט דערפון איז, ווייל "תשובה, תפלה, וצדקה", נעמט נאר אוועק די שלעכטע גזירה, און אויב דער מענטש זינדיגט שפעטער נאכאמאהל קומט צוריק די גזירה ח"ו.

דאס זעלבע זאגט דער תנא דא אין די משנה; "כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ"— נאר דער עול, דער יאָך, ווערט אוועקגענומען, און דעריבער אויב ער וועט פון זיך אראפווארפן דעם עול תורה, "נותנין עליו עול מלכות ועול דרך ארץ", וועט דער עול מלכות און עול דרך ארץ צוריק קומען צו אים. *(בגדי כבוד, בגדי כהונה)*

• כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ. (אבות ג:ה)

ווען מ'גיט א בליק זעהט מען אז ס'זענען דא פיהל תלמידי חכמים וואס מוטשענען זיך גאר שטארק, און פארקערט זעהט מען אז ס'איז דא פיהל פורקי עול וואס לעבן א גוטן טאג, און לכאורה איז דאס שווער צו פארשטיין וויאזוי מאכט די משנה א כלל אז ווער ס'נעמט אהן אויף זיך דעם עול תורה נעמט מען אוועק פון אים די איבריגע דאגות. אויך דער לשון "נותנין" דארף מען

פארשטיין, וויבאלד דאס איז א לשון פון "געבן", אזוי ווי מ'גיט א מתנה, ס'וואלט געווען מער פאסיג ווען די משנה זאגט "מטילין עליו", מ'לייגט ארויף אויף אים דעם עול מלכות אא"וו. נאר אין אמת'ן אריין פיהרט זיך דאך די וועלט מיט א באזונדערן השגחה פרטיות. און דער באשעפער מעסט אפ יעדן איינעם וואס ער דארף צו האבן. פיהל מאהל ווען א מענטש האט א פראבלעם איז דאס מיט א באזונדערער חשבון וואס דער באשעפער וויל פארזיכערן אז זיין הארץ זאל נישט זיין ליידיג וואס דאס קען אים צוברענגען אז ער זאל נאכגיין די עצות פונעם יצר הרע מיט זיינע איינרעדענישן, און אויב דער מענטש איז זוכה צו סייעתא דשמיא פון הימל אז מ'זאל אים אפהאלטן פון נאכגיין דעם יצר הרע, טוהט מען אים דעריבער צושיקן פארשידענע אנדערע שוועריגקייטן. און דאס מיינט די משנה "כל המקבל עליו עול תורה" איינער וואס נעמט אויף זיך ריכטיג דעם עול פון די תורה און ער פלאגט זיך דערויף, איז כאטש וואס מ'וואלט אויף אים געדארפט ארויפלייגן דעם עול מלכות ועול דרך ארץ כדי ער זאל נישט האבן קיין צייט זיך צו לאזן פארפיהרן פונעם יצר הרע, אבער וויבאלד ער פלאגט זיך אויף די תורה וועט אויף אים דער זכות פון די תורה ביישטיין אז ער זאל ח"ו נישט נכשל ווערן פונעם יצר הרע, וועגן דעם "מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ" מען נעמט אוועק דעם עול מלכות ווייל ער דארף שוין נישט צוקומען דערצו. דאקעגן איינער וואס נעמט אראפ פון זיך דעם עול פון די תורה, ער האלט זיך נישט ביים פלאגן אויף די תורה, אויב ער איז ראוי אז מ'זאל אים אפהאלטן פון הימל אז ער זאל נישט נאכגיין די וועגן פונעם יצר הרע "נותנין עליו", שיקט מען אים צו "עול מלכות ועול דרך ארץ", מ'גיט אים פאר זיינעט וועגן, פאר זיין טובה, דעם עול מלכות ועול דרך ארץ, כדי ער זאל נישט האבן קיין צייט פאר'ן יצר הרע. *(דרשות מהרא"ל צינץ מפלאצק זצ"ל)*

"כל המקבל עליו עול תורה"

"ער וועט נישט זיין א סאלדאט!"

איינער פון די צדיקי הדור וואס האט געוויזן צו פועל'ן ישועות צו באפרייען בחורים פון מיליטער דינסט איז געווען דער גאון וקדוש רבי אברהם מסאכאטשוב זי"ע דער בעל 'אבני נזר' און 'אגלי טל'. אמאהל איז געקומען א חסיד אויף שבועות און מזכיר געווען זיין זוהן וואס זיצט און לערנט, אז ער דארף זיך שטעלן צום מיליטער דינסט נאך סוכות, האט דער 'אבני נזר' גארנישט געענטפערט. ווען דער חסיד איז נאכאמאהל געקומען אויף ראש השנה און מזכיר געווען זיין זוהן, האט דער 'אבני נזר גארנשט געענטפערט. דער חסיד וואס האט גוט געקענט דעם רבי'נס הנהגות, האט פארשטאנען אז אויף זיין זוהן שוועבט א גרויסע סכנה, און אז ער דארף גרויס רחמי שמים צו באפרייט ווערן פונעם מיליטער. זעהענדיג אז דאס איז דער מצב, האט דער חסיד דערציילט פאר'ן רבי'ן איבער די גרויסע התמדה פון זיין זוהן וואס זיצט און לערנט און פלאגט זיך אין תורה בייטאג און ביינאכט. דער חסיד האט אפילו נאכגעזאגט א טיעפן און שארפער חידוש וואס זיין זוהן האט מחדש געווען. ווען דער "אבני נזר" האט געהערט דעם חידוש, איז דאס אים זייער געפעלן, און מיט גרויס וואונדער האט ער זיך אנגערופן: **"אויב קען ער אזוי מחדש זיין אין לערנען, האט ער נישט וואס צו זוכן אין מיליטער. ער וועט נישט זיין קיין סאלדאט"**. ס'איז אריבער א תקופה און דער בחור איז טאקע אויף א וואונדערליכן אופן באפרייט געווארן פון מיליטער דינס, און אזוי געקענט בלייבן ביים לערנען פאר לאנגע יאהרן.

***

רבי ישמעאל אומר: הוי קל לראש, ונוח לתשחורת, והוי מקבל את כל האדם בשמחה: (אבות ג:יב)

—רבי ישמעאל זאגט, זיי גרינג [בויגזאם און צוגעלאזן] צו באדינען מיט הכנעה, דעם מענטש וואס איז גרעסער פון דיר, [געב זיי אפ

<<<<<<

נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם...על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון הרימו בכח קולך מבשרת ירושלים...

מַיין אוֹצָר...אבות: פרק ג'

<<<<<<<

דעם ריכטיג'ן כבוד] **און זיין מילד און נאכגעביג צו דעם שווארץ האריגן** [דעם אינגערן נעם אויך אויף רואיג און געמיטליך] - **און זאלסט אויפנעמן יעדן מענטש מיט פרייד.**—

"הוי קל לראש ונוח לתשחורת וחוי מקבל את כל האדם בשמחה (אבות ג:יב)

גאוה איז זייער א געמיינע מידה. ווי דער רמב"ן שרייבט אין א בריוו צום זוהן: "וכל אדם יהיה גדול ממך בעיניך, אם עשיר הוא עליך לכבדו, ואם רש הוא ... והוא זכאי ממך שאם הוא חוטא הוא שוגג ואתה מזיד". ספר "חובת הלבבות" ברענגט א מעשה, אז מ'האט געפרעגט א קעניג: וויאזוי ביסטו געווארן אזוי דערהויבן, האט ער געענטפערט: איך האב יעדן מענטש באטראכט אלס חשוב'ער פון מיר. איז ער געווען יונג, האב איך געטראכט אז ער האט זיכער ווייניגער געזינדיגט פון מיר. איז ער געווען עלטער, האט ער דאך געטוען פיהל מער מצוות און מעשים טובים פון מיר. דערפאר האבן די איינוואוינער אים מכבד געווען, און מ'האט מען אים געקרוינט אלס קעניג.

דורכדעם, וואס מ'איז יעדן מכבד, דארף מען נישט מורא האבן, ווייל קיינער וועט אים נישט וועלן טוען שלעכטס, דעריבער קען ער זיין בשמחה, מיט יעדן מענטש וואס קומט צו אים. אבער א בעל גאוה, דארף מורא האבן פון יעדן איינעם, ווייל אפילו זיינע אוהבים, זענען נישט קיין אמת'ע פריינד, נאר חנפ'נען זיך צו אים. דעריבער קען ער נישט אויפנעמען אלע מענטשן מיט שמחה. זאגט דער תנא: "הוי קל לראש",—זאלסט זיין ביי דיר גרינג לגבי דעם "ראש, נשיא און עושר",—ווייל זיי האבן זיכער מער זכותים פון דיר. **"ונוח לתשחורת"**,—אפילו צו איינעם וואס איז נאך יונג. ווי דער ברטנורא זאגט: "תשחורת",—ער האט שווארצע האר, זאלסטו זיין צוגעלאזן ווייל ער האט זיכער ווייניגער עבירות פון דיר. אזוי ארום "והוי מקבל את כל האדם בשמחה",—וועסטו קענען יעדן אויפנעמען מיט שמחה, ווייל יעדער איינער וועט זיין, אן אמת'דיגער גוטער פריינד. *(מהר"ם שיק)*

"הוי קל לראש" (אבות ג:יב)

אויב א מענטש וויל אנקומען צום שפיטץ פון א הויכן בארג, דארף ער אראפנעמען פון זיך יעדער שווערע לאסט וואס ער טראגט, און זעהן אז זיין קערפער זאל זיין גרינג, דעמאלט האט ער א האפענונג צו דערגרייכן זיין ציהל, צום שפיטץ בארג, אזוי איז אויך ביים נפש, אזוי ווי דוד המלך ע"ה זאגט: (תהלים כז:ג-ד) **"מי יעלה בהר ה' וגו' נקי כפים"**—ווער ס'וויל ארויפגיין אויפ'ן בארג פון באשעפער און צוקומען צו א הויכע מדריגה, דארף ער פריער זיין ריין פון גשמיות'דיגע תאוות און פון זינד, און אויב ער וועט זיין באפרייט פון דעם לאסט פון גשמיות וואס שטערט אים, וועלן זיך שטארקן זיינע אויסזיכטן אנצוקומען צו א הויכע מדריגה. דאס זאגט דער תנא אין די משנה: **"הוי קל לראש"**—אויב ווילסטו גרויס ווערן, דערגרייכן הויכע שטאפלן, זאלסטו דיך באפרייען פון די גשמיות'דיגע תאוות וואס ברענגען צו זינד, און שטערן דיין נשמה פון דערגרייכן צו ווערן דערהויבן. *(תולדות יעקב יוסף)*

"הוי קל לראש" (אבות ג:יב)

"הוי קל לראש,—די מפרשים ערקלעהרן אז דאס ווארט "לרא"ש" ענטהאלט אין זיך די אנהויב ווערטער פון "ל'עשות ר'צון א'ביך ש'בשמים", אז פאר דעם צוועק פון טוען דעם רצון פון באשעפער דארף מען זיך האלטן גרינג און שטיין גרייט שטענדיג, "ונח לתשחורת",—מיינט מען די צדיקים און ערליכע אידן וואס האבן זיך פארשווארצט דאס פנים כדי צו קענען צוקומען צו טוען דעם רצון הבורא. *(מדרש שמואל)*

"הוי קל לראש ונוח לתשחורת" (אבות ג:יב)

"הוי קל",—דו זאלסט זיין לייכט און פלינק, "לראש",—צום באשעפער, וואס ער איז דער הויפט פון אלע וועלטן, זאלסט דיך איילן אים צו דינען, "ונוח",—און דו זאלסט זיין צוגעלאזן צו אים, אים צו דינען, "לתשחורת",—אפילו ווען דו

ביסט חלילה פארשווארצט פון יסורים, "והוי מקבל את כל האדם בשמחה",—און אויך דעמאלט ווען דו ביסט חלילה ארומגענומען מיט יסורים, זאלסטו דאך אנטפאנגען יעדן מענטש מיט שמחה, און אים נישט ארויסווייזן קיין טרויעריג פנים צוליעב די יסורים. *(מדרש שמואל)*

"ונוח לתשחורת"(אבות ג:יב)

תשחורת—איז אויך א לשון פון "בעהטן", אזוי ווי ס'שטייט "אשחרך", איך וועל דיך בעהטן. דאס זאגט די משנה: זאלסט לייכט נאכגעבן פאר יעדן ווער ס'בעהט פון דיר, סיי וועלכע באגער. די משנה לייגט צו "והוי מקבל את כל האדם בשמחה"—ווען דו טוהסט וואס יענער בעהט דיך, זאלסטו דאס נישט טוען מיט א צארנ'דיג פנים, נאר מיט א פריילעך געזיכט און מיט א גוט הארץ. *(מהר"י בן נחמיאש זצ"ל)*

"ונוח לתשחורת"(אבות ג:יב)

תשחורת—איז אויך א לשון "בעהטן", די משנה זאגט: ס'זאל זיין גרינג פארן מענטש צו בעהטן פון דעם באשעפער אויף יעדער זאך וואס ער דארף. מ'זאגט נאך אין נאמען פון הרה"ק רבי ר' זושא פון אניפאלי זי"ע, אויפ'ן פסוק (הושע יד:ג) **"אמרו אליו כל תישא עוון"**—אמרו אליו "כל"—פאר יעדער קליינע זאך זאל מען בעהטן דעם באשעפער, אפילו איינער וואס האט נאר פארלוירן א קנעפל, זאל אויך בעהטן ביים באשעפער ער זאל דאס געפונען, ער זאל נישט טראכטן: דער באשעפער איז דאך אזוי גרויס, ס'פאסט נישט צו קומען צו אים מיט אזא קליינע בקשה, ווייל דער אמת איז נישט אזוי, דער באשעפער גלוסט צו די תפילה פון אידן, אהן קיין אונטעדשיד צו דאס איז א קליינע אדער א גרויסע בקשה, און צוליעב דעם, **"אמרו אליו כל"**—סיי א קליינע זאך און סיי א גרויסע זאך זאלט איר בעהטן ביים באשעפער. און דאס וואס שטייט אין פסוק ווייטער **"תישא"**—דאס מיינט צו לערנען, אז אויב וועסטו זאגן דער באשעפער איז דאך **"רם ונשא"**—גרויס אין דערהויבן, זאגט דער פסוק די טענה זאלסטו זאגן בשעת "עוון"—ווען דו האלטס ביים טוען א זינד, דעמאלט זאלסטו געדענקען אז דער באשעפער איז זייער גרויס, און ער שטראפט די וואס טוען עבירות, און דו וועסט איינזעהן אז מ'טאהר נישט עובר זיין אויף די מצוות פונעם באשעפער.

"והוי מקבל את כל האדם בשמחה"

"א איד דארף זיין בשמחה!"

ווען **כ"ק מרן מהר"א זי"ע** איז אנגעקומען קיין בודאפעסט, צוזאמען מיט'ן **בילגורייער רב זי"ע**, האט מען זיי דערווייל פלאצירט אין א שפיטאל, ביז מ'וועט ערלעידיגן די נויטיגע שריפטן צו קענען בלייבן אין אונגארין. פאר מרן זי"ע האט מען דאס גלייך ערלעידיגט, אבער דער בילגורייא רב זי"ע איז געבליבן אין שפיטאל פאר נאך עטליכע וואכן, און אידן פלעגן קומען אים באזוכן אין שפיטאל און מיט אים שמועסן. אמאהל איז א איד אים געקומען באזוכן, האט אים דער בילגורייא רב זי"ע, געזאגט: "איך קען מיך נישט פארגלייכן צום ברידער", און ער האט דערציילט: אין די יעצטיגע טעג איז אריינגעקומען א אידענע צום ברודער [מרן מהר"א זי"ע] און שטארק געוויינט אז מ'האט אוועק גענומען איר מאן צו די ארבעט אין מונקוטאבו [א געפערליכע ארבעט'ס לאגער], האט מרן זי"ע איר געטרייסט: "א איד טאהר נישט וויינען! א איד דארף זיין בשמחה! א איד דארף זיין בשמחה! דעריבער וויינט נישט אזויפיהל, ווייל א איד דארף שטענדיג זיין בשמחה! האט דער בילגורייא רב זי"ע אויסגעפיהרט: "נאך וואס דער ברודער האט אדורכגעמאכט אזויפיהל פלאגענישן און צרות, פארלוירן זיין גאנצע פאמיליע, פארלוירן די חסידים און יושבים, פארלוירן דעם גאנצען בעלזער הויף, קען ער נאך זאגן פאר א איד אז מען דארף זיין בשמחה, און מ'טאהר נישט וויינען, איך וואלט דאס נישט געקענט".

***

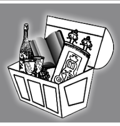

מַיין אוֹצָר... סגולות ...מאוצרות רבוה"ק

"סגולה לבריאות ולרפואה"

ארויסגעקליבן פון ספר "**והייתם לי סגולה**" ותח"ח להמלקט

• "א מאכל וואס מ'קאכט פאר אידנ'ס וועגן האט אין זיך רפואות פאר אידישע קינדער..."

איינע פון די פייערדיגע חסידים פון כ"ק מרן מהר"ש מבעלזא זי"ע, א גרויסער ארימאן און פארביטערטער איד, האט גענומען א חתן פאר זיין טאכטער דעם זוהן פון א באקאנטן גביר. דער גביר האט געטוען דעם שידוך ווייל זיין זוהן האט געליטן פון א שווערע קרענק רח"ל, וואס קיינער האט דערפון נישט געוואוסט, און דער גביר האט געטראכט אז אפילו דער חסיד וועט געוואויר ווערן אז זיין איידים איז נישט געזונט וועט ער נישט האבן די מוט צו הייסן זיך גט'ן. אין יענע צייטן זענען חשובע נגידים געגאנגען אנגעטוהן מיט זיידענע קליידער אויך אינדערוואכן, אויך דער חתן איז געגאנגען אנגעטוהן מיט זיידענע קליידער אזוי ווי זיין טאטע. נאך די שבע ברכות האט דער חסיד געבעהטן דעם איידים ער זאל פאהרן קיין בעלזא און זיך דארט אויפהאלטן כאטש א יאהר צייט בצלו פון כ"ק מרן מהר"ש זי"ע, אזוי ווי יונגע חסידים וואס פלעגן זיצן אין בעלזא אלס יושבים און זיך דערהויבן אין רוחניות. דער חתן וואס איז נישט געווען א בעלזער חסיד האט נישט געהאט חשק צו פאהרן, אבער ער האט זיך בארעכנט, ער איז דאך קראנק און מ'וועט דאך סיי ווי געוואויר דערפון איז בעסער ער זאל זיך געפונען וואס ווייטער פונעם שווער'ס שטוב. האט ער צוגעשטימט און געפאהרן קיין בעלזא. אנקומענדיג קיין בעלזא, זענען דעמאלט די חסידים און יושבים געגאנגען עסן נאכט-מאהל, איז דער אינגערמאן מיטגעגאנגען. דער סדר איז געווען אז א "יושב" פלעגט טיילן האלצערנע שיסאלעך, און פון די וואנט שאפע האט מען גענומען א האלצערנעם לעפל צו עסן, דערנאך איז מען געשטאנען אין די רייע צו באקומען א פארציע "יאהך" פון די רעבעצין מלכה ע"ה. דער אינגעמאן האט באקומען א פארציע "יאהך" פון די רעבעצין ע"ה אבער א לעפל צו עסן האט ער נישט געהאט. איז ער אזוי געבליבן שטיין אינמיט'ן די שטוב מיט'ן שיסאלע "יאהך" אין די האנט, נישט וואוסנדיג וואס צו טוען. די וואס האבן אים געזעהן שטיין מיט'ן שיסאלע "יאהך" און עסט נישט, האבן געטראכט אז מסתמא איז ער נישט הונגעריג, האט איינער ארייגעשטעקט זיין לעפל אינעם שיסאלע און געגעסן. ווען דער אינגערמאן האט געזעהן אז אט אט בלייבט ער מיט גארנישט [צו קענען מאכן א ברכה לפניה] האט ער ארינגעשטעקט דאס שיסאלע אין זיין זיידענע בעקיטשע, און געגאנגען בעהטן א לעפל ביי די רעבעצין מלכה ע"ה. האט זיך די רעבעצין מיט א שמייכל אנגערופן: "גיט נאר א קוק, ער גייט אין א זיידענע בעקיטשע און דארף א זילבערנעם לעפל"... דער אינגערמאן האט נישט געוואוסט ווי זיך אהין צו טוען פון גרויס צער און עגמת נפש. ווען כ"ק מרן מהר"ש זי"ע האט אריינגעהערט אין זיין צימער וואס די רעבעצין ע"ה האט געזאגט, האט ער פארשטאנען אז דאס זענען נישט קיין פשוטע רייד, האט ער געפרעגט די רעבעצין וואס זי האט געמיינט צו זאגן? האט זי דערציילט פאר מרן זי"ע אז ס'איז געקומען קיין בעלזא א אינגערמאן וואס אונטער זיין זיידענע בעקיטשע, שטעקט דארט נעבעך א ביטערע קרענק. האט מרן זי"ע אריינגערופן דעם אינגערמאן צו זיך אין צימער און אים געזאגט: **"זאלסט וויסן זיין, אז א מאכל וואס מ'קאכט פאר אידנ'ס וועגן, נישט נאר ביי מיר אין קעך, נאר אומעטום, האט אין זיך רפואות פאר אידישע קינדער"**. און מרן זי"ע האט אים אנגעוואונטשן מיט א רפואה שלימה. דערנאך איז דער אינגערמאן אינגאנצן אויסגעהיילט געווארן און געלעבט נאענט צו הונדערט יאהר. *(מפי הגה"צ רבי ישעי' שנייבאלג זצ"ל גאב"ד בני ראם וראב"ד קהל מחזיקי הדת באר"י ששמע מהרה"צ רבי ליפא'לע טייטלבוים זצ"ל מסעמיהאלי אשר שמע את העובדא מפי בעל המעשה עוד קודם המלחמה - מרשימות הרה"ח ר' אהרן אסטרייכער שליט"א).* ***(פארזעצונג אי"ה)***

מַיין שבת אוצר... שבת קודש

♦ לערנען חומש מיט פירש"י ז"ל ♦

ווער ס'ענדיגט יעדער וואך חומש מיט רש"י, איז ער פארזיכערט אז אויף יענער וועלט אין גן עדן וועט ער זיין אין מתיבתא פון רש"י ז"ל.

הרה"ק רבי יצחק מוויעלפאלי זצ"ל (שיח זקנים ח"ג) פלעגט יעדן פרייטאג צו נאכטס פאר'ן טיש לערנען חומש מיט רש"י און זוהר הק' און אין ספר מקדש מלך. אויך הגה"ק רבי מנחם בראדי זצ"ל אבד"ק קאלוב, (שיח זקנים ח"ב) פלעגט שבת בייטאג צווישן קידוש אין די סעודה לערנען חומש מיט רש"י.

אין ספר '**דברי יצחק**' (אות קכ"א) ווערט געברענגט בשם כ"ק מרן מהר"ש מבעלזא זי"ע: ווער ס'לערנט און ענדיגט יעדער איינציגע וואך חומש מיט רש"י, איז ער פארזיכערט אז אויף יענער וועלט אין גן עדן וועט ער כאטשיג זיין אין מתיבתא פון רש"י ז"ל, הגם ס'איז דא אסאך גרעסערע מתיבתות אין העכערע וועלטן, אבער ווי ס'זאל נאר נישט זיין, וועט ער נישט זיין אוועק געשטופט פון מתיבתא פון רש"י' און אזוי שטייט אויך אין ספר 'רמזי שבת' (אות נ').

דער '**בית יוסף**' (או"ח סי' רפ"ה) ברענגט בשם רבינו שמחה לגבי ענדיגן שנים מקרא ואחד תרגום, אויב מ'האט נישט געענדיגט חומש מיט רש"י אין א געוויסע וואך, זאל מען כאטש פראבירן דאס צו ענדיגן פאר שמחת תורה. און אזוי ווערט גפסקנ'ט אין שו"ע (סי' רפ"ה סעיף ד' און אין רמ"א).

מיט הרה"ק רבי יצחק מוויעלפאלי זצ"ל האט מען אין חודש אלול ממש נישט געקענט רעדן, ווייל אין די טעג פלעגט ער צוענדיגן די סדרות וואס ער האט נישט געהאט געלערנט במשך'ן יאהר, ווי ס'ווערט געברענגט אין חז"ל אז ביז שמחת תורה זאל מען ענדיגן אלע פרשיות פונעם פאראנגענעם יאהר. ער האט געלערנט חומש רש"י מיט מפרשים, און ער פלעגט זאגן אז פירוש רש"י איז די שווערסטע פירוש, און ער פלעגט דאס לערנען מיטן פירוש מזרחי, און במשך די טעג פון חודש אלול האט מען אים געקענט פרעגן נאר איין זאך: ווי ער האלט מיטן לערנען חומש רש"י. *(ספר שיח זקנים- ח"ג דף רס"ב)*

(מלוקט מפי ספרים וסופרים ותשוח"ל - פארזעצונג אי"ה)

ערב שבת קודש

• תשובה טוען ערב שבת קודש...

כ"ק אדמו"ר מבאבוב זצ"ל האט דערציילט בשם זיין זיידע הרה"ק רבי שלמה מבאבוב זצוק"ל [בעל עטרת שלמה]: א צדיק האט געהערט פון אן אלטע פרוי וואס אין איר יוגנט האט זי געהאלפן אין קאך פון הייליגן רבי'ן רבי אלימלך זי"ע: אז יעדן פרייטאג נאך חצות איז דער רבי ר' אלימלך זי"ע אריינגעקומען אין קאך געלייגט זיין האנט אויף די מזוזה און געזאגט: **"ס'גייט יעצט א הייליגער שבת. און מ'דארף זיך פאר איר צוגרייטן, און מ'דארף מהרהר בתשובה זיין"**. נאך די הייליגע ווערטער איז געווארן א גרויסע התעוררות ביי די אלע וואס האבן געהאלפן די רעבעצין אין קאך. יעדער האט מהרהר בתשובה געווען, אלע האבן אנגעהויבן צו וויינען פון גרויס התרגשות, און יעדער האט איבערגעבעהטן איר חבר'טע אזוי ווי ערב יום כיפור פאר כל נדרי. *(קונטרס נועם שבת. באבוב)*

(אוצר השבת)

ת"ת תורה ויראה
דרב"י מסאטמאר
◇קרית יואל◇
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בעזהשי"ת

זקניך ויאמרו לך

גליון
◇תתצ"ז◇
פרשת דברים - חזון
שנת תשפ"ה לפ"ק

ז' תקכא) עס האט דערציילט אונזער זיידע
הגאון הגדול רבי שמעי' גרינבוים ז"ל מח"ס סייעתא דשמיא

דער גרעסטער מוצלח ביראת שמים און הרבצת התורה

איך האב געהערט פון הגה"צ רבי **יצחק אמסעל** ז"ל דער אילאקער רב, מיט וועמען איך בין געווען שטארק בידידות, אז אינדערהיים איז געווען זייער נקדש ונערץ דער נאמען פון **הגה"ק רבי משה** (ב"ר עמרם) **גרינוואלד זלה"ה בעמח"ס ערוגת הבושם**. (היארצייט ז' מנחם אב).

האט ער געזאגט א לשון "די גרעסטע צדיקי הדור האבן געזאגט בשעתו אויפן ערוגת הבשם אז ער איז דער גרעסטער איש מוצלח בדור אין יראת שמים, און אין הרבצת התורה".

ז' תקכב) עס ווערט דערציילט אויף
כ"ק הגה"צ רבי יצחק טובי' ווייס זלה"ה – גאב"ד ירושלים עיה"ק

א חילוק צווישן א שמחה גשמי און א שמחה רוחני

עס איז געווען אמאל ווען **כ"ק הגאב"ד רבי יצחק טובי' ווייס זלה"ה** (היארצייט ב' מנחם אב) איז אנוועזנד געווען ביי א דרשה פון **הגאון רבי אלי' שטערנבוך זלה"ה ראב"ד אנטווערפן**, און דער ראב"ד האט געפרעגט אויף דעם וואס חכמינו ז"ל זאגן (מו"ק דף ט' ע"א) אז ווען מ'האט באנייט דעם ביהמ"ק בימי שלמה המלך זענען אידן אהיימגעגאנגען (מלכים א', ח', סו) **'וילכו לאהליהם שמחים וטובי לב – שנהנו מזיו השכינה'.**

לכאורה פון וואו נעמען דאס חכמינו ז"ל צו זאגן אז דאס איז געווען די סיבה פון די שמחה, אפשר איז געווען די סיבה ווייל זיי האבן געהאט אינדערהיים גוטע סעודות מיט פלייש און וויין, און דאס האט געברענגט די שמחה?!

האט רבי אלי' אויסגעפירט "פון דא איז א ראי' אז גשמיות ברענגט נישט קיין שמחה, עס בלייבט דערפון גארנישט, אן אמת'ע שמחה וואס בלייבט איז נאר א רוחניות'דיגע שמחה, וועגן דעם שטייט 'וילכו לאהליהם', אז די שמחה איז געבליבן אפילו שפעטער ווען זיי זענען שוין אהיים געגאנגען צו זייערע הייזער, דאס ווייזט אז א רוחניות'דיגע שמחה האלט זיך אויך אויף ווייטער".

נאך די דרשה איז דער ירושלים'ער **רב** צוגעגאנגען צום **ראב"ד** און אים געזאגט "איך האב א ראי' צו אייערע ווערטער פון א תשובת חת"ס, ווייל דער חת"ס זאגט (בהגהות שו"ע סי' תקנ"ג אות ב') אז דאס וואס מ'טאר נישט לערנען ערב תשעה באב איז נישט מחמת אבילות, נאר ווייל אויב ער וועט לערנען נאכמיטאג וועט ער האבן דערפון שמחה אויך תשעה באב ביינאכט".

"לכאורה דארף מען פארשטיין, לויט די הלכה ווען תשעה באב געפאלט מוצש"ק מעג מען עסן ביי שלש סעודות א סעודת שלמה בשעתו (עי' תענית כ"ט ע"ב, או"ח סי' תקנ"ב ס"י) פארוואס זאל מען נישט חייש זיין אז ער וועט נאך הנאה האבן פון די געשמאקע סעודה תשעה באב ביינאכט?! אלא מאי איז א ראי' אז גשמיות איז נישט קיין אמת'ע שמחה, און די הנאה וואס מ'שפירט איז נאר אויף די מינוט, און עס האט נישט קיין השפעה אויף שפעטער".

ז' תקכג) עס דערציילט אונזער זיידע
הרה"ח ר' אברהם יוסף רובינשטיין הי"ו

ויהי כמנגן המנגן... ותהי עליו רוח ה'

מיין זיידע הרה"ח ר' **יצחק מוטצען** ז"ל איז געווען א תלמיד פונעם הייליגן **ייטב לב** זלה"ה. ער איז אלס בחור געווען א הערליכער בעל תפילה, ער האט געקענט זייער שיין דאווענען פארן עמוד, און ער איז בכלל געווען א הערליכער זינגער.

אין יענע צייטן זענען די שיינע זינגער'ס געווען אין א סכנה, ווייל מ'פלעגט זיי רופן זינגען אויף נישט ערליכע פלעצער, און אסאך זענען ליידער דורכדעם פארפאלן געווארן.

איינמאל רופט אים דער ייטב לב אריין צו זיך, און זאגט אים "איך הער אז דו קענסט זייער שיין זינגען, זינג מיר א שיינעם ניגון". און ער האט טאקע אראפגעזינגען א שיינעם ניגון פארן רבי'ן דער ייטב לב.

ווען ער האט געענדיגט זינגען זאגט אים דער ייטב לב "גענוג געווען"...

פון יענעם טאג און ווייטער עד יומו האחרון האט ער געהאט א הייזעריגע שטימע, ער האט מער נישט געקענט זינגען. א דאנק דעם האט ער זוכה געווען צו אויפשטעלן דורי דורות ישרים ומבורכים, מכוח די שמירה פונעם הייליגן ייטב לב.

ז' תקכד) עס דערציילט אונזער זיידע
הרה"ח ר' יושע מענדלאוויטש שליט"א משב"ק

בצלו ישבתי ופריו מתוק לחכי (יא)

נאך מיין חתונה בין איך געווען דער גבאי פון 'התאחדות אברכים', און דער תפקיד איז געווען זיך אומקוקן אויף די אינגעלייט נאך די חתונה, וואס אין יענע צייט זענען רובם ככולם ארויסגעגאנגען צו די ארבעט מהבקר ועד הערב, און מיר האבן זיך געזארגט אז די אינגעלייט זאלן קומען אין ביהמ"ד און קובע זיין עתים לתורה.

איז געווען אמאל בשעת ווען מיר האבן געארבעט מיט די אינגעלייט זיי צו ברענגען לערנען אין ביהמ"ד, האט זיך געמאכט ווען עמיצער האט גע'טענה'עט "איך הייס שוין נישט קיין אברך, און איך באלאנג נישט צו די התאחדות אברכים".

איז ביי אונז נולד געווארן א ספק 'ווען און וואס איז דער גדר?! ווער באלאנגט צו די 'התאחדות אברכים', און וואו שטעלט זיך דאס אפ?!'. האבן מיר מחליט געווען אז מיר זאלן אריינגיין פרעגן דעם רבי'ן ווי ווייט עס זאל גיין די פעולות פון די 'התאחדות אברכים', און ביז וועלכן עלטער זיי זאלן אפווארטן און באגלייטן די אינגעלייט.

מיר זענען אריבערגעפארן צום רבי'ן קיין בעלל הארבער, און מיר האבן געפרעגט די שאלה פונעם רבי'ן, און איבער דערציילט די מעשה וואס מיר האבן געהאט מיט יענעם אינגערמאן, האט דער רבי געזאגט **"ווילאנג מען קומט נאך לערנען אין בית המדרש הייסט מען אן אברך"...**

ז' תקכה) עס דערציילט אונזער זיידע
הרה"ח ר' שלום יצחק שעהר שליט"א

גיין נאך געלט מתוך הדחק

מיין ברודער הרב ר' עזריאל שליט"א האט בר מצוה געהאט שבועות תשל"ו. און ער האט נאך געהאט די זכי' צו לייגן תפילין ביי הרה"ק **רבי איציקל מפשעווארסק** זלה"ה.

יענעם שבועות האט מיין טאטע הרה"ח ר' אשר אנשיל ז"ל געגעבן קידוש ביי אונז אין שטוב לכבוד די בר מצוה, איך געדענק ווי ער האט געשריבן אויף די הזמנה בדרך מליצה אז ער לאדנט דעם עולם צו "קידוש במקום סעודה"... אז דער קידוש שבועות איז אנשטאט די סעודת בר מצוה.

אסרו חג האט ער געלייגט תפילין ביי רבי איציקל זלה"ה, עס איז געווען געציילטע חדשים פאר זיין הסתלקות.

רבי איציקל האט געהאלטן ווי מנהג שינאווא אז הערשט נאכן תפילין לייגן זאל מען מאכן די סעודה. די סעודה איז געווען ביי אונז אין שטוב, און חתנו הרה"ק **רבי יענקעלע מפשעווארסק** זלה"ה איז ארויפגעקומען צו אונז אין שטוב.

האט ער דעמאלטס דערציילט א מעשה נוראה וואס ער האט געהערט פונעם נאראלער רב ז"ל, וואס האט דאס געהערט פונעם בעל העובדא - א זון מזו"ש פון הרה"ק **רבי דוד משה מטשארטקוב** זלה"ה.

איינמאל ווען מ'האט אריינגעברענגט די פאסט צום **טשארטקובער רבי'ן**, האט דאס דער זון הרה"ק רבי **ישראל** ז"ל איבערגעקוקט מיט די גבאים, און זיי האבן מחליט געווען וואס עס איז וויכטיג צו איבערגעבן פארן רבי'ן.

צווישן אנדערע איז געווען א בריוו וואס א געוויסע קהילה האט געשיקט צו בעטן געלט פאר א דבר מצוה. און עס האט זיך פארשטאנען אז דער רבי וועט שיקן דעם זון רבי ישראל אז ער זאל גיין נאך געלט, היות עס איז דעמאלטס געווען א געדרוקטער מצב הפרנסה ביים ציבור, איז פארשטאנען געווארן אז מ'וועט נישט קענען צונויפקלייבן א געהעריגע סכום, איז נישט

נתנדב לע"נ הרה"ח ר' **יודא ארי'** (לייביש) **ב"ר אברהם** (לעפקאוויטש) • ראה"ק ומנהל מוסדות סאטמאר • ט' באב תשנ"ח לפ"ק

פאסיג אז דעם רבי'נס זון זאל גיין נאך געלט אין אזא מצב.

האט זיך דער טשארטקובער רבי אנגערופן "כ'האב נישט געוואלט זאגן, יעצט מוז איך אבער דערציילן".

האט ער דערציילט אז אין די תקופה וואס דער **רמ"א** ז"ל איז געווען רב אין קראקא, איז געווען א וואסער-טרעגער מיטן נאמען יענקל, מ'האט אים גערופן אויף דריי נעמען, 'יענקל טרעגער', 'יענקל שיכור', 'יענקל שבת'. די סיבה איז געווען ווייל יעדן ערב שבת ביי חצות פלעגט ער גיין צום שענק און זיך אנגעטרונקען, און פון דעמאלטס פלעגט ער ברומען "שבת, שבת, שבת"...

איינמאל ערש"ק גייענדיג צום שענק הערט ער א יונגע פרוי שטייט ביים פענסטער און זאגט "יענקל גייט שוין שיכור'ן און איך האב נאכנישט אויף שבת"... האט ער זיך אפגעשטעלט, און ער האט מחליט געווען און אוועק געגעבן דאס געלט וואס ער האט געוואלט צאלן די בראנפן פאר יענע פרוי.

יענעם ערב שב"ק איז יענקל נפטר געווארן. כמובן אז זיין פטירה האט נישט אויסגערופן קיין גרויס אינטערעסע אין שטאט, און דער רמ"א האט נישט געוואוסט אז ער איז אוועק.

מוצאי שב"ק איז דער רמ"א אריינגעקומען אין ביהמ"ד און ער פרעגט די לומדים צי איינער ווייסט אויב יענקל שיכור לעבט נאך. האט זיך א איינגעל אנגערופן אז זיין מאמע האט אים געשיקט פרייטאג צום טרעגער, און מ'האט געזאגט אז ער איז נפטר געווארן.

האט דער רמ"א דערציילט אז יעצט מוצש"ק איז יענקל געקומען צו אים בהקיץ און געזאגט אז ער איז נפטר געווארן, און איך וויל זאגן אז עס איז דא א קטרוג אין הימל אויפן רב ווייל ער טוט נישט גענוג אין צדקה.

זאגט אים דער רמ"א "יענקל ביזט נאך שיכור פון פרייטאג ? !"...

האט יענקל דערציילט די מעשה מיט דאס געלט וואס ער האט געגעבן פאר די פרוי ערב שבת, נאכדעם איז ער נפטר געווארן, און אנקומענדיג צום בי"ד של מעלה האט מען אים גע'פסק'עט גן עדן, זייענדיג א תמימות'דיגער ערליכער מענטש, ווען ער וואלט געקענט לערנען וואלט ער געווען פון בי"ד של מעלה, נאר היות ער איז געווען א איש פשוט האט מען אים אויפגענומען אלס שליח פון בית דין.

האט דער בי"ד של מעלה געזאגט אז די פרוי איז געווען א גלגול פון אסתר המלכה, וואס זי האט געדארפט נאכאמאל אראפקומען אויף עולם, היות זי האט אלעמאל געלעבט אין עשירות, האט זי געדארפט אריבערגיין אויך דעם נסיון העוני. ממילא אז ער האט יעצט געגעבן צדקה פאר אסתר המלכה קומט אים גן עדן.

דערציילט ווייטער יענקל "אין הימל איז דא טענות אויפן רמ"א, אז ער לעבט מיט א רחבות, און אלעס קומט אים אן לייכט, ווען מ'דארף געלט נעמט ער ביי די עשירים וואס געבן בעין יפה, אזוי אז ער ווייסט נישט פון טוהן מצות הצדקה מתוך הדחק".

האט יענקל דער 'שליח בי"ד' זיך אנגערופן אז ער וועט דאס גיין איבערגעבן פארן רב, און אים מעורר זיין איבער דעם ענין.

יעצט אז דער רמ"א האט געהערט אין ביהמ"ד אז יענקל איז טאקע נפטר געווארן, און ער האט אויך באמערקט אז יענקל איז אריינגעקומען אין הויז בשעת ווען די טיר איז באמת געווען פארשלאסן, האט ער פארשטאנען אז דאס איז אן אמת'ע שליחות פון הימל, איז ער צוריק אהיים געגאנגען און ער האט געזאגט פאר יענקל "גיי זאג פארן בי"ד של מעלה, אז איך וועל גיין נאך געלט אין די ארימע געסלעך".

צומארגנס זונטאג האט מען געזעהן ווי דער רמ"א גייט טאקע נאך געלט ביי די ארימע געסלעך, און טוט צדקה וחסד מתוך הדחק ועוני.

האט דער טשארטקובער רבי אויסגעפירט "זעהט עטס, אפילו עס איז שווער, און אפילו עס איז געענגט, דארף מען גיין נאך געלט", און ער האט געשיקט דעם זון הרה"ק רבי ישראל ז"ל נאך געלט ביים ציבור, אפילו ווען עס איז שווערע צייטן.

ז' תקכו) עס דערציילט אונזער זיידע

הרה"ח ר' אהרן יואל סאלינסקי הי"ו

דער עיקר איז די קינדער

געציילטע וואכן פאר די הסתלקות פון **כ"ק מרן רביה"ק זלה"ה** בשנת תשל"ט, איז מיין טאטע ז"ל געווען בקודש פנימה ביים רבי'ן, און זיך געזעגנט מיט א קוויטל.

נאכדעם וואס ער האט זיך געזעגנט מיטן קוויטל, און מזכיר געווען זיינע ענינים, האט אים דער רבי אנגעהאלטן די האנט א לענגערע צייט און דער רבי האט געזאגט **"דער עיקר איז די קינדער, דער עיקר איז די קינדער"...**

נאכדעם וואס מיין טאטע איז ארויסגעגאנגען פון רבי'נס צימער, האט דער רבי געהייסן דעם משב"ק הרה"ח ר' מאיר דייטש 'רוף צוריק מרדכי'... און דער רבי האט נאכאמאל גענומען זיין האנט און געזאגט עטליכע מאל די זעלבע ווערטער **"דער עיקר איז די קינדער"...**

(מענין לענין, בין איך געווען אמאל ביי כ"ק **הרה"ק רבי הערשעלע מספינקא** זלה"ה, כדי איבערצושמועסן א ענין - עס איז געווען ערב שב"ק אין א נישט לייכטע צייט, אבער צוליב דעם נחיצות הענין האט מען מיך אריינגעלאזט - נאכן שמועס זאגט ער מיר "וואס דארף דער אייבערשטער פון אונז ? ! דער אייבערשטער וויל האבן אונזער דאווענען, אונזער לערנען, תורה ומצוות, דער עיקר איז, דער אייבערשטער וויל אז מיר זאלן זיין צווישן אידן").

ז' תקכז) עס דערציילט אונזער עלטער זיידע

הרה"ג רבי אברהם שמחה הכהן פריעדמאן שליט"א

העול"ה קודש קדשים...

איך האב געהערט פון א עלטערן איד, אז נאך די קריג האט איינער געפרעגט דעם רבי'ן ז"ל אויף אלע אידן וואס זענען אוועק ביי די מלחמה, אויב מ'קען זאגן אויף יעדן פון זיי, אז ער הייסט א 'קדוש', ווייל זיי זענען אוועק אויף קידוש ה'.

האט דער רבי געענטפערט **"אויסגיין אויף קידוש השם איז 'קדשים', אויפציעהן א ערליכע שטוב מיט קינדער איז קודש קדשים..."**

ז' תקכח) עס דערציילט אונזער זיידע

הרה"ח ר' שלום אליעזר פראנקעל הי"ו גזבר דקהלתינו הק'

ער האט נאר לייכטער געמאכט...

די שטוב פון **הרה"ק רבי איציקל מפשעווארסק זלה"ה** איז געווען א אפענע שטוב, עס זענען אריינגעקומען אלע סארט מענטשן וואס האבן דארט געהאט אומזינסטע אכילה, שתי' לינה. איז געווען אמאל א גאסט וואס האט דערווישט א 'לעטערהעד' פון רבי איציקל, אן ער האט זיך אפגעשריבן א אייגענע מכתב המלצה, און ער איז געגאנגען מיט דעם בריוו צו די בערזע צו מאכן געלט פון די ארטיגע נגידים.

די פשעווארסקער חסידים האבן אויף די מינוט באמערקט אז דאס איז א פאלשער בריוו, און זיי האבן דאס אוועק גענומען פון אים. און ווען רבי איציקל איז אריינגעקומען צו מנחה, האבן זיי אים געוויזן דעם פאלשן בריוו.

אנשטאט וואס רבי איציקל זאל זיך צובייזערן, האט ער אנגעהויבן צו לאכן, און בגודל צדקתו האט ער געזאגט "גיט אים צוריק דעם בריוו, אדרבא, ער האט מיר געשפארט ארבעט, פארוואס האב איך דאס געדארפט אליין שרייבן, ער האט שוין געשריבן אנשטאט מיר, גיט אים דאס צוריק, גיט אים געלט, און ער זאל ווייטער מאכן געלט"...

ז' תקכט) עס דערציילט אונזער זיידע

הרה"ג ר' ליפא פאלקאוויטש שליט"א

דריי שורות...

איך האב געהערט פון מיין מחותן **הרה"ח ר' עזר פריעדמאן הי"ו** אז ווען זיין פאטער הרה"ח ר' ליפא ע"ה מחשובי חסידי סיגעט איז נפטר געווארן האט מען געמאכט א נוסח המציבה, און ווען דער רבי מרן רבינו **הברך משה** זלה"ה איז געקומען מנחם אבל זיין די משפחה האט מען אים געוויזן דעם נוסח.

דער רבי האט געקוקט דעם נוסח, און ער האט זיך אנגערופן מיט זיין פשטות "איך האב גוט געקאנט אייער פאטער, ער האט נישט געדארפט דעם גאנצן נוסח, ער האט נישט געדארפט מער ווי דריי שורות"...

שפעטער האט מען געטראפן די צוואה וואס ער האט געשריבן, און דארט איז געשטאנען אז מ'זאל נישט שרייבן אויף די מציבה מער ווי דריי שורות...

ב. ווען מיין זיידע **הרה"ח ר' שלמה מנשה פאלקאוויטש ז"ל** איז נפטר געווארן בשנת תשנ"ג, האט ער געשריבן אין די צוואה אז מ'זאל נישט שרייבן אויף זיין מציבה קיין שום טיטול'ען, נאר אז ער איז געווען א מלמד. און די קינדער זענען געווען מסופק וואס צו טוהן.

דער רבי מרן **הברך משה** זלה"ה האט זייער געהאלטן פון מיין זיידן, און ווען מ'האט אים געפרעגט דערוועגן, האט ער געוואלט זעהן די צוואה, און ער האט דאס געליינט ער איז אזוי נתרגש געווארן אז ער האט א קוש געגעבן דאס צעטל און געלאזט א טרער, און ער האט געזאגט "כ'זאג אייך, ער איז געווען אן ערליכער איד, ער האט דאס געמיינט אמת'דיג, טוט אים צוליב און שרייבט נישט מער".

ג. ווען עס איז צו מיר געבוירן געווארן א זון ביום כ"א אדר, האב איך געהאט חשק צו געבן א נאמען 'אלימלך', עס איז געווען נאך די פטירה פון מיין זיידן ז"ל. ווען איך האב געפרעגט דעם רבי'ן ז"ל, האט ער געזאגט "קודם קומט א זיידע"... און איך האב טאקע געגעבן דעם נאמען 'שלמה מנשה'.

כל הזכיות שמורות למערכת זקניך ויאמרו לך: צו איבערגעבן הערות, סיפורי צדיקים - מנדב זיין א גליון לעילו נשמת,
אדער נעמען א טייל אינעם קומענדיגן חלק וואס גייט בקרוב אין דרוק בס"ד: ביטע רופט די מערכת **Tellerkj@gmail.com/845-783-0735**

כל הזכויות שמורות להמו"ל

אז תתענג

דברי תורה וחסידות, סיפורי צדיקים ועניני מוסר,
מלוקטים מספרי רבותינו הקדושים מאורי הדורות זי"ע

לע"נ אאמו"ר הרה"ח ר' אברהם ב"ר משה זאב ז"ל (ראזענבערג) - נלב"ע ב' מנחם אב תשע"ה
ולע"נ מו"ח הרה"ח ר' חיים ב"ר מיכאל דוב הכהן ז"ל (הערמאן) - נלב"ע כ"ד ניסן תשפ"ה
ולע"נ אחי מו"ה יצחק ב"ר אברהם ע"ה ~ מו"ה משה זאב ע"ה ב"ר מיכאל דוב שליט"א ~ מו"ה אליעזר צבי ע"ה ב"ר יום טוב הלוי שליט"א

בעזהשי"ת

פרשת ואתחנן - נחמו תשפ"ה לפ"ק – כיתה ו'

אעברה "נא" ואראה את הארץ הטובה וגו', **ויאמר ה' אלי רב לך אל תוסף דבר אלי עוד "בדבר הזה"**.

לכאורה דארף מען פארשטיין וואס מיינט די תורה מיט די ווערטער **בדבר הזה.**

ענטפערט הגה"ק ר' שמשון אוסטרופוליא זצ"ל (זיין יארצייט איז געווען פאריגע וואך, ג' אב), לויט ווי די גמרא זאגט אין מס' שבת, אז ווען משה רבינו איז ארויפגעגאנגען אין הימל נעמען די הייליגע תורה, האבן די מלאכים אים געגעבן מתנות.

ס'שטייט אין די ספרים, אז איין מלאך האט אים געגעבן א מתנה צו פארשטיין די כוונה פונעם שם ק"ב, אז ווען ער וועט מתפלל זיין מיט דעם שם, וועט זיין תפלה זיכער ווערן אנגענומען.

דאס קען מען מרמז אין פסוק (אין פרשת בהעלותך), וואו ס'שטייט אז משה רבינו האט מתפלל געווען אויף מרים אז זי זאל ווערן אויסגעהיילט, **ויצעק משה אל ה' לאמר אֵ' "נא" רפא "נא" לה**, דאס ווארט **נא** באטרעפט איין און פופציג, צוויי מאל דאס ווארט **נא**, באטרעפט הונדערט און צוויי (102), דאס ווייזט אויף די שם ק"ב (וואס באטרעפט אויך 102), משה רבינו האט מתפלל געווען מיט דעם שם, און הקב"ה האט אנגענומען זיין תפלה, און מרים איז תיכף געווארן אויסגעהיילט.

דאס קען זיין פשט אין פסוק, משה רבינו האט געבעטן פון הקב"ה **אעברה "נא" ואראה** וגו', אז ער וויל אריינגיין אין ארץ ישראל, און האט דערמאנט דאס ווארט **נא**, וואס באטרעפט איין און פופציג (51), האט אים הקב"ה געזאגט, **אל תוסף דבר אלי עוד "בדבר הזה"**, זאלסט מיר נישט נאכאמאל איבער זאגן דאס ווארט **נא**, ווייל אויב יא, וועט דאס זיין הונדערט און צוויי (102) ווי דער שם ק"ב, און די תפלה וועט מוזן אנגענומען ווערן, און ס'איז שוין נגזר געווארן די גזירה אז ער קען נישט אריינגיין אין ארץ ישראל.

(ניצוצי שמשון)

* * *

ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום.

ס'איז באקאנט, אז די צאל ווערטער פון קריאת שמע, זענען רמ"ח (248), דאס איז קעגן די רמ"ח (248) איברים פון א מענטש, מיט דעם וואס מ'לייענט יעדעס ווארט פון קריאת שמע, גיבט דאס לעבן און כח אין אלע רמ"ח אברים פונעם מענטש.

אבער באמת איז פאראן אין קריאת שמע דריי ווערטער ווייניגער ווי רמ"ח, וועגן דעם שטייט, אז א יחיד וואס לייענט קריאת שמע, זאל צולייגן די דריי ווערטער, **א' מלך נאמן**, און ווען מ'דאווענט בציבור, איז דער שליח ציבור מוציא די מענטשן, מיט דעם וואס ער זאגט נאכאמאל איבער די לעצטע דריי ווערטער **ה' אלקיכם אמת**, (דער בעל תפלה דארף קודם ענדיגן ביז נאך **אמת**, און דערנאך דארף ער נאכאמאל איבערזאגן די דריי ווערטער **ה' אלקיכם אמת**).

דאס קען זיין מרומז אין פסוק, **ואתם הדבקים בה' אלקיכם**, מיט דעם וואס איר ווערט באהעפטן דאס ווארט **אמת** (**ואתם** איז די זעלבע אותיות ווי **אמת**) צו די ווערטער **ה' אלקיכם**, וועט זיין **חיים כלכם היום**, וועט אויסקומען רמ"ח ווערטער, דורכדעם וועלן אלע רמ"ח איברים באקומען א חיות.

(דגל מחנה אפרים)

* * *

ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום.

דער הייליגער שינאווער רב (בעל מחבר ספר הקדוש דברי יחזקאל) האט געטייטשט א רמז אין דעם פסוק, אז יעדער איד איז גלייך צו א פְּרִי (א פרוכט), ווילאנג ס'איז באהפטן צום בוים ציט דאס פייכטקייט און ס'לעבט, אבער נאכ'ן אפרייסן די פרי, ווערט דאס צוביסלך פארטריקנט.

דאס זעלבע איז מיט יעדן איד, ווילאנג מ'איז באהאפטן צו הקב"ה, ציט מען לעבן פון הייליגן באשעפער, אבער אויב ווערט מען חס ושלום אפגעריסן פון הקב"ה, ווערט די נשמה צוביסלעך אפגעקילט מער און מער ביז מ'פארלירט דעם גאנצן חיות.

א עצה צו זיין באהפטן צו הקב"ה איז, דורך די מזוזה ביים טיר, ווען א מענטש גייט אדורך ביי די מזוזה, און לייגט ארויף זיין הענט און קישט די מזוזה יעדעס מאל ביים אריינגיין און ביים ארויסגיין, איז ער מקיים דעם פסוק, **ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום**, דורך דעם ווערט מען באהאפטן צו הקב"ה.

קריאת עשרת הדברות אחר תשעה באב

שבת פרשת ואתחנן, קומט אייביג אויס צו זיין א שבת נאך תשעה באב, מ'קען זאגן א טעם דערויף, אז וויבאלד תשעה באב טאר מען נישט לערנען די געוועהנליכע לימודים, ווייל תורה מאכט פרייליך דעם מענטש, דעריבער יעצט ווען מ'האלט שוין נאך תשעה באב, ליינט מען פרשת ואתחנן, וואו ס'שטייט די עשרת הדברות, צו ווייזן אז די טעג פון אבילות זענען שוין אדורך, און מיר זענען ווייטער גרייט מיט לימוד התורה.

(עבודת ישראל)

חמשה עשר באב

<u>**חמשה עשר באב**</u>

עס שטייט אין די משנה אין מסכת תענית (דף כו:) רבן שמעון בן גמליאל זאגט, אז ס'איז נישט געווען קיין ימים טובים צו די אידן אזוי ווי חמשה עשר באב, און יום כיפור.

פרעגט די גמרא, בשלמא יום כיפור איז א יום טוב ווייל ס'איז א טאג וואס הקב"ה איז מוחל די עבירות, און אויך ווייל אין דעם טאג האט הקב"ה געגעבן צו די אידן די צווייטע לוחות (נאכדעם וואס די ערשטע איז צובראכן געווארן צוליב דעם חטא העגל), אבער וואס איז דער יום טוב פון חמשה עשר באב. ענטפערט די גמרא זעקס טעמים.

יום שהותרו השבטים לבא זה בזה

דער ערשטער טעם איז, אז ס'שטייט אין פרשת מסעי אז די ראשי אבות (די הויפט פון די משפחות) פון שבט מנשה האבן גע'טענה'ט,

אז אויב די טעכטער פון צלפחד וואס האבן גע'ירש'נט א חלק אין ארץ ישראל, (ווייל צלפחד האט נישט איבערגעלאזט קיין זון) וועלן חתונה האבן צו אן אנדערע שבט, וועט אויסקומען אז ס'וועט פעלן א חלק פון זייער שבט, האט משה רבינו געזאגט, אז אלע טעכטער וואס ירש'ענען א נחלה - צוליב דעם וואס זייער טאטע האט נישט איבערגעלאזט קיין זון - זאלן חתונה האבן נאר צו איינעם פון זייער שבט, כדי די נחלה זאל בלייבן ביי דעם שבט, קומט

אויס, אז די פרויען וואס האבן באקומען א ירושה, זענען געווען שטארק באגרעניצט מיט זייערע שידוכים.

אינעם טאג חמשה עשר באב האבן חכמינו ז"ל גע'דרש'נט אז דער דין - אז זיי זאלן האבן חתונה נאר מיט זייער שבט - איז נאר אנגעגאנגען יענעם דור, אבער שפעטערע דורות ווען א פרוי ירש'נט, מעג זי יא חתונה האבן צו וועמען זי וויל.

יום שהותר שבט בנימין

ב) דער צווייטער טעם איז, אז דעם טאג חמשה עשר באב האבן די חכמים מתיר געווען די שבטים זיך צו משדך זיין מיט שבט בנימין.

אין סוף נביא שופטים (קאפיטל כ"א) שטייט די מעשה פון פילגש בגבעה, אז אסאך מענטשן פון שבט בנימין האבן עובר געווען אויף גאר הארבע עבירות, און די אנדערע שבטים האבן מלחמה געהאלטן מיט זיי, און עס זענען גע'הרג'עט געווארן טויזענטער אידן, און פון שבט בנימין איז געבליבן קוים פיר הונדערט מענטשן, און כלל ישראל האט דעמאלט געשוואוירן אז קיינער טאר נישט חתונה האבן מיט שבט בנימין.

יארן שפעטער - אינעם טאג חמשה עשר באב - האט מען מברר געווען אז די שבועה איז נאר געווען פאר יענעם דור, נישט פאר שפעטערע דורות.

יום שפסקו בו מתי מדבר

ג) דער דריטער טעם איז, אז אין דעם טאג - חמשה עשר באב - האבן די דור מדבר אויפגעהערט צו שטארבן.

ס'שטייט אין פרשת שלח, אז ביים חטא פון די מרגלים האט הקב"ה גוזר געווען, אז אלע מענטשן וואס זענען אלט געווען ביים חטא המרגלים פון צוואנציג ביז זעכציג יאר, זאלן שטארבן אין מדבר, יעדעס יאר תשעה באב זענען געשטארבן אביסל מער פון פופצן טויזענט אידן, און די לעצטע יאר וואס די אידן זענען געווען אין מדבר איז שוין קיינער נישט געשטארבן, דערפאר איז דאס א גרויסער יום טוב.

כאטש יעדע יאר זענען די אידן געשטארבן אין תשעה באב - דעם טאג וואס די אידן האבן געוויינט אין מדבר אומזינסט - אויב אזוי, האט זיך דאך די גזירה געענדיגט אין תשעה באב, נישט חמשה עשר באב, אבער ס'שטייט אין מדרש, אז יעדעס יאר ערב תשעה באב האט משה רבינו אויסגערופן אז יעדער זאל זיך גראבן א קבר און די נאכט פון תשעה באב זאל מען דארט נעכטיגן, צופרי איז ארויסגעקומען א בת קול פון הימל, יבדלו חיים מן המתים, יעדער וואס איז געבליבן לעבן זאל ארויסקומען.

דעם לעצטן יאר פון די פערציג יאר, האבן די אידן אויך געגראבן א קבר, און א טאג נאך תשעה באב איז יעדער ארויסגעקומען פון די קברים, האבן זיי געמיינט אז אפשר האבן זיי געמאכט א טעות מיט'ן חשבון פון ראש חודש און ס'איז נישט תשעה באב, האבן זיי דאס נאכאכמאל געטאן די אנדערע נעכט ביז חמשה עשר באב, וואס דעמאלס איז פונקט אינמיטן חודש און די לבנה איז גאנץ, האבן זיי געוואוסט אויף זיכער אז ס'איז שוין געווען תשעה באב, און די גזירה האט זיך שוין געענדיגט, דערפאר איז דער טאג חמשה עשר באב א יום טוב.

יום שביטל הושע בן אלה פרוסדיות

ד) דער פערטער טעם איז, אז ירבעם בן נבט - דער ערשטער קעניג פון די מלכי ישראל - האט געמאכט צוויי גאלדענע קעלבלעך אז די אידן זאלן צו זיי דינען, און האט געשטעלט שומרים אויף די וועגן, אז די אידן זאלן נישט קענען ארויפגיין יום טוב אין ירושלים מקיים זיין מצות עלייה לרגל, ווייל ער האט געמאכט אן אויפשטאנד קעגן רחבעם דער זון פון שלמה המלך, און האט מורא געהאט אז אויב מ'וועט עולה רגל זיין, וועט צוריקגיין די מלוכה צו רחבעם.

בערך צוויי הונדערט יאר נאכדעם, איז געווען דער קעניג, הושע בן אלה - דער לעצטער פון די מלכי ישראל - ער האט מבטל געווען די שומרים, און געגעבן די געלעגענהייט אז די אידן זאלן קענען עולה רגל זיין, (כאטש ער אליין איז געווען א רשע, אבער למעשה האט ער געטאן א גוטע זאך), דאס איז געווען חמשה עשר

באב, און צוליב דעם איז באשטימט געווארן דעם טאג אלס א יום טוב.

(למעשה איז פון דעם ארויסגעקומען א צרה פאר די אידן, אזוי ווי די גמרא זאגט, אז דעריבער זענען די עשרת השבטים פארטריבן געווארן אין גלות אין די צייטן פון הושע בן אלה, ווייל אפילו נאכדעם וואס מ'האט זיי שוין געלאזט גיין עולה רגל זיין, זענען זיי נאך אלס נישט געגאנגען).

יום שניתנו הרוגי ביתר לקבורה

ה) דער פיפטער טעם איז, ווייל חמשה עשר באב זענען די מענטשן וואס זענען גע'הרג'עט געווארן אין די שטאט ביתר, באערדיגט געווארן.

די גמרא זאגט (גיטין נ"ז.) אז די רומיים האבן גע'הרג'עט די גאנצע שטאט ביתר - טויזענטער צדיקים וקדושים - און אלע אידן זענען געבליבן אין די גאסן מיט גרויס שאנד, און מ'האט נישט געלאזט אז מ'זאל זיי באערדיגן, זיי זענען אזוי געליגן גאר א לאנגע צייט, די חכמי ישראל האבן שטארק משתדל געווען ביי די רומיים, ביז מ'האט געפועל'ט אז מ'וועט זיי לאזן באערדיגן, דאס איז געווען אין חמשה עשר באב.

דער יום טוב איז, צוליב די צוויי גרויסע ניסים וואס הקב"ה באט געטאן, איינס, אז זיי האבן נישט באקומען קיין שווערע גערוך, כאטש זיי זענען געליגן אויף די ערד גאר א לאנגע צייט, און צווייטנס, אז זיי האבן זוכה געווען צו קומען לקבורה.

וועגן דעם האבן חז"ל מוסיף געווען ביי ברכת המזון ברכת הטוב והמטיב, הטוב, אויף די נס אז זיי האבן נישט באקומען א שווערע גערוך, והמטיב, אז זיי זענען געקומען לקבורה.

יום שפסקו מלכרות עצים לערכה

ו) דער זעקסטער טעם איז, אז חמשה עשר באב האט מען אויפגעהערט צו שניידן האלץ פאר די מערכה, ביז ט"ו באב פלעגט מען שניידן העלצער פאר'ן מזבח, אבער נאך חמשה עשר האט מען מער נישט געשניטן, ווייל די העלצער אויפ'ן מזבח מוזן זיין טרוקן, כדי זיי זאלן נישט רייכערן, און אויך אז זיי זאלן נישט זיין ווערעמדיג.

פון אנפאנג חודש ניסן ביז חמשה עשר באב האט דער זון גאר א שטארקע כח, זענען די העלצער געווארן אינגאנצן טרוקן, אבער נאך חמשה עשר באב, וואס די טעג ווערן קלענער, און דער שטארקער כח פון די זון איז מער נישטא, זענען די העלצער נישט אינגאנצן טריקן, און ס'קען גורם זיין א רויעך, און אויך קען מען עס נישט גוט באקוקן פון ווערים, דערפאר האט מען מער נישט געשניטן קיין העלצער.

דער רשב"ם איז מסביר, אז די שמחה דערפון איז, אז מ'האט מסיים געווען אזא גרויסע מצוה, און ווען מ'איז מסיים א מצוה פריידט מען זיך, (אזוי ווי מ'מאכט א סעודה ווען מ'ענדיגט א מסכת).

דער רבינו גרשום לערנט, אז די שמחה איז, וויבאלד מ'האט געענדיגט שניידן די העלצער, האט מען געהאט מער צייט צו לערנען, און דאס אז מ'קען מער לערנען איז גאר א גרויסע שמחה.

ימי הרחמים

ס'שטייט אין די ספרים, אז כאטש די חדשים תמוז און אב זענען טעג פון דינים, אבער פון חמשה עשר באב און ווייטער, הייבן זיך שוין אן די ימי הרחמים ורצון פון חודש אלול און תשרי.

מאן דמוסיף יוסיף

ס'איז באקאנט די גמרא, (מס' תענית, שם) מכאן ואילך דמוסיף יוסיף, ומאן דלא מוסיף וכו', אז פון חמשה עשר באב און ווייטער, וויבאלד די טעג ווערן קלענער, דארף מען מוסיף זיין בייגאכט מיט לימוד התורה, און דאס וועט גורם זיין צו אריכות ימים.

ס'איז באקאנט דעם ווארט פון הייליגן צאנזער רב (בעל מחבר ספר הקדוש דברי חיים), אז פון חמשה עשר באב רוקט מען שוין די בענק אויבן אין הימל, (די הייליגע טעג הייבן זיך שוין אן), זאל דער אויבערשטער העלפן אז מ'זאל זוכה זיין צו תשובה שלימה, אמן.

ענינים לשבת נחמו

די שמחה פון "שבת נחמו"

די ערשטע זיבן שבתים נאך תשעה באב זאגן מיר אין די הפטורה טרייסט ווערטער וואס די הייליגע נביאים האבן געזאגט פאר אידישע קינדער אין נאמען פון השי"ת, אז זיי זאלן נישט זיין געפאלן ביי זיך, ווייל ס'וועט נאך קומען גוטע צייטן ווען מיר וועלן ווערן אויסגעלייזט דורך משיח צדקינו. דאס ווערט אנגערופן **שבעה דנחמתא**.

דער אויבערשטער אליינס וועט אונז אויסלייזן

דער ערשטער שבת פון די זיבן שבתים נאך תשעה באב ווערט אנגערופן **שבת נחמו**, ווייל די הפטורה וואס מ'זאגט דעם שבת הייבט זיך אן מיט די ווערטער **נחמו נחמו עמי** [טרייסט ענק מיין פאלק, טרייסט ענק]. דארט שטייט אז דער אויבערשטער איז אונז מבטיח דורך ישעיה הנביא אז ער אליין וועט אונז אויסלייזן פונעם לאנגן שווערן גלות.

א איד דארף וויסן און גלייבן אז דער אויבערשטער אליינס בכבודו ובעצמו וועט טרייסטן און אויסהיילן און דערפרייען אידישע קינדער, אזויווי ס'שטייט אין פסוק, **כאיש אשר אמו תנחמנו כן אנכי אנחמכם ובירושלם תנחמו** [אזויווי א מענטש וואס זיין מאמע טרייסט אים, נאך א שווערע דורכגאנג, אזוי וועל איך, השי"ת, ענק טרייסטן אין די שטאט ירושלים], און די אידישע קינדער וועלן נישט אננעמען קיין טרייסט פון קיינעם, נאר כביכול פון השי"ת אליין, וואס ער וועט אויפהייבן און טרייסטן יעדן איד עקסטער, און אזוי וועלן מיר אמת'דיג געטרייסט ווערן.

די אמונה גיבט אונז כח אין אלע שווערע זמנים

די ווערטער פון השי"ת דורך זיינע הייליגע געטרייע נביאים, דאס גיבט אונז שטארקקייט אנצוגיין אין די שווערע צייטן פון די גלות טעג. מיר גלייבן באמונה שלימה אין די ווערטער פון השי"ת אז ער וועט אונז טרייסטן, און מיר האפן אוןווארטן אויף דעם גליקליכן טאג אז דאס וועט שוין זיין בקרוב, און אין די שווערסטע מצבים גיבט דאס כח פאר א איד דורכצוגיין און מיטצומאכן אלע שווערע זמנים. דעריבער פרייען מיר זיך אין דעם שבת מער ווי געוועינליך.

***

די אידן וועלן מקבל זיין טרייסט ווערטער נאר פון השי"ת אליין

ס'ווערט געברענגט אין מדרש, אז לעתיד לבוא וועט דער אויבערשטער זאגן פאר די נביאים זיי זאלן גיין צו די אידן און זיי טרייסטן און איבערבעטן אויף די שווערע ליידן וואס זיי האבן מיטגעמאכט, אבער די אידן וועלן נישט אננעמען זייערע טרייסט ווערטער און זיי וועלן זאגן, "וויאזוי קומט עטץ אונז טרייסטן, אין אונזערע אויערן קלינגען נאך די שטראף רייד וואס עטץ האט אונז נישט לאנג צוריק געזאגט, ממילא וויאזוי קענען מיר יעצט גלייבן די גוטע הבטחות?".

ווען הושע הנביא וועט קומען לעתיד לבוא און ער וועט זאגן, "השי"ת וועט שטענדיג זיין מיט די אידן און ער וועט זיי שיצן ווי טוי און זיי וועלן בליען ווי רויזן". וועלן די אידן ענטפערן, "ערשט נעכטן האסטו געזאגט פארקערט, אז די ווארצלן וועלן אפטרוקענען און עס וועלן נישט וואקסן קיין פירות, ממילא וואס זאלן מיר גלייבן?".

יואל הנביא וועט זאגן, "פון די בערג וועט טראפן זיסע וויין" (דאס מיינט, אז ס'וועלן וואקסן אזויפיל וויינטרויבן און ס'וועט זיין אזא שפע, אז ס'וועט אראפרינען פון די בערג), און די אידן וועלן נישט וועלן גלייבן די טרייסט ווערטער, און זיך טענה'ן אז ערשט נעכטן האט ער געזאגט אנדערש.

אזוי וועלן גיין עמוס הנביא און מיכה הנביא מיט די אנדערע נביאים. אלע נביאים וועלן קומען זאגן נביאות ווי גוט ס'וועט זיין פאר די אידן, און פאר יעדע נביא וועלן די אידן אויפווייזן אז זיי זענען זיך סותר וואס זיי האבן פריער געזאגט און זיי וועלן נישט מקבל זיין די טרייסט ווערטער.

אפילו די אבות הקדושים, אברהם, יצחק און יעקב מיט משה רבינו, וועלן אויך קומען צו די אידן זיי טרייסטן, און

אפילו פון זיי וועלן די אידן אויך נישט מקבל זיין די דברי נחמה, ביז דער אויבערשטער כביכול אליין וועט קומען טרייסטן די אידן, אזויווי דער פסוק זאגט **נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם.**

*

די "גאולה שלימה" וועט זיין דורך השי"ת אליין

דער רבי זי"ע איז מסביר דעם הסבר דערפון איז, ווייל מיר געפונען אין מדרש אז די גאולה העתידה וועט זיין אנדערש פון די פריערדיגע גאולות, ביי די פריערדיגע גאולות זענען אידן געהאלפן געווארן דורך שלוחים פון השי"ת. אין מצרים האט משה רבינו אויסגעלייזט די אידן אין שליחות פון אויבערשטן. אין גלות בבל זענען עזרא און נחמיה געווען די שלוחים פון אויבערשטן. אין שושן זענען די אידן געהאלפן געווארן דורך מרדכי ואסתר. די הייליגע חשמונאים האבן באפרייט די אידן פון די יוונים. וועגן דעם זענען די אלע גאולות ביז יעצט געווען נאר צייטווייליג און נישט קיין גאולה נצחית, אבער ביי די לעצטע גאולה וועט זיין אנדערש, דער אויבערשטער אליינס וועט אויסלייזן די אידן, דעריבער וועט די גאולה זיין א שלימות'דיגע גאולה, ווי דער פסוק זאגט **ישראל נושע בה'**, ווען די גאולה איז דורך השי"ת אליין, דעמאלטס, **תשועת עולמים**, איז דאס אן אייביגע גאולה.

מיט דעם פארשטייט מען שוין פארוואס אידן וועלן נישט גלייבן די נביאים, נאר זיי וועלןווארטן ביז השי"ת אליין וועט זיי קומען טרייסטן, ווייל זיי ווייסן אז השי"ת אליין מוז קומען, ווייל אנדערש קען נישט זיין די גאולה שלימה.

וועגן דעם שטייט **נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם**, און וועגן דעם שטייט אויך **אנכי אנכי הוא מנחמכם**, ווייל מיר נעמען נישט אן די טרייסט ווערטער פון קיינעם, נאר מיר ווילן אז השי"ת אליין זאל אונז קומען אויסלייזן, אזוי וועלן מיר געטרייסט ווערן מיט די אמת'דיגע נחמה און ס'וועט זיין די גאולה שלימה. (על הגאולה ועל התמורה)

***

<u>די גוטע הבטחות דערהאלטן אונז אין גלות</u>

אויפ'ן פסוק אין איכה, **זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל**, זאגט דער מדרש א משל: ס'איז אמאל געווען א גרויסער קעניג וועלכער האט חתונה געהאט מיט א מטרוניתא (א קעניגין) און ער האט איר געשריבן א גרויסע כתובה וואו ער האט איר צוגעזאגט געוואלדיגע גרויסע הבטחות. שפעטער איז דער קעניג אוועקגעפארן צו א ווייטע לאנד און ער האט זיך דארט אויפגעהאלטן אויף א לענגערע צייט. ס'האט זיך געשלעפט זייער לאנג און די קעניגין האט גארנישט געהערט פונעם קעניג, און אירע שכנ'טעס פלעגן טשעפענען און חוזק מאכן פון איר און איר געפרעגט, "וואס ווארטסטו נאך אויף אים? ער האט שוין לאנג פארגעסן פון דיר. דו זעסט דען נישט ווילאנג עס דויערט?!".

זיך מחזק געווען מיט די כתובה

ווען די קעניגין האט דאס געהערט, פלעגט זי אנהייבן צו וויינען, אבער זי פלעגט גלייך אריינגיין אין צימער און ארויסנעמען די כתובה וואס דער קעניג האט איר געשריבן, ווייל זי האט געוואוסט אז יעדע זאך וואס דער קעניג האט צוגעזאגט, האט ער אייביג מקיים געווען, דעריבער האט זי געוואוסט אויף זיכער אז דער קעניג וועט צוריק אהיימקומען און איר געבן די אלע גוטע זאכן וואס שטייען אין די כתובה. עס וועט איר נישט פעלן קיין איין זאך וואס ער האט איר צוגעזאגט אין די כתובה.

נאך אסאך יארן איז דער קעניג צוריק אהיימגעקומען און ער האט גלייך די ערשטע זאך געפרעגט פון די קעניגין, "וויאזוי האסטו געקענט אויסהאלטן אזויפיל יארן וואס דו האט נישט געהערט פון מיר און דו האסט זיך געקענט האלטן אזוי שטארק?". האט די קעניגין ארויסגענומען די כתובה און געזאגט פאר'ן קעניג, "ווען נישט די כתובה וואס דו האסט מיר געגעבן, וואלט איך טאקע נישט געקענט אויסהאלטן. נאר די כתובה, דאס האט מיר מחזק געווען".

פירט דער מדרש אויס דעם נמשל: אידישע קינדער זענען דאס באליבטע פאלק פונעם אויבערשטן, דער אויבערשטער האט זיי גענומען צו זיך און ער האט זיי אויפגעבויעט דעם בית המקדש, שפעטער האט דער אויבערשטער כביכול זיך באהאלטן און אידן זענען פארווארפן אין אזא לאנגן גלות, אבער מיר גלייבן אז ס'וועט נאך קומען א סוף צום גלות.

קומען אבער די גוי'אישע פעלקער און זיי טשעפענען מיט די אידן און זיי מאכן חוזק און פרעגן אויף וואס

מ׳ווארט, און זיי פרובירן צו פארקויפן פאר אידן אלע זייערע נארישקייטן און תאוות עולם הזה, אבער אידישע קינדער האלטן זיך פעסט נאר מיט השי״ת און זענען נישט אינטערעסירט אויף גארנישט עפעס אנדערש.

די פסוקים פון תנ״ך טוט אונז דערהאלטן

אבער מ׳דארף דאך חיזוק אין אזא שווערן גלות. האט דער אויבערשטער אונז איבערגעלאזט א כתובה, דאס איז די פסוקים אין תנ״ך וואס דארט שטייט אלע גוטע זאכן וואס ס׳וועט זיין פאר אידישע קינדער ווען משיח וועט קומען און דאס דערהאלט אידישע קינדער אין גלות.

נאך אזויפיל יארן זיין אין גלות, וועט פלוצלינג דער אויבערשטער אנקומען און פרעגן אידישע קינדער וויאזוי מ׳האט זיך געהאלטן אזוי פעסט אין אזא לאנגע שווערע גלות. וועלן אידן ארויסנעמען די הייליגע תורה און וויזן, ווען נישט די תורה הקדושה מיט די אלע הבטחות וואס דו האסט אונז מבטיח געווען, וואלטן מיר נישט אויסגעהאלטן דעם שווערן גלות.

***

<u>נאך די ״ישועה״ וועט מען באקומען א ״נחמה״</u>

מ׳זאגט ראש חודש ביי מוסף **לישועה ולנחמה**, פרעגט דער הייליגער תפארת שלמה, אז מ׳וואלט לכאורה געדארפט זאגן פארקערט ״לנחמה ולישועה״, ווייל קודם דארף זיין ״לנחמה״, אין גלות דארף מען אונז טרייסטן אויף דעם צער וואס מיר גייען אדורך, און נאכדעם קומט ״לישועה״, ווען משיח וועט קומען וועט זיין די ישועה.

נישט געוואוסט אז עפעס פעלט אים

ענטפערט דער הייליגער תפארת שלמה מיט א משל: א קעניג האט געהאט א זון וועלכער האט אלס קליין קינד פארבלאנדזשעט פונעם קעניגליכן פלאץ צו א פלאץ וואו עס געפינען זיך פויערן, אזוי איז ער אויפגעוואקסן צווישן פויערן און ער האט דארט געגעסן און געשלאפן מיט זיי און ער האט נישט געוואוסט אז ס׳פעלט אים עפעס.

אנגעהויבן שפירן דעם צער

ווען ער איז געווארן עלטער און ער האט געהאט די זכיה צוריקצוגיין צו זיין טאטנ׳ס הויז, צום קעניגליכן פאלאץ, און ער האט אנגעפאנגען צו זען וויאזוי א קעניג פירט זיך אויף, וואספארא העכערע לעבן מ׳לעבט און מ׳דריידט זיך דארט נאר מיט קלוגע מענטשן, דעמאלטס האט ער אנגעהויבן צו שפירן דעם צער וואס ער האט פארפאסט די אלע יארן וואס ער איז נישט געווען ביי זיין טאטע. זאגט דער תפארת שלמה, די זעלבע זאך איז מיט אונז אידן, מיר זענען דא אין גלות און מיר ווייסן אפילו נישט וואס דאס מיינט אז מיר האבן נישט קיין בית המקדש און וואס ס׳פעלט אונז אין גלות, אבער נאכדעם ווען ס׳וועט זיין די ״ישועה״, מיר וועלן ארויסגיין פון גלות און לעבן א העכער לעבן, מיט דעם הייליגן בית המקדש, נאכדעם וועט מען אונז געבן א גרויסע ״נחמה״, מ׳וועט אונז טרייסטן אויף די אלע יארן וואס מיר זענען געווען אין גלות. דער אויבערשטער זאל העלפן אז דאס זאל שוין זיין בקרוב, במהרה בימינו אמן.

די גרעסטע יום טוב ביי אידן איז אחדות

די גמרא זאגט אין מס׳ תענית (דף כ״ו:) לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב, אז ס׳איז נישט געווען קיין ימים טובים צו די אידן אזוי ווי חמשה עשר באב, אויך שטייט אין די גמרא (דף ל״א.), אז ר׳ אלעזר האט געזאגט, לעתיד לבוא וועט הקב״ה מאכן א טאנץ מיט די צדיקים, און ער וועט זיצן אינמיטן.

טייטשט דער הייליגער בני יששכר, אז די כוונה פונעם טאנץ איז, אז ווען מ׳טאנצט אין א רינג, איז נישטא קיין אנהייב און א סוף, נאר יעדער איז אייניג, דאס איז א רמז אז ווען משיח וועט קומען, וועט בטל ווערן די קנאה און שנאה, יעדער וועט זיין אייניג.

מיט דעם טייטשט דער הייליגער אפטער רב (בעל מחבר ספר הקדוש אוהב ישראל), **לא היו ימים טובים לישראל**, עס איז נישטא קיין גרעסערע יום טוב ביי די אידן, **כחמשה עשר באב**, אזוי ווי די פופצטענע אות פון די א״ב, דאס איז די אות ס׳, וואס איז רינדעכיג, און האט נישט קיין אנהייב און קיין סוף, דאס מיינט אז די גרעסטע שמחה איז אז קיינער האלט זיך נישט גרעסער פונעם צווייטן, נאר יעדער איז באחדות.

(בני יששכר מאמרי חודש תמוז אב, מאמר ד׳ אות א׳)

יארצייט פון די וואך

דעם שב"ק חמשה עשר באב פאלט אויס די יארצייט פון

הרה"ק **רבי אשר (השני) מסטאלין** זי"ע

הרה"ק רבי אשר זי"ע פון סטאלין, באקאנט אלס "דער יונגער רבי אשר" (נישט צו פארטוישן מיט זיין זיידן רבי אשר פון סטאלין זי"ע, דער זון פון הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין זי"ע), איז געבוירן געווארן אום ב' תמוז תקפ"ז, צו זיין פאטער הרה"ק רבי אהרן מקארלין זי"ע בעל בית אהרן, און צו זיין מוטער הרבנית הצדיקת מרת חוה ע"ה, די טאכטער פון הרה"ק רבי מרדכי'לע קרעמניצער זי"ע, דער זון פון הרה"ק רבי מיכל'ע זלאטשובער זי"ע. ער איז געבוירן געווארן א קורצע צייט נאך די הסתלקות פון זיין זיידן "דער גרויסער רבי אשר" פון סטאלין זי"ע, און דער בית אהרן זי"ע האט אים א נאמען געגעבן "אשר" נאכ'ן זיידן.

זיינע הייליגע רבי'ס

רבי אשר זי"ע איז געווען א תלמיד פון זיין טאטן דער בית אהרן זי"ע, און ער פלעגט אויך פארן צו אנדערע צדיקי הדור, צום הייליגן רוזשינער זי"ע, צו הרה"ק רבי מאיר'ל פרעמישלאנער זי"ע, צום הייליגן שר שלום פון בעלזא זי"ע, און צו הרה"ק רבי איציקל נעשכיזער זי"ע.

רבי אשר האט חתונה געהאט מיט די רביצין חיה ע"ה, די טאכטער פון הרה"ק רבי מנחם נחום פון מקארוב זי"ע, זון פון הייליגן טשערנאבלער מגיד רבי מאטעלע זי"ע, און איידעם ביי הרה"ק רבי יאסעלע מטורטשין זי"ע, דער זון פון הייליגן רבי'ן פון לובלין זי"ע.

נאך די פטירה פון די רביצין האט ער חתונה געהאט בזיווג שני מיט די טאכטער פון רבי נחום'טשע מקארובער זי"ע, און שפעטער האט ער חתונה געהאט בזיווג שלישי מיט הרבנית שרה דבורה ע"ה, די אלמנה פון הרה"ק רבי יחיאל יעקב מקאזשניץ זי"ע, וועלכע איז געווען די טאכטער פון הרה"ק רבי אלימלך מגראדזיסק זי"ע, דער זון פון הייליגן שרף פון מאגלניצא זי"ע, און איידעם ביי הרה"ק רבי ירחמיאל מפרשיסחא זי"ע.

ממלא מקום פון זיין טאטן

נאך די הסתלקות פון זיין הייליגן טאטן דער בית אהרן פון קארלין זי"ע, אום י"ז סיון תרל"ב, האט הרה"ק רבי אשר איבערגענומען די עדה הקדושה, אבער ליידער האט ער נישט מאריך ימים געווען, און איז נפטר געווארן אביסל מער ווי א יאר נאך די פטירה פון זיין טאטן, אום חמשה עשר באב שנת תרל"ג, אין עלטער פון 46 יאר, און איז געקומען לקבורה אויפ'ן בית החיים אין די שטאט דראהביטש.

די לעצטע נעילה

אין די יאר ווען הרה"ק רבי אשר איז געווארן רבי, איז געקומען צופארן צו אים אויף ראש השנה זייער א גרויסער עולם, אז עס איז נישט געווען גענוג פלאץ אין בית המדרש אריינצונעמען אזויפיל חסידים.

יום הקדוש האט רבי אשר געדאווענט נעילה זייער לאנג, און דערנאך האט ער זיך ארויסגעכאפט מיט א ווארט, "עס איז דאך דער לעצטער נעילה", די חסידים האבן נישט פארשטאנען וואס ער מיינט, ביז שפעטער ווען ער איז ליידער נסתלק געווארן יענעם יאר חמשה עשר באב.

הרה"ק רבי אשר האט איבערגעלאזט איין בן יחיד, הרה"ק רבי ישראל זצ"ל, וועלכער איז ביי די פטירה פון זיין טאטן נאך געווען א פיצל קינד פון פיר און א האלב יאר אלט. די קארלינער חסידים האבן אים געמומען אלס רבי, און מען האט אים גערופן דער "ינוקא פון סטאלין", וויבאלד ער איז געווארן רבי ווען ער איז נאך געווען גאר יונג.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל

<><><>

<u>מכפר געווען מיט זיין פטירה</u>

איבער די פטירה פון הרה"ק רבי אשר זי"ע ווערט פארציילט, אז ער איז געפארן קיין טריסקאוויץ, א קור-ארט (אפרוה פלאץ) נעבן די שטאט דראהביטש אין גאליציע, איידער ער איז ארויסגעפארן פון סטאלין איז ער געגאנגען זיך טובל'ן אין מקוה, און דער משמש וואס איז מיטגעגאנגען מיט אים האט געהערט ווי ער זאגט "אז מיר נעמען זיך אונטער א זאך ווילן מיר דאס ענדיגן".

געהייסן מיטנעמען די תכריכים

איידער ער האט זיך ארויסגעלאזט אויפ'ן וועג, האט ער געהייסן פאר איינע פון די משמשים אז ער זאל איינפאקן אין איינע פון די רענצלעך די תכריכים און ערד פון ארץ ישראל (וואס מ'פירט זיך מיטצולייגן אין קבר ווען מ'באערדיגט א מענטש), און קיינער זאל נישט וויסן דערפון.

ס'איז א סכנה צו ווערן אנגעשטעקט

ווען הרה"ק רבי אשר איז אנגעקומען נאנט אין טריסקאוויץ, האט ער זיך געטראפן מיט הרה"ק רבי אייזיק'ל קאמארנער זי"ע, וועלכער האט זיך פונקט דאן אויך געפונען אין טריסקאוויץ, און רבי אייזיק'ל האט געזאגט פאר רבי אשר אז ער זאל נישט אריינגיין קיין דראהביטש, ווייל עס בוזשעוועט יעצט דארט א שווערע מגיפה רח"ל, און עס איז א גרויסע סכנה צו ווערן ח"ו אנגעשטעקט מיט די מחלה, אבער רבי אשר האט געענטפערט אז ער ווייסט דערפון און פונדעסטוועגן וויל ער יא אריינגיין אין די שטאט דראהביטש.

ווען ער איז אריין קיין דראהביטש האט ער זיך באגעגנט מיט'ן רב הגאון רבי אלי' הארשאוסק זצ"ל בעל מחבר ספר אזור אליהו, און פארברענגט מיט אים א קורצע צייט, דערנאך איז ער ארויסגעפארן פון דער שטאט.

אויפ'ן וועג ארויס פון דראהביטש האט מען געזען אז ער איז ל"ע אנגעשטעקט מיט די מחלה, ער האט געהייסן פאר זיינע באגלייטערס זיי זאלן זאגן דאס שטיקל פון די עבודה פון יום כיפור (וואס מ'זאגט יום כפור ביי מוסף) "תכנת כל אלה לכבוד אהרן, כלי כפרה לישראל שמתו" (ער וועט מיט זיין פטירה דינען אלס כפרה פאר אידישע קינדער), און אויפ'ן וועג זיך אנלאנענדיג אויף די ארעמס פון איינעם פון זיינע חסידים, הרה"ח ר' אברהם אשר ז"ל , איז זיין הייליגע נשמה ארויס בקדושה ובטהרה.

עס האט זיך אויפגעהערט די מגיפה

תיכף נאך זיין פטירה האט זיך אויפגעהערט די מגיפה אין דראהביטש, און יעדער האט געזען אז דער צדיק איז געקומען צו פארן פון סטאלין קיין דראהביטש, און דארט נפטר געווארן, כדי אפצושטעלן די שווערע מגיפה.

<><><><>

באקומען נייע לונגען

נאך די הסתלקות פון הרה"ק רבי אשר מסטאלין זי"ע, וועלכער איז - ווי אויבנדערמאנט - נפטר געווארן פלוצלינג און זייער יונג, זענען די חסידים געווען זייער צובראכן, קוים א יאר בעפאר האבן זיי פארלוירן דעם רבי'ן דער בית אהרן, און יעצט א יאר שפעטער האבן זיי פארלוירן דעם רבי'ן רבי אשר זי"ע.

צווישן די חשוב'ע קארלין-סטאלינער חסידים איז געווען א איד מיט'ן נאמען ר' יצחק דוד, וואס איז אויפ'ן באפעל פונעם רבי'ן הרה"ק רבי אשר געווארן א שוחט, און די הסתלקות פון רבי אשר האט געהאט א שלעכטע השפעה אויף זיין געזונט, און ער האט ל"ע באקומען א שווערע לונגען אנטצינדונג.

אין יענע צייטן - איידער מ'האט אויסגעטראפן די היינטיגע פארשידענע מיני רפואות - איז א לונגען אנטצינדונג געווען זייער א שווערע קרענק, גאר ווייניג מענטשן זענען געבליבן לעבן נאכ'ן ליידן פון א לונגען אנטצינדונג.

ר' יצחק דוד איז געגאנגען צו עטליכע גרויסע דאקטורים, אבער קיינער האט אים נישט געגעבן קיין האפענונג אז ער וועט ווערן אויסגעהיילט.

דער דאקטער עצה'ט צו פארן קיין טאקאי

איין דאקטער האט אים געגעבן א עצה וואס קען אים אפשר העלפן, ער זאל פארן צו די שטאט טאקאי אין אונגארן, וואס די שטאט איז געבענטשט מיט ספעציעלע גוטע טרויבן, און מען פלעגט ארויסלייגן די טרויבן אויף די זון צו טרוקענען אז עס זאל ווערן ראזשינקעס, און ווען מען האט געגעסן די ראזשינקעס פרישערהייט פלעגט דאס אסאך מאל היילן די לונגען פונעם מענטש.

ר' יצחק דוד איז גלייך געפארן מיט די ערשטע באן קיין טאקאי, ווען ער איז אנגעקומען האט ער זיך אינטערעסירט וואו ער קען איינשטיין, האט מען אים געזאגט אז ער זאל גיין צום הקדש שטובל וואס דינט אלס הכנסת אורחים פאר די ארימע געסט, און דארט וועט ער קענען באקומען עפעס א בעט צו שלאפן.

ר' יצחק דוד איז געווארן זייער צובראכן, ער איז געווען זייער קראנק און שוואך, און יעצט וועט ער דארפן שלאפן אין הקדש אויף א שוואכע צובראכענע בעט, ער קען דארט ח"ו אויסגיין, און ווער וועט אים דארט צושטעלן די רפואות פון די טרויבן, ס'איז דאך א גאנצע ארבעט ארויסצולייגן די טרויבן צו טריקענען עס זאל ווערן ראזשינקעס.

באקומען א גוטע אסכניא

פלוצלינג איז אריינגעקומען אין הקדש שטובל א איד אין עלטער פון פערציג יאר און זיך נאכגעפרעגט אויב ס'איז היינט אנגעקומען דא א יונגערמאן מיט'ן נאמען יצחק דוד, האט ר' יצחק דוד געזאגט אז ער איז דאס, האט דער איד געזאגט, קומט מיט מיר, מיר האבן צוגעגרייט פאר אייך א שטוב מיט אלע באקוועמליכקייטן, עס וועט אייך גארנישט פעלן.

ר' יצחק דוד איז געווארן זייער איבערראשט און ער האט אפילו נישט געפרעגט דעם איד פון וואו ער קען זיין נאמען, נאר ער איז גלייך מיטגעגאנגען מיט אים.

דער איד האט אים אריינגעטראגן אין א שיינע רייכע הויז און אים געגעבן א פיינע באקוועמע בעט צו שלאפן, ר' יצחק דוד האט זיך אראפגעלייגט און זיך אפגערוהט פון דעם שווערן

וועג, און די בעלי אכסניא, דער מאן און די פרוי, האבן איינגעקויפט די בעסטע טרויבן און עס געטרוקענט אויף די זון און זיי האבן אים געגעבן די ראזשינקעס צו עסן, אזוי האט דאס אנגעהאלטן פאר גאנצע דריי חדשים, ווען זיי באדינען אים מיט די גרעסטע כבוד און איבערגעגעבנקייט.

די גאנצע צייט האט ר' יצחק דוד נישט געפרעגט פארוואס זיי באדינען אים מיט אזא געטריישאפט, נאר ווען ער איז שוין געווארן געזונט און איז שוין געווען גרייט אהיימצופארן האט ער געפרעגט פון דעם בעל אכסניא, פון וואו האט איר געוואוסט אז איך בין געקומען אויף טאקאי אז איר זענט מיר געקומען זוכן אין הקדש, און פון וואו האט איר געוואוסט מיין נאמען, און פארוואס האב איך זוכה געווען צו אזא שיינע הכנסת אורחים און צו אזא איבערגעגעבנקייט.

דער רבי איז געקומען אין חלום

האט דער איד געזאגט, ס'איז שוין אריבער מער ווי צוואנציג יאר פון אונזער חתונה און מיר האבן ליידער נישט קיין קינדער, מיר האבן שוין מתפלל געווען אסאך תפילות און געפארן נעמען א ברכה ביי אסאך צדיקים, אבער מיר זענען נאכנישט געהאלפן געווארן.

יענע נאכט ווען איר זענט געקומען קיין טאקאי איז א געוויסע רבי געקומען אין חלום צו מיר און צו מיין פרוי, מיר ווייסן נישט ווער דער רבי איז, אבער זיין ליכטיגע צורה געדענקען מיר גוט, און ער האט אונז געזאגט, איר ווילט דאך געהאלפן ווערן מיט א קינד, יעצט האט איר די געלעגענהייט צו האבן א ישועה, היינט קומט אן קיין טאקאי א יונגערמאן מיט'ן נאמען ר' יצחק דוד וואס דארף זיך היילן פון א שווערע לונגען אנטצינדונג, ער האט קיינעם נישט אין טאקאי און ער וועט זיך וואלגערן אין הקדש, אויב איר וועט אים אריינעמען צו אייך אין שטוב און טאן פאר זיין רפואה, זאג איך אייך צו א בן זכר.

ווען מיר זענען אויפגעשטאנען אינדערפרי און דערציילט דעם חלום איינער פאר'ן אנדערן, זענען מיר געווען זיכער אז דאס איז נישט סתם א חלום, דערפאר האבן מיר אלעס געטאן צו פאלגן וואס דער צדיק האט אונז געבעטן, און יעצט האבן מיר בטחון אז מיר גייען זיכער געהאלפן ווערן מיט קינדער.

געטריי אויך פון יענע וועלט

ר' יצחק דוד האט געבעטן ער זאל אים אויסמאלן די צורה פונעם רבי'ן וואס ער האט געזען אין חלום, און דערנאך האט ער געזאגט, איר זאלט וויסן אז דער צדיק איז מיין רבי הרה"ק רבי אשר פון סטאלין, וואס האט אלע זיינע יארן געהאט מסירות נפש פאר כלל ישראל, ער איז אונז געווען געטריי ביים לעבן ווי א טאטע, און ער איז אונז אויך געטריי פון יענע וועלט, און ס'איז זיכער אז זיין צוזאג פאר אייך וועט מקוים ווערן.

געהאלפן געווארן מיט א בן זכר

ר' יצחק דוד האט זיי שטארק באדאנקט און איז אהיימגעפארן, און האט זיי געבעטן אז זיי זאלן אים לאזן וויסן ווען זייער ישועה וועט קומען.

א יאר דערויף האט ר' יצחק דוד געהערט אז דער בעל אכסניא איז געהאלפן געווארן מיט א בן זכר.

אויפ'ן וועג אהיים איז ר' יצחק דוד געפארן דורך ווארשא, און איז אריינגעגאנגען פרעגן דעם דאקטער אויב ער מעג פאסטן יום כיפור, נאך וואס דער דאקטער האט אים אונטערגעזוכט האט ער אים געזאגט, אז אויב ער וואלט אים נישט געקענט פון פריער וואלט ער נישט געגלייבט אז ער איז דער זעלבער מענטש, ווייל ער זעט אז ער האט באקומען נייע לונגען. (פרי ישע אהרן)

<><><><>

צוריק געברענגט א איד צום אפשטאם

אין רוסלאנד איז - ווי באקאנט - ליידער געווען די ביטערע גזירה פון די 'קאנטאניסטן', ווי די רוסישע רעגירונג האט ליידער אוועקגעכאפט קליינע אידישע קינדער פון די שויס פון די עלטערן, און אויסגעריסן פון זיי יעדע זכר פון אידישקייט רח"ל, און מ'האט זיי געשיקט דינען אין די מיליטער פאר די רוסישע רעגירונג.

עס איז געווען א קינד מיט'ן נאמען עזריאל, וואס איז ליידער געווארן אוועקגעכאפט יונגערהייט פון זיינע עלטערן צו דינען אין די רוסישע מיליטער, און מיט די צייט האט ער פארגעסן אז ער איז געבוירן אלס איד.

ער איז געווען זייער א געשיקטער, און מיט די צייט האט מען אים געשטעלט אלס גענעראל, און ער האט געפונען חן אין די אויגן פון די מיליטערישע אנפירער.

מסכים געווען צו ווערן אן איידעם ביים שר

אין טאג האט איינער פון די מיליטערישע הערן אנגעטראגן פאר עזריאל חתונה צו האבן מיט זיין טאכטער, ליידער האט עזריאל נישט געדענקט אז ער שטאמט פון אידן, און ער האט גלייך מסכים געווען חתונה צו האבן מיט די טאכטער פון דעם הער.

דער מנהג איז געווען אז א נאכט פאר די חתונה האט מען געמאכט א גרויסע סעודה, כדי צו ווייזן פאר די גאנצע מיליטער מיט אלע אירע אנפירער ווער עס האט זוכה געווען צו ווערן דער איידעם פונעם גרויסן שר.

דער איד ווייזט 'ניין'

ביינאכט פאר עזריאל איז געגאנגען צו די סעודה, האט ער פלוצלינג געזען ווי עס שטייט פאר אים א איד מיט א ליכטיגע צורה, און ער ווייזט אים מיט'ן פינגער אויף ניין, איך וועל דיר נישט לאזן גיין.

ער האט זיך זייער דערשראקן, ער האט נישט געקענט פארשטיין וויאזוי דער אלטער איד איז אריינגעקומען אין זיין צימער, און פלוצלינג איז דער איד פארשוואונדן געווארן.

זייענדיג זייער דערשראקן האט עזריאל געלאזט וויסן אז ער פילט נישט גוט, און דעריבער וועט ער נישט קענען קומען, און מען האט אפגעשטופט די סעודה אויפ'ן אנדערן טאג.

דער איד הייסט אים אנטלויפן

צומארגנס פאר די סעודה ווען עזריאל איז אריין אין זיין צימער, האט ער נאכאמאל געזען דעם איד מיט'ן ליכטיגן פנים וואס זאגט אים ניין, איך וועל דיר נישט לאזן גיין, ער האט זיך אנגעהויבן צו בעטן ביי דעם איד, וואס זאל איך יעצט טאן, האט אים דער איד געזאגט, אנטלויף פון דא און קום אויף קארלין, דער רבי וועט דיר ווייזן וואס צו טאן.

דעמאלטס האט זיך עזריאל דערמאנט אז ער איז א איד, און ער איז געווארן אוועקגעכאפט אלס קינד פון זיינע אידישע עלטערן, און ער האט באשלאסן זיך צוריקצוקערן צו זיין אפשטאם.

אנטלאפן קיין קארלין

ער האט גענומען א שטריק און צוגעבינדן צום פענסטער און זיך אראפגעלאזט צו דער ערד, און ער האט גענומען זיין פערד און אנטלאפן אויף קארלין.

נאך אפאר טעג איז ער אנגעקומען קיין קארלין, און געגאנגען צום הויז פון הרה"ק רבי אהרן קארלינער זי"ע, די שטוב מענטשן זענען געווארן זייער דערשראקן זעענדיג א מענטש מיט מיליטערישע קליידונג, אבער דער מענטש האט זיך געבעטן אז ער וויל רעדן צום רבי'ן.

ווען ער איז אריין צום רבי'ן האט ער געפרעגט צי ס'איז דא א יונגע רבי אין קארלין, האט דער בית אהרן באפוילן מ'זאל אים אריינטראגן צו זיין זון הרה"ק רבי אשר סטאלינער, תיכף ווען עזריאל איז אריין צו רבי אשר האט ער גע'חלש'ט, זעענדיג אז דאס איז דער צדיק וואס האט אים געהייסן אנטלויפן.

ר' עזריאל איז געווארן אן אמת'ער בעל תשובה, און געווען פון די גרויסע חסידים פון הרה"ק רבי אשר מסטאלין זי"ע.

שנה ג' - גליון קמ"ו

מכון
כרם בית
שמואל
אלכסנדר

יו"ל בס"ד ע"י
מכון כרם בית שמואל
שע"י חסידי אלכסנדר
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

גליון עוללות הכרם

א אוצר פון דברי תורה און דערציילונגען פון צדיקים

מכרם רבותינו

פון אונזער הייליגער וויינגאָרטען

נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי יֹאמַר אֱלֹקֵיכֶם

א דאפלטע טרייסט בגשמיות וברוחניות

חז"ל זאגן אין **ילקוט שמעוני** אז מיר געפונען ביי די צרות שטייט כסדר דאָפלטע לשונות "שבר על שבר נקרא" אדער "בכה תבכה" ווי אויך "עיני עיני יורדה מים", און אזוי ווייטער מערערע פסוקים ווי יעדער פרט פון די צרות וואס זענען געקומען אויף די אידן ביים חורבן ביהמ"ק זענען געווען גערדאָפלט. און די סיבה דערצו איז, וויבאלד זיי האבן אויך געזינדיגט דאפלט, ווי עס שטייט אין פסוק (ירמי' ב') כִּי שְׁתַּיִם רָעוֹת עָשָׂה עַמִּי, און דעריבער האבן זיי באקומען א דאפלטע שטראף, און עס איז מקויים געווארן ביי זיי דעם פסוק (ישעי' מ') "כִּי לָקְחָה מִיַּד ה' כִּפְלַיִם בְּכָל חַטֹּאתֶיהָ". און דעריבער האבן די אידן שפעטער אויך זוכה געווען צו א דאפלטע טרייסט, ווי מיר געפונען אין די פסוקים פון די הפטורה פון שבת נחמו ווי אלעס איז גערדאפלט, "נחמו נחמו עמי", "עורי עורי", "התעוררי התעוררי", "קומי אורי כי בא אורך", "אנכי אנכי הוא מנחמכם", און אזוי ווייטער.

מרן דער **ישמח ישראל זי"ע** פרעגט, וואס איז פשט אינעם ילקוט, צו דען שטראפט השי"ת מער ווי ס'קומט זיך זיי ח"ו. און אויב זיי האבן באמת געזינדיגט צוויי מאל, איז דאס נישט א 'דאפלטע' עונש, עס איז פשוט די ריכטיגע מאָס עונש וואס קומט זיך באמת פאר צוויי עבירות.

נאר דער תירוץ איז, א אידישע נשמה קומט פון גאר א הייליגע פלאץ, פון אונטערן כסא הכבוד ממש, און א איד קען זוכה זיין צו ווערן נאנט צו השי"ת און אנקומען גאר ווייט מיט הויכע מדריגות צוליב זיין קדושה און זיין הייליגן אפשטאַם. אבער, אין איינוועגס קומט אויך אויס אז ווען א איד טוט אן עבירה, טוט דאס גאר שטארק פּוֹגֵם זיין און 'קאליע' מאכן ח"ו אין די עולמות עליונים, ווייל לויט ווי ווייט זיין קדושה קען גרייכן, פונקט אזוי קען ער אָנמאַכן שאדן מיט זיינע עבירות. און דאס איז נישט ווי א פראסטער גוי וואלט עובר געווען אן עבירה, נאר טאקע ווייל מיר זענען הייליג, זענען אונזערע עבירות גאר הארב ח"ו. און ווען א איד זינדיגט, קומט אראפ אויף איהם א חשכות און א טונקלקייט וואס פארשמירט זיין שֵׂכֶל און זיינע אויגן, און דאס קען איהם ח"ו דערווייטערן פון השי"ת.

דערפאר טאקע געפונען מיר אין חז"ל אז די צדיקים און די ערליכע אידן אין ירושלים האט מען אנגערופן מיט'ן נאמען "נְקִיֵּי הַדַּעַת שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם", ווייל צדיקים וואס זענען ערליך און ריין און זינדיגן נישט, זיי בלייבן מיט א ריינע און לויטערע שכל וואס איז נישט פארשמירט און פארטונקלט געווארן פון די עבירות.

דער אלטער רבי פון ווארקא - הרה"ק רבי יצחק זי"ע, האט מיט דעם געטייטשט דער פסוק אין תהלים (קאפיטל צ') "שַׁתָּה עֲוֹנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ" ווען א איד זינדיגט האט ער סיי די עבירה זעלבסט, און אין צוגאב צו דעם "עֲלֻמֵנוּ לִמְאוֹר פָּנֶיךָ" ווערט ח"ו פארהוילן און פארדעקט פון איהם די לעכטיגקייט פון השי"ת.

און מיט דעם איז מסביר מרן דער ישמח ישראל זי"ע, דאס איז געווען דער ענין פון די 'דאפלטע עבירה' וואס אידן האבן געזינדיגט אין די צייטן פונעם חורבן, סיי די עצם עבירה, און אויך דאס וואס זיי זענען דורך די עבירה דערווייטערט געווארן פון השי"ת. און אויף דעם האבן זיי באקומען א 'דאפלטע עונש', עס איז טאקע נאר געווען איין עונש - די צרות און די יסורים. אבער די גשמיות'דיגע צרות ברענגן מיט זיך אויך אז איד קען נישט לערנען און דאווענען געהעריג און ער קען נישט טראכטן פונעם אייבישטער, און ער ווערט ח"ו דערווייטערט פון השי"ת. אבער ווען אידן האבן זוכה געווען תשובה צו טוהן, האבן זיי באקומען פון הימל א 'דאפלטע נחמה' און נישט נאר דער אייבישטער טרייסט אונז אויף די גשמיות'דיגע צרות, נאר ער פאררעכט אויך וואס מיר זענען דערווייטערט געווארן ברוחניות...

(ספה"ק ישמח ישראל אות ה')

פרקי אבות • פרק ג'

הִסְתַּכֵּל בִּשְׁלֹשָׁה דְבָרִים (משנה א')

זיך מתבונן זיין פארן טוהן א זאך

עס ווערט געברענגט אין **ספרים הקדושים** אז א איד דארף שטענדיג זיך מתבונן זיין און טראכטן מיט א רואיגקייט און יישוב הדעת איידער יעדער זאך וואס ער וויל טוהן, אויב עס איז א גוטע זאך צו טוהן און ס'וועט ברענגן א נחת רוח פארן אייבישטער, אדער פארקערט ח"ו. מרן דער **תפארת שמואל זי"ע** איז עס מרמז אינעם פסוק "וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים" א איד דארף שטענדיג משפט'ן און אָפּוועגן זיינע מעשים "לִפְנֵיהֶם" איידער ער טוט זיי, און ווי דער **תרגום** לייגט דארט צו "דִּתְסַדַּר קֳדָמֵיהוֹן" זיי מסדר דיינע מחשבות און טראכט פונעם רבונו של עולם בעפאר דו האלטסט ביים טוהן עפעס.

(ספה"ק תפארת שמואל, משפטים ג')

ענבי הכרם

יא איך קען אויך

עס איז פארהאַן א אָפטע טעות ביי מענטשן ווען עס קומט צו אזעלכע הויכע און הייליגע ענינים ווי "דְּבֵיקוּת" אין השי"ת, וואס מאכט זיי טראכטן אז מ'רעדט גאר נישט צו זיי. מענטשן טראכטן ביי זיך, אה, ווי קען דאס זיין אז א מגושמ'דיגער מענטש וואס האט א פארגרעבטע גוף זאל קענען אנקומען צו דביקות השם, אפשר אויף יענער וועלט ווי ס'איז א עולם שכולו טוב, ס'עקזיסטירן בלויז נשמות אָן קיין גופים, דארט קען מען זיין באהאָפטן צו השי"ת, אבער דא ביים לעבן איז עס נישט געמאכט פאר מיר. אנדערע טראכטן, יא ס'איז פארהאן אזא זאך ווי דביקות בה' אבער נישט יעדער פשוט'ער איד קען זוכה זיין דערצו, ס'זענען דא אויסגערופענע צדיקים, איינס אדער צוויי אינעם דור וואס זענען זוכה צו זיין דָבוק אין השי"ת. און אפילו די וואס זענען מודה אז יעדער איד קען אנקומען צו דביקות אין השי"ת, גלייבן אבער ס'איז נישט געמאכט פאר יונגע מענטשן וואס זענען נאך אריינגעטוהן אין עולם הזה און אין תאוות, אפשר פאר די אלטע אידן וואס זענען שוין אויסגעארבעט און זענען שוין אסאך אויסגעשטיגן, צו זיי רעדט מען וועגן דביקות.

הרה"ק רבי ישעיה מושקאט פון פראגא זי"ע ברענגט אין זיין ספר **ראשי בשמים**, אז די אלע דריי סארט מענטשן האבן א טעות, אין **תנא דבי אליהו** שטייט **"כך מקובלני אפילו עבד ושפחה יכולים לבוא למדריגה הגבוהה שבגבוהות"**, אפילו א פשוט'ע קנעכט אדער דינסט קען אנקומען דאס העכסטע.

און דאס זאגט משה רבינו פאר די אידן וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹקֵיכֶם **"חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם"**, צו לערנען פאר כלל ישראל, קודם כל מ'קען זוכה זיין צו ווערן נאנט און באהאפטן צו השי"ת **"חַיִּים"** נאך ביים לעבן, מ'דארף נישט ווארטן אויף יענע וועלט ווי ס'איז נאר דא די נשמה. **"כֻּלְּכֶם"** יעדער איד קען זוכה זיין דערצו, ס'איז נישט געאייגענט פאר געציילטע צדיקים. און דריטענס, יא, **"הַיּוֹם"** איך קען זוכה זיין דערצו נאך היינט ווען איך בין יונג, מ'דארף נישט זיין א זקן בא בימים צו קענען אנקומען צו דביקות אין השי"ת.

עס איז פאסיג צוצולייגן א ווארט פון **הרה"ק דער רבי רבי העניך פון אלכסנדר זי"ע** וואס האט געזאגט, אז די תורה לערנט אונז דא א וועג וויאזוי א איד קען זיך שטארקן און דינען דעם אייבישטער. "וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹקֵיכֶם" אז א איד וויל זיין באהאפטן צו השי"ת און איהם דינען, "חַיִּים כֻּלְּכֶם **הַיּוֹם**" זאל ער זאגן פארן יצר הרע **"הַיּוֹם" לאז מיר נאר היינט דינען דעם אייבישטער**, איך בעהט פון דיר בלויז איין טאג אינגאנצן. און צומארגענס זאל ער דאס נאָכאַמאָל זאגן "נאר היינט", און אזוי זאל ער זאגן יעדן טאג.

פירותיך מתוקים

דברי תורה אויף פרשת השבוע און ענינא דיומא

וָאֶתְחַנַּן אֶל ה' בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר

חז"ל זאגן אין **מדרש** (שמו"ר כ"ג ה') "צדיקים אומרים שירה לעתיד לבוא", און אין **ספרים הקדושים** ווערט געברענגט א טייטש, אז ווען א צדיק איז מתפלל אויף א געוויסע זאך זאגט ער דאס מיט א לשון פון 'שירה' כאילו ער איז שוין געהאלפן געווארן, וויבאלד די צדיקים האבן אזא שטארקע בטחון אינעם אייבישטער און זיי גלייבן אז ער וועט זיי העלפן, בעטן זיי שוין אויף א אופן פון שירה, און זיי לויבן שוין "לעתיד לבוא" פון פאָראויס אויף די ישועה וואס וועט זיכער קומען.

דאס זעלבע איז געווען דא ביי משה רבינו ווען ער האט געדארפט בעטן פון השי"ת, האט ער דאס געזאגט בלשון שירה, ווי עס שטייט אין **ספרי**, אז די ווארט "ואתחנן" איז בגימטריא די זעלבע ווי "שירה". און דערפאר שטייט דא דווקא די לשון ואתחנן און נישט א אנדערע לשון פון תפלה, מרמז צו זיין דער ענין אז משה רבינו האט שוין בשעת זיין תפלה געלויבט דעם אייבישטער אויף די ישועה.

(אור לשמים)

וְהָהָר בֹּעֵר בָּאֵשׁ עַד לֵב הַשָּׁמַיִם

די תורה הק' שרייבט אין אונזער פרשה אז ביי מתן תורה איז געווען וְהָהָר בֹּעֵר בָּאֵשׁ עַד לֵב הַשָּׁמַיִם. **הרה"ק דער רבי רבי העניך פון אלכסנדר זי"ע** האט געטייטשט אזוי: "וְהָהָר בֹּעֵר בָּאֵשׁ" דער בארג האט אריין געברענט מיט א פייער אין די אידן אריין, "עַד לֵב הַשָּׁמַיִם" ביז עס האט געמאכט אז זייערע הערצער זאלן ווערן 'הימל'דיג' און הייליג.

(שיח שרפי קודש)

אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיךָ נֹתֵן לְךָ כָּל הַיָּמִים

דאס לעבן פון א מענטש איז גאנץ ווייניג, און וויפל צייט פון זיין לעבן קען ער דען אויסנוצן ווי עס דארף צו זיין צו עבודת השי"ת, רוב צייט איז דער מענטש פאַריאָגט און פאַרפלאָגט מיט פארשידענע דאגות און טרדות וואס נעמען איהם ארום, און ס'בלייבט איהם קוים צייט צו דינען דעם אייבישטער. איבערהויפט ווען מ'רעכנט דאס לעבן פון א מענטש קעגן די יארן פון השי"ת, איז דאָך דאס ממש גארנישט, ווי דוד המלך זאגט שוין אין תהלים (צ') כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר.

הרה"ק דער תפארת שלמה פון ראדאמסק זי"ע זאגט אבער, אז אויב א איד טוט דאס וואס ער דארף, ער נוצט אויס די צייט די בעסטע לויט זיין יכולת, דאַן גיבט איהם השי"ת צו דאס איבעריגע במתנה, און ס'ווערט גערעכנט כאילו ער האט באמת אויסגענוצט יעדן איינציגסטן רגע אין זיין לעבן צו דינען דעם אייבישטער. און דאס זאגט דא די תורה (ד' מ') "וְשָׁמַרְתָּ אֶת חֻקָּיו" אז דו וועסט אפהיטן די געזעצן פון השי"ת און היטן זיין תורה ומצוות לויט וויפיל דו קענסט, שטייט שפעטער "אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיךָ נֹתֵן לְךָ כָּל הַיָּמִים" וועט די דער באשעפער געבן אלע דיינע טעג במתנה, ווי דו וואלסט זיי אלע אויסגענוצט ווי עס דארף צו זיין.

(תפארת שלמה)

לֵךְ אֱמֹר לָהֶם שׁוּבוּ לָכֶם לְאָהֳלֵיכֶם

ביי מתן תורה האבן די אידן זוכה געווען צו גרויסע מדריגות און השָׂגוֹת וואס מ'האט נישט יעדן טאג, און זיי זענען געווארן זייער דערהויבן. **הרה"ק דער רבי רבי בונם פון פרשיסחא זי"ע** האט געטייטשט, אז דאס האט דער אייבישטער דא געזאגט פאר משה רבינו אז ער זאל זאגן פאר די אידן "שׁוּבוּ לָכֶם לְאָהֳלֵיכֶם - לאמיר נאר זעהן וויאזוי זיי וועלן זיך אויפפירן אינדערהיים" דאס הייסט ווען זיי וועלן שוין נישט שטיין ביים בארג סיני און זוכה זיין צו די אלע השגות.

(שיח שרפי קודש)

פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים

מרן דער **ישמח ישראל זי"ע** איז געווען ברייט באקאנט מיט זיין אויסערגעווענליכע כוח הזכרון, איבערהויפט אין תורה, ווי ער האט געדענקט אלעס וואס ער האט געלערנט, און נישט פארגעסן קיין שום פרט. און אזוי האט דער ישמח ישראל אמאל מֵעיד געווען אויף זיך אליין און געזאגט "איך פארגעס נישט".

האט פאסירט אמאל אין א געוויסע יומא דפגרא איידער דער ישמח ישראל איז אריינגעקומען צו די סעודה האט זיך געמאכט דארט א שאלה ביים ישמח ישראל אין שטוב, און מ'האט אנגעפרעגט עטליכע רבנים און דיינים וואס זענען דארט געווען אנוועזנד, און מ'האט אנגעהויבן צו זוכן ווי עס ווערט גערעדט וועגן די שאלה, און זיי האבן שטארק ארומגעזוכט אינעם **פרי מגדים** אויב די שאלה ווערט דערמאנט, אבער קיינער האט נישט געקענט טרעפן קיין מקור. פלוצלינג איז דער ישמח ישראל אריינגעקומען אינעם צימער ווי זיי האבן דַן געווען איבער די שאלה, און די רבנים האבן געזאגט אז זיי האבן נישט געטראפן קיין מקור דערצו, האט דער ישמח ישראל גענומען דעם שולחן ערוך אין די האנט אריין און אויפגעמישט צו א פרי מגדים אין א געוויסע סימן, און תיכף געוויזן מיט זיין פינגער ווי דער פרי מגדים רעדט פון די שאלה. און ער האט צוגעגעבן דערביי אז ער האט שוין נישט געלערנט דעם פרי מגדים צענדליגע יארן.

נאך האט דערציילט **הרה"ג החסיד רבי מנשה פריימאן ז"ל**, אז ער האט אמאל נאכגעזאגט א חידוש פארן ישמח ישראל זי"ע אויף א **תוספות** אין מסכת בבא מציעא פרק איזהו נשך, און ווען דער ישמח ישראל האט אריינגעקוקט אינעם תוספות האט ער געזען אז אין די זייט שטייט א הגהה אז מ'דארף דארט גורס זיין רבי יונתן אנשטאט רבי יוחנן. האט דער ישמח ישראל געהייסן פאר ר' מנשה אז ער זאל ברענגן א **תלמוד ירושלמי** פונעם ספרים שאנק, און ער האט איהם תיכף אויפגעמישט א פלאץ ווי די מימרא ווערט געברענגט אין ירושלמי מיט'ן נאמען רבי יוחנן, און ממילא דארף מען נישט מגיה זיין און טוישן, ווייל דער נאמען איז ריכטיג.

(תפארת ישראל)

"א נקודה..."

הרה"ק רבי מנחם מענדל פון קאצק זי"ע האט געזאגט:

וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה... 'עַל' לְבָבֶךָ, אפילו דאס הארץ איז פאַרשטאָפּט, לאָז די רייד ליגן אינדרויסן 'אויף דיין הארץ', ווען ס'וועט קומען דער טאג וואס די הארץ וועט זיך עפענען, זאלן זיי אריינפאַלן אינעווייניג

אוצר הכרם

אן אוצר פון ידיעות וענינים, בענינא דיומא ובפרשת השבוע

דער איסור פון לא תחנם

אין אונזער פרשה שטייט א ציווי "לֹא תִכְרֹת לָהֶם בְּרִית וְלֹא תְחָנֵּם" אז מיר זאלן נישט מאכן קיין בונד מיט די גוים און נישט רחמנות האבן אויף זיי.

דער איסור פון "לא תחנם" פשוט פשט באדייט א ענין פון רחמנות ווי געזאגט, אז מיר זאלן זיי נישט שוינען און זיך דערבאַרעמען אויף די גוים (זעה אין **תרגום**). אבער מיר געפונען אין חז"ל נאך פארשידענע איסורים וואס גייען אלע אריין אינעם גדר פון דעם לאַו פון לא תחנם. ווי די גמרא זאגט אין **מסכת עבודה זרה** (דף כ.) "לא תחנם - לא תתן להם חנייה בקרקע" אז מ'טאר זיי נישט געבן אדער פארקויפן א שטיקל לאנד אין ארץ ישראל ווי זיי וועלן קענען רוען. נאך א איסור איז דא "לא תחנם - לא תתן להם מתנת של חנם" מ'טאר נישט געבן קיין אומזינסטע מתנה פאר א גוי. און א דריטע איסור איז דא אין לא תחנם, (וואס **רש"י** ברענגט אויך דא אויפן פלאץ) "לא תחנם - לא תתן להם חן" מ'טאר נישט באשיינען א גוי און איהם געבן חֵן דורך זאגן "ווי שיין איז דער גוי" אדער "ווי שיין זענען זיינע מעשים".

טוישן די נקודות לויט'ן דרש

די אויבנדערמאנטע דרשות אינעם פסוק ווערן גע'דַרש'ענט מיט אנדערע נקודות אויף די ווערטער "לא תחנם", ד.ה. די ערשטע איסור אז מ'זאל נישט לאזן די גוים רוען אויף קרקע אין ארץ ישראל, לערנט מען כאילו ס'וואלט געשטאנען "לֹא תַחֲנֵם". די איסור פון געבן א מתנה אומזיסט דארף מען טייטשן כאילו ס'שטייט "לֹא תְחַנָּם". און די איסור פון געבן חֵן פאר א גוי און זיינע מעשים ווערט גע'דרש'ענט כאילו ס'שטייט "לֹא תְּחִנֵּם".

דער **רבינו בחיי** אין אונזער פרשה וואס ערקלערט די דריי וועגן, לייגט צו אז פון דעם לערנען מיר ארויס ווי גרויס עס איז די כוח התורה אז ס'ווערט גע'דַרש'ענט אויף פארשידענע אופנים, און אפילו דעם זעלבן ווארט קען מען אפלערנען עטליכע וועגן. ווי מיר ווייסן אז די אותיות זענען אזויווי א גוף, און די נקודות זענען ווי די 'נשמה' ווען געבן אריין א 'חיות' אין די אותיות, און אלעס ווענדט זיך אין די נקודות. און דער רבינו בחיי לייגט צו א חידוש, **"ולכך היה הענין מוכרח בספר תורה שיהיה בלתי מנוקד, כדי שתתפרש התורה לכמה פנים מבלתי כוונת הפסוק"**, אז דערפאר קען נישט א ספר תורה האבן אין זיך נקודות, כדי עס זאל קענען גע'דַרש'ענט ווערן אלע וועגן וואס דארפן אריינגעלערנט ווערן אין די ווערטער.

די הארבקייט פונעם איסור

דער **ספר החינוך** (מצוה תכ"ו) ברענגט אלע דריי איסורים פון לא תחנם, און ער שרייבט אויף זיי "והכל שורש אחד" אז די תכלית און מטרה איז אלעס איינס, כדי מיר זאלן זיך דערווייטערן פון די גוים און נישט זעהן קיין שום תועלת און נאנטקייט ביי די עובדי עבודה זרה. וויבאלד דאס איז דער טבע פון א מענטש אז לויט ווי ער טראכט און ער רעדט, אזוי וועט ער טוהן זיינע מעשים אויך, און דערפאר האט אונז די תורה אפגעזונדערט פון די גוים און לאזט אונז נישט זיי באשיינען און מאכן בא'חֵנ'ט כדי מיר זאלן נישט וועלן ווערן נאנט צו זיי און זיך אפלערנען פון זייערע שלעכטע וועגן. און ווער ס'איז עובר דערויף און איז יא משבח א גוי -זאגט דער חינוך- קיין מלקות באקומט מען טאקע נישט ווייל ס'איז א לאו שאין בו מעשה, אבער די עונש איז זייער גרויס ווייל די רייד קענען האבן א געוואלדיגע השפעה אויף מענטשן און אריינגיין אין זיי טיף.

נישט בענטשן א גוי

אגב, דא איז אויך דער מקור אז ביים בענטשן אויב ס'געפונט זיך א גוי אין שטוב זאל מען זאגן כֵּן יְבָרֵךְ אוֹתָנוּ כֻּלָּנוּ יַחַד "בְּנֵי בְּרִית" בִּבְרָכָה שְׁלֵמָה, ווייל מ'טאר נישט בענטשן א גוי צוליב דעם איסור פון לא תחנם. (זעה מג"א או"ח סי' קפ"ט סק"א)

דאגט דער הייליגער
רבי ר' אלימלך זצ"ל...

א שטיקל נועם אלימלך
אויף די וואכעדיגע
פרשה

פרשת
ואתחנן

נא לומר קודם הלימוד: לע"נ הרה"ק רבי **אלימלך** ב"ר **אליעזר ליפמאן** זצ"ל - ולע"נ בתו **מירל** בת הרה"ק רבי **אלימלך** ע"ה

וָאֶתְחַנַּן אֶל ה' בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר וכו' אַתָּה הַחִלּוֹתָ לְהַרְאוֹת אֶת עַבְדְּךָ אֶת גָּדְלְךָ וְאֶת יָדְךָ הַחֲזָקָה אֲשֶׁר מִי אֵל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כְמַעֲשֶׂיךָ וְכִגְבוּרֹתֶךָ:

ואתחנן אל ד' בעת ההיא לאמר כו' אתה החלות להראות כו'.היות שנאמר במקום אחר ימינך ד' נאדרי כו', כתב רש"י ז"ל שבאותו הימין עצמו שנאדר בכח באותו ימין מרעיץ אויב, וגם כאן הפירוש כך, 'את גדלך' הוא החסד, 'ואת ידך החזקה' לומר שבמקום שנתעורר הגדולה הוא החסד, שם באותו המקום שורה היד החזקה.

והטעם לזה, כי לכאורה אינו מובן, לפי שהימין היא הנקרא חסד בכל מקום ושמאל הוא הגבורה.

אך שהאמת הוא כך, כשהשם יתברך עושה דין בהרשעים הם האומות, אז הדין נקרא למעלה בשמים חסד, כי הוא חסד לישראל לנקום נקמתם באויביהם אף על פי שאליהם הוא גבורות, וזהו שאמר כאן 'את גדלך' כו' 'ואת' כו' פירוש הם נכללים באחת בימין שלפי שהוא חסד בשמים, אך למטה בארץ הוא גבורה למי שעושה בו דין. וזהו התירוץ 'אשר מי אל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשך' הם הרחמים למעלה בשמים, 'וכגבורתך' למטה בארץ כנ"ל, אשר אתה עושה אותם בכח אחד בימינך הכל וק"ל.

ואתחנן אל ד' בעת ההיא לאמר, ה"א אתה החלות להראות את גדלך ואת ידך החזקה אשר מי אל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכגבורתיך.

אין פ' בשלח (שמות טו, ו) אויפן פסוק 'ימינך ה' נאדרי בכח', טייטשט רש"י ימינך ה', מיט דיין רעכטע האנט וואס איז באשיינט מיט כח מיט אט די זעלבע רעכטע האנט טוסטו צוברכן די פיינט. די זעלבע טייטשט דא אויכעט, **את גדלך** דאס באדייט מידת החסד, **ואת ידך החזקה**, מיט אט די זעלבע האנט וואס דו טוסט חסד פאר די וועלט, דורך די זעלבע האנט ברענגסטו מידת הדין אויף דער וועלט.

דאס דארף לכאורה א ביאור, ווייל ווי ס'איז באוויסט (תיקו"ז יז.) ווייזט די רעכטע האנט אויף חסד, און די לינקע האנט אויף גבורה, אויב אזוי ווי שטימט אזביידע פעולות טוט כביכול דער אייבירשטער מיט די רעכטע האנט וואס דאס איז רומז אויף חסד.

נאר דער אמת איז אזוי, ווען דער אייבירשטער ברענגט א מידת הדין אויף די רשעים, די גוים, ווערט דאס אויבן אין הימל אנגערופן 'חסד', ווייל ס'איז דאך טאקע א חסד, פאר אידישע קינדער, כאטש וואס בעצם פאר די גוים איז דאס א גבורה, א מידת הדין. דאס זאגט דער פסוק **את גדלך** סיי דער מידה פון חסד, **ואת ידך החזקה** און סיי די מדה פון גבורה (פאר די גוים), ביידע זענען נכלל אין די זעלבע האנט, ביד ימין, וויבאלד אויבן אין הימל איז דאס חסד. איי אויף דער וועלט איז דאס א גבורה פאר די גוים, אויף דעם זאגט ער ווייטער, **'אשר מי אל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך'**, ווער איז נאך אזא באשעפער וואס טוט רחמים אויבן **'וכגבורתיך'** און די זעלבע מציאות איז א דין דא אינטן, און דו טוסט אלעס מיט די זעלבע כח, מיט די זעלבע האנט.

הגה"ק בעל ערוגת הבשם זצ"ל

דער גרויסער גאון וצדיק בעל **ערוגת הבשם** זצ"ל (יומד"ה ד' אב) פלעגט אסאך פילעווען אינעם הייליגן ספר נועם אלימלך, באזונדער אינעם הייליגן **"צעטל קטן"**. ווען ער איז עלטער געווארן, פלעגט ער בעטן מ'זאל אים פארלערנען אינעם צעטל קטן. אמאל ווען דער פארזאגער האט פארגעליינט אביסל שנעל, האט אים דער ערוגת הבשם אפגעשטעלט און געזאגט, **"זאג שטאט, איך האב אויף יעדן ווארט פארשידענע פשטים, איך וואלט געקענט מאכן א עקסטערע חיבור אויף יעדע אות פונעם צעטל קטן!"** (תולדות ערוה"ב ח"א דף קנ"א)

נתנדב לע"נ הר"ר **נפתלי צבי** ב"ר **אברהם אבא** ע"ה **גאלדבערגער** - נפ' כ"ו שבט תשפ"ג לפ"ק

די גרויסקייט פונעם הייליגן
רבי ר' אלימלך זצ"ל...

כי הוא חסד לישראל לנקום נקמתם באויביהם, אף על פי שאליהם הוא גבורות, עס איז א חסד פאר אידישע קינדער, ווען דער אייבישטער נעמט נקמה אין זייערע פיינט, די גוים, כאטש אז פאר זיי איז דאס א מידת הדין.

מבטל זיין שלעכטע גזירות פון אידישע קינדער

דאס איז געווען פאר אלימלך איז געווען אויף דער וועלט...

דער קאזניצער מגיד, הרה"ק בעל עבודת ישראל זצ"ל, טייטשט אויף די משנה 'עשה לך רב וקנה לך חבר' (אבות פ"א מ"ז). ווען א צדיק וויל פועל'ן א ישועה פאר אידישע קינדער, מבטל זיין א שלעכטע גזירה וכדומה, דאן טאר ער נישט זיין קיין עניו און זיך האלטן קליין, נאר ער דארף זיך ארויסשטעלן פעסט ווי א מויער און זיך אננעמען פאר אידישע קינדער, מבטל זיין פון זיי אלע שלעכטע גזירות. **אזוי ווי עס פלעגט זאגן מיין רבי הרב הצדיק מו"ה אלימלך זצלה"ה, ווען ער האט געהערט אז ס'איז באשטעטיגט געווארן א שלעכטע גזירה אויף אידישע קינדער, האט ער זיך געשטארקט און געזאגט, "דאס איז געווען פאר אלימלך איז געווען אויף דער וועלט, אבער יעצט איז אלימלך דא און ער איז נישט מסכים צו די גזירה".**

(פרקי משה - קאזניץ, אבות פ"א מ"ז, זקן ביתו אבות שם אופן טז)

*

מ'וועט דאך אונז אלע נעמען אין תפיסה...

עס איז געווען אמאל ביים טיש פון הייליגן רבי ר' אלימלך זצ"ל. דער רבי זיצט ארומגענומען מיט זיינע תלמידים און חסידים, צווישן זיי דער גרויסער תלמיד רבי ר' מענדל פון רימאנוב זצ"ל.

אינמיטן טיש, דער משמש ברענגט אריין דעם טעללער זופ צו די סעודה, דער הייליגער רבי ר' אלימלך נעמט דעם גאנצן טעללער זופ און גיסט עס אויס.

דער הייליגער רבי ר' מענדל - וועלכע איז געווען פארטיפט אין א שטארקע דביקות - שרייט אויס, "הייליגער רבי! אוי ווי, מ'וועט דאך אונז אלע נעמען אין תפיסה אריין...". אלע ארומ'יגע האבן נישט געהאט קיין השגה וואס דא גייט פאר, כמעט אויסגעבראכן אין א געלעכטער פון די געשריי פון רבי ר' מענדל. "האב נישט מורא מענדל, עס וועט אונז קיין שלעכט'ס פאסירן...". בארואיגט אים ער רבי.

צו די וואונדער פון די ארומיגע האט דער רבי ר' אלימלך אנגעהויבן דערציילן:

צווישן די גרויסע פענסטער פון די שרי המלוכה, איז פארהאן איין שר, א גרויסע שונא ישראל, וועלכע וויל ארויסגיבן א שלעכטע גזירה קעגן אלע אידן וועלכע וואוינען אין לאנד. האט ער געלאזט אפשרייבן א געזעץ, א לענגערע דעקרעט, וועלכע ערקלערט די גזירה און פארוואס די קעניגרייך באפעלט דאס אויסצופירן. דער קעניג האט עפעס קיין חשק נישט געהאט זיך אנהייבן מיט אידישע קינדער, האט ער אים געענטפערט אז דער געזעץ איז נישט גוט געשריבן. ווען דער שר האט עס איבערגעשריבן, האט ער אים אנגעוויזן א צווייטע סיבה, אזוי שלעפט זיך דאס שוין א לענגערע צייט.

למעשה דער שונא ישראל האט געארבעט מיט אלע כוחות, פאראכטן, אהערגעשטעלט דעם געזעץ אזוי מיט אלע כוחות, אזוי אז דער קעניג זאל נישט קענען האבן קיין שום טענות און דארפן אינטערשרייבן דעם געזעץ. אזוי האט געלויערט א גרויסע סכנה אויף די אידישע באפעלקערונג אין די גאנצע מדינה.

אין אט די מינוט'ן האט דער רשע פארענדיגט דעם נייעם איבערגעארבעטן געזעץ און עס גרייט געמאכט אריינצוברענגען עס צום קעניג, דער קעניג זאל עס איבערליינען און גיבן דעם סטעמפל מיט זיין חתימה.

אין די זעלבע צייט האב איך גענומען דעם טעללער זופ, עס אויסגעגאסן אויפן טיש. וואס האט דאן פאסירט? אין די מינוט'ן האט דער רשע - אנשטאט נעמען דעם פלעשל שטויב וועלכע מ'שפרייט אויס אויפן געשריבענעם פאפיר כדי עס זאל זיך גוט אויסטרוקענען - האט ער גענומען דעם פלעשל טינט עס ארויפגעגאסן בטעות אויפן גאנצן בריוו. פארשטייט זיך אז דער גאנצער געזעץ איז געווארן ווערטלאז, און דער רשע האט זיך מייאש געווען פון די גאנצע מעשה.

דער רבי ר' מענדל, וועלכע האט ברוח קדשו אלעס מיטגעהאלטן, האט זיך געזעהן שטיין אינעם פאלאץ פון קעניג, נעבן דעם שר וועלכע האט דאן געארבעט אויפן בריוו, און דער רבי ר' אלימלך האט עס מסדר געווען, דערפאר איז ער געווארן אזוי דערשראקן, און ער האט געשריגן אז מ'וועט אונז ארעסטירן. ביז דער רבי האט אים בארואיגט אז באמת זענען מיר דא און נישט דארט.

*

פלוצים וועט מען קומען זאגן אז משיח איז געקומען...

אין א הושענא רבה דרשה אין די שווערע מלחמה יארן (שנת תש"ג), האט הרה"ק מסאטמאר זצ"ל געזאגט אט די ווערטער: "עס איז דאך ידוע אז דער **הייליגער רבי ר' אלימלך** האט ממתיק געווען די חבלי משיח, און מבטל געווען אלע ביטערע און שווערע גזירות וואס אידן דארפן מיטמאכן פאר ביאת המשיח.

"ווי אויך האב איך מקבל געווען מפי מגידי אמת בשם **הרה"ק ר' אלעזר מ'ריישא' זי"ע**, וואס האט געהערט פון הייליגן צאנזער רב זי"ע, וואס האט געהערט פונעם **הייליגן ראפשיצער רב זי"ע**, אז דער דור בעיקבתא דמשיחא וועט נישט ברויכן מיטמאכן די אלע צרות וואס חכמינו ז"ל האבן פאראויסגעזאגט ברוח קדשם, ווייל דאס אלעס האבן שוין צדיקי הדורות ממתיק געווען, נאר דער געוועלבער וועט שטיין אין געוועלב און דער ווערטס-הייזער אין ווערטסהויז, און פלוצים וועט מען קומען זאגן אז משיח איז געקומען". (והמשיך לבאר היאך ניתן לומר על תקופות הללו שכבר נתבטל חבלי משיח, וע"ע דברי יואל פ' ויחי דף תקס"ו)

*

לע"נ הרה"ק רבי **אלימלך** ב"ר **אליעזר ליפמאן** זצ"ל, ולע"נ בתו **מירל** בת הרה"ק רבי **אלימלך** ע"ה

גליון בת עין

דבר השוה לכל נפש

אידיש

• גליון קה • שנה ג

פרשת ואתחנן

תשפ"ה

פארווארט

הרה"ח ר'
אליעזר דוד פריעדמאן ז"ל שרייבט אין זיין ספר (מפי ספרים וסופרים, פר' נשא) א אינטרעסאנטע געדאנק, אז כאטש מיר געפינען אז דאס ערשטע מאהל וואס משה רבינו האט אויפגעשטעלט די משכן איז עס געווען בדרך נס און די קרשים האבן זיך אליין אויפגעשטעלט, אבער ווען די 'בני מררי' האבן עס כסדר צוזאמגענומען און אויפגעשטעלט האט זיי נישט געדארפט צוקומען צו א נס, דאס איז דערפאר ווייל די בני מררי האבן געהאט א צובראכען הארץ (ווי די נאמען 'מררי' איז טייטש) ממילא ווען א מענטש האט א צובראכען און אונטערטעניגטע הארץ פאר השי"ת איז אים גרינג אויפצושטעלן די משכן.

ווי פאסיג איז די ווארט אלץ הקדמה צו די קומענדיגע תורה וואס אונז גייען יעצט לערנען.

אין די יעצטיגע תורה ערקלערט דער בת עין וואס ער איז כסדר פיהל מאל מסביר דורכן ספר, אז פאר א מענטש גייט צו צום דאווענען און לערנען דארף ער כסדר וויסען אז די איינציגסטע וועג ווי אזוי די קדושה וועט רוהען אויף אים איז נאר דורך ענוה, א מענטש דארף וויסען און לעבן מיט ענוה פאר השי"ת, און נאר ווען א מענטש אנערקענט אז השי"ת איז דער וואס גיבט לעבן פאר די גאנצע וועלט יעדע סקונדע און נאר צו אים קען מען בעטן דעמאלסט איז דער מענטש זוכה אז עס זאל רוהען אויף אים די קרוין פון השי"ת. כתר יתנו לך...

תוכן הדרוש

[א] לשון הפסוק. / די דיוק אין די פסוק. / דורך ענוה קומט מען צו השראת השכינה.

[ב] די מדה פון ענוה איז א סימן אויף א מענטש. / השי"ת רוהט אויף א עניו. / דורך ענוה רוהט די קרוין פון די שכינה אויפן מענטש.

[ג] פשט אין 'וְלֹא עֲלִיתֶם בָהָר'. / לֵאמֹר. אָנֹכִי.

[א]

לשון הפסוק

אָנֹכִי עֹמֵד בֵּין ה' וּבֵינֵיכֶם וְגוֹ' כִּי יְרֵאתֶם מִפְּנֵי הָאֵשׁ וְלֹא עֲלִיתֶם בָּהָר לֵאמֹר אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ וְגוֹ'.

וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק שֶׁלִּכְאוֹרָה תֵּיבַת 'לֵאמֹר' אֵינוֹ מוּבָן, עַיֵּין רַשִׁ"י שֶׁמְּתָרֵץ זֶה[א],

א. זה הלשון ברש"י שם: לאמר, מוסב על דבר ה' עמכם בהר מתוך האש לאמר אנכי ה' וגו', ואנכי עומד בין ה' וביניכם.

אָנֹכִי עֹמֵד בֵּין ה' וּבֵינֵיכֶם וְגוֹ' כִּי יְרֵאתֶם מִפְּנֵי הָאֵשׁ וְלֹא עֲלִיתֶם בָּהָר לֵאמֹר: אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ וְגוֹ'[א]. איך (משה רבינו) בין געשטאנען צווישן דער אייבישטער מיט ענק [ענק צו זאגן דעם אייבערשטנ'ס ווערטער] ווייל איר האט מורא געהאט פון וועגן די פייער, און עטץ זענט נישט ארויפגעאנגען אויפן בארג, און דעמאלסט האט דער באשעפער גערעדט 'לאמר' אזוי צו זאגן: אָנֹכִי ד' אֱלֹקֶיךָ וְגוֹ'.

די דיוק אין די פסוק

וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק שֶׁלִּכְאוֹרָה תֵּיבַת 'לֵאמֹר' אֵינוֹ מוּבָן, מען דארף פארשטיין די ווארט 'לאמר' איז דא נישט פארשטענדליך (די תורה ענדיגט די פסוק און זאגט אז די יודען זענען נישט ארויף אויפן בארג סיני, און וואס מיינט די ווארט 'לאמר' דא צו זאגען).

א. פאר די תועלת פון דעם לערנער האבן מיר דא אראפגעברענגט די סדר פון די פסוקים בשלימות: פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר ד' עִמָּכֶם בָּהָר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ.: אָנֹכִי עֹמֵד בֵּין ד' וּבֵינֵיכֶם בָּעֵת הַהִוא לְהַגִּיד לָכֶם אֶת דְּבַר ד' כִּי יְרֵאתֶם מִפְּנֵי הָאֵשׁ וְלֹא עֲלִיתֶם בָהָר לֵאמֹר. אָנֹכִי ד' אֱלֹקֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָיַ.

עַיֵּין רַשִׁ"י שֶׁמְּתָרֵץ זֶה[ב] קוק אריין אין רש"י ווי ער פארענטפערט עס, **אֲבָל אֵינוֹ מְכֻוָּן** אבער די תירוץ שטימט נישט אינגאנצען[ג].

די עיקר תכלית פון די תורה ומצוות איז צוצוקומען צו השראת השכינה

אָכֵן יֵשׁ לוֹמַר עַל דֶּרֶךְ זֶה מען קען עס מסביר זיין אויף די וועג, **שֶׁכָּל עִיקַּר מֵהַתּוֹרָה וּמַעֲשֵׂה הַמִּצְוֹת הוּא לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת הַשְׁרָאַת שְׁכִינָתוֹ יִתְבָּרֵךְ** די גאנצע עיקר פון די תורה און טאהן די מצוות איז כדי ממשיך צו זיין אויף זיך די רוהינג (השראה) פון די שכינה.

אֲבָל אֵינוֹ מְכֻוָּן.

אָכֵן יֵשׁ לוֹמַר עַל דֶּרֶךְ זֶה, שֶׁכָּל עִיקַּר מֵהַתּוֹרָה וּמַעֲשֵׂה הַמִּצְוֹת הוּא לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת הַשְׁרָאַת שְׁכִינָתוֹ יִתְבָּרֵךְ.

וְהִנֵּה לָבֹא לִבְחִינַת הַשְׁרָאַת שְׁכִינָתוֹ יִתְבָּרֵךְ הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַכְּנָעָה וְשִׁפְלוּת בֶּאֱמֶת, וְלֵידַע שֶׁכָּל בְּחִינַת מַחֲשָׁבָה וְדִיבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁלּוֹ הַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵחֵי הַחַיִּים בָּרוּךְ הוּא, כְּמַאֲמַר הַכָּתוּב (נחמי' ט, ו) 'וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כּוּלָּם'.

וְאָז כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת עֲנָוָה אֲמִיתִּית אָז הוּא גּוֹרֵם לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו שֶׁפַע בְּחִינַת קְדוּשָּׁה עֶלְיוֹנָה הַשְׁרָאַת הַשְּׁכִינָה.

כְּמַאֲמַר חֲזַ"ל (מגילה לא.) כָּל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא גְּדוּלָּתוֹ שֶׁל הַקָּבָּ"ה שָׁם אַתָּה מוֹצֵא עַנְוְתָנוּתוֹ, כִּי סִימָן הוּא לְאָדָם שֶׁהַמְשִׁיךְ עָלָיו הַשְׁרָאַת שְׁכִינָתוֹ יִתְבָּרֵךְ שֶׁהוּא גְּדוּלָּתוֹ, 'שָׁם אַתָּה מוֹצֵא עַנְוְתָנוּתוֹ', מִסְתָּמָא הִגִּיעַ אוֹתוֹ הָאָדָם לִבְחִינַת

דורך ענוה קומט מען צו השראת השכינה

וְהִנֵּה לָבֹא לִבְחִינַת הַשְׁרָאַת שְׁכִינָתוֹ יִתְבָּרֵךְ און כדי צוצוקומען צו די בחינה אז ס'זאל רוהען די שכינה אויף די מענטש, **הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַכְּנָעָה וְשִׁפְלוּת בֶּאֱמֶת** איז דורך זיך האלטען באמת קליין און אונטערטעניג, **וְלֵידַע שֶׁכָּל בְּחִינַת מַחֲשָׁבָה וְדִיבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁלּוֹ הַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵחֵי הַחַיִּים בָּרוּךְ הוּא** און צו וויסען אז זיין גאנצע 'טראכטען און רעדען און טוהן' (מחשבה דיבור ומעשה) אלעס קומט פונעם באשעפער וואס ער איז די מקור פונעם לעבן, **כְּמַאֲמַר הַכָּתוּב** (נחמי' ט, ו) **'וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כּוּלָּם'** אזוי ווי עס שטייט אין פסוק 'און דו (באשעפער) גיבסט לעבן פאר יעדן'.

[ב]

די מדה פון ענוה איז א סימן אויף א מענטש

וְאָז כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת עֲנָוָה אֲמִיתִּית און דעמאלסט ווען א מענטש איז אין א אמת'דיגע ענוה, **אָז הוּא גּוֹרֵם לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו שֶׁפַע בְּחִינַת קְדוּשָּׁה עֶלְיוֹנָה הַשְׁרָאַת הַשְּׁכִינָה** דעמאלסט ברענגט דער מענטש צו אז עס זאל אראפקומען אויף אים א שפע פון קדושה - און די שכינה רוהט אויף אים.

כְּמַאֲמַר חֲזַ"ל (מגילה לא.) **כָּל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא גְּדוּלָּתוֹ שֶׁל הַקָּבָּ"ה שָׁם אַתָּה מוֹצֵא עַנְוְתָנוּתוֹ** אזוי ווי די גמרא זאגט אז א יעדע פלאץ ווי מען טרעפט די גרויסקייט פון באשעפער דארט טרעפט מען אויך דעם באשעפער'ס ענווה, **כִּי סִימָן הוּא לְאָדָם** ווייל דאס איז א סימן אויף א מענטש, **שֶׁהַמְשִׁיךְ עָלָיו הַשְׁרָאַת שְׁכִינָתוֹ יִתְבָּרֵךְ** וואס דער באשעפער האט האט געמאכט רוהען אויף אים זיין שכינה, **שֶׁהוּא גְּדוּלָּתוֹ** וואס דאס מיינט דעם באשעפער'ס גרויסקייט[ד], **'שָׁם אַתָּה מוֹצֵא עַנְוְתָנוּתוֹ'** דארט טרעפט מען דאס עניוות און קלייניהאלטען פון דעם מענטש, **מִסְתָּמָא הִגִּיעַ אוֹתוֹ הָאָדָם לִבְחִינַת**

ב. רש"י פארענטפערט אז די ווארט 'לאמר' געהערט באמת נישט צו די פסוק ווי עס שטייט, נאר ס'גייט באמת ארויף אויף די ענד פון די פריעדיגע פסוק: **פנים בפנים דבר השם עמכם בהר מתוך האש** און דא קומט באמת די ווארט **[לאמר]**, און דערנאך וואלט ווען געדארפט שטיין די פסוק פון **אנכי השם אלקיך**, נאר אינמיטן האקט די פסוק אריין ווי משה רבינו רעדט צו די יודען אז ער איז געשטאנען צווישן די יודען און זיי, ווי דער פסוק זאגט **אנכי עומד בין השם וביניכם בעת ההיא להגיד לכם את דבר השם וגו'** (לאמר), און דערנאך איז די פסוק ממשיך וואס דער באשעפער האט גערעדט צו די אידן: **אנכי השם אלקיך**.

ג. ס'איז שווער צו זאגען אז די ווארט 'לאמר' וואס שטייט נאך די גאנצע אריכות אינעם צווייטן פסוק גייט ארויף אויף די ערשטע פסוק.

ד. דאס איז פשט פון די גמרא'ס לשון: **כל מקום שאתה מוצא גדולתו של הקב"ה**, א יעדע מענטש (כל מקום) וואס דו זעהסט אז (גדולתו) די רוהינג פון די שכינה איז אויף אים, דעמאלסט איז עס סימן אז **שם אתה מוצא ענותונותו**, דער מענטש איז זיכער געווען א עניו און זיך קליין געהאלטען. זעה אויך אויבן אין פרשת בחקתי אין ד"ה או יאמר על זה הדרך ווי דער בת עין טייטשט אויס די גמרא באריכות.

עֲנָוָה אֲמִתִּית מִקּוֹדֶם[ב], כְּמַאֲמַר הַכָּתוּב (ישעי' נז, טו) 'אֲנִי אֶשְׁכּוֹן אֶת דַּכָּא'.

וּכְמַאֲמַר הַכָּתוּב (תהלים נא, יט) 'זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה' סוֹפֵי תֵּיבוֹת בָּרָה, בְּגִימַטְרִיָּא אוֹר, וּבְגִימַטְרִיָּא אֵין סוֹף, פֵּירוּשׁ שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת בֶּאֱמֶת יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו אוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא.

וּבְחִינַת עֲנָוָה הוּא בְּחִינַת כ' כְּפוּפָה, מְרַמֵּז עַל בְּחִינַת כֶּתֶר[ג], פֵּירוּשׁ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת הַשְׁרָאַת הַשְּׁכִינָה אוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, בְּחִינַת כֶּתֶר, רַק עַל יְדֵי בְּחִינַת כ' כְּפוּפָה, בְּחִינַת עֲנָוָה.

כְּמַאֲמַר הַכָּתוּב (תהלים קמה, יד) 'סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנּוֹפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים', דְּהַיְינוּ מִי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת כְּפוּפָה.

ב. מבואר באריכות לעיל פרשת בחקתי בד"ה או יאמר על זה הדרך: וזהו (מגילה לא, א) כל מקום שאתה מוצא גדולתו של הקב"ה שם אתה מוצא ענותנותו, שלכאורה קשה, שבתחלה אמר כל מקום משמע שכלל הוא בכל התורה כולה, ואחר כך אמר דבר זה כתוב בתורה ושנוי בנביאים ומשולש בכתובים, משמע בדרך פרט רק בג' מקומות אלו. אך נוכל לומר שזהו הכוונה, שהגמרא מפרש היכן הוא המקום שיכולים להשיג משם גדולת הבורא ברוך הוא, ומפרש הגמרא שזה אי אתה מוצא רק על ידי בחינת ענוה, וזהו כל מקום שאתה מוצא גדולתו של הקב"ה, פירוש אם תראה אדם שמשיג גדולת הבורא יתברך, שם אתה מוצא ענותנותו, פירוש מסתמא היה בזה האדם בתחלה בחינת ענוה ושפלות באמת.

ג. זוה"ק ח"ג דף רפ, ב: וכל את אחזי ספירה דילה, כגון כמראה באת כ' אחזי על כתר, והכי שאר אתוון כל חד אחזי על ספירה דילה.

עֲנָוָה אֲמִיתִּית מִקּוֹדֶם מן הסתם איז דער מענטש פריהער צוגעקומען צו די מדה פון ענוה און דערפאר האט ער זוכה געווען צו די רוהינג פון די שכינה.

השי"ת רוהט אויף א עניו

כְּמַאֲמַר הַכָּתוּב (ישעי' נז, טו) אזוי ווי עס שטייט אין פסוק, **'אֲנִי אֶשְׁכּוֹן אֶת דַּכָּא'** השי"ת זאגט איך וואוין מיט דעם צובראכענעם. **וּכְמַאֲמַר הַכָּתוּב** אזוי ווי די פסוק זאגט (תהלים נא, יט), **'זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה, לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה'** דוד המלך זאגט א צובראכענע גייסט איז די באוויליגסטע קרבן פאר באשעפער - און דערפאר בעט איך דיר - מיט א צובראכען און דערדריקטע הארץ, **סוֹפֵי תֵּיבוֹת בָּרָה** וואס די ווערטער 'לב נשבר ונדכה' איז די סופי תיבות 'ברה', **בְּגִימַטְרִיָּא אוֹר** וואס דאסווארט 'ברה' איז בגמטריא 'אור' - ליכטיגקייט, **וּבְגִימַטְרִיָּא אֵין סוֹף** און 'ברה' איז אויך בגמטריא 'אין סוף'[ה].

פֵּירוּשׁ שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת בֶּאֱמֶת יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו אוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא דאס מיינט אז דורך ענוה און שפלות באמת קען א מענטש ממשיך זיין אויף זיך די 'אור אין סוף' פון באשעפער.

דורך ענוה רוהט די קרוין פון די שכינה אויפן מענטש

וּבְחִינַת עֲנָוָה הוּא בְּחִינַת כ' כְּפוּפָה די בחינת ענוה איז מרומז אין די איינגעבויגענע אות כ' וואס ווערט אנגערופען כ' כפופה, **מְרַמֵּז עַל בְּחִינַת כֶּתֶר** און די אות כ' איז מרמז אויף די בחינה פון **כ**'תר[ו] - דעם באשעפער'ס קרוין, **פֵּירוּשׁ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת הַשְׁרָאַת הַשְּׁכִינָה אוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא** דאס מיינט אז א מענטש קען נישט ממשיך זיין אויף זיך אז די ליכטיגקייט פון השי"ת - די שכינה - זאל רוהען אויף אים, **בְּחִינַת כֶּתֶר** וואס די שכינה איז די בחינה פון א קרוין, **רַק עַל יְדֵי בְּחִינַת כ' כְּפוּפָה** נאר דורך די בחינה פון א איינגעבויגענע כ', **בְּחִינַת עֲנָוָה** וואס דאס איז די בחינת ענוה.

כְּמַאֲמַר הַכָּתוּב אזוי ווי עס שטייט אין פסוק (תהלים קמה, יד) **'סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנּוֹפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים'** דער באשעפער לעהנט אונטער אלע געפאלענע און ער הייבט אויף אלע וואס זענען איינגעבויגענע, **דְּהַיְינוּ מִי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת כְּפוּפָה** דאס מיינט פאר די וואס האלטן זיך אין די מידה פון א איינגעבויגענע כ'[ז].

ה. די קדושה און ליכטיגקייט פון השי"ת ווערט אנגערופען 'אור אין סוף' וואס מיינט אין פשוטע פשט: א ענדלאזע ליכטיגקייט. די ליכטיגקייט וואס ענדיגט זיך קיינמאל.

ו. וואס כתר [קרוין] הייבט זיך אן מיט א כ'.

ז. דאס מיינט השי"ת לעהנט אונטער און העלפט פאר די וואס האבן די מידה פון כ' כפופה, א איינגעבויגענע כ', און דאס איז מרומז אין די ווערטער 'לכל הכפופים' וואס די פשוטע פשט מיינט פאר אלע וואס זענען איינגעבויגען, אבער דער בת עין איז מחדש א נייע פשט 'לכל הכפופים' פאר אלע

וְזֶה פֵּירוּשׁ הַפָּסוּק, 'כִּי יְרֵאתֶם מִפְּנֵי הָאֵשׁ', פֵּירוּשׁ אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה לָכֶם בְּחִינַת יִרְאָה, עִם כָּל זֶה 'וְלֹא עֲלִיתֶם בָּהָר', הוּא סוֹפֵי תֵּיבוֹת שֶׁל לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנָוָה. רָצָה לוֹמַר אַף עַל פִּי כֵן לֹא הָיָה לָכֶם בְּחִינַת עֲנָוָה אֲמִיתִּית 'לֵאמֹר אָנֹכִי', אוֹתִיּוֹת אֲנִי כ', שֶׁיִּהְיֶה אֶפְשָׁר לוֹמַר עֲלֵיכֶם שֶׁבָּאתֶם לִבְחִינַת עֲנָוָה אֲמִיתִּית הַנִּרְמֶזֶת בְּאוֹת כ' כְּפוּפָה. שֶׁאָז 'ה' אֱלֹהֶיךָ', שֶׁהֱיִיתֶם גּוֹרְמִים שֶׁיְּיַחֵד ה' יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ עֲלֵיכֶם, וּלְהַמְשִׁיךְ עֲלֵיכֶם בְּחִינַת הַשְׁרָאַת שְׁכִינָתוֹ יִתְבָּרַךְ. ה' יְזַכֵּנוּ לָבֹא לִבְחִינָה זוֹ בִּמְהֵרָה. אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

[ג]

פשט אין 'וְלֹא עֲלִיתֶם בָּהָר'

וְזֶה פֵּירוּשׁ הַפָּסוּק און דאס איז טייטש אין פסוק, **'כִּי יְרֵאתֶם מִפְּנֵי הָאֵשׁ'** ווייל עטס האט מורא געהאט פונעם פייער, **פֵּירוּשׁ אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה לָכֶם בְּחִינַת יִרְאָה** דאס מיינט אז אפילו עטס האט געהאט די בחינה פון יראה[ח], **עִם כָּל זֶה 'וְלֹא עֲלִיתֶם בָּהָר'** מיט דאס אלעס - דאך זענטס עטס נישט צוגעקומען צו די מדריגה פון ארויפגיין אויף 'בהר'[ט] (וואס 'בָּהָר' מיינט די בחינה פון ענוה), **הוּא סוֹפֵי תֵּיבוֹת שֶׁל לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה** וואס די ווארט 'בהר' איז די סופי תיבות פון די ווערטער **לב** נשבר ונדכה, **שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנָוָה** וואס דאס איז די בחינה פון ענוה.

לֵאמֹר. אָנֹכִי

רָצָה לוֹמַר די פסוק צו זאגען, **אַף עַל פִּי כֵן לֹא הָיָה לָכֶם בְּחִינַת עֲנָוָה אֲמִיתִּית** אז פון דאס וועגן דאך - אפילו עטץ האט געהאט די בחינה פון יראה, האטס עטץ נישט געהאט קיין אמת'ע ענוה, **'לֵאמֹר אָנֹכִי'**[י] וואס מען זאל קענען זאגען אויף ענק 'אנכי', **אוֹתִיּוֹת אֲנִי כ'** וואס די אותיות 'אנכי' איז די אותיות 'אני כ'[יא], **שֶׁיִּהְיֶה אֶפְשָׁר לוֹמַר עֲלֵיכֶם שֶׁבָּאתֶם לִבְחִינַת** מיינט **עֲנָוָה אֲמִיתִּית הַנִּרְמֶזֶת בְּאוֹת כ' כְּפוּפָה** אז ס'זאל זיין מעגליך צו זאגען אויף ענק אז עטס זענט צוגעקומען צו א אמת'ע בחינה פון ענוה וואס איז מרומז אין די איינגעבויגענע אות כ'.

ד' אֱלֹקֶיךָ

שֶׁאָז 'ה' אֱלֹהֶיךָ' וואס דעמאלסט וואלט מען געזאגט אז דער באשעפער איז דיין גאט, **שֶׁהֱיִיתֶם גּוֹרְמִים שֶׁיְּיַחֵד ה' יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ עֲלֵיכֶם** ווייל עטץ וואלט גורם געווען מיט די מדה פון ענוה אז דער אייבישטער זאל איינציגען זיין נאמען אויף ענק, **וּלְהַמְשִׁיךְ עֲלֵיכֶם בְּחִינַת הַשְׁרָאַת שְׁכִינָתוֹ יִתְבָּרַךְ** און צו אראפברענגען אויף אייך די רוהינג פון די שכינה.

ה' יְזַכֵּנוּ לָבֹא לִבְחִינָה זוֹ בִּמְהֵרָה דער אייבישטער זאל אונז מזכה זיין אונז זאלען צוקומען צו די בחינה שנעלערהייט, **אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.**

וואס האבען די מדה פון כ' כפופה - ענוה.

ח וי דער תורה דריקט זיך אויס "ווייל איר האט **מורא** געהאט פונעם פייער".

ט וואס די פשוט'ע פשט מיינט: איר זענט נישט ארויף אויפן בארג סיני (בהר), אבער דער בת עין איז מסביר אז ס'מיינט די בחינה פון ענוה וואס ווערט גערופן 'בהר' ווי ווייטער ערקלערט.

י יעצט פארענטפער דער בת עין זיין קשיא וועגן די שייכות פון די ווארט 'לאמר' צו די המשך הפסוק, און שטעלט אונז צוזאם ביידע פסוקים ווי דער פסוק זאגט, כי יראתם מפני האש ולא עליתם בהר **לאמר: אנכי השם אלקיך** וגו', אז די ווארט לאמר איז יא א המשך צו די פסוק און איז אויך מקשר די המשך מיטן קומענדיגן פסוק.

יא דאס מיינט, אז איך האב די מידה פון כ' - ענוה.

מוסרי הבת עין

שכחה

א) וְאָמַר הַכָּתוּב 'פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים' וְגוֹ', כְּמַאֲמַר חֲזַ"ל (פסחים סו:) כָּל הַמִּתְיַיהֵר אִם חָכָם הוּא חָכְמָתוֹ מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ, כִּי הַשִּׁכְחָה אֵין לָהּ שְׁלִיטָה אֶלָּא בְּמָקוֹם הַסִּטְרָא אַחֲרָא, וְלֹא בְּמָקוֹם הַקְּדוּשָּׁה, כְּמַאֲמַר הַכָּתוּב (סדר זכרונות למוסף דר"ה) אֵין שִׁכְחָה לִפְנֵי כִּסֵּא כְּבוֹדֶךָ. וְעַל זֶה אָמְרוּ חֲזַ"ל (סוטה ה.) תַּלְמִיד חָכָם מוּתָּר לִהְיוֹת לוֹ גַּאֲוָה שְׁמִינִי שֶׁבַּשְּׁמִינִית דַּוְוקָא, מִסְפַּר ח' פְּעָמִים ח' ס"ד, אֲבָל אִם חָסֵר מִמֶּנּוּ אֶחָד מִמִּסְפָּר ס"ד שֶׁהוּא שְׁמִינִי שֶׁבַּשְּׁמִינִית נִשְׁאַר **גַּס**, וּמִיַּד כָּל הַמִּתְיַיהֵר חָכְמָתוֹ מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ וּמִשְׁתַּכַּחַת. עַל כֵּן הִזְהִיר הַכָּתוּב בְּיוֹתֵר עַל בְּחִינַת עֲנָוָה, וְאָמַר לִשְׁמוֹר בְּחִינַת 'רַק' וּ'מְאֹד' כַּנַּ"ל, וְעַל יְדֵי זֶה לֹא יִשְׁלוֹט בּוֹ בְּחִינַת שִׁכְחָה.

ב) וְאָמַר 'פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ וּפֶן יָסוּרוּ מִלְּבָבְךָ', רָצָה לוֹמַר שְׁנֵי לְבָבוֹת, וּב' פְּעָמִים **לֵב** עוֹלֶה גִּימַטְרִיָּא **ס"ד**, רָצָה לוֹמַר שֶׁלֹּא תָּסוּרוּ מִמִּסְפָּר ס"ד הַנִּזְכָּר בַּגְּמָרָא שֶׁהוּא שְׁמִינִי שֶׁבַּשְּׁמִינִית, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר גַּס, שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת גַּס שׁוֹלֵט הַשִּׁכְחָה חַס וְשָׁלוֹם.

ג) גַּם נוּכַל לְפָרֵשׁ עַל זֶה הַדֶּרֶךְ, עַל פִּי מַאֲמַר הַכָּתוּב (דברים ח, יב-יד) 'פֶּן תֹּאכַל וְשָׂבָעְתָּ וְגוֹ' וְרָם לְבָבֶךָ וְשָׁכַחְתָּ' וְגוֹ', שֶׁעַל יְדֵי אֲכִילָה מְרוּבָּה וְתַעֲנוּגֵי עוֹלָם הַזֶּה הַגַּשְׁמִי נִתְרוֹמֵם הַלֵּב וְגוֹבֶרֶת הַשִּׁכְחָה, וְלָכֵן אָמְרוּ חֲזַ"ל (אבות פ"ו מ"ד) כָּךְ הוּא דַּרְכָּהּ שֶׁל תּוֹרָה פַּת בַּמֶּלַח תֹּאכַל וְגוֹ', וְעוֹד אָמְרוּ חֲזַ"ל (שם מ"ו) בְּמ"ח דְּבָרִים הַתּוֹרָה נִקְנֵית, וּמֵהֶם, בְּמִיעוּט דֶּרֶךְ אֶרֶץ, בְּמִיעוּט תַּעֲנוּג, בְּמִיעוּט שֵׁינָה, בְּמִיעוּט שִׂיחָה. וְעַל אֵלֶּה הַמִּיעוּט רָמַז הַכָּתוּב 'רַק' הִשָּׁמֶר לְךָ, רָצָה לוֹמַר שֶׁתִּשְׁמוֹר אַזְהָרַת חֲזַ"ל בְּעִנְיַן מִיעוּט, הַיְינוּ מִיעוּט דֶּרֶךְ אֶרֶץ, מִיעוּט תַּעֲנוּג וְכוּ', וְכַנַּ"ל.

ענוה

א) אָכֵן יֵשׁ לוֹמַר עַל דֶּרֶךְ זֶה, שֶׁכָּל עִיקַּר מֵהַתּוֹרָה וּמַעֲשֵׂה הַמִּצְווֹת הוּא לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת הַשְׁרָאַת שְׁכִינָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְהִנֵּה לָבֹא לִבְחִינַת הַשְׁרָאַת

שְׁכִינָתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַכְנָעָה וְשִׁפְלוּת בֶּאֱמֶת, וְלֵידַע שֶׁכָּל בְּחִינַת מַחֲשָׁבָה וְדִיבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁלּוֹ הַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵחֵי הַחַיִּים בָּרוּךְ הוּא, כְּמַאֲמַר הַכָּתוּב (נחמי' ט, ו) 'וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כּוּלָּם', וְאָז כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת עֲנָוָה אֲמִיתִּית אָז הוּא גּוֹרֵם לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו שֶׁפַע בְּחִינַת קְדוּשָּׁה עֶלְיוֹנָה הַשְׁרָאַת הַשְּׁכִינָה.

ב) כְּמַאֲמַר חֲזַ"ל (מגילה לא.) כָּל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא גְּדוּלָּתוֹ שֶׁל הַקָּבָּ"ה שָׁם אַתָּה מוֹצֵא עַנְוְתָנוּתוֹ, כִּי סִימָן הוּא לְאָדָם שֶׁהִמְשִׁיךְ עָלָיו הַשְׁרָאַת שְׁכִינָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא גְּדוּלָּתוֹ, 'שָׁם אַתָּה מוֹצֵא עַנְוְתָנוּתוֹ', מִסְתָּמָא הִגִּיעַ אוֹתוֹ הָאָדָם לִבְחִינַת עֲנָוָה אֲמִיתִּית מִקּוֹדֶם, כְּמַאֲמַר הַכָּתוּב (ישעי' נז, טו) 'אֲנִי אֶשְׁכּוֹן אֶת דַּכָּא', וּכְמַאֲמַר הַכָּתוּב (תהלים נא, יט) 'זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה לֵ**ב** נִשְׁבָּ**ר** וְנִדְכֶּ**ה**' סוֹפֵי תֵּיבוֹת **בָּרָה**, בְּגִימַטְרִיָּא **אוֹר**, וּבְגִימַטְרִיָּא **אֵין סוֹף**, פֵּירוּשׁ שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת בֶּאֱמֶת יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו אוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא.

ג) וּבְחִינַת עֲנָוָה הוּא בְּחִינַת כ' כְּפוּפָה, מְרַמֵּז עַל בְּחִינַת כֶּתֶר, פֵּירוּשׁ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת הַשְׁרָאַת הַשְּׁכִינָה אוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, בְּחִינַת כֶּתֶר, רַק עַל יְדֵי בְּחִינַת כ' כְּפוּפָה, בְּחִינַת עֲנָוָה, כְּמַאֲמַר הַכָּתוּב (תהלים קמה, יד) 'סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנּוֹפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים', דְּהַיְינוּ מִי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת כְּפוּפָה.

- **לזכר עולם יהיה צדיק** -

לע"נ רבן של ישראל הרה"ק רבי **יוסף** ב"ר **יעקב יחזקיה** זי"ע - **אבדק"ק פאפא**

בעמח"ס ויחי יוסף עה"ת ומועדים, שו"ת ויען יוסף, ועוד

לרגל יומא דהילולא י"ג אב

זכות רבינו המחבר יגן על הנדבן להתברך בכל מילי דמיטב. אמן כן יהי רצון.

נא להתפלל לרפואת הבתולה **זעלדא** בת **שרה רויזא** לרפו"ש

לזיכוי הרבים: די גליון איז דא צו באקומען וועכנטליך אין טאשער בית המדרש אין בארא פארק.

צו באקומען וועכנטליך די גליון ביי אימייל און צו באקומען טעגליכע שיעורים אין די ספר בת עין

שיקט א אימייל צו basayinyomi@gmail.com

צו צושטייער געבן פאר הוצאת הגליון רופט 9175865465 תזכו למצוות

נעמט א חלק אין הפצת הגליון און זייט מנדב לעילוי נשמת אייערע קרובים און נאנטע

פאר הערות און מנדב זיין נא לפנות Mechonusa@gmail.com

גליון פנינים פון אור החיים הק' אויף אידיש

פרשת ואתחנן

די פיר תנאים אז די תפילות זאלן אנגענומען ווערן

"**וָאֶתְחַנַּן אֶל ה' בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר**" (ג, כג), דער **אור החיים הק'** ערקלערט אז אין דעם פָּסוּק איז מרומז די פיר תְּנָאִים וואס פאדערט זיך אז די תְּפִלָּה זאל אנגענומען ווערן. דאס ערשטע איז, אז מען זאל דאווענען ווי אן אָרעמַאן ביי די טיר, וואס בעט זיך מיט א צובראכן הארץ, דאס איז מרומז אינעם ווארט "**וָאֶתְחַנַּן**" - זיך בעטן בְּתַחֲנוּנִים.

די צווייטע תְּנַאי איז, אז מען זאל אינזין האבן צו בעטן ביים אויבערשטן וואס ער איז דער מְקוֹר הָרַחֲמִים, דאס שטייט אין דעם ווארט "**אֶל ה'**".

די דריטע איז, אז מען זאל דאווענען ביי די באשטימטע צייט - דער זְמַן הַתְּפִלָּה, ווייל דעמאלט איז אן עֵת רָצוֹן, דאס שטייט אינעם ווארט "**בָּעֵת הַהִוא**" ווייל משה רבינו האט געוואוסט אז דעמאלט איז איז געווען א גרויסע עֵת רָצוֹן.

דאס פערטע תְּנַאי איז, מען זאל זאגן קלאר דאס געבעט, און נישט אויף אן אופן וואס מען קען לערנען אין זיינע ווערטער צוויי פְּשָׁטִים, דאס שטייט אינעם ווארט "**לֵאמֹר**", מען זאל זאגן די בַּקָּשָׁה קלאר און דייטליך.

וואס מיינט "רחום בדין"

"**אֲדֹנָי ה' אַתָּה הַחִלּוֹתָ**" (ג, כד), רש"י שרייבט: ה' אֱלֹקִים "רַחוּם בַּדִּין" אז דער רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם דערבארעמט זיך אפילו ווען עס הערשט דינים, ווייל ה' איז א שֵׁם פון חֶסֶד וְרַחֲמִים, און אֱלֹקִים איז א שֵׁם פון דִּין. און ווי דער **אור החיים הק'** ערקלערט אז די כַּוָּונָה פון רש"י איז נישט אויף דעם ערשטן שֵׁם, וואס שטייט אין די תורה מיט די אוֹתִיּוֹת "אדנ"י", נאר ער מיינט דעם צווייטן שֵׁם, וואס עס שטייט אין די תורה מיט די אוֹתִיּוֹת "הוי"ה", וואס דאס איז רַחֲמִים, און ליינען לייענט מען עס "אלקים", וואס דאס איז דין, דאס איז "רַחוּם בַּדִּין".

דא איז געווען רַחֲמָנוּת אין דעם דין, די מִידַּת הַדִּין איז געווען וואס משה רבינו האט געטענה'ט אז מִצַּד הַדִּין וואלט ער יא געדארפט אריינגיין אין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, ווייל ער האט גערעדט גוטס אויף אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, און די מִידַּת הָרַחֲמִים איז געווען אויף די אידן, וואס פון זיי איז בטל געווארן די גזירה, און זיי זענען יא אריין אין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

נאך קען זיין, אז וויבאלד משה רבינו האט געוואלט טענה'ן צו אריינגיין אין ארץ ישראל מִצַּד הַדִּין , האט ער געמוזט באפעדערן מִידַּת הָרַחֲמִים, ווייל קיינער קען נישט זאגן אז איז גערעכט קעגן דעם רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, נאר ווען זיין גרויסע רַחֲמָנוּת קען מען בעטן.

די צוויי זאכן וואס משה רבינו האט פארענטפערט צו קענען אריינגיין אין ארץ ישראל

"**אֶעְבְּרָה נָּא וְאֶרְאֶה**" וגו' (ג, כה,), דער אור **החיים הק'** ערקלערט פארוואס שטייט דא "נָּא" וואס איז א לָשׁוֹן בַּקָּשָׁה, און אויך וואס איז דער לשון "וְאֶרְאֶה". ווייל משה רבינו האט געוואלט ענטפערן אויף צוויי זאכן וואס האט אויפגעהאלטן זיין אריינקומען אין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. דאס ערשטע - אז עס שוין געקומען די צייט פון יהושע צו קעניגן אויף די אידן, און איין קעניגרייך קען נישט אנרירן אין די אנדערע. אויף דעם האט משה רבינו געזאגט "אֶעְבְּרָה נָּא" - איך וויל נאר אריבערגיין, אן צו זיין קעניג אויף די אידן און הערשן אויף זיי.

די צווייטע זאך איז געווען, ווייל דער אויבערשטער האט פארגעזען אז די אידן וועלן זינדיגן אין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, און די בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וועט מוזן חָרוּב ווערן, וואס דאס וועט זיין א כַּפָּרָה פאר כְּלַל יִשְׂרָאֵל, אבער אויב משה רבינו וועט בויען דאס בֵּית הַמִּקְדָּשׁ , וועט דאס קיינמאל נישט קענען ווערן חָרוּב, מִמֵּילָא וועלן זיי נישט קענען האבן קיין כַּפָּרָה. אויף דעם האט ער געענטפערט "וְאֶרְאֶה" איך וויל נישט בויען דאס בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, נאר זעהן דאס לאנד.

וואס מיינט "רב לך"

"**וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי רַב לָךְ**" וגו' (ג, כו), וואס האט דער אויבערשטער געמיינט מיט די ווערטער "רַב לָךְ". ערקלערט דער **אור החיים הק'**, אז דער אויבערשטער האט געזאגט פאר משה רבינו, די אלע זְכוּתִים וואס די אידן וועלן האבן דורך מְקַיֵּם זיין די מִצְוֹת הַתְּלוּיוֹת בָּאָרֶץ, [מצוות וואס מען קען מקיים זיין נאר אין ארץ ישראל, ווי תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת שְׁמִיטָה א.ד.ג.] האסטו א חֵלֶק דערין, ווייל דו האסט דאך זיי אנגעזאגט דערויף, דאס מיינט "רַב לָךְ" דו ביסט דאך ווי דער האר אויף אט די מִצְוֹת, און דו האסט א חֵלֶק מיט יעדער וואס וועט דאס מקיים זיין אין ארץ ישראל.

נאך ערקלערט ער, אז דאס איז א תְּשׁוּבָה אויף דעם וואס ער האט געזאגט אז ער איז גרייט צו אויפגעבן אויף דאס קעניגן אויף די אידן, האט אים דער אויבערשטער געזאגט "רב לך" דאס רַבָּנוּת און גרויסקייט געהערט ספעציעל נאר צו דיר, און כל זמן דו לעבסט קען מען דאס נישט צונעמען פון דיר און געבן פאר דיין תלמיד יהושע.

בזכות די מחשבה זיך צו בהאעפטן צו השי"ת זענט איר זוכה צום לעבן

"**וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם**" (ד, ד), דער **אור החיים הק'** ערקלערט דאס ווארט וְאַתֶּם מיט א וא"ו, ווי באקאנט אז א וא"ו מיינט צו זאגן אז עס גייט ארויף אויף וואס עס שטייט פריער, ווייל פאר דעם שטייט "כִּי כָל הָאִישׁ אֲשֶׁר הָלַךְ אַחֲרֵי בַעַל פְּעוֹר הִשְׁמִידוֹ ה' אֱלֹקֶיךָ מִקִּרְבֶּךָ" ערקלערט דארט דער **אור החיים הק'** אז דאס גייט ארויף נישט נאר אויף די וואס האבן פאקטיש געדינט עֲבוֹדָה זָרָה ח"ו, נאר אויך די וואס האבן געטראכט צו דינען, ווייל ביי עֲבוֹדָה זָרָה רעכנט דער אויבערשטער די שלעכטע מַחֲשָׁבָה אזוי ווי געטוהן. אויף דעם זאגט דער פסוק, "וְאַתֶּם" און איר, ווייל איר האט געטראכט צו זיך צובינדן צום אויבערשטן און אים דינען, וועט איר בלייבן ביים לעבן, ווייל א גוטע מַחֲשָׁבָה איז זיכער אז דער אויבערשטער רעכנט ווי געטוהן

מדור זה נתנדב בחודש אב להצלחת אריאל יוסף בן נסים הי"ו

זכות דביה"ק האור החיים זי"ע יגן בעדו ובעד כל הנלווים אליו להתברך בכל משאלות לבם לטובה ולברכה

יו"ל ע"י המלמד ר' משה אהרן פויגל - ווין

זרע שמשון

געקליבענע געדאנקען און טרעפליכע פערל ווערטער אויף די וועכענטליכע פרשה.
צוזאמגענומען פון די ספרים פון דער גרויסער צדיק
און גאון רבינו שמשון חיים ב"ר נחמן מיכאל נחמני זלה"ה.
וועלכע האט צוגעזאגט פאר די אלע וואס לערנען זיינע ספרים און תורות, וועלן זוכה זיין
צו זעהן ישועות און נפלאות אין אלע הינזיכטן - 'בני חיי ומזוני'.

אמרות שמשון

משה רבינו וויל זוכה זיין צו השראת השכינה אין ארץ ישראל

וָאֶתְחַנַּן אֶל ה' בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר וגו'. אֶעְבְּרָה נָּא וְאֶרְאֶה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן הָהָר הַטּוֹב הַזֶּה וְהַלְּבָנֹן (ג, כג - כה). משה רבינו האט זיך איינגעבעטן ביים באשעפער ער זאל קענען אריינגיין אין ארץ ישראל. לכאורה דארף מען פארשטיין פארוואס האט משה רבינו אזוי שטארק געוואלט אריינגיין אין ארץ ישראל?

דאס איז פשוט אז משה רבינו האט נישט געוואלט אריינגיין כדי צו הנאה האבן פון די פירות אין ארץ ישראל. און אויב וועט מען זאגן אז ער האט געוואלט מקיים זיין אלע מצות וואס מען קען נאר מקיים זיין אין ארץ ישראל, אויף דעם שטייט שוין אין חז"ל (סוטה יד.) אז דער אויבערשטער האט אים צוגעזאגט, אז ער וועט באקומען שכר כאילו ער האט עס מקיים געווען.

מען קען ערקלערן לויט ווי עס שטייט אין חז"ל (כתובות קי:), 'כל הדר בחוץ לארץ, דומה כמי שאין לו אלוק, וכל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוק', דער וואס וואוינט אין חוץ לארץ איז געגליכן אזוי ווי ער האט נישט קיין באשעפער, און דער וואס וואוינט אין ארץ ישראל איז געגליכן צו איינער וואס האט א באשעפער.

דאס הייסט, אז עס איז פארהאן א באזונדערע דרגה אין השראת השכינה וואס מען איז זוכה ווען מען וואוינט אין ארץ ישראל. דעריבער האט משה רבינו, אזוי שטארק געוואלט אריינגיין אין ארץ ישראל צו זוכה זיין צו די גרויסע מדריגה פון השראת השכינה.

טראץ וואס משה רבינו האט זוכה געווען ארויפצוגיין אין הימל, און געניסן פון א מורא'דיגע נאנטקייט - כביכול - צום אויבערשטן, אזוי ווי דער פסוק רופט אים אן (דברים לג, א) **מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹקִים**. פונדעסטוועגן האט ער געוואלט צוקומען צו די מדריגה פון השראת השכינה זייענדיג אין ארץ ישראל.

וייל די גרויסע מדריגה וואס ער האט זוכה געווען ביז יעצט איז נאר געווען בזכות כלל ישראל, אבער די השראת השכינה אין ארץ ישראל איז מען זוכה אין די אייגענע זכות, דורך קדושת ארץ ישראל. (אות א' ד"ה צ"ע)

זיך נישט פארלאזן אויף די מעשים טובים

עֲלֵה רֹאשׁ הַפִּסְגָּה וְשָׂא עֵינֶיךָ יָמָּה וְצָפֹנָה וְתֵימָנָה וּמִזְרָחָה וּרְאֵה בְעֵינֶיךָ (ג, כז). עס שטייט אין חז"ל (ברכות לב:) 'אמר רבי אלעזר, גדולה תפלה יותר ממעשים טובים, שאין לך גדול במעשים טובים יותר ממשה רבינו ע"ה, ואף על פי כן לא נענה אלא בתפילה'. 'דאווענען' איז גרעסער פון 'מעשים טובים', וויל דאס וואס משה רבינו האט אויסגע'פועל'ט צו קענען זען ארץ ישראל פונדערווייטנ'ס, איז נאר געקומען צוליב זיין תפילה וואס ער האט געבעטן, און נישט צוליב זיינע מעשים טובים (רש"י שם ד"ה עלה).

מען קען ערקלערן פשט אין די ווערטער פון חז"ל, אז אפילו עמיצער איז א צדיק גמור און פארמאגט אסאך מעשים טובים, פונדעסטוועגן זאל ער זיך נישט פארלאזן אז דער אויבערשטער וועט אים שוין געבן וואס ער דארף אפילו אנדעם וואס ער וועט דאווענען.

וייל דאס איז נישט ריכטיג צוליב צוויי סיבות: **א**. עס קומט אויס אז דאס וואס ער דינט דעם אויבערשטן, איז כדי צו באקומען באצאלט דערויף, און מען דארף דינען דעם אויבערשטן 'שלא על מנת לקבל פרס' (אבות פ"א משנה ג'). **ב**. דער אויבערשטער באצאלט נישט שכר אויף די וועלט, און די שכר וואס מען באקומט אויף די מעשים טובים איז נאר אויף יענע וועלט.

דעריבער מוז מען דאווענען - אפילו אויב מען איז דער גרעסטער צדיק - כדי דער אויבערשטער זאל אים עס געבן און ערפילן זיין בקשה, און מען קען זיך נישט פארלאזן אויף די מעשים טובים וואס מען טוט. (ויקרא אות ה' ד"ה וי"ל)

הוצאת הגליון והפצתו לזכות

הילולת המגלה עמוקות

ביום שבת קודש י"ג אב
חל הילולת המקובל האלוקי
רבי נתן נטע בן מו"ה שלמה שפירא
בעל המגלה עמוקות זלה"ה
שנלב"ע ביום י"ג לחודש אב שנת שצ"ג

ועל מצבתו שבעיר קרקוב שבפולין נכתב
"איש אלוקים מן הקדמונים מגלה עמוקות ורזין ומטמונים שאומרים עליו שדבר אתו אליהו פנים אל פנים"
רבינו הזרע שמשון מרבה להביא מהספר מגלה עמוקות, מומלץ ללמוד במשך השבת בספר זרע שמשון אות ג שרבינו מביא מדבריו.

לעילוי נשמת אבי מורי
הרה"ח רבי **שלמה** בן
הרה"ח רבי שבתי יהודה ז"ל
נלב"ע ערב ש"ק ט"ו מנחם אב תשמ"ה
ת.נ.צ.ב.ה.
הוקדש על ידי
בתו קריינדל ריסה בת רחל

הצלחה גדולה וברכה
ברוך צבי ניסים בן שושנה לאה
שיצליח בכל עסקיו ויהיה ברכה ושפע רב בקרוב ממש מתוך מנוחת הגוף והנפש וימצא חן בעיני כולם

הצלחה גדולה וברכה
חיים דוד בן עטיא וזוגתו צביה רחל בת רבקה
שיזכו להצלחה וברכה בלא גבול ומדה פרנסה בשפע מתוך הרחבת הדעת וימלא ה' כל משאלות לבם לטובה

לזכות ולברכה
להצלחת השותפים התורמים ומשפחותיהם החפצים בעילום שמם
שיזכו לשפע ברכה והצלחה בני בריכי חיי אריכי ומזוני רויחי נחת מכל יוצ"ח זכות המחבר יגן בעדם אכי"ר

ישועה וברכה בקרוב
דניאל אורי בן רג'ינה מלכה
שיזכה לעשירות שפע ברכה והצלחה בכל העניינים בקרוב ממש

פון פלאצקער גאון

הגאון רבי ארי' לייב צינץ זי"ע

אויף אידיש

פרשת
ואתחנן-נחמו
תשפ"ה
גליון קנ"ה
שנה ד'

געקליבענע געדאנקען אויף די פרשה

פרשת ואתחנן

משה רבינו האט געווארט אויף אן ענטפער צו ווי א פשוט'ער מענטש קען ער יא אריינגיין

וָאֶתְחַנַּן אֶל ה' בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר. (ג, כג)

אויף "**לאמור**" זאגט דער מדרש (דברים רבה ב, ו; וכעי"ז ברש"י כאן), אז משה רבינו האט געזאגט פאר'ן אויבערשטן: ענטפער מיר אויף מיין שאלה צו איך גיי אריין אין ארץ ישראל אדער נישט.

לכאורה איז דאס זייער שווער צו פארשטיין, ווייל דער אויבערשטער האט דאך אים שוין קלאר געזאגט ביי די 'מי מריבה' אז ער גייט נישט אריינגיין אין ארץ ישראל, איז וואס האט ער געוואלט אז דער אויבערשטער זאל אים דא ענטפערן?

נאר אויף "**ואתחנן אל ה'**" זאגט דער מדרש (תנחומא ד), פארוואס האט משה רבינו געבעטן? כדי שיכנס לארץ, ווייל ער האט געוואלט אריינגיין אין ארץ ישראל. דארף מען פארשטיין, וואס איז דער מדרש געקומען דא מחדש זיין? דאס שטייט דאך ממש דא אין פסוק אז דאס האט ער געבעטן!?

קען מען זאגן לויט ווי דער מזרחי שטעלט זיך סוף פרשת שמות, אויף דעם וואס מען זעט כמה סתירות **ווען** עס איז נגזר געווארן אויף משה רבינו אז ער זאל נישט אריינגיין קיין א"י. זאגט ער דארט, אז דאס וואס משה רבינו האט געזאגט "שלח נא ביד תשלח" און רש"י טייטשט דארט "ביד אחר **שתרצה לשלוח**, אין סופי להכניסם לארץ", און ווידער זעען מיר אסאך שפעטער אין פרשת בהעלתך ווען משה רבינו זאגט פאר יתרו "נסעים אנחנו אל המקום" זאגט רש"י אז הגם משה רבינו איז נישט אריין קיין א"י האט ער דאך געזאגט אז **אונז** גייען מיר אריין, שעדיין לא נגזרה גזרה עליו וכסבור שהוא נכנס.

זאגט דער מזרחי, אז משה רבינו האט שוין געוואוסט פון פארדעם אז ער גייט נישט אריינברענגען די אידן **ווי א מנהיג**, וועגן דעם האט ער געזאגט "אין סופי **להכניסם** לארץ", אבער "נסעים אנחנו" - ווי א **פשוט'ער מענטש** - קען ער יא אריינגיין.

לויט דעם קען מען זאגן אז דאס מיינט דער מדרש צו פרעגן; **פארוואס** האט משה רבינו מתפלל געווען? ער האט דאך שוין קלאר געהערט פונעם אויבערשטן אז ער גייט נישט אריינגיין? ענטפערט דער מדרש: "כדי שיכנס לארץ" - ער האט פונדעסטוועגן מתפלל געווען אז ער זאל קענען אריינגיין אין ארץ ישראל לכל הפחות **ווי א פשוט'ער מענטש**.

און לויט דעם איז אויך פארענטפערט דער מדרש וואס זאגט דא אז משה רבינו האט געזאגט פאר'ן אויבערשטן "איך בעט דיר ענטפער מיר צו איך גיי אריין צו נישט", ווייל אפילו ער האט שוין טאקע קלאר געהערט אז ער גייט נישט אריינגיין אין ארץ ישראל, האט ער אבער געוואלט הערן צו **ווי א פשוט'ער מענטש** - נישט ווי א מנהיג - קען ער יא אריינגיין, אדער דאס אויך נישט.

פון דעם אז משה רבינו ווארנט די אידן צו היטן די תורה ומצוות אפילו זיין תפילה איז נישט אנגענומען געווארן איז די גרעסטע באוויז אז ער זאגט אלעס מפי הגבורה

וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי רַב לָךְ אַל תּוֹסֶף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בַּדָּבָר הַזֶּה. (ג, כו)

די גמרא זאגט (סוטה יג:) "בְּרַב בָּשֵׂר - בְּרַב בְּשְׂרוהו", אז ווייל משה רבינו האט געזאגט פאר קרח ועדתו "**רב" לכם בני לוי**, האט דער אויבערשטער אים אויך געזאגט מיט'ן זעלבן לשון: "**רב" לך אל תוסף דבר אלי**.

דארף מען לכאורה פארשטיין, ווייל מען קען דאך נישט לערנען כפשטו אז **רב לך** איז געווען א עונש פאר משה רבינו אויף דעם וואס ער האט געזאגט פאר קרח ועדתו **רב לכם**, ווייל דאס איז דאך זיכער נישט געווען קיין חטא בכלל, איז וואס דען איז פשט אין די גמרא "בְּרַב בָּשֵׂר - בְּרַב בְּשְׂרוהו"?

נאר מען זעט אז הגם משה רבינו איז געווען דער 'ענו מאד מכל האדם' האט ער גענומען שארפע שריט קעגן קרח ועדתו. פארוואס? ווייל ווען קרח האט גע'טענה'ט **מדוע תתנשאו על קהל ה'**, גאנץ כלל ישראל האט דאך געהערט אויפ'ן בארג סיני אנכי ולא יהיה לך, האט משה רבינו געזען אין דעם א כפירה אין גאנץ תורת ה'.

ווייל נארמאל איז דאך זייער פארשטענדליך אז א קעניג וואס האט א בן בית וואס געבט איבער פאר די בני המדינה אלע באפעלן וואס דער מלך געבט ארויס אויף די בני המדינה לטובתם, קומט זיך אים א גרעסערע כבוד, ווייל ער איז דאך דער ווארט זאגער פונעם קעניג! און אז קרח טענה'ט "מדוע תתנשאו", איז טייטש אז ער גלייבט נישט אז משה רבינו איז 'דער ווארט זאגער' פונעם אויבערשטן איבערצוגעבן פאר די אידן זיין תורה און מצוות, נאר ער האלט אז ער האט אלעס אליין אויסגעטראכט, און די איינציגסטע זאך וואס איז יא אמת איז נאר **אנכי ולא יהיה לך** וואס אלע אידן האבן געהערט פונקט ווי משה רבינו, ממילא קומט זיך אים באמת נישט מער חשיבות ווי אלע אנדערע אידן וואס "כולם שמעו מפי הגבורה אנכי ולא יהיה לך". וועגן דעם האט משה רבינו פארשטאנען אז ער מוז דא טון א ספעציעלע זאך אויפצואווייזן אז זיין נבואה איז יא על פי ה' כדי זיי זאלן נישט קומען כופר זיין בתורת ה'.

איז כל זמן משה רבינו האט געלעבט האבן זיי נאך געקענט זאגן 'לכבוד עצמו הוא דורש' און ער נעמט זיך גרויסקייט מיט'ן אנהענגען זיינע אייגענע מצוות אינעם אויבערשטן כדי מען זאל אים מכבד זיין אז ער איז דער 'נאמן בית המלך'. אבער די גרעסטע הוכחה דאס אפצופרעגן איז, אז אפילו ווען ער האט שוין געהאלטן סמוך לפטירתו און נאכ'ן זיך בעטן א ים מיט תפילות אריינצוגיין אין ארץ ישראל און דער אויבערשטער האט אים געזאגט "כי לא תעבור", האט ער מקבל געווען אויף זיך דעם דין שמים און האט ממשיך געווען אנצוזאגן די אידן: **"ועתה ישראל שמע אל החוקים ואל המשפטים"**. פון דעם זעט מען קלאר אז ער מיינט זיכער נישט לכבוד עצמו נאר ער זאגט וואס דער אויבערשטער הייסט אים זאגן, ווייל ער האט דאך שוין נישט צו האפן פאר ווייטערדיגע גרויסקייט.

דאס קומען חז"ל ארויסברענגען, אז אדרבה, דאס איז א גרויסע שבח פאר משה רבינו, אז ביי די פרשה פון קרח איז ער זיי שארף אריינגעפארן **"רב לכם"** - אז מיט'ן זאגן "מדוע תתנשאו" טוען זיי א געפערליכע זאך כופר צו זיין בתורת ה' ווייל פון דעם איז משמע כאילו די מצוות איז ח"ו נישט מפי הגבורה נאר משה רבינו זאגט עס לכבוד עצמו. און וועגן דעם האט מען אים צוגעפירט פון הימל די שטערקסטע וועג דאס אפצופרעגן מיט **"רב לך" אל תוסף** אז אפילו דער אויבערשטער האט נישט אנגענומען זיין תפילה נאר פאר'חתמ'עט זיין גזר דין אז ער ענדיגט שוין זיין תפקיד, האט ער ווייטער אנגעווארנט די אידן צו היטן די תורה ומצוות, וואס דאס ווייזט אז ער מיינט גארנישט זיין שטעלע, נאר ער זאגט אלעס וואס דער אויבערשטער האט אים באפוילן צו זאגן.

'קומץ המנחה' פ' ואתחנן - דרוש י אות ז-ח

נחמו

לעתיד לבוא וועלן די צוויי בתי מקדש אראפקומען פון הימל געבויעט דורכן אויבערשטן אליין

נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי יֹאמַר אֱלֹקֵיכֶם. (ישעיה מ, א)

אין מדרש שטייט (איכה רבה א, כב), די אידן האבן געזינדיגט **בכפליים** אזויווי עס שטייט (איכה א, ח) **"חֵטְא חָטְאָה יְרוּשָׁלַיִם"**, זענען זיי נענש געווארן **בכפליים** - אזויווי עס שָטייט **"כִּי לָקְחָה מִיַּד ה' כִּפְלַיִם בְּכָל חַטֹּאתֶיהָ"** (ישעיה מ, ב), און דערפאר באקומען זיי א נחמה **בכפליים - "נחמו נחמו עמי"**.

דארף מען פארשטיין, וואס איז פשט אז די חטאים, די עונש, און די נחמה, זענען בכפליים?

נאר אין זוהר הק' שטייט (ח"ג רכא.) **אז** א גוי האט געפרעגט רבי אליעזר, אז אין פסוק שטייט דאך (חגי ב, ט) "גדול יהיה כבוד הבית האחרון מן הראשון", רעדט מען דאך נאר פון **צוויי** בתי מקדש, איז וואס זאגט עטס אז עס גייט נאך געבויעט ווערן א דריטע בית המקדש? [און דער גוי האט נישט געוואלט הערן קיין ענטפער, און רבי אליעזר האט געמאכט פון אים א גל של עצמות.]

נאכדעם האט רבי אליעזר געזאגט, אז ער האט געפרעגט די שאלה פון אליהו הנביא און אליהו הנביא האט אים געענטפערט אז די שאלה האט מען פארענטפערט אין מתיבתא דרקיעא, אז ווען די אידן זענען ארויס פון מצרים האט דער אויבערשטער אליין זיי געוואלט בויען א בית המקדש און זיי זאלן זיין ווי די מלאכים אויבן אין הימל, נאר וויבאלד זיי האבן געזינדיגט אין מדבר, איז דער דור המדבר געשטארבן אין מדבר, און דער אויבערשטער האט אריינגעברענגט זייערע קינדער קיין א"י, און די ביהמ"ק איז געבויעט געווארן בידי אדם און וועגן דעם איז דאס צום סוף חרוב געווארן.

די זעלבע זאך ביים צווייטן בית המקדש, וויבאלד זיי האבן געזינדיגט בימי עזרא מיט נשים נכריות איז דאס אויך געבויעט געווארן בידי אדם, און וועגן דעם איז דאס אויך חרוב געווארן. און ביז היינט איז נאך אפילו נישט אראפגעקומען די ערשטע בית המקדש געבויעט דורכן אויבערשטן אליין, וויילביידע בתי מקדש זענען געבויעט געווארן נאר בידי אדם.

אבער לעתיד לבוא וועט דער אויבערשטער אליין אראפברענגען פון הימל **די צוויי בתי מקדש** צוזאמען וואס ער אליין וועט בויען, וואס אויף דעם ווארטן מיר, איין ביהמ"ק וועט זיין באתגליא, און איינס וועט זיין באתכסיא. און דאס מיינט דער פסוק; "גדול יהיה כבוד הבית האחרון מן הראשון" אז די בתי מקדש וואס **דער אויבערשטער** וועט אראפשיקן פון הימל לעתיד לבוא וועלן האבן אסאך א גרעסערע כבוד ווי די וואס זענען געבויעט געווארן נאר בידי אדם.

לויט דעם שטימט זייער גוט דער מדרש; אז ווייל די אידן האבן געזינדיגט **בכפליים**, סיי ביים דור המדבר און סיי בימי עזרא, וואס דאס האט גורם געווען אז די בית המקדש זאל געבויעט ווערן נאר בידי אדם, און וועגן דעם טאקע **לָקוּ בכפליים** - אז ביידע בתי מקדש זענען חרוב געווארן, באקומען זיי אבער א **נחמה בכפליים** אז לעתיד לבוא וועלן ביידע בתי מקדש צוריק אראפקומען פון הימל געבויעט **דורכן אויבערשטן אליין** מיט'ן פולסטן פראכט.

מנדב צו זיין א גליון לשבוע זוכה צו זיין להבטחת הצדיק, אדער אנטייל צו נעמען אין די הוצאות, ביטע זיך ווענדן צו.
gilyonplotzk@gmail.com | plotzk.org | (929) 260-4868

די הייליגע צוואה

ומי שישתדל בהדפסתן יהי' לו המחבר למליץ אם יהי' לו זכות

איר קענט שיקן קוויטלעך צום ציון הק' להפקד בדבר ישועה ורחמים

פאראינטערעסירטע ביטע פארבינדט אייך צום מערכת

הגליון נתנדב ע"י
הרבני הנכבד
הר"ר **יושע אייזיק יצחק געלבשטיין** הי"ו
זכות הפצת תורת רבינו זי"ע
יעמוד בעדו לברכה והצלחה בכל הענינים.

די שווארצע בענדער

תורת יואל

גליון מס' 46

אידיש

מיוחד פאר פרחי התלמידים זיך צו באקענען מיטן רבי'נס הייליגע דיבורים

י.ז. הכהן: עורך

פרשת ואתחנן תשפ"ה

ואתחנן אל ד' בעת ההיא לאמה, אתה החלות להראות וגו', ויאמר ד' אלי רב לך אל תוסף וגו',

רש"י: **הרבה מזה שמור לך רב טוב הצפון לך:** פיהל גוטס איז פארגעברייט פאר דיר, במילא בעט מיך נישט צו קענען אריינגיין אין ארץ ישראל.

פרעגט דער רבי זי"ע, דער טעם פארוואס משה רבינו האט געוואלט אריינגיין אין א"י, איז וויל ער האט געוואלט מקיים זיין **מצוות התליות בארץ:** די מצוות וואס מען קען מען נאר מקיים זיין אין ארץ ישראל, אויב אזוי וואס האט אים דער באשעפער גוזאגט: הרבה מזה שמור לך - **רב טוב** משה האט דאך געזוכט צו מקיים זיין נאך און נאך מצוות, נישט קיין רב טוב וואס מיינט לכאורה שכר בעולם הבא?

עס איז דא א מדרש פליאה: **אתה החלות - זה המן**, איז שווער, וואס איז דער שייכות פון המן הרשע צו אונזער פרשה.

דער רבי ברענגט א **פרקי דר' אליעזר**, אז ווען השי"ת האט זיך באוויזן צו משה ביים סנה, האט ער אים געשווארן אז אלעס וועל איך דיר נאכגעבן, אחוץ צוויי ענינים, יום המות און אריינגיין קיין ארץ ישראל.

איז דער הייליגער **ישמח משה** מסביר, אז השי"ת האט גוזאגט צוויי ענינים, און נישט גוזאגט וועלעכע, די וועסט שוין שפעטער וויסן וועלעכע צווי - וויל נישט אריינגיין קיין א"י איז הערשט נגזר געווארן פיהל שפעטער.

אין **מדרש רבה** שטייט פארוואס האט השי"ת נישט מגלה געווען פאר אברהם אבינו אז המן הרשע וועט האבן א מפלה, **אמר רבי אבא בר כהנא כך הוא דרכן של צדיקים:** דער מהלך פון צדיקים איז אמור מעט ועשה הרבה, רעדן ווייניג אבער טוהן אסאך, און השי"ת פיהרט זיך די זעלבע, במילא האט ער גארנישט גוזאגט פאר אברהם, נאר געטוהן צו די זאך, און מרדכי האט מנצח געווען המן הרשע.

מיט די הקדמות איז דער רבי מסביר די תפילה פון משה רבינו, משה האט געבעטען השי"ת, אזוי ווי די האסט מיר צוגעזאגט אז די וועסט מיר אלעס נאכגעבן, במילא בעט איך דיר די צוויי ענינים אויך, כדי די זאלסט מקיים זיין דעם אמור מעט ועשה הרבה, און די ראי' איז פון המן וואס דארט האט אויך השי"ת געטוהן פיהל מער ווי ער האט גוזאגט.

און דאס איז פשט אין פסוק, **אתה החלות להראות - זה המן**, וואס דארט זעהן מיר די מידה פון אמור מעט... אויב אזוי בעט איך **אעברה נא ואראה**, אז דאס זאלסטו מיר אויך נאכגעבן: **אריינגיין אין א"י**, און מיט דעם וועסטו מקיים זיין **אמור מעט ועשה הרבה.**

אויף דעם האט השי"ת געענטפערט, **רב לך - הרבה מזה שמור לך**, פיהל מער גוטס איז אוועקגעלייגט פאר דיר בעולם הבא, וואס איך האב דיר נאך נישט גוזאגט, און מיט דעם וועל איך מקיים זיין דער **אמור מעט ועשה הרבה.**

נסיעה תשכ"ה (שרייבער)

הרה"ח ר' שמואל יצחק ראזינגער הי"ו, גיט איבער אן אינטרעסאנטע עובדה פון רביה"ק, וואס ער איז געווען דערביי, ביי די נסיעה - תשכ"ה, ביים באזוכן בני ברק, איז דער רבי ז"ע איז געקומען פארהערן די קינדער/בחורים, און די הנהלה האט צוגעגרייט א אויבענאן ווי ס'פאסט, און מ'האט געברענגט פון א דערנעבענדיגער שכן א שיין סחורה'נעם בענקל פארן רבי'ן ר' אברהם יצחק דייטש ז"ל (פון די הנהלת הת"ת) רופט זיך אן <u>דער רבי וועט זיכער זיך נישט אראפזעצן אויף דעם בענקל</u>, האט מען אויך צוגעלייגט דערנעבן א פשוט'ן האלצען בענקל, אזוינס וואס די מלמדים נוצן, דער רבי קומט אריין, און זעצט זיך גלייך אויפן האלצענעם בענקל, לכאורה האט דער רבי חושש געווען אויף שעטנז.

ביי יענע נסיעה האט מען געמאכט פארן רבי'ן א ספעציעלן בענקל פון סינטעטישע לעדער, וואס דער רבי האט גענוצט במשך די נסיעה, נאכדעם איז עס אריבער צום ריסקוועור רב, וואס האט עס גענוצט עד יומו האחרון, דער בענקל איז אריבער בירושה צו אן אייניקל, און מ'האט עס אריבערגעברענגט קיין נ.י.

הערת הקורא

הגיעו לידי א בריוו, וואס דער כותב, הרה"ח ר' יעקב יוסף וויינער - לאנדאן, שרייבט אן עדות'שאפט אז אין זייער משפחה איז דא א העמד פון רביה"ק, אין עס האט די בוכשטאבן (JT) אויסגענייט.

ווי אזוי איז דער העמד אנגעקומען צו אונז? דערציילט ר' יעקב יוסף, מיין פאטער האט נישט געהאט קיין קינדער די ערשטע יארן נאך זיין חתונה, די באבע מרת בריינדל איז געקומען פון אויסטראליע צום רבי'ן, צו פועל'ן א ישועה פאר איר זוהן, דער רבי האט זייער גוט געקענט איר משפחה, ווייל איר טאטע, הרה"ח ר' ישראל משה ז"ל האט געוואוינט אין האלמין זייער נאנט צו סאטמאר, דער רבי האט זייער שטארק אנגעוואונטשען און געהייסן געבן א העמד, זי זאל דאס איבערגעבן איר זוהן וואס דארף א ישועה, ברכת צדיק עשה רושם, און האט געבוירען א מיידל צום יאר, מיין עלטערע שוועסטער, און דערנאך א פיהלע שטוב מיט קינדער, זכותו יגן עלינו.

מעשה: הכרת הטוב

(לע"נ יקותיאל פנחס בן ברוך צבי הכהן י"ג אב)

מיין עלטער זיידע הרה"ח ר' יקותיאל פנחס פילאפף ז"ל, איז ניצל געווארן פון די קריג, אבער אהיימגעקומען עלנה, פארלוירען זיין אשת נעורים, דאהי אין אמעריקע האט ער חתונה געהאט בזו"ש מיט די חשוב'ע מומע מרים בת הרה"ח ר' יודא ארי פאל, פון קלוזענבורג

רבי יודא לייב פאל ז"ל, איז געווען פון רבי'ן'ס געווארדיע אין די שטאט קלויזענבורג, ער האט געשיקט דעם קאנסוס הרבנות פאר רביה"ק פון די ארטאהדאקסישע קהילה אין קלויזענבורג, וואס האבן זיך אפגעטיילט פון די סטאטס-קווא, דער רבי האט עס אנגענומען, און דערנאך איבערגעגעבן און אהינגעשיקט חתן-אחיו הרב יקתיאל יודא ה"ש ז"ל.

די מומע איז געווען זייער נאנט מיט די סאטמארע רעבעצין, און אסאך ארויסגעהאלפן מיט אירע חסד אקטיוויטעטן, די מומע האט גוט געקענט נייען, און זי האט גענייעט פאר די רעבעצין בעט-געוואנט און אנדערע זאכן וואס די רעבעצין האט געקענט טיילען פאר ארימע שטובער.

איינמאל האט די מומע אויסגעשטריקט א הערליכע משנכנס פארן רבי'ן'ס שטוב, די רעבעצין האט דאס אריינגעברענגט און געוויזן פארן רבי'ן, דער רבי באטראכט דאס, און זאגט: <u>יא!! ער נעמט אן די מתנה</u> און געהייסן אויפהענגען די נייע אנשטאט די אלטע.

ביים אראפנעמען די אלטע, האבן זיך געיאוועט עטליכע וואס האבן דאס געוואלט נעמען צו זיך, דער רבי הייסט: <u>מען זאל די אלטע אריבערשיקן צו מרת פילאפף</u>, אלס הכרת הטוב פאר די פיהלע הילף וואס זי העלפט ארויס די רעבעציןן.

מנהג: שבת'דיגע בגדים (ה)

וווען קען מען טוישן מוצ"ש?

יציאות קאלוס — מנהג טעמו ומקורו

אין יסוד ושורש העבודה זעהן מיר, **וכתב האריז"ל שלא להסיר בגדי שבת עד אחר אכילת סעודה ד** עכ"ל, און ער לייגט צו, **ואשרי אנוש יעשה זאת ובן אדם יחזיק בה**, די זעלבע ווערט געברענגט אין **כף החיים**, <u>והנכון שישארו עליו עד אחר סעודת רביעי</u>.

און קונטרס אחרון למנהגי חת"ם סופר, שטייט וכן הי' מנהג החת"ם סופר כפי שהובא בספר תומר דבורה, <u>מלוה מלכה הי' עושה במלבושי שבת</u>, אזוי אויך שטייט אין ספר זכרון יהודא - מנהגי פון מהר"ם א"ש, אחרי הסעודה (מלוה מלכה) מיד הי' פושט כל בגדי שבת ולבש בגדי חול.

אבער אסאך פוסקים האבן געהאלטן אז מ'זאל נישט אויסטוהן די בגדי שבת ביז מ'גייט שלאפן, אזוי ווערט געברענגט אין **ספר לקט יושר** (מנהגי תרומת הדשן) <u>וזכורני שאינו פושט כל בגדי שבת במוצאי שבת עד שהלך לישון</u>.

בס"ד

גליון

קוראי עונג

פרשת ואתחנן
שבת נחמו

נערך ע"י הרב יצחק דוד טווערסקי - מלמד בישיבת קארלין סטאלין

דברי תורה

וָאֶתְחַנַּן אֶל ה' בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר. (ג, כג)
'ואתחנן' באטרעפט 515, דאס איז א רמז אז משה רבינו האט מתפלל געווען 515 תפלות אז דער אייבערשטער זאל אנ'נעמען זיין תפלה.
דאס האט ער זיך געלערנט פון 'יצחק אבינו' און 'רבקה אמנו', ווען זיי האבן געדאווענט אויף קינדער, האבן זיי אויך געדאווענט 515 תפלות, א רמז דערצו איז אז 'יצחק רבקה' באטרעפט 515.
(דער הייליגער 'מגיד' רבי אברהם פון טריסק זי"ע)

'ואתחנן' באטרעפט 515, דאס איז א רמז אויף די 515 תפלות וואס משה רבינו האט מתפלל געווען פון ט"ו אב ביז ז' אדר, דריי מאל א טאג (אויסער שבתות, וואס דאן איז אסור צו בעטן) צוזאמען זענען 515.
(ספר 'פני יהושע' ברכות לב.)

עס קען זיין אז משה רבינו האט מתפלל געווען 515 שעות, פון ראש השנה ביז שמיני עצרת צופרי, ווען עס איז דער 'גמר חתימה', און דעמאלט האט עם דער אייבערשטער געזאגט 'רב לך אל תוסף דבר אלי', און ער האט באלד אויפגעהערט צו מתפלל זיין.
(דער הייליגער רבי יחיאל מאיר פון אוסטראווצא זי"ע)

'ואתחנן אל ה'', משה רבינו האט געבעטן פון דער אייבערשטער, אז 'בעת ההוא', אין יענע צייט, דאס איז די רגע פון זיין פטירה פון דער וועלט, 'לאמר', זאל ער קענען זאגן די ווערטער, 'ה' אלקים', ער זאל דאן קענען ריכטיג מקבל זיין אויף זיך דעם עול מלכות שמים.
(דער הייליגער רבי מנחם מענדל פון קאצק זי"ע)

רַב לָךְ אַל תּוֹסֶף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד. (ג, כו)
לכאורה איז שווער, חז"ל זאגן דאך (יבמות סד.) 'הקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים', אויב אזוי פארוואס האט דער אייבערשטער נישט געוואלט אז משה רבינו זאל דאווענען מער?
נאר חז"ל זאגן דאך (ברכות נד:) 'כל המאריך בתפלתו מאריכין לו ימיו ושנותיו', קומט אויס אז אויב משה רבינו וואלט מער געדאווענט, וואלט דער אייבערשטער עם געדארפט מאריך ימים זיין, און עס איז שוין נגזר געווארן די גזירה אז ער זאל נפטר ווערן.
(דער הייליגער 'גאון' רבי העשיל פון קראקא זי"ע)

אין מדרש שטייט (תנחומא ואתחנן ד.), ווען משה רבינו האט געבעטן דעם אייבערשטער אריינצוגיין קיין ארץ ישראל האט ער געזאגט: 'כתבת בתורתך אהבתי את אדוני את אשתי ואת בני לא אצא חפשי', אויב דער קנעכט זאגט פאר'ן האר: איך האב ליב דיר, מיין פרוי און מיינע קינדער, איך וויל נישט ארויסגיין פריי, דאן בלייבט ער ביים האר. 'ואני אהבתי את אדוני', זה הקב"ה, 'את אשתי', זו התורה, 'ואת בני', אלו ישראל, 'לא אצא חפשי'. 'השיב לו הקב"ה', האט עם דער אייבערשטער גע'ענפערט: 'אל תוסף דבר אלי עוד', דו זאלסט מער נישט רעדן צו מיר דערוועגן.
דארף מען פארשטיין, פארוואס האט עם דער אייבערשטער אזוי גע'ענטפערט?
ווייל די גמרא זאגט (קידושין כב.) 'אם אמור יאמר העבד, עד שיאמר וישנה', דער קנעכט דארף זאגן צוויי מאל 'אהבתי וגו'', אז ער זאל בלייבן ביים האר.
דעריבער ווען משה רבינו האט גע'טענה'ט, איך זאג דאך אויך 'אהבתי' אויב אזוי דארפסט דו אנ'נעמען מיין תפלה, האט עם דער אייבערשטער גע'ענפערט: דיין טענה איז טאקע גערעכט, אבער וויבאלד מען דארף זאגן צוויי מאל 'אהבתי וגו'', דעריבער בעט איך דיר 'רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה', ווייל אויב דו וועסט דאס בעטן א צווייטע מאל וועל איך דיר מוזן לאזן בלייבן לעבן אריינצוגיין אין ארץ ישראל.
(דער הייליגער 'גאון' רבי העשיל פון קראקא זי"ע)

וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹקֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם. (ד, ד)
עס שטייט אין זוהר הקדוש (ח"א כד.), אז אין קריאת שמע איז דא רמ"ח (צוויי הונדערט אכט אין פערציג) ווערטער, וואס זיי זענען אקעגען די רמ"ח איברים פון די מענטש, און ווען א מענטש לייענט קריאת שמע מיט כוונה, געבט ער כח פאר זיינע רמ"ח איברים.
אבער באמת אין גאנץ קריאת שמע איז נאר דא רמ"ז ווערטער (צוויי הונדערט זיבן און פערציג), נאר מיט די ווארט אמת וואס מען זאגט צוזאמען ה' אלקיכם אמת, דעמאלט ווערט רמ"ח ווערטער אין קרי"ש.
דאס איז די פסוק דא מרמז, 'ואתם הדבקים', ווען מען טוהט באהעפטן דאס ווארט 'אמת' וואס זענען די אותיות פון 'אתם', 'בה' אלקיכם', צו די ווערטער 'ה' אלקיכם', אז עס זאל זיין 'ה' אלקיכם אמת', וואס דאן ווערט רמ"ח ווערטער, 'חיים כולכם היום', דאן געבט מען כח און חיות אין די 'רמ"ח איברים'.
(דער הייליגער 'דגל מחנה אפרים' זי"ע)

אָנֹכִי עֹמֵד בֵּין ה' וּבֵינֵיכֶם. (ה, ה)
דער 'אנכי', דער 'איך' פון א מענטש, וואס ער האט שטענדיג נאר 'זיך' אינזינען, דאס איז די מחיצה וואס שטייט צווישן דער אייבערשטער און דער מענטש, ווילאנג דער מענטש האט נאר אינזינען דעם 'איך', קען ער נישט צוקומען צו קיין הויכע מדרגות אין עבודות ה'.
(דער הייליגער רבי משה פון קאברין זי"ע)

וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ. (ו, ז)
'ושננתם לבניך', א איד דארף אויסלערנען זיין זוהן, אז דאס קינד זאל לערנען און מקיים זיין דעם 'ודברת בם', נישט נאר 'בשבתך בביתך', ווען דער טאטע זיצט אין שטוב און געפינט זיך אינדערהיים, נאר אויך 'ובלכתך בדרך', ווען דער טאטע גייט ארויס פון שטוב אין וועג אריין, זאל דאס קינד דאן אויך לערנען, אפילו דער טאטע איז נישט אין שטוב.
(דער הייליגער רבי יהושע פון בעלזא זי"ע)

הפטורה 'נחמו'

נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי יֹאמַר אֱלֹקֵיכֶם. (ישעי' מ, א)
עס שטייט 'נחמו נחמו' מיט א דאפלטע לשון, ווייל ווען די מלאכים טרייסטן דעם אייבערשטער אויף דעם חורבן בית המקדש, ענטפערט זיי דער אייבערשטער: "'נחמו', אויב איר ווילט מיר טרייסטן, 'נחמו עמי', זאלט איר טרייסטן מיין פאלק די אידן, אזוי וועל איך אויך געטרייסט ווערן!"
(דער הייליגער 'מגיד' רבי ישראל פון קאז'ניץ זי"ע)

מיר האבן טאקע געזינדיגט, דער בית המקדש איז ליידער חרוב געווארן, אבער 'נחמו', מיר טרייסטן זיך מיט דעם, אז 'עמי', מיר זענען נאך אלס דעם אייבערשטער'ס פאלק, און אויב מיר וועלן זיך פירן ווי דער אייבערשטער'ס פאלק, זאגט דער פסוק ווייטער 'יאמר', וועט דער אייבערשטער זאגן, 'אלקיכם', איך בין אייער ג-אט.
(ספר 'תורת אבות' - סלאנים)

סיפורי צדיקים

ולא תגנב.

איינמאל איז דער הייליגער רבי ברוך פון מעז'יבוז' זי"ע געזיצן פרייטאג ביינאכט ביים סעודת שבת און זיך אנגערופן צו די חסידים: "ווער עס וועט רעדן עפעס שלעכט'ס אויף דעם בארדיטשוב'ער רב, זאג איך עם צו מיט שכר אין עולם הבא!"...

צווישן די חסידים איז געווען א יונגערמאן וואס האט געוואלט צולויפן דערציילן עפעס שלעכט'ס אויף דעם הייליגער בארדיטשוב'ער רב זי"ע.

אבער די עלטערע חסידים האבן עם צוריק געהאלטן און נישט געלאזט גיין, ווייל עס איז זיכער אז עפעס העכער'ס ליגט באהאלטן אין די ווערטער פון דעם רבי'ן, רבי ברוכ'ל.

צומארגנ'ס האט זיך די זאך איבערגע'חזר'ט ביים מיטאג טיש, רבי ברוכ'ל האט געזאגט אזוי ווי נעכטן, אלע חסידים האבן זיך נישט דערוואגט צוצוגיין, אבער דער זעלבע יונגערמאן האט נאכאמאל געוואלט צולויפן, און מען האט עם ווידער אמאל צוריק געהאלטן.

דער יונגערמאן האט זיך נישט אקעגן געשטעלט, ווייל ער האט געטראכט אז ער האט נאך דאס מעגליכקייט צוצוגיין ביי סעודה שלישית.

ביי סעודה שלישית האט רבי ברוכ'ל נאכאמאל געזאגט די רייד, דאס מאל האט זיך שוין דער יונגערמאן זיך שטארק אדורך געשטופט צווישן די אלע אידן וועלכע זענען דארט געשטאנען און מער האט מען עם שוין נישט געקענט צוריק האלטן.

ווען רבי ברוכ'ל האט געזעהן ווי דער יונגערמאן שטופט זיך, האט ער עם צוגערופן און געפרעגט: "וואס האסטו דו צו דערציילן אויף דעם בארדיטשוב'ער רב?"

האט דער יונגערמאן אנגעהויבן צו דערציילן: "איינמאל בין איך געפארן אויף מיינע געשעפטן צו די שטאט בארדיטשוב, און איך האב געטראכט אז עס איז א גוטע געלעגנהייט צו געבן א בליק אויף די עבודה פון דעם בארדיטשוב'ער רב, ווי אזוי ער דאווענט, בין איך אריין אין שוהל, און שוין פון אינדרויסן האב איך שוין געקענט הערן די געוואלדיגע קולות ווי ער דאווענט, איך האב זיך געשטעלט ביי דער זייט און געקוקט.

ווען דער בארדיטשוב'ער רב איז אנגעקומען צו די ברכה 'יוצר אור', האט ער מיט א גאר הויכע שטימע אויסגעשריגן די ווערטער 'יוצר משרתים ואשר משרתיו', און פלוצלינג איז ער געקומען צו לויפן ביז נעבן מיר און געשריגן: "וואס וועט זאגן דער 'מלאך מיכאל'? וואס וועט זאגן דער 'מלאך גבריאל'?"

נאכ'ן אויסרעדן מיט די ווערטער איז ער צוריק צו זיין ארט און ווייטער געדאווענט.

דאס האט מיר אויסגעזעהן - האט דער יונגערמאן אויסגעפירט - ווי נישט קיין נארמאלע זאך, אזוי צו שרייען? און נאך מער, ווי אזוי האט ער געמעגט אויסרעדן אינמיטן דאווענען? און נאך מיט אזא כעס? און נאך זאגן אזעלכע מאדנע ווערטער פון 'מלאך מיכאל' און 'מלאך גבריאל'?!"...

ווען רבי ברוכ'ל האט דאס געהערט, האט ער זיך אנגערופן צום גאנצע עולם וואס איז דארט געשטאנען און געזאגט: "וויסן זאלט איר אז דער הייליגער בארדיטשוב'ער רב איז מליץ טוב פאר די גאנצע פמליא של מעלה אויף אידישע קינדער, און ער איז מלמד זכות אויף אלע עבירות וואס אידן טוהן, און ווען ער קומט אָן צו די ווערטער 'יוצר משרתים ואשר משרתיו כולם עומדים', דאן איז דער צייט ווען 'מלאך מיכאל' און 'מלאך גבריאל' פרובירן אויסצורייניגן די אידן פון אלע זייערע עבירות און טרעפן גוט'ס אויף אלע זייערע מעשים.

אבער יענעם טאג ווען דער הייליגער בארדיטשוב'ער רב האט דיר געזעהן שטיין דארט אין די זייט, און ער האט געזעהן די עבירה וואס דו האסט יענעם טאג געטוהן אין דעם גאסט-הויז, אז דו האסט גע'גנב'עט א זילבער'נע לעפל און עס אריינגעלייגט אין דיין טעלער, איז ער געווארן זייער בכעס, ווייל ער האט נישט געזעהן מיט וועלכע ענטפער ער וועט דיר קענען פארענטפערן פאר מלאך מיכאל און גבריאל.

ווייל עס איז דא אמאל א מענטש וואס גנב'עט, ווייל ער האט נישט וואס צו עסן, דאן איז נאך דא א שטיקל לימוד זכות, אבער דו ביסט דאך א רייכער מענטש, עס פעלט דיר גארנישט, אויב אזוי פארוואס האסט דו גע'גנב'עט דעם זילבער'נעם לעפל? דאס איז געווען זיין געשריי: "וואס וועט זאגן דער 'מלאך מיכאל'? וואס וועט זאגן דער 'מלאך גבריאל'?!"

ווען דער יונגערמאן האט דאס אלעס געהערט, איז ער דערציטערט געווארן, ער האט באלד אנגעהויבן שטארק צו וויינען, און האט געבעטן מחילה און א תשובה אויף זיין עבירה.

האט עם רבי ברוכ'ל מעז'בוז'ער געזאגט, אז זיין תשובה וועט נאר קענען קומען אויב ער וועט פארן צום הייליגער בארדיטשוב'ער רב, און ער וועט עם געבן א דרך תשובה.

דער יונגערמאן האט אזוי געטוהן, און א שטיקל צייט דערנאך האט עם דער בארדיטשוב'ער רב געזאגט אז זיין עבירה איז שוין נמחל געווארן.

❋ ❋ ❋

והיו לטוטפת בין עיניך.

צו דער הייליגער רבי יצחק פון סקווירא זי"ע איז אמאל אריינגעקומען א צובראכענע איד, וועלכער האט נאכנישט זוכה געווען צו קיין קינדער, און ער האט געבעטן פון דעם רבי'ן ער זאל עם אנוואונטשן מיט קינדער.

נאכ'ן עם אויסהערן, האט רבי איציק'ל עם געזאגט אז ער זאל אריינגיין צו זיין עלטסטער זון דער הייליגער רבי אברהם יהושע העשיל פון סקווירא זי"ע, 'ווייל ער לערנט תורה לשמה'!

דער הייליגער רבי אברהם יהושע העשיל זי"ע האט זיך דאן געוויטיגט אין א גרעסערע סומע געלט, כדי צו קענען קויפן א פאָר תפלין פאר זיינ'ס א קינד, וועלכער האט געהאלטן פאר די 'בר מצוה'.

רבי אברהם יהושע העשיל האט שטארק געוואלט קויפן 'פרשיות' וועלכע זענען געשריבן געווארן דורך 'רבי הירש סופר' זצ"ל, דער 'סופר' פון דער הייליגער 'בעל שם טוב' זי"ע, אבער ער האט נישט געהאט גענוג געלט דערצו.

האט ער געזאגט צום איד: "אויב דו וועסט מיר געבן דעם סומע וויפיל עס קאסט די פאָר תפלין, וועסט דו מיט'ן אייבערשטער'ס הילף געהאלפן ווערן!"

דער איד האט נישט געטראכט קיין מינוט, ער האט באלד אראפגעלייגט דעם גאנצן סומע געלט, און רבי אברהם יהושע העשיל האט עם צוגעזאגט, אז ער וועט זוכה זיין צו האבן קינדער.

ווען זיין פאטער רבי איציק'ל פון סקווירא זי"ע האט דאס געהערט, האט ער געפרעגט פון זיין זוהן: "פון וואו האסטו דו דאס געוואוסט, אז דורך געבן געלט פאר תפלין, ווערט מען געהאלפן מיט קינדער?"

האט רבי אברהם יהושע העשיל גע'ענטפערט: "עס איז אָן אפענעם פסוק, 'והיו לטוטפת', אויב געבט מען געלט פאר תפלין, 'בין', איז מען זוכה צו א זוהן!"...

דער איד איז טאקע געהאלפן געווארן, ביז א יאר איז ביי עם געבוירן געווארן א זוהן.

❋ ❋ ❋

אמרות חכמים

ואתחנן אל ה' בעת ההיא.

מען האט אמאל געפרעגט פון דער הייליגער צאנז'ער רב זי"ע: "וואס טוט דער רבי פאר ער שטעלט זיך דאווענען?"

האט ער זיי גע'ענטפערט: "פאר'ן דאווענען בעט איך פונעם אייבערשטער אז ביים דאווענען זאל איך קענען דאווענען ווי עס דארף צו זיין, דער יצה"ר זאל מיר נישט שטערן אינמיטן דאווענען.

ווי דער פסוק זאגט 'ואתחנן אל ה'', משה רבינו האט געבעטן פונעם אייבערשטער, 'בעת ההיא', אין יענע צייט ווען איך שטעל זיך דאווענען, 'לאמר', זאל איך קענען זאגן דאס דאווענען ווי עס דארף צו זיין, אָן קיין שום שטערונגען!"...

❋ ❋ ❋

דער הייליגער 'חתם סופר' זי"ע פלעגט זייער לאנג דאווענען, האט עם א רב אמאל געפרעגט: "היתכן? איר זענט דאך צוליב אייער דאווענען מבטל פון לערנען תורה, ווייל איר פארלירט צייט פון לערנען.

האט עם דער 'חתם סופר' גע'ענטפערט: "די חז"ל זאגן אז ווען איינער דאווענט לאנג, טוט מען עם פארלענגערן זיינע טעג און יארן. אויב אזוי וועל איך שוין אין מיינע עלטערע יארן האבן אסאך צייט צו משלים זיין דאס לערנען וואס איך האב פארפעלט אין מיינע יונגע יארן דורך מיין לאנגע דאווענען!"...

❋ ❋ ❋

בס"ד

דער ברלינער

טיב הקהילה אויף אידיש

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד'
בנשיאות מורנו ורבנו הרה"צ
רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

ואתחנן
ט"ו אב תשפ"ה

גליון מס': קמ"ו
שנה ג'

די צייטן לויט אופק ירושלים

זמני הדלקת הנרות ומוצ"ש

הדה"נ	6:54
מוצש"ק	8:08
ר"ת	8:46

סוף זמן קריאת שמע ותפילה

סוזק"ש א'	8:32	סוז"ת א'	9:56
סוזק"ש ב'	9:20	סוז"ת ב'	10:28

די צייטן לויט די זומער זייגער

טיב הפרשה

רחום בדין
אויך אין דער דין ליגט רחמים גמורים

אין די וואכענדיגע סדרה לערנען מיר איבער די תפילות פון משה רבינו לקל ח', אז ער זאל אים אריינלאזן קיין ארץ ישראל.

דער פסוק ברענגט אויך אראפ דער לשון התפילה פון משה רבינו, אז משה רבינו האט געבעטן ביי הקב"ה, ה' אלקים אתה החלות להראות את עבדך את גדלך ואת ידך החזקה.

אויף די ווערטער 'ה' אלקים' זאגט רש"י אז הקב"ה איז א רחום בדין - אז ער איז א רחמן אויך ווען עס קומט צו דינים.

דער אמת איז, אז די בחינה איז אויך מרומז אין די תוה"ק אליין, די ניקוד העכער דערווארט 'אלקים' וועלכע איז דער שם פון דין איז די זעלבע ניקוד פון דער שם הוי"ה.

מיר ווייסן דאך אז די ניקוד לערנט אויס דער מענטש ווי אזוי ער זאל ארויסזאגן דאס ווארט פון מויל, און דער ארויסזאגן איז לויט דער באדייט פון די ווארט, און דא קומט אויך אריין דער זעלבער געדאנק, עס קומט צו לאזן הערן אז אויסערליך איז טאקע דין, אבער אינעווייניג איז אלעס רחמים גמורים - ווייל אלעס וואס הקב"ה טוט מיט א מענטש איז רחמים גמורים אין די בחינה פון כל מה דעביד רחמנא לטב עביד, אבער כלפי חוץ זעט עס אויס ווי דינים.

מיר ווייסן אז כלפי חוץ איז אלעס רחמים גמורים, און דא שטעלט זיך די שאלה וואס אלע פרעגן אז אויב עס איז אזוי - פארוואס דארף מען דאווענען? אלעס וואס דער רבוש"ע מאכט איז דאך איז גוט.

די שאלה פרעגט מען אסאך אין די פריערדיגע ספרים, און עס איז דא דערויף אסאך מהלכים. איינס פון די מהלכים וואס ווערט געברענגט אין די ראשונים זאגט, אז די תפילה בעת צרה איז א מצוה, ווי אלע אנדערע מצוות מן התורה.

די מצוה הייבט זיך אן אז ערשט איז זיך דער איד מבטל פאר הקב"ה, ער איז זיך מבטל לדעת קונו און נעמט אלעס אן באהבה, און איינמאל ער טוט דאס - גייט ער אריבער צו דער צווייטער חלק, און דאס איז מקיים זיין די מצוה פון תפילה וועלכע איז א מצות עשה שהזמן גמרא.

<<< | המשך אין עמוד ב' |

טיב המערכת

דער כח פון תפילה

די הייליגע חז"ל האבן געזאגט, אז דאס וואס עס שטייט אין פסוק אין תהלים (יב, ט) 'כֻּרֻם זֻלּוּת לִבְנֵי אָדָם', דאס גייט ארויף אויף תְּפִלָּה, וועלכע איז עוֹמֶדֶת בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם וּבְנֵי אָדָם מְזַלְזְלִים בָּהּ. וואלט מען זיך געדארפט מתבונן זיין אין דעם, און פראבירן צו פארשטיין – ווייל יעדער זאך וואס מיר אנערקענען דער ווערד דערפון, זענען מיר נישט מזלזל דערין. אויב אזוי, מיט וואס איז אנדערש דער ענין פון תפילה, וואס כאטש מיר ווייסן איר גרויסן ווערד, טוען מיר עס נישט שעצן אזוי ווי עס וואלט געדארפט צו זיין?

דער פשוט'ער טעם דערצו איז, ווייל צומאל זעט א מענטש אז ער בעט און ווערט נישט געענטפערט, און דעריבער ווערט ער געפאלן ביי זיך, וויבאלד עס זעט אים אויס אז זיינע תפילות טראגן נישט קיין פירות, און אויך דעמאלטס טוט אים דער יצר הרע ארויפברענגען טרויעריגע יאוש געדאנקען, און ער זאגט צו אים – האסטו דען געמיינט אז בלויז דורכן רעדן ווערסטו קענען פועל'ן א ישועה? דאס רעדן איז דאך בלויז לופט. און מיט אט די טענה, טוט דער יצר איבערנעמען דאס הארץ פונעם מענטש, און שוואכט אפ זיין אמונה אינעם כח פון תפילה.

דער אמת איז אבער, אז מיר דארפן וויסן און געדענקען אז די אויבנדערמאנטע איז נישט ריכטיג, נאר ביי יעדער זאך איז באשטימט פון הימל א צאל תפילות וויפיל מען דארף מתפלל זיין כדי דער מענטש זאל זוכה זיין דערצו, און ווילאנג עס איז נאכנישט אנגעקומען דערצו, קען ער עס נאכנישט באקומען. דעריבער זאל מען וויסן, אז יעדע תפילה דערנענטערט די ישועה.

אויף די ווערטער פונעם פסוק יוֹצֵר הָרִים וּבֹרֵא רוּחַ וּמַגִּיד לְאָדָם מַה שֵּׂחוֹ (עמוס ד, יג), האט דער הייליגער רוזשינער זי"ע מפרש געווען אז דאס מיינט ווי פאלגנד: דער אויבערשטער איז דער וואס האט באשאפן די בערג, און א בארג איז דאך א הארטער זאך, און ער איז אויך דער וועלכער האט באשאפן די ווינטן, און די ווינט האט דאך נישט אין דעם קיין מַמָּשׁוּת, און פונדעסטוועגן זעען מיר אז די שטארקע ווינטן האבן דעם כח צו צוברעכן די בערג, און דערפון זעט מען אז דער ווינט איז שטארקער ווי א הארטער בארג. און דאס מיינט מַגִּיד לְאָדָם מַה שֵּׂחוֹ, דאס איז תפילה, וואס כאטש עס איז נאר לופט, פונדעסטוועגן האט עס א שטארקער כח צו צוברעכן און צו צורייסן שווערע גזירות פון איבער אונז.

אויף ווי ווייט איז דער כח פון דאווענען, זעען מיר אין די וואכעדיגע פרשה – ווייל משה רבינו האט אזויפיל מתפלל געווען אז ער זאל זוכה זיין אריינצוגיין אין ארץ ישראל, און כאטש משה האט געוואוסט אז די גזירה איז שוין נגזר געווארן איבער אים, פונדעסטוועגן האט ער געוואוסט אז דורכן כח פון תפילה איז מעגליך פאר אים צו מבטל זיין אפילו עפעס וואס איז נגזר געווארן און איז קלאר ארויסגעקומען פונעם מויל פון השי"ת. און ווען נישט וואס דער אויבערשטער האט געזאגט צו אים "אַל תּוֹסֶף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בַּדָּבָר הַזֶּה", וואלט ער ווייטער מתפלל געווען דערויף, ביז ער וואלט מבטל געווען די גזירה.

דאס איז א לימוד פאר יעדן איינציגן איד, ווי אימער ער געפינט זיך, אז אפילו אין דער שווערסטער מצב וואס עס זעט אים אויס אז עוֹלָמוֹ חָשַׁךְ בַּעֲדוֹ און ער האט נישט קיין האפענונג אין זיין מצב, טאר ער אויך דעמאלטס נישט צווייפלען און נישט אויפגעבן פון צו בעטן רחמים, נאר ער זאל אנקלאפן אויף די שערי רחמים און אויסגיסן דאס הארץ מיט תפילות און פארגיסן טרערן אזוי ווי וואסער, ביז דער אויבערשטער וועט אויסהערן זיין געבעט, וִימַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּמִדָּה טוֹבָה יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים.

(עפ"י טיב התורה – ואתחנן)

טיב ההודעות

מען קען הערן שמועס'ן און דרשות
פון מורנו ורבנו שליט"א - אין א עקסטערע נומער
אידיש: 073-2951321 לשה"ק: 073-2951320

יו"ר הוועדה הרוחנית: ר' יעקב רבינוביץ | עורך: ש. גולדשטיין

אבער אויך דער מהלך איז שווער. דער איד וועט וועלן פארשטיין אז אויב הקב"ה וייסט אז אלעס איז גוט, פארוואס האט ער געגעבן פאר א איד אזא מצוה ווי תפילה?

די תשובה אויף די שאלה באקומט מען ווען מען קוקט אריין אין די ווערטער פון דער הייליגער בעש"ט אין צוואת הריב"ש, אז דער ענין פון תפילה איז נישט פאר די צער פון דעם מענטש - נאר פאר די צער השכינה, ווייל די שכינה האט צער ווען א איד האט צער.

די בחינה קען מען פארשטיין מיט א משל פון א קינד וואס האט ל"ע א קראנקהייט, און ער דארף איינעמען ביטערע טאבלעטן אז ער זאל האבן א רפואה.

דער טאטע גיבט די טאבלעטן פאר דעם קינד, אבער די טאבלעטן זענען צו ביטער, דאס קינד קען עס נישט שלינגען.

אין אזא מינוט האט דער טאטע זייער אסאך צער פון דעם.

עס ווייטאגט אים אז דאס קינד קען נישט נעמען די היילונג, און די זעלבע בחינה איז דא ביי הקב"ה. דער רבוש"ע ברענגט די צרה פאר'ן מענטש ווייל ער זעט די טובה פון דעם איד, אבער ער איז זיך מצער אז זיין קינד ליידט, און ווען מיר זענען מתפלל בעטן מיר הקב"ה ער זאל אוועקנעמען אונזער צער, איז די תפילה נישט אויף אונזער צער - נאר אויף די צער השכינה וואס הקב"ה האט צער און אויף די צער בעטן מיר.

דאס איז די סגולה פון די תפילה, מיר בעטן אויף די צער השכינה, אז זיין צער און ווייטאג זאל אוועקגיין.

מיר דארפן וויסן אז אין דער רגע וואס מיר האבן געענדיגט דאווענען דארף מען צוריקגיין צו די פריערדיגע אמונה און גלייבן אז אלעס איז לטובה, און אלעס וואס הקב"ה מאכט און ברענגט אויף אים איז פאר זיין גוטס, און אז א מענטש קען נישט אייביג פארשטיין די חשבונות פון הקב"ה ווי דער פסוק זאגט [ישעי' נה, ח] כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי.

איך געדענק ווי אזוי איך האב זוכה געווען צו זען די הנהגה ביי דעם גרויסן צדיק ומקובל רבי פישל אייזנבאך זצ"ל דער ראש ישיבה פון 'שער השמים'.

ר' פישל האט געהאט א חשובער זון, א מחבר ספר, וועמען ער האט זייער ליב געהאט. עס האט זיך געמאכט און דער זון איז נעבעך קראנק געווארן און איז שפעטער אוועק פון די וועלט. אין די טעג איידער זיין פטירה האט ר' פישל מרעיש עולמות געווען און פארגאסן טרערן און איינגעריסן פאר אים, אבער אין דער רגע וואס זיין זון איז נפטר געווארן ל"ע האט ער זיך געטוישט מקצה אל הקצה.

מיטאמאל האט ער ממש משנה צורה געווען. פון דאווענען און זארג איז ער געווארן רואיג און געלאסן, ווי עס וואלט גארנישט פאסירט.

די טויש איז געווען זייער בולט, און ווען דער ציבור איז געקומען צו די ניחום אבלים האט מען אים געפרעגט ווי אזוי ער האט געקענט מאכן אזא שנעלע און אזא דראסטישע טויש, האט ער געגעבן צו פארשטיין דער חילוק אין די צוויי מצבים סיי פאר די מחלה און שפעטער נאך די פטירה:

"אזוי לאנג ווי די נשמה איז געווען דא האב איך געהאט א חובה צו דאווענען און צו בעטן אז הקב"ה זאל מבטל זיין די גזירה, אבער אין דער רגע וואס מיין קינד איז מער נישט דא און מען קען שוין גארנישט טוישן - טוישט זיך מיין חובה.

"פון יעצט און ווייטער איז מיין חובה מקבל צו זיין אלעס באהבה, און דאס איז יעצט מיין פליכט, און איך דארף זיין בשמחה גלייבנדיג אז וואס הקב"ה טוט מיט מיר - דארף אזוי זיין.

מיר בעטן נישט אויף קיין נסיונות, אבער אז עס פירט זיך אזוי דארף מען קענען פונאנדערשיידן צווישן די צוויי מצבים - צווישן א מצב ווען עס פאדערט זיך פון דעם איד איינצורייסן וועלטן, און צו די צייט ווען א איד דארף משלים זיין און מקבל זיין אלעס באהבה.

זאל הקב"ה געבן אז מען זאל זוכה זיין אז אלעס זאל אלעמאל גיין כשורה, און מען זאל קענען דינען הקב"ה מתוך עושר ואושר.

טיב ההשגחה

מעשיות אויף השגחה פרטית

געשריבן דורך לייענערס

'בכייה של חינם' די וואונד איז אוועקגעגאנגען

איך האב געכאפט א קליינער וואונד אין מיינע הענט, אין אנהייב האב איך געמיינט אז עס איז גארנישט, אבער ווען עס איז אריבער מער צייט און די ווייטאג איז געווארן שווערער און שווערער, האב איך זיך געווענדן צו א דאקטאר ער זאל אונטערזוכן מיין פינגער.

דער דאקטאר האט אונטערגעזוכט מיין פינגער אבער ער האט נישט געטראפן אין איר עפעס עקסטער. ער האט באנדאזשירט די פינגער און איך האב געהאפט אז עס וועט אריבערגיין אבער עס איז נישט אריבער.

זעענדיג אז עס ווערט ערנסט, האט מיר דער דאקטאר געשיקט אויף אונטערזוכונג זאגנדיג אז עס איז מעגליך דא אין איר א געוויקס רח"ל.

מען האט מיר געשיקט צו גרעסערע דאקטוירים, איך האב באשטעלט אן אפוינטמענט, אבער די קומענדיגע אפוינטמענט איז געווען פריי צוויי חדשים ארום פון היינט.

איך האב געהאט אן אויסוועג צו גיין צו א פריוואטער דאקטאר, אבער דאס וואלט מיר געקאסט 4000 שקל, א סומע וואס איך האב זיך נישט געקענט ערלויבן.

זעענדיג אז איך האב נישט קיין אנדערע ברירה האב איך געווארט.

ביני לביני האב איך באשלאסן אז איך וועל דאווענען צו הקב"ה ער זאל מיר העלפן.

עס איז אריבער צוויי חדשים און איך בין געקומען צום דאקטאר פאר אן אונטערזוכונג. דער דאקטאר קוקט מיר איבער און זאגט מיר אז ער זעט נישט קיין שום געוויקס.

"אבער עס איז דאך קלאר געווען א געוויקס", זאגט ער מיר.

"אבער יעצט איז עס מער נישט דא".

איך האב איינגעזען אז דער כח פון תפילה האט מיר געהאלפן. עס האט מיר געבאדערט אז אין אנהייב האב איך זיך אזוי אפגערעדט שפירנדיג אז עס איז א בכיה של חינם. איך האב געהאט די הרגשה אז הקב"ה וויל מיר מכניע זיין, און נאך דעם וואס איך האב געזען אז איך קען גארנישט טון און זיך פארלאזט אויף הקב"ה האט מען מיר געשיקט די ישועה פון הימל.

[דערציילט דורך דער בעל המעשה: א. י. ב.]

די פאראינטערעסירטע צו מיט טיילן מזכה זיין את הרבים מיט מעשיות פון השגחה פרטית זאל שיקן צו ר' שמחה סמואלס אין פקס: 15326517922

טיב המעשיות

כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה – היטן און הייליג האלטן די אויגן

"כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַה' אֱלֹקֶיךָ, בְּךָ בָּחַר ה' אֱלֹקֶיךָ לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה, מִכֹּל הָעַמִּים אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה" ז, ו

אין די פרשה פון די וואך, לערנט אונז די הייליגע תורה אז מיר זאלן זיך היטן און האלטן הייליג, דורך **גְּדָרִים וּסְיָגִים** וועלכע דערווייטערן אונז פון די גוים און פון זייערע מעשים, וועלכע פולן אן דער וועלט מיט טומאה און אומריינקייט. און דער פסוק ערקלערט אויך די סיבה דערצו: "כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַה' אֱלֹקֶיךָ, בְּךָ בָּחַר ה' אֱלֹקֶיךָ לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה מִכֹּל הָעַמִּים", דאס מיינט אז מיר אידן זענען נישט אזוי ווי זיי, נאר מיר זענען אפגעשיידט פון זיי מיטן גאנצן מציאות פון אונזער דערהויבענע נשמה, און דאס אידלקייט און געהויבנקייט פון אונזער נפש! – און דעריבער זענען מיר געצוואונגען זיך צו אכטונג געבן און זיך צו איינצוימען מיט **קְדוּשָּׁה וְטָהֳרָה**.

שטייענדיג אין די העכסטע צייט פונעם הייסן זומער, ווען עס זענען דא אזעלכע וואס לאזן זיך ארויס אין די יעצטיגע טעג צו פארשידענע שפאצירן און נסיעות, איז דער פאסיגער צייט צו דערוועקן און באלייכטן הייליגע אידישע הערצער, אז מען זאל אין אכט נעמען ביי יעדן 'שפאציר' וואס מען לאזט זיך ארויס צוזאמען מיט די בני המשפחה, צו זיכערמאכן פון פאראויס, אז דער פלאץ איז פאסיג פארן גייסט פון **קְדֻשַּׁת עַם סְגֻלָּה**, אויך זאל מען זען וויאזוי מען קומט אן דארט – כדי די הייליגע אויגן זאלן חלילה נישט געשעדיגט ווערן!

א הארבע טעות האט זיך באזעצט ביי פילע מענטשן, מיינענדיג אז **שמירת עינים** איז נאר א 'מדת חסידות', וואס איז פאסיג בלויז פאר יחידים וועלכע זענען זייער ערליך... – דאס איז אבער א געפערליכע טעות! אזוי ווי מיר קענען זען פון די ווערטער וואס מיר ליינען יעדן טאג וויינגסטנס צוויי מאל אין טאג ביי קריאת שמע (במדבר טו, לט): "**וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם**"! – **דאס מיינט אז יעדן קוק אויף וועלכע מען טאר נישט קוקן, טראגט מיט זיך א באזונדער איסור דאורייתא! רחמנא ליצלן.**

דעריבער, יעדער איינער וואס איז א **שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ** און א **שׁוֹמֵר נֶפֶשׁ בֵּיתוֹ**, וועט זיי אוודאי נישט מכשיל זיין און נישט מטמא זיין זייערע אויגן דורכן זיי ברענגען צו אומגעוואונטשענע ערטער חלילה.

אין זכות פון **שמירת עינים** אין די יעצטיגע טעג, וועלן מיר זוכה זיין אנצוקומען צו די הייליגע **אלו"ל** טעג הבאים לקראתנו לשלום, צום גוטן, בקדושה וטהרה, אמן.

-> • <-

א חשוב'ער יונגערמאן, א תלמיד חכם וירא שמים, וועמענ'ס זון איז ל"ע קראנק געווארן מיט די שרעקליכע מחלה, ה' ירחם, האט אים גענדארפט נעמען איינמאל א וואך צום **'איכילאוו'** שפיטאל אין די שטאט **'תל אביב' יצ"ו**, פאר א סעריע מעדעצינישע באהאנדלונגען, כדי ארויסצושניידן די שרעקליכע געוויקס וואס האט זיך צושפרייט אין זיין קערפער ל"ע, און האט שוין אנגעהויבן זיך צו פארשפרייטן אין גאר־וויכטיגע גלידער פון זיין קערפער, ה' ישמרנו.

אינדערצייט פון איינס פון די באהאנדלונגען, איז דער יונגערמאן געזעצן אינעם קליינעם בית המדרש דארט אין שפיטאל, ווארטנדיג אז די באהאנדלונג פון זיין קינד זאל אריבערגיין. אט זעט ער פאר זיך אויפן טיש, דעם הייליגן ספר **"שומר אמונים"**, וואס איז נתחבר געווארן דורך **הרה"ק רבי אהרן ראטה** זצוק"ל זי"ע. צוליב נייגעריגקייט, האט ער אנגעהויבן צו בלעטערן אביסל אינעם ספר, און וויבאלד דאס הארץ איז געווען מער אפן צוליב זיין מצב, זענען די הייליגע ווערטער פונעם פארכטיגן צדיק, וואס זענען ארויסגעקומען פון א פלאמעדיגע הארץ, אריינגעגאנגען אין זיין הארץ, און פון דעמאלטס האט ער אנגעהויבן צו לערנען אינעם הייליגן ספר, יעדן מאל וואס ער איז דארט אריינגעגאנגען אינעם בית המדרש, ווען יעדן מאל וואס ער האט געלערנט אינעם ספר האט ער געשפירט ווי זיין נפש ווערט מקושר אינעם הייליגן ספר, און אויך האט ער געפילט ווי ער ווערט מקושר אינעם הייליגן צדיק וואס האט עס צוזאמגעשטעלט, אן אפילו צו וויסן ווער ער איז געווען.

איין טאג, ווען ער האט געלערנט אינעם הייליגן ספר, איז ער אנגעקומען צו א פארכטיגער שטיקל, חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ, וועלכער רעדט פונעם גרויסקייט פון **'שמירת עינים'**. וְזֶה לְשׁוֹן קָדְשׁוֹ (מאמר הבטחון והתחזקות, בתוך הדברים): "אִם אָדָם הוֹלֵךְ בַּשּׁוּק הָרוֹצֶה לִשְׁמוֹר עֵינָיו, וְהַיֵּצֶר עַל פִּי רוֹב מְסִיתוֹ שֶׁצָּרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל לְכָאן וּלְכָאן, וְלִרְאוֹת זֶה הָאִישׁ וְזֶה הָאִישׁ. – כַּמּוּבָא בְּשֵׁם צַדִּיקֵי קַמָּאֵי, שֶׁאִם הוֹלֶכֶת אֵיזֶה חֲצוּפָה בַּשּׁוּק, כִּי זֶה שֶׁאֵינָן הוֹלְכוֹת בְּתַהֲלוּכוֹת הַצְּנִיעוּת נִקְרֵאת 'זוֹנָה חֲצוּפָה' בָּזֶה הַפְּרָט, שֶׁמּוֹרֶדֶת בְּהִלּוּךְ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל הַצְּנוּעוֹת, וְכָל שֶׁכֵּן הַחֲצוּפוֹת מַמָּשׁ, מְלַוֶּה אוֹתָן כַּמָּה אֲלָפִים וּרְבָבוֹת חִיצוֹנִים וּקְלִיפּוֹת אֶת זוֹ הַחֲצוּפָה וכו'. וְלָכֵן אַשְׁרֵי לְהָאִישׁ **שֶׁעוֹצֵם עֵינָיו מֵרְאוֹת בְּרַע, אֲשֶׁר לֶעָתִיד לָבוֹא יִזְכֶּה לִרְאוֹת פְּנֵי הַשְּׁכִינָה בַּעֲבוּר מְסִירוּת נֶפֶשׁ שֶׁנִּזְהָר מִלְּהִסְתַּכֵּל, וִיהֵא מְחִיצָתוֹ גָּדוֹל מִמַּלְאָכִים נוֹרָאִים** וכו'. וְהָרוֹצֶה לִשְׁמוֹר עֵינָיו יְחַזֵּק לִבּוֹ בְּבִיטָּחוֹן בַּה', הֲגַם שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁצָּרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל לְכָאן וּלְכָאן, אִם ה' יִרְצֶה יַזְמִין לוֹ זֶה הָאִישׁ שֶׁמְּבַקֵּשׁ מִמֵּילָא, כְּדִכְתִיב (איוב כב, כט) **'וְשַׁח עֵינַיִם יוֹשִׁיעַ' – הקב"ה מוֹשִׁיעַ לָזֶה הַשַּׁח עֵינַיִם בְּכָל דָּבָר שֶׁיִּצְטָרֵךְ**", ביז אהער לשון קדשו, זעט דארט ווייטער זיינע זיסע ווערטער און איר וועט האבן גרויס פארגעניגן.

דער אויבנדערמאנטער יונגערמאן האט געלערנט דעם שטיקל איינמאל און נאכאמאל, ביז די ווערטער האבן אריינגעדרינגען אין זיין הארץ און זעל, און ער האט גענומען מאכן א געוואלדיגן חשבון הנפש צו זיך, וויבאלד לעצטנס פארט ער דאך אסאך מאל קיין **תל אביב** וויבאלד זיין זון האט געדארפט אפט זיין דארט אין שפיטאל, און דאס גאנצע פלאץ איז דאך פול מיט שרעקליכע טומאה און פריצות, און ער האט געטראכט צו זיך ווי פאלגנד: **וויאזוי קען איך דורכגיין אט די טמא'נע געסער? אויף וואספארא שטייגער פאר איך מיט אזעלכע אויטאבוסן? און אנשטאט צו הייליגן דעם נאמען פון השי"ת דורכן היטן די אויגן און די מחשבה, טו איך צוברענגען א חילול השם בַּסֵּתֶר וּבְגָלוּי, רחמנא ליצלן!**

פון זיינע אויגן האט גענומען פליסן א טייך פון טרערן, זיצנדיג דארט אינעם ליידיגן שול אין שפיטאל, און ער האט זיך אפגעלאדנט זיין ביטע הארץ פארן הייליגן באשעפער. ער איז געזעצן מיט אן אמת'ע **התבודדות** פארן אויבערשטן, מיט ריינע תשובה און חרטה אויפן עבר, און מיט א שטארקע קבלה אויף ווייטער, אז ער וועט הייליגן אלע דורכגענג וואס די השגחה עליונה האט אים צוגעפירט, און היטן זיינע אויגן הייליג! גלייך אויפן ארט האט ער זיך מסדר געווען א סדר־לימוד צו לערנען, פארנדיג אויף די וועגן.

דער טייערער יונגערמאן איז געשטאנען אין דעם, און הייליג געהיטן זיין וואונדערליכע קבלה, און אין די נאנטע טעג איז געשען א געוואלדיגע מהפיכה אינעם שטייגער פון זיינע נסיעות, און ער האט זיך שטארק געהיטן די אויגן אויפן וועג.

און וואונדער – א קורצע צייט שפעטער, איז געשען א וואונדערליכער נס און דער צושטאנד פון זיין זון האט זיך שטארק געטוישט. די שטארקע הבטחה פונעם הייליגן שומר אמונים איז פולשטענדיג מקוים געווארן! ווען דער גאנצער מעדעצינישע שטאב ["צוות רפואי"] האט נישט געקענט גלייבן וואס עס איז דא געשען. איין טאג, איז ער געלאדנט געווארן צום אפיס פונעם גרויסן פראפעסאר, דירעקטאר פונעם שפיטאל אפטיילונג וואו זיין זון האט זיך געפינען. דער דירעקטאר האט אים דארט אפגעווארט צוזאמען מיט די בעסטע דאקטוירים. זיי האבן אויסגעשפרייט פאר אים די לעצטיגע בילדער און דאקומענטן, ארויסגייענדיג פון התפעלות פונעם וואונדערליכן טויש אינעם צושטאנד פונעם קינד. עס איז קלארגעשטעלט געווארן, אז די גאנצע מחלה מיט אלע אירע אפצווייגן, זענען פולשטענדיג פארשוואונדן געווארן, אזוי ווי עס איז דארט קיינמאל נישט געווען!

נאכן מאכן א ווייטערדיגע אונטערזוכונג, האט מען קלאר געזען אז עס איז גארנישט געבליבן פונעם מחלה, און דאס קינד איז אהיימגעשיקט געווארן געזונט און שטארק, לאורך ימים ושנים טובות!

אט די וואונדערליכע מעשה, האט מיר דערציילט דעמאלטס בְּשַׁעְתּוֹ, וועלכער איז אנוועזנד געווען דארט אין שפיטאל, אינעם זעלבן טאג וואס דער קינד איז אהיימגעשיקט געווארן, און דער גאנצער אפטיילונג האט געפייערט פאר אים א 'מסיבת פרידה' פון גרויס התפעלות אויפן וואונדערליכן נס...

שפעטער איז דער וואונדערליכער נס שטארק פארשפרייט געווארן, און האט צוגעברענגט א געוואלדיגער קידוש השם, ווען עס איז באוואוסט געווארן אז די ישועה איז צושטאנד געקומען אין זכות פון שמירת עינים! פילע אידן האבן זיך געשטארקט דורך די מעשה, אין שמירת עינים און היטן די קדושה פון די וועגן, וְשַׁח עֵינַיִם יוֹשִׁיעַ! ווי די קלארע הבטחה פונעם הייליגן שומר אמונים זיעועכי"א.

-> • <-

די פאלגנדע מעשה איז פארגעקומען ביי איינער פון די גדולי ירושלים וועלכער

המשך אין עמוד ד'

האט געדארפט אנקומען צום ארטיגן באנק, כדי צו ערלעדיגן עפעס וויכטיג. אט דער באנק געפינט זיך אין גאר א רוישיגן **ביזנעס צענטער**, וואו מען מוז האבן גרויס **שמירת עינים**.

דער גבאי וועלכער האט באגלייט דעם חשוב'ן רב אין זיין אויטא, האט געזאלט אריינגיין אין באנק און מסדר זיין דעם גאנצן ענין פארן רב אויפן בעסטן שטייגער, וויבאלד דער רב זעלבסט האלט זיך צוריק פון אריינגיין אין באנק צוליב די צומישעניש פון מענער און פרויען א.ד.ג. דער רב איז דערווייל געבליבן ווארטן אין קאַר אויפן גבאי, ביז ער וועט אים ארויסברענגען די דאקומענטן צו חתמ'נען דערויף, און דערנאך וועלן זיי ווייטער פארן צו זייער ציל.

דער געטרייער גבאי האט נישט געקענט גרינג טרעפן א גוטן ארט צו שטעלן זיין אויטא נאנט צום באנק, כדי דער רב זאל דארט קענען ווארטן ביז ער וועט צוריקקומען. – אבער נישט ווייט פון דארט, איז געשטאנען א געהעריגער **פארקינג ארט**, דארט האט מען אבער געפאדערט א הויכן באצאלונג פאר יעדן האלבע שעה.

אינדערצייט וואס דער גבאי האט געזוכט א גוטן ארט זיך צו שטעלן מיטן אויטא, האט דער גבאי פלוצלונג באמערקט אינמיטן גאס, זייער נאנט צום באנק, אן אויטא וואס האלט ביים ארויסגיין און באפרייען דעם פלאץ.

דער גבאי האט זיך שטארק געפריידט מיט די 'מציאה', און ער האט געזאגט צום רב: אט האבן מיר ב"ה א גוטן פלאץ צו שטיין, אומזיסט, דא אינמיטן גאס! האפטנליך וועל איך קענען מאכן 'פראטעקציע' ביים דירעקטאר פונעם באנק, און לכבודו פונעם רב וועט ער צושטימען מסדר צו זיין אלעס ווי שנעלער, און מיר וועלן גלייך קענען פארן ווייטער!

דער צדיק האט אבער באמערקט, אז דער פלאץ וואו דער גבאי האט זיך געוואלט שטעלן, איז נישט קיין ריינער ארט, וויבאלד עס איז נאנט צו דעם גאנצן 'תערובת' וואס טוט זיך אפ אין גאס. – דעריבער האט דער צדיק ענדערש מוותר געווען אויפן 'גוטן פארקינג' וואס מען האט געפינען, און ער האט געזאגט צום גבאי: עס לוינט נישט פאר די ביסל געלט וואס מען וועט פארדינען, אריינצוגיין אין אזא **מקום נסיון**, אפילו פאר א קורצער צייט... ענדערש וועלן מיר מסדר זיין א פארקינג אינעם נאנטן שטח, און באצאלן די געפאדערטע סומע! איך בין גרייט אפילו צו צאלן **טויזנט דאלער** (1000$) און נישט נכשל ווערן אפילו איינמאל אין די מצוה פון "וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם"!

דער מוסר השכל וואס מיר לערנען ארויס איז, אז מיר דארפן ארויסנעמען א קל וחומר פון די מעשה, אז אויב אט דער עלטערער רב וועלכער איז שוין אן עלטער-זיידע צו אור-אייניקלעך, האט מורא געהאט פון איין בליק, און איז גרייט ארויסצונעמען קנאקעדיגע 1000$ פון זיין קעשענע כדי צו גערעטעוועט ווערן פון דעם נסיון. – וואס זאלן מיר שוין זאגן, אֱזוֹבֵי קִיר, וועלכע זענען ארומגערינגלט מיט פעקלעך נסיונות ביז איבערן קאפ!

בְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר, האט די השגחה עליונה צוגעפירט אז דער חשוב'ער רב דער צדיק זאל משפיע זיין פון זיין קדושה און מקרב זיין אויך נאך אידישע קינדער, וויבאלד אין באנק האט מען אפגעזאגט דעם פארלאנג אז דער רב זאל קענען חתמ'נען די דאקומענטן אינדרויסן פונעם באנק, טענה'נדיג אז די חתימה מוז פארקומען אינעווייניג אין פארנט פון די אויגן פון די באנק-איינגעשטעלטע, אזוי האט דער גבאי נישט געהאט קיין אנדער ברירה, נאר ער האט געדארפט אריינרופן דעם רב אינעווייניג אין באנק.

ווי נאר דער חשוב'ער רב האט זיך דערנענטערט צום טישל צו חתמ'נען, האט ער באמערקט אז עס שטייט דארט אן 'איינגעשטעלטע' וועלכע איז געווען אנגעטון נישט צניעות'דיג. דער רב דער צדיק האט אראפגעלאזט זיינע אויגן ביז צו דער ערד ממש, און אזוי האט ער זיך דערנענטערט צום טישל. אבער ממש אין די לעצטע מינוט, נאך איידער דער רב האט גע'חתמ'עט, איז פלוצלונג אנגעצינדן געווארן די נאטורליכע בושה וואס א אידישע טאכטער פארמאגט אין זיך פון אייביג אן. זי האט זיך אויפגעשטעלט, אריינגעגאנגען פאר א מינוט אין א זייטיגן צימער, און איז צוריקגעקומען א קורצע צייט שפעטער, זייענדיג אנגעטון אין א פאסיגן מלבוש! – די קדושה וואס האט געשיינט פונעם רב'ס געזיכט, האט אין איר אנגעצינדן דעם **נקודה פנימית**, און די לויטערע נשמה איז אנטפלעקט געווארן מיט איר פולן פראכט, און אריינגעשריגן אין די טיפענישן פון איר הארץ: "כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה"!

-> ◆ <-

הרה"צ רבי יוסף ציינווירט זצ"ל, איז געווען שולדיג די סומע פון **צוואנציג ש"ח** פאר איינער פון די מתפללים פונעם בית המדרש, ער האט אבער נישט געוואוסט פונקטליך פאר וועמען ער דארף עס אפגעבן. אזוי האט ער זיך עטליכע מאל ארומגעדרייט אין שול, אהין און אהער, זוכנדיג דעם מענטש, עס איז אים אבער נישט געלונגען.

רבי יאסל איז געווען זייער אומרואיג דערפון, און באזארגטערהייט האט ער נאכאנאנד פראבירט אויסגעפינען פון יעדן איינעם, אויב מעגליך איז ער דער מענטש פאר וועמען ער איז שולדיג די געלט.

האבן די מתפללים אים געפרעגט: פארוואס זענט איר אזוי באזארגט, און איר געפינט נישט קיין מנוחה דערפון? – מיטן אויבערשטנ'ס הילף וועט מען דאך יענעם טרעפן, פריער אדער שפעטער! און איר וועט אים קענען באצאלן דעם חוב.

האט אים רבי יאסל געענטפערט בְּחָכְמָתוֹ: איך האב מורא, טאמער צוליב אט די 'נארישע' צוואנציג שקלים וועל איך דארפן אראפקומען בגלגול נאכאמאל אויף דער וועלט. [אזוי ווי עס איז באוואוסט פונעם **בעל שם טוב הקדוש זי"ע**, אז צומאל דארף מען צוריקקומען בגלגול כדי צו באצאלן חובות]. – און איך האב זייער מורא פון די שווערע נסיונות פון **'חטאת נעורים'**, טאמער וועל איך זיי נישט קענעןביישטיין אין אט דעם שווערן דור פרוץ...!

לְפִי דַּרְכֵּנוּ לערנען מיר זיך ארויס דערפון א טאפלטע לערנונג: ערשטנס, ווי שטארק דארף מען אכטונג געבן אפילו אויף א חוב פון 20 ש"ח, כדי מען זאל נישט דארפן צוריקקומען בגלגול צו דער וועלט! און צווייטנס, ווי שטארק דארף מען מורא האבן פון די שווערע נסיונות פון 'שמירת עינים' וַאֲבִיזַרְיְהוּ, וַאֲבִיזְרֵי אֲבִיזַרְיְהוּ – יִשְׁמַע חָכָם וְיוֹסִיף לֶקַח.

די ספעציעלע טעלעפאן ליניע צו באשטעלן די ספרים פון 'מכון טיב'
פון הגה"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
0733-22-76-09 קלינגט אריין באשטעלט דעליווערי פריי פון אפצאל - ביז צו אייער שטוב!

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד' | רח' ישעיהו 7 ירושלים טל: 078-3331109 05276-10455 | shivti11@gmail.com

יהודי יקר! אל תחזיק טובה לעצמך, הנך מוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור מגוריך ולהיות שותף לזיכוי הרבים. המעוניינים יקבלו את העלון במייל (אפשר גם ישירות לדפוס) בקובץ להדפסה

Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email - Sheldon@hpins.net Or | zeligk@gmail.com or text 718-249-7173

שמחת החיים

מילתא דבדיחותא על ענינים בפרשת השבוע

רבה מקמי דפתח להו לרבנן אמר מילתא דבדיחותא (שבת ל:)

שמחת החיים מוגדל

לכבוד די גרויסע שמחה פון שבת נחמו און פון חמשה עשר באב

פרשת ואתחנן

ואתחנן אל ה'

דער הייליגער ישמח משה זי"ע פלעגט טיילן קמיעות און סגולות פאר זיינע חסידים.

האט הרה"ק ר' אייזיק'ל מזידיטשוב זי"ע פארגעהאלטן דעם ישמח משה פאראוס ער טיילט קמיעות ער האט געזאגט פארן ישמח משה **אז א יוד קומט נאך א ישועה דארף מען מתפלל זיין פאר איהם.**

האט איהם דער ישמח משה געענטפערט **"תפלה עושה מחצה" איז אויפן צווייטן העלפט טייל איך קמיעות.**

האט ר' אייזיק'ל געענטפערט איז וואס אז תפלה עושה מחצת **דאוועגט מען "נאכאמאהל" פארן צווייטן האלב פון די ישועה.**

☆☆

כי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים

א גוי האט אמאהל געפרעגט פון א יוד **וואס מאכט אז ענק יודן זאלן זיין די קלוגסטע פאלק פון אלע פעלקער.**

האט דער יוד געענטפערט **די יודן זענען זייער קלוג ווייל יודן עסן אסאך הערינג** אז דו ווילסט קען איך דיר פארקויפן א שטיקל הערינג **וועסטו אויך ווערן קלוג.**

פרעגט דער גוי **וויפיל רעכענסטו מיר** פאר א קליין שטיקל הערינג.

זאגט דער יוד **טויזענט דאללאר** פאר איין שטיקל.

דער גוי האט באצאלט א טויזענטער **ער האט אויפגעגעסן דעם שטיקל הערינג.**

נאכן עסן כאפט זיך דער גוי **אז דער יוד האט איהם אויסגע'נאר'ט** ער האט ארויס באקומען פון איהם סתם אזוי א טויזענטער.

רופט זיך אן דער גוי **פארוואס האסטו מיר גערעכנט אזוי טייער** פאר דעם שטיקל הערינג.

רופט זיך אן דער יוד **איך זעה אז די שטיקל הערינג האט זייער שנעל געארבעט,** תיכף נאכן עסן דעם שטיקל הערינג ביסטו קלוג געווארן.

☆☆

כי תוליד בנים ובני בנים ונושנתם

דער פסוק זאגט **כי תוליד בנים ובני בנים ונושנתם וכו' והשחתם.**

בדרך צחוק מכאוב קען מען זאגן פשט אינעם פסוק אזוי.

כי תוליד בנים ובני בנים ונושנתם אויב וועט איר געבוירן קינדער וואס **זיי וועלן האלטן אז זייערע עלטערן זענען שוין אלט מאדיש** זיי וועלן זיך זיכן בעסערע גליקן.

והשחתם וועלן זיי צום סוף ליידער פארדארבן ווערן.

יש לנו אב זקן והוא לא ישתנה לעולם.

☆☆

בצר לך ומצאוך וכו' ושבת עד ה' אלוקיך

דער הייליגער רוזשינער זי"ע איז אמאהל געפארן אויפן וועג **דער וואגן איז אריינגעפארן אין א טיפע בלאטע** מען האט זיך נישט געקענט ארויסרירן פון דארט.

האט זיך דער רוזשינער אנגערופן **רבש"ע איך ווייס אז דו ווילסט איך זאל תשובה טון** אבער ווי איז מעגליך תשובה צו טון אין טיפע בלאטע.

ליבערשט נעם מיך פון דא ארויס **וועסטו שוין זעהן אז איך וועל תשובה טאן מתוך שמחה.**

☆☆

רק השמר לך וכו' פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך

זכירת מעמד הר סיני

איינע פון די טעמים פארוואס א חתן טוט אן א שטריימל ביי די חתונה **איז אלס א זכר צום מעמד הר סיני.**

א יודישע חתונה איז דומה צו די חתונה פון מתן תורה **איז דער שטריימל אויפן קאפ א זכר צום "כפה עליהם הר כגיגית".**

בדרך צחות קען מען זאגן **וועגן דעם ווערן די שטריימלער אלס העכער און העכער** וויבאלד דער שטריימל איז א זכר צום מעמד הר סיני **און אזוי ווי היינטיגע דורות ווערט די זכרון אלס שוואכער און שוואכער** ווערן די שטריימלער העכער און העכער.

אזוי ווי די יודן האבן באקומען **צוויי קרוינען** איינס כנגד נעשה און איינס כנגד נשמע **האט א שטריימל אויך צוויי קרוינען.**

איין קרוין אויפן געהעריגן שטריימל **און דער צווייטע קרוין** אויפן רעגן שטריימעל.

☆☆

ואם שלש אלה יעשה לה

א יוד **וואס האט נעבעך געהאט א שווערע יודענע** האט איר אמאהל געזאגט, **דו ביסט מיר אזוי ווי א שטריימל.**

דו זיצט אויף מיין קאפ, דו קאסט מיר אפ אסאך געלט, **און א גאנצע וואך טוסטו נישט גארנישט....**

☆☆

כבד את אביך ואת אמך

א קארגער גביר איז געקומען **צו ר' חיים בריסקער זצ"ל** פרעגן א שאלה.

מיין טאטע וואוינט אין ווארשע **די נסיעה אהין קאסט אסאך געלט,** חז"ל זאגן אז די **הוצאת פון כיבוד אב** איז אויפן טאטן.

האט דער קארגער גביר געוואלט וויסן **בין איך מחויב צו**

פארן קיין ווארשע אדער מיין טאטע דארף באצאלן פאר די נסיעה.

ר׳ חיים האט געזעהן מיט וועהם ער האט דא צו טון **האט ער איהם געענטפערט מיט גרויס פקחות**

איר זענט נישט מחויב צו פארן **איר קענט גיין מיט די פיס.....**

☆☆

שמע ישראל

דער יארמער רב שליט״א האט געפרעגט פארוואס דארף שטיין אין סידור שמע ישראל **קיינער קוקט דאך נישט אריין ביי שמע ישראל אין סידור** מען דעקט דאך צו די אויגן ווען מען זאגט דעם ערשטן פסוק פון קריאת שמע.

הוא מותיב והוא מפרק אוודאי מוז עס שטיין אין סידור שמע ישראל **וועלכע יוד וואלט געקויפט א סידור** ווען עס פעלט פון דארט דעם פסוק שמע ישראל.....

☆☆

ה׳ אלוקינו ה׳ אחד

אין שו״ע שטייט אז מען זאל מכוון זיין ביי אח״ד אז מען איז ממליך השי״ת **אויף די זיבן הימלן אויף דער ערד און אויף די ארבע רוחות העולם** די פיר זייטן פון די וועלט.

ר׳ ישראל סאלאנטער זי״ע האט געזאגט אז בשעת׳ן זאגן **אח״ד** טאר מען נישט פארגעסן **דאס וויכטיגסטע.**

מען זאל אינזינען האבן ממליך צו זיין דעם אייבירשטן **אויף זיך אליין אויך.....**

☆☆

ה׳ אחד

אינעם שטאט לעמבערג **דארט ווי דער ישועות יעקב איז געוועהן דער רב** איז געווען דארט **א דיין וואס מען האט געוויסט אז ער נעמט שוחד** ער איז נישט אויסגעהאלטן מיט זיינע פסקים.

דער דיין האט געהאט א מנהג **ביי קריאת שמע פלעגט ער גאר הויעך שרייען ״ה׳ אחד״.**

האט דער ישועות יעקב געזאגט אויף דעם דיין **בדרך צחות** חז״ל זאגן אז א דיין וואס פסק׳נט ריכטיג **ווערט א שותף מיטן אייבירשטן למעשה בראשית** צום באשאפונג פון די וועלט.

אבער אזוי ווי דער דיין פסק׳נט נישט ריכטיג **בלייבט דער אייבישטער אן א שותף דער אייבישטער בלייבט אליין** וועגן דעם שרייט ער הויעך **״ה׳ אחד״** ביי דעם דיין איז דער באשעפער איינציג **אן קיין שותף.**

☆☆

ושננתם לבניך ודברת בם

א רב האט אמאהל געזאגט א מוסר דרשה פאר די בני הקהילה בני תורה **וואס פלעגן שיקן זייערע קינדער שטודירן אינעם גוי׳אישע קאלעדש** האט ער בתוך הדברים געזאגט אזוי.

מען זאגט ביי קר״ש **ושננתם לבניך ודברת בם** איר זאלט לערנען מיט אייערע זוהן תורה און איר רעדן מיט זיי אין דברי תורה.

וועט איר מקיים זיין דעם ושננתם לבניך איר וועט שיקן אייערע קינדער לערנען תורה, **דעמאלטס וועט איר אויך קענען מקיים זיין ודברת בם** איר וועט זיצן מיט אייערע קינדער אינאיינעם שבת ביים טיש, **און איר וועט קענען רעדן מיט זיי און פארברענגען מיט זיי אין דברי תורה.**

אבער אויב איר וועט שיקן אייערע קינדער שטודירן ווען זיי וועלן אהיים קומען **וועט איר נישט האבן מיט וואס צו רעדן מיט אייערע קינדער** זיי וועלן רעדן גאר אן אנדערע שפראך פון אייך.

☆☆

ומשלם לשונאיו אל פניו להעבידו

א חסיד האט זיך אמאהל באקלאגט **פארן צדיק ר׳ איציק׳ל מסקווירא זצ״ל** עס שטייט דאך **ומשלם לשונאיו אל פניו להעבידו** השי״ת באצאלט פארן רשע זיין שכר בעולם הזה, **אויב אזוי פארוואס זאלן מיינע עבירות נישט צוברענגען אז איך זאל האבן פרנסה**

האט ר׳ איציק׳ל געענטפערט בדרך צחות יעצט איז מיר פארענטפערט געווארן פארוואס איז דא ביים ברכה פון שומע תפלה **צוויי בקשות.**

ביי איין בקשה זאגט מען **חטאתי עוויתי ופשעתי,** און ביים צווייטן בקשה זאגט מען **הזן ומפרנס ומכלכל וכו׳** מען איז מתפלל אויף פרנסה **וואס פאר א קשר האבן די צוויי תפלות איינע צום אנדערן.**

יעצט פארשטיי איך שוין **מען זאגט פארן רבש״ע חטאתי עוויתי ופשעתי** איך האב ליידער געזינדיגט אויב אזוי באצאלסטו שכר פאר די מצות אויף דער וועלט **וועגן דעם בעט מען תיכף דערויף א בקשה אויף פרנסה** הזן ומפרנס ומכלכל וכו׳.

שיריים פון תשעה באב

כעבודתכם כן אכילתכם

איינער וואס האט מסיים געווען א מסכת **דורכן סתם אפ זאג די עברי פון די מסכת** איז געקומען פרעגן א שאלה פון א רב.

ער האט געפרעגט פונעם רב **צו אויף אזא וועג פון לערנען** קען ער מאכן א פליישיגן סיום אין די ניין טעג.

האט דער רב געענטפערט **אויף אזא סארט סיום** קען ער קען מאכן א סעודה **אויף ״רויע פלייש״.**

☆☆

חלום חלמתי

א צווייטער איז געקומען פרעגן א שאלה **ער האט זיך גע׳חלומ׳ט ווי ער האט מסיים געווען א מסכת** צו ער מעג מאכן א פליישיגע סעודת סיום.

האט איהם דער רב געענטפערט **יא איר קענט מאכן א סעודת סיום ״אין חלום״.**

☆☆

שבת חזון

חזו״ן איז נוטריקון **די דינים פון שבוע שחל בו תשעה באב.**

די נוטריקון פון חזו"ן איז ווי פאלגענד.

ח'תונה ו'ועט נ'ישט ז'יין

(אין עושים שמחת נשואין).

ח'ס ו'שלום נ'ישט ז'ינגן

(אין מרקדין ואין מטפחין).

ו'ועש ח'לילה נ'ישט ז'ייפן

(אסור לכבס הבגדים).

ח'וועל נ'ישט ז'יפן ו'ויין

(אין שותין יין).

נ'ישט ח'אפן ז'אפטיגע ו'וארשטלעך

(אין אוכלים בשר).

ח'סידים ו'ויינען נ'ישט ז'ויער

(חסיד אבלו בלבו וצהלתו בפניו).

☆☆

בשלשה דברים האדם ניכר

מוצאי ת"ב אין קאנטרי ביים זמן פון אויספאסטן **און עס פאנגן זיך אן די קריגערייען** ביים וואשן די וועש ווערט מקיים דעם **בשלשה דברים האדם ניכר.**

ב'כוסו דורך זיין כאפן די עסן ביים אויספאסטן.

ב'כעסו דורך זיין נערוועז אויף די קינדער.

ב'כיסו דורכן זיך ארום אמפערן אין וואשרום ביים אנגעפילטן זאק מיט לאנדרי.

☆☆

מוסר השכל

א קלוגער יוד האט געזאגט **תשעה באב לערנט אונז** א שטארקן באלערענדן **מוסר השכל.**

ווען דו זעסט ווי א יוד אז...

א'- ער גריסט דיר נישט.

ב'- ער דרייט זיך ארום א גאנצן טאג מיט קראקס.

ג'-ער שמייכעלט נישט.

ד'-ער לערנט נישט קיין אות אחת. ה'- ער לייגט טלית ותפילין פאר די שקיעה.

זאלסט איהם דן לכף זכות.

אפשר איז ביי איהם אין שטוב **א פריוואטע "תשעה באב".**

אפשר ער גייט יעצט נעבעך א דורך**א חורבן הבית.**

אפשר האט ער בכלל **נאכנישט געגעסן היינט.**

אנשטאט אראפ צו קוקן דעם יוד **זעה מיט וואס דו קענסט איהם העלפן.**

אז מיר וועלן אראפ נעמן דעם לימוד זכות פון תשעה באב **האט מען אוודאי מקרב געווען די גאולה.**

לכבוד שבת נחמו

נחמו נחמו עמי

עס איז א מנהג ישן נושן **אז שבת נחמו בלייבט מען נישט אינדערהיים,** אפילו די וואס בלייבן א גאנצן זומער אינדערהיים **אבער שבת נחמו מוז מען זען ערגעץ אוועקצופארן.**

איז געווען א מעשה **א גנב האט שבת נחמו איינגעבראכן און א יודישע הויז** קלערנדיג אז די משפחה זענען אוודאי אוועקגעפארן פון שטוב **ווייל די פורהענג און די לאדענס זענען געווען שטארק פארמאכט און די לעקטערס האבן נישט געברענט.**

אבער צו זיין ביטערע מזל **האט דער גנב דארט געטראפן די משפחה זיצן ארום א טינקעלע שבתדי'גע טיש** מחמת בושה אז קיינער זאל נישט באמערקן אז זיי זענען געבליבן אינדערהיים.

די משפחה האט הייס פארשפראכן פארן גנב **אז זיי גייען אים נישט איבערגעבן פאר די פאליציי** נאר בתנאי אחת אז ער וועט פאר קיינעם נישט פארציילן **ער האט זיי געפונען שבת נחמו אינדערהיים.**

☆☆

המקום ינחם אתכם

א ארימאן וואס האט נישט געהאט די שפעזן אוועקצופארן אויף שבת נחמו **האט נעבעך געקוקט מיט קנאה ווי זיינע שכנים פאקן זיך פיר זיי גרייטן זיך אוועקצופארן אויף שבת נחמו צו אן האטעל** און ער מיז נעבעך בלייבן אינדערהיים.

האט ער זיי נאכגעשריגן מיט וויטאג **"המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבילי ציון וירושלים".**

☆☆

נחמו נחמו עמי

פרוואס שטייט א דאפעלט לשון **נחמו נחמו עמי.**

בדרך צחות קען מען זאגן עס זענען דא יודן וואס זענען נעבעך געבליבן שבת נחמו אינדערהיים **זיי זענען אין ערגעץ נישט אוועקגעפארן,** די יודן זענען זייער צובראכן.

כדי זיי צו טרייסטן זאגט דער פסוק א דאפעלט לשון **נחמו נחמו עמי**ביידע סארט מענטשן זאלן ווערן געטרייסט.

סיי די וואס זענען נעבעך געבליבן אינדערהיים אויף שבת נחמו זאלן ווערן געטרייסט, **סיי די וואס זענען אוועקגעפארן זאלן** אויך ווערן געטרייסט, **ביידע זאלן האבן א גאנצע נחמה** און ארויפגיין קיין ירושלים מיט משיח אינאיינעם.

☆☆

נחמה בכפליים

עס איז דא מענטשן וואס ווען זיי האבן א קאפ וויי **נעמען זיי איין א טיילענא"ל און עס העלפט זיי.**

אנדערע דארפן איינעמן **צוויי טיילענא"ל'ס** אז די קאפ וויי זאל אוועקגיין **זיי דארפן א דאפעלטן דאוסעד"ש** (dosage).

קען מען טייטשן בדרך צחות דעם פסוק **"נחמו נחמו עמי".**

דער פסוק זאגט אלע יודן זאלן ווערן געטרייסט **אפילו פאר די סארט מענטשן וואס פאר זיי העלפט נישט איין נחמה,** געט זיי דער פסוק א דאפעלטע נחמה **"נחמו נחמו".**

☆☆

עבדו את ה' בשמחה

א אנגעצויגענע ליטוואק האט זיך מתווכח געווען מיט א פרייליכן חסיד **וואס עס איז די נוטריקון פון א"ב** (חודש אב).

דער ליטוואק האט געזאגט אז **א"ב** איז נוטריקון **א'לול ב'א,** א יוד דארף זיין אנגעצויגן **ווייל עס קומט צו גיין א חודש אלול.**

דער חסיד האט געזאגט אז **א"ב**איז נוטריקון **א'דר ב'א** א יוד דארף זיין פרייליך **ווייל עס קומט צו גיין א חודש אדר** עבדו את ה' בשמחה.

צום סוף האט דער חסיד געטראפן א ראי' אז ער איז גערעכט **ווייל עס איז דא א גזירה שוה משנכנ"ס משנכנ"ס**

די גמרא זאגט **כשם משנכנס א"ב ממעטין בשמחה כך משנכנס אד"ר מרבים בשמחה**

חמשה עשר באב

די משנה זאגט חמשה עשר באב איז פארגעקומען ביי כלל ישראל אסאך שידוכים. - ווען מיר שרייבן מלתא דבדותחא בדרך צחות בענין שדוכים און שדכנות

השבת אבידה

די משנה דערציילט **חמשה עשר באב איז געווען א גרויסער יום טוב** עס זענען דעמאלטס פארגעקומען אסאך שידוכים.

שטעלט זיך א שאלה **פארוואס בזמננו אלה אין די היינטיגע צייטן** גייט אזוי שווער די פרשה שידוכים.

האט א גדול געזאגט היינטיגע צייטן ביי שידוכים **זיכט מען נישט די אבידה,** היינטיגע צייטן זיכט דער עולם **"א מציאה"**

☆☆

בחור כהלכה

עס איז געווען א בחור יענע פויגעל **ער פלעגט כסדר איבער דרייען די ישיבה.**

איינמאל האט איינער אנגערופן דעם ראש ישיבה צו פרעגן אינפארמעשען אויף דעם בחור האט ער געפרעגט **צו עס איז אמת אז דער בחור איז "א באמבע פון א בחור".**

האט דער ראש ישיבה געענטפערט **א באמבע ווייס איך נישט צו ער איז "אבער א פארדעכטיכט פעקל איז ער זיכער"......**

☆☆

שבחין אסדר צפרא ורמשא

עס איז געווען א משגיח אין א ישיבה וואס מען פלעגט איהם כסדר פרעגן אויף די בחורים פון ישיבה **אינפארמאציע וועגן שידוכים.**

פארשטייט זיך אז דער משגיח האט פרובירט צו געבן **דעם בעסטן אינפארמאציע** וואס עס איז נאר שייך.

האט דער משגיח געזאגט ביי מיר ווערט מקוים דעם זמר **שבחין אסדר צפרא ורמשא** איך זאג **שבחים** אויף די בחורים פון ישיבה **טאג און נאכט.**

עירין קדישין ובני אנשא, נישט קיין חילוק צו דער בחור איז א געהויבענער בחור **ער איז א מלאך,** אדער דער בחור איז א בעל מדות **ער איז א מענטש.**

חוית ברא ועופי שמיא אדער דער בחור **איז א חיה רעה,** אדער דער בחור איז **יענער פויגל,** פרוביר איז צו געבן אויף די בחורים **פאזאטיווע אינפארמאציע.....**

☆☆

לכל דבר יש עת

עס זענען פארהאן עלטערן ווען מען טראגט אן א שידוך פאר זייער ערוואקסענעם קינד זאגן זיי **"אונז הער מיר נאך נישט אויס".**

האט א שדכן געזאגט פון די צייט **וואס מען הערט נאך נישט אויס** ביז די צייט **וואס מען האלט עס שוין נישט אויס** איז זייער א קורצע צייט.....

☆☆

שדכנות ובדחנות

עס איז געווען איינער וואס פאר פרנסה האט ער געטון צוויי זאכן ער איז געווען **א בדחן,** ער האט אויך עוסק געווען **אין שדכנות.**

די צייטן וואס עס איז נישט דא קיין חתונות אזוי ווי ספירה אדער די דריי וואכן וכדומה **האט ער עוסק געווען אין שדכנות.**

האט איהם איינער געפרעגט **וויאזוי גייט ביי דיר די פרנסה.**

האט ער גענטפערט אז עס גייט שווער **דער עולם דרייט אויס די יוצרות.**

ווען איך טראג איינעם אן א שידוך **הייבט ער אן צו לאכן,** ער זאגט מיט א געלעכטער **דאס טראגסטו מיר אן.**

ווען איך זאג איינען א ווערטל ענטפערט ער **איך וועל אריין טראכטן דערין,** עס דויערט איהם לאנג ביז ער כאפט דאס ווערטל.

☆☆

ושלח ביד איש עתי המדברה

עס איז געווען אמאהל א יוד וואס ער האט געהאט א גערעטענע טאכטער אויף שידוכים אבער וואס מען האט איהם אנגעטראגן **האט ער דאס כסדר אוועק געמאכט.**

האט איהם א שדכן אמאהל געפרעגט **ר' יוד וואס פאר א בחור זיכט איר צו ווערן אייער איידעם.**

האט דער יוד געענטפערט איך זיך א בחור **וואס איז א געשיקטער,** ער זאל האבן **געלונגענע הענט,** פארשטייט זיך ער זאל זיין **א מענטש,** ער דארף אויך זיין **א צייטליכער,** און **א גוטע רעדנער.**

רופט זיך אן דער שדכן **"דעמאלטס זיכט איר א עזאז"ל בחור".**

ביים עזאזל שטייט אין פסוק **ושלח ביד איש עתי המדברה.**

ושל"ח ער זאל זיין **א געשיקטער.**

בי"ד ער זאל האבן **גוטע הענט.**

אי"ש ער זאל זיין **א מענטש.**

עת"י ער זאל זיין **א צייטליכער.**

המדבר"ה ער זאל אויך זיי **א רעדנער.**

☆☆

אינהאלט

ואתחנן

נחמו נחמו עמי - שטאַרקט אייך, דער אויבערשטער איז מיט אונז .... ד
ושמור נפשך מאד - דער ערשטער פון אַלע גדרים איז שמירת עינים .... יב
חמשה עשר באב - זיך שטאַרקן מיט לימוד התורה און תשובה .... יג

ספה"ק בת עין

אָכֵן יֵשׁ לוֹמַר עַל דֶּרֶךְ זֶה מען קען עס מסביר זיין אויף די וועג, **שֶׁכָּל עִיקָּר מֵהַתּוֹרָה וּמַעֲשֵׂה הַמִּצְוֹות הוּא לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת הַשְׁרָאַת שְׁכִינָתוֹ יִתְבָּרַךְ** די גאנצע עיקר פון די תורה און טאהן די מצוות איז כדי ממשיך צו זיין אויף זיך די רוהינג (השראה) פון די שכינה.

וְהִנֵּה לָבֹא לִבְחִינַת הַשְׁרָאַת שְׁכִינָתוֹ יִתְבָּרַךְ און כדי צוצוקומען צו די בחינה אז ס'זאל רוהען די שכינה אויף די מענטש, **הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַכְנָעָה וְשִׁפְלוּת בֶּאֱמֶת** איז דורך זיך האלטען באמת קליין און אונטערטעניג, **וְלֵידַע שֶׁכָּל בְּחִינַת מַחֲשָׁבָה וְדִיבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁלּוֹ הַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵחַי הַחַיִּים בָּרוּךְ הוּא** און צו וויסען אז זיין גאנצע 'טראכטען און רעדן און טוהן' (מחשבה דיבור ומעשה) אלעס קומט פונעם באשעפער וואס ער איז די מקור פונעם לעבן, **כְּמַאֲמַר הַכָּתוּב** (נחמי' ט, ו) **'וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כּוּלָּם'** אזוי ווי עס שטייט אין פסוק 'און דו (באשעפער) גיבסט לעבן פאר יעדן'.

וְאָז כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת עֲנָוָה אֲמִיתִּית און דעמאלסט ווען א מענטש איז אין א אמת'דיגע ענוה, **אָז הוּא גּוֹרֵם לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו שֶׁפַע בְּחִינַת קְדוּשָּׁה עֶלְיוֹנָה הַשְׁרָאַת הַשְּׁכִינָה** דעמאלסט ברענגט דער מענטש צו אז עס זאל אראפקומען אויף אים א שפע פון קדושה - און די שכינה רוהט אויף אים. **(פרשת ואתחנן, ד"ה אנכי עומד)**

תשו"ח להוצאת "גליון בת עין" באידיש

סדר ועימוד: **א.י.ש. אשדוד** shwrtz@bezeqint.net

ואתחנן - נחמו

נחמו נחמו עמי - שטאַרקט אייך, דער אויבערשטער איז מיט אונז

היינטיגן שבת וועלן מיר אי"ה לייענען די הפטורה פון ישעיה (קאפיטל מ) 'נחמו נחמו עמי יאמר אלוקיכם'. עס שטייט אין ילקוט שמעוני (ישעיה רמז תמה) 'יאמר אלוקיכם', זאָגט רבי חנינא בר פפא, די אידן האָבן געזאָגט צו ישעיה הנביא, 'ישעיה, אונזער רבי, אפשר ביסטו געקומען טרייסטן נאָר יענעם דור וואָס דער בית המקדש איז חרוב געוואָרן? האָט ישעיה געענטפערט, 'איך בין געקומען טרייסטן אַלע דורות'. דער פּסוק זאָגט נישט 'אמר' אלוקיכם, נאָר 'יאמר' אלוקיכם, עכ"ל.

זעהען מיר פון דעם, אַז יעדעס יאָר, באַלד נאָך די טעג פון 'בין המצרים', ווען אידן טרויערן אויף דעם חורבן בית המקדש און אויף גלות ישראל, גייט אַרויס אין הימל אַ 'בת קול' וואָס רופט אויס, 'נחמו נחמו עמי'!

זועט מען פרעגן: ווי אַזוי קענען מיר זיך טרייסטן און שטאַרקן? 'עבר קציר, כלה קיץ, ואנחנו לא נושענו'. עס גייט אַדורך נאָך אַ יאָר, און נאָך אַ יאָר, און מיר זענען נאָך אַלץ נישט אויסגעלייזט געוואָרן פון גלות.

זאָגט הרה"ק בעל 'חסד לאברהם' זי"ע פון ראדאמסק (פ' ואתחנן, ד"ה 'בצר לך'), אַז דער פּסוק זאָגט אין דער היינטיגער פרשה (ד, ל) 'בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים'. דער פּסוק קומט אונז זאָגן, אַז כאָטש 'בצר לך' - יעצט זעהט אויס אַז דו געפינסט זיך אין אַן ענגען מצב, מיט צרות און יסורים ל"ע בכלל ובפרט, ה' ירחם, אָבער 'באחרית הימים', שפּעטער, וועסטו אויסגעפינען אַז די אַלע שווערע און ביטערע יסורים זענען נאָר געווען אַ 'מציאה', און אַ גרויסער אוצר, נאָר ביז יעצט איז דער אוצר געווען באַהאַלטן אין די הסתרה[א].

שרייבט דער 'חסד לאברהם': פּונקט אַזוי ווי דער מענטש פרייט זיך ווען ער געפינט אַ פאַרלוירענע זאַך, אַזוי וועט דער מענטש זיך פרייען מיט דעם צער וואָס ער האָט פריער געהאַט, ווייל שפּעטער וועט ער זעהן אַז אַלעס איז געווען פאַר זיין טובה[ב].

לויט דעם, איז פאַרשטענדליך דער פּסוק, 'נחמו נחמו עמי'. דער נביא זאָגט צו די אידן אַז זיי זאָלן זיך טרייסטן, ווייל עס וועט קומען אַ טאָג ווען זיי וועלן זעהן 'יאמר אלוקיכם' - אויך דאָס וואָס האָט אויסגעזעהן

א. דער ראָפּשיצער רב זי"ע שרייבט אין 'זרע קודש' (ד"ה 'או יאמר ואתחנן'), די ראשי תיבות פון די ווערטער 'נחמו נחמו עמי', זענען 'ענן', אַ 'וואָלקן'. די אַלע שלעכטס און מיטמאכנישן זענען באמת אַ טובה, כאָטש יעצט איז עס באַהאַלטן אין דעם 'חושך **ענן** וערפל', אַזוי ווי דער פסוק זאָגט (איכה ג, מד) 'סכותה **בענן** לך', **אָבער לעתיד לבוא וועט דער 'וואָלקן' זיך אויסשפּרייטן, און אַלע וועלן קלאָר זעהן אַז אַלעס איז געווען נאָר אַ טובה**. 'נחמו נחמו עמי'.

[אויך קען מען זאָגן אַ רמז, אַז נאָר יעצט, ווען מיר געפינען זיך נאָך אַלץ אין גלות, שטייען מיר נאָך אַלץ ביי די '**ראשי' תיבות** פון די ווערטער 'נחמו נחמו עמי', וואָס זענען 'ענן', אָבער ווען עס וועט קומען די צייט און מיר וועלן אויסגעלייזט ווערן בקרוב, וועט מען '**עפענען**' די 'ראשי תיבות', און מ'וועט אַרויסזאָגן קלאָר די ווערטער 'נחמו נחמו עמי'].

ב. אַזוי זאָגט דער 'תפארת שלמה' (לר"ה, ד"ה 'ויאמר'), אידן זענען מאמינים בני מאמינים, און **מיר דאַרפן פאַרשטיין אַז דער גלות איז אַ פאַרהוילענע זאַך, וואָס מ'קען עס נישט פאַרשטיין, און לעתיד וועט יעדער איינער וויסן אַז עס איז געווען צום גוטן**, אַזוי ווי דער פסוק זאָגט (תהלים צו, יא) 'ישמחו השמים ותגל הארץ' וגו'. דאָס וואָרט '**ותגל**', האָט די זעלבע אותיות ווי דאָס וואָרט '**גלות**', עכ"ל.

עטליכע טעג איידער דער גאון רבי אלחנן וואסערמאַן זצ"ל הי"ד, איז אומגעקומען אויף קידוש השם (י"א תמוז תש"א), ווען ער האָט זיך געפונען אין קאָוונער געטאָ, האָט אַ איד איהם געפרעגט, 'על מה עשה ה' ככה'. פאַרוואָס ליידן אידן אַזעלכע שרעקליכע צרות, ה' ירחם?

האָט רבי אלחנן וואַסערמאַן געענטפערט, מיט א משל: ס'איז געווען אַ מענטש וואָס האָט נישט אָנגעהויבן צו וויסן ווי אַזוי מ'באַאַרבעט אַ פעלד, און ער האָט געבעטן אַ פעלד-אַרבעטער ער זאָל איהם אויסלערנען די אַרבעט. האָט דער פעלד-אַרבעטער איהם געזאָגט, 'קום אַרויס מיט מיר אויפ'ן פעלד'. דאָרט האָט דער פעלד-אַרבעטער, אַ דאָרפסמאַן, געפרעגט זיין נייעם 'תלמיד', וואָס האָט זיך געוואָלט אויסלערנען, וואָס זעהסטו דאָ? האָט יענער געענטפערט, איך זעה אַ שטיק פעלד פול מיט וואַקסנדיגע גראָזן. דאַן האָט דער אַרבעטער גענומען אַן אַקער-אייזן, אויסגעאַקערט און אויסגעריסן אַלע שיינע געוויקסן, אַזוי אַז דער שיינער גרינער פעלד איז פאַרוואַנדלט געוואָרן אין אַ פּראָסטן שטיק ערד, אָן קיין טעם וריח... דערנאָך האָט ער דאָרט אויסגעגראָבן עטליכע גריבער. האָט דער 'תלמיד' זיך געוואונדערט: פאַרוואָס מאַכסטו קאַליע דאָס פעלד מיט דיינע אייגענע הענט? האָט דער פּויער איהם געענטפערט מיט איין וואָרט: **'סבלנות'**...

צומאָרגענס, איז דער פעלד-אַרבעטער צוריקגעקומען אויפ'ן פעלד, און ער האָט איינגעלאַדן זיין נייעם תלמיד צו קומען מיט איהם אין פעלד. ער האָט גענומען אַ זאַק פול מיט קערנדלעך פון ווייץ, און דאַן האָט ער געפרעגט זיין תלמיד: וואָס זעהסטו יעצט? האָט ער געענטפערט, אַז ער זעהט אַ זאַק מיט קערנדלעך פון ווייץ. האָט דער פעלד אַרבעטער גענומען דעם זאַק, און אויסגעשפרייט די קערנדעלעך, אַריינוואַרפנדיג עס אין די גריבער וואָס ער האָט אַ טאָג פריער אויסגעגראָבן, און דערנאָך האָט ער עס פאַרדעקט מיט ערד.

מן הבאר

דער בעל התניא זי"ע האָט אַמאָל געזאָגט אַ טעם פאַרוואָס די וועלט פירט זיך צו פאָרן זיך אָפּצורוהען ביים ברעג ים, אָדער ביי די בערג, ווייל דער גאַנצער בלבול הדעת פון מענטש קומט דאָך צוליב דעם ווייל עס פעלט איהם אמונה. ער אנערקענט נישט אַז אַלעס איז פון הימל, און אַז דער מענטש טוט גאָרנישט אַליין. ער איז נישט בכח אַוועקצונעמען עפּעס פון זיין חבר, אָדער איהם צו געבן עפּעס... דער ים אָדער דער באַרג, שטייען פונקט אַזוי ווי זיי זענען באַשאַפן געוואָרן פונעם אויבערשטען, 'יוצר הרים ובורא רוח'. צוליב דעם, **ווען דער מענטש זעהט די מחזה פון די דאָזיגע ערטער, ווערן זיינע 'נערוון' רואיגער, ווייל ער זעהט דעמאָלס איין ווי אַלעס איז פון דעם אויבערשטען ברוך הוא.**

האָט דער תלמיד זיך ווידער געוואונדערט, נישט גענוג אַז דו האָסט נעכטן אויפגעאַקערט דעם גאַנצן בליענדיגן פעלד, האָסטו היינט געטוהן נאָך אַ נאַרישן שריט, צו נעמען גוטע קערנדלעך און זיי באַגראָבן אין דער ערד... פאַרוואָס טוסטו פאַרשווענדען דיין געלט אָן קיין שום סיבה? האָט דער פעלד-אַרבעטער איהם ווייטער געגעבן דעם זעלבן ענטפער ווי אַ טאָג פריער: **'סבלנות'**...

עטליכע חדשים שפּעטער, האָט דער פעלד-אַרבעטער איינגעלאַדן זיין 'תלמיד' אַרויסצוקומען מיט איהם צום פעלד אַ דריטן מאָל. זיי האָבן געזעהן אַז דאָס פעלד איז פול מיט גרינע שטעקעלעך וואָס וואַקסן אין גראָדע מסודר'דיגע שורות. האָט דער תלמיד געזאָגט: ווייזט אויס אַז איך האָב געהאַט אַ טעות ווען איך האָב דיך קריטיקירט, ווייל יעצט זעה איך אַז דאָס פעלד איז שענער ווי ס'איז געווען פריער... האָט דער דאָרפס פּויער איהם געזאָגט: דו דאַרפסט נאָך אַלץ האָבן **סבלנות**...

אַ צייט שפּעטער, זענען זיי אַרויסגעגאַנגען אין פעלד צום פערטן מאָל, און דאָס מאָל זענען די ווייצלעך שוין געוואַקסן נאָך מער, זיי זענען שוין געווען 'פעט', פול מיט קערנדלעך, און דער בעה"ב האָט זיך גענומען שניידן די ווייץ מיט אַ מעסער. האָט דער תלמיד ווידער געשריגן, פאַרוואָס טוסטו קאַליע מאַכן דאָס פעלד?... און דער פעלד-אַרבעטער האָט איהם ווידער געענטפערט: **'סבלנות'**... דער בעה"ב האָט פאָרגעזעצט די אַרבעט און צוזאַמענגענומען די גאַנצע תבואה און געמאַכט דערפון אַ גרויסן בינטל, און אָנגעהויבן קלאַפּן אויף די תבואה, כדי אָפּצוטיילן די קערנדלעך פון די שאָלעכטס. דערווייל איז דער 'תלמיד' געשטאַנען מיט אָפענע אויגן און געשטוינט... צום סוף, האָט דער פעלד-אַרבעטער גענומען די קערנדלעך און זיי אַריינגעלייגט אין אַ מאַשין, און ער האָט זיי גוט צעריבן ביז ס'איז געוואָרן דערפון מעהל. ביי דעם תלמיד אין די אויגן, האָט עס אויסגעזעהן ווי ווייסע שטויב וואָס איז געוואָרן שמוציג... און ער האָט ווייטער געשריגן אויף זיין 'רבי'ן': פאַרוואָס האָסטו גענומען די ווייץ און עס פאַרוואַנדלט אין שטויב און ערד... דער 'רבי' האָט זיך אָבער ווייטער געהאַלטן ביי זיינס: **'סבלנות'**...

אין זייערע אויגן ווי די מדה פון דין ח"ו, פון שם אלוקים ('אלוקכם'), איז גאָר געווען לטובה ('יאמר' מיינט אַ ווייך לשון, פון לשון 'אמירה רכה'), ווייל עס שטאַמט אין איר שורש פון די מדה פון רחמים.

הרה"ק רבי ברוך'ל מעזיבוזשער זי"ע זאָגט, אויף דעם פסוק אין דער היינטיגער פרשה (ד, לד) 'ככל אשר עשה לכם ה' אלוקיכם במצרים לעיניך': אַלע 'במצרים' - ענגשאַפטן, וואָס אַ מענטש האָט, אַלע שוועריגקייטן וואָס ער ליידט, זענען אַ רעה נאָר 'לעיניך' - אין דיינע אויגן, זעהען זיי אויס ווי ענגשאַפטן, אָבער באמת זענען זיי אַ טובה. (ספר 'בוצינא דנהורא')

אַזוי טייטשט אויך דער 'שפת אמת' (פרשתינו) דעם פסוק אין דער היינטיגער סדרה (ד, ז) 'כי מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלוקינו בכל קראינו אליו'. אויך ווען דער אויבערשטער פירט זיך מיט אַ בחינה פון מדת הדין ח"ו ('אלוקים'), איז עס אָבער באמת נאָר אַ טובה, ווייל דער אויבערשטער איז נאָנט צו יעדן איד, אַזוי ווי דער פסוק זאָגט (תהלים עג, א) 'אך טוב לישראל אלוקים לברי לבב'. דער אויבערשטער פירט זיך מיט די אידן נאָר מיט גוטס, מיט די מדה פון רחמים[ג].

דער קאָזשניצער מגיד זי"ע זאָגט ('עבודת ישראל', פ' דברים, ד"ה 'הנה'), חז"ל זאָגן, אַז תשעה באב ביי מנחה דאַרף מען לייגן תפילין. דער טעם דערפון איז, ווייל עס קומען נייע 'מוחין', צו טרייסטן אידישע קינדער (עיי"ש).

דאַן האָט ער גענומען וואַסער און עס אַריינגעגאָסן אינעם מעהל, און געמאַכט דערפון אַ טייג. די גאַנצע צייט, האָט דער תלמיד נישט פאַרשטאַנען וואָס דאָ קומט פאָר... וואָס פאַר אַ זינען האָט עס צו מאַכן דאָ בלאָטע פון ווייץ... דערנאָך האָט דער 'רבי' אויסגעקנעטן דאָס טייג עס זאָל אויסזעהן ווי אַ ברויט, און עס אַריינגעלייגט אינעם אויוון. יעצט האָט דער 'תלמיד' זיך שוין מער נישט געקענט איינהאַלטן, און ער האָט געשריגן אויפ'ן פעלד-אַרבעטער: שוין אַ לענגערע צייט אַרבעטסטו אויפ'ן פעלד, ביז דו האָסט ענדליך 'באַוויזן' צו מאַכן ברויט פון בלאָטע, און יעצט נעמסטו גאָר דאָס ברויט און דו וואַרפסט עס אַריין אין פייער, עס זאָל אינגאַנצן פאַרברענט ווערן... אָבער דער פעלד-אַרבעטער האָט ווייטער געהאַט פאַר איהם דעם זעלבן ענטפער: **'סבלנות'**...

אַ פּאָר מינוט שפּעטער, איז אַרויסגעקומען פונעם אויוון אַ געבאַקענער ברויט, מיט אַ גוטן געשמאַק, וואָס דער ריח דערפון דערגרייכט גאָר ווייט... דאַן האָט דער 'רבי' איינגעלאַדן זיין 'תלמיד' צו אַ סעודה, און ער האָט איהם געגעבן צו עסן פונעם ברויט, צוגעבנדיג: נו, **יעצט פאַרשטייסטו שוין?...**

דער נמשל איז קלאָר בתכלית הפשטות: מיר, אידן - מיט אונזער קורצזיכטיגקייט און קליינעם פאַרשטאַנד - זענען ליידער נישט אימשטאַנד צו פאַרשטיין די הנהגה פון דעם אויבערשטען ברוך הוא, און מיר וואונדערן זיך און שרייען **פאַרוואָס וואַרפט דער אויבערשטער אַלעס אַריין אין פייער...** חוסה על עמלך... נאָר ווען מיר וועלן זוכה זיין צו די גאולה און משיח וועט קומען אונז אויסלייזן פון גלות, וועלן מיר וויסן און פאַרשטיין די סיבה פון אַלע פּאַסירונגען אין צייט פון גלות. אָבער **ביז דעמאָלס, מוזן מיר זיך אָנגאַרטלען מיט אמונה און סבלנות, צו גלייבן אַז אויך דאָס וואָס זעהט אויס ווי אַ חורבן ח"ו, איז אַ טייל פון דעם פּראָצעס וואָס וועט שפּעטער ברענגען טובות פאַר אידישע קינדער** (ספר 'קובץ מאמרים ואגרות', ח"ב, ע' רכד).

ג. די בעלי הרמז זאָגן, חימ"ה איז ראשי תיבות **ח**'סד **י**' **מ**'לאה **ה**'ארץ. דאָס איז אַ רמז, אַז אויך ווען עס זעהט אויס ווי אַ בחינה פון **'חימה'** (צאָרן) ח"ו, איז די וועלט אויך פול מיט'ן **חסד** פון באַשעפער...

עס האָט מיר דערציילט דער בעל העובדא, אַז ער האָט געבאָרגט פון זיין חבר, אַ גרויסן סכום געלט. ווען ס'איז געקומען די צייט צו באַצאָלן דעם חוב, האָט דער לוה נישט געהאַט קיין געלט צו באַצאָלן, טראָץ די הפצרות פון דעם מלוה אַז ער זאָל איהם באַצאָלן דעם חוב. ס'איז שוין דערגאַנגען אַזוי ווייט, אַז דער מלוה איז שוין געווען גרייט מוותר צו זיין אויף אַ חלק פונעם חוב, כדי צו באַקומען כאָטש דעם איבעריגן טייל דערפון. דער לוה האָט אָבער נישט געהאַט צו באַצאָלן אויך אַ טייל פונעם חוב.

פונקט דאַן האָט דער מלוה געדאַרפט באַצאָלן געלט וואָס ער איז געווען שולדיג פאַר די שטייער באַאַמטע, אָבער ער האָט נישט געהאַט דאָס געלט צו באַצאָלן, און כאָטש געוועונליך טוט יעדער בר-דעת אַלעס מעגליכעס נישט צו האָבן צו טוהן מיט די באַאַמטע פון שטייער, און אָפט מאָל באַרגט מען אַפילו געלט, כדי פּטור צו ווערן

פון די שטייער-מאָנער. אין דעם פאַל, האָט אָבער דער מלוה פאַרנאַכלעסיגט דאָס ענין צוליב זיינע טירדות, און ער האָט נישט באַצאָלט דעם חוב פון די שטייערן.

אַ צייט שפּעטער, האָט זיין בוכהאַלטער (׳בוקיפּער׳ בלע״ז) זיך פאַרבונדן מיט איהם, און איהם געזאָגט די גוטע בשורה, אַז ער האָט געפונען אַ געוויסן פונקט אין די שטייער-געזעצן, וואָס באַפרייט איהם אינגאַנצן פון די שטייער-צאָלונגען אויפ׳ן גאַנצן יאָר, און זעלבסט-פאַרשטענדליך, אַז דער מלוה האָט זיך זייער שטאַרק געפרייט מיט די בשורה.

אַ קורצע צייט שפּעטער, האָט דער לוה באַצאָלט פאַר דעם מלוה דעם גאַנצן חוב, ביז די לעצטע פּרוטה. **ערשט דאַן** האָט ער פאַרשטאַנען, אַז אדרבה, דייקא ווייל דער לוה האָט נישט באַצאָלט די הלוואה אין צייט, איז זיין געלט געראַטעוועט געוואָרן, ווייל אויב ער וואָלט געהאַט ביי זיך געלט, וואָלט ער דאָך געהאַנדלט ׳מיט שכל׳, און ער וואָלט באַצאָלט דעם חוב פאַר די שטייערן תיכף ומיד.

דער מלוה האָט אויסגעפירט זיינע ווערטער צו אונז: איך האָב דאָך געהאַט אַזוי פיל צער און עגמת נפש, פון דעם וואָס דער לוה האָט פאַרשפּעטיגט מיר צו באַצאָלן דעם חוב, און איך האָב גאָרנישט געוואוסט אַז **איך דאַרף זיך פרייען יעדן טאָג וואָס ער האַלט זיך צוריק פון באַצאָלן**, ווייל ער איז דאָך נישט מער ווי אַ ׳שומר׳, וואָס האַלט פאַר מיר דאָס גאַנצע געלט, אַז ווען עס וועט קומען די צייט דערפאַר, זאָל איך בלייבן מיט׳ן געלט.

אין הויז פון דעם באַקאַנטן חסיד רבי שמואל מונקיס זצ״ל, אַ תלמיד פון הייליגן בעל התניא זי״ע, האָט אַמאָל אויסגעבראָכן אַ שרעקליכע שריפה רח״ל, און רבי שמואל איז געבליבן בעירום ובחוסר כל ל״ע. ער האָט קוים באַוויזן צו ראַטעווען אַ פלעשל בראָנפען. איז ער באַלד געלאָפן דערמיט אין ביהמ״ד אַריין, כדי צו מאַכן אַ ׳לחיים׳. ביים ׳לחיים׳, האָט רבי שמואל זיך אַרויסגעלאָזט אין אַ פרייליכן טאַנץ, זינגענדיג, ׳שלא עשני גוי׳... ׳שלא עשני גוי׳... זיינע ידידים האָבן שוין מורא באַקומען, מי יודע, וועր ווייסט צי עס האָט איהם נישט געשאַדט גייסטיש ח״ו, צוליב דעם גרויסן צער וואָס ער האָט געהאַט איבער די שריפה. האָט רבי שמואל זיי געזאָגט:

- איך פריי מיך, ווייל אויב איך וואָלט געווען אַ גוי ח״ו, וואָס די גוים בוקן זיך צו זייערע פאַלשע געטשקעס, וואָלט דאָך אויך מיין ׳גאָט׳ געוואָרן ׳פאַרברענט׳ ביי די שריפה... איך בין דאָך אָבער אַ איד, און מיין גרויסער באַשעפער לעבט אייביג. דאַרף איך איהם דאַנקען דערפאַר מיט׳ן גאַנצן האַרץ, און צוליב דעם טאַנץ איך און איך זינג, מיט די ברכה ׳שלא עשני גוי׳...

צדיקים האָבן געזאָגט אַ טעם, אַז צוליב דעם לייענען מיר די ׳עשרת הדברות׳ אין פרשת יתרו, ווען ס׳איז ווינטער - ס׳איז קאַלט אינדרויסן, און אויך אין זומער, פרשת ואתחנן, כדי צו דערמאַנען דעם מענטש, אַז **אין יעדן מצב** דאַרף מען איינוואָרצלען אין האַרץ די אמונה, אַז ׳אנכי ה׳ אלוקיך׳: **סיי ווען ס׳איז ׳קאַלט׳, און סיי ווען ס׳איז ׳הייס׳. אין פייער און וואַסער דאַרף אַ איד גלייבן אַז דער אויבערשטער איז דער איינציגער באַשעפער, און ער פירט אָן מיט אַלעם אויף דער וועלט.**

הרה״ק בעל ׳יסוד העבודה׳ זי״ע, שרייבט אין אַ בריוו (מכתב כה), אין נאָמען פון דעם צדיק רבי לייב דוקארער זצ״ל, אַ תלמיד פונעם מעזריטשער מגיד זי״ע, **אַז אַ איד דאַרף וויסן אַז פון די אמונה פון שכל צו אמונה פון האַרץ, איז ווייטער ווי פון די ערד צום הימל.**

דער באַרימטער ליובאַוויטשער חסיד און ׳משפּיע׳ רבי מענדל פוטערפאַס זצ״ל האָט דערציילט אַ מעשה וואָס ער האָט איבערגעלעבט אין רוסלאַנד, וואו ס׳איז געווען שטרענג פאַרבאָטן פון דער קאָמוניסטישער מאַכט צו היטן תורה און מצוות.

איינמאָל איז רבי מענדל געפאָרן צוזאַמען מיט׳ן ריבניצער רבי׳ן זי״ע (וועלכער פלעגט, ווי באַקאַנט, זיך איינשטעלן דאָס לעבן צו מל׳ען ניי-געבוירענע קינדער) ביי אַ ברית מילה, וואָס די מאַמע, די יולדת, האָט געבעטן דעם רבי׳ן און רבי מענדל, צו קומען דורכפירן דעם ברית אויף איר קינד, ווייל איר מאַן, דער אבי הבן, איז געווען אַ הייסער קאָמוניסט וואָס האָט פיינט געהאַט דת תוה״ק, און ער האָט בשום אופן נישט מסכים געווען צו לאָזן מל׳ען זיין ניי-געבוירענעם יונגל. האָט די יולדת געוואַרט אויף אַ געלעגנהייט ווען איר מאַן וועט אַוועקפאָרן פון הויז לכל הפחות אויף עטליכע טעג, און ווען ס׳איז געקומען אַזאַ געלעגנהייט, האָט זי טעלעגראַפירט צום ריבניצער רבי׳ן זי״ע, ער זאָל קומען מל׳ען איר ניי-געבוירענעם קינד.

דער ריבניצער רבי האָט זיך אַרויסגעלאָזט מיט רבי מענדל פוטערפאַס ז״ל צו דער שטאָט וואו די פרוי האָט געוואוינט, און זיי האָבן גע׳מל׳עט דאָס קינד. נאָכ׳ן ברית, האָט אָבער אָנגעהויבן צו רינען אַסאַך בלוט פונעם קינד,

און טראץ אַלע באַמיאונגען, האָט מען נישט געקענט אָפּשטעלן דאָס בלוט. מ'האָט אָבער נישט געקענט אַריבערופן אַ דאָקטאָר צו היילן דאָס קינד, צוליב מורא אַז דער טאַטע פונעם קינד זאָל זיך נישט דערוויסן אַז מ'האָט גע'מל'עט דאָס קינד אָן זיין ערלויבעניש.

דער ריבניצער רבי זי"ע האָט זיך פאַרשפּאַרט אין אַ זייטיגן צימער אַ פּאָר מינוט, און ווען ער איז אַרויסגעקומען פון צימער, האָט דאָס בלוט אויפגעהערט צו רינען.

אויפ'ן וועג צוריק אַהיימפאָרנדיג, האָט רבי מענדל פוטערפאַס געפרעגט דעם רבי'ן וואָס ער האָט געטוהן ווען ער איז געווען אינעם צימער, און ווי אַזוי האָט דאָס בלוט זיך אָפּגעשטעלט. האָט דער רבי איהם געענטפערט:

- **איך האָב מתפלל געווען צו דעם באַשעפער, זאָגנדיג: ליבער טאַטע אין הימל, מיר האָבן יעצט געטוהן אַ גרויסע מצוה, בעט איך פון דיר, זעה איך זאָל נישט פאַרשעמט ווערן, און דער באַשעפער האָט געהערט מיין תפילה...**

ביים דערציילן די מעשה, האָט רבי מענדל פוטערפאַס ז"ל געזאָגט: 'איך, מיט מיין גאַנצע תורת חב"ד, בין געוואָרן פאַרלוירן ווען איך האָב געזעהן ווי עס רינט בלוט פונעם קינד, בין איך געוואָרן אינגאַנצן פאַרלוירן... אָבער דער רימניצער רבי, מיט זיין אמונה פשוטה, האָט מיט'ן כח פון זיין תפילה גע'פועל'ט אַ ישועה'...

ער האָט געמיינט צו זאָגן, ס'איז אַ גרויסע עבודה איינצוואורצלען אמת'ע אמונה אין האַרץ.

הרה"ק בעל 'יסוד העבודה' זי"ע שרייבט אין אַ בריוו (מכתב טז) אַז **יעדער איד דאַרף יעדן טאָג זאָגן 'אני מאמין', אפילו אויב ער גלייבט נאָך נישט דערין**, ווייל דער רמב"ם ז"ל שרייבט דאָך (הלכות גירושין פ"ב, ה"כ) אַז אויב דער מענטש דאַרף געבן אַ גט פאַר זיין פרוי און ער וויל איר נישט געבן דעם גט, שלאָגט מען איהם ביז ער זאָגט אַז ער וויל געבן דעם גט ('רוצה אני'). דאַן שרייבט מען דעם גט, און עס וועט זיין כשר. דער טעם דערפאַר איז, ווייל **באמת וויל יעדער איד טוהן דעם אויבערשטען'ס רצון**, נאָר וואָס דען, ער ווערט ליידער געשטערט פון זיין יצר הרע, אָבער אַז ער האָט געכאַפּט שלעק ביז זיין יצר הרע איז געוואָרן אָפּגעשוואַכט און ער האָט געזאָגט 'רוצה אני', האָט ער שוין באמת געוואָלט געבן דעם גט פאַר זיין פרוי. איז דאָך אַוודאי געוויס אַז ווען אַ איד זאָגט 'אני מאמין', העלפט עס אַז ער זאָל שוין זיין אין גדר פון איינעם וואָס גלייבט באמונה שלימה, ווייל **דאָס עצם זאָגן די הייליגע ווערטער, איז אַ וואונדערליכע סגולה דערפאַר**.

דער הייליגער בעל התניא זי"ע האָט אַמאָל אָנגעקלאַפּט אויף די טיר פון זיין רבי'ן, דעם גרויסן מגיד פון מעזריטש זי"ע. האָט דער מגיד געפרעגט ווער עס קלאַפּט אויפ'ן טיר, און דער בעל התניא האָט געענטפערט, **'דאָס בין איך'**. האָט דער מגיד געעפענט פאַר איהם די טיר, און איהם אַריינגענומען אין הויז. נאָכ'ן שמועסן אַ צייט, און דער בעל התניא האָט זיך געגרייט צו פאַרלאָזן דאָס הויז, האָט דער מגיד איהם געהייסן פאָרן צומאָרגנס אויף אַ געוויסן אָרט.

דער בעל התניא האָט געפאָלגט, און איז אַהין געפאָרן צו יענע שטאָט. ווען ער איז אָנגעקומען אַהין, איז ער אַריין אין דער אָרטיגער שול, וואו ס'איז פונקט דעמאָלס פאָרגעקומען אַ סעודת ברית מילה. אינמיטן די סעודה, איז פאַרשוואונדן אַ גאָלדענער לעפל, און עס איז - זעלבסט-פאַרשטענדליך - באַלד געפאַלן דער פאַרדאַכט אויף דעם גאַסט, דעם בעל התניא זי"ע, וויבאַלד זיי האָבן נישט געוואוסט ווער ער איז. דער אבי הבן איז צוגעגאַנגען צום בעל התניא, און שטרענג פאַרלאַנגט ער זאָל זאָפאָרט אומקערן די גניבה. האָט דער בעל התניא איהם געענטפערט: **'נישט איך... נישט איך...'**. מ'האָט באַטאַפּט אַלע זיינע מלבושים, און זיין פּעקל, אָבער דער בעל התניא האָט אַלץ גע'טענה'ט: **'נישט איך...'**. ערשט נאָך דעם ווי זיי האָבן גאָרנישט געפונען אין זיין באַזיץ, האָבן זיי איהם פריי געלאָזט.

ווען ער איז צוריקגעקומען קיין מעזריטש, האָט ער דערציילט פאַר דעם מגיד אַלעס וואָס עס האָט מיט איהם פאַסירט. האָט דער מגיד איהם געזאָגט:

- נעכטן האָסטו געזאָגט **'דאָס בין איך'**, און צוליב דעם, ביזטו היינט געווען געצוואונגען צו שרייען מערערע מאָל, **'ס'איז נישט איך'...**

פון די מעשה, קענען מיר לערנען אַ וויכטיגן לימוד, אַז אַ איד טאָר זיך קיינמאָל נישט איינרעדן 'איך' האָב געטוהן אַזוי און אַזוי... נאָר ער דאַרף וויסן, אַז אַלעס איז פון דעם אויבערשטען. **ס'איז נישט גענוג עס צו זאָגן מיט'ן מויל, נאָר מ'דאַרף אייביג געדענקען אַז דער אויבערשטער פירט די גאַנצע וועלט.** דעמאָלס וועט דער אויבערשטער כביכול איהם נישט דאַרפן ווייזן ח"ו, אַז גאָרנישט איז נישט 'זיינס', נאָר אַלעס קומט פון דעם אויבערשטען.

זאָגט דער קאָזשניצער מגיד אַ משל, ווען אַ טאַטע וויל מוסר'ן זיין קינד, שלאָגט ער איהם מיט זיין שטעקן, אָבער דערנאָך איז ער איהם מקרב צו זיך, און ער זאָגט איהם דברי חיזוק, אז באמת האָב איך דיך זייער ליב, און אפילו אויב איך טוה דיך אַמאָל שלאָגן מיט מיין שטעקן, איז עס פאַר דיין טובה.

דאָס זעלבע, נאָך די טעג פון 'בין המצרים', ספּעציעל תשעה באב, ווען עס איז אַ בחינה פון מדת הדין ח"ו, טוט דער אויבערשטער טרייסטן די אידן פאַרנאַכטס, און ער ווייזט זיי אַרויס אַ דערנעענטערונג מיט זיין רעכטע האַנט, און ער איז משפיע אויף זיי חסד.

די ווערטער פונעם קאָזשניצער מגיד זי"ע קענען דינען אַלס אַ 'בנין אב' פאַר'ן גאַנצן לעבן פון מענטש, על כל צרה שלא תבוא בכלל ובפרט, אַז אלעמאל נאָך דעם ווי דער אויבערשטער טוט ח"ו שטראָפן דעם מענטש, טוט ער איהם דערנאָך טרייסטן און דערנענטערן. ער איז משפיע אויף איהם רחמים און חסדים פיל מיט אהבה[ד].

עס שטייט אין ספה"ק 'תפארת שלמה' (פרשתינו, ד"ה 'בצר') אויף דעם פסוק (תהלים צז, ח) 'שמעה ותשמח ציון, ותגלנה בנות יהודה, למען משפטיך ה''. לכאורה איז שווער, 'משפט' ווייזט דאָך אויף די מדה פון דין ח"ו. אויב אַזוי, ווי אַזוי קען ציון זיך פרייען - 'ותשמח ציון'?

ענטפערט דער 'תפארת שלמה', לעתיד לבוא, וועט זיך דאָך אַרויסשטעלן פאַר אַלעמענס אויגן די גרויסע חסדים וואָס זענען געווען באַהאַלטן אין די מדה פון דין. וואָס גרעסער דער דין איז געווען רח"ל, טוהען זיך אַנטפּלעקן דעם פאַרמערן די רחמים און חסדים.

ד. אַזוי שרייבט דער רמח"ל זי"ע (קל"ח פתחי חכמה), **אַז נאָך אַן 'עצירת גשמים', טוט דער אויבערשטער אַראָפּשיקן אַסאַך גשמי ברכה אויף דער וועלט.**

די כוונה דערפון איז ווי געזאָגט, אַז אַזוי איז דער סדר פון דעם אויבערשטען'ס הנהגה, אַז נאָך אַ בחינה פון 'שמאל דוחה', קומט אַ גרויסע מאָס פון 'ימין מקרבת'.

הרה"ק בעל 'יסוד העבודה' זי"ע האָט געזאָגט: **'מיט די לינקע האַנט שלאָגט ער, און מיט די רעכטע האַנט טרייסט ער'.**

הרה"ק בעל התניא זי"ע שרייבט, אַז ער האָט געהערט פונעם מויל פון 'קדושי עליון', אויף דעם וואָס די וועלט זאָגט 'נאָך אַ שריפה ווערט מען רייך', אַז דאָס איז דערפאַר ווייל די השתלשלות און דער סדר פון דעם אויבערשטען'ס מדות כביכול איז חסד, דין, רחמים. ממילא, **נאָך דעם ווי מ'זעהט די מדה פון 'דין' ח"ו ביי אַ שריפה ווערט נתעורר די מדה פון רחמים, וואָס איז גרעסער פון די מדה פון חסד וואָס איז געווען פריער.** (געברענגט אין ספר 'דרך מצוותיך', פון זיין אייניקל הרה"ק בעל 'צמח צדק' זי"ע)

די ספרים שרייבן אַ טעם פאַר דעם וואָס מיר לייענען אין דער תורה יעדעס יאָר אינעם שבת נאָך תשעה באב, די 'עשרת הדברות', וואָס שטייען אין דער היינטיגער סדרה (ואתחנן), צו ווייזן **אַז נאָך די גאַנצע פינצטערניש און די דערווייטערונג וואָס מיר האָבן געשפּירט אין די טעג פון בין המצרים און תשעה באב, ווייל דער אויבערשטער נאָך מער זיין נאָנט צו די אידן,** און ער גיט אונז אַ נייעם גייסט און פרישע כוחות צו קענען מקבל זיין די תורה און טוהן זיין רצון, כדי מיר זאָלן תשובה טוהן צו איהם מיט אַן אמת, גלייך ווי ער געבט אונז פונדאַסניי די תורה, מיט די 'עשרת הדברות'.

אַזוי זאָגט הרה"ק רבי פנחס'ל קאָריצער זי"ע ('אמרי פנחס', אות שפה), אַז פונקט אַ קערנדל וואָס מ'זייעט עס איין אַז עס זאָל וואַקסן תבואה, שפּראָצט עס אויף ערשט נאָך דעם ווי עס איז פריער פאַרפוילט געוואָרן אין דער ערד, דאָס זעלבע איז מיט אידישע קינדער. תשעה באב זיצט מען און מ'וויינט אויף דער ערד, איז מען דערמיט גלייך צו אַ קערנדל וואָס ווערט לכתחילה פאַרפוילט אין דער ערד, און דערנאָך קומט די שפּראָצונג, ווען מ'הייבט אָן פונדאַסניי מיט קבלת התורה.

די גמרא זאָגט (נדרים מא.) אַז אַ חולה וואָס איז געוואָרן אויסגעהיילט, באַקומט ער די כוחות וואָס ער האָט געהאַט ווען ער איז געווען יונג. זאָגט תוספות דאָרט (ד"ה 'חוזר'), אַז דער קראַנקער וואָס איז געוואָרן אויסגעהיילט, ווערט **נאָך מער** געזונט ווי ער איז געווען איידער ער איז קראַנק געוואָרן, ווייל נאָך דעם ווי דער אויבערשטער כביכול האָט געברענגט אויף איהם די קראַנקהייט באַשאַפט ער איהם צו זיין אַזוי ווי אַ נייע באַשעפעניש.

צוליב דעם זאָגט דער פסוק, 'שמעה ותשמח ציון', דייקא פון 'משפטיך ה'!

און אויף דעם זאָגט דוד המלך ע"ה ווייטער (שם פסוק ט'), 'כי אתה ה' עליון על כל הארץ, מאד נעלית על כל אלוקים'. הוי' איז דער שם פון מדת הרחמים, און 'אלוקים' ווייזט אויף אַ הנהגה פון מדת הדין. זאָגט דער פסוק, אַז אידן וועלן זיך פרייען מיט די 'משפטים' פון דעם אויבערשטען, און די מדה פון רחמים וועט זיך שטאַרקן און דערהויבן ווערן אויף גאָר אַ שטאַרקן אופן, 'על כל אלוקים' - אויף מדת הדין, ווייל פון דעם וואָס מ'געפינט זיך יעצט אין די פינצטערניש, וועט זיך שפעטער שטאַרקן די מדה פון רחמים.

און פונקט ווי דאָס איז געזאָגט געוואָרן לגבי דעם גלות פונעם כלל, איז דאָס זעלבע גילטיג אויך לגבי דעם גלות פונעם פרט, דער אויבערשטער דערנענטערט זיך, ער בעט איבער און ער טרייסט נאָך די הנהגה פון מדת הדין. אידן וועלן נאָך זוכה זיין זיך צו פרייען מיט די חסדים פון דעם אויבערשטען.

דער 'פשוטו של מקרא' פון דעם פסוק 'נחמו נחמו עמי', איז אַז דער אויבערשטער בעט אידישע קינדער, זיי זאָלן זיך טרייסטן און נישט פאַרזינקען ווערן אין דעם צער און אבילות, נאָר זיי זאָלן זיך שטאַרקן מיט די ריינע אמונה אַז דער אויבערשטער וועט זיי קיינמאָל נישט פאַרלאָזן, און משיח בן דוד וועט בקרוב קומען אונז אויסלייזן פון גלות[ה]. 'חזק חזק ונתחזק'[ו]. אידן טאָרן נישט פאַרלירן האָפענונג, אַז די ליכטיגקייט וועט אויפשיינען במהרה בימינו[ז], און דאָס מזל וועט זיך טוישן צום גוטן, אמן.

אַזוי שרייבט דער 'מאירי' (תענית ל:) אויף די ווערטער פון חז"ל, 'לא היו ימים טובים לישראל כחמשה

ה. דער מהר"ח אור זרוע ז"ל (מגדולי הראשונים, אַ תלמיד פונעם מהר"ם מרוטנבורג), **שרייבט אין אַ דרשה** (פרשת דברים), אַז עס איז דאָ ווער עס זאָגט אַז די **אידן וועלן אויסגעלייזט ווערן אין חודש אב**, אַזוי ווי זייער חורבן איז געווען אין חודש אב, אַזוי וועט זייער גאולה זיין חודש אב, אַזוי ווי דער פסוק זאָגט (ירמיה לא, יב) 'והפכתי אבלם לששון', איך וועל איבערדרייען זייער 'אב' צו אַ פריליכן חודש, עכ"ל. מיר זאָלן זוכה זיין נאָך היי יאָר אויסגעלייזט צו ווערן מיט גרויס רחמים פון באַשעפער, אמן כן יהי רצון.

ו. דער מהר"ל זצ"ל שרייבט ('נצח ישראל', פכ"ט) ווי זיס איז אונזער האָפענונג צו דעם אויבערשטען ברוך הוא, און ווי שיין איז די דאָזיגע האָפענונג, ווייל **אויב דער אויבערשטער האָט עס גערעכנט פאַר אברהם אבינו ע"ה אַלס אַ זכות און אַ צדקה**, אַזוי ווי דער פסוק זאָגט (בראשית טו, ו) 'והאמין בה' ויחשבה לו צדקה', **איז דאָך אַוודאי געוויס די אידן, וואָס קוקן אייביג אַרויס אויף דעם חסד פון באַשעפער**, זיי האָפען און האָפען ווידער צום באַשעפער.

מן הבאר

עס שטייט אין ספר 'מנהג טוב' (געדרוקט אין יאָר תרפ"ט, פון אַן אַלטן כתב-יד פון איינעם פון די חכמי איטאַליע), אַז ס'איז אַ גוטער מנהג זיך נישט צו שערן ביז ערב שבת נחמו, און ווען עס קומט שבת נחמו, איז מען **מחויב** זיך אָפּצושערן, צו דערפרייען זיין גוף, און מקבל שבת זיין מיט אַ פרייליך האַרץ, און מ'זאָל זיך **אַסאַך** טרייסטן, 'וה' ינחמנו בנחמת ציון עיר שלם'.

ענליכע ווערטער, שרייבט דער מהרי"ל ז"ל ('סדר תפילת ט' באב, אות כז) **אַז שבת נחמו איז דער ערשטער שבת נאָך תשעה באב**, און **אַלע אידן זאָל זיך פרייען** און זיך פאַרזיכערן מיט די נחמה פון דעם גואל צדק.

דער ריטב"א ז"ל שרייבט (תענית כו:) אויף די משנה אין מסכת תענית (דאָרט) 'לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב', אַז צוליב דעם טעם פירט מען זיך צו **מאַכן אַ סעודה אין דעם שבת נאָך תשעה באב**, און אַזוי שטרייבט דער 'בן שועיב', פון אַ תלמיד פונעם רשב"א ז"ל (פ' ואתחנן, און געברענגט אין 'יוסף אומץ' פונעם חיד"א ז"ל, סי' תתעד) **אַז עס איז אַ מצוה צו מאַכן דעם שבת** (נחמו) **אַזוי ווי אַ יום טוב.**

ז. דער אמת איז, **אַז די התחזקות אַליין, איז ממשיך די ישועה פאַר דעם מענטש**, ווי הרה"ק בעל 'דברי שמואל' זי"ע האָט געזאָגט (געברענגט אין ספר 'ברכת אברהם', מכתב סה, אַז ער האָט עס געהערט פון זיין פעטער, דעם 'דברי שמואל') **אויף די** ווערטער וואָס מיר זאָגן ('ידיד נפש'), **'אז תתחזק ותתרפא' - אויב דו וועסט זיך שטאַרקן, וועסטו זוכה זיין צו די רפואה.**

אַזוי האָט כ"ק מו"ח אדמו"ר מזוטשקא זצ"ל, געזאָגט אויפ'ן פסוק (ישעיה א, א) 'חזון ישעיהו בן אמוץ'. דער טייטש פון וואָרט 'חזון', איז זעהן. ווען דער מענטש וויל **זעהן 'ישעיהו'** - די ישועה פון באַשעפער, קען ער זוכה זיין דערצו דורך **'בן אמוץ'**. אויב ער שטאַרקט זיך, איז ער זוכה צו זעהן די גאַנצע ישועה.

עס שטייט אין ספה"ק 'דגל מחנה אפרים' (פ' עקב, ד"ה 'וכל מדוי מצרים'), אַז זיין זיידע, דער בעל שם טוב הקדוש זי"ע, האָט געזאָגט, אַז דער אויבערשטער שיקט נישט יסורים אויף אַ מענטש, נאָר אויב ער שיקט אויף איהם פריער די קראַנקהייט פון 'מרה שחורה' רח"ל.

ענליך שרייבט דער 'תולדות יעקב יוסף' (פ' משפטים, ד"ה 'ואלה'), אַז ער האָט געהערט פון זיין רבי'ן, דער בעל שם טוב הקדוש זי"ע, ווען מ'וויל שטראָפן איינעם וואָס פאַרדינט אַן עונש, נעמט מען אַוועק פון איהם די מדה פון בטחון, און צוליב דעם, **זאָל יעדער מענטש מתפלל צו זיין צום אויבערשטען ברוך הוא, אַז ער זאָל זוכה זיין זיך צו שטאַרקן מיט בטחון.**

אַזוי האָט געזאָגט הרה"ק רבי דוד'ל לעלובער זי"ע, אויף דעם פסוק אָנהייב היינטיגע סדרה, 'ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמור'. **משה רבינו ע"ה האָט מתפלל געווען צום באַשעפער, אַז ער זאָל זוכה זיין קונה צו זיין אין זיך די מדה פון בטחון**, ער זאָל קיינמאָל נישט זאָרגן וועגן דעם מאָרגענדיגן טאָג, נאָר אויף יעצט - **'בעת ההיא'**. ווען ער וועט זיך נויטיגן אין די זאַך. **'לאמור'** - וועט ער מתפלל זיין צו דעם אויבערשטען, ער זאָל פאַר איהם צושטעלן אַלעס וואָס ער דאַרף האָבן.

עס דערציילט דער בעל העובדא, פיר יאָר צוריק האָט זיין פרוי פאַרלוירן אַ טייער קייטל, וואָס זי האָט באַקומען ווען זי איז געוואָרן אַ כלה. מ'קען זיך פאָרשטעלן וויפיל עגמת נפש זי האָט געהאַט דערפון. עס האָט ממש געדרוקט אויף איר געמיט. ערב שבועות, האָט דער מאַן איר געוואָלט קויפן במתנה אַ ניי קייטל, אבער עס האָט איהם געעקבערט די שאלה: 'כסף מנלן'? האָט זיין בני בית איהם געזאָגט, וואָס דאגה'סטו? דער אויבערשטער איז דאך דער זן ומפרנס פאר די גאַנצע וועלט... האָט דער מאַן זיך אַוועקגעזעצט לערנען דעם הייליגן ספר 'חובות הלבבות', 'שער הבטחון', אין משך פון אַ שעה צייט. דערנאָך איז ער אַרויסגעגאַנגען פון הויז. פאָרענט פונעם הויז, האָט ער געטראָפן אויף אַ וואָגן אַ פעקל. ער האָט אויפגעהויבן דאָס פעקל, און איז צוריק אַריין אין הויז, פרעגנדיג די בני בית אויב זי האָט עפעס באַשטעלט אַ פעקל, האָט זי געענטפערט אַז ניין. האָט ער געטראַכט, אפשר האָט דאָ פאַסירט אַ טעות, אַז ס'איז אָנגעקומען אויף זייער אַדרעס אַ פעקל וואָס איז נישט זייערס... ער האָט זיך אינטערעסירט ביי די שכנים אויב זיי ערוואַרטן אויף עפעס אַ פעקל, אָבער אַלע האָבן געענטפערט אַז דאָס פעקל איז נישט זייערס. האָט ער געעפענט דאָס פעקל, כדי צו זעהן וואָס עס ליגט דערין, אפשר וועט ער אַזוי אַרום קענען דערגיין צו וועמען דאָס פעקל געהערט. אינעם פעקל איז געלעגן אַ קאָנווערט (ענוועלאָופ בלע"ז) מיט נישט ווייניגער ווי... **פינף הונדערט שקלים**, מיט אַ צעטל וואו עס האָט זיך געלייענט ווי פאָלגענד: 'מיר ווינטשן אייך אַ פרייליכן יום טוב שבועות, און דער זכות פון די תורה, זאָל אייך באַגלייטן'...

איבעריג צו שילדערן די שמחה וואָס האָט אַרומגענומען דאָס פאָרפאָלק. אָט האָבן זיי זיך ערשט געשטאַרקט מיט די מדה פון בטחון, און דער באַשעפער האָט שוין צוגעשיקט אַ 'מתנה' פון הימל...

ס'איז זעלבסט-פאַרשטענדליך, אַז די 'הארה' צו וועלכע ער האָט זוכה געווען, האָט איהם געגעבן כח און מוט ווייטער צו לערנען וועגן די מדה פון אמונה און בטחון, און אַזוי האָט ער געלערנט 'חובות הלבבות' טאָג-טעגליך. אַרום צוויי וואָכן שפּעטער, האָט זיין רעביצין געזעהן אַ צעטל וואו עס ווערט געמאָלדן איבער 'השבת אבידה', פון אַ גאָלדן קייטל וואָס איז געפונען געוואָרן... האָט די פרוי זיך פאַרבונדן מיט דעם מענטש וואָס האָט עס געפונען, און איבערגעגעבן אירע סימנים. איינע פון די סימנים איז געווען, אַז דאָס שטיקל וואָס פאַרמאַכט דאָס קייטל ('קלעספּ' בלע"ז) איז צובראָכן. (עס איז צובראָכן געוואָרן איין וואָך איידער זי האָט עס פאַרלוירן), און יענער האָט איר צוריקגעגעבן דאָס קייטל וואָס ער האָט געפונען שוין אַ היבשע צייט פריער, אָבער **פונקט יעצט** האָט ער זיך דערמאַנט וועגן דעם...

אַזוי האָבן דאָס פאָרפאָלק געזעהן מיט זייערע אייגענע אויגן, ווי דאָס **זיך שטאַרקן מיט אמונה האָט ממשיך געווען די ישועה**, און זיי האָבן געפונען די טייערע אבידה...

נאָך אַ וואונדערליכן חיזוק האָבן זיי געהאַט פון דעם וואָס בשעתו, ווען דער 'קלעספּ' אויפ'ן קייטל האָט זיך צובראָכן, זענען זיי געווען אויפגעברויזט אויף דעם מוכר וואָס האָט זיי פאַרקויפט 'שוואַכע סחורה'... צום סוף האָט זיך אָבער אַרויסגעשטעלט, אַז אדרבה, **דווקא די 'שוואַכקייט' פון דעם קייטל איז געווען דער גורם זיי זאָלן צוריק באַקומען דאָס קייטל...**

עשר באב וביום הכיפורים'. ביי ביידע פון די צוויי הייליגע טעג, געפינען מיר די גרויסע שמחה וואָס מיר פרייען זיך מיט'ן אויבערשטען, ה' אלוקינו, ה' מחוקקינו, ה' מלכינו, הוא יושיענו. דאָס איז דער יום טוב פון חמשה עשר באב. עס קומט אונז צו ווייזן, אַז טראָץ אַלע צרות וואָס אידן ליידן אין גלות, האָט דער אויבערשטער זיי נאָך אַלץ נישט פאַרלאָזט[ח].

שרייבט דער 'מאירי': די משנה מיינט צו זאָגן, אַז מ'טאָר זיך נישט מייאש זיין צוליב די פילע צרות, ווייל וואָס מער זיי פייניגן אונז, אַלץ מער טוהען מיר זיך מערן, ווייל דער אויבערשטער איז מיט אונז!

ושמור נפשך מאד - דער ערשטער פון אַלע גדרים איז שמירת עינים

'רק השמר לך ושמור נפשך מאד' (ד, ט).

זאָגט דער 'כלי יקר', די פסוק רעדט דא פון צוויי זאכן. א. 'השמר לך' - זיך היטן דעם קערפּער. ב. 'ושמור נפשך' - זיך היטן דעם נפש ברחניות.עס איז אבער פארהאן א חילוק צווישן די צוויי. ביי זיך היטן דעם קערפּער, זאָגט נישט דער פסוק 'מאד', נאָר ביי די ענינים פון רוחניות, זאָגט די תורה: 'ושמור נפשך מאד', ווייל ווען עס קומט צו היטן די נשמה, דאַרף דער מענטש זיך פיל מער היטן ווי ביי די היטונג פונעם גוף, און מען דארף צולייגן נאָך אַ שמירה[ט].

פון דעם אַלעם לערנט מען, אַז **יעדער שאָדן און ווייטאָג וואָס דער מענטש האָט, איז נאָר אַ ברכה און אַ טובה פאַר איהם**, ווייל אַזוי איז דער שטייגער פונעם באַשעפער: 'א-ל מסתתר'. אַלעס איז באַהאַלטן...

ח. דער 'ילקוט שמעוני' זאָגט (רמז תתכה), די טבע פון א מענטש איז, אַז א רייכער מאַן וואָס האָט א קרוב אַן אָרימען, איז דער אָרימאַן זיך מייחס צו דעם עושר, אָבער דער עושר זוכט נישט קיין 'יחוס' צו דעם אָרימאַן. דאָס מיינט, דער רייכער מענטש שטעלט זיך נישט פאָר אַלס אַ קרוב פון יענעם אָרימאַן, ווייל עס פּאַסט דאָך נישט פאַר איהם זיך 'נאָכצושלעפּן' נאָך דעם אָרימאַן. נאָר אדרבה, דער אָרימאַן באַרימט זיך מיט זיין משפחה-קירבות צו דעם עושר. דער אויבערשטער טוט אָבער אַנדערש. ער איז זיך יאָ מייחס צו די אידן, ווייל דער פסוק זאָגט נישט, 'כי מי גוי גדול אשר **הוא קרוב לאלוקים**', נאָר 'כי מי גוי גדול אשר **לו אלוקים קרובים אליו**', אַזוי ווי דער מדרש זאָגט דאָס לשון: 'כביכול הקדוש ברוך הוא עושה לישראל עיקר'.

די דאָזיגע ידיעה אַליין, אז דער בוכ"ע זוכט צו זיין נאנט מיט אונז, טוט אונז טרייסטן און שטאַרקן אין אַלע צייטן, ווי דער 'שפת אמת' זאָגט (פ' ואתחנן תרנ"ז, ד"ה 'בפרשת'), אויף די ווערטער פונעם נביא, 'נחמו נחמו עמי יאמר אלוקיכם'. **די בעסטע טרייסט פאַר דעם אידישן פאָלק איז, 'יאמר אלוקיכם'**. דאָס וואָס דער אויבערשטער זאָגט אייביג אַז **ער איז דער באַשעפער פון די אידן**, און ער פילט מיט זייער צער אין גלות: 'בכל צרתם לו צר'.

אַזוי טייטשן די ספרים אויך דעם פסוק (ישעיה נא, יב) **'אנכי אנכי הוא מנחמכם'**. דער פסוק זאָגט דאָ אַ דאָפּלטן לשון, צוויי מאָל דאָס וואָרט 'אנכי', כדי מרמז צו זיין אויף **'אנכי ארד עמך מצרימה'**, און **'ואנכי אעלך גם עלה'**. **'הוא מנחמכם'** - דאס איז אונזער גרעסטער טרייסט!

עס ווערט דערציילט (אין ספר 'זכור לאברהם'), אַז הרה"ק אדמו"ר מתולדות אהרן זי"ע איז אַמאָל געגאַנגען שווימען אין ים, אויפ'ן באַפעל פון דעם דאָקטאָר. פלוצים איז דער רבי פאַרכאַפּט געוואָרן פון די ים-כוואַליעס, ווייט פונעם ברעג. בלויז בדרך נס איז דער רבי געראַטעוועט געוואָרן פון די סכנה.

שפּעטער, ווען הרה"ק מתולדות אהרן האָט דערציילט וועגן דעם פאַר זיין אייניקל, הרה"ג רבי אשר אנשיל כ"ץ שליט"א, האָט ער איהם געפרעגט: 'וואָס מיינסטו, האָב איך געטראַכט ווען איך בין געוואָרן אַריינגעכאַפּט אין ים, און איך האָב זיך געפונען אונטער דעם וואַסער? דו מיינסט מסתמא, אַז איך האָב געזאָגט 'ווידוי' און געשריגן 'שמע ישראל'... ניין, ניין! איך האָב נישט געזאָגט 'ווידוי', **נאָר איך האָב געשריגן מיט אַלע כוחות, טאַטע, נאָר דו קענסט מיר העלפן. העלף מיר!** דאַן איז געקומען אַ כוואַליע פון אונטער מיר, און עס האָט מיך 'אויסגעשפּיגן' צום ברעג ים'...

ט. די גמרא זאָגט (ברכות כח:) אַז דער הייליגער תנא רבי יוחנן בן זכאי האָט פאַר זיין הסתלקות געזאָגט צו זיינע תלמידים: 'ויהי מורא **שמים** עליכם כמורא **בשר ודם**'. זאָגט דער 'בן איש חי' (דרשות, ויקרא), אַז רבי יוחנן בן זכאי האָט אונז געוואָלט לערנען, **אַז מ'דאַרף מורא האָבן פון באַשעפער אַזוי ווי מ'האָט מורא פאַר דעם 'אייגענעם בלוט און פלייש'**. פונקט ווי דער מענטש טוט אַלע פעולות אין דער וועלט כדי צו היטן זיין געזונט, אַזוי (אַמווייניגסטענס) דאַרף ער שטענדיג מורא האָבן פון דעם אויבערשטען, און זיך באַמיען צו אַרבעטן שטענדיג אויף יראת שמים.

אויף אַביסל אַן אַנדערן אופן, האָט געזאָגט דער רבי פון לובלין זי"ע (געברענגט אין ספר 'טהור רעיונים', און אין 'אמת ואמונה' פון קאָצקער רבי'ן זי"ע), אויף דעם דערמאנטן פסוק: 'רק השמר לך'. כאָטש דער מענטש דאַרף היטן זיין גוף, צו געבן עס צו עסן און טרינקען און אַלע אַנדערע באַדערפעניש, זאָל ער עס אָבער מאַכן בדרך 'מיעוט' ('רק' איז אַ 'מיעוט', אַזוי ווי גמרא זאָגט (סנהדרין מט.) 'אכין ורקין מיעוטין הן'), אָבער ווען עס האַנדלט זיך אין רוחניות, זענען מיר באַפוילן געוואָרן 'ושמור נפשך מאד', מיט אַ גוטע שמירה, ווייל דאָס וואָרט 'מאד' קומט מרבה צו זיין.

חמשה עשר באב - זיך שטאַרקן מיט לימוד התורה און תשובה

חז"ל זאָגן (תענית כו:) אַז די אידן האָבן נישט געהאַט אַזעלכע ימים טובים ווי חמשה עשר באב און יום כיפור. שרייבט דער קאָזשניצער מגיד זי"ע, אין

הגה"ח רבי זלמן בריזל זצ"ל האָט דערציילט, אַז אַמאָל גייענדיג אויפ'ן גאַס איז ער אַריינגעפאַלן אין אַ גרוב מיט שמוציגע (סוער') וואַסער... זינט דעמאָלס, יעדעס מאָל ווען ער איז געגאַנגען אויפ'ן גאַס האָט ער גוט נאָכגעקוקט צי ס'איז נישט דאָ ערגעץ אַ גרוב וואו מ'קען אַריינפאַלן, און אַז ער האָט געזעהן פונדערווייטענס אַ גרוב, איז ער אַנטלאָפן דערפון ווי ווייט נאר מעגליך, אויס מורא ער זאָל נישט חלילה אַריינפאַלן אינעם גרוב. דאָס זעלבע, ווען מ'זעט אַז מ'געפינט זיך נישט ווייט פון אַ **'מסוכנ'דיגן גרוב' ברוחניות**, זאָל מען הייבן פיס און אַנטלויפן...

י. דאָס איז נאָך מער געזאָגט געוואָרן פאַר די זוממער טעג און פאַר די בחורים וועלכע רעכטן אפ 'בין הזמנים',

און מ'גיט זיך אָפּ מיט'ן גוף 'בהידור', אָבער מ'דאַרף געדענקען וואָס די תורה זאָגט אונז אָן, 'רק השמר לך ושמור נפשך מאד'... מ'טאָר נישט טראַכטן ח"ו אַז 'הותרה הרצועה', מ'מעג אַלעס טוהן אין די יעצטיגע טעג. אדרבה, אין די טעג, איז ליידער מער שכיח די סכנה ח"ו, און ממילא דאַרף מען זיך נאָך מער און בעסער היטן, מ'זאָל נישט האָבן אַ ירידה אָדער אַ מכשול ברוחניות ח"ו, און אַוודאי טאָר מען נישט גיין אויף צווייפלהאַפטע ערטער, וואָס קענען שאַפן אַ סכנה חלילה פאַר דעם מענטש בגשמיות און ברוחניות, דורך פאַרברענגען מיט מענטשן וואָס טויגן נישט. מ'דאַרף זיך שטאַרק היטן און שטיין אויף דער וואַך צו היטן אַלע גדרים און סייגים, און מ'זאָל בשום אופן נישט זוכן 'קולות' למיניהם.

דער גאון בעל 'בן איש חי' זצ"ל ברענגט אַ וואונדערליכע מעשה (אין ספר 'בן איש חיל', ח"ג), וואָס האָט פאַסירט ביי אַ איד אַן 'עם הארץ', וואָס האָט גענומען אַן אײדים אַ 'שטיקל תלמיד חכם'. אַמאָל האָט מען אין הויז פונעם שווער געקאָכט אַ טאָפּ מיט פלייש, אָבער אין דער לעצטער מינוט איז אַריינגעפאַלן אינעם טאָפּ אַ טריפה'נע שטיקל פלייש, און מ'האָט נישט געוואוסט וואָס ס'איז די הלכה, צי מ'מעג עסן דאָס פלייש אָדער נישט. האָט דער שווער געפרעגט דעם אײדים, וואָס מ'זאָל טוהן, האָט דער אײדים געענטפערט אַז עס איז אַן אָפענער און קלאָרער דין, אויב ס'איז דאָ אינעם כשר'ן פלייש זעכציג מאָל אַזוי פיל ווי דאָס טריפה'נע שטיקל פלייש, ווערט עס 'בטל בשישים', און מ'מעג עסן דאָס כשר'ע פלייש. אָבער אויב עס איז נישט דאָ זעכציג מאָל אַזוי פיל כשר פלייש ווי טריפה פלייש, ווערט דער גאַנצער טאָפּ אסור צום עסן.

אַ צייט שפּעטער, האָט מען ווידער געקאָכט אַ טאָפּ מיט פלייש, נאָר דאָס מאָל איז געווען פאַרקערט, אין אָנהייב איז דער גאַנצער טאָפּ געווען פול מיט טריפה'נע פלייש, נאָר שפּעטער איז אַריינגעפאַלן אַהין אַ קליין שטיקל כשר פלייש. האָט דער שווער נאָך אַמאָל געשיקט רופן דעם אײדים, כדי צו הערן פון איהם צי דער טאָפּ מיט'ן פלייש איז כשר אָדער נישט, אָבער ווען דער אײדים איז אָנגעקומען, האָט דער שווער איהם געזאָגט, אַז דאָס מאָל וועט ער אַליין פּסק'ענען, לויט דעם 'פסק' וואָס דער אײדים האָט דאָס פריערדיגע מאָל אָנגענומען. דער 'פסק הלכה' פונעם שווער איז געווען, אַז דער גאַנצער טאָפּ איז כשר... ווייל ער מאַכט אַ 'קל וחומר', מה דאָך אַ טאָפּ וואָס אַנטהאַלט בלויז כשר פלייש, איז אויב עס האָט זיך דאָרט אַריינגעכאַפּט אַ קליין שטיקל טריפה'נע פלייש איז אַלעס געוואָרן אסור צו עסן, איז דאָך 'מדה טובה מרובה', אַז אויב דער גאַנצער טאָפּ איז אסור, און ס'איז דאָרט אַריינגעפאַלן אַ קליין שטיקל כשר פלייש, איז דאָך זיכער אַז דער שטיקל וועט כשר'ן דעם גאַנצן טאָפּ (ווייל אויב אַ קליין שטיקל פלייש איז אימשטאַנד צו אסר'ן אַ טאָפּ, איז דאָך עס אַוודאי בכח מתיר צו זיין דעם טאָפּ...).

האָט דער אײדים זיך צעשריגן אויפ'ן שווער: חלילה, שומו שמים, לא תהא כזאת בישראל! דאָס איז דאָך אַן 'עם הארצות' בתכלית, ווייל אַ קליין שטיקל טריפה'נע פלייש איז בכח צו אסר'ן אַ גרויסן טאָפּ פון היתר'דיגן פלייש

אויב ס'איז נישט דאָ זעכציג אינעם טאָפּ קעגן דעם טריפה'נעם פלייש, אָבער זיכער קען נישט אַן איסור גמור ווערן כשר צוליב אַ שטיקל היתר'דיגע פלייש...

דאָס זעלבע איז מיט די עטליכע וואָכן וואָס מ'רופט 'וואַקאַציע'. מ'קומט אויף אַן אָרט, און מ'האָט שוין געהערט אַז דאָרט איז דאָ אַ שיעור אין 'דף היומי' אָדער אַן אַנדערע גוטע אַטראַקציע, און אויפ'ן סמך פון דעם 'היתר' פאָרט מען אַהין. דאָס מיינט אָבער נישט אַז צוליב דעם איז אַלעס ערלויבט... מ'דאַרף זיך גוט נאָכפרעגן פריער, וואָס ס'איז דער מצב דאָרט מיט 'שמירת עינים', און וואָס איז מיט 'שחוק וקלות ראש'. ווי אַזוי זעהט אויס דער גאַנצער 'אַרום און אַרום' דאָרטן. מ'קען זיך דאָך נישט צוגלייכן צו יענעם 'עם הארץ', וואָס האָט זיך איינגערעדט אַז אַ קליין שטיקל כשר פלייש קען כשר'ן אַ גאַנצן טאָפּ מיט טריפה'נע פלייש...

דאָס איז אַ כלל אויף פאַר'ן גאַנצן יאָר, צום ביישפּיל, לגבי די פאַרשידענע 'כלים'. דער מענטש האָט שוין אַ תירוץ, מ'קען דאָך זאָגן תהלים פון די 'כלי'... מ'קען דאָרט זעהן אָדער הערן אַ שיעור אין תורה. מ'טאָר זיך אָבער נישט איינרעדן אַז צוליב דעם מעג מען שוין אויך 'מיטהאַלטן' אַלע שמוציגע זאַכן וואָס געפינען זיך ליידער אויף יענע טריפה'נע 'כלי'.

מורא'דיגע ווערטער, שרייבט דער 'אור החיים' הקדוש זי"ע (במדבר כה, א) אויפ'ן פסוק 'וישב ישראל בשטים' וגו', אַז דער פסוק קומט עדות זאָגן אויף די סיבה פון די שרעקליכע עבירה, אַז עס האָט פּאַסירט פאַר דעם ווייל די אידן איז אַרויסגעגאַנגען אויף אַ 'שפּאַציר' אינדרויסן פון 'מחנה ישראל', און זיי זענען דאָרט געשטרויכלט געוואָרן. אויף דעם זאָגט דער פסוק, 'וישב ישראל בשטים', דאָרט וואו זיי האָבן שפּאַצירט אינדרויסן פון זייער מחנה ('שטים' איז פון לשון שפּאַצירן, ענליך ווי דער פסוק זאָגט (במדבר יא, ח) 'שטו העם', זאָגט רש"י, 'אין שייט אלא לשון טיול'. דער טייטש פון וואָרט 'שייט', איז שפּאַצירן). און דאָס האָט געברענגט צו דעם שרעקליכן חטא מיט די בנות מואב, עכל"ק.

פון דעם זעהען מיר ווי האַרב עס איז דאָס ענין פון 'אַרויסשפּאַצירן' פון די 'מחנה ישראל' (און מיר מיינען נישט דאָ דווקא אַ שפּאַציר אין די 'גוי'שע מחנה', ודי למבין). עס איז די טיר און די סיבה אָנצוקומען ביז צום שאול תחתיות רח"ל.

אַ בחור האָט זיך אַמאָל אָפּגערעדט פאַר'ן גערער רבי'ן, הרה"ק בעל 'בית ישראל' זי"ע, אַז אַ געוויסער 'מקובל' האָט איהם געזאָגט אַז עס איז דאָ אויף איהם אַ שרעקליכע 'עין הרע' רח"ל. האָט דער 'בית ישראל' איהם געזאָגט:

- די גמרא זאָגט (ב"מ קז:) אַז 99 פּראָצענט פון די מענטשן שטאַרבן פון אַן **'עין הרע'** און איינער שטאַרבט 'כדרך כל הארץ'. דאָס מיינט, אַז 99 פּראָצענט זענען געשטאָרבן ווייל **זיי האָבן נישט געהיטן זייערע אויגן ווי ס'דאַרף צו זיין...**

דער סלאָנימער רבי, הרה"ק בעל 'בית אברהם' זי"ע, האָט אַמאָל געפרעגט איינעם פון זיינע חסידים, וואָס עס איז זיין מקור פון פרנסה. האָט דער איד געענטפערט אַז ער לערנט מיט קינדער דעם פאַך פון שרייבן. האָט דער 'בית אברהם' איהם געזאָגט:

- עס שטייט אין מגילת אסתר (ח, ח) 'ואתם כתבו על היהודים **כטוב בעיניכם**'. קען מען זאָגן אַז דער פסוק איז מרמז, **מ'זאָל 'שרייבן', און אויסלערנען די קינדער צו האָבן גוטע אָפּגעהיטענע אויגן...** ווי רש"י זאָגט (במדבר טו, לט) אַז דער האַרץ און די אויגן זענען אַזוי ווי 'מרגלים' פאַר דעם גוף און זיי טוהען איהם איבעררעדן צו זינדיגן ח"ו. 'העין רואה והלב חומד, והגוף עושה את העבירות'. ממילא, אויב מ'היט זיך די אויגן, ווערט מען נישט נכשל מיט אַן עבירה ח"ו.

די גמרא זאָגט (תענית כד.) 'כלה שעיניה יפות, אין כל גופה צריכה בדיקה'. זאָגט דער 'מחזה עינים' (דף ו. טור ב) אַז חז"ל זענען דאָ מרמז נישט נאָר פאַר אַ כלה, נאָר פאַר **יעדן מענטש, אויב ער האָט 'שיינע אויגן', איז עס אַ סימן אַז זיין גאַנצער גוף איז אָפּגעהיטן בקדושה**, און מ'דאַרף איהם מער נישט נאָכקוקן.

מן הבאר

דער מענטש דאַרף מאַכן פאַר זיך גדרים און סייגים צו היטן זיינע אויגן, ווי עס שרייבט דער ראב"ד ז"ל ('בעלי הנפש', שער הקדושה), **אַז דער ערשטער פון אַלע גדרים איז שמירת עינים**, ווייל אויב די אויגן פון מענטש זענען אָפּגעהיטן, איז זיין האַרץ אָפּגעהיטן, און וויבאַלד זיינע אויגן און האַרץ זענען אָפּגעהיטן, איז דער גאַנצער מענטש אָפּגעהיטן, ווי חז"ל זאָגן (במדב"ר פ"י, סב) 'עין רואה ולאחריו הלב חומד, וכלי מעשה גומרין'. ממילא, איז בעסער אַז דער מענטש זאָל באַלד ביים אָנהייב פון די נפילה ח"ו זיך צוריקהאַלטן דורך זיך היטן די אויגן, און אַזוי וועט ער נישט אַריינפאַלן ווייטער אין די בלאָטע.

אַ בחור האָט אַמאָל געזאָגט צום גערער רבי'ן, הרה"ק בעל 'לב שמחה' זי"ע, אַז עס איז איהם שווער צו גיין אויף די גאַס, און ער האָט געבעטן אַן עצה און הדרכה ווי אַזוי זיך צו פירן. האָט דער 'לב שמחה' איהם געזאָגט מיניה וביה, אויב ס'איז שווער צו גיין, גייט מען טאַקע נישט... ער האָט געמיינט צו זאָגן, אַז אויב דו קענסט נישט היטן דיינע אויגן ווען דו גייסט אויפ'ן גאַס, טאָרסטו זיך טאַקע נישט אַריינלאָזן אין אַ סכנה ח"ו.

דערנאָך האָט דער 'לב שמחה' געשוויגן אַ קורצע צייט, און דאַן האָט ער געזאָגט צו דעם בחור: אויב גייענדיג אויפ'ן גאַס וועסטו טראַכטן אין לערנען, איז די ראיה נישט אין גדר פון אַ ראיה, ווייל ווען דער מוח איז 'פאַרנומען' מיט טראַכטן וועגן לערנען, זעהט מען דאָך נישט אַנדערע זאַכן, און זיי ווערן נישט אויפגעכאַפּט אין זיין מוח, ספּעציעל וויבאַלד ער לערנט, האָבן דאָך אַלע מיאוס'ע זאַכן נישט קיין ווערד ביי איהם, און פונקט ווי ער וועט נישט וויסן צו ענטפערן וויפיל קעץ דרייען זיך אויפ'ן גאַס, ווייל ער קוקט בכלל נישט אויף זיי... זיי האָבן נישט קיין שום ווערד אין זיינע אויגן...

אויך האָט דער 'לב שמחה' זי"ע געזאָגט, די קדמונים זאָגן, אַז **איינער וואָס איז נכשל געוואָרן ח"ו מיט אַן עבירה, איז די עצה זיך באַלד צו דערמאַנען עפּעס אַ הלכה**, כדי צו פאַרריכטן דעם פּגם. ער האָט צוגעגעבן, אַז דאָס קען זיין די כוונה אין די ווערטער פון רש"י ז"ל (במדבר כה, ז) אויפ'ן פסוק 'וירא פנחס', זאָגט רש"י, 'ראה מעשה ונזכר **הלכה**'. וויבאַלד ער האָט געזעהן די מעשה פון זמרי און ווי די אידן האָבן ליידער געזינדיגט אין שיטים, האָט ער זיך דערמאַנט אַ הלכה, כדי געראַטעוועט צו ווערן אפילו פון טראַכטן וועגן דעם.

אַז מ'רעדט וועגן 'וואַקאַציע', איז כדאי צו דערציילן: ווי באַקאַנט, האָט הגה"צ רבי משה וואָלפסאָן זצ"ל, (זייענדיג דער מנהיג רוחני און מורה דרך פון די קהילה מפוארה 'אמונת ישראל' אין בּאָרא פּאַרק), זיך נישט געוואָלט פירן ברבנות אָדער אדמורו"ת. אויף די עלטערע יאָרן, האָט דער דאָקטאָר באַפוילן דעם רב צו גיין מיט אַ שטעקן, עס זאל איהם זיין צו הילף ביים גיין אויפ'ן גאַס. האָבן זיינע משמשים איהם געוואָלט קויפן אַ שטעקל מיט אַ זילבערנעם קעפּל פון אויבן, אַזוי ווי עס פירן זיך חשוב'ע רבנים, און מיט דעם האָבן זיי געהאַפּט צו שאַפן פאַר איהם אַן 'אויסזעהן' פון אַ רב, אָדער אַ רבי... הרב וואָלפסאָן האָט אָבער בשום אופן נישט מסכים געווען דערצו, זאָגנדיג: **'איך לייד אויף די פיס, נישט אויפ'ן קאָפּ...'**

לדידן ייאמר, ריכטיג טאַקע אַז דער גוף זוכן 'מנוחה', זיך אָפּצורוהען פונעם טאָג-טעגליכן לעבנס-שטייגער, אָבער אויפ'ן קאָפּ ליידסטו דאָך נישט ח"ו... **דיינע אויגן און די אַנדערע חושים דאַרפן זיך נישט 'אָפּרוהען', זיי זענען נישט 'אויסגעמוטשעט'** (אדרבה, פונקט פאַרקערט, דאָס היטן די אויגן ברענגט די גרעסטע רואיגקייט און מנוחה פאַר די אוידן און פאַר'ן גאַנצן גוף). אויף דעם זאָגט דער פסוק 'ושמור נפשך **מאוד**'.

דער בעל המעשה דערציילט, אַז ער איז פאַריאָר (שנת תשפ"ד) אַריבערגעגאַנגען אַ שווערע אָפּעראַציע אויפ'ן האַרץ (אַן 'אָפּען-האַרץ אָפּעראַציע'). די אָפּעראַציע האָט געדויערט פיר שעה, פון זעקס ביז צען אַזייגער אינדערפרי. געוועונליך ביי אַזעלכע פאַלן איז דער סדר, אַז נאָך די אָפּעראַציע פירט מען אַריין דעם פּאַציענט אין די "אינטענסיוו קעיר" אָפּטיילונג, און מ'טוט איינשלעפן דעם מענטש אין משך פון זיבן שעה. ביי איהם האָט אָבער פּאַסירט, אַז ווען מ'האָט איהם פּרובירט אויפוועקן נאָך די זיבן שעה, האָט ער זיך נישט ערוועקט. אַלע אַנדערע פּאַציענטן וואָס האָבן יענעם טאָג אַדורכגעמאַכט אָפּעראַציעס זענען שוין געווען ביים באַוואוסטזיין, אָבער ער איז נאָך געשלאָפן. זיין פרוי און דער שטאַב פון די דאָקטוירים אין שפּיטאָל זענען שוין געוואָרן נערוועז, און איין דאָקטאָר האָט זיך אַוועקגעזעצט ביי זיין בעט, און האָט זיך נישט אַוועקגערירט פון דאָרט די גאַנצע צייט.

במשך פון די גאַנצע צייט האָט זיין פרוי'ס טעלעפאָן געקלינגען, אָבער צוליב איר אָנגעצויגנקייט איבער זיין מצב, האָט זי נישט אויפגעהויבן דעם טעלעפאָן. אַלע זיצן און וואַרטן, און דער איד שלאָפט זיך אַ רואיגן שלאָף.. ערשט נאָך אַ לאַנגע צייט, ווען דער זייגער האָט שוין געוויזן **8:10** אין אָוונט, האָט ער זיך אויפגעכאַפּט פון זיין טיפן שלאָף. דאַן האָט זיין בני בית טעלעפאָנירט צו יענעם נומער פון וואו מ'האָט איר פריער גערופן (ס'איז געווען אַ קרובה פון פון די משפחה), און זי האָט געפרעגט וואָס איז געווען אַזוי וויכטיג צו טעלעפאָנירן צו איר נאָכאַנאַנד. האָט יענע קרובה געענטפערט, אַז די גאַנצע משפחה האָט זיך אָפּגעשמועסט צו מאַכן אַ 'קאָנפערענץ קאָל' אויפ'ן טעלעפאָן און זאָגן צוזאַמען תהלים, און מ'האָט אָפּגעשמוסט צו זאָגן תהלים, **צען מינוט נאָך אַכט**... פונקט אין דער מינוט ווען ער האָט זיך ערוועקט פון זיין טיפן שלאָף...

זעהען מיר פון דעם ווי גרויס ס'איז דער כח פון תפילה, נישט נאָר נאָך דעם ווי מ'האָט שוין מתפלל געווען, נאָר **די צייט** וואָס מ'האָט אָפּגעשמועסט מתפלל צו זיין, האָט שוין גע'פועל'ט די ישועה, ווייל אין דער סעקונדע ווען מ'האָט אָנגעהויבן זאָגן תהלים, האָט ער זיך ערוועקט פון זיין טיפן שלאָף...

אגב, לייגט ער צו, אַז מ'האָט איהם שפּעטער געשיקט צו אַ 'רעהאַביליטאַציע' צענטער ספּעציעל פאַר האַרץ פּאַציענטן, אין צענטער פון תל אביב, און ער איז שוין אַהין געפאָרן מאַכן עטליכע טעסטן, אין צוגרייטונג צו זיין אָנקומען אַהין. ס'איז זעלבסט-פאַרשטענדליך, אַז דאָס פלאַץ איז בכלל נישט צוגעפּאַסט פאַר ערליכע אידן (אין צניעות און יראת שמים), אָבער עס האָט אויסגעזעהן אַז ס'איז נישט דאָ קיין אַנדערע ברירה, נאָר צו מאַכן די רעהאַביליטאַציע דאָרטן.

דאַן האָט ער געטראָפן זיינס אַ ידיד וואָס לערנט מיט איהם אין 'כולל חזון איש' אין בני ברק, און יענער האָט איהם דערציילט, אַז ער דאַרף אַריבערגיין אַן אַן ערנסטן 'צינתור' (צו עפענען די אָדערן פונעם האַרץ, אַז דאָס בלוט זאָל קענען פליסן בעסער), און זיין דאָקטאָר האָט איהם געשיקט אין דעם פרומען שפּיטאָל 'מעייני הישועה' אין בני ברק. אַ געוויסער עסקן האָט איהם אָבער געראטן צו גיין אין אַ שפּיטאָל אין תל אביב, ווייל לויט זיין מיינונג, זענען די דאָקטוירים דאָרט מער דערפאַרן אויף דעם געביט פון האַרץ אָפּעראַציעס. ער האָט אָבער באַשלאָסן צו גיין דווקא אין 'מעייני הישועה' שפּיטאָל. האָט ער געפרעגט זיין פריינט: איר זענט רואיג צו מאַכן די אָפּעראַציע אין 'מעייני הישועה', און יענער האָט געענטפערט: צו גיין קיין תל אביב איז אַ שאלה פון אַ 'דאורייתא' (צוליב דעם לאו פון 'ולא תתורו'), איך בין נישט גרייט צו גיין צוליב 'אַ בעסערן אָרט' קיין תל אביב...

מן הבאר

אַ יונגערמאַן האָט אַמאָל געבעטן הגה"צ רבי זונדל קרויזער זצ"ל, פון די גדולי ירושלים, ער זאָל איהם אָנווייזן אויף אַ גוטע קבלה וואָס ער זאָל נעמען אויף זיך אַלס אַ חיזוק אין תורה. האָט רבי זונדל איהם געזאָגט: דו זאָלסט מוסיף זיין נאָך **איין מינוט** צו דיין סדר הלימוד יעדן טאָג. האָט דער יונגערמאַן זיך געוואונדערט: וואָס פאַר אַ חשיבות האָט דען איין איינצעלנע מינוט, פון אַ גאַנצן מעת לעת? האָט רבי זונדל איהם געזאָגט:

- חז"ל זאָגן אַז פון חמשה עשר באב און ווייטער, 'מאן דמוסיף יוסיף'. זאָגט דער רשב"ם ז"ל (ב"ב קכא: ד"ה 'מט"ו') אַז מ'איז מוסיף יאָרן צום לעבן פון מענטש, וויבאַלד די טעג ווערן קירצער און די נעכט פאַרלענגערן זיך, קען מען לערנען מער תורה (ווייל מ'פלעגט דאַך אַרבעטן נאָר בייטאָג, נישט ביינאַכט). די גאַנצע 'פאַרלענגערונג' פון די נאַכט אויף דעם טאָג פון חמשה עשר באב, איז דאָך נישט מער ווי **איין איינציגע סעקונדע**... און אויף דעם מאַכט מען אַזאַ יום טוב, אַזוי ווייט אַז 'לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב'. זעהט מען דאָך פון דעם אַז **ס'איז כדאי צו נעמען אויף זיך אַ גוטע 'קבלה', צו לערנען אַפילו איין סעקונדע מער...**

דערציילט דער איד: 'ווען איך האָב געהערט פון מיין ידיד אַזעלכע קלאָרע ווערטער, האָב איך באַשלאָסן בטל צו מאַכן מיין 'רעהאַביליטאַציע' אין יענעם אָרט אין תל אביב, און כ'בין אויך געגאַנגען צו אַן אָרט וואו עס זענען נישט דאָ קיין נסיונות פון שמירת עינים. ווען איך האָב דערציילט שפּעטער פאַר מיין ידיד, אַז אין זיין זכות בין איך נישט געגאַנגען אויף די רעהאַביליטאַציע אין תל אביב, האָט ער מיר געזאָגט: איר ווילט מסתמא וויסן פון וואו האָב איך גענומען די כוחות בייצושטיין דעם נסיון, וועל אייך אייך זאָגן. אַרום זעכציג יאָר צוריק, האָב איך געלערנט אין דער ישיבה אין כפר חסידים, וואו הגה"צ רבי אליהו לאָפּיאַן זצ"ל איז געווען דער משגיח אין ישיבה. אַמאָל האָט רבי אליהו געבעטן ביי אַ 'ועד' (אַ שיעור ביי אַ 'חבורה') אַז מ'זאָל איהם ברענגען אַ מסכתא בבא בתרא. ער האָט געעפענט אויף דף נ"ז עמוד ב', וואו די גמרא זאָגט וועגן איינעם וואָס איז אַן 'עוצם עיניו מראות ברע', ער האַלט זיך צוריק די אויגן פון קוקט דאָרט וואו מ'טאָר נישט קוקן, און ער האָט פאַרגעזאָגט די ווערטער פון די גמרא: 'אי איכא דרכא אחרינא' - אויב ס'איז דאָ אַן אַנדערער וועג... און דאַן, האָט ער זיך צעשריגן: 'רשע!... רשע!...' **זינט דאַן, קלינגט מיר אין די אויערן דער געשריי פון דעם משגיח, 'רשע... רשע'... עס גיט מיר ממש נישט קיין מנוחה, עס לאָזט מיך נישט נאָכגיין נאָך מיינע אויגן'.**

[מען דאַרף באַטאָנען, אַז אַוודאי, ווען עס האַנדלט זיך אינעם געזונט פונעם קערפּער, דאַרף דער מענטש טוהן אַלעס מעגליכעס צו זיין געזונט, 'פּיקוח נפש' איז דאָך דוחה די גאַנצע תורה... ער זאָל יאָ גיין אַהין, און היטן זיינע אויגן. דאָ זעהען מיר אָבער, אַז מען 'מעג' גיין אויך צו אַן אָרט וואו ס'איז 'אויך' דאָ מומחים (אויך אויב זיי זענען אַביסל נישט ממש אַזוי ערפאַרן ווי אויף דעם אַנדערן אָרט...), **כדי זיך צו היטן פון נסיונות אין שמירת העינים].**

'עבודת ישראל' (לחמשה עשר באב) וועגן די גרויסקייט פון דעם גרויסן טאָג, אַז עס איז אַ זמן פון המתקת הדינים, און נאָך מער: חמשה עשר באב שטייט 'אויף איין דרגא' מיט יום כיפור (זעה דאָרט, אַ טעם על פי סוד).

וועגן דעם טאָג פון חמשה עשר באב, זאָגט די גמרא (תענית לא.) אַז פון דאַן און ווייטער, דער וואָס וועט מוסיף זיין צו לערנען[יא] אויך אין אָווענט (אין צוגאָב צו די טעג) איז מען איהם מוסיף פון הימל יאָרן צום לעבן (רש"י, דאָרט). דאַרף יעדער זעהן אויף 'למעשה', מוסיף צו זיין אין לימוד התורה פון חמשה עשר באב און ווייטער. 'אחד המרבה, ואחד הממעיט', דער עיקר איז, אַז מ'זאָל צולייגן אַמווייניגסטענס אַ געוויסע צייט מער ווי די שיעורים ביז יעצט... און מ'זאָל עס נישט גרינגשעצן, ווייל יעדע הוספה, אַפילו אַ קליינע הוספה, ווערט אויך גערעכענט אַלס אַ 'הוספה'[יב].

אויך ווערט געברענגט אין די ספרים הקדושים, אַז חמשה עשר באב איז די צייט אָנצוהייבן אויך מיט תשובה טוהן אַלס אַ הכנה צו ראש השנה הבא עלינו לטובה[יג], ווי עס שרייבט דער הייליגער 'קדושת לוי' זי"ע (ליקוטים, ד"ה 'מחמשה'), אַז חמשה עשר באב

דער 'בן יהוידע' זאָגט (סוטה ח., ד"ה 'אין יצר הרע') אַז דאָס וואָרט **'ראיה'** באַטרעפט 216, אַזוי ווי **'גבורה'**, מרמז צו זיין אַז **די הויפט-שטאַרקייט פונעם מענטש ביי די מלחמה מיט'ן יצר הרע, איז אין זיין ראיה**, ווייל דאָרט טוט דער יצר הרע געוועלטיגן ח"ו אויפ'ן מענטש, און דאָס איז די טיר וואו דער יצר הרע כאַפּט זיך אַריין חלילה אינעם מענטש.

יא. די גמרא זאָגט, אַז איינע פון די טעמים פאַרוואָס חמשה עשר באב איז אַ יום טוב, איז ווייל אין דעם טאָג, האָט מען אויפגעהערט שניידן דאָס האָלץ פאַר די 'מערכה', דאָס פייער וואָס האָט געברענט אויף דעם מזבח אין בית המקדש. זאָגט רבינו גרשום (ב"ב קכא:) אַז כל זמן מ'איז געווען פאַרנומען צו שניידן די ביימער פון די מערכה, האָט מען בשעת מעשה מבטל געווען צייט פון לערנען, דעריבער איז דער טאָג פון ט"ו באב אַ יום טוב, ווייל פון יעצט און ווייטער, האָט מען שוין געקענט לערנען מער תורה. און כאָטש ביז יעצט האָט מען דאָך אויך מקיים געווען אַ מצוה, וואָס איז דוחה דעם ענין פון תלמוד תורה, אָבער **וואויל איז פאַר דעם מענטש וואָס איז זוכה צו לערנען תורה, 'אין לך שמחה גדולה מזו'**... ס'איז נישט דאָ אַ גרעסערע שמחה ווי זיצן און לערנען די הייליגע תורה הקדושה.

יב. ס'איז באַקאַנט, אַז דער הייליגער רבי ר' מענדעלע זי"ע פון רימנוב, האָט געזאָגט אַז איינער וואָס ס'איז אַריבער אויף איהם אַפילו איין טאָג פון חמשה עשר באב און ווייטער, אָן לערנען אַ בלאַט גמרא, זאָל נישט דינען אַלס דער 'שליח ציבור' ביים עמוד אין די הייליגע טעג הבעל"ט. דאָס האָט ער געזאָגט אויף דעם באַפעל פון זיין גרויסן רבי'ן, הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע פון ליזענסק.

יג. צדיקים האָבן געזאָגט, אַז **פון חמשה עשר באב און ווייטער, הערט מען שוין ווי מען 'רוקט די בענקלעך' ביים בית דין של מעלה, מ'גרייט זיי שוין צום יום הדין**, און אַסאַך אידן פירן זיך טאַקע צו ווינטשן אַ 'כתיבה וחתימה טובה' פון חמשה עשר באב און ווייטער. אויך איז ידוע אַז די ווערטער 'חמשה עשר באב', באַטרעפן די זעלבע צאָל ווי 'כתיבה וחתימה טובה'. און אויב אין הימל הייבט מען שוין יעצט אָן מיט די הכנות צום יום הדין הבעל"ט, איז דאָך נישט מער ווי רעכט אַז אַזוי זאָל מען אויך טוהן דאָ, 'בארץ מתחת'...

דער בעל שם טוב הקדוש זי"ע האָט געזאָגט (געברענגט אין 'קובץ הבאר', כרך ראשון שני שנת חמשה עשר, יו"ל שנת תרצ"ו, אין נאָמען פון הרה"ק רבי יעקב משה מקאָמאַרנא זי"ע, אַז ער האָט עס געהערט פון הייליגן טריסקער מגיד זי"ע, וואָס ער האָט אַזוי נאָכגעזאָגט פון זיין זיידן הרה"ק בעל 'מאור עינים' זי"ע, אַז ער האָט עס מקבל געווען פון דעם בעל שם טוב, 'שקיבל מרבו אחיה השילוני'), **אַז לויט וויפיל** מאָל אַ איד ווינטשט פאַר זיין חבר אַ 'כתיבה וחתימה טובה', פון חמשה עשר באב ביז ראש השנה, אַזוי פיל גוטע מליצי יושר וועט ער האָבן אין הימל, מלאכים וואָס וועלן זאָגן גוטס אויף איהם ווען עס וועלן קומען די ימי המשפט, ווי חז"ל זאָגן, 'כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון'.

ס'איז באַקאַנט דער פחד וואָס האָט געהערשט ביי הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע פון חמשה עשר באב און ווייטער. מ'האָט ממש געמוזט צודעקן דעם בעלזער רב מיט דיקע קאָלדרעס, מער ווי אַ גאַנץ יאָר. ער האָט אַמאָל געזאָגט: אין מיין יוגענט, האָט מיין שוועסטער מיר געזאָגט פון שבת מברכים חודש אלול, ציטערן שוין אַפילו די פיש אין ים פון פחד יום הדין. האָב איך געטראַכט ביי זיך, אַז אויב די פיש אין וואַסער, וואָס 'פאַרשטייען' גאָרנישט וואָס עס מיינט אַ יום הדין, ציטערן פון פחד, איז דאָך מיר, מענטשן, וואָס ווייסן אַז מ'טוט שוין 'רוקן די בענקלעך' אויבן ביים בית דין של מעלה, דאַרפן מיר דאָך אַוודאי ציטערן...

איז אַזוי ווי די פערציג טעג פאַר 'יצירת הולד' (ווען דאָס קינד ווערט באַשאַפן, זעה סוטה ב.), ווייל אדם הראשון איז דאָך באַשאַפן געוואָרן אין דעם פינף און צוואָנציגסטן טאָג פון חודש אלול. ממילא, איז חמשה עשר באב 'ארבעים יום קודם יצירת הולד', פון די גאַנצע וועלט. זעהט מען פון דעם, אַז יעצט פאַנגט זיך שוין אָן דער אָנהייב פונעם נייעם יאָר הבא עלינו לטובה.

עם שטייט אין ספה"ק 'בת עין' (פ' עקב, ד"ה 'או יאמר והיה'), אויפ'ן פסוק (דברים י, יב) 'ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך', אַז דאָס וואָרט 'מה' איז מרמז אויף חמשה עשר באב, ווייל פון דעם טאָג ביז ראש השנה, זענען דאָ 45 טעג. דאָס איז די כוונה פון פסוק: 'ועתה ישראל, מה' - חמשה עשר באב, וואָס איז 45 טעג פאַר ראש השנה, 'ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלוקיך ולאהבה אותו' וגו', פאַרלאַנגט שוין דער אויבערשטער פון דיר מורא צו האָבן פון איהם, און אויך איהם ליב צו האָבן, אויף אַ גרעסערע בחינה ווי פריער.

אויך זאָגן די ספרים אַ רמז אויפ'ן פסוק (דברים כט, ט-יא) 'אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלוקיכם וגו', מחוטב עציך עד שואב מימיך, לעברך בברית ה' אלוקיך'. 'חוטב עציך' איז מרמז אויף חמשה עשר באב, ווייל דעמאָלס האָט מען אויפגעהערט צו האַקן האָלץ עס צו לייגן אויף די 'מערכה' (דער פייער וואָס האָט געברענט אויף דעם מזבח), און 'שואב מימיך' איז מרמז אויף דעם טאָג פון הושענא רבא, ווען מ'האָט אויפגעהערט צו גיסן וואַסער אויף דעם מזבח (אין יום טוב סוכות). אין משך פון די אַלע טעג, פון ט"ו באב ביז הושענא רבא, זענען אידן אין אַ בחינה פון 'אתם נצבים לפני ה' אלוקיכם', וואָס דער תכלית דערפון איז 'לעברך בברית ה' אלוקיך'.

מיר ווייסן דאָך אַז 'קריאה מעורר הזמן'. אי"ה היינטיגן שבת, פרשת ואתחנן, וועלן מיר לייענען די 'עשרת הדברות', און דאָס איז מעורר דעם מענטש צו קבלת התורה, מ'זאָל פונדאָסניי נעמען אויף זיך מקיים צו זיין און לערנען די הייליגע תורה, לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה.

דער אויבערשטער זאָל העלפן, מיר זאָלן זוכה זיין, מיר און אונזערע קינדער, לדעת את ה' אלוקינו, און געטרייסט צו ווערן מיט די דאָפּלטע נחמה, ובא לציון גואל, במהרה בימינו אמן.

'אשר לו אלוקים קרובים אליו'

אויף דעם פסוק אין דער היינטיגער סדרה (ד, ז) **'כי מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו, כה' אלוקינו בכל קראינו אליו'**, דערציילט דער מדרש (דב"ר פ"ב, טז) רבי תנחומא האָט געזאָגט, אַ שיף איז געפאָרן אויפ'ן ים. אויף די שיף איז געווען בלויז איין איד, צווישן הונדערטער גוים. ווען די שיף איז אָנגעקומען ביי אַן אינזל, האָבן די גוים געגעבן געלט פאַר דעם איד, און איהם געבעטן אַרויפצוגיין אויף דעם אינזל, און ברענגען פון דאָרט עסן און געטראַנקען. האָט דער איד זיי געזאָגט: איך בין דאָך אויך אַ פרעמדער דאָ אויף דעם אינזל. איך ווייס נישט וואו צו גיין, פונקט אַזוי ווי איר ווייסט נישט... האָבן די גוים איהם געזאָגט: **'איבעראל וואו דו גייסט, גייט-מיט דיין באַשעפער מיט דיר, ווייל עס שטייט דאָך אַזוי אין די תורה, 'אשר לו אלוקים קרובים אליו'.**

דאס איז דער טריקענע פאקט, **אַ איד קען נישט זאָגן אַז ער איז בלויז ווי אַ גאַסט, ווייל ער איז דאָך קיינמאָל נישט אַליין.** איבעראל וואו ער גייט, האָט ער אַ באַשעפער וואָס איז נאָנט צו איהם. ממילא, גייט ער אייביג מיט דעם אויבערשטען כביכול, און ער איז קיינמאָל נישט עלענד און אַליין...

די מעשה דארף מען כסדר חזר'ן און געדענקען אויף הלכה ולמעשה. אויב אַ פּאָר פּראָסטע גוים האָבן פאַרשטאַנען אַז אַ איד איז קיינמאָל נישט אַליין, ווייל וואו ער גייט, גייט דער אויבערשטער מיט איהם, דאַרפן מיר, אידישע קינדער, אַוודאי איינוואָרצלען אין אונזערע הערצער אַז דער אויבערשטער באַגלייט אונז אויף יעדן שריט און טריט.

הגה"צ רבי דן סגל שליט"א דערציילט, אַז איינער פון די גדולים אין טוניס, איז אַמאָל געגאַנגען אויפ'ן וועג מיט צוויי פון זיינע תלמידים. אויפ'ן וועג איז זיי אַנטקעגן געקומען אַן אַראַבער, אַ רויבער, וועלכער האָט זיי געזאָגט אַז ער גרייט זיך צו הרג'ענען רח"ל דעם רב. די צוויי תלמידים האָבן פּרובירט פּועל'ן ביי דעם רויבער צו לאָזן לעבן דעם רב. דער מערדערישן רויבער איז אָבער געווען שטייף און זיך נישט צוגעהערט צו זייערע געבעטן. ער האָט זיי געסטראַשעט, אַז אויב זיי וועלן איהם צופיל 'שטערן' אין זיין 'אַרבעט', וועט ער אויך זיי אומברענגען ח"ו. ווען דער רב האָט געזעהן אַז דער אַראַבישער רוצח מיינט עס ערנסט, האָט ער געזאָגט צו זיינע צוויי תלמידים, אַז צוליב 'פּיקוח נפש' דאַרפן זיי פאַרלאָזן דאָס אָרט, און מיט ווייטאָג און פאַרטרערטע אויגן, האָבן זיי איבערגעלאָזט זייער רבי'ן מיט דעם אַראַבער, דעם מערדער. דאַן האָבן זיי זיך געשטעלט אַביסל ווייטער, אָפּגערוקט פון דאָרט, כדי צו זעהן וואָס דאָ וועט פאַסירן.

דערנאָך האָט דער מערדער געזאָגט פאַר דעם רב, ער זאָל אויסדרוקן זיין לעצטן וואונטש, און ער וועט עס איהם נאָכגעבן. האָט דער רב געבעטן ער זאָל איהם

ברענגען וואַסער צו טרינקען, און דער רב האָט געמאַכט מיט התלהבות און הויך אויפ'ן קול די ברכה 'שהכל נהיה בדברו'. נאָך איידער דער רב האָט באַוויזן אויסצוטרינקען דעם גאַנצן גלאָז, איז פונקט אָנגעקומען אַן אַראַבישער 'שעיך', אַליין אַ לאַנגיאָריגער בלוטיגער שונא ישראל, און באַפוילן פאַר דעם מערדער צו לאָזן לעבן דעם רב. 'דו קענסט טוהן מיט אַנדערע אידן וואָס דו ווילסט, אָבער דעם רב מוזטו לאָזן לעבן'... דער מערדער האָט געמוזט פאָלגן דעם שעיכ'ס באַפעל, און ער האָט אַרויסגעלאָזט פריי דעם רב. דאַן איז ער געגאַנגען זוכן די צוויי תלמידים, וועלכע זענען דערווייל אַנטלאָפן פונעם אָרט. שפּעטער, ווען זיי האָבן זיך באַגעגענט מיט'ן רב, האָבן די צוויי תלמידים געפרעגט זייער רבי'ן, פאַרוואָס ער האָט פונקט געבעטן אַ גלאָז וואַסער צו טרינקען פאַר'ן פאַרלאָזן די וועלט ח"ו. האָט דער רב זיי געענטפערט: 'מיינט איר דען באמת, אַז איך האָב געדאַרפט טרינקען וואַסער? איך האָב געוואָלט מאַכן די ברכה 'שהכל נהיה בדברו', כאָטש נאָך איינמאָל אין לעבן, ווייל איך האָב בקבלה, **אַז ווען מ'מאַכט די ברכה 'שהכל' מיט כוונה, צעררייסט מען אַלע שלעכטע גזירות.** ס'איז נישט דאָ אַ באַשעפעניש אויף דער וועלט וואָס קען טוהן שלעכטס ח"ו פאַר אַ איד וואָס גלייבט באמת אַז 'אין עוד מלבדו', און אַז 'שהכל נהיה בדברו', ווי הגאון רבי חיים וואָלאָזשינער זצ"ל שרייבט אין ספר 'נפש החיים', **אַז עס איז אַ וואונדערליכע סגולה מבטל צו זיין אַלע דינים, אַז קיינער זאָל נישט קענען האָבן אַ שליטה אויפ'ן מענטש, ווען ער באַשליסט ביי זיך אין האַרצן מיט אַ פעסטן באַשלוס, אַז 'אין עוד מלבדו'** - דער אויבערשטער איז דער אמת'דיגער באַשעפער (ספר 'נוטרי אמן', ח"א, ע' קכה).

פרשת ואתחנן - נחמו ||| שנת תשפ"ה לפ"ק ||| גליון קטו

הבינני

שיעורי
הרב שמעון שפיצער
שליט"א

באידיש

בר אבטח

חמשה עשר באב

בר אבטח

ממדריגה למדריגה תעלנו;

השי"ת דערמאַנט אונז, כדי מיר זאָלן שטייגן אין בטחון

חובת הלבבות שער הבטחון שיעור נז, יום ראשון פרשת חקת, כ"ט סיון תש"פ

חלק א

א

להודיע לבני אדם: אפילו דער גרעסטער בעל בטחון פאַרגעסט זיך אַמאָל און מ'דאַרף אים שיקן דערמאַנונגען

'איך בין פריי' איז נישט קיין וועג אַרויס

מען דערציילט אויף אַן אדם גדול, פון די בעלי מוסר, אַז ער האָט אַמאָל גערעדט מיט אַ איד וואָס איז ליידער אָפּגעפאָרן פון דעם דרך התורה והמצוות. אינמיטן האָט דער גדול באַמערקט ווי דער פרייער איד האָט געטרונקן עפּעס און ער האָט נישט געמאַכט קיין ברכה דערויף. האָט ער אים פאָרגעהאַלטן: "מען טאָר דאָך נישט עסן אָן קיין ברכה", אויף וואָס יענער האָט רעאַגירט: "איך בין פריי, איך היט נישט קיין תורה ומצוות"...

האָט אים דער גדול געזאָגט: "וואָס מיינסטו? אַז ווען דו וועסט אַרויפקומען אין הימל און זאָגן אַז "איך בין געווען פריי", וועט מען דיך לאָזן גיין?... **ס'וועט זיין אַ פּונקטליכע חשבון אויף יעדע קלייניגקייט!** וועסט דאַרפן באַצאָלן אויף יעדע דאורייתא און אויף יעדע דרבנן וואָס דו האסט עובר געווען..."

די הנהגה פון שכר ועונש איז געאייגנט פאַר'ן גרעסטן און פאַר'ן שוואַכסטן

ווען מ'לערנט אָפּ די מעשה, ליגט דאָ אַ וויכטיגע הבנה: ס'איז דאָ אַ הנהגה פון שכר ועונש וואָס דער רבוש"ע האָט אַזוי איינגעשטעלט די וועלט, און אפילו אויב איינער גייט אַרויס פון דעם ערליכן וועג, **וועט ער נישט באַקומען צוליב דעם אַן אַנדערע הנהגה!** ער קען נישט קומען זאָגן: "אַנטשולדיגט, איך בין געשטאַנען אינדרויסן. מ'דאַרף מיר געבן אַן אַנדערע סאָרט שכר ועונש, וויבאַלד כ'בין בכלל נישט געווען אינעווייניג"... עס אַרבעט נישט אַזוי!

די הנהגה פון שכר ועונש, סיי בעולם הבא און סיי דאָ בעולם הזה, **אַרבעט דאָס זעלבע ביי יעדן איינעם!**

דאָס איז אַ סדר פון דער בריאה, און קיינער קען זיך נישט אַרויסדרייען דערפון. אויב מ'פאָלגט די תורה, **איז מען זיך מדבק צו טוב**, און מ'וועט באַקומען אַלע ברכות. ווידעראום אויב מ'שטעלט זיך נישט צו צו דער תורה, **האָט מען זיך אָפּגעריסן פון טוב**, און מ'וועט חלילה האָבן פּראָבלעמען אויף יעדן טריט און שריט, ווייל אַזוי אַרבעט די סיסטעם פון דער בריאה. אָן קיין אויסנאַמען.

די שפע איז געוואָנדן אין אמונה ובטחון

די זעלבע זאַך איז אויך אַנבאַלאַנגט די הנהגה פון אמונה ובטחון - וואָס דאָס איז איינס פון די שטאַרקסטע שרשים וויאַזוי די וועלט אַרבעט. אַ מענטש וואָס געדענקט דעם רבוש"ע, האָט זיך מחבר געווען צום 'יחיד חי העולמים'. **ער איז געוואָרן נאָענט צום מקור השפע פון דער גאַנצער בריאה**, אויב אַזוי וועט ער באַקומען אַ געוואַלדיגע שפע.

אָבער אויב דער מענטש האָט פאַרגעסן פון השי"ת - אָפּגעזען פאַרוואָס ער האָט פאַרגעסן, אפילו אויב ער איז אַן אונס, אַ שוגג, אָדער אַ תינוק שנשבה, ס'איז נישט קיין חילוק די סיבה - אָבער במציאות האָט ער פאַרגעסן און ער טראַכט נישט פון השי"ת, נאר ער פאַרלאָזט זיך אויף זיינע אייגענע כוחות און מעגליכקייטן, **האָט ער זיך יעצט אָפּגעריסן און זיך אָפּגעהאַקט פון דעם 'יחיד חי העולמים'** וואָס איז מחיה אַלע וועלטן, און **ער וועט דאָס אויטאָמאַטיש שפּירן.** ס'וועט אָנקומען צו אים שפע אויף אַ צעהאַקטן אופן, מיט אַ צמצום און מיט אַ מהלך פון הסתרה, ווייל **דו האסט זיך אָפּגעטיילט פון דעם מקור השפע.**

אַ סיסטעמאַטישע סדר פון דער בריאה

ס'איז טאַקע דאָ אַ יוצא מן הכלל, ביי אַ 'רשע גמור', וואָס די תורה הק' זאָגט, אַז אַמאָל קען זיין חלילה 'ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו'. דאָס איז אויך אַ חלק פון דער הנהגת הבריאה, אַז ווען אַ מענטש רייסט זיך אַזוי שטאַרק אָפּ פון השי"ת דעמאָלט לויפט מען אים נאָך פון הימל, צו געבן אַסאַך שפע, כדי ער זאָל באַקומען אויף דער וועלט די גאַנצע שכר אויף זיינע ביסל מצוות. אָבער געוועגליך איז דאָ דער נאָרמאַלער סדר הבריאה, אַז **אויב מ'איז מחובר צו השי"ת וועט מען באַקומען שפע**, און אויב ס'איז חלילה פאַרקערט וועט מען האָבן דאָס פאַרקערטע.

דאָס שטייט אין **זוהר הק'** פּרשת ויקרא אויפ'ן פּסוק 'או הודע אליו חטאתו' אַז השי"ת האָט געמאַכט אַ סיסטעם אין דער בריאה, כדי צו דערציילן פאַר'ן מענטש וואָס ער האָט געטון נישט ריכטיג. דאָס איז אַ מציאות וואָס השי"ת האָט אַריינגעלייגט אין די יסודות פון דער בריאה. נאָך בעפאָר די ששת ימי בראשית, ווען ס'איז געווען 'עלתה במחשבה' צו באַשאַפן די וועלט, האָט **דער אויבערשטער אויסגעשטעלט אַ סיסטעם אַז די גאַנצע בריאה וועט אַרבעטן אויף אַזאַ סאָרט אופן**, אַז אַ מענטש וואָס וועט פאַרגעסן פון השי"ת, וועט ער זיך דערווייטערן פון שפע, און אַ מענטש וואָס וועט זיך דערמאַנען פון השי"ת וועט ער זיין מחובר צו דער שפע.

די הנהגה פון אמונה ובטחון אַרבעט אויך פאר יעדן גלייך

פּונקט ווי מען פאַרשטייט אַז די הנהגה פון 'שכר ועונש' אַרבעט פאר יעדן גלייך. סיי פאר גרויסע מענטשן און סיי פאר אַזעלכע וואָס זענען אָפּגעריסן פון דער תורה, און אַ מענטש קען קיינמאָל נישט זאָגן:

קורא יקר! הפצת הגליון תלוי בהשתתפותך!

לנדב וליטול חלק
בההוצאות המרובות

718.387.1122 EXT

"איך בין פריי, איך בין נישט מקיים קיין מצוות"... דאָס זעלבע דאַרף מען פאַרשטיין אַז **די הנהגה פון 'אמונה ובטחון', אַרבעט פאר יעדן איינעם גלייך**, און אויך אויף דער פאַרקערטער ריכטונג.

דאָס הייסט אַזוי: נישט בלויז אַ פּשוט'ער מענטש אויב ער פאַרגעסט פון השי"ת פאר איין מינוט וועט ער גלייך באַמערקן אַז ס'פעלט אים סייעתא דשמיא, נאר אפילו אַן ערליכער איד, אַ צדיק גמור, און אַן עובד ה', **אויב יעצט אויף דער מינוט האָט ער לפי ערכו ולפי מדרגתו געהאַט אַ שטיקל ענין פון 'שכחה'**, אַז ער האָט פאַרגעסן פון השי"ת אויף אַביסל, **וועט זיך עס גלייך אָנמערקן אין זיין שפע!** און ווילאַנג אַ מענטש געפינט זיך דאָ אויף דער וועלט, **איז אוממעגליך אַז ער זאָל שוין האָבן בטחון בשלימות.** יעדער איינער האָט נסיונות אין דעם ענין פון אמונה, דעריבער וועט מען אים דאַרפן שיקן דערמאַנונגען פון הימל!

די גרעסטע צדיקים באַקומען אויך דערמאַנונגען

ס'איז באַקאַנט די מעשה פון הרה"ק רבי **דוד לייקעס** זצ"ל, תלמיד הבעש"ט הק', וואָס איז אַמאָל געפארן מאַכן ווין פאַר זיין רבי'ן, דער בעש"ט. **ער האָט זיך זייער אָנגעשטרענגט מיט אַסאַך טרדות אַז דאָס ווין זאל ווערן ערצייגט מיט אַ שטאַרקע זהירות און מיט אַלע גרעסטע חומרות.** ער האָט פאַרברענגט גאָר אַ לאַנגע צייט צו פאַרזיכערן אַז ס'זאָל זיין בתכלית הכשרות, אַלעס כדי צו ברענגען אַ ספּעציעלע מהודר'דיגע ווין פאַר'ן בעש"ט הק'.

אָבער אויפ'ן וועג צוריק, ווען ער איז שוין ממש געווען נעבן מעזיבוזש, האָט אים אָפּגעשטעלט אַ פּאָליציאַנט וואָס האָט געוואָלט וויסן אויב ער טראָגט נישט דאָ קיין אומלעגאַלע סחורה. דער גוי האָט אַריינגעלייגט אַ שטעקן אין דעם פאַס, און טועם געווען פון דעם ווין, אַזוי אַז **ס'איז געוואָרן יין נסך.** די גאַנצע האָרעוואַניע איז געגאַנגען לטמיון.

ווען רבי דוד איז שפּעטער אָנגעקומען צום בעש"ט האָט ער פאַרציילט איבער זיין געוואַלדיגע עגמת נפש, און ער האָט געפרעגט פאַרוואָס איז זיך אים געקומען אַזאַ עונש. האָט אים דער בעש"ט הק' געזאָגט: "דו האסט טאַקע געטון די ריכטיגע השתדלות, אָבער **ס'האָט אַביסל געפעלט פון דיין מחשבה אַז מ'דאַרף אָנקומען צו סייעתא דשמיא.** דו האסט פאַרגעסן צו דאַווענען און זיך פאַרלאָזן אויף דעם אויבערשטן אַז ס'זאָל מצליח זיין".

מ'דערמאַנט די מעשה אַלץ אַ ראי', אַז אפילו ביי אַזעלכע גרויסע צדיקים שרפי מעלה, וואָס מיר ווייסן קלאָר אַז מיר קומען נישט אָן צו זייערע קלענסטע דרגות, אפילו ווען מיר זענען אין אונזער העכסטע מדריגה פון בטחון, אָבער **לפי ערכם איז אויך געווען אַזאַ באַגריף אַז זיי האָבן פאַרגעסן אַביסל פון זיך פאַרלאָזן אויף השי"ת**, און דעמאָלט האָבן זיי גלייך באַקומען אַ 'דערמאַנונג' פון הימל. אַזוי אַרבעט עס אַלעמאָל, ביי יעדן שטאַפּל פון בעלי בטחון.

אויך בעלי בטחון קענען נוצן אַ חיזוק פאר בטחון

ווען מ'פאַרשטייט אַז די הנהגה פון שיקן דערמאַנונגען פאר בטחון איז שייך פאר מענטשן אין אַלע סאָרט מדריגות, פאַרשטייט מען אַז דאָס איז אויך גילטיג ביי אַ איד וואָס איז באמת עוסק אין בטחון. ער לערנט חובת הלבבות - שער הבטחון יעדן טאָג און ער דרוקט זיך אויס: "זייט כ'האָב אָנגעהויבן לערנען חובת הלבבות בין איך אַן אַנדערער מענטש. שוין צען יאָר וואָס יעדע שווערע מצב גיי איך ב"ה דורך מיט אַ געוואַלדיגע רואיגקייט. **איך דערצייל עס אפילו פאר קיינעם נישט, אָבער איך שפּיר אַ קלאָרקייט.** איך בין עוסק אין בטחון און ס'איז נישט בלויז אויסערליך. איך זע קלאָר וויאַזוי כ'בין געוואָרן ממש אַ נייער מענטש... אין אַלע סאָרט מצבים האָב איך אַ געוואַלדיגע בטחון, און השי"ת העלפט מיר טאַקע. איך זע אָפענע זאַכן".

אָבער אויך אַזאַ מענטש, וואָס איז שוין אָנגעקומען צו אַ גרויסע מדריגה פון בטחון, **האָט למעשה די זעלבע הנהגה** אַז מ'דאַרף אים שיקן דערמאַנונגען פון צייט-צו-צייט. ווייל נאָך אַלעם, איז ער דאָך אַ בשר ודם און **ס'איז דאָ פאַרשידענע צייטן ווען ער איז נישט אויף דער הויכער מדריגה.** נאָכדערצו אַז דאָס האַרץ פון אַ מענטש האָט אַלע סאָרט ווינקלעך און קנייטשלעך, וואָס דעריבער קען אַ מענטש קיינמאָל נישט זאָגן אַז ער איז שוין ממש אַ מושלם אין בטחון.

הרה"ק רבי **שלמה'קע זוועהילער** זצ"ל האָט געזאָגט אַז אויב אַ מענטש וואָלט צוגעקומען צום שפּיץ פון בטחון, וואָלט ער שוין נישט געהאַט וואָס צו טון אויף דער וועלט. **אויב דו לעבסט נאָך אויף דער וועלט איז פּשט אַז דו האָסט נאָך וואו צו וואַקסן אין שלימות פון בטחון!**

ווען ס'פעלט שפע, דערהער אַז ס'האָט געפעלט בטחון

ווען דער בעל בטחון זעט אַז עס מאַנגלט אים שפע ביי עפּעס אַן ענין, זאָל ער זיך נישט וואונדערן: "וויאַזוי בין איך אָנגעקומען צו אַזאַ סאָרט מצב? כ'האָב דאך געמיינט אַז כ'בין אַזוי נאָנט צו בטחון". הייב נישט יעצט אָן צו פרעגן קשיות מיט סתירות, נאר **זיי זיך טיפער מתבונן, מיט מער אמת, מיט מער ענוה און ביטול.** ווען אויפכאַפּן אַז דו האסט אַביסל פאַרגעסן פון השי"ת און האסט מיט אַ משהו זיך אָנגעהויבן פאַרלאָזן אויף דיינע אייגענע כוחות. אויב אַזוי איז שוין נישט קיין שום וואונדער פאַרוואָס דער רבוש"ע האָט דיך געשיקט אַ דערמאַנונג פון 'או הודע אליו חטאתו', **ווייל דאָס פּאַסירט אויטאָמאַטיש.** דער רבוש"ע האָט עס אַריינגעשטעלט אין דער בריאה אַז יעדעס מאָל וואָס דער מענטש פאַרגעסט אַביסל פון השי"ת זאָל ער באַקומען דערמאַנונגען.

און פּונקט ווי מ'שיקט עס פאַר מענטשן וואָס זענען נאָך זייער ווייט פון אָנגעקומען צו דיין מדריגה פון בטחון, דאָס זעלבע שיקט מען אויך פאר אַ בעל בטחון וואָס האַלט שוין יאָ ביי העכערע שטאַפּלען פון אמונה, **ווייל למעשה ביסטו עטוואָס פאַרגאַנגען.** האָסט טאַקע געמיינט אַז דו ביסט שוין אָנגעקומען צום שלימות פון בטחון, אָבער האסט זיך אַביסל פאַרגעסן, און דערפאַר דאַרף מען דיך אויפוועקן פון הימל, צוריקצוגיין צום ריכטיגן וועג פון אמונה.

ס'איז אַלעמאָל דאָ פּלאַץ צו שטייגן

פּונקט אַזויווי אַ מענטש וואָס האָט געאַרבעט אויף די מדה פון כעס, **קען ער דען זאָגן אַז "די מדה פון כעס באַרירט מיך מער קיינמאָל נישט"?** אפילו אויב ער האָט זיך שוין טאַקע צוגעוואוינט נישט צו ווערן ממש אויפגערעגט, אָבער עפּעס כעס האָט ער נאָך אינעווייניג. **קיינער קען נישט זאָגן אויף זיך אַז ער האָט געענצליך מבטל געווען די מדה פון כעס.** אודאי דאַרף ער נאָך אַסאַך סייעתא דשמיא. וויפיל ער האָט שוין געאַרבעט דערויף קען עס אים אונטערקומען פּונקט דאָרט וואו ער איז נישט גרייט.

דאָס זעלבע זאָל דער מענטש פאַרשטיין, אַז אפילו אויב ער האָט שוין געאַרבעט אויף אמונה ובטחון, **איז ער פאָרט אַ בשר ודם**, און חז"ל זאָגן: 'יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום'. יעדן טאָג איז דאָ פרישע נסיונות אין דעם ענין פון אמונה. **דערפאַר וועט ער כסדר האָבן דערמאַנונגען**, וואָס השי"ת וועט אים ווייזן: "גיי צוריק".

טאַקע ווייל דו האַלטסט שוין אויף אַזאַ הויכע שטאַפּל אין בטחון, **וועט מען דיך דערמאַנען אַז דו זאָלסט נישט פאַלן.** ווייל אויב מ'וועט נישט שיקן קיין דערמאַנונגען **קענסטו חלילה אָנהויבן פאַלן.** פון הימל וויל מען דיך אָנהאַלטן אויף דער מדריגה וואו דו ביסט שוין, און מ'וויל דיך שטופּן צו גיין נאָך העכער!

ב

למען נסותך להיטיבך באחריתך; די שווערינקייטן טראָגן אונז העכער אויפ'ן לייטער פון בטחון

דער גאַסט מאַכט זיך באַקוועם אין דער נייער קהלה

ס'איז דאָ נאָך אַ סיבה פאַרוואָס מ'דאַרף פון הימל שיקן נאָכאַנאַנדע דערמאַנונגען פאַר'ן בעל בטחון, ווייל דאָס מציאות איז, אַז ווען אַ מענטש געוואוינט זיך איין צו דער מדריגה וואו ער האַלט שוין אין בטחון, ער שפּירט זיך באַקוועם אין זיין יעצטיגן שטאַפּל פון בטחון, **דעמאָלט ווערט זיין בטחון אַביסל אָפּגעשוואַכט.**

לאָמיר דאָס מסביר זיין מיט אַ משל:

אַ איד איז אָנגעקומען וואוינען אין אַ נייע געגנט, און ער וויל ווערן אַ חלק פון דער אָרטיגער קהלה. דאָס ערשטע מאָל ווען ער קומט אַריין שבת אין ביהמ"ד שפּירט ער זיך אומבאַקוועם. ער שטייט פון אונטן און ער האָפט אַז איינער זאל ברענגען אַ סידור און אים ציגן וואו ער קען זיך אַראָפּזעצן... למעשה האָט ער זיך גענומען דעם קוראַזש צו פרעגן איינעם, און יענער האָט טאַקע אָנגעוויזן אויף אַ פּלאַץ וואו ער קען יעצט דאַווענען, ווייל דער מענטש וואָס זיצט דאָרט געוועגליך איז נישטאָ דעם שבת.

די קומענדיגע וואָך איז יענע פּלאַץ מער נישט ליידיג, ווייל דער מתפּלל איז שוין דאָ צוריק. זוכט ער אויף אַ צווייטע פּלאַץ. אַזוי צוביסלעך כאַפּט ער דאָס בילד, און ער טרעפט זיך אַ באַנק וואו ער קען זיצן מיט אַ קביעות.

אָבער דאָס איז נאָכנישט גענוג. **ער וויל אויך זיין אַ חלק פון דער קהלה**. דעריבער פרעגט ער איינעם "ווען שטעלט מען זיך דאָ דאַווענען?" און אַזוי מאַכט זיך אַ שטיקל שמועס. ער פרעגט פון אַ צווייטן עפּעס אַנדערש, און ער הייבט אָן פאַרברענגען. ער האָט שוין אפילו באַקומען עטליכע חברים אין ביהמ"ד. צוביסלעך רוקט ער זיך אַרויף. **ער פלעגט דאַווענען גאַנץ אונטן, יעצט דאַוונט ער שוין אינמיטן דעם ביהמ"ד**. אויך ביים קידוש נאָכ'ן דאַווענען זיצט ער שוין מיט אַ קובצה'לע פון מתפללים...

אַצינד, איז דאָ אַ סאָרט מענטש וואָס דאָס איז אים שוין גענוג. "איך בין שוין באַקוועם דאָ, כ'האָב אַ פּלאַץ, כ'האָב חברים. ס'איז מיר גוט". ער דאַרף נישט זיין דער בעל קורא אָדער דער בעל תפלה. ער דאַרף אפילו נישט אַז מ'זאָל אים געבן אַן עלי'. **ס'איז אים גוט אַזוי**... ער וויל נישט זיין פון די ז' טובי העיר, און ס'פעלט אים נישט אויס צו זיין פון דער 'וועד' וואָס איז מחליט וויאַזוי צו פירן דעם ביהמ"ד. ס'איז אים אָנגענעם וואו ער געפינט זיך, און ער דאַרף נישט מער דערפון.

עס זענען אָבער דאָ אַזעלכע סאָרט מענטשן **וואָס זיי פאָדערן יאָ מער**. זיי ווילן זיך יאָ רוקן פאָראויס. זיי ווילן קענען האָבן אַ דעה און זיי ווילן פירן דאָס פּלאַץ...

ווען מ'קומט אַריין אין דער קהלה פון בטחון

דער נמשל איז: אַ איד שטייט אינדרויסן פון דעם אויבערשטנ'ס 'קהילת הבטחון', און איינער זאָגט אים: **פאַרוואָס ביסטו אינדרויסן?** עס רעגנט דאָרט אויף דיר. די זון באַקט דאָרט. דו ביסט אינגאַנצן הונגעריג און דאָרשטיג, **פאַרוואָס ביסטו אַ נאַר? קום אַריין אין דער וועלט פון בטחון!** ס'איז אַ באַ'טעמ'טע וועלט, הבוטח בה' חסד יסובבנו!

דער איד קומט טאַקע אַריין אין דער קהלה פון בטחון. ער כאַפּט אַ בליק; ער לערנט אַביסל חובת הלבבות; ער הערט עפּעס אַ שיעור; ער לעבט מיט אַן אייגענע מעשה וואָס האָט פּאַסירט צו אים. דערוויילע שטייט ער נאָך פון אונטן, אָבער **צוביסלעך לערנט ער מער**. ער פּרובירט עס אויס מער, און ער זעט אַז בטחון איז ריכטיג: "פּשש... בטחון איז אַן אינטערעסאַנטע נושא". ער גייט נאָך אַ טיש אַהינציר. ער פּרובירט אַרבעטן אויף זיך.

צווערשט האָט ער עס גענוצט ווי אַ סגולה צו אויספּרובירן השי"ת, ער קוקט עס נאָך אויב ס'האָט טאַקע יאָ געאַרבעט און אויב ער פאַרדינט געלט... אָבער **שפּעטער כאַפּט ער, אַז מ'דאַרף צוגיין צו בטחון מער אמת'דיג**. אַזוי רוקט ער זיך טאַקע אַרויף נאָך אַ טיש, ער מאַכט פאַרשריט אין בטחון. **דער מענטש איז שוין אַביסל באַקוועם דאָ אין דער קהלה.** ער קען שוין די שפּראַך, ער לאָזט זיך שוין פירן, ער האָט זיך שוין אויסגעלערנט נישט צו ווערן אויפגערעגט אויף זאַכן, ווייל ער ווייסט אַז "דער אויבערשטער וועט זיכער העלפן".

דאָס געפאַר אַז בטחון זאָל ווערן 'מצוות אנשים מלומדה'

אָבער דאָ קען פּאַסירן אַ גרויסע סכנה. ווייל וואָס פּאַסירט יעצט ווען דער מענטש ווערט באַקוועם מיט זיין בטחון? צומאָל איז זיין גאַנצע בטחון אין גרויסע אפּגענאַרטע זאַך. ער זיצט נאָך ממש ביים ערשטן טיש און ער האַלט נאָכנישט ביי אמת'ע בטחון.

אָבער אפילו ווען ס'איז נישט אָפּגענאַרט. ער נוצט נישט בטחון בלויז אַלץ אַ סגולה, נאָר ער אַרבעט ווירקליך אויף זיך, צו זיין בטל און נכנע פאַר'ן אויבערשטנס פּלאַן. **אָבער למעשה האָט ער זיך באַקוועם געמאַכט אויף זיין טיש:** "איך האָב דאָ אַ פּלאַץ פאַר מיר און פאַר מיין יונגל". ס'איז אים זייער באַ'טעמ'ט אויף זיין יעצטיגע מדריגה, און **יעצט איז זיין בטחון געוואָרן אַ 'מצוות אנשים מלומדה'**. ער ווערט שוין נישט אַזוי שטאַרק מחובר צום אויבערשטן דורכדעם.

מ'ווערט צוגעוואוינט צום שטאַפּל וואו מ'געפינט זיך

דאָס איז פּונקט ווי אַן ערליכער בחור'ל וואָס לייגט דאָס ערשטע מאָל תפילין, ווערט דערפון מורא'דיג נתרגש: "וואָס הייסט? וארשתיך לי לעולם, כ'האָב זיך צוגעבינדן צום אויבערשטן". אָבער **שפּעטער ווען ער הערט אויף טראַכטן, ווערט עס ביי אים מצוות אנשים מלומדה**. ער איז טאַקע ווייטער מקיים די מצוה פון תפילין, אָבער ער שפּירט נישט אַז ס'ראַטעוועט אים פון דעם יצר הרע, ער טראַכט נישט ביי 'הריני מכוון', ער איז זיך נישט מדבק אין זיין מחשבה צום אויבערשטן.

דאָס זעלבע איז מיט אַ מענטש וואָס האָט צוערשט געדאַרפט אַרבעטן אויף בטחון. ער איז דורכגעגאַנגען אַן אָנגעשטרענגטע מצב, און **ס'איז אים נישט געווען גרינג זיך צו פאַרלאָזן אויף השי"ת!** ער האָט געדאַרפט טוישן זיין גאַנצע מהלך המחשבה. ער האָט זיך געמוטשעט צו אַריינלייגן אין קאָפּ אַז "אַלעס איז פון השי"ת לטובה". דאָס ערשטע מאָל ווען איינער האָט אים געטשעפּעט און ער האָט פאַרמאַכט דאָס מויל און געטראַכט אַז "דאָס איז אַלעס באַשערט פאַר מיר", **האָט דאָס אים געקאָסט אַ קוואָרט בלוט.** דעמאָלט האָט ער טאַקע געהאַט אמת'ע בטחון!

אָבער שפּעטער האָט דער מענטש זיך שוין צוגעוואוינט צו דעם מדריגה פון בטחון. אַצינד איז ער שוין באַקוועם דאָרט, ס'איז אים מער נישט אַזוי שווער. **ס'איז אים שוין געוואָרן אַ הרגל וואָס איז ווי אַ 'טבע שני', און אַז ס'איז שוין געוואָרן ווי זיין נאַטור.** יעצט ווערט דאָס, אין אַ געוויסן זין, איבערגעדרייט צו אַ חכמת חיים'דיגע סאָרט בטחון. ס'איז געוואָרן אויס-נסיון. און **ס'ברענגט אים שוין נישט נענטער צום אויבערשטן.**

דו ביסט אַצינד דער רואיגער יונגערמאַן...

לאָמיר זיך פאָרשטעלן אַז ס'איז דאָ אַ יונגערמאַן אין ביהמ"ד, וואָס איז באַקאַנט אַלס אַן אויסנאַם רואיגער מענטש, פון נאַטור-אויס. **ער האָט אַזאַ טבע צו בלייבן רואיג, נישט ווייל ער האָט געאַרבעט דערויף.** מענטשן זאָגן: "דאַרפסט אים קענען, ער איז אַלעמאָל געווען אַזוי רואיג. איך געדענק אים נאָך פון חדר, אפילו ווען מ'האָט געשריגן אויף אים איז ער אַלעמאָל געבליבן רואיג. ווען דו ווילסט זיך באַרואיגן גייסטו נעבן אים"... יעדער פאַרשטייט אַז ס'איז טאַקע אַ גוטע זאַך צו האָבן אַזאַ רואיגע נאַטור, **אָבער דער מענטש איז נישט קיין גרויסער 'עובד ה'** ווען ער בלייבט רואיג.

דאָס זעלבע זאַך איז אָבער אויך גילטיג ביי דיר, וואָס **דו ביסט טאַקע נישט געבוירן מיט אַזאַ רואיגקייט** און דו האָסט געאַרבעט אויף בטחון. ס'איז אמת אַז דו גייסט באַקומען אייביגע שכר פאַר'ן זיך טוישן, און ס'איז אמת אַז דו געפינסט זיך יעצט אויף אַסאַך אַ בעסערע פּלאַץ סיי בעולם הזה און סיי בעולם הבא, ווייל דו ביסט אָנגעקומען צו אַ שטאַפּל פון בטחון! אָבער למעשה, **ביים יעצטיגן פּונקט, ביסטו יענער רואיגער יונגערמאַן**... ווייל דו דאַרפסט זיך שוין נישט אַזוי שטאַרק מבטל זיין צו דער הנהגה פון השי"ת. ווען דו בלייבסט רואיג, האָט עס אפשר אַ חלק פון בטחון, **אָבער ס'איז שוין נישט די זעלבע ווי ס'איז געווען ווען דו האָסט געדאַרפט אַרבעטן דערויף.**

אמונה דאַרף ברענגען נאָענטער צום רבוש"ע

דאָס איז אַזוי ווי איינער וואָס האָט געגעבן צדקה זייענדיג אַן אָרימאַן ווען ס'איז אים אָנגעקומען ביטער שווער יעדע פּרוטה, און שפּעטער ווען ער איז שוין אַסאַך ברייטער גיבט ער אויך די זעלבע צדקה. אָבער **יעצט האָט די מצוה שוין נישט אַזאַ חשיבות, ווייל ס'פעלט דאָ פון זיין מסירת נפש פאַר'ן רבוש"ע.** היות אַז ס'טוט אים שוין נישט אַזוי וויי, ווען ער גיבט אַוועק דאָס געלט.

די נקודה איז נישט, אַז דער רבוש"ע וויל אַז דער מענטש זאָל זיך מצער זיין ביים מקיים זיין אַ מצוה. די נקודה איז, אַז **ווילאַנג דו דאַרפסט זיך אָנשטרענגען צו מקיים זיין מצוות, וועסטו זיך דערמאָנען פון השי"ת.** אָבער ווען דיינע מצוות ווערן דיר אויפהערן דערמאָנען פון דעם רבוש"ע, דעמאָלט **דאַרפסטו זיך אָנשטרענגען צו טון אַ צווייטע פעולה, וואָס זאָל דיך יאָ ווייטער דערמאָנען.** דער רבוש"ע האָט עס אויסגעשטעלט פאַר'ן גוטס פון דעם מענטש אַז ער זאָל נישט בלייבן אויפ'ן זעלבן פּלאַץ.

דאָס זעלבע איז **די מצוה פון אמונה ובטחון געמאַכט צו ברענגען דעם מענטש נאָענטער צום רבוש"ע**. דערפאַר איז נישט גוט אַז דער מענטש זאָל בלייבן אויפ'ן זעלבן פּלאַץ, דעריבער האָט השי"ת אויסגעשטעלט אַ הנהגה - פאַר'ן גוטס פון דעם מענטש - אַז דער איד באַקומט כסדר דערמאַנונגען, כדי אַז **ער זאָל נישט קענען בלייבן באַקוועם אויף זיין אַלטן פּלאַץ**, נאָר ער זאָל דאַרפן אַרויפגיין אויפ'ן לייטער פון בטחון העכער און שטאַרקער.

יעדער איינער באַקומט דערמאַנונגען

קומט אויס אַז ס'איז דירעקט אַזוי אויסגעשטעלט פון הימל, אַז דער מענטש זאָל קיינמאָל נישט האָבן אַ מצב אין לעבן ווען אַלעס פּאַרט אים גלייך אָן קיין שוועריגקייטן, ווייל **מ'וויל אַז ער זאָל שטייגן אין דעם ענין פון בטחון**. אויב דער מענטש זעט אַז אַלעס קלאַפּט ביי אים, זאָל ער זיך גוט בודק זיין, אויב ער איז ח"ו נישט פאַרוואָרפן אין דעם כלל פון 'משלם לשונאיו אל פניו', ווי די **גמרא** זאָגט (ערכין טז, ב) אַז אויב ס'גייען אַריבער 40 טעג אָן קיין יסורים איז דאָס נישט קיין גוטער סימן.

ווידעראום אויב אַ איד זעט אַז 2-3 מאָל אַ וואָך גייט אים נישט דאָס לעבן ווי געפּלאַנט, זאָל ער זיך פרייען: **אָהָ כ'בין אַ נאָרמאַלער מענטש, כ'בין אַ חלק פון דער בריאה...** אין הימל ווייסט מען אַז אויב כ'וואָלט געבליבן באַקוועם און צוגעוואוינט צו מיין יעצטיגע מדריגה אין בטחון, **וואָלט איך אויפגעהערט געדענקען דעם אויבערשטן**. דעריבער שיקט מען מיר פרישע סאָרט מצבים, כדי אַז איך זאָל ווייטער שטייגן אין די מדריגות פון בטחון, און דורכדעם זאָל איך קענען ווערן נאָענטער צום רבוש"ע!

א

ימים טובים לישראל; חמשה עשר באב איז מסוגל פאר שלימות הנפש

די גרעסטע ימים טובים ביי אידן

די משנה זאָגט אין מסכת תענית (כו, ב): **אמר רבן שמעון בן גמליאל: לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכפורים.** - די צוויי גרעסטע ימים טובים ביי אידישע קינדער זענען געווען חמשה עשר באב און יום הכפורים. אין דעם טאָג פון חמשה עשר באב פלעגן די בנות ישראל אַרויסגיין בכרמים. **ומה היו אומרות? בחור, שא נא עיניך וראה, מה אתה בורר לך.** זיי האָבן געזאָגט וואָס מ'דאַרף מחשיב זיין, מ'דאַרף קוקן אויף משפחה און אויף יראת שמים. אַזוי איז געוואָרן שידוכים ביי אידישע קינדער.

די משנה ענדיגט צו: **וכן הוא אומר וכו' ביום חתונתו וביום שמחת לבו, ביום חתונתו - זה מתן תורה, וביום שמחת לבו - זה בנין בית המקדש, שיבנה במהרה בימינו.** און רש"י זאָגט אַז 'מתן תורה' גייט אַרויף אויף יום הכפורים, ווען ס'איז געגעבן געוואָרן די לוחות האחרונות.

יום שהותרו השבטים - יום שהותר שבט בנימין

די משנה זאָגט אָבער נישט, פאַרוואָס טאַקע איז דער טאָג פון חמשה עשר באב דער גרעסטער יום טוב. די **גמרא** (תענית ל, ב) פרעגט די קשיא: **בשלמא יום הכפורים**, פאַרשטייט מען פאַרוואָס ס'איז אַזאַ יום טוב, **משום דאית ביה סליחה ומחילה, יום שניתנו בו לוחות האחרונות.** אָבער וואָס איז די גרויסע יום טוב פון חמשה עשר באב?

דערויף ענטפערט די גמרא מיט אַ גאַנצע רשימה פון גוטע זאַכן וואָס האָבן פאַסירט אין דעם טאָג. צווישן זיי איז **'יום שהותרו שבטים לבוא זה בזה'.** ביז דעמאָלט האָט איין שבט נישט געמעגט חתונה האָבן מיט אַן אַנדערן שבט. אָבער אין דעם טאָג האָט מען מתיר געווען די שבטים איינער מיט'ן אַנדערן, ווייל די חכמים האָבן גע'דרש'נט פון אַ פסוק אַז ס'איז מותר.

נאָך אַ זאַך וואָס האָט פאַסירט חמשה עשר באב איז געווען **'יום שהותר שבט בנימין לבוא בקהל'.** מ'האָט גע'דרש'נט פון אַ פסוק אַז מ'זאָל דאָס יאָ מתיר זיין. און אַזוי ווייטער רעכנט די גמרא אויס נאָך זאַכן וואָס זענען געשען אין דעם טאָג פון חמשה עשר באב, וואָס דערפאַר איז עס אַזאַ גרויסער יום טוב.

אַ טאָג וואָס איז מסוגל אויף דעם ענין פון שלימות

לכאורה דאַרף מען פאַרשטיין: די משנה זאָגט אַז דער יום טוב איז געווען ווייל מ'האָט דעמאָלט געמאַכט שידוכים, אָבער **די גמרא זאָגט גאַנץ אַן אַנדערע ליסטע פון טעמים**, וואָס יעדע פון די טעמים איז געווען אין אַן אַנדערע תקופה.

דער הסבר דערצו איז, אַז די **אַלע גוטע זאַכן וואָס האָבן פאַסירט אין דעם טאָג פון חמשה עשר באב, קומען בעצם פון דעם זעלבן שורש**, און דערפאַר האָט אַלעס פאַסירט אין דעם זעלבן טאָג, ווייל **דער טאָג איז מסוגל פאר דעם ענין.** דאָס האָט זיך פשוט איבערגעשפּילט אין יעדן דור אויף אַנדערע סאָרט אופנים.

ס'זענען דאָ טעג וואָס זענען מסוגל פאר געוויסע ענינים

מען געפינט אַסאַך מאָל אַז ווען ס'איז דאָ אַ טאָג וואָס איז מסוגל אויף עפּעס אַן ענין, חזר'ט זיך דאָס איבער נאָכאַמאָל און נאָכאַמאָל במשך עטליכע דורות אין דעם זעלבן טאָג. צום ביישפּיל דער טאָג פון **תשעה באב**, וואָס אין דעם טאָג איז חרוב געוואָרן דער ערשטער און דער צווייטער בית המקדש און ס'איז דעמאָלט געשען נאָך שווערע מאורעות. דאָס זעלבע מיט **שבעה עשר בתמוז** ווען ס'האָט פאַסירט פינף שלעכטע זאַכן אין אַנדערע תקופות. ווייל אַ טאָג וואָס איז מסוגל אויף עפּעס אַ זאַך, חזר'ט זיך דאָס איבער מערערע מאָל.

ומדה טובה מרובה, קען מען דאָס זעלבע זען ביי **יום הכיפורים**, וואָס די משנה דערמאַנט דאָ צוויי זאַכן, איינס אַז ס'איז אַ **יום סליחה ומחילה** און דאָס צווייטע אַז מ'האָט דעמאָלט געגעבן די **לוחות אחרונות.** אַזוי זעט מען אויך ביי אַלע אַנדערע ימים טובים. צום ביישפּיל **ראש השנה** זענען נפקד געוואָרן שרה, רחל און חנה, און יוסף הצדיק איז אַרויסגעקומען פון תפיסה. ס'איז אַ יום מסוגל אויף דעם ענין פון 'פקידה', און דאָס חזר'ט איבער אין יעדן דור אין דעם זעלבן טאָג.

בימים ההם לאָזט אַ רושם אויף בזמן הזה

דאס איז דער באַקאַנטער יסוד וואָס שטייט אין **ספרים הק'** (קדושת לוי, נועם אלימלך, אוהב ישראל ועוד) אַז ווען עס עפנט זיך אַ פענסטער פון ישועות, **בלייבט דאָס אַ נצחיות אין דעם זמן**, און ס'איז גרינגער אַז אין דעם טאָג זאל נאָכאַמאָל פאַסירן אַן ענליכע סאָרט נס.

דערפאַר האָט יעדער יום טוב אַ באַזונדערע סגולה צו אַראָפּברענגען **די זעלבע השפעות און ניסים וואָס האָט אַמאָל פאַסירט אין דעם טאָג.** צום ביישפּיל **שביעי של פסח** איז מסוגל אויף אַלע ענינים וואָס זענען 'קשים כקריעת ים סוף', ווייל ס'האָט שוין אַמאָל פאַסירט אין דעם טאָג אַ קריעת ים סוף, דעריבער **קען יעדער איינער נאָכאַמאָל זוכה זיין** אַז ס'זאָל זיך שפּאַלטן דער ים פון זיין אייגענע גלות.

אַלע טעמים האָבן איין שורש

דער כלל איז אַלעמאָל, אַז **ווען חז"ל זאָגן עטליכע טעמים אויף אַ זאַך, איז דאָס בשורש אַלעס איינס.** אַזוי זעט מען אין **מסכת מגילה** (טו, ב) וואו די גמרא ברענגט אַראָפּ אַסאַך טעמים פון אמוראים, פאַרוואָס אסתר האָט איינגעלאַדנט המן צו דער משתה מיט אחשורוש.

דערנאָך פאַרציילט די גמרא אַז רבה בר אבוה האָט געטראָפן אליהו הנביא און ער האָט אים געפרעגט וואָס איז געווען די אמת'ע חשבון פון אסתר, האָט אליהו הנביא געענטפערט אַז **אַלע טעמים זענען ריכטיג. אסתר המלכה האָט אינזין געהאַט יעדע איינע פון די חשבונות.** נאר יעדער אמורא האָט געזאָגט אן אַנדערע טעם לויט זיין שורש נשמה. אַלעמאָל ווען ס'שטייט אין די תורה אַסאַך פשטים אָדער אַסאַך חשבונות **איז דאָס בשורש אַלעס איינס**, טראָצדעם וואָס ס'קומט אַרויס אויף פאַרשידענע סאָרט אופנים.

ב

ולישרי לב שמחה; די שמחה ווען מ'קומט אָן צו שלימות

דער יום טוב האָט איין שורש

דאָס זעלבע איז מיט דעם יום טוב פון חמשה עשר באב, וואו די משנה זאָגט איין טעם, און די גמרא זאָגט אַ גאַנצע רשימה פון אַנדערע זאַכן. בשורש איז אַלעס די זעלבע נקודה, אַז **ווען אַ מענטש קומט אָן צו זיין שלימות, איז דאָס אַ געוואַלדיגע יום טוב און אַ שמחה.** דאָס זעט מען זייער שטאַרק ביי דעם באַגריף פון אַ שידוך, אָבער דאָס איז אויך נוגע ביי אַלע אַספּעקטן פון אונזער לעבן.

די ציל פון אַ שידוך

לאָמיר צוערשט נעמען דעם מושג פון אַ שידוך. דער רבוש"ע האָט אַזוי אויסגעשטעלט אַז ס'זאָל זיין **צוויי האַלבע נשמות וואָס דאַרפן אָנקומען צו זייער שלימות דוקא דורכדעם וואָס זיי בויען צוזאַמען אַ אידישע שטוב.** ווילאַנג דער מענטש איז איינער אַליין, איז ער אַ 'פלג גופא', בלויז נאָכדעם ווען ער טרעפט זיך מיט זיין צווייטע האַלבע נשמה ווערט דערפון אַ מורא'דיגע שלימות, ער קען אָנקומען צו מער תורה, מער קדושה וטהרה, און מער נתינה. דאָס ברענגט די גרעסטע שמחה, ווי מ'זאָגט ביי אַ חתונה 'שהשמחה במעונו'.

פאַרוואָס טאַקע איז דאָס די גרעסטע שלימות? די פשוט'ע הסבר דערצו איז, אַז **ווען אַ מענטש דאַרף זיך בייגן פאַר'ן רבוש"ע, מיט אַ ביטול און הכנעה פאַר'ן רצון ה'**, ברענגט דאָס אַז ער זאָל ווערן אויסגעאַרבעט און ער זאָל באַקומען זיין שלימות הנפש.

דורך אַ שידוך דערגרייכט מען צום אייגענעם שלימות

ווען אַ איד טרעפט זיין צווייטע האַלבע און ער שטעלט אויף אַ שטוב, **פאָדערט זיך אַ שווערע אַרבעט זיך צו אויסאַרבעטן אין אַסאַך ענינים.** אַ מאַן און אַ פרוי האָבן קיינמאָל נישט די זעלבע סאָרט תכונות הנפש, אָבער דער רבוש"ע האָט עס דירעקט אַזוי אויסגעשטעלט אַז ס'זאָל זיין 'מיניה ומינה תסתייעא שמעתתא'. אדרבא! **די ביטול צום רבוש"ע און דער 'לדבקה בו', קען נאָר אַרויסקומען ווען דער מענטש דאַרף זיך אויסאַרבעטן אין שטוב.** דאָס געשעט נישט פון זיך אַליין. דער מענטש דאַרף זיך בייגן פאַר'ן רבוש"ע אויף אַלע סאָרט אופנים.

דאָ קומען זיך צוזאַם **צוויי האַלבע מענטשן** וואָס טראַכטן אַנדערש, וואָס קוקן אָן זאַכן אַנדערש, און וואָס האָבן אַנדערע געברויכן. די פרוי דאַרף אָנפילן איר שלימות **דורך העלפן דעם מאַן זיצן און לערנען**. און דער מאַן דאַרף אָנפילן זיין שלימות **דורך צוהעלפן אין שטוב**, געבן זיינע חיובים וואָס שטייט אין דער תורה, אָדער דורך לייגן שלאָפן די קינדער. למעשה דאַרף ער **אַרויסגיין פון זיינע אייגענע 'באַקוועמליכקייט זאָנע'** צו אַרויסהעלפן, צו פאַרשטיין און צו מיטפילן. און דוקא אַזוי קומט ער אָן צו שלימות!

ווען דער מענטש וואָלט געבליבן איינער אַליין וואָלט ער נישט אָנגעקומען צו זיין תכלית. לא טוב היות האדם לבדו, פאַרוואָס איז דאָס 'לא טוב'? **ווייל ער קען נישט אַזוי אָנקומען צו זיין שלימות.** דער משפיע דאַרף האָבן אַ מקבל, און די מקבל דאַרף האָבן אַ משפיע. אָן דעם קען קיינער פון זיי נישט אָנקומען צו אַ שלימות. ווילאַנג דער מענטש איז נאָר אַהאַלב, קען נישט אַרויסקומען זיין פּאָטענציאַל.

ווען מ'קומט אָן צו שלימות איז עס אַ יום טוב

חמשה עשר באב ווערט אָנגערופן אַ יום טוב, ווייל ס'איז אַ טאָג פון שידוכים, וואָס ברענגט צו שלימות, און **ווען אַ איד קומט אָן צו זיין ציל פון שלימות הנפש איז דאָס אַ געוואַלדיגע יום טוב!**

'יום טוב' איז טייטש אַז מ'איז אָנגעקומען צו דעם ציל. ס'איז דאָ אַ קליפּה וואָס לאָזט נישט דעם מענטש אַרויסברענגען זיינע כוחות. די קליפּה האַלט אָפּ די נשמה פון שיינען, און ס'שטערט דעם מענטש'נס שליחות פון ווערן אויסגעפירט. ווען דער רבוש"ע העלפט און **אַ איד איז זוכה אַז ער קומט יאָ אָן צו זיין שלימות**, איז דאָס אַ מורא'דיגע שמחה!

'שהשמחה במעונו' ביי אַ סיום מסכת

ס'איז באַקאַנט אַז דער **מהרש"ל** האָט געוואָלט מתקן זיין להלכה אַז ביי אַ סיום מסכת זאָל מען זאָגן 'שהשמחה במעונו'. (ים של שלמה, בבא קמא פ"ז, אות ל). דאָס איז די זעלבע נקודה: ווען אַ איד מאַכט אַ סיום נאָכ'ן ענדיגן לערנען אַ מסכתא איז פשט דערפון אַז **ער האָט געטראָפן זיין צווייטע האַלבע.** ס'איז געשען דאָ ממש אַ שידוך, דער איד מיט דער תורה! ווייל אַ נשמה אָן קיין תורה, און די תורה אָן קיין נשמה זענען צוויי האַלבע זאַכן.

ווען דער איד האָט געלערנט די מסכתא, האָט ער זיך מחבר געווען דערצו. האָפּנטליך האָט ער אויך אַריינגענומען די יראת שמים און די אלוקות וואָס געפינט זיך אין דער מסכתא. **יעצט איז דאָ אַ חתונה!** ביום חתונתו זה מתן תורה. פשוטו כמשמעו.

דערפאַר האָט דער מהרש"ל געוואָלט איינפירן אַז מ'זאָל זאָגן 'שהשמחה במעונו' ביי אַ סיום מסכת, ווייל **ס'איז געווען דאָ צוויי האַלבע זאַכן וואָס האָבן זיך געטראָפן.** ס'איז געווען אַ קליפּה וואָס האָט נישט געוואָלט אַז דער איד זאָל זיך טרעפן מיט דער גמרא.

די קליפּה האָט אונטערגעשטעלט פיסלעך, די קליפּה האָט אַריינגערוקט טרדות און בלבולים, די קליפּה האָט געמאַכט אַז דער איד זאָל נישט פאַרשטיין און זאָל זיך נישט קענען קאָנצענטרירן, די קליפּה האָט געמאַכט אַז דער מענטש זאָל דאַרפן לויפן צו דער פרנסה, אָבער **אַז השי"ת האָט געהאָלפן און מ'האָט יאָ געקענט מאַכן די חתונה איז דאָס אַ גרויסע שמחה!**

די שמחה פון די לוחות אחרונות

דאָס איז אויך געווען די שמחה פון יום הכיפורים, ווען אידן האָבן באַקומען די לוחות האחרונות. זיי זענען שוין פאַרדעם געווען ביים באַרג סיני, מ'האָט זיי שוין געגעבן די ערשטע לוחות, אָבער ס'איז געשען וואָס ס'איז געשען, און ליידער האָט מען געדאַרפט צעברעכן די ערשטע לוחות. **אָבער אידן האָבן זיך אויפגעשטעלט און געזאָגט: "מ'גייט פּרובירן נאָכאַמאָל".** שבע יפול צדיק וקם!

יעצט ווען מ'האָט יאָ מצליח געווען צו ברענגען פאַר אידן די לוחות האחרונות, און **דער איד גייט זיך טרעפן מיט דער תורה, איז דאָס זייער אַ גרויסע שמחה.** ס'איז אַ יום טוב פון שלימות.

די שמחה פון יוה"כ איז אַ שמחה פון שלימות

דאָס זעלבע איז מיט דער שמחה פון 'סליחה ומחילה' וואָס שפּילט זיך אָפּ יום הכיפורים. ווילאַנג דער מענטש האָט עבירות וואָס פאַרשטאָפּט זיין האַרץ, **איז עס מפריד צווישן אים מיט זיין מקור.** עס טיילט אָפּ צווישן די נשמה מיט'ן רבוש"ע וואָס גיבט חיות פאַר דער נשמה. **דאָס איז דער היפוך פון אַ יום טוב.** ס'איז דער היפוך פון שלימות. ס'איז נאָר אַ האַלבע זאַך.

אָבער ווען השי"ת העלפט און ס'איז דאָ מחילה סליחה וכפרה, **דעמאָלט ווערט דער מענטש אַ שלימות.** אַזאַ איד קען טאַקע נאָך יוה"כ אַריינגיין אין אַ סוכה, ווייל ס'איז דאָ אויף אים אַ השראת השכינה. אַ מענטש וואָס די שכינה קען נישט רוען אויף אים, איז אַ האַלבער מענטש. פאַרוואָס קען נישט די שכינה רוען אויף אים? צוליב די עבירות. **אַז מ'איז אים מוחל די עבירות, דעמאָלט קען שוין די שכינה צוריק רוען אויף אים.** איז דאָ אַ געוואַלדיגע שמחה. דאָס איז אַ גרויסער יום טוב!

ג

בחור שא נא עיניך; די טיפע הבנה וואָס מ'באַקומט נאָכ'ן דורכגיין אַ גלות פון חיצונית

חמשה עשר באב ווערט דער חודש אויסגעלייזט

אָט דער שלימות באַקומט אַ איד **אין דעם טאָג פון חמשה עשר באב.** וואָס הייבט זיך אָן אין דעם צווייטן האַלבן פון חודש אב.

ס'איז ידוע וואָס שטייט אין ספרים אַז געווענליך, **ביי אַלע אַנדערע חדשים, איז די ערשטע האַלבע פון דעם חודש מער געהויבענערע טעג**, ווייל דעמאָלט ווערט די לבנה גרעסער. דערפאַר איז טאַקע דער מנהג אַז מ'מאַכט חתונה אָנהויב חודש, און מ'מאַכט נישט חתונה די לעצטע טעג פונעם חודש ווען די לבנה ווערט שוין קלענער.

אָבער חודש אב איז פונקט פאַרקערט. חודש אב איז אַ חודש וואָס געפינט זיך אין גלות. תשעה באב איז דאָך אַ טאָג פון גלות וואָס די סטרא אחרא האָט אַ שליטה אויף דעם טאָג. דאָס זעלבע איז לגבי דעם חודש. ס'איז דאָ אַ שטיקל שליטה פון דער ס"א אויף דעם אָנהויב חודש.

אָבער ווען די לבנה ווערט גאַנץ און ס'ווערט אינגאַנצן אָנגעפילט, ווערט דער חודש ווי אויסגעלייזט, און **ס'ווערט נאָך אַ גרעסערע מדריגה ווי דער אָנהויב פון אַנדערע פשוט'ע חדשים!** אַזוי ווי אַ נשמה וואָס איז אַראָפּגעקומען אויף דער וועלט, און ס'האָט געזינדיגט און תשובה געטון, **איז דאָס אַסאַך אַ גרעסערע שלימות, ווי בעפאָר ס'איז געקומען אויף דער וועלט.** ווייל יעצט איז די נשמה שוין געווען אין גלות און ס'איז צוריקגעקומען. דאָס איז פיל אַ העכערע דרגא ווען דער חודש איז געווען אין גלות און ס'איז אויסגעלייזט געוואָרן.

דערהערן אַז ס'לוינט זיך נישט צו קוקן אויף די אַרומיגע זאַכן

דער טאָג פון חמשה עשר באב האָט דעריבער אַ

גוואַלדיגע סגולה צו העלפן דעם מענטש, אַז ער זאָל אָנקומען צו זיין שלימות, ער זאָל תשובה טון, **אפילו נאָכדעם וואָס ער האָט שוין געמאַכט אַ טעות.**

עס שטייט אין ספר הק' **אוהב ישראל** אַז די משנה וואָס רעדט פון די 'בנות ישראל יוצאות וחולות בכרמים', גייט אַרויף אויף כנסת ישראל. **אין דעם טאָג פון חמשה עשר באב, העלפט מען פון הימל אַז אַ איד זאָל קוקן אויף די ריכטיגע זאַך.** מ'זאָגט אים: 'תן עיניך במשפחה', קוק נישט אויף יופי, און אויף אַרומיגע חיצוניות וואָס פאַרדרייען אַ קאָפּ. קוק אויף דעם אמת, שקר החן והבל היופי אשה יראת ה' היא תתהלל.

וואָס האַלט צוריק אַ מענטש פון אָנקומען צו זיין פּאָטענציאַל? די אַלע חיצוניות'דיגע חשבונות פון "ס'פּאַסט נישט... וואָס וועלן מענטשן זאָגן... וויאַזוי וועט עס אויסקוקן אַרום און אַרום"... צומאָל האָט דער מענטש אויך אַנדערע סאָרט חיצוניות'דיגע חשבונות, אַז ס'איז זיסער און געשמאַקער זיך אויפצופירן נישט ערליך. אָבער למעשה אויב ער וועט זיך מתבונן זיין, וועט ער פאַרשטיין אַז **די צייטווייליגע געשמאַק האַלט זיך נישט פאַר לאַנג.** ס'איז נישט באמת זיס, און ס'האַלט בלויז צוריק פון אָנקומען צום שלימות הנפש.

חמשה עשר באב האָט אָט דעם מורא'דיגן כח, צו העלפן דעם מענטש אַז **ער זאָל יאָ קוקן אויפ'ן אמת און דורכדעם אָנקומען צו זיין תכלית.** חמשה עשר באב דערהערט אַ איד דעם רוף: **קוק נישט אויף די אַרומיגע זאַכן, זיי זיך מתבונן אויף דעם אמת!**

דוקא נאָך אַ גלות דערהערט מען דאָס בעסער

חמשה עשר באב איז נאָך די בין המצרים, ווייל נאָכדעם וואָס די נשמה איז אַריבערגעגאַנגען אַ גלות פון ניין טעג און תשעה באב, קען דער מענטש אַנערקענען אַז די אַלע זאַכן וואָס האָבן אַמאָל אויסגעזען אַז ס'איז עפּעס מורא'דיג, **בלייבט באמת גאָרנישט דערפון.**

ווען אַ מענטש איז דורכגעפאַלן מיט עבירות ווייל ער האָט פּרובירט צו מצליח זיין מיט חיצוניות'דיגע הצלחות, איז טייטש אַז **ער האָט זיך געפינען אין אַ שווערן גלות.** אַצינד, נאָכדעם וואָס דער מענטש האָט שוין אַלעס פּרובירט, זאָגט מען אים: **קוק, ביסט ערגעץ אָנגעקומען מיט די אַלע זאַכן?**... דוקא יעצט, נאָכ'ן גלות, קומט אַ גאולה! מ'קען שוין רעדן מיט אים קלאָרער, ווייל ער האָט שוין טועם געווען דעם גלות און ער ווייסט אַז ס'האָט זיך נישט געלוינט.

נאָכ'ן גלות קומט אַ גאולה

דאָ קומט אַריין דאָס הייליג וואָרט פון ספה"ק **תפארת שלמה** (ראש חודש) אויפ'ן פסוק 'טוב לחסות בה' מבטוח בנדיבים'. לכאורה שטעלט זיך די שאלה: ס'איז בלויז בעסער זיך צו פאַרלאָזן אויף השי"ת ווי אויף נדיבים? די נדיבים זענען דאָך גאָרנישט ווערד, און דער רבוש"ע איז אַלעס!

נאָר, זאָגט דער תפארת שלמה אַז דאָ שטייט אַ טיפערע נקודה: וויאַזוי קומט אַ מענטש אָן צו זיין אַ ריכטיגער חוסה בה'? **דוקא נאָכדעם וואָס ער האָט איינמאָל פּרובירט צו זיין אַ 'בוטח בנדיבים'** און ער האָט שוין געזען וויפיל ס'האָט געהאָלפן...

'טוב לחסות בה' - ס'איז גוט ווען אַ מענטש פאַרלאָזט זיך אויפ'ן אויבערשטן. 'מבטוח בנדיבים' - **ווען ער קומט שוין פון זין אַ בוטח בנדיבים.** דאָס איז אַ בעסערע בטחון ווי איינער וואָס איז נאָכנישט נכשל געוואָרן צו זיין בוטח בנדיבים, און ס'קריכן אים נאָך פייגעלעך אין קאָפּ מיט דמיונות אַז ער וועט ערגעץ אָנקומען דורך זיך בוטח זיין אויף נדיבים...

דאָס איז דער זעלבער יסוד, **די גאולה קומט דוקא נאָכ'ן גלות.** ווייל די ריכטיגע הבנה באַקומט דער מענטש דוקא נאָכדעם וואָס ער האָט שוין געהאַט אַ טעות. דער גלות שטופּט אים זייער שטאַרק צו אַרויסברענגען זיין אייגענע פּאָטענציאַל.

פאַר אַ קשה עורף פּאָדערט זיך צו טון עפּעס גאָר דראַסטיש

דער **מכתב מאליהו** (ח"א עמ' 63) ברענגט וואָס די מפרשים זאָגן אַז דער עיקר חטא העגל איז געווען דער חלק וואָס אידן זענען געווען אַן 'עם קשה עורף'. דאָס איז אַ נאָך גרעסערע פּראָבלעם ווי דער חטא העגל אַליין, ווייל אויב מ'האָט געזינדיגט און מ'האָט געהאַט אַ טעות. נו, ליידער איז געווען וואָס ס'איז געווען, אָבער **פאַרוואָס קומסטו נישט צוריק? פאַרוואָס הערסטו נישט אויס דיינע מוכיחים?** דאָס האָט משה רבינו גע'מוסר'ט אידישע קינדער: נאָכ'ן באַגיין אַ טעות קוקט מען אויף צוריק! מ'קען זיך אַזויפיל לערנען דערפון!

דער מכתב מאליהו שמועסט אויס אַז דערפאַר האָט משה רבינו געדאַרפט טון אַזאַ דראַסטישע שריט ווי צעברעכן די לוחות, ווי דער פסוק זאָגט (דברים ט, יז): וָאֶתְפֹּשׂ בִּשְׁנֵי הַלֻּחֹת וָאַשְׁלִכֵם מֵעַל שְׁתֵּי יָדָי וָאֲשַׁבְּרֵם לְעֵינֵיכֶם. ווייל **די איינציגע זאַך וואָס אַרבעט פאַר אַ 'קשה עורף' איז, ווען ער באַקומט גאָר אַן עקסטרעמע התפעלות.** ווילאַנג ער ווערט נישט אויפגעשאָקלט בלייבט ער פאַרשלאָפן און האַרטנעקיג, ער מאַכט נאָכאַמאָל און נאָכאַמאָל די זעלבע טעותים. אָבער ווען ער זעט אַזאַ דראַסטישע זאַך אַז די לוחות זענען צעבראָכן געוואָרן, אָה דאָס נעמט אים שוין איבער. **דאָס נעמט אים ענדליך אַרויס פון זיין גלייכגעוויכט.** דאָס מאַכט אים טראַכטן אַז מ'דאַרף זיך נאָכאַמאָל איבערקוקן.

אויב מ'כאַפּט נישט קיין רמזים דאַרף מען אויפשאָקלען

ווילאַנג מ'זאָגט סתם מוסר פאַר אַ 'קשה עורף', זאָגט ער: "נו, כ'וועל מאַכן אַ טעות, בסדר, ס'וועט גאָרנישט זיין". דערפאַר האָט משה רבינו געדאַרפט צעברעכן די לוחות. **דאָס האָט געמאַכט אַן איבערקערעניש.** ס'האָט אַריינגעוואָרפן אידן אין אַ שאָק, און אַזוי האָבן זיי תשובה געטון.

ליידער אַסאַך מאָל דאַרף זיך דער רבוש"ע פירן מיט'ן מענטש אויף אַזאַ אופן, ווייל דער מענטש איז נישט גענוג קלוג. דער כלל איז **דֵּי לְחַכִּימָא בִּרְמִיזָא.** פאַר אַ 'חכימא' איז גענוג ווען מ'מאַכט אים אַ 'רמיזא'. אָבער אויב ס'אַרבעט נישט די אַלע רמיזות, ווייל דער מענטש איז נישט קיין 'חכימא'. ער איז אַ שטיקל 'קשה עורף', דעמאָלט **דאַרף מען מאַכן אַ זאַך וואָס זאָל אים שטאַרק אויפשאָקלען און אינגאַנצן צערודערן.** הערשט דעמאָלט כאַפּט ער זיך און קומט צוריק.

די טרייסל פונעם גלות ברענגט שלימות

דערפאַר איז טאַקע חמשה עשר באב אַ זמן מסוגל צו תשובה, ווייל נאָכדעם וואָס אידן זענען אַריבערגעגאַנגען אַ תשעה באב, אַ חורבן בית ראשון, אַ חורבן בית שני, איז דאָס אַזויווי אַ 'שבירת הלוחות'. ס'איז זייער שרעקליך און געפערליך. אָבער טאַקע דערפאַר **האָבן זיי נאָכדעם די מעגליכקייט צו לערנען דערפון עפּעס וואָס זיי וואָלט נישט געקענט לערנען אָן דעם גרויסן שאָק.** דאָס ברענגט זיי אַ שטאַרקע נייע הבנה!

נאָכ'ן דורכפאַלן קען **דער מענטש קוקן אויף צוריק און זיך אַליין פרעגן:** "מיינע טעותים האָבן מיר ערגעץ געברענגט? וואו בין איך אָנגעקומען מיט די שנאת חנם? וואו בין איך אָנגעקומען מיט מיינע מכשלות?". דאָס העלפט אים אָנקומען צו זיין שלימות.

ווען די לבנה ווערט אָנגעפילט חמשה עשר באב, און עס דערנענטערט זיך די ימי הרחמים והרצון, מ'שטייט שוין 45 טעג פאַר ראש השנה, **באַגעגנט מען דעם אור וואָס קומט נאָך גלות און דאָס העלפט דעם מענטש צו טרעפן זיין שידוך.** 'טרעפן זיין שידוך' מיינט: טרעפן זיין חלק אין תורה, וואָס דורכדעם קומט ער צוריק צו זיין אמת'ע שלימות. **יעצט קען ער זען אַסאַך קלאָרער די זאַך אַליין** און אַלע אַרומיגע חיצוניות ווערן בטל ומבוטל.

ד

אז תשמח בתולה במחול; די שמחה פון אַרויפגיין צו פרישע שטאַפּלען פון שלימות

די שמחה פון 'הותרו שבטים'

ווען מ'פאַרשטייט אַז **דאָס איז דער נקודה פון דעם יום טוב חמשה עשר באב, אַז דער מענטש קומט אָן צו אַ העכערע שטאַפּל פון שלימות,** באַמערקט מען אַז אויך די אַנדערע זאַכן וואָס די גמרא רעכנט אויס אַז ס'האָט פּאַסירט אין דעם טאָג, רעדט פון דעם זעלבן ענין.

צום ביישפּיל די שמחה פון 'הותרו שבטים לבוא זה בזה'. די גמרא איז דאָרט מסביר אַז ס'איז דאָ אַ פסוק אין דער תורה אַז די שבטים טאָרן נישט חתונה האָבן איינע מיט'ן אַנדערן. אָבער **אין דעם טאָג פון חמשה עשר באב, האָט מען אָנגעהויבן לערנען אַ נייע פשט אין דעם פסוק,** און דעריבער האָט מען גע'פּסק'נט אַז מ'מעג זיך יאָ משדך זיין צווישן די שבטים.

אודאי וואָלט מען געקענט דרש'נען דעם זעלבן דרש אויך אין פריערדיגע דורות, אָבער צוערשט איז געווען אַ תקופה ווען מ'האָט געדאַרפט זיכער מאַכן אַז יעדע שבט שטייט באַזונדער אָפּגעטיילט פאַר זיך. **ס'איז דאָ אַ געוויסע מדריגה ווען שבטים טאָרן**

טאַקע זיך נישט אויסמישן איינס מיט'ן אַנדערן. ראובן דאַרף זיין ראובן, שמעון דאַרף זיין שמעון, יעדער דארף בלייבן מיט זיין נחלה. יעדער דארף וויסן זיינע אייגענע מעלות און מ'זאָל זיך נישט אויסמישן.

הערשט שפּעטער, ווען מ'האַלט שוין אַ מדריגה העכער, **קען מען אַצינד מתיר זיין די שבטים לבוא זה בזה,** ווייל ס'וועט נישט אַוועקנעמען פון די אייגנאַרטיגקייט פון יעדן שבט. בלויז אין אָנהויב האָט מען דאָס געדאַרפט אָפּטיילן כדי אַוועקצושטעלן יעדן שבט ריכטיג, אָבער **שפּעטער קען שוין זיין דער שלימות** פון 'הותרו שבטים לבוא זה בזה'.

די שמחה פון מתיר זיין שבט בנימין

דאָס זעלבע איז מיט דער שמחה אַז מ'האָט מתיר געווען שבט בנימין. צוערשט האָט כלל ישראל מעניש געווען דעם גאַנצן שבט בנימין, ווייל ס'איז געווען די געפערליכע מעשה פון פלגש בגבעה, און דעריבער האָט מען נישט ערלויבט צו חתונה האָבן מיט זיי. דעמאָלט איז דאָס געווען די ריכטיגע זאַך צו טון. אָבער שפּעטער ווען אידן זענען אָנגעקומען צו אַ גרעסערע שלימות, און מ'האָט משיג געווען אַ טיפערע דרגא אין תורה, **איז מען אָנגעקומען צו אַ שלימות'דיגן שטאַפּל אַז מ'קען שוין דרש'נען צו מתיר זיין שבט בנימין.** דאָס איז אַ געוואַלדיגע יום טוב!

ס'איז אַזויווי איינער וואָס האָט געעפנט אַ ספר נועם אלימלך און ער פאַרשטייט נישט קיין וואָרט. שפּעטער האָט ער זיך מזכך געווען און איין טאָג הייבט ער אָן פאַרשטיין אַביסל וואָס ער לערנט דאָרט. איז דאָס אודאי אַ גרויסע שמחה, לא היו ימים טובים ווי אַזאַ טאָג. נישט בלויז ווייל ער קען יעצט לערנען דעם ספר, נאר **ווייל ער איז ב"ה אָנגעקומען צו אַ מדריגה אַז ער פאַרשטייט שוין.** דאָס ווייזט אויף אַ געוואַלדיגע שלימות וואו דער מענטש האָט דערגרייכט. פריער ביסטו נאָכנישט געווען אין דער מדריגה, דערפאַר האָסטו נאָכנישט געקענט פאַרשטיין די העכערע מושגים. אָבער **יעצט ביסטו שוין אָנגעקומען צו אַ שטאַפּל אַז דו פאַרשטייסט יא.** דאָס איז אַ יום טוב!

דאָס זעלבע איז געווען מיט אידן וואָס האָבן מתיר געווען שבט בנימין. דער רבוש"ע האָט געוואַרט אַז **אידן זאלן צוקומען צו דער שלימות'דיגער דרגא, וואו זיי וועלן פאַרשטיין אַז אַזוי דאַרף מען דרש'נען די פּסוקים.** און ווען מ'איז אָנגעקומען צו דעם שטאַפּל, איז דאָס אַ גרויסער יום טוב.

חמשה עשר באב איז מסוגל פאר שלימות

אַלענפאַלס, דער טאָג פון חמשה עשר באב איז אַ טאָג וואָס איז מסוגל צו מוסיף זיין מיט'ן לערנען תורה אויף אַ שלימות'דיגן אופן, ווי די גמרא זאָגט (עי' רשב"ם בבא בתרא קכא, ב) אַז אפילו מצד דעם זייגער איז עס מער געאייגנט צו התמדת התורה, ווייל די נאַכט הייבט אן ווערן לענגער. **דער זמן איז מסוגל אַז די תורה זאָל זיך איינזאַפּן ביים מענטש, אַז מ'זאָל קענען חתונה האָבן מיט דער תורה,** ביום חתונתו וביום שמחת לבו.

און דאָס ברענגט טאַקע אויך זיווגים בפּועל, ווייל **דער זיווג פון דעם מענטש איז איינס פון די אופנים וויאַזוי ער קומט אָן צו שלימות.** ווען אידן זענען אויף מער שלימות'דיגע מדריגות, קען מען אויך דרש'נען די תורה אויפ'ן ריכטיגן אופן. ס'איז אַ טאָג וואָס איז מסוגל אַז **די אַלע זאַכן וואָס טיילן אָפּ דעם מענטש פון זיין שלימות זאלן אַוועקגיין** און דער מענטש זאָל קענען אָנרירן זיין שלימות. דאָס איז גאָר אַ גרויסער יום טוב.

ושמחת בכל הטוב; חמשה עשר באב רופט אויס, אַז עבודת ה' איז פּשוט 'גוט'

'אהבת הֶעָרֵב' און 'אהבת המועיל'

דער **אור החיים הק'** אין פּרשת ואתחנן אויפ'ן פּסוק 'ואהבת את ה' אלקיך', זאָגט אַז **ס'איז דאָ דריי סאָרט אהבות.** 'אהבת הֶעָרֵב', 'אהבת המועיל', און 'אהבת הטוב'. אַלע אהבות פון דער וועלט האָבן איינס פון די דריי סאָרט אהבות, און **אַ איד דארף ליב האָבן דעם רבוש"ע מיט די אַלע דריי אהבות.**

'אהבת הערב' איז טייטש, ווען מ'האָט ליב **עפּעס וואָס איז זיס אויפ'ן מינוט** און ס'גיבט יעצט הנאה. צום ביישפּיל ווען מ'שפּירט אַ טעם פון עסנוואַרג, אָדער ווען איינער זאָגט אים אַ גוט וואָרט וואָס מאַכט שפּירן גוט.

'אהבת המועיל' איז עפּעס וואָס איז לאו דוקא זיס אויפ'ן מינוט, אָבער **מ'האָט עס ליב ווייל מ'פאַרשטייט אַז די זאַך גייט אים העלפן** און ס'גייט נאָך אַמאָל ברענגען אַ תועלת.

איינער האָט אַמאָל געזאָגט אַ הגדרה אויף די צוויי אויבנדערמאַנטע אהבות, אַז 'אהבת הערב' איז **ווען ס'איז זיס 'אויף דער מינוט'** און **'אהבת המועיל' איז ווען ס'איז גוט 'שפּעטער'.** דאָס הייסט אַז בעצם האָבןביידע די זעלבע שורש, אַז דער מענטש וויל עפּעס פאַרדינען דערפון, נאר 'אהבת הערב' איז אַ קלענערע מדריגה, ווייל מ'שפּירט שוין די תועלת יעצט, ווידעראום 'אהבת המועיל' מיינט אַז ס'איז נאָכנישט זיס אויף דער מינוט, אָבער ס'גייט זיין זיס מיט אַ תועלת אויף שפּעטער.

אהבת הטוב - בלויז ווייל ס'איז גוט

דאַן איז דאָ די העכסטע שטאַפּל פון אהבה. דאָס איז 'אהבת הטוב'. - ווען דער מענטש האָט ליב דעם טוב, בלויז ווייל ס'איז גוט! ער האָט ליב די זאַך, נישט ווייל ס'איז 'ערב' אָדער 'מועיל', נאר ווייל ער שפּירט אַז די זאַך איז גוט בעצם.

אַמאָל איז דאָ אַ איד אין שול וואָס ער האָט גוטע מדות, ער פירט זיך איידל און גוטהאַרציג. מ'האָט נישט מיט אים קיין ספּעציעלע שייכות אָבער **מ'האָט אים ליב, אפילו אויב מ'האָט נאָך קיינמאָל נישט גערעדט מיט אים.** פאַרוואָס? ווייל די שכינה ריעט אויף אים. ער איז אַ גוטער מענטש! איי, כ'האָב נאָך קיינמאָל נישט געהאַט קיין תועלת פון אים? **אָבער כ'זע אויף אים אַז ער גוטער מענטש, און ס'איז דאָ אַ נאַטירליכע משיכה צו גוטס!**

אַ איד דארף ליב האָבן די תורה מיט 'אהבת הטוב'

'אהבת הערב' איז דאָ אפילו ביי אַ קליין קינד. ער האָט ליב זאַכן וואָס ברענגען אים אויף דער מינוט אַ געשמאַק. 'אהבת המועיל' איז שוין אַ העכערע דרגא, מ'האָט ליב די זאַך טראָצדעם וואָס מ'שפּירט נישט יעצט אויפ'ן מינוט די זיסקייט דערפון, ווייל מ'פאַרשטייט אַז ס'גייט נאָך ברענגען אַ תועלת. **דאַן קומט נאָך אַ העכערע דרגא: 'אהבת הטוב'.** ס'איז נישט 'ערב' יעצט אויף דער מינוט, און מ'זעט אויך נישט וויאַזוי דאָס גייט זיין 'מועיל' אויף שפּעטער, אָבער **מ'פאַרשטייט אַז די זאַך איז 'טוב' בעצם.**

דער רבוש"ע וויל אַז די אהבה פון אַ איד צו תורה און צו דביקות בה', **זאָל זיין וויבאַלד דאָס איז טוב בעצם, דאָס איז מיין שלימות!** אודאי איז דער טוב אויך 'ערב' און אויך 'מועיל' ווייל די מהות פון טוב איז עפּעס וואָס איז אויך זיס און ס'ברענגט אויך אַ תועלת, אָבער דער רצון ה' איז, אַז **דער מענטש זאל וועלן דעם טוב, נישט צוליב די אַרומיגע גוטע בענעפיטן דערפון,** נאר ווייל ס'איז טוב בעצם.

אין יעדע טוב ליגט 'ערב' און 'מועיל'

באמת אַרבעט עס אַזוי אויף אַלע מדריגות, אַז **יעדע שטאַפּל פון אהבה, האָט אין זיך אויך די קלענערע אהבות.**

דער 'אהבת המועיל' פאַרמאָגט אויך 'ערב', ווייל אויב די זאַך גייט העלפן פאַר'ן מענטש איז עס געוועגליך אויך 'ערב'. לאָמיר זאָגן אַז אַ מענטש פירט זיך זייער אָרנטליך און אויפריכטיג מיט דער באַנק, ער מאַכט זיכער אַז קיין שום טשעק קומט קיינמאָל נישט צוריק, אַלעס איז קאָרעקט און מסודר. דאָס איז לאו דוקא 'ערב', ווייל ס'פאָדערט זיך אַסאַך ישרות און גלייכקייט, אָבער **דאָס גייט אים גאָר שטאַרק העלפן שפּעטער.** ווען ער גייט וועלן אַרויסנעמען אַ הלוואה, אָדער ווען מ'וועט נאָכקוקן זיין פינאַנץ חשבונות, גייט ער האָבן אַ ריינע נאָמען. **ביים סוף גייט עס זיין 'ערב',** ווייל ווען ער וועט וועלן נעמען אַ הלוואה און מ'גייט אים גלייך געבן, וועט עס זיין גאָר זיס, גוט און באַ'טעמ'ט, אָבער בשעת ער איז אָרנטליך צען יאָר פאַר'ן אַרויסנעמען די הלוואה, האָט ער נישט קיין אָפּענע 'זיסקייט' יעצט אויפ'ן מינוט. ער טוט דאָס ווייל ער פאַרשטייט אַז ס'איז 'מועיל'.

דאָס הייסט אַז **יעדע 'מועיל' איז למעשה אויך 'ערב'.** מ'דארף נאר האָבן דערצו אַ ברייטער קאָפּ מיט מער סבלנות, און מ'דאַרף פאַרשטיין אַז ס'גייט נישט זיין 'ערב' יעצט דאָ אויף דער מינוט.

ליב האָבן דעם טוב - ווייל ס'איז גוט

די זעלבע זאַך איז מיט אהבת הטוב! יעדע זאַך וואָס איז 'טוב', ווייל דער רבוש"ע זאָגט אַז ס'איז טוב, **איז למעשה אויך זיס און ס'איז אויך מועיל** - ס'גייט אויך העלפן דעם מענטש. אָבער **דער רבוש"ע וויל אַז דער מענטש זאָל זיך מדבק זיין דערצו, נאר וויבאַלד ס'איז טוב.**

אַ מענטש דארף אָנקומען צו אַ פּלאַץ אַז **ער זאָל וועלן לערנען תורה, נישט ווייל ער וויל באַקומען אַ מתנה, נאר ווייל ער דאַרף די שלימות פון דער תורה!**

ער זאָל נישט וועלן זינדיגן, נישט צוליב יראת העונש, **נאָר ווייל ער וויל נישט זיין ווייט פון רבוש"ע.** סיי אויב ער שפירט יאָ אַ זיסקייט אויף דער מינוט און סיי אויב ס'איז אים ביטער שווער אויפ'ן מינוט. ער איז גענוג געזונט געבויעט אין זיין אידישקייט, אַז ער פאַרשטייט זיך צו דערווייטערן פון אַ זאַך וואָס איז 'נישט גוט'.

אודאי ווייסט דער איד אויך אַז 'סוף הכבוד לבוא'. אויף יעדע מצוה וועט אים זיין זיס, ס'וועט זיין נצחיות'דיגע עולם הבא, און ס'וועט אויך זיין מועיל, **אָבער ער האָט דאָ אַ טיפערע אהבה - אַן 'אהבת הטוב'!** ער וויל דעם רבוש"ע אַליין! ער וויל אָנקומען צו זיין אמת'ע שלימות הנפש! ער דאַרף נישט יעצט זען אויף דער מינוט קיין זיסע הצלחות, ער דאַרף נישט יעצט אויף דער מינוט באַמערקן וויאַזוי די מצוה העלפט אים, ער טוט עס, בלויז ווייל ער וויל טון די מצוה זעלבסט!

הכרת הטוב ווייל ס'איז טוב

מ'קען זען דעם באַגריף ביי דעם ענין פון 'הכרת הטוב'. ווען אַ מענטש האָט באַקומען אַ טובה פון אַ צווייטן, וויל ער יענעם צוריקגעבן אַ טובה, נישט ווייל ער גייט באַקומען דערפון עפּעס 'ערב' אָדער 'מועיל', נאָר **ווייל ער פאַרשטייט אַז ס'איז פשוט 'טוב'.** אויב יענער האָט מיר געגעבן, דאַרף איך אים מכיר טובה זיין. דער מענטש זאָגט: "ס'איז נישט שיין פון מיר אַז כ'האָב אים נאָכנישט אָנגערופן זיך באַדאַנקן. איך מוז אים ווייזן אַז איך בין אים מכיר טובה".

דער חובת הלבבות לערנט טאַקע אַז אַ גרויסער עיקר אין עבודת ה' איז, **צו שפירן אַן אמת'ע הכרת הטוב צום רבוש"ע.** אויב אַ מענטש באַקומט אַ ריכטיגע געפיל פון הכרת הטוב וועט ער וועלן דינען דעם אויבערשטן, נישט צוליב זיסקייט אָדער תועלת, **נאָר ווייל דאָס איז די ריכטיגע זאַך צו טון!** דער מענטש שפירט אַז ס'איז נישט ריכטיג צו נעמען אַגאַנצן צייט טובות פון השי"ת און אים גאָרנישט צוריקגעבן. ער **פאַרשטייט אַז דאָס איז נישט גוט. ער וויל יאָ צוריקגעבן.**

דאָס איז די סיבה פאַרוואָס הכרת הטוב איז אַזאַ וויכטיגע מדה אפילו צווישן מענטשן, ווייל אפילו אויב דער מענטש שפירט נאָכנישט קיין הכרת הטוב צום רבוש"ע, **זאָל ער צוערשט אָנהויבן מכיר טובה זיין פאַר מענטשן.** דער כלל איז 'אדם נפעל כפי פעולותיו'. **אַזוי וועט ער אָנהויבן צוביסלעך אויך האָבן הכרת הטוב צום רבוש"ע.** צוביסלעך וועט ער אַנטוויקלען געפיל און קשר פון הכרת הטוב צו השי"ת, און ווען ער וועט האָבן דעם געפיל פון הכרת הטוב וועט **ער נישט וועלן עובר זיין אויף אַ לא תעשה, און ער וועט וועלן מקיים זיין מצוות.** ווייל דאָס איז טוב!

מיר האָבן אַלע די 'אהבת הטוב'

באמת האָט שוין יעדער איד ביי זיך אין האַרץ די 'אהבת הטוב'. נאָר יעדער האָט עס אין געוויסע תחומים, און **ווען אַ איד אַרבעט ריכטיג קען ער דאָס באַקומען אויך אין אַנדערע פלעצער אין זיין לעבן.** מ'קען -צום ביישפיל- זען אַז יעדער איד האָט די נאַטור אַז ער קען נישט זיין אכזר. אידן זענען רחמנים ביישנים וגומלי חסדים. אויב מ'בעט אים צו טון אַן אכזריות וואָס קיינער גייט נישט וויסן דערפון, זאָגט ער: "איך וויל נישט! מיין נשמה וויל נישט פוגע זיין אין אַ צווייטן איד! חס ושלום". אַ איד איז אפילו נישט מסוגל צוקוקן אַן אכזריות קעגן אַ צווייטן איד. נישט ווייל ער גייט עפּעס האָבן דערפון, נאָר **ווייל זיין אינערליכע נשמה איז נמשך צו 'טוב',** און ס'ווייכט אָפּ פון זאַכן וואָס זענען פאַרקערט ווי טוב.

אַדער למשל, ווען אַ איד שטייט אינמיטן יוה"כ און ער איז הונגעריג פון דעם תענית. ער האָט נישט קיין 'אהבת הערב' צו פאַסטן יעצט, אָבער ער נעמט זיין חיות פון דעם טאָג וואָס איז 'טוב' בעצם.

דאָס זעלבע קען זיך אַ איד אויסאַרבעטן, אַז **אַ 'ראי' אסורה זאָל אים באמת וויי טון,** ווייל ער איז נמשך צו טוב בעצם! אפילו אויב ס'איז דאָ 'ערב' מיט 'מועיל' אויף דער אַנדערער זייט, אָבער **דער איד וויל האָבן 'אהבת הטוב'. ער וויל האָבן אַן אמת'ע נאָנטקייט צום רבוש"ע.** אפילו אויב ער שפירט עס נישט יעצט אויף דער מינוט, און אפילו אויב ס'איז אים שווער צו מקיים זיין.

שא עיניך - קלויב אויס דעם 'אהבת הטוב'

חמשה עשר באב איז אַ גרויסער זמן, **ווען אַ איד קען זוכה זיין צו באַקומען דעם 'אהבת הטוב',** וואָס זאָל נאָך זיין שטאַרקער ווי דער 'אהבת הערב והמועיל'.

אין דעם טאָג האָט מען געזאָגט: 'שא עיניך' - **קוק ריכטיג! זיי בוחר אין דעם אמת'ן 'טוב', אפילו אויב ס'איז קעגן אַנדערע זאַכן וואָס זענען 'ערב ומועיל' אויף דער מינוט!** האָב די קלאָרקייט און שלימות צו קענען זאָגן: "איך וויל דאָס יאָ טון, און איך וויל יענץ נישט טון, ווייל דאָס איז טוב, און יענץ איז נישט טוב".

אָט די שלימות הנפש איז נישט נאָר נוגע לגבי אַ שידוך, נאָר **ס'איז שייך ביי יעדע זאַך וואו אַ מענטש דאַרף מאַכן אַ בחירה אין זיין לעבן.** ער דאַרף באַשליסן אויב ער וויל טון אַזאַ סאָרט אַרבעט, אויב ער וויל דאַווענען מיט אַזאַ סאָרט מנין, אויב ער וויל אויפשטעלן אַזאַ סאָרט שטוב, א.א.וו. ביי אַלע סאָרט בחירות וואָס אַ מענטש מאַכט, זאָגט די שכינה הק' פאַר'ן מענטש: **הייב אויף דיינע אויגן און קוק גוט.** דו גייסט יעצט טון זאַכן כדי צו געפעלן פאַר אַנדערע מענטשן? זע אַז ס'גייט דיר קאָסטן אַזויפיל געלט, ס'גייט זיין אויפ'ן חשבון פון דיינע קינדער, ס'גייט זיין אויפ'ן חשבון פון דיין עתיד. **קוק אויפ'ן אמת. שקר החן והבל היופי.** וואָס גייסטו האָבן דערפון? איינער גייט זאָגן 'wow' און נתפעל ווערן אויף איין סעקונדע, אָבער ס'איז דאָך נישט קיין אמת'ע טוב! **ווען אַ מענטש כאַפּט די נקודה איז דאָס אַ מורא'דיגער יום טוב!**

מ'דאַרף נישט וואַרטן יאָרן צו דערהערן דעם אמת

מ'זעט אַמאָל אַ מענטש וואָס איז יונג און זיין פאָטער זאָגט אים: "טו נישט דאָס, כ'זאָג דיר ס'וועט נישט זיין גוט". אָבער ער איז קלוגער, ער פאָלגט נישט... הערשט שפּעטער, ווען ער ווערט אַביסל עלטער, קומט ער צוריק זאָגן: "טאַטע, ביסט געווען גערעכט..."

אַזוי איז דער שטייגער אַז דער שכל קומט אַריין מיט דער צייט, **אָבער באמת מוז מען נישט וואַרטן ביז מ'האָט שוין פאַרפאַטשקעט אַסאַך יאָרן.** אין דעם טאָג פון חמשה עשר באב קען מען דערהערן די הבנה פון שלימות. מ'האָט אַסאַך מאָל געזען דעם זעלבן פסוק אין דער תורה, **אָבער אין דעם טאָג האָט מען דאָס געזען אויף אַ נייע צורה, וואָס האָט אונז געהאָלפן זיך פירן אַנדערש.** אַ טאָג ווען מ'דערהערט אַ שלימות'דיגע הבנה, וואָס מאַכט אַ טויש אין די מעשים, איז אַ יום טוב!

דערפאַר איז דאָס אויך אַ טאָג ווען מ'דאַרף אנהייבן מוסיף זיין בלימוד התורה, ווי די גמרא איז מאריך מיט שאַרפע לשונות אויף דעם חיוב צו אָנהויבן לערנען מער פון דעם טאָג און ווייטער. מען מיינט נישט בלויז אַז מ'זאָל לערנען בכמות נאָך איין מינוט ווייל די שקיעה איז געוואָרן אַ מינוט פריער. די עיקר איז צו מוסיף זיין אין תורה באיכות, מיט דעם ריכטיגן שלימות הנפש.

פטרון החודש

נתנדב לעילוי נשמתם הטהורים
של אדמו"ר בית סקולען
הרה"ק ר' **אליעזר זוסיא** בן הרה"ק ר' **ישראל אברהם** זצוק"ל - **בעל נועם אליעזר**
הרה"ק ר' **ישראל אברהם** בן הרה"ק ר' **אליעזר זוסיא** זצוק"ל - **בעל מאור ישראל**
הרה"ק ר' **ישעי' יעקב** בן הרה"ק ר' **ישראל אברהם** זצוק"ל
ולזכות **ברוך צבי בן דרעזיל** ומשפחתו

פטרון השבוע

נתנדב לעילוי נשמתו הטהורה
של כ"ק אדמו"ר מבעלזא
הרה"ק ר' **אהרן**
בן הרה"ק ר' **ישכר דוב**
זצוק"ל
לרגל יומא דהילולא - כ"א אב

פטרוני הפצה בהרי האקעטסקילס

קרית ויואל משה (איחוד):
נתנדב ע"י **הרוצה בעילום שמו**
לע"נ ר' **יהודה ארי' בן ר' אברהם**
יום היארצייט - תשעה באב

Apple tree supermarket
נתנדב ע"י **הרוצה בעילום שמו**
לזכות את הרבים

יש להשיג הגליונות בהרי הקעטסקילס במשך הקיץ אצל:

קרית ויואל משה (איחוד) אצל המקוה
240 Forestburgh Rd, Monticello, NY

Apple Tree Supermarket
1885 NY-52, Liberty, NY

מקוה נחלת צבי קראלי
71 Gamble Rd, South Fallsburg, NY

לקבל הגליון בקביעות ע"י אימייל - info@machonhavineini.com

ניתן להשיג הגליון במקומות הבאים:

באראָ פארק
ביהמ"ד סאטמאר 53 לאקער #62
ביהמ"ד קראסנא לאקער #166
ביהמ"ד ראחמיסטריווקא–ליד המקוה
ביהמ"ד טאהש–ליד המקוה
The Winery 18 Ave

וויליאמסבורג:
ביהמ"ד סאטמאר–בנין בראך–לאקער #213
ביהמ"ד בראשוב–לאקער 58
Central Market
ביהמ"ד וויען–שמש שטיבעל
ביהמ"ד קראלי–שמש שטיבעל

מאנסי
ביהמ"ד סאטמאר Monsey 13
ביהמ"ד דעלעטין
ביהמ"ד ראדאשיץ– Airmont
ביהמ"ד דאמבראווא
ביהמ"ד וויואל משה סאטמאר
ביהמ"ד ווילעדניק
ביהמ"ד נצח ישראל–פארשעי
ביהמ"ד הגדול וויזניץ 25 Phyllis Terrace

קרית יואל
ביהמ"ד אהל פיגא
ביהמ"ד בית אלעזר
ביהמ"ד בית מנחם זאב
ביהמ"ד ישמח משה
ביהמ"ד אבני צדק
ביהמ"ד רב טוב
ביהמ"ד בית דוב

לאנדאן
ביהמ"ד סאטמאר 26 לאקער 42
ביהמ"ד וויזשניץ לונדון לאקער 25
ביהמ"ד ביאלא 45 לאקער 33
ביהמ"ד בית התלמוד ליד הביהמ"ד
ביהמ"ד חברה ש"ס בביהמ"ד

קול הבינוני:
ארה"ב 718.686.8300
א"י 072.257.7726
בריטניה 0204.586.2115
בלגיה 03.300.0223

טייערע חשוב'ע לעכטיגע קינדערלעך!

מען האלט שוין שבת נחמו, מען פרובירט זיך צו טרייסטן אויף די שווערע טעג ווען מ'האט געקלאגט אויפן חורבן בית המקדש. מיר האפן און בעטן אז עס זאל שוין טאקע בקרוב זיין א גאנצע נחמה, און מען זאל זוכה זיין צו בנין בית המקדש השלישי בקרוב ממש.

לאמיר אבער צוריקגיין צו די צייטן נאך פאר עס איז געבויט געווארן די ערשטע בית המקדש, און צום סוף וועט מען זען ווי אזוי עס האט א שייכות מיט די דריטע ביהמ"ק וואס וועט געבויט ווערן בקרוב בימינו.

אין די צייטן וואס די אידן האבן געוואוינט אין ארץ ישראל און זיי האבן נאכנישט געהאט קיין בית המקדש האבן געוואוינט צוויי ברידערס איינער נעבן דעם אנדערן. די צוויי ברידערס האבן זיך זייער שטארק ליב געהאט איינער מיט'ן צווייטן, זיי האבן צוזאמען גע'ירשנ'ט פון זייער טאטע א פעלד און דורך די פעלד איז אריינגעקומען געלט. זיי האבן פארקויפט די תבואה וואס איז געוואקסן, **און זיי האבן זיך צוטיילט, אזוי האבן זיי ביידע זיך געקענט שפייזן און אזוי האבן זיי ביידע געקענט לעבן פון דעם געלט.**

דער עלטערער ברודער - לאמיר אים רופן ראובן - איז געווען א מענטש אליינס אן קיין ווייב און קינדער לא עלינו. דער יונגערער ברודער - וואס מ'וועט אים רופן שמעון - האט געהאט א ווייב מיט קינדערלעך.

אזוי איז עס אנגעגאנגען א לאנגע צייט, נאך יעדן טאג וואס מען האט געארבעט און מען האט צאמגעבינדן די בינטלעך האט מען

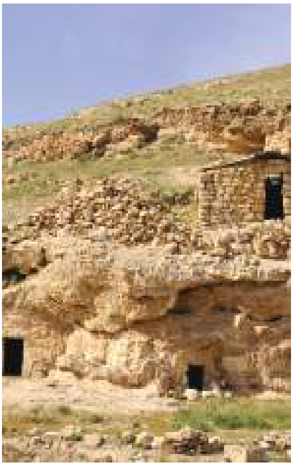

...

א מאדעל פונעם בית המקדש

אפגעציילט פונקטליך, עס איז אויסגעקומען לאמיר זאגן איין און צוואנציג בינטלעך פאר ראובן, איין און צוואנציג בינטלעך פאר שמעון און יעדער האט עס אהיימגענומען. אזוי האבן זיי צוזאמען געארבעט אלעמאל און זיך צוטיילט האלב האלב, זייער יושר'דיג און ערליך.

איין נאכט אזוי ווי עס איז געווארן חצות, דער עלטערער ברודער ראובן הייבט זיך אן צו דרייען פון איין זייט בעט צום צווייטן זייט בעט, ער איז זייער נישט רואיג.

וואס איז געשען? וואס גיבט אים נישט קיין מנוחה? ער טראכט צו זיך, עס איז פשוט נישט קיין יושר וואס איך טו מיט מיין ברודער שמעון; ער האט א ווייב מיט קינדער וואס ער דארף זיי געבן צו עסן, איך בין א מענטש אליינס, וויפיל עסן דארף איך שוין, וויפיל פרנסה דארף איך שוין, איך בין דאך איינער אליינס, מיין ברודער האט אזויפיל נפשות צו געבן עסן, זיין ווייב מיט זיינע קינדערלעך

ער טראכט; עס איז נישט יושר'דיג דאס ווי אזוי אונז צוטיילן זיך, עס דארף בכלל נישט זיין האלב האלב, איך מוז אראפנעמען אפאר שיינע בינטלעך פון מיינס און אים געבן, מארגן גלייך ווען ער קומט אריין אין פעלד וועל איך אים גלייך ברענגען די פאר בינטלעך אויף מיין אייזל.

איין מינוט, אבער שמעון וועט עס דאך נישט וועלן נעמען פון מיר, מיין ברודער שמעון וועט עס זיכער נישט וועלן נעמען. **אה, איך האב אן עצה, איך וועל גיין יעצט ביינאכט ווען אלעס שלאפט, שמעון שלאפט גוט, די גאנצע משפחה שלאפט און איך וועל עס אראפלייגן אין זיין פעלד..** ער וועט נישט וויסן פון וואו עס קומט, ער וועט עס באקומען און פארטיג. אויב

ער וועט מיר פרעגן, וועל איך זיך מאכן כאילו איך ווייס נישט.

אזוי קריכט ער ארויס פון זיין בעט, און ער טראכט צו זיך די גאנצע וועג, אה כאטשיג עפעס וואס איך קען ארויסהעלפן מיין ברודער און זיין שטוב מיט קינדער, ער וועט קענען האבן יעצט מער געלט צו קויפן פאר זיינע קינדערלעך קליידער און שיך, זיי וועלן האבן עסן און טרינקען. אזוי האט ער געטראכט צו זיך כאטשיג עפעס וואס איך קען ארויסהעלפן מיין ברודער.

אזוי האט ער אפגעטראגן פון זיין שייער, פון זיינע תבואה, פון זיינע בינטלעך האט ער אפגעטראגן א גרויס חלק צו זיין ברודער שמעון אינמיטן די נאכט.

לאמיר יעצט אריבערגיין צו שמעון אינדערהיים. א שעה נאך חצות איינסע ביינאכט הייבט זיך שמעון אן צו דרייען פון דער זייט צו דער זייט, ער איז זייער נישט רואיג. פארוואס איז שמעון אזוי נישט רואיג? וואס איז געשען צו אים? ווער לאזט אים נישט שלאפן? אפשר איינער פון די קינדער וויינען, ניין ניין די קינדער שלאפן פיין, די קינדער זענען וואויל, נו וואס גייט פאר?

שמעון טראכט צו זיך, אוי ווי עס איז אזא ביטערע צרה, מיין ברודער ראובן איז א מענטש אליינס און וואס וועט זיין מיט אים ווען ער וועט עלטער ווערן, ווער וועט זיך אומקוקן אויף אים, ער וועט דאך נישט האבן גענוג געלט צו צאלן אז איינער זאל זיך אומקוקן אויף אים און איינער זאל אים קענען דעמאלטס שפייזן ווען ער וועט זיך שוין נישט קענען שפייזן

איך האב דאך ברוך השם קינדער וואס זיי וועלן קענען ארבעטן און מיך שפייזן ווען איך וועל אלט ווערן, זיי וועלן מיך געבן צו עסן און טרינקען, אפילו איך וועל שוין נישט קענען ארבעטן וועלן זיי ארבעטן פאר מיר און זיי וועלן מיך געבן, אבער מיין ברודער ראובן איז אזוי אומגליקליך, ער איז א מענטש אליינס ווער וועט זיך אומקוקן אויף אים, ער מוז דאך האבן מער געלט ער זאל קענען אוועקלייגן אז ווען ער ווערט אלט זאל ער קענען באצאלן מענטשן וואס זאלן זיך אומקוקן אויף אים און ער זאל האבן געלט צו עסן און טרינקן

עס איז נישט ריכטיג די וועג ווי אזוי אונז צוטיילן זיך, עס איז נישט ריכטיג, עס שטימט נישט לויטן חשבון. אזוי האט שמעון דער יונגערער ברודער נישט געקענט קומען צו זיך.

ער האט אפגעמאכט ביי זיך, מארגן אינדערפרי גלייך ווען עס ווערט אינדערפרי און איך גיי אין פעלד וועל איך מיטנעמען פון מיין פעלד אפאר בינטלעך און צוריקטראגן פאר ראובן און אים עס געבן.

אבער ניין ניין ניין, ראובן וועט עס דאך נישט וועלן נעמען. **אה איך האב א גוטע עצה! איך וועל גיין ביינאכט ווען קיינער זעט נישט, אלעס שלאפט דעמאלטס וועל איך עס געבן פאר ראובן, נעבעך ער איז אזוי אומגליקליך, א רחמנות, איך מוז אים עס טון,** כאטשיג עפעס וואס איך קען ארויסהעלפן מיין עלטערער ברודער וואס איז אזוי עלנד.

ער גייט אריבער ביי זיך אין פעלד און ער נעמט אפאר בינטלעך תבואה, גרויסע בינטלעך

יזיז

א בינטל תבואה

א בילד פון אינעווייניג פון דעם ישיבת מקובלים שער הרחמים בשנת תר"פ

און ער טראגט עס אריבער צו זיין ברודער ראובן אין פעלד, עס איז געווען שפעט ביינאכט, ער גייט מיט זיין לאמטערנע וואס מאכט ליכטיג אביסל און אזוי גייט ער און גייט און גייט און ער לייגט עס אראפ ביי די פעלד פון ראובן.

ער טראכט צו זיך, אה יעצט שפיר איך אז ס'איז מיר אראפ א שטיין פון הארץ, יעצט קען איך שלאפן רואיג, איך ווייס איך האב געטון פאר מיין ברודער און איך האב אים ארויסגעהאלפן, ער וועט אפילו נישט וויסן און אזוי וועט ער עס נעמען.

די נעקסטע אינדערפרי, ראובן קומט ארויס צו זיין פעלד און שמעון קומט ארויס צו זיין פעלד און יעדער זעט אז אלעס איז נארמאל. ראובן גיבט א קוק, **איך האב דאך נעכטן אוועקגענומען פון דא אפאר בינטלעך, וואס איז געשען? עס האט צוריקגעוואקסן עפעס בינטלעך דא צו דער פלאץ פון וואו איך האב עס אוועקגענומען?!**

אין די זעלבע צייט טראכט שמעון, איך האב דאך מקיים געווען נעכטן א גרויסע מצוה, לאמיר זען וויפיל בינטלעך עס איז מיר געבליבן. שמעון געט א קוק, עס איז מיר גארנישט וויינעגער געווארן.. אפשר האב איך גע'חלומ'ט אז איך האב אים געטראגן, ניין איך געדענק אויף זיכער, איך האב מיך אנגעטון אפילו די שיך, איך געדענק אויף זיכער אז איך בין געגאנגען ביינאכט, עס איז געווען קאלט, איך האב נישט גע'חלומ'ט, **איז ווי קען זיין, עס האט צוריקגעוואקסן?! עס איז געווען זייער וואונדערליך סיי פאר ראובן און סיי פאר שמעון.**

אזוי קומען ביידע און זיי ארבעטן ווייטער אין די פעלדער פון זייער טאטן כאילו לא היה. זיי שמועסן פון אנדערע זאכן, זיי העלפן זיך איינער דעם צווייטן, יעדער רעדט זיך אויס זיין הארץ, אזוי ווי צוויי געטרייע ברידערלעך.

אזוי ווי עס איז געווארן סוף טאג, יעדער נעמט אהיים די תבואה, מען צוטיילט זיך פונקטליך, און אזוי ווי עס ווערט ביינאכט, **און דער בעל החלומות הייבט אן צו שטערן די חלום פון ראובן, און ראובן הייבט אן טראכטן צו זיך, עס איז נישט קיין יושר דאס וואס אונז האבן זיך צוטיילט היינט אזוי פונקטליך, עס איז נישט יושר'דיג,** מיין ברודער האט דאך א שטוב מיט קינדער צו געבן צו עסן און אזוי ווייטער די גאנצע זאך אזוי ווי נעכטן, ראובן טוט זיך און ער הייבט אן אריבערטראגן אפאר בינטלעך תבואה צו שמעון.

אידן ביים כותל המערבי – אין יאר תרמ"ט

א שעה שפעטער ביי שמעון, עודך די זעלבע זאך ווי א נאכט פריער, שמעון טראכט צו זיך עס איז נישט קיין יושר דאס וואס אונז האבן זיך צוטיילט, מיין ברודער איז דאך נעבעך אליין, ער מוז האבן געלט אוועקצולייגט ער זאל קענען האבן אין זיינע עלטערע יארן, אזוי האט שמעון אריבערגעטראגן בינטלעך צו זיין ברודער.

זיי שטייען אויף אינדערפרי, אודך כי עניתני ותהי לי לישועה... די זעלבע תבואה, עס ליגט ווייטער, דער אויבערשטער האט געמאכט אז ביידע האבן טאקע אריבערגעטראגן די זעלבע צאל, ער האט אריבערגענומען זעקס בינטלעך און ער אויך זעקס בינטלעך, עס האט פאר קיינעם גארנישט געפעלט. אזוי איז געווען אויך די דריטע נאכט.

ויהי בלילה הרביעי - עס איז געווען אין די פערדע נאכט, ראובן טראכט צו זיך, עס איז זייער וואונדערליך, שוין דריי טעג וואס קומט מיך אן די זעלבע תבואה אויף צוריק, דער באשעפער שיקט עס צוריק עס איז א שיינע מתנה פאר מיר, איך ווייס נישט וואס טוט זיך ביי שמעון, אבער איך מוז ווייטער טראגן ווייל ער האט דאך א שטוב מיט קינדער און אזוי טראגט ראובן אריבער. עס האט גענומען אביסל לאנג ווייל היינט ער האט געשלעפט מער תבואה. שמעון האט זיך אויך ארויסגעלאזט אויפן וועג ארויסצוטראגן פאר זיין ברודער פאר ראובן. און אזוי טראגן זיי איינער צום צווייטן.

ראובן קוקט, קוק קוק, איך זע עפעס א לעכט קומט פון דערווייטנס, שמעון קוקט, **עפעס א לעכט קומט פון דערווייטנס, איך האף עס איז נישט קיין רויבער. אזוי ווערט די לעכט נענטער און נענטער און נאך נענטער. ביידע האלטן שוין די לעכט זייער נאנט, ביידע קוקן זיך אריין אין פנים, אה ראובן, אה שמעון, זיי האבן זיך ארומגענומען זיי האבן זיך ארומגעקישט ביידע ברידערס,** זיי האבן אראפגעווארפן זייערע בינטלעך און זיי האבן ביידע געוויינט זייער שטארק.

ראובן זאגט, איך האב נישט געקענט צוקוקן צו דיין צרה נעבעך דו האסט נישט אזויפיל געלט פאר דיין שטוב מיט קינדער, און שמעון זאגט איך האב נישט געקענט צוקוקן ווי דו ביסט אזוי עלנד אליין.

אזוי האבן ביידע ברידערס זיך ארומגענומען, **און די ליבשאפט וואס זיי האבן געהאט צווישן זיך האט געשפאלטן אלע הימלען! האט דער אויבערשטער דעמאלטס געזאגט, אויף דעם פלאץ זאל געבויט ווערן די בית המקדש! ווייל די בית המקדש האט פארשפרייט שלום אויף די גאנצע וועלט.**

יארן שפעטער האט טאקע דוד המלך אפגעקויפט פון ארוונא דעם פלאץ. פון וואו האט ער געוויסט טאקע אז עס איז די פלאץ, ווייל דוד האט געהאט אויפגעשטעלט א מזבח אויף דעם פלאץ ווען עס איז געווען א מגיפה, און אזוי ווי ער האט אויפגעשטעלט דארטן א מזבח און עס האט אנגעהויבן צו ארויפגיין די רויעך איז ארויסגעקומען א בת קול, אז דאס איז די פלאץ וואס עס דארף געבויט ווערן די בית המקדש, און דעמאלטס האט עס דוד אפגעקויפט פון ארוונא, און די פלאץ איז די מקום המקדש וואס דאס ברענגט שלום אויף די גאנצע וועלט.

אז מען רעדט וועגן דעם הייליגן ביהמ"ק, וועט מען זען נאך א מעשה וואס האט זיך אויך אפגעשפילט אויף דעם זעלבן פלאץ, אבער מיט אסאך אסאך יארן שפעטער, שוין לאנג נאך וואס די צווייטע ביהמ"ק איז ליידער חרוב געווארן.

פאר 300 יאר צוריק האט געוואוינט אין ירושלים עיר הקודש גאר גאר א גרויסער בעל מקובל, א הייליגער איד, ער איז געווען זייער

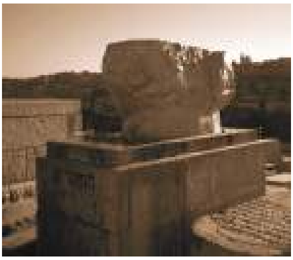

אן אלט בילד פון דעם ציון הקדוש פונעם הייליגן רש"ש אויפן הר הזיתים

אן הערליכע געמאלענע בילד פון דעם הייליגן רש"ש זי"ע

גרויס אין נסתר. ער איז געקומען פון תימן, ער האט געדארפט אנטלויפן צוליב דעם וואס אין תימן האבן די פאשע'ס געפערליך געפייניגט די אידן, איז **דער גרויסער הייליגער בעל מקובל ר' שלום שרעבי זכרונו לברכה** געקומען צו לויפן קיין ירושלים און דארטן האט ער זיך באזעצט.

ער האט זיך געהאלטן פאר א תלמיד פון **הייליגן אר"י הקדוש**, אפילו אז דער אר"י הקדוש האט שוין נישט געלעבט פאר 150 יאר.

ער האט אויפגעמאכט א ישיבה וואו מען האט געלערנט קבלה, די ישיבה האט זיך גערופן **"ישיבת בית קל"** מורא'דיג הייליג און מורא'דיג גרויס, מען האט דארטן געדאוונט און געלערנט מיט מורא'דיגע כוונות. ס'נישט געווען סתם בחורים ס'איז געווען גאר א הייליגע מקום, אלעס האט זיך געפירט לויט די אנווייזונגען פון דעם הייליגן אר"י הקדוש, סיי די דאווענען, סיי די לערנען, אזוי אויך די עסן. יעדע האלבע נאכט ווען עס איז געווארן צוועלף אזייגער האט מען זיך ארויסגעלאזט צו אפרעכטן תיקון חצות, מען איז געזעסן און געוויינט אויף גלות השכינה און אויף צרות ישראל, זיי האבן געזאגט ספעציעלע קאפיטלעך תהלים וואס דער אר"י הקדוש האט מסדר געווען.

ר' שלום שרעבי זכרונו לברכה דער גרויסער צדיק האט פארשטאנען מיט זיינע גאר גרויסע כוונות אז די בעסטע פלאץ וואו צו קענען אפרעכטן תיקון חצות דער הייליגסטע פלאץ דער פלאץ וואס ברענגט ארויס אזויפיל בענקעניש, איז דער כותל המערבי, דער פארבליבענער וואנט וואס איז נאך דא פון דעם הייליגן בית המקדש.

דער פארבליבענער וואנט וואס איז נאך דא עפעס א חלק עפעס א זכר, דארטן איז דער פלאץ וואס מען קען אפרעכטן תיקון חצות, אבער ארום ארום דער כותל המערבי וואוינען צעווילדעוועטע מאראקאנער אראבער, וואס ווען א איד איז דארטן דורכגעגאנגען האבן זיי אים באווארפן מיט שטיינער און מיסט, ממש מען האט געקענט דער'הרג'עט ווערן, און עס איז קיינעם נישט אנגעגאנגען.

ר' שלום שרעבי האט אבער געוואלט אזוי שטארק מתפלל זיין און זאגן תיקון חצות און איינרייסן וועלטן, **האט ער מחליט געווען ער וועט גיין אינמיטן דער נאכט ווען עס איז שטאָק שטיל, די אראבערס שלאפן שוין לאנג,** דעמאלטס וועט ער גיין מיט א רואיגקייט און מתפלל זיין און אפרעכטן תיקון חצות ביי דעם איבערבלייבעניש פון דער בית המקדש.

די הלכה איז אז ווען איינער זעט דער בית המקדש בחורבנה - חרוב'דיגערהייט דארף ער זיך צורייסן די קליידער, פארשטייט זיך ווען דער רש"ש האט געזען דער כותל המערבי דער איבערבלייבעניש פון דעם בית המקדש האט ער זיך צעריסן די קליידער אזוי ווי די הלכה איז. **דערנאך האט ער זיך אראפגעזעצט אויף דער ערד, און האט אנגעהויבן אויסצעוויינען אלע צרות וואס אידן מאכן מיט,** ער איז געווען אנגעלייגט מיט אזויפיל צרות און יסורים, ער האט געשפירט ממש די יסורים כביכול פון דער אויבערשטער, די צרת השכינה, די צרות פון כלל ישראל. אזוי האט ער גדאווענט און אפגעראכטן תיקון חצות אזוי צעבראכן און צושאסן איז ער געווען, ער האט געמאכט אזעלכע קולות און יללות אז ער האט אינגאנצן פארגעסן אז ער געפינט זיך אין א לייבן גרוב, ארום אראבערס.

נישט ווייט פונעם כותל האט געוואוינט דער מופטי, א מופטי איז אזוי ווי א גלח ביי די קריסטן, איז ביי די אראבערס הייסט עס א מופטי.

זיין טריפה'נע היציגע בלוט האט אנגעהויבן קאכן, **א איד וועקט מיר אויף אינמיטן מיין שלאף מיט זיינע תפילות,** דער מופטי איז געווארן אין כעס, אבער עס איז שוין געווען דערנאך, ווייל ר' שלום שרעבי איז שוין געווען אוועקגעגאנגען ווען ער האט מחליט געווען ארויסצוקומען פון זיין בעט.

דער מופטי האט אבער געזאגט פאר זיינע חברה פאר זיינע באדינערס: **ביינאכט זאלט עטס זיך באהאלטן דארט פאר עס ווערט צוועלף אזייגער, אים אפווארטן אויפן וועג און אים**

אומברענגען (רח"ל), הרג'ענען דער וואס קומט דא וויינען און מאכן קולות אינמיטן דער נאכט.

זיינע באדינערס האבן זיך געגרייט מיט די שטעקענעס און די שווערדן און זיי האבן זיך אוועקגעשטעלט אויפן וועג נעבן דעם כותל ווארטנדיג אויף זייער קרבן וואס זיי גייען שחט'ן ביי חצות.

דער גרויסע בעל מקובל דער הייליגער ר' שלום שרעבי לאזט זיך ארויס אויפן וועג צוזאמען מיט זיין משמש, דער שמש פון ישיבת בית קל. דער שמש האט געהאלטן א לאמטערנע אין האנט וואס האט לעכטיג געמאכט די וועג מען זאל וויסן וואו צו גיין, זיך נישט איבערצוקערן אין א שטיין. אזוי זענען זיי

דער הייליגער רש"ש'ס נאמען אויפן ספר "ילקוט ראובני"

געגאנגען די גאנצע וועג צום כותל, ער גייט מיט דער לאמטערנע אין דער האנט, און ר' שלום שרעבי דער גרויסער בעל מקובל גייט אים נאך.

ווי נאר ער איז אנגעקומען נאנט צום כותל באמערקט דער שמש אז די לעכטיגקייט פון דער לאמטערנע טוט גלאנצן אויף אפאר אראבישע פענימער און זיי האלטן עפעס אין זייערע הענט; העק, מעסערס. אוי! די באנדע באנדיטן שטייען דארטן אויסגעצויגן אין זייערע הענט גרייט צוצוקומען נאנט, ווי נאר זיי וועלן אדורכגיין וועלן זיי ארויפפאלן אויף זיי, מאכן א שיינע ברוך הבא. דער שמש איז גלייך צוריקגעלאפן צום בעל מקובל ר' שלום און ער זאגט אים עס ווארט אויף אונז א גרויסע ברוך הבא די חברה זענען דא, די אראבערס זענען דא, **דער רב האט אים געזאגט שטילערהייט, "גיי דיין וועג שרעק זיך נישט!"**

דער גרויסער בעל מקובל דער הייליגער צדיק ר' שלום מיטן שמש זענען דורכגעגאנגען די וועג אומגעשטערט. **זיי זענען דורכגעגאנגען נעבן די אויסגעצויגענע שווערדן, מעסערס, העק,** און די חברה האבן גארנישט געקענט טון, זיי האבן אפילו קיין פיפס נישט ארויסגעגעבן פון זייער מויל, גארנישט!!

ר' שלום האט אפגעראכטן דארטן תיקון חצות, ער האט געוויינט מורא'דיג, מורא'דיגע קולות, ער האט פארגעסן וואס טוט זיך ארום אים.

דער מופטי ליגט אין בעט, שוין ווייטער מאכט ער מיר קולות, איך האב דאך געשיקט מיינע חברה זאלן אים אפווישן, זיי וועלן כאפן פון מיר די באדינער'ס, אָה האַ! וועלן זיי כאפן פון מיך!! זיי זענען זיך געגאנגען ערגעץ הוליען ביינאכט.

ר' שלום האט געענדיגט נאך א שעה צוויי אפרעכטן תיקון חצות, ער גייט זיך אהיים צוזאמען מיט זיין משמש.

אינדערפרי עס איז געווארן לעכטיג, די אראבערס קומען ארויס און זיי זעען נעבן דער כותל שטייען אויסגעשטרעקטע אראבערס,

איינער מיט דעם שווערד אזוי אין די לופטן, איינער מיט די ציינער ארויס, איינער מיט זיין רעכטע פוס אזוי ווי ער גייט איינעם שטויסן, און איינער שטייט מיט א שטעקן אין האנט.

אלע שטייען אויסגעשטורה'ט אזוי ווי ליימענע שטיינער ווי גארנישט, ווי קלעצער, ווי סטעטשיו"ס. דער עולם ארום גייען צו צו זיי און זיי הייבן אן צו פילן; אוי! ס'איז עכטע פלייש, אוי! אונז קענען זיי, דאס זענען דאך די באדינערס פון דעם מופטי, וואס שטייען זיי דא? מיט שווערדן אין די האנט, און קענען זיך נישט רירן, עס זעט אויס שרעקעדיג דא, זענען זיי שנעל אריבערגעלאפן צו דעם מופטי, זיי האבן געזאגט פאר דעם מופטי, דו ווייסט וואס פאר א בילד אונז האבן געזען ביים כותל?

יא, וואו זענען מיינע באדינערס? אוי, וואו זענען זיי?

וואס הייסט, וואו זענען זיי? זיי זענען ביים כותל!

וואס?! ביים כותל? וואו, וואס, ווען?

דער מופטי קומט ארויס, אוי!! עס האט אים געכאפט א שרעק, יעצט זע איך וואס דא גייט פאר, אלע מיינע באדינערס זענען געבליבן פארשטיינערט, זיי קענען זיך נישט רירן פון פלאץ ווייל זיי האבן געוואלט אנרירן דעם גרויסן רב.

שנעל איז דער מופטי אריבערגעלאפן צוזאמען מיט זיינע אנדערע שרים פון די ישמעאלים צו ר' שלום שרעבי דער גרויסער צדיק, אים איבערצובעטן.

ר' שלום האט געזאגט, מיט איין תנאי בין איך דיך מוחל, אז ענק זענען מסכים אז פון היינט און ווייטער זאל מען קענען גיין דארטן מתפלל זיין ביים כותל אומגעשטערט, קיין איין שטיין זאל נישט פליען!

דער מופטי האט געמוזט איבערגעבן זיין כתב און צוגעזאגט אז קיינמאל וועט ער נישט שטערן די אידן זאלן דארטן קענען מתפלל זיין.

ווי נאר דער מופטי האט אונטערגעשריבן, האט דער הייליגער ר' שלום שרעבי מתפלל געווען, און די באדינערס האבן געקענט ווייטער גיין.

זאל דער אויבערשטער העלפן, מען האפט שוין און מען ווארט שוין צו קענען זען די בית המקדש השלישי וואס וועט אויך געבויט ווערן אויף דעם הייליגן פלאץ וואו עס איז געווען די גרויסע כח השלום, און דארט וואו ס'געפינט זיך היינט דער כותל המערבי, זאל מען זוכה זיין צו קענען זען מיט אונזערע אייגענע אויגן, יראו עינינו וישמח לבנו, מען האלט שוין טאקע שבת נחמו, אבער לאמיר האפן צו זוכה זיין בקרוב ממש צו א גאנצע נחמה, ווען משיח וועט קומען אונז אויסלייזן און עס וועט זיין די גאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

דער טיר אריינצוגיין אין דעם "ישיבת מקובלים"

דער ציון הקדוש פונעם הייליגן רש"ש אויפן הר הזיתים

יארצייט
דאנערשטאג י"ג אב

הגה"ק המפורסם רבי נתן נטע ב"ר שלמה זי"ע, (שפירא), בעל מגלה עמוקות, מקראקא,

ער איז געבוירן אין פולין, בשנת שמ"ה,

צו זיין טאטן הגה"ק רבי שלמה שפירא זי"ע,
בן הגה"ק רבי נתן נטע שפירא בעל מבוא שערים אב"ד הוראדנא זי"ע, נאך וועם ער האט באקומען זיין נאמען,
בן הגה"ק רבי שמשון שפירא אשכנזי מפוזנא זי"ע,
א אייניקל פון הגה"ק רבי נתן ב"ר יחיאל בעל הערוך הראשון זי"ע, ולמעלה בקודש ביז דוד מלך ישראל חיי וקיים ע"ה,

צדיקים האבן געזאגט, אז די משפחה נאמען "שפירא" איז ממקורו קדוש, און עס איז געקומען צו די משפחה פון די הייליגע בעלי תוספות אין דייטשלאנד, וואס זיי האבן פון דארט געשטאמט, וואס זענען געווען פון די הרוגי "אשפירה", וואס האבן זיך מוסר נפש געווען על קידוש השם,

ער איז געווען א גאון הגאונים וחריף נפלא און א בקי בש"ס ופוסקים, ער איז געווען א איש אלקים קודש הקדשים וטהור נורא מאוד, ער איז געווען א בעל מקובל גדול ונורא, ער איז געווען מפורסם אלס א בעל מופת עצום, און א גרויסע פועל ישועות בקרב הארץ, ער האט געהאט א מלאך המגיד וואס האט מיט אים געלערנט תורת הנסתר, אויך שטייט אויף די מצבה בזה"ל, "הוא שאומרים עליו שדיבר אתו אליהו ז"ל פנים אל פנים", אויך האט ער אין זיין לעבן גאר אסאך עוסק געווען אין תעניתים און סיגופים אויף א גאר דערהויבענע אופן,

ער האט חתונה געהאט מיט הרבנית הצדקת מרת רוזא ע"ה,
בת הגביר הרה"צ רבי משה יעקובוביץ זי"ע, וואס איז געווען פון די גרויסע פרנסי ונכבדי העיר,
בן הר"ר יעקעליס ז"ל, א ברודער פון הגה"ק רבי אייזיק יעקעליס מקראקא זי"ע, וואס האט געבויעט דעם באקאנטן שוהל אין קראקא,
בן הגה"ק רבי משה עבריליש זי"ע,
חתן הגה"ק רבי אריה לייב הכהן ראפאפארט זי"ע,
דער זיידע פון הגה"ק רבי אברהם בעל שו"ת איתן האזרחי מלבוב זי"ע,

זיין שווער הגה"ק רבי משה יעקובוביץ זי"ע, האט פארן איידעם אויף געבויעט א הערליכע ביהמ"ד מיט א מקו', ווי דער גאון האט עוסק געווען בתורה ועבודה יומם ולילה און זיך דארט מייחד געווען עם קונו מיט א געוואלדיגע התמדה און קדושה וטהרה,

בשנת שע"ז זייענדיג נאר 32 יאר אלט, האט מען דעם גאון דעם מגלה עמוקות באקרוינט מיטן טיטל ראש ישיבה אין קוזמיר קראקא, אויפן פלאץ פון דעם גרויסן בעל מקובל הרה"ק רבי משה מרדכי מרגליות זי"ע, וואס פון אים האט ער גאר אסאך געלערנט קבלה און תורת הנסתר, וואס דרך אגב ליגט זיין רבי דער גאון המקובל רבי משה מרדכי מרגליות זי"ע אויך אינעם ביה"ח הישן אין קראקא, נישט ווייט פונעם הייליגן רמ"א זי"ע,

דער שטעלע אלס ראש ישיבה און דרשן איז דאן געווען א גרויסע טיטל מיט א גרויסע פליכט, ער איז דאן געווארן דער מרביץ תורה פאר הונדערטער תלמידים גאונים און גדולים בתורה, אויך איז ער געווען דער בעל דרשן אין שוהל אין קראקא,

און דאס אלס האט ער געטון אן נעמען קיין געלט, צוליב וואס זיין שווער איז דאך געווען א גרויסער עושר, און האט אים אויס געהאלטן מיט וואס ער האט געברויכט, און ער האט זיך אוועק געגעבן פאר די אידן פון שטאט מיט א מסירת נפש ממש שלא על מנת לקבל פרס, און ווי זיין זוהן האט זיך אויסגעדריקט מיט די ווערטער "מיהב יהיב, משקל לא שקיל",

ער איז שוין דאן געווארן באוויסט ביי זיך אין שטאט און אויך אין די שטעט ארום מיט זיין געוואלדיגע גדלות בתורה, ער איז געווען באוויסט אלס א יחיד בדורו מיט זיין געוואלדיגע גאונות בתורה, ער האט ממש געקענט גאנץ ש"ס ופוסקים בעל פה מיט די ראשונים און אחרונים, אבער אויך איז ער געווען א גדול בתורת הנסתר אויף א גאר הויכע מדרגה, ער איז דאן געווען באוויסט אלס איינע פון די גרעסטע בעלי מקובלים בדורו, און דער הייליגער מגלה עמוקות זי"ע איז געווען באקאנט מיט זיין געוואלדיגע קדושה וטהרה מיט וואס ער האט זיך זיין גאנץ לעבן געפירט,

אויך איז ער דארט אין קראקא געווען גאר נאנט מיטן גאון הגה"ק רבי יואל סירקיש בעל הב"ח זי"ע, וואס האט אויך געדינט אלס ראש ישיבה אין א שטאט נאנט צו קראקא, און די צוויי גדולים און גאונים בתורה, האבן גאר אסאך עוסק געווען סיי אין תורת הנגלה און אויך אין תורת הנסתר,

ער איז דאן געווארן מפורסם אלס א קדוש וטהור און פון די גדולי מקובלים בדורו, טויזענטער תלמידים האבן זיך מדבק געווען אין דעם גאון וקדוש, און פון זיין ישיבה זענען ארויס געקומען תלמידים גדולים און גאונים בתורה, אויך האט דער גאון אפ געראכטן תיקון חצות יעדע נאכט און מקונן געווען אויפן חורבן בית המקדש און אויף דעם לאנגען גלות פון כלל ישראל,

אויך איז באקאנט די הייליגע חיבורים וואס דער גאון דער הייליגער מגלה עמוקות האט מחבר געווען און זיינע הייליגע דברי תורה, און עס איז באוויסט אז ער האט מחבר געווען 252 אופנים אויף ואתחנן אויפן פסוק "רב לך" וואס איז בגימטריה 252, און אויך האט ער מחבר געווען איבער 1000 פירושים אויף קליינעם "א" פון פרשת ויקרא,

אויך קען מען זעהן וואס זיין זוהן הגה"ק המקובל רבי שלמה שפירא זי"ע איז מעיד אויף זיין הייליגען טאטן אין די הקדמה אויפן ספר מגלה עמוקות בזה"ל, "אבי רבינו הגה"ק, לא הניח דבר גדול מעשה מרכבה, ודבר קטן הויות דאביי ורבא, וקא גמר לכולי ש"ס ופוסקים, אמור יאמר בפה מה שכתב בספר",

אויך האט דער זוהן מעיד געווען אין די הקדמה צום ספר מגלה עמוקות, אז איין נאכט וואס דער טאטע האט אפגעראכטן

תיקון חצות, און דער גאון וקדוש האט געוויינט מיט בכיות און מתפלל געווען בקול עצוב, אז מען זאל שוין זוכה זיין, אז דער באשעפער זאל שוין אויפשטעלן דעם סוכת דוד הנופלת, האט זיך דאן מגלה געווען צום טאטן אליהו הנביא ז"ל, און געזאגט בזה"ל, "שמלאכי השרת משתמשים בניגון זה ומקוננים בפמליה של מעלה על החורבן".

הרה"ק בעל דברי חיים מצאנז זי"ע האט געזאגט, אז דער כח פון דעם הייליגען מגלה עמוקות איז געווען אזוי גרויס, אז ווען מען איז נאר געקומען מזכיר זיין א חולה אדער א מקשה לילד, האט מען שוין באקומען דעם ישועה און מען איז גלייך געהאלפן געווארן.

ביים גאון איז געווען תורה וגדולה במקום אחד, ער האט מיט די געלט וואס ער האט געהאט גאר אסאך געטון צדקה וחסד, ער האט גאר אסאך ארימע משפחות אויס געהאלטן בדרך כבוד.

אויך האט ער גאר אסאך עוסק געווען בכבוד התורה, ער האט איינגעגעבן א הערליכע ספר תורה ביי זיך אין שוהל, וואס ער האט דעם ספר תורה באצירט מיט א טייערע קרוין און טאץ, אויף דעם ארון קודש האט ער באצירט למען כבוד התורה.

פון זיינע באקאנטע תלמידים איז הגה"ק רבי שבתי כהן בעל הש"ך זי"ע, וואס איז שפעטער מפורסם געווארן אלס א גאון הדור און א קדוש וטהור.

ער האט איבער געלאזט זיינע קינדער.

הגה"ק רבי שלמה זי"ע, חתן הגה"ק רבי שמואל אליעזר הלוי איידליס בעל המהרש"א זי"ע,
הגה"ק רבי משה זי"ע,
הגה"ק רבי יצחק זי"ע,
הגה"ק רבי ישראל זי"ע,
הגה"ק רבי יהודה לייב זי"ע,
בתו מרת חוואליש ע"ה, אשת הגה"ק רבי צבי זי"ע, בן הגה"ק רבי אברהם חיים שור בעל תורת חיים זי"ע,
בתו מרת יוטלה ע"ה, אשת הגה"ק רבי ישכר בעריש ב"ר ישכר זי"ע,
בתו מרת דאבריש ע"ה, אשת הגה"ק רבי ישעיה אשכנזי מהילדסהיים זי"ע,
בתו מרת ליפשא ע"ה,
בתו מרת יוטל ע"ה,

גאר אסאך גדולים און גאונים זענען געווען יוצאי חלציו ובתוכם,

הגה"ק רבי יונתן אייבשיץ מפראג זי"ע,
הרה"ק רבי אליעזר ליבר מבארדיטשוב זי"ע,
הרה"ק רבי פנחס שפירא מקאריץ זי"ע,
הרה"ק רבי מרדכי מנעשכיז זי"ע,
הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב זי"ע,
הגה"ק רבי אריה ליב צינץ בעל גט מקושר זי"ע,
הרה"ק בעל דברי חיים מצאנז זי"ע,
הגה"ק רבי יהודה לייב שפירא מחכמי לובלין זי"ע,
הרה"ק רבי שלמה הכהן בעל תפארת שלמה מרדומסק זי"ע,

ליידער האט די וועלט נישט זוכה געווען אז דער גרויסער גאון זאל מעריך ימים זיין, און ער איז נסתלק געווארן זייענדיג נאר 48 יאר אלט,

נסתלק לגנזי מרומים י"ג מנחם אב בשנת שצ"ג, ומנחתו כבוד איז אין ביה"ח הישן אין שטאט קראקא,

זכותו הגדול יגן עלינו
ועל כל ישראל אמן.

מעשיות

עס ווערט דערציילט, אז בימיו פונעם הייליגען מגלה עמוקות זי"ע, איז געווען ביי אים אין שטאט א עושר, וואס אויפן וועג צום ביהמ"ד האט ער געטיילט צדקה פאר ארימע לייט, און צווישן די וואס פלעגן יעדן טאג נעמען נדבות איז געווען א נוצרי א גוי,

איין טאג איז דער גוי דער נוצרי געקומען, און מגלה געווען פארן עושר, אז די גוים פון דעם דערנעבענדיגן שטאט גרייטן זיך צו באפאלען די אידן פון שטאט קראקא און ח"ו אויס הרג'נען אלע אידן פון שטאט, און דער גוי האט געבעטן אז מען זאל קיינעם נישט זאגן, אז ער האט מודיע געווען פאר די אידן דער וועגן,

דער עושר איז געקומען צום הייליגען מגלה עמוקות, און דערציילט וועגן דעם סכנה און געפאר אין וואס די אידן פון שטאט זענען, האט דער הייליגער מגלה עמוקות זי"ע געהייסן, אז א גאנצע קבוצה פו אידן פון דעם שטאט, זאלן זיך אנטון מיט ווייסע קליידער און זיך אנטון מיטן טלית, און יעדער זאל האלטן ליכט אין די הענט, און ווען די גוים וועלן אנקומען אין שטאט זאל מען זיי גיין מקבל פנים זיין,

כך הוה, ווען די גוים זענען אנגעקומען אין שטאט, האבן די אידן געקליידעט מיט די ווייסע קליידער מקבל פנים געווען מיט די ליכט די גוים, און פאר די גוים איז באפאלען א שרעקליכע פחד, ווייל זיי האבן געמיינט אז די מתים פונעם בית הקברות זענען אויף געשטאנען, און די גוים זענען אנטלאפן מיט די נשמה אין די האנט, און א גרויסע חלק זענען צוטרעטן געווארן אין א גרויסע חלק זענען אריין געפאלן אונעם טייך ווסלה און זענען דער'הרג'עט געווארן, כן יאבדו כל אויביך ד',

איינמאל איז דער הייליגער טורי זהב זי"ע וואס איז געווען רב אין שטאט לבוב, געקומען צו זיין שווער דער הייליגער ב"ח זי"ע קיין קראקא, און דער גאנצער שטאט איז ארויס מקבל פנים זיין דעם איידעם דער הייליגער טורי זהב זי"ע, חוץ דער הייליגער מגלה עמוקות איז נישט ארויס מקבל פנים זיין דעם טורי זהב,

די גדולים אין קראקא האבן אין דעם געזען א שרעקליכע פגימת כבוד פונעם הייליגען טורי זהב, און נאך דריי טאג וואס דער מגלה עמוקות איז נישט געקומען מקבל פנים זיין דעם טורי זהב, איז געווען ערב שבת קודש, האבן די גדולים אפגעמאכט צווישן זיך, אז ביז נאך שבת אויב קומט נישט דער הייליגער מגלה

עמוקות געבן שלום פארן טו"ז, וועט מען אים אריין לייגען ר"ל אין א חרם, פארן פוגע זיין בכבודו פונעם טו"ז.

ביי שלש סעודות האט מען מגלה געווען פארן מגלה עמוקות, אז די גדולים ווילן אים לייגן ר"ל אין חרם, האט ער זיך צוגעיאגט מיט שלש סעודות, און געהייסן פאר איינע פון זיינע תלמידים, אז ער זאל אריבער גיין צום ב"ח און זאגן, אז דער מגלה עמוקות האט געהייסן אז מען זאל גלייך מבטל זיין דעם חרם, און דערנאך איז דער מגלה עמוקות אריבער געקומען צום ב"ח און מסביר געווען וואס דא גייט פאר.

ער האט געזאגט פארן טו"ז, אז אויבן אין הימל האט מען אים דעם טו"ז מנדה געווען צוליב א חטא, אבער ווען דער טו"ז האט געזאגט פארן מגלה עמוקות, אז ער האט דורך געקוקט אלעס וואס ער האט געטון, און ער זעט נישט די סיבה פארוואס מען האט אים מנדה זיין.

האט דער מגלה עמוקות געזאגט, אז בשעת ווען ער איז ארויס געפארן פונעם שטאט לעמבערג, איז דארט געווען א פרוי אן אלמנה, וואס האט פראבירט זיך מזכיר זיין ביים טו"ז, אז זי האט א משפחה מיט קינדער און האט נישט קיין פרנסה, אבער דער הייליגער טו"ז האט זיך נישט וויסענדיג געמאכט, און דערפאר איז געווארן א רעש אויבן אין הימל, און מען האט דעם טו"ז מנדה געווען פאר 30 טאג, און היינט איז געווען דעם דרייסיגסטן טאג, און דערפאר האט ער נישט געוואלט קומען שלום נעמען ביז יעצט.

ווערט דערציילט, אז ווען דער הייליגער ב"ח האט געוואלט ארויס געבן זיין הייליגען חיבור, האט ער עס נישט געוואלט ארויס געבן, נאר אויב ער האט א הסכמה פונעם הייליגען מגלה עמוקות, אבער דער הייליגער מגלה עמוקות האט זיך כסדר ארויס געדרייט פון געבן א הסכמה.

איין טאג האט דער הייליגער ב"ח געשיקט א שליח, און געבעטן אז ער זאל פרעגן פון דעם מגלה עמוקות, פארוואס ער וויל נישט שרייבן דעם הסכמה, און אויב עס איז עפעס נישט גוט מיטן חיבור, זאל ער אים זאגן אפשר קען מען דאס נאך פארעכטן, האט דער הייליגער מגלה עמוקות געזאגט, אז ער האט געהערט א כריז בשמי מעלה, אז אויב ער וועט געבן אן הסכמה אויפן חיבור, וועט דער ב"ח דארפן נאכדעם נסתלק ווערן, און ער וויל אז דער דור זאל נאך זוכה זיין צו האבן דעם הייליגען ב"ח אויף די וועלט, אז ער זאל קענען באלייכטן די וועלט מיט זיין תורה.

האט דער הייליגער ב"ח געזאגט פארן מגלה עמוקות, בהדי כבשי דרחמנא למה לך, איך בין אראפגעקומען אויף די וועלט ארויס צו געבן דעם חיבור, און דאן האט דער מגלה עמוקות טאקע געגעבן דעם הסכמה, און טאקע אפאר יאר שפעטער איז דער הייליגער ב"ח ליידער זייער שוואך געווארן און איז נסתלק געווארן פון די וועלט.

הרה"ק רבי משולם פייש בעל עבודת עבודה מטאהש זי"ע האט דערציילט, אז ווען דער הייליגער מגלה עמוקות זי"ע איז געווען רב אין שטאט קראקא, האט ער א שטיק צייט זיך געוואלט אוועק ציען פונעם גרויסן שטאט קראקא, און זיך באזעצן אין א קליין שטעטל, כדי ער זאל דארט קענען עוסק זיין בתורה ועבודת השם אום געשטערט, ווייל זייענדיג רב אין שטאט קראקא, האט דאס אוועק גענומען גאר אסאך צייט פונעם גאון צו קענען עוסק זיין בתורה.

איין טאג איז צום מגלה עמוקות זי"ע געקומען א דין תורה, א עושר און א ארימאן האבן פאר געלייגט זייערע טענות פארן רב, דער עושר האט דערציילט, אז דער ארימאן האט געהאט א בעקעריי פון וואס ער האט געצויגען זייער א שוואכע פרנסה, און דער עושר האט געמאכט א געשעפט מיטן ארימאן, אז ער זאל פארשליסן זיין בעקעריי, און זאל זיך זעצן עוסק זיין בתורה דעם גאנצן טאג, און דער עושר וועט אים געבן פרנסה.

אבער יעצט האט דער ארימאן געזאגט, אז ער וויל זייער צוריק ציען פונעם געשעפט, און דער ארימאן האט געזאגט פארן מגלה עמוקות זי"ע די סיבה פארוואס ער וויל צוריק ציען פונעם געשעפט, ווייל ווי לאנג ער האט געארבעט אינעם בעקעריי, האט ער די גאנצע טאג אפילו פאר א רגע נישט פארגעסן פונעם רבוש"ע, ווייל ווען ער האט געמאלן די ווייץ און איין געקנעטן די טייג, האט ער כסדר מתפלל געווען צום באשעפער, אז די ברויט זאל אויס קומען גוט, און אזוי איז דאס געווען דעם גאנצן טאג.

אבער יעצט וויבאלד ער זיצט און איז עוסק בתורה דעם גאנצן טאג, און די פרנסה באקומט ער פונעם עושר, וואס באמת דאנקט ער דעם עושר פאר זיין גענאדע פון געבן די פרנסה בניקל, אבער יעצט האט ער שוין נישט דעם שויתי ד' לנגדי תמיד יעדע רגע, און דערפאר וויל ער צוריק גיין ארבעטן אין זיין געשעפט.

ווען דער הייליגער מגלה עמוקות זי"ע האט געהערט די ווערטער פונעם ארימאן, האט ער געזאגט, אויב אין דעם שטאט קראקא געפינט זיך אזאנע אידן, וואס זייער איינציגסטע זארג איז צו געדענקען דעם שויתי ד' לנגדי תמיד, וויל איך דווקא בלייבן וואוינען אין דעם שטאט, און דער מגלה עמוקות זי"ע איז טאקע געבליבן דארט וואוינען ביז צו זיין הסתלקות.

נאכן הסתלקות פונעם הייליגען מגלה עמוקות זי"ע, איז געקומען א יונגערמאן וואס קיינער האט נישט געוויסט ווער ער איז, צו איינע פון די גבאי חברה קדישא, און געזאגט, אז נעבן דעם מגלה עמוקות אין ביה"ח איז דא א ליידיג פלאץ, און ער איז גרייט צו באצאלען א הון רב, אז מען זאל אים לייגן נאך די 120 נעבן דעם מגלה עמוקות.

דער גבאי האט פאר דעם יונגערמאן געזאגט, די ווייסט ווער עס ליגט דא, ער איז דער גדול הדור א קדוש עליון און א מחבר ספרים נפלאים, ווי אזוי פאלט אייך איין צו פארלאנגען אזא חשובע פלאץ, און מסביר געווען וואסערע חשובע פלאץ דאס איז, און דער גבאי האט בשום אופן נישט געוואלט מסכים זיין צום געשעפט, אבער דער איד האט זיך נישט מייאש געווען, נאר איינגעבעטן און מסכים געווען ארויף צו ריקן דעם פרייז, און די חברא קדישא האבן זייער געברויכט די געלט צו קענען אויס האלטן דעם ביה"ח.

האט דער גבאי אפגעמאכט ביי זיך, אז ער וועט נעמען דאס געלט פונעם יונגערמאן, און וויבאלד דער גבאי איז דאך שוין אלט

געווען, און דער יונגערמאן וועט דאך נישט אזוי שנעל שטארבן, וועט דער גבאי נישט שרייבן דעם געשעפט וואס ער האט געמאכט מיטן יונגערמאן אין די פנקס פונעם קהלה, און אזוי וועט דער יונגערמאן וועט נפטר ווערן, וועט מען נישט וויסן פון דעם געשעפט, און מען וועט אים נישט לייגן נעבן דעם מגלה עמוקות,

אבער דעם קומענדיגען טאג איז דער יונגערמאן נפטר געווארן, דער גבאי האט נישט געוויסט וואס ער זאל דא טון, פון איין זייט האט ער דאך גענומען דאס געלט פון דעם איד, אבער פון די צווייטע זייט איז דאך נישט קיין כבוד צו לייגן א פשוטע מענטש נעבן דער גרויסן גאון דער הייליגער מגלה עמוקות, האט דער גבאי אפגעמאכט, אז ער וועט לייגן דעם איד אויף אן אנדערן פלאץ, און דאס געלט האט ער דאך געגעבן פאר א גוטע צוועק, וואס גייט דאך פארן ביה"ח, און אזוי האט ער טאקע געטון,

ביינאכט איז דער נפטר געקומען צום גבאי מיט טענות, היתכן ער האט נישט איין געהאלטן וואס מען האט אפ געמאכט, און ער האט דעם גבאי גערופן צו א דין תורהביים בית דין של מעלה, דער גבאי האט זיך דערוועקט און געטראכט אז דאס איז דאך נאר א חלום, אבער די קומענדיגע נאכט האט זיך דאס איבער גע'חזר'ט, איז ער דעם קומענדיגן טאג אריבער צום הייליגען ב"ח און געפרעגט וואס ער זאל טון,

האט דער הייליגער ב"ח געזאגט, אז ער זאל פאר דעם נפטר זאגן, אז אויב וויל ער גיין צו א דין תורה, זאל ער קומען דא ביי דעם ב"ח אין ביהמ"ד פאר א דין תורה, און דער נפטר האט צו דעם מסכים געווען, און דעם קומענדיגן טאג האט מען אין ביהמ"ד צוגעגרייט א פלאץ מיט א מחיצה פארן נפטר,

צום באשטימטן צייט האט מען געהערט א קול ווי דער נפטר קומט אן, און דער ב"ח האט געהייסן פארן נפטר זאל פארלייגן זיינע טענות, און דאן האט דער ב"ח געפרעגט דעם גבאי אויב דאס איז אמת, האט דער גבאי געזאגט אז עס איז אמת, אבער ער האט בכלל נישט געטראכט פון לייגן דעם נפטר אויף דעם פלאץ, ווייל עס איז דאך נישט לפי כבודו פונעם הייליגען מגלה עמוקות,

און אויך האט דער גבאי געזאגט, אז דער נפטר האט אים קיינמאל נישט מגלה געווען זיין נאמען, האט דער ב"ח געבעטן, אז דער נפטר זאל אים מגלה זיין דעם נאמען, כדי מען זאל זעהן אויב עס איז א כבוד ער זאל ליגן נעבן אזא גרויסע גדול בתורה, אבער דער נפטר האט בשום אופן נישט געוואלט מגלה זיין דעם נאמען,

האט דער הייליגער ב"ח גע'פסק'נט, אז אזוי ווי ער האט טאקע באצאלט פארן פלאץ, ברויך מען אים דארט לייגן, אבער וויבאלד אונז ווייס מיר נישט ווער ער איז צו וויסן אויב עס איז א כבוד אז ער זאל ליגן נעבן דעם מגלה עמוקות, וועט מען אויפגראבן דעם קבר נעבן דעם מגלה עמוקות, און אויב ער איז ראוי דארט צו ליגן, זאל ער אליין אריבער גיין צו דעם קבר,

לפלא דעם קומענדיגן טאג האט מען געטראפן דעם קבר פון דעם נפטר ליידיג, און נעבן דעם מגלה עמוקות איז געווען פארמאכט דעם קבר כאילו איינער איז דארט באגראבן געווארן,

האבן די חברא קדישא אויף געשטעלט א מצבה אויפן קבר מיט די ווערטער, "פה נטמן האברך לא נודע מיהו יעיד עליו רעו",

יארצייט
שבת קודש ט"ו אב

הרה"ק רבינו המקובל רבי עמרם ב"ר אפרים זי"ע, (בן דיוואן), המקובל האלקי מירושלים/זאוואן ממארוקו,

ער איז געבוירען אין ירושלים, בשנת ת"ק,

צו זיין טאטע הרה"ק רבי אפרים זי"ע,
בן הרה"ק רבי עמרם זי"ע,

עס איז מקובל אז די עלטערן זענען געבוירן געווארן אין שטאט טאנגיר וואס מען האט גערופן "דיוואן" און דערפאר האבן זיך די משפחה גערופען מיטן נאמען "בן דיוואן",

ער איז געווען א בעל מקובל גדול ונורא ומלומד בניסים, ער איז געווען א גאון וקדוש וסיני עוקר הרים, ער האט עוסק געווען בתורת הנגלה און בתורת הנסתר מיט א געוואלדיגע התמדה און קדושה נורא מאוד, אויך איז ער געווען א גרויסע בעל מופת,

גאנץ אנפאנג האט ער געלערנט אין ירושלים צווישן די גדולי המקובלים און קדושים אין ארץ ישראל ובתוכם, הרה"ק מהרי"ט אלגאזי זי"ע, הרה"ק רבי שלום שרעבי זי"ע, הרה"ק החיד"א זי"ע, און דארט איז דער גאון גאר שטארק געוואקסן אין תורת הנגלה והנסתר,

בשנת תקי"ח איז ער אריין לערנען אין די ישיבה נוה שלום אין ירושלים, וואס איז געפריט געווארן דורך זיין פעטער הרה"ק רבי יהודה ב"ר עמרם דיוואן זי"ע, דארט איז ער פארעכענט געווארן פון די גרעסטע תלמידים גאונים און גדולים בתורה, ער האט דארט אנגעהויבן לערנען תורת הקבלה און תורת הנסתר, און נישט לאנג נאכדעם איז ער געציילט געווארן צווישן די גדולי המקובלים וחכמי ישיבת נוה שלום,

בשנת תרכ"ג איז ער אריבער וואוינען אין שטאט חברון, וואס דארט האבן דאן געלערנט פון די גרעסטע בעלי מקובלים פון ארץ ישראל, און וויבאלד דארט אין ישיבה אין חברון איז געווען גאר שווער די מצב הגשמי, האבן די רבנים צוזאמען בפה אחד ממנה געווען דעם גאון רבי עמרם בן דיוואן אלס שליחי דרבנן פון חברון, צו פארן קיין צפון אפריקה, און מארוקו און טוניס, כדי צו צוזאמען שטעלן געלט ארויס צו העלפן די מצב אין ישיבה,

אויפן בריוו האבן אלע גאונים און מקובלים אינטער געשריבן, און צווישן די שבחים האבן זיין געשריבן בזה"ל "החכם השלם והוכלל, סיני ועוקר הרים כמה"ר עמרם דיוואן נר"ו", ובתוכם זענען געווען די גאונים,
הרה"ק רבי אהרן אלפנדרי זי"ע,
הרה"ק רבי חיים יהודה גומץ פאטו זי"ע,
הרה"ק רבי יצחק זאבי זי"ע,
הרה"ק רבי חיים רחמים באגאייו זי"ע,
הרה"ק רבי אליהו בן ארחא זי"ע,
הרה"ק רבי פנחס מרדכי באגאייו זי"ע,
הרה"ק רבי אברהם גדליה זי"ע,

ווען דער גאון רבי עמרם איז אנגעקומען דארט אין מארוקו און אויך אין די אנדערע שטעט, האבן די אלע קהילות אויף גענומען דעם איש אלוקים קדוש וטהור מיט א געוואלדיגע כבוד,

דערציילט מען אז זייענדיג אין שטאט פאס מארוקו, איז דער גאון איינגעשטאנען אין שטוב פון רבי מנשה אבן דנאן ז"ל וואס איז געווען פון די ראשי קהלה אין שטאט פאס, און דער רבי מנשה האט געהאט נאר טעכטער אבער נישט קיין בן זכר, און דאן ווען דער גאון איז דארט געווען איז פאר דעם מנשה געבוירן געווארן א מיידל, און דער גאון רבי עמרם האט געהייסן מען זאל דעם מיידל געבן דעם נאמען "פאדינא" וואס מיינט "גמרנו, גענדיגט", און לפלא איז דאס געווען דאס לעצטע מיידל וואס רבי מנשה האט געהאט, און פון דאן האט ער נאר געהאט זכרים,

אויך דערציילט מען, אז ווען ער איז געווען דארט אין פאס מארוקו, איז ער איינגעשטאנען אין שטוב פו הגה"ק רבי יהודה אלבאז זי"ע און דער רבי יהודה האט דאן נאכנישט זוכה געווען צו קיין זש"ק, און דער צדיק רבי עמרם האט פאר אים מתפלל געווען און געזאגט בזה"ל, "כעת חיה ותלד בן ותקרא את שמו עמרם על שמי", און טאקע צום יאר איז ביי זי געבוירן געווארן א בן זכר, און דער קינד איז געווען דער שפעטערער גאון הגה"ק רבי עמרם אלבאז בעל שו"ת חיי עמרם זי"ע,

ער האט דארט פארברענגט גאר אסאך אין די שטאט מארוקו און ער האט דארט אויף געשטעלט א ישיבה, און ער איז דארט געווארן מפורסם אלס א גרויסע פועל ישועות און בעל מופת עצום, אויך האט ער גאר אסאך מרביץ תורה געווען אין תורת הנסתר פאר תלמידים גאונים און קדושים,

נאך 10 יאר איז ער צוריק געקומען קיין חברון און ווייטער געלערנט דארט פאר א שטיק צייט מיט די הייליגע מקובלים, ער איז דארט געווען מפורסם אלס א גרויסע קדוש,

בשנת תקל"ג איז דער צדיק נאכאמאל געפארן אויף שליחות, דאן איז ער געפארן קיין מצרים, און דארט האט ער זיך באגעגנט מיטן הייליגען חיד"א זי"ע, און די צוויי מקובלים האבן עוסק געווען אין תורת הנסתר, אויך האט דער הייליגער חיד"א דערציילט, אז דאן איז געווען א גרויסע סכנה צו פארן אויפן וואסער, צוליב די מלחמה וואס די רוסישע מיליטער האט געהאט מיט די ממלכת תוגרמה, אבער דער צדיק רבי עמרם בן דיוואן איז בדרך נס דורך געגאנגען דעם וואסער און בחסדי השם דורך געמאכט די וועג,

אפאר יאר שפעטער בשנת תק"מ איז ער צוריק געקומען קיין חברון, און דאן איז געווען פארבאטן פאר אידן אריין צו גיין אין מערת המכפלה, אבער דער צדיק וקדוש רבי עמרם בן דיוואן זי"ע האט מיט חכמה זיך פארשטעלט ווי אן אראבער, און זיך אריינבאקומען אין דעם מערת המכפלה,

אבער דער פשה דער הערשער פון חברון איז געוואויר געווארן דערפון, און ארויס געגעבן א עונש מות אויפן צדיק, און בדרך נס איז דער גאון רבי עמרם אנטלאפען פון חברון צוזאמען מיט זיין זון הגה"ק רבי חיים זי"ע, און געמאכט דעם וועג צוריק קיין מארוקו,

בשעת ער איז געווען אין מארוקו איז זיין זון רבי חיים זייער קראנק געווארן, און דאן האט דער זון געבעטן צו עסן פייגען, אבער יענע צייט איז נישט געווען די סעזאן פון פייגען, אבער דער צדיק רבי עמרם האט געזאגט פארן בעל אכסניא, אז ער זאל ארויסגיין און זיכן פייגען, דער בעל אכסניא האט נישט פארשטאנען פון ווי דער צדיק וויל ער זאל ברענגען פייגען, ווען עס איז נישט דא אין גאנץ מארוקו קיין פייגען, אבער אז דער צדיק בעט איז ער ארויס אויפן גאס זיכן פייגען,

גייענדיג אויפן גאס טרעפט אים א גוי און פרעגט אים, אויב ער ברויך פייגען, דער בעל אכסניא האט געמיינט אז אפשר מאכט דער גוי חוזק פון אים, ווייל דער גוי האט אפשר געהערט ווי דער צדיק בעט פייגען, אבער ווען דער בעל אכסניא האט געענטפערט יא ער ברויך פייגען, האט דער גוי ארויס גענומען 5 פייגען און דאס אהין געגעבן פאר דעם איד,

ער האט טאקע געברענגט די פייגען פארן זון רבי חיים, אבער ליידער איז די מצב ביים זון פארערגערט געווארן אין ער איז שוין געווען אין א סכנה, דאן האט דער טאטע דער צדיק וקדוש רבי עמרם מתפלל געווען צום באשעפער, אז ער זאל זיין א כפרה אנשטאט זיין זון, און כך הוה דער זון איז געזונט געווארן, אבער דער טאטע איז אריין געפאלן אין בעט, און אפאר טאג שפעטער ביום ט"ו מנחם אב בשנת תקמ"ב איז דער צדיק וקדוש נסתלק געווארן,

ווען די שמועה פון די פטירה פון דעם צדיק רבי עמרם איז אנגעקומען צו די גדולי המקובלים בדורו, האבן זיי אלע גאר שטארק באוויינט דעם אבידה פון אזא גאון וצדיק, און דער משורר הגה"ק רבי דוד בן חסין מקנאס זי"ע האט מקונן געווען אויף דעם גאון רבי עמרם בזה"ל, "קינה קוננתיה אל השמועה כי באה אל הלקח החכם השלם הכולל, שליחא דרחמנא כהה"ר עמרם דיוואן זלה"ה שליח חברון תובב"א, בשליחותו זריז עומד על משמרתו",

דעם מקום קדוש פון די ציון פון דעם צדיק איז גלייך נאך זיין פטירה געווארן א מקום קדוש ווי הונדערטער און טויזענטער אידן זענען געקומען זיך משתתח זיין ביים יארצייט פון דעם צדיק וקדוש, מען איז געקומען פון אלע שטעט ארום מכל רחבי מארוקו און פון אלגיר און טוניס, אלע זענען געקומען מתפלל זיין ביי דעם ציון הקדוש,

הגה"ק רבי אברהם הלוי אבן סוסאן זי"ע איינע פון די גדולי חכמי טבריה האט דערציילט אין זיין ספר מעשה הצדיקים, אז זיין טאטע הגה"ק רבי יצחק הלוי אבן סוסאן זי"ע וואס איז געווען מגדולי רבנים אין מארוקו, האט זוכה געווען אז זיין פסק הלכה זאל מקובל ווערן אין גאנץ מארוקו און אייביג איז געווען הלכה כמותו, בזכות וואס ער האט מתפלל געווען בדמעות שליש ביים קבר פון הצדיק קדוש ישראל, הרב הגדול מעוז ומגדול בישראל גדול שמו כמוהר"ר עמרם דיוואן זיע"א,

אויך דערציילט איינע פון די חכמי חיפה הגה"ק רבי רפאל חיים משה בן נאים זי"ע, אז זיינע עלטערן זענען געווען חשוכי בנים פאר יארן לאנג, און זיי זענען געהאלפן געווארן מיט קינדער, בזכות וואס זיי האבן דורך געמאכט דעם שווערן וועג ביז זיי זענען אנגעקומען זיך משתתח זיין על ציון קדשו פון דעם צדיק המפורסם רבי עמרם דיוואן זי"ע,

גאר אסאך מעשיות און מופתים האבן די איינוואוינער פון מארוקו דערציילט וואס אידן זענען געהאלפן געווארן ביי דעם קבר פון דעם צדיק וקדוש בעל מופת נפלא רבי עמרם דיוואן זי"ע,

לעצטערע יארן האט מען פון הימל געפירט, אז אסאך אידישע קינדער פארן צו דעם קבר די גאנצע יאר און ספעציעל אויפן יארצייט ט"ו מנחם אב, און אסאך אידן דערציילן פון גרויסע ישועות און מופתים חוץ לדרך הטבע וואס מען זעהט ביי דעם מקום קדוש פון דעם קבר פון דעם צדיק רבי עמרם דיוואן זי"ע,

נסתלק לגנזי מרומים ביום ט"ו מנחם אב בשנת תקמ"ב, און מען האט אים באערדיגט אין שטאט סאגין נישט ווייט פון שטאט וואזאן, וויבאלד אין שטאט וואזאן האבן דאן נישט געמעגט וואוינען קיין אידן,

זכותו הגדול יגן עלינו
ועל כל ישראל אמן.

הילולא דצדיקיא

פרשת ואתחנן – שנה יא גליון 40 (462)

ע"י אלימלך הנשטטר מלמד תשב"ר בת"ת דרכי אבותינו לייקוואד יצ"ו – כתה ד'

לנדב וליטול חלק בזכות הפצת סיפורי צדיקים רופט 347 678 0652, או לאי מעיל shabbosstory@gmail.com

הבהרה: מיר געבן רשות צו מאכן קאפיס פון די 'גאנצע' גליון פאר אייערע בית המדרש, מוסדות התורה וכדו', אבער עס איז נישט ערלויבט צו ארויס נעמען שטיקלך און מאכן קאפיס פון בלויז א חלק דערפון. **אויך איז נישט ערלויבט** צו נעמען אונזער מעשיות וואס מיר האבן אפגעטייפט און עס טוישען אויף סיי וועלכע וועג אז מען זאל עס קענען ניצען פאר אייגענע געברויך, מיר האבן אריין געלייגט אסאך ארבעט אין די מעשיות (אויב ווילט איהר אז מיר זאלן אייך שיקען מעשיות אויף א וועג וואס איהר קענט עס ניצען קען מען אונז רופען און מסדר זיין).

ר' שמשון בן ר' יוסף (ווערטהיימר) זי"ע מווינא ואונגארין, מגדולי הרבנים ומקורבי המלוכה, י"ז מנחם אב תפ"ד

געבוירען: זונטאג יג שבט אין יאר ת"ח אין ווירמייזא צו זיין טאטע ר' יוסף און צו זיין מאמע מרת חיילא, צוליב די שווערע גזירת המלכות זענען זיי אין יאר תמ"ה אריבער קיין וויען (ר' שמשון איז אן אייניקל פון ר' אלחנן פון די בעלי תוספות). **אוועק:** יום א' אב תפ"ד. **חתונה געהאט:** 1) מרת פרומט טאכטער פון ר' יצחק איציק ברילין אב"ד האמלברג, 2) אינצווישן (ווען זיין ערשטע ווייב איז פארלוירן געווארן צוליב די מלחמות) האט ער געהאט נאך א ווייב טאכטער פון הנגיד ר' לייב בערלין. **קינדער:** 1) ר' וואלף, 2) ר' יודא לייב, 3) ר' יוסף יוסל (דער זוהן איז פון די צווייטע רעבעצין), 4) איידעם ר' משה קן אב"ד פרקפורט דמיין, 5) טאכטער מרת חוה אשת ר' ישכר בעריש עשקליס אב"ד ניקלשבורג, 6) טאכטער מרת טאלצי אשת ר' יוסף אופנהיים אב"ד הלישוי (אין געוויסע פלעצער ווערט געברענגט ער האט געהאט א זוהן ר' דוד). **געווען:** אין יאר תנ"ו געווארן רב ראשי אין עסטרייך, אין יאר תס"ד האט ער געפענט א באנק, ער האט גאר אסאך אויפגעטוהן פאר די יודען אין וויען ער איז גערופען געווארן 'דער יודישע האר', אין יאר ת"ע האט ער אלעס איבער געגעבן אין די האנט פון זיין זוהן ר' וואלף און ער האט זיך אריין געלייגט נאר אין לערנען און פירען די רבנות. געווען רב אין ווינא און אונגארין, אסאך שטעט האבן איהם אויפגענומען אלס רב וואס כאטש ער הא טגעוואוינט אין וויען איז אבער זיין רבנות געווען אויסגעשפרייט אין אסאך פלעצער ווי ווירמייזא אייזנשטאט, פראג, קראקא. **חידושי תורה:** ער האט געשריבן פארשידענע חידושים אויף תנ"ך און ש"ס. **ער ליגט:** אין ווין.

צוריק צום ערשטע ווייב

א קורצע צייט נאך זיין חתונה און וורמייזא, איז געווען אסאך צרות פאר די יודען אין די ארטיגע שטעט ביז עס ארויס א באפעל אז אלע יודען מוזען ליידער פארטריבן ווערן פון די פלאץ. טויזנעטער יודישע משפחות מענער ווייבער און קליינע קינדער, האבן געמוזט פארלאזן זייער הייזער און וואוין ארט נישט וויסענדיג ווי די פיס וועט זיי טראגן, פארשטייט זיך אז ווען טויזענטער יודישע משפחות מוזען פארלאזן א פלאץ הערשט א גרויסע שרעק און צומעשניש, ממילא בשעת ר' שמשון איז אנטלאפן אינאיינעם מיט זיין פרוי איז צוליב די גרויסע צומישעניש האבן זיי ערגעץ אינמיטן וועג זיך פארלוירן און געווארן אפגעשיידט איינער פון דעם צווייטן און קיינער האט נישט געוואוסט ווי די אנדערע געפונט זיך.

נאך אסאך ארום וואנדערן איז ר' שמשון אנגעקומען קיין וויען, ער איז געווען זייער ארים ער האט גארנישט געהאט ביי זיך. די מנהג איז געווען אז די ארימעלייט פלעגן גיין אין בית המדרש צו דער גבאי, וואס ער האט געהאט א פושקע וואס דארט זענען געווען צעטליך מיט די נעמען פון די בעלי בתים פון שטאט, און ווען עס איז געקומען אן ארימאן אז ער דארף עסן, האט ער ארויס גענומען א צעטל און דער נאמען וואס איז ארויס געקומען איז ער אהין געגאנגן עסן.

ר' שמשון איז אהין געגאנגן צום גבאי ווי ער האט ארויס גענומען א צעטעל איז ארויס געקומען די נאמען פון אן אלמנה א גאר רייכער פרוי. ר' שמשון איז אהין געגאנגן צו די שטוב פון די פרוי ווי מען האט איהם שיין אויפגענומען און געגעבן צו עסן. די פרוי כאטש וואס זי האט נישט געוואוסט ווער דאס איז, דאך האט זי געזען אויף איהם אז ער איז אן איידעלע און חשובע מענטש. זי גייט צו איהם און פרעגט ווער ער איז און פון ווי ער קומט? ר' שמשון פארציילט איהר די גאנצע זאך אז ער האט חתונה געהאט אבער צוליב די שווערע גזירות האט ער געדארפט אנטלויפן, ווי ליידער האט ער פארלוירן זיין ווייב אינמיטן וועג און ער ווייסט נישט ווי זי איז.

הערענדיג דאס זאגט איהם די פרוי 'הער צו וואס איך זאג דיר, ווילאנג וועסטו אזוי ארום לויפן, ווער ווייסט צו דיין ווייב לעבט נאך, איך וועל דיר געבן געלט פאר צו 100 רבנים אז זיי זאלן דיר געבן 'היתר מאה רבנים' צו חתונה האבן מיט אן אנדערע פרוי (בקיצור: מן התורה מעג א מאן האבן צוויי פרויען נאר מען האט עס שפעטער געאסרט, אבער אויב מען האט 100 רבנים וואס זענען מתיר מעג מען), נאך וואס דו וועסט האבן די היתר מאה רבנים וועסטו מיט מיר חתונה האבן.

ר' שמשון הערט וואס זי זאגט און עס האט איהם אויסגעזעהן ווי א גוטע זאך, די פרוי האט געלט, זי איז א פיינע פרוי, ער וועט קענען לעבן רואיג און דינען דער אייבישטער ווי עס דארף צו זיין. ר' שמשון איז טאקע ארום געפארן ווי ער האט באקומען דער 'היתר מאה רבנים' און ער האט חתונה געהאט מיט די פרוי און געלעבט פרייליך און צופרידן.

לאמיר אריבער גיין זעהן וואס האט פאסירט מיט ר' שמשון'ס ערשטע ווייב. זי איז אויך ארום געגאנגן און געוואנדערט ווי זי איז אויך אנגעקומען קיין וויען, ווי זי איז אויך גאנגן צום גבאי און דער באשעפער האט צוגעפירט אז זי איז אנגעקומען צו די שטוב פון די פרוי וואס האט חתונה געהאט מיט איהר ערשטע מאן ר' שמשון.

אזוי ווי די פרוי האט אסאך ארום געוואנדערט האט זיך איהר אויסזעהן ארום געטוישט, און אזוי אויך האט ר' שמשון'ס פנים זיך פארעלטערט, ער האט געהאט א לענגערע בארד דערפאר האבן זיי זיך נישט דערקענט.

ווען עס איז געקומען שבת און ר' שמשון האט געמאכט קידוש און געזינגען זמירות, האט די פרוי אנגעהויבן צו דערקענען די קול און אנגעהויבן צו טראכטן אז דאס מוז זיין איהר ערשטע מאן, האט זי מחליט געווען אז זי דארף געוואר ווערן וואס דא טוט זיך.

נאך שבת האט ר' שמשון געוואלט געבן א נדבה פאר די ארימע פרוי וואס האט געגעסן ביי זיי שבת האט ער געשיקט א באדינער זאל איהר געבן געלט. די פרוי זאגט אבער אז זי דארף יעצט נישט קיין געלט, זי וויל עפעס רעדן מיט דער בעל הבית.

ר' שמשון רופט איהר אריין און פרעגט איהר וואס זי וויל? דער פרוי זאגט איהם 'איך בעט אייך איבער אבער איך וויל אייך פרעגן האט איהר אמאל געהאט אן אנדערע פרוי?' האט ער געזאגט יא אבער ער ווייסט נישט ווי זי איז. אזוי איז די שמועס ווייטער געגאנגן ביז זי זאגט איהם 'זאלסט וויסען איך בין דיין ערשטע ווייב' זיי גערעדט נאך א שטיק צייט ביז ר' שמשון האט זיך איבער געצייגט אז די רייד פון די פרוי איז ריכטיג.

ביי ר' שמשון ליגט יעצט די ברירה אין די הענט וועמען ער זאל גטן און מיט וועמען ער זאל בלייבן חתונה געהאט. ר' שמשון האט מחליט געווען וואס ער טוט, ער גייט צו צו זיין יעצטיגע רייכער פרוי, און זאגט איהר 'הער צו איך בין דיר זייער דאנקבאר, אבער איך וויל צוריק גיין צו מיין ערשטע ארימער פרוי וואס מיט איהר האב איך ערשט חתונה געהאט. די רייכער פרוי איז ב"ה געווען אן עהרליכע פרוי, זי האט זייער גוט פארשטאנען איהר חשובע מען ר' שמשון און זיין מסירות נפש ווי ער איז גרייט צו אויפגעבן א רייכער לעבן און גיין לעבן מיט זיין ערשטע פרוי כאטש וואס זי איז אן ארימער פרוי, אלעס כדי צו דערפרייען איהר הארץ.

די רייכער פרוי האט געגעבן אסאך געלט פאר ר' שמשון פאר די אלע ארבעט וואס ער האט געארבעט פאר איהר אין די ארבעט און אריין געברענגט געלט. ר' שמשון האט טאקע איבער געלאזט די רייכער פרוי און געגאנגן וואוינן מיט זיין ערשטע פרוי.

די מעשה איז געווארן שטארק פארשפרייט איבער די לאנד ווי אזוי א מענטש האט אויפגעגעבן א רייכער און פרייליכע לעבן אלעס צו דערפרייען די לעבן פון זיין ערשטע ווייב. די מעשה איז געווארן אזוי פארשפרייט אז אפילו דער קעניג האט געהערט דערפון, ער איז געווארן שטארק איבערראשט דערפון אז ער האט געוואלט טרעפן דעם מענטש, וואס די ענדע איז געווען אז ער איז געווארן פון דעם קעניג'ס נאנסטע מענטשן, ער איז געווארן דער 'שר האוצר' (געפירט אלע געלט זאכן פון די לאנד) וואס אויסער זיין גרויסקייט אין תורה, האט ער צוליב זיין נאנטקייט צום קעניגרייך געקענט גאר אסאך אויפגעטוהן און העלפן פאר די יודען.

דער אייבישטער האט געבענשט ר' שמשון מיט רייכקייט, כבוד, און ער האט זוכה געווען צו האבן זייער עהרליכע זוהן און טעכטער, רבנים און באקאנטע מענטשן. (די מעשה ווערט געברענגט אין די הקדמה פון מנחם משיב נפש)

ביי זיך אין שטוב האט ר' שמשון געהאט א צימער ווי ער איז געזעסן און געלערנט אבער ווען א יוד האט געדארפט הילף איז ער אריין צו ר' שמשון ווי ער האט געהאלפן א יעדעם מיט וואס ער דארף.

יא אדער נישט א קרוב

ווי שוין געשריבן אז ר' שמשון פלעגט טיילן גאר אסאך צדקה. איינמאל קומט אן ארימאן צו ר' שמשון אין שטוב ווי ער בעט פאר געלט, ווי שטענדיג האט ר' שמשון איהם געגעבן א שיינע נדבה, אבער דער ארימאן איז

נישט געווען צופרידן דערמיט און ער בעט נאך ווי ער לייגט צו אז ער איז גאר א משפחה קרוב מיט איהם מיט אסאך דורות צוריק ווי דער ארימאן רעכענט אויס אז זייער עלטער זיידע פון איבער 10 דורות צוריק זענען געווען ברידער'ס, זאגט ר' שמשון 'עס זענען שוין אריבער אסאך דורות פון יענעם דאס הייסט נישט קיין קרוב'.

עס איז דאן געווען פאר ראש השנה, און ערב ראש השנה האט ר' שמשון געהאט א מנין ביי זיך אין שטוב פאר סליחות ווי ער אליין איז צוגעגאנגען זייענדיג א שיינע בעל תפלה, און דער ארימאן האט אויך דארט געדאווענט

ווען מען איז אנגעקומען צו די שטיקל ווי מען זאגט פאר דער אייבישטער אז ער זאל געדענקט די זכות פון אונזער זיידע אברהם ווי ער איז געווען גרייט צו שחטן יצחק פאר איהם און דאס זאל אונז העלפן דא אין גלות, איז דער ארימאן צוגאנגען צו ר' שמשון צום עמוד און זאגט איהם אין אויער 'עס זענען שוין אריבער אסאך דורות דאס הייסט נישט קיין קרוב'.

ר' שמשון האט גוט פארשטאנען וואס דער ארימאן מיינט און נאכן דאווענען האט ער איהם צוגעגעבן נאך א שיינע נדבה.

א יוד טראכט פון יענעם

דער גאון ר' שמשון ווערטהיימער רב אין וויען (אוועק י"ד אב תפ"ד) וויען איז אויסער זיין געוואלדיגע גאונות געווען באקאנט אלס א גרויסער חכם און זייער נאנט צו די קעניגרייך, וואס ער האט דאס אויסגעניצט צו העלפן די יודען אין זיין לאנד.

איינמאל פרעגט איהם דער קעניג 'זאג נאר, עטץ יודען זאגט'ס ביים דאווענען 'אתה בחרתנו מכל העמים', וואס דאס מיינט אז עטץ יודען זענט מער אויסגעוועלט פאר די אייבישטער מער ווי אלע פעלקער, וויל איך דיר פרעגן מיט וואס איז דאס יודיש פאלק מער אויסגעוועלט ווי די גוים?' האט ר' שמשון געזאגט 'אם ירצה השם מארגן צופרי 10 אזייגער וועל איך געבן א ענטפער פאר דעם קעניג'.

קומענדיגע צופרי איז ר' שמשון געקומען צו דער פאלאץ פון קעניג ווי ער האט צוגעגרייט א גרויסע סעודה און ער האט געהייסן אז מען זאל אריין רופען פון גאס 30 גוים און מען זאל זיי זעצען צום טיש, איינער אנטקעגן דעם צווייטן.

זיצענדיג ביים טיש האבן די גוים געזען פאר זיך א הערליכע פיינע און געשמאקע סעודה, אבער ווען זיי האבן זיך געוואלט נעמען עסן האבן זיי נישט געקענט ווייל אויפן טיש איז נישט געווען קיין עסצייג. נאך אפאר מינוט האט ר' שמשון געוויזען פאר די טיילער'ס אז מען זאל אריין ברענגען די עסצייג, און זיי האבן אריין שפאצירט מיט זייער לאנגע לעפלער און גאפלעך בערך 4 פיס לאנג, און ר' שמשון האט ארויס געגעבן זיין באפעל אז מען קען זיך נעמען עסן, אבער נאר מיט די עסצייג און מען מעג עס נאר אנכאפן ביי די אויבישטער שפיץ פונקט ווי מען כאפט אהן געהעריגע עסצייג.

די גוים האבן זיך נישט געקענט אן עצה געבן, און ווען זיי האבן פרובירט צו אויסדרייען די עסצייג צו זיך צו קענען אריין לייגן די עסן אין זייער מויל, האבן זיי זיך אריין געקלאפט איינער אין דעם צווייטן, און בכלל נישט געקענט צו ברענגען די עסן צו זייערע מויל, און אזוי זענען זיי ארויס הינגעריג פון די גאנצע געשמאקע סעודה.

שפעטער האט ר' שמשון צוגעגרייט א פיינע כשרע סעודה, און געהייסן אז מען זאל אריין רופען 30 יודען פון די גאס און זיי זעצען אויפן זעלבן סדר איינער אנטקעגן דעם צווייטן און פאר זיי האט מען אויך געגעבן לאנגע עסצייג און געזאגט אז זיי מעגן נאר עסן מיט די עסצייג און עס האלטן געהעריג ביים שפיץ.

זיצענדיג ביים טיש זעהנדיג אז מען קען נישט עסן זענען זיי געזעצן פארטראכט וואס זאל מען דא טוהן? פלוצלונג האט מען באמערקט ווי א יעדער יוד לייגט ארויף עסן אויף זיינע עסצייג און לייגט עס אריין אין די מויל פון זיין חבר וואס זעצט אנטקעגן איבער איהם, און אזוי האבן זיי פארגעזעצט די גאנצע סעודה, ביז זיי האבן געענדיגט און זייט געווארן, דערנאך האט ר' שמשון זיי אהיים געשיקט.

דא האט ר' שמשון געזאגט פאר דער קעניג 'נא, דו זעהסט שוין די חילוק צווישען יודען און גוים?' האט דער קעניג איהם געזאגט 'האסט מיר נאר געוויזען ווי קלוג די יודען זענען, אבער עס איז נאכנישט קיין סיבה צו זיי די אויסגעוועלטע פאלק'.

האט ר' שמשון געזאגט 'לאז מיר מסביר זיין פאר די חשובע קעניג וואס דא איז פארגעקומען, ווען די יודען האבן געזען אז זיי קענען נישט עסן, האבן זיי געקוקט איינער אויף דעם צווייטן און געזען ווי זיין חבר איז נישט רואיג ווייל ער קען נישט עסן, און א יעדער האט געטראכט ביי זיך ווי אזוי קען ער העלפן זיין חבר צו קענען עסן, ביז עס איז איהם איינגעפאלן אז ער וועט איהם געבן מיט זיין אייגענע עסצייג, און קיינער האט בכלל נישט געטראכט פון זיך, אזוי ארום האט יעדער איינער געגעסן געהעריג. פירט אויס ר' שמשון '**דאס איז די סיבה טאקע פארוואס די יודען זענען די אויסגעוועלטע פאלק, ווייל ווען זיי זענען בצער, טראכטן זיי נישט נאר פון זיך, נאר זיי פרובירן צו העלפן אנדערע מענטשן אויך**'.

די קלוגע ענטפער

ר' שמשון איז געווען א גרויסע בעל מכניס אורח, ער האט געטיילט גאר אסאך צדקה אויף גאר א שטארקע און אויסטערלישע פארנעם, ער האט ממש ארום געווארפן זיין געלט פאר צדקה. אויך האט ער זיך געפירט אז ווען עס איז געקומען א תלמיד חכם צו איהם אין שטוב ווייל ער האט געוואלט ארויס געבן זיינע ספרים וואס איז געווען גרינגער דארט צו ערלעדיגן, האט ער איהם געלאזט איינשטיין ביי איהם אין שטוב ביז אלעס איז גרייט.

איינמאל קומט צו פאר א תלמיד חכם פון פולין וואס איז טאקע געווען ביי איהם אין שטוב פאר עטליכע וואכן. פאר יענער האט גודארט אהיים פארן, זאגט איהם ר' שמשון 'אזוי ווי איהר זענט דאך געווען ביי מיר א לענגערע צייט, זיכער האט איהר וואס צו זאגן וועגן מיינע געפירעכטס צו עס איז גוט אדער דארף איך עפעס פארעכטן?'

זאגט דער גאסט 'זאלסט וויסען דעם אמת אז אלעס וואס דו טוסט אין דו פירסט זיך איז אלעס גוט איך האב גארנישט געטראפן קיין שלעכטס אויסער איין קלייניקייט, וואס דאס איז אז דו שפירסט זיך אביסל גרויס ביי דיר'.

ר' שמשון הערט וואס ער זאגט און ענטפערט אזוי 'איך בין דאך א גוטע מוהל, א גוטע בעל תוקע ראש השנה, איך קען שיין דאווענען פארן עמוד, איך בין באקאנט איבער גאנץ עסטרייך און אונגארין, איך בין א רב וואס פסקנט שאלות, איך בין נאנט צו דער קעניגרייך וואס דורך דעם קען איך העלפן אסאך יודען' און אזו רעכענט ר' שמשון אויס אלע זיינע מעלות.

ער זאגט ווייטער 'שטעל דיר פאר אז איך וואלט מיר נישט געהאלטן אביסל גרויס, וואלט עס דאך געווען נאך א מעלה וואס איך האב, און דאן וועלט איך מיר זיכער געקענט גאר שטארק גרויס האלטן. יעצט אבער אז איך מיר אביסל גרויס ממילא זענען אלע מיינע גוטע זאכן וואס איך טוהן גארנישט ווערד, ווייל גרויס האלטן איז זייער נישט א גוטע זאך, ממילא בין איך טאקע גארנישט מער ווי אנדערע ווייל מיינע גוטע זאכן זענען גארנישט ווערד און אזוי בין איך פונקט אזוי גוט ווי אן אנדערע פשוטע יוד'.

מעשה פון דער אור שבעת הימים דער הייליגע בעל שם טוב פאר מוצאי שבת, וואס איז א סגולה פאר גרויסע זאכען

ר' וואלף קיצעס יהאט זייער שטארק געוואלט זיך אריבער ציען קיין ארץ ישראל, האט ער דערפאר אפאר מאל געבעטן זיין רבי דער בעש"ט רשות צו קענען פארן אבער דער בעש"ט האט נישט מסכים געווען, דאך אבער האט ר' וואלף שטארק געגליסט צו פארן צום הייליגן לאנד צוליב איהר גרויס הייליגקייט און ער האט זיך געגרייט צו פארען. דער סדר דעמאלסט איז געווען אז מען איז ארויס געפארען ערב שבת קודש, ווי מען האט גערוהט אין א דענבענדיגע שטאט אויף שבת אין דערנאך ווייטער געפארען, ממילא האט ר' וואלף אנגעהויבען זיין נסיעה אויף ערב שבת. ווען ר' וואלף איז נאר ארויס פון שטאט האט ער באמערקט זיין רבי דער בעש"ט אויף דער וועג צו מקוה, פרעגט איהם דער בעש"ט ווי ער גייט? האט ער געזאגט אז צוליב מיין גרויס חשק פאר איך יעצט קיין ארץ ישראל, האט דער בעש"ט איהם געזאגט 'איך גיי דיך נישט צוריק האלטן, אבער איך בעהט דיר קום צוריק מיט מיר אויף שבת קיין מעזיבוז און נאך שבת וועסטו פארען'. האט ר' וואלף געזאגט 'איך האב זייער וויינע געלט וואס איך שפאר עס צו קענען פארען קיין ארץ ישראל, און איך האב נישט יעצט קיין געלט צוריק צו גיין קיין מעזיבוז', זאגט איהם דער בעש"ט 'איך וועל דיר אלעס באצאלען'. האט ר' וואלף מסכים געווען און מיט געגאנגען מיט דער בעש"ט.

ווען מען איז געגאנגען אין מקוה, האט דער בעש"ט געבעטן זיין תלמיד ר' וואלף אז ער זאל גיין אין מקוה פאר איהם, און ר' וואלף איז טאקע אריין אין מקוה אין זיך געטובלט. ווען ער איז ארויס האט ער געזאגט 'איך פאר שוין נישט קיין ארץ ישראל' און ער האט צוגעלייגט 'איך פיר מיך צו טובלען מיט אפענע אויגען, האט מען מיר פון הימל געוויזען די גאנצע וועג וואס איך גיי פארען קיין ארץ ישראל, און איך האב דארט געזען ארץ ישראל, ירושלים, די הייליגע עזרות אין די היכל, האב איך געפרעגט ווי איז דער ארון? האט מען מיר געזאגט 'אז די ארון געפונט זיך אין מעזיבוז (וואס דאס מיינט דער בעש"ט), און דערפאר בלייב איך דא ווייל די ארון איז דא'.